

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD

I UDDRAG

UDGIVET VED

OLE DEGN

AF

RIGSARKIVET

1660 indtil 18. oktober
Afslutning

KØBENHAVN

2005

Udgivet med støtte fra
CARLSBERGFONDET

© 2005 Rigsarkivet
Trykt hos Special-Trykkeriet Viborg a/s
ISBN 87-7497-214-6

Forord

Godt 120 års udgivelse slttes med dette bind af Kancelliets Brevbøger. Gennem mere end 120 år er der mønstret en enestående ekspertise, flid og vedholdenhed. Der har måttet noteres pauser i rytmen, men egentlig forbavsende få og alle forklarlige ved sygdom eller død i den korte række af kyndige og trofaste udgivere: C.F. Bricka, L. Laursen, E. Marquard, Gunnar Olsen, Johan Jørgensen, Jens Holmgaard og Ole Degn.

Da gehejmarkivar A. D. Jørgensen havde igangsat projektet, kunne C. F. Bricka i april 1886 skrive forordet til 1. bind. Det fik ikke noget nummer, og det blev ikke tilkendegivet, hvor langt frem udgivelsen skulle fortsættes fra 1551, men det var vist nok meningen at gå til enevældens indførelse 1660. Sådan blev det i hvert fald efterhånden besluttet, og derved blev det.

Man kan kun beundre, hvor uforfærdet udgivelsen blev sat i søen. Var den oprindelige plan blevet fulgt, var værket kommet til at omfatte ca. 15.000 sider i 22 bind. Da tekstmængderne i brevbøgerne imidlertid oversteg forventningerne, måtte der ændringer til. Slutresultatet blev ca. 28.000 sider i 39 bind. I alt foreligger nu let tilgængeligt sammenfatninger af breve fra hen ved 117.000 originale protokolsider.

Det er mig en ære at få lov at skrive dette forord. Min største tak går til udgiveren dr. phil. Ole Degn. Med kyndighed og effektivitet har han over ti år besørget ti bind i trykken. Det er en enestående præstation, som har sikret, at værket blev afsluttet. Over årene har Carlsbergfondet fulgt værket og ydet uvurderlig støtte ikke alene til trykning, men også til frikøb af udgiveren. Til Carlsbergfondet retter jeg en stor tak for denne støtte. I taknemlighed går tanken tilbage til min forgænger dr. phil. Vagn Dybdahl, der i 100-året for udgivelsen revitaliserede indsatsen, og til forhenværende landsarkivar dr. phil. Jens Holmgaard, der over de næste ti år færdiggjorde fem bind.

Kancelliets Brevbøger fremstår nu ved afslutningen som en af de største danske kildeudgaver, om ikke som den største. Den komprimerer en imponerende rigdom af kildestof. Der kan herfra øses oplysninger til mange aspekter af dansk historie 1551-1660, fra centrale tildragelser i landets indre historie til et væld af lokale begivenheder.

*Johan Peter Noack
Rigsarkivar*

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Indledning	7
Forkortelser	11
Kancelliets Brevbøger 1660 indtil 18. oktober	15
Rettelser og tilføjelser til bindene 1648-1660	418
Ordliste 1646-1660	433
Personregister	458
Stedregister	493
Sagregister	505
Skåne, Halland og Blekinges herreder og sogne	540
Afslutning: Kancelliets Brevbøger og udgivelsen af dem	553
Tidligere udgivne bind	579

Indledning

Med året 1660 er nået det mål, som man i 1880'erne satte sig i Rigsarkivet. Sluddatoen er datoen for arvehyldningen af Frederik 3., der i datiden blev anset for at være en så skelsættende begivenhed, at man afbrød de fem rækker registre og tegnelser, Sjællandske, Fynske, Smålandske, Jyske og Norske, idet den sjette række, Skånske, faldt bort med fredslutningen i København 26. maj 1660 og afståelsen af de skånske provinser. Man fortsatte derefter kopibøgerne i ti nye bind, hvorfor den resterende del af året ikke er medtaget i udgaven her.

Udgaven af brevbøgerne 1660 følger i det væsentlige principperne i de nærmest foregående bind. Ligesom i bindene 1651-59 er antallet af anvendte forkortelser nedskåret noget og af hensyn til tekstbehandlingsystemets registerfunktion undgået i stednavne, bortset fra navne- ne Kbh., Sjæll., Loll. og Jyll.

Om udgivelsesprincipperne henvises generelt til indledningerne i bindene for 1646, 1647, 1648 og 1651.

Som nævnt betød indførelsen af arvekongedømmet ved arvehyldningen den 18. oktober, at alle ti kopibogsrækker i Danske Kancelli blev afbrudt og nye rækker påbegyndt. Kun blev endnu et brev af 19. okt. og et af 20. okt. indført i den gamle række af Fynske Tegnelser.

I personregisteret er ligesom i bindene 1651-1658 medtaget alle personer, også bønderne nævnt i breve om lettelser i skatter og landgildeafgifter m.m., i mageskifter m.m., jf. indledningen til bindet 1651. Alle personer anføres så vidt muligt med stillingsbetegnelse og hjemsted, det sidste en købstad el. et landsogn, evt. også landsbyen el. gården, og her- til herredet, idet dog landsdelen el. lenet anføres, når en nærmere be- stemmelse ikke har været mulig. Med angivelsen af hjemstederne er hel- ler ikke bønderne trods deres noget ensformige navne blot anonyme.

Medtagelsen af bønderne har i bindene 1651-56 betydet en væsentlig forøgelse af personernes antal, men på grund af krigen er der nu kun forholdsvis få bønder, og i stedet optræder et stort antal militærfolk.

Ordlisten omfatter igen samtlige ord fra ordlisterne i bindene 1646-59 samt de nye ord fra bindet 1660, efter at listerne i bindene 1656-59 blot har rummet de nye ord fra de pågældende bind.

Ligesom tidligere er det brevbøgernes tekster, der refereres, og de kan som tidligere være sammenholdt med bevarede koncepter og indlæg. I flere tilfælde er det bemærket, at større indlæg især til breve vedrørende mageskifter og afslag i landgilde m.m. kan være mere fuldstændige med hensyn til angivne personer end brevbøgerne, men det er ikke fundet overkommeligt systematisk at supplere de gengivne tekster på grundlag heraf. Ligesom i bindene 1658 og 1659 er flere ikke udfyldte pladser i kopibøgerne blevet udfyldt på grundlag af koncepter el. fundne originaler.

Enkelte breve, der blot er anført med overskrifter og en henvisning til Norske Register el. Norske Tegnelse, er hentet fra disse.

Ved arbejdet med kopibogen har jeg haft god hjælp af Helmuth Schledermann og af Yvonne og Hans Kargaard Thomsen, der har læst korrektur.

Forleningsbrevene er næsten alle udformet over samme skabelon, og denne var på mange punkter ved begyndelsen af 1650'erne den samme som i slutningen af 1500-årene, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1596-1602, indledningen s. III-VI, i 1648, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1648, s. 10-11, og i 1651, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1651, s. 10-12. Lensbrevene kan derfor i det væsentlige gengives med henvisning til en skabelon med faste rubrikker, hvis indhold nedenfor er gengivet i referatform. Ændringerne mellem de nævnte tidspunkter var få. Mellem de to første gik tre rubrikker ud og to nye kom til, den gengivne skabelons nr. 17 og 18. Mellem de to sidste tidspunkter blev i 1650 truffet en beslutning af kongen og rigsrådet om, at kongen skulle have et års indtægt af len og gejstlige beneficier fordelt over 3 år. Dette gav nævnte år anledning til en ny rubrik, nr. 20; provenuet skulle anvendes til betaling af den holstenske gæld, jf. C. Rise Hansen: Aktstykker og Oplysninger til Rigsrådets og Stændermødernes Historie i Frederik III's Tid, 1, 350, 404-05.

Skabelon for forleningsbrev i 1651

0. Indledningsformular (udelades helt).

1. Genant/afgift (refereres i hvert enkelt tilfælde).

2. NN må, sig selv til bedste, nyde avlen, affødningen og anden fordel af slottets ladegård, men må til gengæld ikke tilskrive kongen nogen omkostning derpå.

3. NN skal, når kongens rejser dér fremfalder, holde hans heste frit med høg og rugfoder 1 til 3 nætter.

4. Hvad angår den uvisse rente og indkomst: stedsmaal, sagefald, husbondhold, drift, førlov, rømningsgods og vindfælder, har kongen bevilget NN den ... del, men den øvrige samt al told, zise, vrag, oldengæld og hvad der oppebæres for rodhugget skov, forbeholder kongen sig selv efter regnskab.

5. Kongen har dog bevilget NN, når der er olden, fri olden på kronens skove til hans genantsvin og hjemmefødte svin, som skal indskrives i oldenregistret (i forleningsbreve til rigsråder: dog må NN få den ... del af oldengælden).

6. Hvad oldengælden angår, skal der forholdes således i regnskabet, at ved hver mands navn, som indslår svin til olden på kronens skove, skal antegnes deres antal, og ved de svin, der modtages som oldengæld, skal skriveren antegne, hvilke der er gamle og hvilke unge, og have indseende med, at der sker kongen skel og ret, ll han skal også, når der bliver olden i skovene, straks give det til kende og meddele, hvor mange svin – unge og gamle – der bliver indbrændt, og sende en fortegnelse derover til Rtk. med oplysning om, hvor mange deraf der kan tilkomme kongen i oldengæld, for at det kan forordnes, hvor de skal drives hen til slagting. I nogle breve fortsættes fra tegnet ll: såvel som også tage bevis på flæsket, særskilt af de gamle og særskilt af de unge, når det til kongens behov fremsendes til slottet [i Kbh.].

7. NN skal selv lønne, klæde og besolde fogden, skriveren og andre slottets, ladegårdens og hans egne folk og ikke tilskrive kongen noget, og ej heller tillade dem at have nogen genant (el. genet) i lenet, undtagen fogden sine tiendepenge og skriveren sin skriverskæppe.

8. NN skal heller ikke tilskrive kongen nogen fortæring på sine folk og tjenere, hvorhen han i riget sender dem på kongens vegne, og han skal befordre kongens brevdragere og andre, som har kongens fri pas, gennem lenet med god befordring og forsørge dem med frit nødtørftigt underhold til mad og øl og en nats husly og ikke henvise dem til borgerne i købstæderne om befordring.

9. NN skal have godt tilsyn med kongens og kronens ejendom i lenet, at den ikke med urette hævdes el. fravendes derfra, og hvis han formærker, at jord el. ejendom, lidt el. meget, med urette er kommet derfra, skal han tale det ind igen med lov, dom og ret.

10. NN skal tjene kongen med ... geruste heste, inden riget på egen, uden riget på kongens bekostning, og ikke tilskrive kongen nogen fortæring el. omkostning, hvor han el. hans folk her i riget rejser i kongens ærinde.

11. NN må ikke tilskrive kongen el. anmode om noget flikkeri med tag, døre, låse, vinduer el. andet til vedligeholdelse af slottet, og ingen bygning foretage på huset el. på ladegården uden kongens bevilling og befaling.

12. NN skal have den gejstlige jurisdiktion og lenets præster i befaling og forsvar. Han skal, når det behøves, fordedige og forsvare præsterne til al rette. Hvad angår den gejstlige rente og stiftets indkomst af lenet, skal NN gøre regnskab for stedsmål og tienderne, sagesfald af præster og degne og for anden vis og uvis indkomst, kongen alene til bedste.

13. NN skal have indseende med, at kirkernes rente og indkomst bliver gavnligt anlagt og anvendt til kirkernes bedste og ved hver kirkes kirkevænger lade kirkernes korn sælge til formuende købstadborgere og ingen anden. Han skal årligt gøre regnskab i Rentekammeret, så det kan erfares, hvad hver kirkes årlige indkomst og forråd er.

14. NN skal frede skovene og intet lade hugge til upligt el. skovskade.

15. NN skal have opsyn med kongens vildtbane og intet deri jage el. lade jage, skyde el. lade skyde, undtagen hvor han på kongens og kronens har lod og del og fællede med adelen og er adelens eget arvegods.

16. NN skal holde lenets bønder ved lov, skel og ret og ikke forurette dem mod loven og jordebogen el. besvære dem med nye pålæg.

17. NN skal have indseende med, at veje og broer holdes vedbørligt ved lige.

18. NN skal i sit regnskab under særskilt titel lade indføre alle de bøder, som oppebæres for overtrædelse af kongens forordninger.

19. Kongen vil have forholdt således med udgiften i regnskaberne, at skriveren skal tage nøjagtige kvittanser og beviser af dem, udgiften lyder på, og NN skal til ydermere bevis med egen hånd undertegne, at udgiften og købet er ham vitterligt og af ham på kongens vegne samtykket.

20. Kongen har med rigsrådet besluttet, at enhver, der har len, på 3 år skal forstrække kronen med 1 års indkomst af genanten samt tiender og save efter jordebogen og renteritaksten, hvorimod kongen har bevilget, at deres hustru og arvinger, om hustruen ej lever, må nyde et nådsensår foruden det, som er sædv., med samme kondition, som er bevilget ved nådsensår, at hvis den fulde årsindkomst efter 3 års forløb ikke er blevet erlagt pga. dødsfald, så skal efterlevende hustru el. arvinger gives så meget igen, som er udlagt. Efter denne anordning skal NN give sin formand $\frac{1}{3}$ af sin genant el. indkomst, når de 3 el. 2 år, som endnu resterer, er gået.

Forkortelser

Foruden de i almindeligt skriftsprog gængse forkortelser er nedenstående anvendt. En del af dem er dog kun brugt i tilføjelser, noter og registre. Brugen af forkortelser kan bero på et skøn i hvert enkelt tilfælde. Generelt gøres opmærksom på, at personnavne, der forekommer flere gange i samme indførsel, skrives ud første gang, men derefter kun nævnes ved forbogstaver, når forveksling er udelukket.

afd.	afdøde (afgangne)
al.	alen
alm.	almindelig
bestall.	bestalling
bevill.	bevilling
CCD	Corpus Constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558-1660. Ed. V. A. Secher, 1887-1918.
da.	dansk(e)
Da. Mag.	Danske Magazin
DKanc.	Danske Kancelli
dat.	dateret
DKL	Danske Kirkelove. Ed. H. F. Rørdam
dl.	daler
dr.	doktor
el.	eller
etc.	osv., idet formen gengiver kopibogens egen forkortelse, jf. <i>osv.</i>
FR	Fynske Registre
fjdg.	fjerding
fjdgk.	fjerdingkar
frd.	forordning
FT	Fynske Tegnelser
fuldm.	fuldmægtig(e)
gd., gde	gård, gårde
generallt.	generalløjtnant

g.m.	gift med
gyl.	gylden
h.	herred
hgd., hgde	hovedgård, hovedgårde
holl.	hollandsk(e)
hr.	betegner ridder el. præst
htk.	hartkorn (også hvor kopibogen har korn = hartkorn)
indl.	indlæg (Koncepter og indlæg til Registre og Tegnelse) i Danske Kancelli B 50, 53, 56, 59, 66, 69, 74, 77, 80 og 83.
jf.	jævnfør
JR	Jyske Registre
JT	Jyske Tegnelse
K.	koncept, se indl.
kanc.	kancelli(et)
kaptajnl.	kaptajnløjtnant
KB	Kancelliets Brevbøger, 1885 ff. (udgaven)
Kbh.	København
KD	Kjøbenhavns Diplomatarium. Ed. O. Nielsen, 1872-87
K.M.	Kongelig Majestæt
kgl.	kongelig
konf.	konfirmation, konfirmeret
Kr. Sk.	Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark, 2. Ed. F. J. West, 1908
kur.	kurant (kurantdaler, daler kurant)
LAK	Landsarkivet for Sjælland m.m.
LAO	Landsarkivet for Fyn
LAV	Landsarkivet for Nørrejylland
mag.	magister
magesk.	mageskifte(t)
mk.	mark (møntenhed)
ml.	mellem
ms.	missive(r)
N	ukendt person el. sted
ndf.	nedenfor

no.	norsk(e)
NoR	Norske Registre
NoT	Norske Tegnelser
No. Rigs-Reg.	Norske Rigs-Registrarer, 12, 1891
oberstlt.	oberstløjtnant
orig.	original(t kongebrev)
osv.	benyttes ved forkortelser foretaget af udgiveren, jf. <i>etc.</i>
ott.	otting
ovf.	ovenfor
pen.	penning = $\frac{1}{12}$ skilling
pd.	pund
prof.	professor
RA	Rigsarkivet (i Kbh.)
rd.	rigsdaler
rgsk.	regnskab(er)
Rise Hansen: Aktst. og Opl.	C. Rise Hansen: Aktstykker og Oplysninger til Rigsrådets og Stændermødernes Historie i Fre- derik III's Tid, 1959-75
t. RR.s og St. mødernes	
Hist.	
Rtk.	Rentekammeret, Renteriet
s.	sogn
SjR	Sjællandske Registre
SjT	Sjællandske Tegnelser
sk.	skilling
skbl.	skabelon, se Indledning
skp.	skæppe(r)
SkR	Skånske Registre
Skt.	Sankt
SkT	Skånske Tegnelser
sldl.	slet(te)daler
smst.	sammesteds, samme sted
SmR	Smålandske Registre
SmT	Smålandske Tegnelser
spdl.	speciedaler, rd. in specie
sv.	svensk(e)
sædv.	sædvanlig(e, t)
td.	tønde(r)

teol.	teologisk(e)
tidl.	tidligere
tilf.	tilføjelse
till.	tilladelse
T.K.U.A.	Tyske Kancelli, Udenrigske Afdeling
tr.	trykt
ty.	tysk(e)
u.d.	uden dag
udat.	udateret
udt.	udtog
u.st.	uden sted
vedr.	vedrørende
å.b.	åbent brev

1660

1. jan. (Kbh.) Skipper Poul Berentz af Holland fik brev om frihed for lastepenge. På ansøgning bevilger kongen, at PB med sit skiberum, så længe denne krigstilstand varer, må ud- og indpassere til staden fri for lastepenge, så vidt kronen deraf tilkommer. Hvorefter osv. Sjr, 24, 518. K.

1. jan. (Kbh.) Proviantkommissarius Nicolaus Bennich fik brev om at lade oberst Henning Quitzow være følgagtig 2 favne dobbelt ved. Sjt, 35, 584. K.

Lige sådan ordre fik NB om 4 favne dobbelt ved til stadshopmand Frederik Turesen for de penge, han har udlagt til at ise. Item om 1 favn til bogtrykker Peder Morsings enke samme dag. Den 3. jan. om 3 favne brændevad til fru Anne Cathrine Parsberg imod hendes bevis, som skal godtgøres. N.B. Gjort af Erik Rodsteen.

1. jan. (Kbh.) Christoffer Parsberg og Melchior Røtling fik brev om at handle med en, der vil forstrække 4.000 rd. imod tømmer i Norge. Kongen kommer i erfaring, at købmand de la Porte besværer sig ved at udlægge de 4.000 rd. til adressaterne. Han er tilfreds, at de gør sig flid, om der er nogen, som vil påtage sig at betale nævnte sum og derimod i betaling tage egetømmer i Norge. De skal forholde sig med pengene efter kongens forrige, sub dato 15. nov. givne ordre.¹ Dermed etc. Sjt, 35, 584. K.

1) Se KB 1659, 398-99.

2. jan. (Kbh.) Materialskriver Knud Walter fik brev anlangende at lade den hollandske ingeniør være følgagtig 2.000 5-tom. spigre til magasinhuset. Sjt, 35, 584. K.

Lige sådan ordre fik dæleskriver Bertel Marske om 200 af de tynde planker og 24 stykker af det tynde tømmer til hollændernes magasinhus.

2. jan. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende at have indseende med, at ingen ålestangere kommer ud af byen, med mindre de har stadshopmand Frederik Turesens seddel at fremvise. Desligeste skal han give ordre til officeren, som kommanderer i ravelinen ved Vesterport, at han giver dem, som på nævnte måde forundes at gå ud, en konvoj af 6-8 soldater, og at officeren giver agt på, at så mange, som tilstedes at gå ud, igen kommer ind. Dermed osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 585. K.

2. jan. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at lade soldater eksekvere hos de skippere, som ikke efter Nicolaj Bennichs ordre vil lade [brænde]ved følge. Det erfares, at en del af de befragtede skippere, som har ført ved til Kbh., ikke vil lade det affølge efter proviantkommisarius NBs assignation. FvA skal efter ansøgning lade affølge så mange soldater, som gøres fornødent, til at eksekvere de modvillige, som gør forhindring mod sådan assignation gjort efter kongens befaling. Dermed etc. Sjt, 35, 585. (Tr.: KD, V, 687). K.

2. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at forordne Erik Quitzow til at kommandere i fæstningen Nyborg, hvor han det bedste muligt skal sætte fæstningen i defension efter den dessin, som HS giver ham. Dermed etc. FT, 7, 375. K.

2. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om, at kongen efter begæring bevilger ham Glud sognetiende for fæste og sædv. årlig afgift, når den bliver ledig, eftersom han beretter, at der i sognet ingen herregårde er uden alene hans sædegård Jensgård. JR, 13, 115. K. Incl. 29. dec. 1659.

2. jan. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev anlangende Christian van Ginckel i Ålborg. Hvad CvG har ladet andrage for kongen, kan KL se af hans hosføjede supplikation. KL skal have indseende dermed og forhjælpe ham til rette, så han ej bliver besværet over sin formue. Dermed etc. JT, 14, 209.

3. jan. (Kbh.) Tolder Laurids Hansen fik ordre om fra Kbh. at begive sig den nærmeste vej til arméen i Norge og levere hos sig havende breve til Jørgen Bielke el. hvem, der kommanderer arméen. Dersom han for største viderværdighed og ophold ikke skulle kunne komme til ar-

méen, skal han straks forføje sig til statholder, hr. Niels Trolle, og siden derfra straks uden ophold med første lejlighed begive sig til Kbh. Sjt, 35, 585. K.

3. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende Frederik Frederiksen og Jacob Ejlersen. FF og JE er sat til hver at holde 6 ryttere. Kongen er tilfreds, at hver af dem må nyde det for 3 dragoner. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 586. K.

3. jan. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at danske skippere skal nyde halvparten af den hidførte ved. De befragtede danske skippere, som har ført brændevod til Kbh., har for kongen ladet begære, at de på fragten til betaling af deres folk må forundes halvparten af det ved, de har ført hid. NB skal lade dem beholde dette, på det kongen kan blive forskånet for videre overløb. Dermed etc. Sjt, 35, 586. (Tr.: KD, V, 687). K.

4. jan. (Kbh.) Jens Lassen fik brev anlangende at lade Peter Kalthoff bekomme sin besoldning pro kvota efter bestallingsbrevet af 5. okt. 1659,¹ når andre af artilleribetjentene bekommer noget. Dermed etc. Sjt, 35, 586. K.

1) Ses ikke i KB 1659.

4. jan. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe, borgmester Hans Nansen o. fl. fik brev anlangende at mønstre soldatesken. NK: Han skal den følgende dag, den 5. jan., kl. 8 mønstre feltmarskal Hans Schacks regiment og under sine hænder forfatte en rulle derover. Kongen har befalet¹ oberstlt. Valentin Meltzin at lade regimentet møde på dets poster til samme tid og levere NK en rulle, underskrevet af ham selv, med specifikation over, hos hvem verpflegung tages til officerer og gemene knægte, så og navnet på værten, hvor enhver er indkvarteret, desligeste hvorledes de befindes at være klædt, og hvilke klæder der mangler. Dermed etc. Sjt, 35, 587. (Tr.: KD, V, 688). K.

Lige sådan befaling fik Steen Brahe og Henrik Müller om at mønstre rytteriet i staden og samles på et vist sted. Holger Vind og borgmester Find Nielsen om Ejler Holcks regiment. Christen Skeel og borgmester Peder Pedersen om Frederik von Ahlefeldts regiment. Steen Hohendorff og borgmester Christoffer Hansen om oberst Erik Quitzows regiment. Corfitz Trolle og Christoffer Gabel om hånd-

værksburscherne i byen og på Christianshavn og af Frederik Turesen at tage rullen, hvor officererne verpfleges, og hos hvilke mestre burscherne er at finde.

1) Se det 3. følgende brev.

4. jan. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og borgmester Hans Sørensen fik brev om at mønstre soldaterne i Christianshavn. De skal den følgende dag, den 5. jan., kl. 8 på posterne mønstre de soldater, som er i Christianshavn, og under deres hænder forfatte en rulle. Dermed etc. Sjt, 35, 587. (Tr.: KD, V, 688). K.

4. jan. (Kbh.) Aksel Sehested og Jens Lassen fik brev om at mønstre artillerifolket. De skal den følgende dag, den 5. jan., mønstre kongens artillerifolk på flåden og på voldene og give en underskrevet fortegnelse. Dermed etc. Sjt, 35, 588. (Tr.: KD, V, 688). K.

4. jan. (Kbh.) Valentin Meltzin, oberstlt., og flere officerer fik brev om, at soldatesken skal samles til mønstring. Hr. Niels Krabbe og borgmester Hans Nansen har fået ordre¹ til at mønstre adressatens regiment. Han skal lade det møde på dets poster den følgende dag, den 5. jan., kl. 8 og til dem levere en af ham underskrevet rulle med specifikation af, hos hvem verpflegungen tages til officerer og gemene knægte, så og navnet på værten, hvor enhver er indlogeret. Dermed etc. Sjt, 35, 588. (Tr.: KD, V, 688-89). K.

Lige sådant brev fik generallt. Hans von Ahlefeldt om, at Steen Brahe og Henrik Müller skal mønstre rytteriet og møde på et vist sted. Oberst Ejler Holck om, at Holger Vind og Find Nielsen skal mønstre hans regiment til fods. Frederik von Ahlefeldt om, at Christen Skeel og borgmester Peder Pedersen skal mønstre livregimentet. Oberst Henning Quitzow om Steen Hohendorff og borgmester Christoffer Hansen. Frederik Turesen om, at Corfitz Trolle og Christoffer Gabel skal mønstre håndværksburscherne i byen og på Christianshavn og specificere, hvilke mestre de er hos, og hvor officererne verpfleges.

1) Se ovf., s. 17.

4. jan. (Kbh.) Søjmester Mikkell Andersen fik brev om at levere 7 kommisdegener, 7 snaphaner og 4 skålpd. blykugler til brandsluffen, som skal til Norge med Laurids Hansen af Tønsberg. Sjt, 35, 589. K. Indl. 3. jan.

4. jan. (Kbh.) Bertel Marske, dæleskriver, fik brev om dæler til corps de garderne bag slottet og noget ved Løngangen. Han skal til corps de gardernes forlægning bag slottet ved oberstlt. Beauforts post lade være følgagtig 7 tylvter norske dæler og 4 stk. 10 al. tømmer, til brystværket næst Løngangen 9 tylvter norske dæler, nok til nogle huller i Løngangen og kurtinen uden for 4 stk. 10 al. norsk tømmer. SJT, 35, 589. (Tr.: KD, V, 689). K. Indl. udat.

4. jan. (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om, at kongen har befalet¹ Hans Schack at forordne ham til kommandant i Nyborg. Når han forstændiges derom af HS, skal han begive sig derind og forholde sig med fortifikationen efter den dessin, han tilstiller ham. Befalendes etc. FT, 7, 375. K.

1) Se ovf., s. 16.

4. jan. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende generallt. og oberst over Kongens Livregiment til hest Hans von Ahlefeldts resterende werbepege. Item underholdning og kvarter til sine 5 hvervede kompagnier. HvA har tilforn bekommet kongens ordre¹ til at komplettere sit regiment i Vendsyssel. OP skal gøre sit bedste til, at han med første bekommer de resterende werbepege til den ganske stab, på det hans regiment desto snarere kan bliver oprettet. Desligeste skal han i Vendsyssel lade de 5 kompagnier, som HvA skal hverve, bekomme underholdning og kvarterer, hvorimod han skal forlægge alle de andre, som har assignation el. er indkvarteret smst. Dermed etc. JT, 14, 209. Orig. i DKanc. B167D.

1) Jf. KB 1659, 321.

4. jan. (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev anlangende Lucas Lützens i Hamborg. Hvad LL har ladet andrage for kongen, kan JK se af hans hoføjede dokumenter. Han skal erkynlige sig om deres beskaffenhed og siden indskikke relation i Kanc., hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. JT, 14, 209.

5. jan. (Kbh.)¹ Margrethe, Poul Robberts, indvånerske i Kbh., fik patent om den person, som har dræbt hendes mand. Hun har for kongen ladet andrage, at hun er vidende, at den rytter, Henrik Udtregt, som i staden har ihjelskudt hendes husbond og er dømt på livet ved krigsretten og siden undveget, nu skal være set i Ebeltoft og menes at opholde sig under løjtnant Berent Sylvesters folk. Hun begærer sig

meddelt kongens åbne patent til at blive nævnte person mægtig. Da dette er til rettens og justitiens befordring, befaler kongen strengeligen lensmænd, fogeder, borgmestre og råd samt sine officerer og betjente under militien og alle andre vedkommende på hans vegne, hvor personen antræffes og de anmodes derom, at gøre MPR al mulig hjælp til at pågribe ham og føre ham til Kbh. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 518. K. Indl. 22. dec. 1659.

1) Efter brevet står: Christian Cassuben fik brev om at måtte handle med borgere i Norge, findes i Norske Registre den 7. jan. 60.

5. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade Albret Matthisen være følgagtig 4 stk. 10 al. norsk tømmer og 9½ tylv norske dæler til 2 skilderhuse og 2 skure til redskabet ved artilleriet ved toldboden, item til en hytte, som de kan forvare deres krudt i i en stor kvantitet. Sjt, 35, 589. (Tr.: KD, V, 689). K. Indl. udat.

5. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre fru [Marie]¹ Filtzen indvisning i Varde toldkiste for 427½ rd., efter at de deri tilforn gjorde assignationer er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 589. K. Orig. i DKanc. B 179P.

1) Efter Orig.

5. jan. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om ved til bryggerne og bagerne. Han skal, eftersom han kan akkordere med dem, lade bryggerne i staden for betaling bekomme det ved, som Claus Gosses galiot har hidført. I lige måde bagerne det, som er hidbragt ved Brietes galiot. Dermed etc. Sjt, 35, 590. K.

5. jan. (Kbh.) Fru Maria von Lützow, enke efter Christoffer von Offenberg, fik efter begæring brev om at være fri for indkvartering og kontribution. Hun opholder sig i Svendborg i Klostergården og må være fri for indkvartering, skat, kontribution o.a. pålæg, så hun hverken i en el. anden måde skal blive graveret. Dermed etc. FR, 6, 336. Orig. i DKanc. B 165A, IV 3. Indl. 3. jan.

5. jan. (Kbh.) Steen Bille, Henning Pogwisch og Otte Pogwisch fik brev anlangende indkvartering på fru Anne Margrethe von Gözten, Jørgen Schulte til Finstrups gods. AMvG har ladet andrage for kongen, at hendes gård og tilliggende gods er ganske ruineret. Adressaterne skal

have indseende med, at gård og gods ikke bliver graveret ubilligen med indkvartering o.a. tyng. Dermed etc. FT, 7, 376. K.

Lige sådan befaling fik OP sub eodem dato.

7. jan. (Kbh.) Christian Tvetmeyer og Margrethe Pedersdatter fik efter anmodning bevill. til efter lysning af prædikestolen at lade sig vie i huset. Sjr, 24, 519. Indl. 6. jan.

7. jan. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at tage oberst Bertram de la Coste i arrest, så kongen kan være forsikret hans person, eftersom Jens Lassen begærer retten over ham. Dermed etc. Sjt, 35, 590.

7. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at levere skibsbygmester James Robbins $\frac{1}{2}$ tylvt fyrresparrer og 6 tylvter fyrredæler, som skal forbruges til prammen, som ligger i Kalveboderne. Sjt, 35, 590. K. Indl. 7. jan. (2).

Lige sådan ordre udgik samme dag om imod skibskaptajn Jens Rodsteens bevis at lade affølge en tylvt fyrredæler, som behøves til bryggen under stykkerne på Sorte Bjørn.

7. jan. (Kbh.) Mathias Melhorn fik befaling til at lade forbyde alle de skippere, som er kommet fra Fyn, at udlade noget af deres skibe uden det, de med særbreve kan bevise tilhører partikulier, indtil kongen har gjort anden anordning. Sjt, 35, 590. K. Indl. 7. og 16. jan.

7. jan. (Kbh.) Knud Holck fik brev om oberstvagtmastercharge under Mogens Kruse. Kongen kommer i erfaring, at MKs oberstvagtmaster er død. KH skal med første lejlighed begive sig fra Kbh. og antage samme charge, indtil det regiment sogneryttere under Anders Sandberg igen bliver oprettet, hvorom kongen har ladet udgå ordre¹ til Hans Schack og MK. Sjt, 35, 590. K.

1) Ses ikke i KB.

7. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende den sag om den kvinde, der har beskyldt dem, dog at de må betjene retten. Af deres supplikation erfarer kongen, at de skal være skældt på æren af en kvinde på Christianshavn. Kongen er desuanset tilfreds, at de fremdeles som tilforn forretter deres bestilling, indtil de har udført sagen med kvinden ved bytinget. Dersom en af parterne ikke skulle

blive tilfreds med dommen ved bytinget, vil kongen som overdommere forordne kommissarier, som kan dømme endeligt i sagen. Dermed etc. Sjt, 35, 591. (Tr.: KD, V, 689-90). Incl. 7. jan.

7. jan. (Kbh.) Mogens Kruse fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Knud Holck må kommandere i MKs afd. oberstsvagtmesters plads, indtil regimentet af sogneryttere under Anders Sandberg igen bliver oprettet. MK skal antage ham som oberstsvagtmester under sit regiment og under samme kompagni som afdøde. JT, 14, 210. K.

7. jan. (Kbh.) Christian Cassuben fik efter anmodning bevill. til at handle med bøger i Norge. Han må i dets stifter, stæder og havne frit handle hvert sted, så længe han det selv begærer. Cum inhib. sol. NR, 10, 152. (Tr.: No. Rigs-Reg., 294). K.

8. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og de andre stænder fik brev om at lade deres heste møde. Adressaterne skal hos borgerskabet i staden anholde om, at de til kongens tjeneste vil låne og holde færdige flest muligt geruste heste med sadler og pistoler, så de førstkommende tirsdag, den 10. jan., af kongen kan blive overset på Slotspladsen. Der som nogen borgere har lyst til selv at ride med, skal det stå dem frit for, eftersom kongen har et important anslag for. Dermed etc. Sjt, 35, 591. (Tr.: KD, V, 690). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd på Christianshavn. Bispen om ministeriums heste, og at dersom nogen har lyst til at lade deres folk ride med etc. Borgmester Peder Pedersen og Hans Sørensen om at lade amagerens heste komme frem og holde færdige, og at dersom nogen har lyst etc. Hans Boysen om adelens og kgl. betjentes heste. Rektor og professorer om de højlærdes heste, og at dersom etc.

8. jan. (Kbh.) Fru Anne Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at hun må lade losse det ved, som tilhører hende og er tilskikket hende fra Fyn i Jens Knudsens skude. Sjt, 35, 592. K.

9. jan. (Kbh.) Villum Lobrecht fik brev om at tilholde amagerbønderne, som er på Christianshavn, at holde vagt lige med borgerskabet. Dermed etc. Sjt, 35, 592. (Tr.: KD, V, 690). K.

9. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at tale med de kgl. hofbetjente om, at de giver kvarter til oberst Holcks regiment. Sjt, 35, 592. K. Incl. 9. jan. 1659.

9. jan. (Kbh.) Proviantkommissarius Nicolaj Bennich fik brev om at lade slotsfogeden Jochum Walspurger være følgagtig 2 favne dobbelt brændevad af det, som er deputeret til kongens hofholdning, hvilke kongen har forundt ham til hans husholdning. Sjt, 35, 592. K.

9. jan. (Kbh.) Proviantkommissarius Nicolaj Bennich fik brev om at lade Niels Kruse være følgagtig 2 favne dobbelt brændevad. Sjt, 35, 593. K.

9. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at levere kongens hofposter bag slottet 1½ tylvt 12 al. tømmer, nok 15 tylvter dæler til anden kongens fornødenhed. Sjt, 35, 593. K.

9. jan. (Kbh.) Søtøjmester Mikkil Andersen fik brev om at lade følge 4 små bundter lunter til stykkerne på prammen Noæ Ark, som ligger ved Holmen. Sjt, 35, 593. K. Incl. 27. marts (Fr. 3., Orig., overstreget. Kongen hilser bønder i Nordmøre fogderi og en række præstegæld. Han har forundt Johan Dirichsen, Kbh., en anpart af tienden i 2 år).

9. jan. (Kbh.) Tøjhusskriver Mathias Hasse fik brev om til Hans von Ahlefeldt imod hans bevis at levere 50 flinter. Sjt, 35, 593.

10. jan. (Kbh.) Christoffer Bille fik lejde. CB er for nogen tid siden tilfundet inden 2 måneder fra dommens dato at undvige kongens riger og lande.¹ Han har ladet anholde, at han ikke havde Kronborg Slot under slotsloven og derfor som uerfaren i krigsvæsen at måtte forskånes for slotslovens forvaltning. Dette var ikke alene blevet bevilget af kongen, men oberst Beenfeldt var endogså betroet at være kommandant dér. Af kgl. gunst har kongen pardonneret CB og bevilget ham frit lejde i sine lande, så han må bygge og bo, hvor han lyster. Forbydendes etc. SjtR, 24, 519. K.

1) Jf. KB 1659, 310.

10. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om nogle, som agerer komedier. Kongen kommer i forfaring, at der i byen skal opholde sig nogle, som agerer med komedier, som skal give anledning til [u]sik-

kerhed o.a. ulempe. De skal afskaffe sådant og have indseende med, at intet sådant i disse tider ageres i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 593. (Tr.: KD, V, 690-91). K. Incl. udat.

10. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade bygmester Albertus Matthisen være følgagtig 36 tyltver norske dæler til nogle brystværker, som skal forfærdiges på det ny værk bag Bryggerset. Sjt, 35, 593. (Tr.: KD, V, 691). K. Incl. udat. og K. til brev 30. jan. (vedr. Peder Pedersen Kerteminde, men det er overstreget og ikke indført i kopibogen).

10. jan. (Kbh.) Johan Smidt fik brev anlangende Christian Fischer og Mathias Fischer. CF har på sin egen og broderen MFs vegne for kongen ladet andrage, at adressaten af dem fordrer told af et parti vin, som dog mestendels er leveret til kongens hofholdning i denne belejringstid, så og af adskillige andre varer af provision, de har hidført. Da CF i denne tid lige ved andre indvånere her i staden i alle påkommende besværinger har ladet sig finde villig og redebon, og hans bror MF, der skal have fået borgerskab i Kbh., i lige måde har gjort den samme pligt som en anden borger, er kongen tilfreds, at han mod deres revers må lade dem være varerne følgagtige uden toldens erlæggelse. Sjt, 35, 594. K. Incl. 21. dec. 1659.

11. jan. (Kbh.) Selio Marselis, bergamtsråd og direktør over postvæsenet i Norge, fik efter ansøgning på vegne af sin bror Gabriel Marselis, bergamtsråd og residerende kommissarius i Amsterdam, brev om, at denne må bruge dr. Johannes Møller, professor ved Kbh.s Universitet, i den sag, han har imod Martin Tancke. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 520.

11. jan. (Kbh.) Tøjmester Mikkil Andersen fik brev om straks imod Niels Juel til Hundsbæks bevis af Tøjhuset at lade affølge 50 musketter og 10 flinterør med tilhørende banteler, item 2 lispd. krudt og 600 kugler. Sjt, 35, 594. K.

11. jan. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om af det med ham hidkomne brændevæd at lade Jørgen Reedtz bekomme 3 dobbelte favne ved. Dermed etc. Sjt, 35, 595. K.

11. jan. (Kbh.) Jørgen Marsvin fik for tro og villig tjeneste med sin hustru, fru Anne Helvig Gyldenstjerne, deres livstid forleningsbrev på følgende gods i Ålborghus len, Hornum h., s. og by: 1 gd., Søren Andersen og Jens Bertelsen påbor, skylder årligen 1 ørte rug, 1 ørte havre, 1 svin, 5 mk. mønt, 2 td. havre for 6 hestegæsteri; 1 gd., Niels Lauridsen påbor, skylder 1 ørte rug, 1 ørte havre, 1 pd. smør. Endnu 1 gd., Poul Pedersen sandmand påbor, skylder 1 ørte rug, 1 ørte havre, 1 pd. smør, 5 mk. mønt, 2 td. havre, 5 hestegæsteri; 1 bol, Jens Pedersen påbor, skylder 10 sk. 2 alb. kopenge, $\frac{1}{2}$ svin, $4\frac{1}{2}$ kalv; 1 gadehus, Mads Jensen påbor, skylder 12 sk.; 1 gadehus, som Anders Christensen af afd. Erik Juel er bevilget at opbygge på en øde plads, hvor et bol tilforn har standen, hvoraf gives 12 sk.; 1 gadehus, Peder Poulsen påbor, giver sin skyld til Hornum Kirke; 1 kirkebol, Jens Christensen påbor, hvoraf gives 10 sk. 2 alb. kopenge, $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ del kalv; 1 bol, Jens Poulsen påbor, giver 1 ørte rug, 1 ørte byg; 1 kirkebol, Peder Jensen påbor, skylder 10 sk. 2 alb. gæsteri, 1 svin, $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ del kalv. Abildgård, Thomas Pedersen, skylder 8 sk. leding, 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 1 pd. smør, 1 får, 1 lam, 1 gås, 2 skp. havre, 2 høns, 1 svin, 2 kander honning, 10 sk. 2 alb. galtpenge, 1 dl. sildepenge, $\frac{4}{27}$ del kalv, 6 mk. 4 sk. mønt, 3 td. havre for 8 hestegæsteri. Volstrup s.² og by: Christen Lauridsen, skylder 3 sk. leding, 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 1 pd. smør, 1 lam, 5 mk. mønt, 2 td. havre for 6 hestegæsteri; Niels Sørensen, skylder 4 sk. leding, 1 ørte rug, 1 ørte havre, 1 pd. smør, 2 høns, $1\frac{1}{2}$ kande honning, 8 sk. galtpenge, 1 sk. 1 alb. sildepenge, $\frac{3}{25}$ del kalv, 6 mk. 4 sk. mønt, 3 td. havre for 8 hestegæsteri; Jacob Jensen Runer, 4 sk. leding, 1 ørte rug, 1 ørte havre, 1 pd. smør, 1 lam, 1 svin, $\frac{5}{42}$ del kalv, 5 mk. mønt, 2 td. havre for 6 hestegæsteri; Niels Pedersen og Christen Christensen, 8 sk. leding, 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 1 pd. smør, 1 får, 1 lam, 1 gås med 2 skp. havre, 2 høns, 2 kander honning, 10 sk. 2 alb. galtpenge, $1\frac{1}{2}$ sk. 1 dl. sildepenge, $\frac{4}{27}$ kalv, 6 mk. 4 sk. mønt, 3 td. havre hestegæsteri; Anders Vistesens, 1 ørte havre, 1 svin, $\frac{1}{4}$ kalv; Peder Simensen sandmand, skylder 4 sk. leding, 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 1 pd. smør, 5 mk. mønt, 2 td. havre for 5 hestegæsteri; Jens Jensen, selvejer, 3 sk. leding, $1\frac{1}{2}$ skp. rug, 5 skp. havre, 1 pd. smør, 1 får, 1 lam, 1 gås med 2 skp. havre, 2 høns, 10 sk. 1 alb. sildepenge, 2 kander honning, $\frac{3}{25}$ del kalv, 6 mk. mønt, 3 td. havre for 8 hestegæsteri; Simen Pedersen, skylder 1 ørte rug, 1 ørte havre, 1 pd. smør, $\frac{1}{4}$ kalv, 2 mk. gæsteri; Mette Nielsdatter af 1 gadehus, giver 12 sk.; 1 gadehus, Christen Sørensen påbor, 12 sk.; Niels Sørensen af 1 gadehus, 12 sk. Nok Kær h., Ålborg [Budolfi] s., Egholm: Peder Sø-

rensen, Christen Kjeldsen, Poul Christensen, Søren Simensen, Anders Kierulf, Mads Pedersen, 1 td. ål, 1 td. smør, 3 svin, gæsteri af 3 gde. Frejlev s. og by: Niels Mikkelsen og Niels Nielsen, 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 1 pd. smør, 1 svin, 6 mk. 4 sk. mønt, 4 td. havre for 8 hestegæsteri. Drastrup: Jacob Sørensen påbor, skylder 10 skp. rug, 10 skp. byg, 20 skp. havre, 1 pd. smør, 1 svin, 1 dl. gæsteri, 12 sk. arbejdspenge. Sønderholm s. og by: Jens Christensen Smed, 2 td. byg, 1 svin, 1 lam, 1 gås, 2 høns; Christen Jensen og Peder Jensen Harbo, 2 ørter rug, 2 ørter byg, 3 ørter havre, 1 lam, 1 svin; Anders Jensen, 1 pd. byg. Hvilke gde og gods, med al rente, vist og uvist, JM og AHG skal beholde deres livstid, kvit og frit. De skal til Philippi Jacobi følge dem. Dog skal de holde godset ved god hævd og bønderne ved lov, skel og ret og ikke besvære dem med ny indfæstning el. a. usædvanlige pålæg. Når de begge er døde, skal godset igen være kongen følgagtigt. JR, 13, 115. K. Indl. 26. okt. 1659.

1) Her og endnu næste gang står, ligesom også i K. og i Indl., *kalv*, derefter *hauv*, her rettet til *kalv*. 2) Volstrup ligger i Øster Hornum s.

11. jan. (Kbh.) Mag. Jesper Hansen, slotspræst til Skanderborg, fik efter begæring sin og sin hustrus livstid brev på kronens og kirkens andpart af Skanderup tiende, som hans formands enke, afd. Anne [Eriksdatter], mag. Jørgens, tilforn har haft, for sædvanligt fæste, som skal være 12 rd. af begge tiender, så og sædv. årlig afgift, som skal leveres i rette tid. Dog skal hun efter hans død være forpligtet til at erlægge fæste og derefter nyde som nævnt. Forbydendes etc. JR, 13, 118. K. Indl. 1659 u.d.

12. jan. (Kbh.) Tøjhusskriver Mathias Hasse fik brev om i Tøjhuset på en belejlig plads straks at bestille og i beredskab færdigholde 2 rustvogne, som altid ved nat og dag, om noget påkommer, kan komme ud, og i hver af vognene indsætte 6.000 musketkugler, 1.000 pistolkugler, 3 halve td. krudt, 2 store bundter lunter og 100 håndgranater. SJT, 35, 595. K. Indl. udatt.

12. jan. (Kbh.) Tøjhusskriver Mathias Hasse fik brev om til kaptajn Une (Unov) Nannes (Jansen) at levere 3 4-pundige jernstykker, tagende hans revers, at han igen skal levere dem i Tøjhuset. SJT, 35, 595. K.

12. jan. (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik befaling til i Kastellet til soldatesken at lade opsætte en corps de garde foruden dem, som nu er der, så og at forfærdige de gamle så vel som batteriet. Sjt, 35, 595. (Tr.: KD, V, 691). K.

12. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde tømmerlavet i staden straks uden forsømmelse til fæstningen at forfærdige et parti fjælekister. På det, de des hastigere kan blive færdige, skal de gøre den anordning, at hver 2 mestre på en halv dag skaffer færdig 3 kister, hvortil bygmesteren skal levere dem dæler og søm, så vel som vise dem stedet, hvor kisterne skal gøres færdige. Dermed etc. Sjt, 35, 595. (Tr.: KD, V, 691). K. Incl. udat.

12. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade mester [James]¹ Robbins, skibsbygmester på Bremerholm, være følgagtig 300 fyrredæler, som skal forbruges til at klæde på flåden med og til folkene at stå på, når skibene skal kølhales. Sjt, 35, 596. K. Incl. 12. jan.

1) Efter Incl.

12. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om mod bevis at lade Frederik Turesen, stadshopmand i staden, affølge 4½ tyltv dæler og 8 små stykker norsk tømmer, som behøves til Vesterports kurtine. Sjt, 35, 596. (Tr.: KD, V, 691-92). K. Incl. 12. jan.

13.¹ jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende [brænde]ved og penge til Jens Juel til at udkopiere Cojectus manuskript. JJ er af kongen befalet¹ at lade udskrive Cs manuskript. Adressaterne skal forskaffe ham fornødent ildebrændsel samt penge til at betale de studenter med, som skal udskrive det. Dermed etc. Sjt, 35, 594. Orig. i DKanc. B 179P.

1) K. er bagpå dat. 11. jan., hvilket svarer til nummereringen og dermed placeringen blandt K. 2) Se ovf., s. ??

13. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade bygmester Albertus Matthisen til de 2 batterier på de 2 gordiner, den ene ved Kongens Have, den anden ved Den runde Kirke, være følgagtig 2 tylvter og 4 træer 10 al. tømmer og 10 tylvter norske dæler, nok til brystværket på batterierne bag Løngangen 4 tylvter norske dæler. Sjt, 35, 596. K. Incl. udat.

13. jan. (Kbh.) Andreas Wilcken fik brev om, når alarm sker, at lade hver post omkring fæstningen, som kan blive attackeret med gevalt, sekundere med karduser og skråsække af den kaliber, som stykkerne på den attackerede post og to på begge sider næst liggende flanker har. Der foruden skal han forskaffe de samme poster fornødne folk, håndgranater o.a. nødvendige fyrværkmaterialer, som er forhånden på næst hosliggende poster. Dermed etc. Sjt, 35, 597. (Tr.: KD, V, 692). K. Indl., se Sjt., 35, 595, 12. jan. (brev 1).

13. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om til intet andet brug at anvende de 500 rd., som Jørgen Marsvin har ladet erlægge, end til dem, som overløber fra fjenden, nemlig en munderet rytter 10 rd. og en umunderet el. til fods 4 sldl. Dermed etc. Sjt, 35, 597.

13. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende oberstlt. Henschen. Kongen har 10. okt. 1657¹ antaget H som major. Adressaterne skal i hans afregning godtgøre ham majorstraktement, indtil han er antaget som oberstlt. Dermed etc. Sjt, 35, 597. K. Orig. i DKanc. B 223F.

1) Ses ikke i KB 1657.

13. jan. (Kbh.) Proviantkommissarius Nicolaj Bennich fik brev om at lade Johan Alter være følgagtig 1 favn dobbelt ved, som kongen har forundt ham. Sjt, 35, 597. K.

13. jan. (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om indtil videre anordning at kommandere på posten bag ved slottet og ved Løngangen, som oberst Laurids Pogwisch kommanderede forleden vinter. Dermed etc. Sjt, 35, 598. (Tr.: KD, V, 692). K.

13. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at der altid i beredskab holdes 8 vognmandsheste, som på Tøjhuset straks kan blive spændt for 2 rustvogne, som til den ende holdes i beredskab dér, hvorfra den ene straks skal begive sig med det, han bliver medgivet, på den post, hvor alarmen er el. som bliver attackeret, og den anden kort tid derefter følge. Dermed etc. Sjt, 35, 598. (Tr.: KD, V, 692). K. Indl., se Sjt, 35, 595, 12. jan. (brev 1).

14. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om de skippere, som har losset [brænde]ved uden ordre. Adressaterne skal tilholde borgerskabet i staden, som uden ordre har udtaget brændeved af skiberummene, at de for hver favn, som de i så måder befindes at have udtaget uden ordre, giver 15 rd. og leverer pengene til Nicolaj Bennich. Dermed etc. Sjt, 35, 598. (Tr.: KD, V, 693). K.

14. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongens slagter ikke skal svare til byen. Hans Hermansen, slagter, har for kongen ladet andrage, hvorledes han pålægges indkvartering af adressaterne, uanset han skal kontribuere af sin formue tillige med kongens betjente. Han erbyder herefter med kongens betjente at svare som tilforn med indkvartering o.a., som han kan tilkomme. Det synes billigt, at han nu ej skal kontribuere mere end tilforn under borgerskabet el. byen, med mindre han bliver entlediget fra det, han er pålagt at udgive af kongens betjentes kvota. Eftersom han beretter, at han allerede har måttet udgive til rytteriet det, han er assigneret af borgerskabets kvota, skal de gøre sådan anordning, at han igen bliver betalt derfor, helst fordi han altid hidtil og endnu med kongens betjente holder den indkvartering o.a., som tilkommer ham. Dermed etc. Sjt, 35, 598. (Tr.: KD, V, 693). K. Incl. 4. jan. (2).

14. jan. (Kbh.) Fyrværker Hans Turban fik befaling til at lade oberst Lobrecht på ansøgning være følgagtig 2 td. med granater, gjort ligesom de andre, så man kan antænde dem af volden, så og de tjæretønder, som han skal have, så man i lige måde kan antænde dem af volden. Sjt, 35, 599. K.

14. jan. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om, at kongen er tilfreds, at når skipper Jacob Mørck har aflagt ed for Admiralitetet om, at han rigtigt har indleveret den ved, han har haft inde, da må NB give ham 100 rd. af de penge, han bekommer af de skippere, som befindes at have losset uden ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 599. K. Incl. udat.

14. jan. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om skipperne Jacob Mørck og Hans Pedersen Falch, item om skippere, som har losset [brænde]ved uden ordre. Adressaterne skal for sig fordre JM og HPF, som for dem skal aflægge deres ed om, hvor meget brændeved de har udleveret.

Desligeste de skipperne, som Nicolaj Bennich angiver for adressaterne at have losset deres indehavende ved uden ordre, om hvor meget. Dermed etc. Sjt, 35, 600. K. Indl., se foreg.

14. jan. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om at probere det krudt, som Mathias Rode har lovet at levere på Tøjhuset, om det befindes godt, hvorom han skal indskikke notifikation i Kanc. Sjt, 35, 600. K.

14. jan. (Kbh.) Tøjhusskriver Mathias Hasse fik brev om at annamme 26 centner 5 lispd. 6 pd. krudt, som Mathias Rode, borger i Lybæk, har lovet at levere på Tøjhuset, givende ham derpå bevis, hvorefter kongen vil godtgøre det. Sjt, 35, 600. K. Indl. 12. jan. (2).

14. jan. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at annamme det, der skal leveres af den hollandske kommis, og siden efter kommissarierne Steen Brahes og Holger Vinds ordre igen uddele det. Sjt, 35, 600. K.

14. jan. (Kbh.) Generalmajor Frederik von Ahlefeldt fik brev om traktement til de soldater, oberstlt. Colombe de Beaufort er bevilget af kompagniet. CdB har for nogen tid siden til sit kompagni bekommen en soldat af hvert kompagni i garnisonen. FvA skal tilholde hver kaptajn, hos hvem han har bekommen samme person, at han i lige måde overlader kvarter el. traktement til en person el. lader den overladte person nyde samme traktement som tilforn, på det CdBs kompagni kan underholdes uden videre omkostning for kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 600. K.

14. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, borgmester Peder Pedersen begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over godset, som PP begærer til pant imod 1.000 rd., som han har udlagt til Christoffer Parsberg, og som kan forrente godset ved 6 pct. De skal overregne godset og anslå det efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så han kan få panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 600. K.

14. jan. (Kbh.) Ordre om, at 5 tømmermænd må være fri for at ise. Kongen er tilfreds, at de 5 tømmermænd, som arbejder på posten bag slottet, må være fri for at ise, indtil det, de har at forrette, er forfærdiget. Sjt, 35, 600. K.

15. jan. (Kbh.) De af de kgl. betjente tilnævnte 12 mænds fuldmagt om kvitteringer og militærisk eksekution. Kongens hofbetjente har af deres middel benævnt 12 personer, som kan handle med enhver af de andre hof tjenere om, at enhver efter proportion af sin formue skal underholde el. erlægge sin kvota til garnisonens underholdning, nemlig dr. Petrus Bülche (Bulchius), Jacob Petersen, Mikkel Langemack, Johan Boysen, Hans Hansen, Jens Sørensen, Jacob Ejlersen, Mathias Hasse, Henrik Køllen, Peder Knudsen, Samuel Biener, renteskriver, og Johan Adolf Meyer, vinskænk. Kongen konfirmerer deres forretning og elekation, så de 12 må have magt og myndighed til efter betænk-somhed efter billighed, som enhver bliver takseret efter kvotaen, ved militærisk eksekution at tilholde den, som befindes modvillig, at betale sin tillagte kvota. Hvorefter osv. Sjr, 24, 520. K. Indl. 13. jan.

15. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade bygmester Albertus Matthisen være følgagtig 34 tylvter norske dæler og 1½ tylvt 10 al. norsk tømmer til en corps de garde med svedebænke i Kastellet, item til et batteri sydøst for Kastellet; nok 14 stk. 10 al. norsk tømmer til så mange palisader, som endnu fattes sydøst for Kastellet. Sjt, 35, 601. (Tr.: KD, V, 693). K. Indl. udat.

16. jan. (Kbh.) Hieronymus Kohl (Kahel) fik brev om at måtte bruge Peder Villadsen som prokurator. PV bevilges at lade sig bruge i rettergang for HK imod Hans Sørensen, borgmester i Christianshavn, og det, der er ml. dem. Sjr, 24, 521.

16. jan. (Kbh.) Albertus Matthisen fik brev om med dem, der har forstand derpå, med forderligste at lade vurdere våning nr. 12 i Skipperboderne, som David Dannel ibor, såvel som den næst op til liggende nr. 13, og siden indskikke forretningen derom i Kanc. Sjt, 35, 601. (Tr.: KD, V, 694). K. Indl. udat.

16. jan. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om til Frederik von Ahlefeldt og oberst Ejler Holcks regiment at levere 3 dages øl og brød til så mange soldater, som han bliver anvist af Steen Brahe og Holger Vind. Sjt, 35, 602. K.

16. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade Casper Herbach følgagtig være 6 tylvter dæler. Sjt, 35, 602. K.

Lige sådant brev fik BM om 3½ tylvt dæler til Hans Gartner.

16. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afd. major Vendelbos afregning, hvad han kan tilkomme for gjort tjeneste, indtil han døde. Dermed etc. Sjt, 35, 602. K. Orig. i DKanc. B 223G.

16. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Hans Johansen, rådmænd i Christianshavn. HJ har en sum penge at fordre hos kongen, som er tilfreds, at han på sin fordring må afkortes så mange af de penge, som kongen kan tilkomme af 6.- og 10.penge af den formue, som efter afd. Niels Nielsen smst. blev udført af landet. Dermed etc. Sjt, 35, 602. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 10. dec. 1659.

16. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Jørgen Bjørnsen begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over godset, som JB begærer til pant imod forstrækning af så mange penge til garnisonen, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere en fortegnelse i Kanc., så han kan få panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 602. K.

Lige sådant brev fik de den 20. jan. om Jens Jensen Vissing. Nok den 21. jan. om Laurs Christensen.

16. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om 2 vande, som David Dannel begærer til pant. DD begærer, at han må bevilges 2 vande, som er til løb til den ham af kongen forundte mølle i Lyngby, nemlig Amose og Bagsø. De skal anslå vandene for en takst, hvor højt de eragter, at han kan forundes dem. Dermed etc. Sjt, 35, 603. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl., se Sjt, 35, 601, 16. jan.

16. jan. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at lade Hans Gartner være 14 hjulbærer følgagtig. Dermed etc. Sjt, 35, 607. K. (under 18. jan, se flg.).

Den 18. jan. næst efter fik FvA på ny sådan ordre. Kongens ordre til ham er udgået den 16. jan. om at lade 14 hjulbærer levere til HG, og denne beklager sig, at ordren uforvarende er frakommet ham. FvA skal gøre den anordning, at han bliver nævnte hjulbærer følgagtig, hvorimod FvA ej har at agte kongens ordre af 16. jan., om nogen anmoder ham derom. Dermed etc.

16. jan. (Kbh.) Henrik Matthesius, kongens søn prinsens informator, fik brev på et kannikedømme i Århus Kapitel. For tro og villig tjeneste bevilger kongen HM efter kapitlets statutter det kannikedømme, som vakerer i Århus Kapitel, og som Ove Skade har afstået, med bønder og al rente, ad gratiam, dog så, at når han ikke er forhindret ved kongens daglige tjeneste, skal han bo og residere ved domkirken og gøre slig tyng og tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kannikker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god bygning og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædv. pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Forbydendes etc. JR, 13, 119. K.

16. jan. (Kbh.) Ove Skade fik efter begæring og for tro og villig tjeneste såvel som og hans søn Johan Frederik Skade brev på et præbende, Corpus Christi, begge deres livstid efter kapitlets statutter, med bønder og al rente, ad gratiam, dog så, at når han el. hans søn ikke er forhindret ved kongens daglige tjeneste, skal de bo og residere ved domkirken og gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kannikker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god bygning og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædv. pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Hvorimod OS efter egen erbydelse skal være forpligtet til igen at afstå kanonikatet Holmstrup, hvormed han tilforn har været forlenet i nævnte kapitel, så kongen straks dermed kan forlene, hvem han behager. JR, 13, 120. Incl. 12. jan.

17. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Jens Juel, hvad han kan tilkomme efter sin bestall. for sin første rejse til Polen, så og, hvad han har at fordre for den sidste, som angik fra den 8. aug. 1658 til den 15. sept. 1659, beregnet til 4.000 rd. om året. Dermed etc. Sjt, 35, 603. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 12. jan.

17. jan. (Kbh.) Rigens Råd fik brev om garnisonens underholdning. Kongen tilskikker dem et forslag om, på hvad måde garnisonen til hest og fods i staden kan underholdes. De skal straks samme aften til kongen overgive deres betænkende derom el. om, på hvad anden manér det bekvemmeligt kan ske. Dermed etc. Sjt, 35, 603. (Tr.: KD, V, 694). K.

17. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade følgagtig være til mester Robbins, kongens skibsbygmester, hvad som behøves til skibsflåden, nemlig til skillerum, brødkammerser, kabelrum, krudtkammerser, sejkammerser og kabysser, nok til adskillige skøjter og både, item til pligter, tofter og banteler 1.000 fyrredæler. Nok til støtter bag lasten og til støtter ml. overløbene, når skibene kølhales, og til støtter for skiberum el. kabysser 12 tylvter 10 og 12 al. norsk fyrretømmer og 2 tylvter norsk egetømmer til saler på masterne. Sjt, 35, 604. K. Indl. 16. jan.

17. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om tømmerads til skibenes reparation og dæler i den lange stald og ved Bryggerset. Han skal lade være følgagtig til reparation af orlogsskibe, nemlig Trefoldighed til garnering i lasten og forbedring af kammeret [combertet, cambertet] 6 tylvter fyrredæler, 1 tylvt fyrresparrer. Svanen til do. 12 tylvter fyrredæler, 1 tylvt sparrer. Tre Løver til do. 8 tylvter fyrredæler, 1 tylvt sparrer. Victoria til do. 10 tylvter fyrredæler, 1 tylvt sparrer. Tre Kroner til do. 8 tylvter fyrredæler, 1 tylvt sparrer. Lindormen til do. 8 tylvter fyrredæler, 1 tylvt sparrer. Spes til do. 8 tylvter fyrredæler, 1 tylvt sparrer. Sorte Rytter til do. 5 tylvter fyrredæler, 1 tylvt sparrer. Sjt, 35, 604. K. (Efter Holmens admirals memorial). Indl. 13. jan. og udat.

Item fik han samme dag ordre om 200 dæler til at bruges i den lange stald og Bryggerset. Den 20. jan. om 3 tylvter dæler til stenkister på hofposten til kammertjener.¹

1) Kopibogen har formen *kammertjener*, og det fremgår ikke, hvad der menes, men måske er der tale om kammertjener Jacob Petersen.

17. jan. (Kbh.) Villum von Lobrecht fik brev anlangende soldater på Christianshavn, som plyndrer. Amagerne, som logerer i Christianshavn, beklager sig højlig over, at de ikke kan age ind i Kbh. for at indkøbe el. afhente noget, med mindre det straks bliver frataget dem af officererne el. soldatesken liggende i Christianshavn. VvL skal gøre den anordning, at ingen, være sig høje el. nedrige officerer el. soldatesken, fordrister sig til at gøre nogen Amager Gewalt, under tilbørlig straf. Dermed etc. Sjt, 35, 605. (Tr.: KD, V, 694). K. Indl. 12. og 16. jan.

17. jan. (Kbh.) Mathias Melhorn fik befaling til at gøre den anordning og ved 2 mand af hver koffardiskude el. skiberum, som er liggende uden for bommen, at lade vække fra Kastellet til prammen, så vidt er-

agtes fornødent, og siden vedligeholde det i varende vinter. Sjt, 35, 605. (Tr.: KD, V, 694-95). K.

17. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende hr. Bent Olsen. Hvad BO har ladet andrage for kongen, kan HS se af hans hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at han må nyde det begærede, med så skel, at han lovligen kan blive kaldet dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 605. K.

17. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at de ryttere, som samme nat er kommet over fra fjenden, straks bekommer kvarter. Dermed etc. Sjt, 35, 605. (Tr.: KD, V, 695). K.

17. jan. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om indfødte svenske under regimentet, item om overløbere og fanger, som løslades, og dem, som løber over til fjenden. Kongen erfarer, at en del af de svenske overløbere bliver understukket under soldatesken, førend de bliver overhørt. Desligeste at en stor del indfødte svenske skal befinde sig under regimenterne, som bliver betroet ud på forvagterne. I lige måde at en del indfødte svenske hemmeligt bliver taget ud af fængsel og understukket, så og at 2 af de samme få dage før igen er overløbet til fjenden ved rakkerens port, og det er ej blevet angivet. FvA skal straks gøre den anordning, at alle de indfødte svenske, som findes under regimenterne i garnisonen, bliver antegnet ved navn, og at alle overløbere, som kommer ind, straks bliver sisteret til eksamen for generalauditøren, hvoraf han kan gøre kongen rapport. Deslige skal han have opsyn med, at ingen fanger bliver løsgivet, uden det bliver tilkendegivet generalauditøren. Dersom nogen løber over fra byen til fjenden, skal han gøre den anstalt, at det straks bliver tilkendegivet generalauditøren, som kan rapportere til kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 606. (Tr.: KD, V, 695). K. Incl. 24. nov. 1659, 16. jan. og udat.

17. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Søren Jensens søns formynderskab. Hvad SJ har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. Kongen er tilfreds, at hans begæring efterkommes, så den umyndiges gavn kan søges, og han i sin tid ingen skade skal lide derover. Sjt, 35, 609.

17. jan. (Kbh.)¹ Ove Skade og hans søn Johan Frederik Skade fik brev anlangende, at deres kanniketjenere skal gøre ægt og arbejde til Kærbygård. Kongens far har bevilget² OS, at bønderne til det kannikedømme i Århus Kapitel, som han da var forlenet med, så og bønderne, han dertil ydermere kunne bekomme, må gøre ægt og arbejde til Kærbygård lige ved de bønder, som ligger til gården. Kongen ikke alene konfirmerer dette, men bevilger også, at alle de bønder, som OS nu har, og som han og hans søn JFS herefter bekommer i Århus Kapitel, skal gøre ægt og arbejde til Kærbygård. Forbydendes etc. JR, 13, 121. K.

1) Efter brevet står: Befaling til undersåtterne anlangende Nicolaj Bennichs forretning med at skikke ved til Kbh., findes i Fynske Miss. den 17. og 18. febr.

2) Se KB 1636, 712-13, jf. KB 1631, 440.

18. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Jens Lassen om det smør, havre o.a., som han under belejringen har indkøbt til kongen. Han må godtgøres rente fra leveringsens dato. SJT, 35, 607. K. Orig. i Rtk. 216.200.

18. jan. (Kbh.) Slotsfoged Jochum Walspurger fik brev om efter ansøgning mod kvittering af lade følgende affølge dobbelt [brænde] ved af det, som findes fra Nældebladet, nemlig 2 favne til køkkenet på Holmen, 2 favne til Sorte Bjørn, Noæ Ark 1½ favn, Lykkepotten 1 favn, galioten Skt. Peter ½ favn. SJT, 35, 607. K. Indl. 14. jan. (2).

18. jan. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at kongen har anset for godt, at den 11. februar årligen over alt riget og i staden solenniter skal helligholdes, betragtede den lykkelige sejrving, som den grundgode Gud forleden år denne dag forlente kongen, da kongen af Sverige vældeligen og med stor ruin blev slået i den storm, som han med al magt satte mod byen. HS skal forordne fornødne tekster, bønner o.a. gudelige øvelser til at helligholde dagen, såvel som musik o.a. solennitet med de store klokker, som begås en af de andre store højtidsgæ i riget, erindrende alle de velgerninger, som den Allerhøjeste siden sidste belejring har bevist kongen ved hans retfærdige våbens lykkelige progres. Derfor vil kongen årligen have dagen celebreret og højtideligholdt til taksigelse og efterkommerne til gudelig erindring. Derefter osv. SJT, 35, 607. (Tr.: CCD, VI, 423. KD, V, 695-96). K.

18. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at akkordere med Hans Hansen og Hans Knudsen. De skal med HK akkordere om øl, nemlig af hver td. malt 3 td. øl, og med HH om brød til soldatesken, at de derimod tager deres betaling i den proviant, de hollandske leverer, så og om taksten, hvor højt de vil antage provianten. Dermed etc. Sjt, 35, 608. K.

18. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende at gøre afregning med oberst Körber, så det kan vides, hvad han kan for-dre for gjort tjeneste. Sjt, 35, 608. K. Orig. i DKanc. B 223F.

18. jan. (Kbh.) Vognmester Maturin Dupont fik brev om af lade slots-foged Jochum Walspurger være følgagtig en rustvogn, som skal bruges til at age brændevad med på slottet i stedet for den anden, som er søn-derbrudt. Sjt, 35, 609. K. Indl. 17. jan.

18. jan. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om betaling af borgmester Niels Hansen i Helsingørs ydede forstrækning el. i Bergen told for for-strækning til månedstjenere. Kongen har erfaret, at PR har tilveje-bragt så mange penge, som de 184 månedstjenere, som forleden som-mer sejlede på flåden, kunne underholdes med 1 måned, hvilket be-løber sig til 490 rd. 4 mk., når hver person gives 4 sldl. Kongen er til-freds, at han må gøre sig betalt af det, som NH forstrækker, imod den assignation og forsikring, som denne lader anholde om hos kongen for det forskud, han har gjort til Kronborg fæstning og i andre måder efter hans derom i Rtk. indlagte rgsk. Dersom NHs forstrækning ikke skulle gå for sig, er kongen tilfreds, at PR må betales af toldpengene i Bergen, enten de, som nu er i forråd, el. de først indkommende med rente indtil betalingens datum. Derefter osv. Sjt, 35, 609. K. Indl. 16. jan.

18. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om hos sig selv og borgerskabet at ordinere, at alt møg, som falder i gårde og pladser, føres med deres egne el. andres heste og vogne ud i kongens køkken-have, og det skal kontinuere fra dato til midfaste. Deslige skal de al-vorligen tilholde vognmændene, skarnagere o.a., som udfører møg, jord el. skarn, at de ej fordrister sig til at aflægge det noget andet sted end i nævnte have, under påfølgende straf. Dermed etc. Sjt, 35, 610. (Tr.: KD, V, 696). K. Indl., se Sjt, 35, 609, 18. jan. (brev 1).

19. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og de andre stænder dér fik brev om at slutte om en vis proportion. Det er dem bekendt, hvor fornøden garnisonen eragtes til alles konservation i staden. Til dens underhold véd kongen i denne besværlige tid intet andet middel, end at søge til adressaterne som kongens tro og villige undersåtter. De bedes af deres middel udvælge nogle personer, som de skal give fuldmagt til med de andre stænders deputerede at forsamles på Kbh.s Slot den 21. jan. for at deliberere og, før de igen adskilles, at forene sig om en vis og billig proportion imellem alle stænderne, enten efter gårdenes el. andet fundament, som de selv forenes om, så at hver stand kan vide sin kvota og siden lægge imellem sig, hvorefter soldatesken til hest og fods kan blive indkvarteret og underholdt, imod forsikring om betaling, på det kongen ej selv, hvor ugerne han og gjorde det, skal lade indkvartere. Kongen tvivler ikke på, at enhver vil lade sig finde godvilligen, eftersom det angår enhvers velstand tillige med det gemene bedste, og vil erkende det med kgl. gunst. Sjt, 35, 610. (Tr.: KD, V, 696-97). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA.

P. S. Dersom findes nogen, der ej vil give sin fuldmagt til anden, skal de selv indstille sig og give deres mening tilkende.

Lige sådant brev udgik til borgmestre og råd på Christianshavn. Item rektor, superintendent og professores i Kbh.s Akademi, sognepræster og menige kleresi i staden. Nok til alle K.M.s tjenere og betjente, af hvad stand og kondition, de være kan.

19. jan. (Kbh.) Rigens Råd fik brev anlangende, at adelstanden skal slutte med de andre stænder om proportion anlangende garnisonens underholdning. Kongen har ladet befale de andre stænder i Kbh. at udvælge nogle personer af hver stand med fuldmagt til med samtlige stænders deputerede i staden at forsamles på Kbh.s Slot den 21. jan. for at deliberere og, førend de igen adskilles, at forene sig om en billig proportion ml. stænderne, enten efter gårdenes el. andet fundament, som de selv kan forenes om, så at hver stand kan vide sin kvota og selv videre lægge imellem sig. Adressaterne skal den følgende dag, den 20., efter prædiken kalde adelstanden i byen for sig for at udvælge nogle deputerede, som i lige måde ved fuldmagt på vegne af adressaterne og ridderskabet med de andre stænder kan indgå det, som kan delibereres om en retmæssig proportion, hvorefter soldatesken til hest og fods kan blive indkvarteret og underholdt, imod forsikring om betaling, på det kongen ej selv, hvor ugerne han og gjorde det, skal lade indkvartere. Kongen tvivler ikke på, at enhver vil lade sig finde godvilligen, ef-

tersom det angår enhvers velstand tillige med det gemene bedste, og vil erkende det med kgl. gunst. Derefter osv. Sjt, 35, 611. (Tr.: KD, V, 697-98). K.

19. jan. (Kbh.) Ordre om, at Niels Bentsen, skibstømmersvend, og Søren Christensen, hjulmagersvend, skal lade sig bruge i kongens arbejde hos rustmester Jacob Jensen Nordmand og imidlertid være fri for anden kongens tjeneste. Sjt, 35, 612. K.

19. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at lade nærværende kongens skibspræst, hr. Laurids Jensen Varberg, til sin underholdning bekomme noget af sin resterende besoldning i penge el. varer af Provianthuset. Dermed etc. Sjt, 35, 612. K. Orig. i DKanc. B 179P.

19. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Peter Lachman af Lybæks indvisning i Bergen told. Kongen er blevet PL 2.089 rd. 36 sk. skyldig for blå klæde, som han efter rigens admiral Henrik Bielkes begæring og udgivne obligation har leveret i Klædekammeret. De skal gøre ham indvisning til betaling i Bergen told til førstkommande Skt. Hansdag. Dermed etc. Sjt, 35, 612. K. Incl. 22. dec. 1659.

19. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at måtte godtgøre Christian Fischer en fordring. Kongen er tilfreds, at CF i den fordring, han er lovet jordegods for,¹ tillige må godtgøres følgende species, som han i denne belejrings tid har leveret til kongens hofholdning, og hofmarskalken har akkorderet med ham, for følgende pris: 14 td. smør, tønden 28 rd., 2½ skippd. hollandske oste, pundet 12 sk., 20 lispd. risengryn, pundet 8 sk., og 4 td. boghvedegryn, tønden for 6 rd. Sjt, 35, 613. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 9. jan. og 21. febr.

1) Jf. KB 1659, 436-37.

20. jan. (Kbh.) Jens Lassen og oberstlt. Wilcken fik brev om tillige med Mikkil Andersen og stykkestøberen at besigtige nogle sprængte stykker, som efter kongens befaling¹ skal leveres til Steen Hohendorff, Johan Christoph von Kørbitz og Christoffer Gabel, og overlevere deres skriftlige relation om, hvilke de eragter udygtige og bør overleveres til dem. Dermed etc. Sjt, 35, 613. K. Incl. 19. jan.

1) Ses ikke i KB 1659 og 1660.

20. jan. (Kbh.)¹ Kongens tøjmaster fik brev om mod løjtnant Johan Adolf Meyers bevis at lade affølge 40 ryttersidegewehr med gehæng til at mundere staldburscherne o.a. hofbetjente med til at bruges i nødsfald i nærværende belejring og siden igen at indleveres på Tøjhuset. SjtT, 35, 615.

1) I margenen står: Denne ordre har marskalken selv ladet renskrive og bestilt.

21. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af den hollandske udlovede kommis til Holmens folk og artillerifolkene at afsætte, så vidt det beløber sig til 1.000 rd., hvorom de siden skal ervarte kongens ordre. Dermed etc. SjtT, 35, 613. K.

22. jan. (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om at lade Johan Adolf, tysk kancelliforvalter, af dennes resterende besoldning bekomme proviant af Provianthuset for 100 rd., tagende hans bevis, hvorefter det kan blive godtgjort. SjtT, 35, 614. K.

22. jan. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende skipper Hans Steen af Bergens skibsfolk. Hvad HS har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal fordre hans skibsfolk for sig og alvorligen tilholde dem at rette sig efter den af retten på Bremerholm afsagte dom, dat. 9. jan. 1660, med mindre de har noget at prætere på dommen. Dermed etc. SjtT, 35, 614. K.

22. jan. (Kbh.) Gabriel Jacobsen, forstander for syge- og kvæsthuset på Bremerholm, fik brev med bevill. til til husets ildebrændsel at lade tage de gamle stolper, som står på Bremerholm omkring dælehaven, eftersom de til ingen brug er tjenlige. SjtT, 35, 614. (Tr.: KD, V, 698). K.

23. jan. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om afregning for den annammede forstrækning fra de kgl. tjenere. Jens Rodsteen er tilforn befalet¹ at indfordre det, kongens hofbetjente godvilligen har lovet at forstrække til militiens fortsættelse, hvorpå han endnu hos sig har en del af deres obligationer. De skal gøre afregning med ham for det, han af samme godvillige forstrækning har oppebåret, og annamme de øvrige obligationer til sig, og efter befunden rigtighed kvittere ham. Dermed etc. SjtT, 35, 614. K.

1) Ses ikke ovf.

23. jan. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om proviant til nogle artilleribetjente, som har kvinder. Han skal lade hver af følgende artilleribetjentes kvinder bekomme 1/2 måneds proviant af deres husbonders resterende besoldning: Jochum Conrats, Bent Jørgensen København, Niels Christensen Ringsberg, Jacob Pedersen Kjeldsby, Frederik Stender, Anders Mogensen Søby, Diderich Henriksen, Christen Vexel, Abraham Madsen, Niels Nielsen Aalborg, Laurids Lauridsen Vendelbo, Peder Rasmussen Munck, Peder Christensen Løgstør, Niels Hansen Valby, Laurids Jensen Broby, Gunde Børresen Halmsted, Rold Andersen Blachstad, Knud Jostsen, Laurids Findsen hjulmand, Niels Mogensen Korup, Laurids Madsen Helsingør og Jens Pedersen Smidstrup. Dermed etc. Sjt, 35, 615. K.

24. jan. (Kbh.) K.M.s obligation til adskillige skippere. Kongen er blevet skipper Jeltke (Jeltkie) Johannes af Harlingen 1.657 rd. 2 ort skyldig for fragt af hans skiberum imidlertid han har ladet sig bruge i kongens tjeneste. Kongen lover for sig og efterkommere at betale. SJR, 24, 522. K. Orig. i Rtk. 216.271.

Lige sådan obligation udgik til skipper Peter Lytzen af Texel på 568 rd. 3 ort. Skipper Johan von Helthoff på Texel på [1.657¹] rd. 2 ort. Skipper Romer Peters af Vlieland 2.047 rd. 2 ort. Skipper Claus Cornelissen Boff af Vlieland 1.852 rd. 2 ort. Skipper Clecke Lehnerts² af Vlieland 2.047 rd. 2 ort. Orig. (vedr. PL, JvH, RP, CCB og CL) i Rtk. 216.271. 1) Mangler i kopibogen, her indsat fra Orig. 2) Efter Orig., kopibogen har Elene Kelchnertz.

24. jan. (Kbh.)¹ Tøjhuskriver Mathias Hasse og tøjmasteren fik brev om gewehr til kaptajn Cicignon² og staldburscherne. MH skal lade C være følgagtig 60 flinterør med patronasker og ammunition. Sjt, 35, 615. K.

Tøjmasteren skal mod løjtnant Johan Adolf Meyers bevis lade affølgende 40 ryttersidegewehr med gehæng, som i nærværende belejring i påkommende nødsfald behøves til at mundere staldburscherne o.a. hofbetjente, og siden igen indlevere dem på Tøjhuset.

1) I margenen står: Denne ordre har marskalen selv ladet renskrive og bestilt.
2) K. har SitSinong og Zidtsinong.

24. jan. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at tilsige adelen og hofbetjentene i staden, at de samme aften kl. 6 skal lade deres heste med ryttere og nødvendig udmundering møde på Slotspladsen. Dermed etc. Sjt, 35, 615. (Tr.: KD, V, 698). K.

24. jan. (Kbh.)¹ Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade 8 tylvter fyrredæler være følgagtig til Norske Løves reparation til garnering i lasten og forbedring af comparten. Sjt, 35, 616. K. Indl. 23. jan.

Den 23. jan. næst tilforn fik BM ordre om at lade hofsnedkeren Hans Balche affølge 6 tylvter fyrredæler til at gøre fakkeltønder (fakkeltænder) af.

1) I margenen står: Denne ordre har marskalken bestilt og selv ladet renskriver.

25. jan.¹ (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at være forvalter over Tåsinge. Kongen har antaget NB som forvalter over Tåsinge og det dér tilliggende gods og til at oppebære dets visse og uvisse indkomst og gøre rgs. derfor. Han skal ej forurette bønderne imod loven el. lade de tilliggende skove forhugge til upligt, men forsvare dem. Indvånerne dér o.a. dér tilhørende bønder skal være NB hørig og lydige, leverende ham deres årlige landgilde. Ladendes det osv. FR, 6, 337.

1) Efter brevet står: Nicolaj Bennich fik befodrning anlangende at hidskaffe befalet ved, findes i Fynske ms. den 17. og 18. febr. 1660.

25. jan. (Kbh.)¹ Hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om at levere proviantkommissarius Nicolaj Bennich Tåsinge. Kongen har antaget NB som forvalter over Tåsinge land og tilliggende gods. De skal overlevere en underskrevet jordebog over dets landgilde og indkomst, hvilket de under deres hænder og signeter skal give beskrevet fra sig til NB. Dermed etc. FT, 7, 376. K.

1) Brevet er ikke indført i kopibogen, og teksten er derfor hentet fra K.

26. jan. (Kbh.) Frands Eberhard von Speckhahn fik efter begæring bevill. til uden foregående lysning af prædikestolen at lade sig vie hjemme i huset til Birgitte, enke efter Vilhelm Eding. Sjr, 24, 522.

26. jan. (Kbh.) Andreas Wilcken fik brev anlangende artilleriets kommando og en mønsterskrivers godtgørelse. AW skal indtil videre have øverste kommando over det artilleri, som af Tøjhuset er kommet ud på voldene til fæstningens defension, så vel som over artillerifolket og dets betjente, så længe de er i fæstningen og ikke ved Tøjhuset. Til den ende har kongen befalet¹ Frederik von Ahlefeldt ved rigtigt inventarium at lade ham levere artilleriet, som nu findes på voldene med alt tilbehør. Når noget videre behøves af Tøjhuset, skal han i lige måde lade det indføre i inventariet. På det han bedre kan forrette det,

vil kongen lade ham godtgøre en mønsterskrivers traktement. Dermed etc. Sjt, 35, 616. K.

1) Se flg. brev.

26. jan. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende Andreas Wilcken om levering af kommando over artilleriet. Kongen har befalet¹ AW at have den øverste kommando over artilleriet og dets betjente på voldene. Derfor skal FvA med inventarium lade ham levere artilleriet med alt tilbehør. Dermed etc. Sjt, 35, 616. K.

1) Se foreg. brev.

26. jan. (Kbh.) Befaling til stænderne til at gøre endelighed den følgende lørdag vedr. det, der tilforn er gjort anlangende indkvarteringen og garnisonen i Kbh. De befales at udsikke 2 af deres fuldmægtige med fuldmagt til at møde på Islandske Kompagni med de andre stænders deputerede lørdag kl. 8 formiddag til at fuldende det, der i sidste stændermøde blev indgået, og ydermere deliberere om det, der kan være tjenligt til garnisonens underholdning og stadens præserva-tion. Sjt, 35, 617. (Tr.: KD, V, 698). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA. Indl.,¹ udat.

Lige sådant brev udgik til borgmestre og råd på Christianshavn. Item rektor, superintendent og professores i Kbh.s Akademi, sognepræster og menige clerici i staden. Nok til alle K.M.s tjenere og betjen-te, af hvad stand og kondition de være kan.

1) Omslaget er et overstreget K. til brev 20. marts 1660 til Henrik Thott, lensmand på Dronningborg, om pantsættelse af Volk Mølle, Essenbæk birk, til Peder Juel.

26. jan. (Kbh.) Rigens Råd fik brev om at samles med de andre stænder den følgende lørdag. Kongen har befalet¹ de andre stænder i staden at udsikke 2 af deres fuldmægtige med fuldmagt til at møde på Islandske Kompagni med de andre stænders deputerede førstkom-mende lørdag kl. 8 formiddag til at fuldende det, der i sidste stændermøde blev indgået, og ydermere deliberere om det, der kan være tjenligt til garnisonens underholdning og stadens præserva-tion. Adressa-terne skal samle adelstanden i staden for sig og udvælge 2 fuldmægtige, som med de andre stænders deputerede på adressaternes og rid-derskabets vegne ved fuldmagt kan deliberere og fuldende det, som bliver forrettet. Dermed etc. Sjt, 35, 617. (Tr.: KD, V, 699). K.

1) Se foreg. brev.

26. jan. (Kbh.) Kongens bygmester Albertus Matthisen fik brev om at vurdere og måle den våning i Skipperboderne, som kaptajn Peder Kertemind bevåner, og indlevere udførlig relation i Kanc. Sjt, 35, 618. (Tr.: KD, V, 699). K. Incl. udat. og 28. jan. (vedr. nedennævnte brev af 30. jan. til Christoffer Høyer).

Lige sådan ordre udgik om den våning i Hummerstræde, nr. 29, som Cornelius Knudsen, kongens skibshøvedsmand, ibor, den 27. ditto. Lige sådan ordre om den våning ved Holmens Port, som Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, ibor, den 30. jan. Item om Peder Knudsen, fiskal, anlangende den våning han ibor i Størgade, nr. 16. Item en våning i Hummergade, som skipper Jacob Poulsen ibor, den 30. jan. Item om Christoffer Høyer, kaptajn, anlangende en våning, som vender mod Holmens låge, og som skolemesteren på Holmen ibor, nr. 18, den 30. jan. Item bekommet ordre den 31. jan. om at måle den våning i Skipperboderne, som kapellanen hr. Henrik Madssen ibor, bestilt af mag. (mester) Niels til Holmen.

26. jan. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om mod bevis at lade oberst Christoffer Kunow bekomme 14 dages proviant, hvilket skal blive godtgjort i JLs regnskaber. Sjt, 35, 618. K. Incl. udat.

27. jan. (Kbh.) Johannes de Rohde fik brev om at være tolder i Helsingør. Kongen forordner JdeR til tolder dér. Han skal lade sig bruge troligen, ramme kongens gavn og bedste og hindre skade. Kongen bevilger ham samme årlige besoldning, som hans formand har nydt, 200 rd., som skal begynde fra brevets dato. Sjr, 24, 523. K.

27. jan. (Kbh.) Jens Lassen fik brev anlangende Mathias Geisler. MG, som var kommanderet til Fyn, er igen kommet til Kbh. for at tage vare på sin forrige post på volden. JL skal sætte ham på rullen hos de andre artilleribetjente, så han lige ved dem kan blive verpfleget. Dermed etc. Sjt, 35, 618. K. Incl. 23. jan.

27. jan. (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Vordingborg Slot og len til Philippi Jacobi. Dog må han beholde Utstejn Kloster og Allehelgens gods, som han hidindtil har været forlenet med, indtil fjenden kvitterer landet, og han kan nyde Vordingborg. Dermed etc. Sjt, 35, 619. K.

28. jan. (Kbh.) Jørgen Sørensen fik efter ansøgning bevill. på Dronningens Mølle i Kronborg len. Nærværende JS må årligen nyde afgiften af møllen, så længe som den nu påboende Peder Villumsen besidder møllen. Efter dennes død må JS beholde møllen sin livstid fri for fæste el. afgift. Sjr, 24, 523. K. Incl. 29. jan. 1659.

28. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om afskrivning på David Dannefs fordring. Kongen har forundt DD 2 af sine skipperboder i pant for 700 rd. til betaling på fordring hos kongen. De skal lade pengene afskrive på hans fordringsbrev. Dermed etc. Sjt, 35, 619. K. Orig. i DKanc. B 179P.

28. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende borgmester Niels Hansen, fhv. skriver på Kronborg. NH har for kongen ladet andrage, at adressaterne i hans rgsk. i Rtk. har gjort til antegnelse det, som er til restans hos bønderne i Kronborg len. Disse kan for armods skyld ikke uden den største ødelæggelse betale til Philippi Jacobi 1658, hvilket han mener, han billigt bør godtgøres, efterdi han på vegne af afd. Arent von der Kuhla har gjort rgsk. for jordebogens indkomst til Philippi Jacobi 1658. Derforuden skal være kommet kongens befaling¹ til lenet den 7. april, at lensmanden skulle assistere el. gøre sig kredit at undsætte bønderne med sædekorn, så de kunne blive ved magt, hvilken restans adressaterne ikke uden kongens bevill. kunne lade passere. Da NH ikke alene efter nævnte miss. har ladet restansen blive hos bønderne, men også efter Christoffer Billes ordre hos borgerskabet i Helsingør har udtaget nogle hundrede td. byg og forstrakt bønderne, uden hvilken forstrækning lenet havde været ganske øde, er kongen tilfreds, at nævnte restans og sædekornet må godtgøres NH, såvel som det, NH efter CBs ordre har provideret fæstningen med videre, end beholdningen strakte til Philippi Jacobi 1658. Befalendes etc. Sjt, 35, 620.

1) Ses ikke i KB 1659.

28. jan. (Kbh.)¹ Mikkell Langemack fik brev anlangende generallt. Hans von Ahlefeldts årlige indvisning i Ålborg og Kolding tolde. Kongen har forundt HvA 5.000 rd. til besoldning, årligen at erlægges, nemlig af Kolding toldkiste 2.500 rd. og af Ålborg toldkiste 2.500 rd. ML skal anordne, at han årligen får dette frem for alle andre assignationer, som enten allerede er gjort el. gøres, hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. I lige måde skal ML af Kolding tolds første penge til

ham erlægge det, der tilkommer ham for forleden år af de ham da forundte² 4.000 rd., beregnet fra 3. febr. Dermed etc. Sjt, 35, 620. K. (2, det ene meget rettet).

1) Brevet er glemt ved indførslerne i kopibogen, og teksten er derfor her hentet fra K. 2) Ses ikke i KB 1659.

28. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale oberst Alexander Blackadder 36 rd. og tage kvittering derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 621. K. Orig. i DKanc. B 179P.

30. jan. (Kbh.) Nærværende Hans Pedersen fik bevill. til at måtte vies hjemme i huset til sin fæstemø, Barbara Andersdatter. Sjr, 24, 523.

30. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med løjtnant Laurids Nielsen anlangende det, han har at fordre for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 621. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 12. jan.

30. jan. (Kbh.) Overtøjmester Peter Kalthoff fik brev om at probere og lade beskyde de kobberstykker, som er kommet ned fra volden og fornemmes at være udygtige, for at fornemme, om de ej kan bruges videre. Sjt, 35, 621. K.

30. jan. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om mod bevis at lade affølge 200 dæler til det hollandske magasinhus. Sjt, 35, 621. K.

31. jan. (Kbh.) Peder Reedtz [rentemester] fik brev om at lade nærværende 4 personer, Hans Olsen, Hans Jensen, Helle Laursen og Niels Jensen, hver bekomme en klædning og ugentlig, indtil anderledes tilsiges, proviant for 1 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 621. K. Orig. i DKanc. B 179P.

31. jan. (Kbh.) Admiralitetet fik efter anfordring af Peder Knudsen, fiskal på Bremerholm, brev om forbud mod skibet fra Helsingør. PK har på sine participanters vegne for kongen ladet andrage, hvorledes sagen anlangende Helsingør-skibet og ladningen, som forleden sommer af Halvor Andersen på rigens admirals skude er antruffet med svensk pas og toldseddel og taget, af adressaten er henvist, og intet har villet kendes deri. De skal gøre forbud på skib og ladning, at det ej må løbe bort fra Kbh., men indtil videre forblive. Dermed etc. Sjt, 35, 621. K. Indl. 16. og 24. jan.

31. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende afskrivelse af kaptajn Cornelius Kruse d. Æ. og Peder Pedersen Kertemindes fordringer. Kongen har forundt CK en af Skipperboderne til forsikring for 300 rd. Item PPK en af samme boder til forsikring for 325 rd. for fordring. Adressaterne skal lade dem afskrive på deres fordringer. Dermed etc. Sjt, 35, 622. K.

31. jan. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende kvarter og underholdning til Ove Thotts forundte regiment. Kongen har forundt OT nogle ryttere af hvert regiment til hest til at komplettere hans regiment. OP skal forskaffe dem kvarterer og underholdning til officererne på marchen til det kvarter, som bliver assigeneret ham. Dermed etc. JT, 14, 210.

1. febr. (Kbh.) Reyer Gertsen fik efter ansøgning bevill. til at have Trine Isebrands af Hollænderbyen på Amager, som er beslægtet med ham i 3. led. Dog skal først bevisliggøres, at de ikke er hinanden nærmere end rørt i slægtskab. Forbydendes etc. Sjr, 24, 524.

1. febr. (Kbh.) Tøjhusskriver Mathias Hasse fik brev om til prammen Ark Noæ at lade være følgagtig 5 centner krudt, 3 store bundter lunter, 1/2 otting musketkugler og 2 falkonetter med tilbehør. Sjt, 35, 622. K. (Efter Niels Juels memorial). Indl. 26. jan., 3. febr. (til brevet nævnt i tilføjelsen, se flg.).

Item den 3. febr. ordre til MH om et stort bundt lunter til prammen Lykkepot.

1. febr. (Kbh.) Kongens bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle og lade vurdere den våning i Skipperboderne, som kaptajn Gilles Leonhartsen ibor, og som han begærer af kongen, og indlevere udførlig relation om dens beskaffenhed i Kanc. Sjt, 35, 622. (Tr.: KD, V, 700). K. Indl. 28. jan.

Item en våning i Skipperboderne, som Søren Fjellerup ibor og begærer, nemlig nr. 10 i Laksegade, den 1. febr. Item om en våning, nr. 16, i Højbådsmandsgade, som Laurids Knudsen ibor og begærer, den 3. febr. Nok den våning, nr. 12, i Laksegade, som skipper Jørgen Samsing ibor og begærer.

1. febr. (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om straks at måle og vurdere den våning i Skippergade, nr. 15, som afd. mester Johan Pochenbergs kvinde begærer, og indskikke forretningen i Kanc. Sjt, 35, 623. (Tr.: KD, V, 700). K.

1. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om admiral de Ruyters 3.part i det svenske skib. Kongen er tilfreds, at deR må beholde skibsparten i den svenske prise Håbet. Befalendes etc. Sjt, 35, 623. K.

1. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med [Diderik Cornelissen og]¹ menigheden i Hollænderbyen på Amager, så det kan vides, hvad de kan have at fordre for det korn, hør, kvæg o.a. viktualier, som de har leveret på adskillige steder, så og for en del artilleri- og rytterheste, som de har forskaffet. Dermed etc. Sjt, 35, 623. (Tr.: KD, V, 700). K. Orig. i Rtk. 216.234. Incl. 30. jan.

1) Efter Orig.

1. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende Henrik Pedersen af Provianthuset bekomme for 4 rd. proviant til de 2 børn, han er værge for, hvilket de skal afskrive på deres afd. faders fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 624. Orig. i DKanc. B 179P.

1. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende de svenske fanger og særdeles om oberst Skørleben. HS har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at hidskikke en specifikation over alle fangne officerer på Fyn, høje som nedrige, som er blevet fanget på Fyn i sidste træfning, så og hvor enhver er at finde. Han skal og specificere, hvorledes de er blevet fordelt, så og hvorledes S er kommet løs, efterdi kongen ej formener, at nogen uden hans vilje og ekspres befaling burde løslades, langt mindre nogen uden sær bevill., uden kongens alene, som overherre og som den, der fører krigen og udstår dens omkostning, helst fordi intet kartel² ml. ham og kongen af Sverige endnu er oprettet. Dermed etc. FT, 7, 376. K. Incl. udatt.

1) Se 1659, 442. 2) Kopibogen har *corter*, men K. *cartel*.

2. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om en mølle, Johan Lehn begærer til pant. JL er for nogen tid siden til pant forundt¹ en gård i Dragsholm len, Nygård, hvorved er beliggende en vandmølle, som ej let skal kunne separeres fra gården. De skal anslå møllen med tillig-

gende efter renteritakst, så JL kan søge videre forsikring derefter. Dermed osv. Sjt, 35, 624. K.

1) Ses ikke i KB 1657-60.

2. febr. (Kbh.) Thomas Thomsen og Morten Lauridsen fik brev om som tilforn at udgive billetter på de kgl. betjente efter den sidste vedtægt og anordning. Dermed etc. Sjt, 35, 624. K.

2. febr. (Kbh.) Hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev anlangende at lade samle alt det fartøj, som findes og kan tilvejebringes omkring Fyn, og holde det i godt beredskab ved Nyborg, at det så snart påkræves kan ligge færdigt til kongens tjeneste. Dermed etc. FT, 7, 376. K.

2. febr. (Kbh.) Mogens Krag fik brev om straks at begive sig til kongen, så skal han blive forstændiget om hans vilje. Derefter osv. JT, 14, 210.

2. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om lighed i indkvarteringen ml. Holsten og Jyll. Kongen kommer i erfaring, at der er nogen irring og misforstand ml. de danske og holstenske kommissarier anlangende indkvarteringen. OP skal konferere med landkommissarierne i Jyll. og Fyn om en vis ligelig proportion imod fyrstendømmerne og forene sig med nævnte holstenske generalkommissarier derom, så enighed holdes, og ingen kan have at besvære sig. Dermed etc. JT, 14, 211.

3. febr. (Kbh.) Jacob Petersen, kammertjener, og Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om arrest på skipper Jørgen Ribke. De har ladet andrage for kongen, hvorledes kaptajnen på en af deres udrustede kape-re forleden år under Bornholm har opbragt et lybsk skiberum, hvorpå af kaptajnen blev sat folk og af den derpå værende skipper, JR, taget forpligt, at han skulle sejle til Kbh. med det opbragte skib, hvilket han ej efterkom, men tværtimod med folk og skiberum gik til Lybæk. Det er ej bevist, hvor folkene blev af, eftersom ingen kundskab berettes at være kommet. Derfor har JP og HH ladet begære denne kongens bevill. Kongen bevilger, at de må lade arrestere JR, som nu skal befindes i staden, indtil han beviser, hvor nævnte skibsfolk er blevet af. Forbydendes etc. Sjr, 24, 524.

3. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Søren Pedersen. Kongen er tilfreds, at SP i sin fordring for forstrækning til garnisonen i Kbh. tillige godtgøres ved at nyde betaling i jordegods for det, han ef-

ter Otte Krags ordre og kommissariebevis har leveret til Nakskovs garnison. Befalendes etc. Sjt, 35, 624. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 25. jan.

3. febr. (Kbh.) Jens Rodsteen og Jørgen Krabbe fik brev anlangende de bøger fra Sorø Akademi, afd. dr. Johan Faber havde. De skal i JFs bo forsegle alle de bøger, breve og dokumenter, som findes dér tilhørende akademiet. Dermed etc. Sjt, 35, 624. K.

3. febr. (Kbh.) Claus Ravn fik brev anlangende Boye Petersen af Trondhjem og Oluf Svendsen af Malmøs fuldmægtige. Hvad nærværende Erik Hansen og Hans Christoffersen på vegne af deres principaler BP og OS har ladet andrage for kongen imod skipper Enevold Johansen, kan CR se af deres hosfølgende supplikation. Han skal tilholde skipperen at efterkomme den afsagte admiralitetsdom el. stille kaution. Dermed etc. Sjt, 35, 625.

3. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende af fiskal ved Holmen Peder Knudsen at annamme 170 rd., som han skylder kongen for den våning, han har købt, og kvittere ham. Af pengene skal de udgive 150 rd. til oberst de la Motte, hvilke skal kvitteres i hans besoldning, og de resterende 20 rd. til Niels Juel, hvoraf han siden skal betale tømmermændene. Dermed etc. Sjt, 35, 625. K.

4. febr. (Kbh.) K.M.s obligation til Christoffer Gabel. Kongen er blevet CG skyldig 2.300 rd., som denne har forstrakt, hvilke han lover at betale med rente, 6 pct., fra dato indtil den tid, CG bliver kontenteret. Sjr, 24, 525. K.

4. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at have godt opsyn med, at ingen i garnisonen, uden persons anseelse, bliver verpfleget, uden de befindes at være til stede som effektive. Sjt, 35, 625. K.

4. febr. (Kbh.) Johan Smidt fik brev om, at kongen er tilfreds, at skipper Claus Boe (Bou),¹ som er kommet hid med brændevad fra Holsten, denne ene gang må være forskånet for lastpenge. Sjt, 35, 626. Indl. udat. og 31. jan. og 1. febr.

1) If. Indl.: Claus Boves Pronck af Vlieland.

4. febr. (Kbh.) Slotsfoged Jochum Walspurger fik brev anlangende at give enhver af de 6 Davidsdegne 4 rd. af blokken i Slotskirken. Sjt, 35, 626. K.

Den 12. marts fik JW lige sådan ordre.

4. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at gøre afregning med oberstlt. Beaufort, hvad han kan restere i sin besoldning. Sjt, 35, 626. K.

4. febr. (Kbh.) Henrik Juel og Jørgen Krabbe fik brev om til oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen at levere Tøjhusets inventarium over alt det, som findes dér. Sjt, 35, 626.

6. febr. (Kbh.) Jørgen Krabbe og Joakim Frederik Vind fik brev om registrering af hr. Hans Lindenov til Iversnæs' gods og levering til hr. Henrik Rantzau og hr. Axel Urup. HR og AU har på vegne af fru Elisabeth Augusta, afd. HLs, begæret denne kgl. befaling anlangende HLs i hans gård i Kbh. stående forseglede formue. Adressaterne skal straks begive sig dertil, opbryde og registrere boet og under deres hænder og signeter give det beskrevet til HR og AU. Dermed etc. Sjt, 35, 626.

6. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen til forsikring har forundt følgende nogle våninger i Skipperboderne i betaling for det, han er skyldig for resterende besoldning, nemlig Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, for 1.250 rd., skipper Jacob Poulsen Brindland for 335 rd., kaptajn Gilles Leonhartsen for 325 rd., kaptajn Søren Fjellerup for 350 rd. og afd. Johan Pochenberg, fhv. hofskrædders enke, for 370 rd. De skal lade dem afskrive pengene i deres fordringer. Dermed etc. Sjt, 35, 627. (Tr.: KD, V, 700-01). K.

6. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, Frederik Turesen, forordnet stadshauptmand i Kbh., m. fl. begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over noget gods, som FT begærer imod forstrækning af så mange penge til garnisonen i Kbh., som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så han kan bekomme godset efter panteskødet. Sjt, 35, 627. K.

7. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Niels Juels betaling i det svenske skib Håbet. De skal af de penge, som skibet bliver solgt for, og af den part, som tilkommer kongen, betale 1.000 rd. til NJ, hvilke skal afkortes i hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 628. K. Orig. i DKanc. B 179P.

7. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at sælge det svenske skib Håbet. Kongen er tilfreds, at de sælger skibet og holder det fal til den, som vil give mest derfor. Dermed etc. Sjt, 35, 628. K.

7. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende oberst Jochim Körber. Kongen er tilfreds, at JK må blive godtgjort på sin afregning som ritmester fra den 18. juli 1657, i hvilken tid han var fanget i Holsten. Desligeste fra den 14. juli 1659 til den 18. jan. 1660. Dermed etc. Sjt, 35, 628. K. Orig. i DKanc. B 223F. Incl. udat.

8. febr. (Kbh.) K.M.s obligation til Peter Suur på vegne af skipper Johan Dornemand og Albrecht Støfwer af Hamborg. Kongen er blevet PS på vegne af hans principaler JD og AS skyldig 6.206 rd. for hvede og rug, som kaptajn Mads Madsen, Kbh., ved sin kaper har opbragt og siden transporteret til kongen. Kongen lover på egne og efterkommeres vegne PS på vegne af hans principaler el. deres arvinger at erstatte beløbet med rente, 6 pct., fra dato og til betaling sker. Sjr, 24, 525. K.

8. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Mads Madsens afregning. De har tilforn bekommet befaling¹ til at likvidere de 5.708 td. hvede og rug, som MM er tildømt at betale nogle lybske imod 2 kape-re, Revenge og Postrytteren, som begge forleden sommer har været i kongens tjeneste, og den ene, Postrytteren, erobret af fjenden i kongens tjeneste under Møn. Kapernes gjorde tjeneste beløber sig efter det af ham i Rtk. overleverede rgsk. 154¹/₂ rd. højere og mere end den hvede og rug, han er tildømt, for hvilke MM dog vil afstå den videre prætension. Kongen er tilfreds, at de må gøre afregning med ham derom, så det ene går lige op imod det andet, og han derefter kan søge kongens videre resolution. Dermed etc. Sjt, 35, 628. K.

1) Se KB 1659, 436.

8.¹ febr. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade anmode hos hofbetjentene, så mange som selv har heste og vogne, at de fra dato og indtil de tilsiges at holde op dermed, lader age deres møg,

så vidt en og anden ikke selv bruger det til sin have, ud i kongens liden have ml. Bredgade og Strandstræde. Dermed etc. Sjt, 35, 629. (Tr.: KD, V, 701). K. Orig. i DKanc. B167C. Incl. 7. febr. og udat.

1) Kopibogen har 6. febr., men datoen her er efter K., hvis placering også svarer til denne.

8. febr. (Kbh.) Rektor og professorer i Kbh. fik brev om deres indkvarterings ligning, så og om indkvarteringsens part at følge den arv, som falder efter nogen af universitetets forvandre. Kongen er tilfreds, at de ml. sig ligner de 200 af universitetet antagne soldater, så de i rette tid bekommer deres underholdning, eftersom enhver af universitetets professorer og suppositis kan tilkomme efter forrige ligning. På det sådant desto bedre kan afstedkommes, skal adressaterne tilholde de afdødes arvinger hos universitetet, at de erlægger deres kontingent efter den proportion, som de skal have givet, efter hvilken de har at nyde arvegods. Men når arven efter de døde kommer i en anden jurisdiktion, da må den derpå lagte tyngde følge derhen. I det øvrige skal forholdes efter kongens forrige befalinger,¹ så at ingen, som har middel og formue, unddrager sig den begærede forstrækning, men at alting går ligeligen til. Dermed etc. Sjt, 35, 629. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA. Incl. udat.

1) Ses ikke i KB.

8. febr. (Kbh.) Hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om at installere Antoni Ottesen, som er antaget som proviantskriver i Fyn. Dermed etc. FT, 7, 377. K.

9. febr. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at lade hver af de 2 kvæstede bøsseskytter, Arne Gundersen og Arve Olsen Kongsbak, bekomme 1 måneds besoldning, om noget er tilovers af de penge, som han har udlovet til bådsfolk. Dermed etc. Sjt, 35, 630. K.

9. febr. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om at lade nærværende enspænder la Violette af Provianthuset bekomme proviant for 96 rd., hvilket skal afkortes i hans resterende besoldning. Sjt, 35, 630. K.

10. febr. (Kbh.) Kongens bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle og vurdere den våning, som kongens skibsbygger Henrik Skop ibor, og med forderligste indskikke forretningen i Kanc. Sjt,

35, 630. (Tr.: KD, V, 701-02). K. Indl. 3. (6), 5., 6., 13. og 15. febr. og udat. (2).

Lige sådan ordre fik han anlangende den våning i Laksestræde nr. 5, som kaptajn Laurs Bertelsen ibor, den 11. febr. Item anlangende den våning, Hans Jørgensen, løjtnant, ibor. Nok en våning i Delfinstræde nr. 12, som Gunder Nielsen begærer, samme dag. Item om den våning, Niels Løyesen ibor, nr. 37 i Laksestræde. Item om nr. 13 i Laksestræde, som skipper Tord Løyesen ibor og begærer. Thomas Bødker i Laksestræde nr. 43, som han ibor. Skipper Lars (Laurs) Gløersen (Gloersen) nr. 35 i Laksestræde, som han ibor. Peder Bendtsen Rosendal, nr. 20 i Laksestræde, som han ibor. Helmich Friederichsen, styrmand, nr. 36 i Laksegade, som han ibor. Nr. 27, som kaptajn Oluf Rasmussen i Hummergade ibor. Skipper Oluf Thuesen ibor Delfinstræde nr. 23. Skipper Anders Nielsen ibor Laksestræde nr. 33. Skipper Christen Hansen ibor Hummerstræde nr. 18. Kaptajn Jørgen Plougmand (Plagman), nr. 30 i Laksestræde. Kaptajn Christoffer Høyer, nr. 9 i Hummergade, han selv ibor, den 13. febr. Skipper Knud Olsen Sitter, nr. 22 i Laksegade, som han ibor. Skipper Halvor Andersen, nr. 9 i Delfinstræde, han selv ibor. Skipper Poul Pedersen, nr. 7 i Hummergade, som han ibor. Skipper Hans Andersen, nr. 8 i Delfinstræde, som han ibor. Skipper Niels Bryndsen, nr. 23 i Laksegade, som han ibor. Kaptajn Poul Jostsen, nr. 27 i Laksegade, som han selv ibor. Skipper Svend Haagensen, nr. 7 i Delfinstræde. Skipper Knud Hansen Mørch, nr. 26 i Hummergade. Kaptajn Richardt Andersen, nr. 4 i Laksegade, selv ibor. Højbådsmand Torsten Halvorsen, nr. 31 i Skippergade, selv ibor. Skipper Laurids Gisselsen, nr. 18 i Delfinstræde, som han ibor. Skipper Knud Gulbrandsen i Dybensgade, nr. 14, han ibor. Drabant Claus Holst, nr. 28 i Højbådsmandsgade. Troels Larsen, nr. 8 i Hummergade, som han ibor. Skipper Jørgen Boesen, nr. 17 i Delfinstræde, som han ibor. Bertel Marske, nr. 32 i Laksestræde, han ibor. Skipper Christoffer Christensen, nr. 16 i Dybensgade, han ibor. Bersvend Larsen, nr. 6 i Laksestræde, han ibor. Henrik Pedersen Guldholt, nr. 26 i Laksestræde, han ibor. Hans Nissen, nr. 28 i Laksestræde, han ibor. Amund Steensen, nr. 19 i Laksegade. Laurids Worm bilthugger, som han ibor, den 14. febr. 1660. Skipper Hans Bjørnsen Jervich, nr. 12, han ibor. Mikkil Andersen den våning, som han ibor. Laurids Hansen, nr. 16 i Laksegade. Samuel Nielsen, nr. 44 i Laksegade, som han ibor.

10. febr. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om til nærværende Hans Jørgens at betale 104 rd., som tilkommer ham af hans resterende besoldning, hvilket siden igen skal blive JL betalt imod hans bevis. Dermed osv. Sjt, 35, 632. K. Orig. i Rtk. 216.200.

10. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende Tyge Krabbe og Al-bret Dyre. OP skal på ansøgning lade TK bekomme 300 rd. til hans mundering, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 211.

Lige sådant brev udgik om AD.

11. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om godtgørelse af hollandske skipperes fragter. Kongen er tilfreds, at de hollandske skipper, som forgangen sommer har sejlet i hans tjeneste, må godtgøres deres fragt til den tid, de har losset her. Dermed osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 632. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. udat.

11. febr. (Kbh.) Niels Juel fik brev om med forderligste at forskaffe skiberum til Hans von Ahlefeldt til at overføre 50 heste og 90 personer fra Kbh. til Fyn. Dermed etc. Sjt, 35, 632. K.

11. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende efter deres egen afsigt at tilholde den skipper, som tilforn var bortløbet fra skibet Håbet og nu igen søger at antage dette skib, at han kontenterer skipper Otte Axelsen, som i hans fraværelse har sejlet som skipper, hans anvendte bekostning. Dermed etc. Sjt, 35, 632. Indl. 7. febr.

12. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende, at skipper Hans Steens folk skal stille ham kaution. HS har for kongen ladet andrage, at han efter kongens tilforn givne befaling¹ har tilbudt sine bådsfolk 300 sldl., som de er tilkendt ved Admiralitetets dom, og de har igen appelleret sagen til forestående Herredage. Adressaten skal tilholde bådsfolkene, i synderlighed styrmanden og tømmermanden, at de stiller HS borgen og forsikring indtil sagens endelige uddrag el. og til ham leverer alt det redskab, som tilhører det omtvistede skiberum, som de har taget i forvaring. Dermed etc. Sjt, 35, 633.

1) Ses ikke i KB.

12. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om 2 af Skipperboderne til hr. Niels Christensen Spend, sognepræst til Holmens Kirke. Kongen har til forsikring forundt NCS 2 våninger i Skipperboderne, hvorimod denne af sin resterende besoldning skal kortes 760 rd., foruden det, han har erlagt i Kongens eget Kammer. De skal afskrive pengene på hans fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 633. (Tr.: KD, V, 702). K. Incl. udat.

12. febr. (Kbh.) Johan Smidt fik befaling til at tilholde alle de skibe, som er kommet igennem Bæltet med admiral Ruyters flåde, samt andre, som herefter går ad Østersøen og tilbage igen og ankrer ved standen, at de dér aflægger den Øresunds el. Nyborg told. Dermed etc. Sjt, 35, 633. K. Incl. udat.

12. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende at lade Sivert Sivertsen Urne bekomme rytters traktement under generalit. Hans von Ahlefeldts livkompagni fra den tid, han er indkommet. Dermed etc. Sjt, 35, 634. K.

12. febr. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må lade nærværende Hans Hop, møller på Christianshavn, til en mølleaksel bekomme det træ, som han har udsøgt i Dragør Lund. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 634. (Tr.: KD, V, 703). K.

12. febr. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke og Jens Lassen fik brev om på bedst mulige manér at akkordere med følgende kapere om at holde deres skiberum færdige til at bruges til kongens tjeneste, når og hvor behøves og de advares derom, nemlig Erik Vestindiefarer, Mads Madsen, Niels Andersen, Peder Bostad, Cornelius Kruse d. U., Oude Andersen Bies af Hamborg og Herman Heldt. Dermed etc. Sjt, 35, 634. K.

12. febr. (Kbh.) Antoni Ottesen, proviantskriver i Fyn, fik brev om at parere hr. Steen Bille og Henning Pogwisch. Han skal angive sig hos disse og efterkomme deres ordrer. FT, 7, 377. K.

13. febr. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at betale skipper Poul Berentz af Enkhuizen 1.008 rd. Kongen har den 15. okt. 1659¹ udgivet sin obligation til PB. GM skal på vegne af kongen erlægge ham penge og derimod til sig annamme obligationen, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 635. K.

1) Se KB 1659, 363.

13. febr. (Kbh.) Otte Krag og Godske von Buchwald fik brev om de skippere, som har leveret varer til Kbh.s proviantering. Af adressaternes skrivelse erfarer kongen, at de dagligen plages af de skippere, hvis varer er taget til Kbh.s proviantering og givet til Gabriel Marselis, residerende kommissarius i Amsterdam, for anvisning, som skal beløbe sig til 268.274 gyl. 6 styver 8 pen., og som de Herrer Stater synes at inklinere at betale til dem af de resterende subsidiepenge af Gelderland, Holland og Westvriesland, som skal andrage 184.000 gyl., og for resten vil kongen give dem sin hånd på hovedstol og rente. Kongen er tilfreds, at så mange af de interesserede, som eragtes af den konsideration, at de kan hjælpe adressaterne i deres negotiation, må kontenteres af nævnte subsidiepenge, og resten henvises til at søge kongens hånd og brev derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 635. K. Indl. 12. febr.

13. febr. (Kbh.) Markor (Marcus) Rodsteen fik brev om at lade seddelviseren være følgagtig 100 granater, hver på 125 pd., og 27 centner krudt, som er godt. Dermed etc. Sjt, 35, 635. K.

13. febr. (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om at lade være følgagtig til Sophias Esping, som nødvendigt behøves til rejsen, nemlig 2 lispd. krudt til falkonetterne, 12 pd. kørnekrudt til flinterne og patroner, 4 hollandske flinter med 3 flintestene til hver og dertil 4 patrontasker, 2 musketter, dertil 2 banteler, 2 flintepistoler, 6 pampertes, 80 falkonetkugler, 2½ lispd. musketkugler med halse, så og foruden halse, og til skrå til falkonetterne, 4 skålpd. pistolkugler, 4 små bundter lunter, 1 oksehud til at dække krudt med, 1 buløkse, 2 bor til at opbore falkonetterne med, 1 lammeskind, 50 viskersøm, 1 bog karduspapir, ½ bog skrivepapir til flintpatroner. Sjt, 35, 635. K. Indl. 10. febr.

13. febr. (Kbh.) Materialskriver Knud Walter fik brev om adskilligt til Sophias Esping, som nødvendig behøves på rejsen: 6 al. sejlærred, 12 skålpd. pladebly til pander, ½ skålpd. sytråd, 1 bånd merling, 1 nøgle sejlgarn, 1 lispd. 8 skålpd. gammelt tov til forladning, 30 4-tom. søm til at hænge gewehr på. Sjt, 35, 636. K. Indl. 10. febr.

13. febr. (Kbh.) Materialskriver Knud Walter fik brev om adskilligt til Skt. Peders Galiot. Han skal lade Erik Jonsen, arkelimester på Skt. Peders Galiot, være følgagtig 1 bånd hyssing, 1 bånd merling, 1 nøgle

sejlgarn, 10 al. gammelt sejllærred, 3 bøger karduspapir, $\frac{1}{2}$ pot olie, 1 gemen lanterne, 1 hængelås, 4 sejlnåle, 4 synåle, 2 lispd. forladning, $\frac{1}{2}$ bog flintpapir, 1 skålpd. sytråd. Sjt, 35, 636. K. Incl. 14. febr.

13. febr. (Kbh.) Tøjhuskriver Mathias Hasse fik brev om adskilligt til Skt. Peders Galiot, 4 lammeskind, 2 krudthorn, 8 pd. flintkrudt, 1 læderspand, 2 bord. Sjt, 35, 636. K. Incl. 14. dec.

13. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende handling med skipperne til folks overførsel. Kongen er til sinds at bruge en del af det ved Kbh. liggende fartøj til overførsel af folket o.a. Adressaten skal for sig fordre alle de skippere, være sig indvånere el. fremmede, hvorfra de og monne være, hollænderne alene undtaget, og handle med dem el. deres redere om, at de vil holde sig færdige til at gøre en rejse til kongens tjeneste med at overføre folk. Til den ende skal de lade optegne hvert skib, skude el. a. fartøj, med specifikation på ethverts drægtighed, så det kan vides, hvilke som er dygtige til nævnte overførsel, og hvilke som kan forløves til andet. Derimod skal de forsikre enhver, at han efter fuldendt rejse i kongens tjeneste må være fri. På det des bedre rigtighed kan have, skal de uden ophold indlevere deres forretning i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 636. K.

14. febr. (Kbh.) Marcus Adolph Reinfranck fik bevill. til uden foregående lysning af prædikestolen at lade sig vie til sin fæstekvinde, Karen Rasmusdatter, hjemme i huset. Sjr, 24, 526.

14. febr. (Kbh.) Bryggerskriver Johan Wulf fik brev om lade seddelviseren være følgagtig 200 fadbånd og 100 tøndebånd. Sjt, 35, 637. K.

14. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om hos Jens Lassen at lade afordre rullen over alle artilleriofficerer og betjente i fæstningen Kbh., gørende derhos den anordning, at de bekommer underholdning fra den tid, han har kvitteret sin kommissariebestilling på Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 35, 637. K. Orig. i DKanc. B 179P.

15. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade skibskaptajn på Nældebladet Poul Jostsen godtgøre $\frac{1}{2}$ læst laks, som han sidst forleden nov. måned har leveret hr. Henrik Bielke. Dermed etc. Sjt, 35, 637. K. Orig. i DKanc. B 179P.

15. febr. (Kbh.) Andreas Wilcken fik brev om at veksle stykket fra Svanen stående på batteriet ved toldboden med tilbehør til Markor¹ Rodsteen med et andet, som han skal levere ham i stedet. I lige måde skal han lade være følgagtig det artillerifolk, som behøves til Lindormens besætning. Dermed etc. SJT, 35, 638. K.

1) Overskriften, dvs. også påskriften på K., har *Marchus*.

15. febr. (Kbh.) Hr. Steen Bille, Henning Pogwisch og Otte Pogwisch fik brev anlangende Hans Oldeland. HO har ladet andrage for kongen, at hans gård og gods mesten skal være ruineret. Adressaterne skal have indseende med, at det ej bliver graveret med højere indkvartering o.a. tyngte, end det kan tåle. Dermed etc. FT, 7, 377. K.

Lige sådan befaling fik OP.

15. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om det første muligt at akkomodere Otte Krag under et af de danske regimenter med sådan charge, som han tilforn har betjent. Dermed etc. FT, 7, 377. K.

15. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forskaffe Otte Krasse kvarterer i det land, hvor hans regiment, som bliver stillet under ham, er henlagt. Dermed etc. JT, 14, 211.

16. febr. (Kbh.) K.M.s obligation til Willichen Vreede, handelsmand i Hamborg m.fl. Kongen er blev WV skyldig 5.528 rd., hver daler til 96 sk. da., efter derom gjort renteriefregning. Han lover for sig og efterkommere at betale WV el. hans arvinger beløbet med rente, 6 pct., fra dato og indtil betaling sker. SJR, 24, 526. K. Orig. [til AB og PvonP, se tilføjelsen] i Rtk. 216.204.

Lige sådan obligation udgik til Daniel Witte og Andreas Witte, handelsmænd i Hamborg, så og afd. Johan Worhusens enke dér om 1.561 rd. 1 mk. 12 sk. lyb., hver daler til 96 sk. da., efter derom gjort renteriefregning. Item til Arnoldt Beltkorn og Philip von Porten, handelsmænd i Hamborg, om 4.966 rd. 4 mk. da. Den 29. febr. udgik obligation til skipper Henrik Thiessen af Hamborg for 303 rd. for fragt for brug i kongens tjeneste.

16. febr. (Kbh.) Peder [Jensen]¹ Morsing, skibskaptajn, fik brev på 3 møller. Kongen har for tro tjeneste forundt PM følgende 3 møller: Hav Mølle og Homs Mølle i Ringsted len og Kloster Mølle i Kronborg len, hvilke møller PM må nyde indkomsten af i sin og sin hustrus leve-

tid, og efter deres afgang, som nu bor derpå, må han og hans hustru nyde møllerne uden fæste deres levetid. K. Incl. 6. febr. SjR, 24, 527.

1) Efter Incl.

16. febr. (Kbh.) Albertus Matthisen fik brev om på hver runddel rundt om fæstningen at lade opbygge nødvendige hytter, hvori krudt, lod o.a. ammunition kan forvares. SjT, 35, 638. (Tr.: KD, V, 703). K.

16. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om på bedste manér at akkorde-re med Albret Itzen og Selio Marselis om, at deres galiot skal bruges til kongens tjeneste. Dermed etc. SjT, 35, 638. K.

16. febr. (Kbh.) Hans Pedersen fik befaling om, at underkøkkenskrive-ren, som nu er el. kommer, efter forrige anordning uden undskyld-ning skal påtage sig at skrive og protokollere det, der er nødvendigt i hofretten, og ellers skrive det, der kan forefalde ved registreringer, skifter og delinger. SjT, 35, 638. K. Incl. 14. febr.

16. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Otte Krasse bekomme 20 rd., som imod hans bevis skal blive dem godtgjort. Dermed etc. SjT, 35, 639. K.

16. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende forrige befaling¹ til at hidskikke erobrede faner og standarter. Han har tilforn bekommet befaling om til Kbh. at skikke alle de standarter og faner, som blev erobret i sidste træfning på Fyn. Han skal med forderligste overskikke dem med de hollandske skibe, som går til Kbh. Dermed etc. FT, 7, 377. K.

1) Se KB 1659, 410-11.

16. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at akkomodere nærværende Marthinus Eding efter den kvalitet af charge, han tilforn har tjent. Indtil da skal HS forse ham med fornødent kvarter som en reformeret. Dermed etc. FT, 7, 378. K.

16. febr. (Kbh.)¹ Jochum von Trampe fik brev om fru Kirsten Munks gods og Hans von Ahlefeldt. Kongen erfarer, at JT skal have bemægti-get sig en del af KMs forseglede gods og løsøre. Han skal levere det til HvA, generallt. og oberst over Kongens Livregiment til hest, med spe-cifikation under sin hånd, hvad det har været. Såvel som inventarium,

breve o.a. dokumenter, som har været der, såfremt forseglingen er opbrudt af ham, eftersom HvA er befalet² at tilstille kongen det. Dermed etc. JT, 14, 211.

1) Efter brevet står: Befaling til undersåtterne i Fyn og Jyll. at befordre Nicolaj Bennich anlangende at afhente ved, findes i Fynske Miss. den 17. og 18. febr. 1660. 2) Ses ikke i KB.

17. febr. (Kbh.) K.M.s bevill. af skipperes forlov. Kongen har bevilget, at alle de koffardiskibe, krejere, bojerter og skuder, som nu findes ved Kbh., må sejle ud med første konvoj, som sejler ad Østersøen og gøre en rejse til Jyll. el. Holsten. De skal i Kanc. stille Bremerholm kaution, at de igen vil indstille sig med deres ladning inden 5 uger på tid og sted, som de bliver tilsagt af admiralen på konvojen, og sejle med den til Kbh. at forlosse og siden gøre kongen en rejse, hvor de bliver tilsagt. Til den ende skal de meddeles pas af Kanc. Hvorefter osv. SjR, 24, 527.

17. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende at gøre den anordning, at Herman Meyer, kongens krigssekretær, bekommer traktement efter sin bestall. Til den ende skal de lade ham indskrive i rullen. Dermed etc. Sjt, 35, 639. K.

17. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende Jørgen Høyer buntmager. Hvad JH har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal så vidt muligt hjælpe ham til rette, så han ej overiles af sine kreditorer med betalingen. Dermed etc. Sjt, 35, 639. K.

17. febr. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om i Ellensborgs og dets gods' tilliggende skove og i kronens skove ved Svendborg o.a. steder på Fyn, hvorfra det bekvemmeligst kan føres til ladestederne, og i Jyll. ved Ebeltoft og i Skanderborg og Åkær len at lade hugge mest muligt [brænde]ved og lade det opsætte ved søkanten, så hver favn ved bliver 7 fod høj og lige så bred. Heraf skal han først foruden alle andre assignationer forskaffe så meget til kongen, som kan forbruges et fjerdingår. Hvorledes der skal forholdes med resten, skal han ervente kongens videre ordre om. Hvor adelen har fællig og udelte skove, skal han på kongens vegne handle med de interesserede, at enhver godvilligt for deres anpart forskaffer kongen noget til næste ladested, anseende at det skal bruges til stadens konservation og det gemene bedste. Dermed etc. Sjt, 35, 639. K.

17. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev med fortegnelse over gods, Christen Jensen, slagter, begærer til pant imod forstrækning af så mange penge til garnisonen o.a., som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritaktst, hvorover de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så han kan bekomme panteskøde derefter. Dermed etc. Sjt, 35, 640. K.

17. febr. (Kbh.) Befaling til undersåtterne i Fyn og Jylland om at befordre Nicolaj Bennich, generalproviantkommissarius, anlangende at afhente ved. Kongen har befalet¹ NB at lade hugge brændevæd i Ellensborg ejendel, så og i de af kronens skove, som er beliggende ved Nyborg el. andetsteds i Fyn, hvorfra det bekvemmeligt kan føres til ladestederne. De skal i alt gå ham til hænde, så han bekommer vogne og folk med save o.a., så han kan efterkomme kongens til ham udgangne ordre. Desuden at han for sig og hoshavende folk bekommer fri underholdning og hesteføde, så og fri passage over færgerstederne el. hvor hans rejse kan begive sig. Ladendes etc. FT, 7, 378. K. Incl. 25. jan.

Lige sådant patent fik samme NB til Jyll. anlangende at lade hugge ved i kronens skove ved Ebeltoft, i Skanderborg og Åkær len, sub eodem.

1) Se næstforeg. brev.

18. febr. (Kbh.) Claus Thomsen og Agate Wibrands af Hollænderbyen på Amager, som er beslægtet med hinanden i 3. led, fik efter ansøgning bevill. til at komme i ægteskab. Dog skal bevisliggøres, at de ikke i svogerskab er hinanden nærmere pårørende end som meldt. Forbydendes etc. Sjr, 24, 528. Incl. 15. febr.

18. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om udlæg i nogle Skipperboder. Kongen har forundt følgende nogle af Skipperboderne til forsikring for en del af deres resterende besoldning. De skal lade dette korte og afskrive på deres fordringer, nemlig kaptajn Laurs Bertelsen 400 rd., Oluf Rasmussen 225 rd. og Gunder Nielsen 165 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 640. (Tr.: KD, V, 703). K.

Item fik de brev 20. febr. anlangende at afkorte Thomas Jensen, skibsbødker, for 172½ rd., skipper Laurs Gløersen 172½ rd., skipper Laurids Knudsen 176 rd. 1½ mk., Helmich Friderichsen, styrmand, 157½ rd.

18. febr. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om tolden i Jyll. og Fyn. Fjenden har nu kvitteret Jyll. og Fyn. ML skal tilholde alle tolderne og toldbetjentene dér, at de herefter har kongens interesse med told og accise efter sædv. toldrulle i agt. I lige måde skal han anordne, at ingen penge herefter uden kongens ekspresse ordre kommer af toldkisterne. Sjt, 35, 641. (Tr.: CCD, VI, 423-24). K. Incl. 15. febr.

18. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om skippersnes forlov og anordning om hidførende [brænde]ved, og hvem der er forordnet at have inspektion dermed. Kongen har bevilget de ved byen liggende koffardiskibe, krejerter, bojerter og skuder, at de må sejle ud i Østersøen el. Bæltet for at hente deres ladning imod kaution, at de vil indstille sig med denne. Dersom nogen findes, som vil afhente brændeved fra Jyll., Fyn el. Holsten, har kongen gjort den anordning, at de hos Nicolaj Bennich kan bekomme så meget ved, som de kan føre, til hvilken ende de skal søge ham derom. Dersom de ikke selv vil købe veddet, er det befalet¹ ham, at han skal lade enhver komme efter skibets drægtighed, dog så, at den halve part må tilhøre skipperen i stedet for fragten og kongen den anden halve part, så at hvem, der vil hidføre brændeved, for dette må bekomme stok mod stok el. favn for favn. Til den ende vil kongen forordne Hans Hansen, proviantskriver, og Jochum Walspurger, som med 2 borgere, som adressaterne skal forordne dertil, på borgerskabets og skippersnes vegne kan have indseende, når veddet udlosses, at alting går oprigtigen til på alle sider efter det skriftlige bevis, som hver skipper skal føre med sig fra NB. Dette skal de forstændige enhver. Dermed etc. Sjt, 35, 641. K.

1) Ses ikke ovf.

18. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at dømme ml. Peder Pederesen Kerteminde, kaptajn, Jacob Mørck og Niels Mogensen, rådmand i Randers og skriver på Dronningborg. Hvad PPK og JM har ladet andrage for kongen anlangende den svenske erobrede skude, som NM bemøder at bemægtige sig, kan de erfare af hosfølgende supplikation. De skal med forderligste foretage sagen og dømme det, lov og ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 642.

18. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade Markor¹ Rodsteen bekomme sin fulde anpart, som han efter søartiklerne kan tilkomme af de penge, som de 3 priser, som blev taget i Bæltet, allerede er el. herefter bliver solgt for. Dermed etc. Sjt, 35, 642. K.

1) Overskriften, dvs. også påskriften på K., har *Marchus*.

18. febr. (Kbh.) Befaling til undersåtterne i Fyn og Jyll. anlangende ved, som Nicolaj Bennich, generalproviantkommissarius, er forordnet at skaffe til Kbh. Kongen har med dette å.b. kommitteret og befalet NB til kongens hofholdning at lade fælde, sammenbringe og føre til Kbh. en vis kvantitet brændevad i Fyn, i Ellensborg ejendel og i kronens skove ved købstæderne Svendborg, Nyborg el. andetsteds dér, hvorfra det bekvemmeligst kan føres til ladestederne, og i kronens skove i Nørrejyll, i Skanderborg og Åkær len og ved Ebeltoft. I disse provinser befales høje og nedrige officerer og betjente under militien og lensmænd, fogeder og borgmestre og råd og alle, som har at befale på kongens vegne til lands, samt admiraler, kaptajner, udliggere og alle tro undersåtter, som anmodes hermed, at lade NB med hos sig havende og alle ham anhørig og employerede folk, tjenere, heste, vogne, skiberum, tøj og bagage af alle arter, til lands og vands passere og repassere og komme ham til hjælp med al assistance og befording, så vidt behøves og han begærer, så hans arbejde uden ophold kan drives til ende. Thi lader etc. FT, 7, 378. K. og Indl., se FT, 7, 378, 17. febr.

18. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om intet at befatte sig med toldpenge. Han har for nogen tid siden bekommet kongens bevill.¹ anlangende at oppebære nogle penge af toldkisten i Jyll. Kongens vilje er, at han herefter intet befatter sig med dem el. udtager nogen uden kongens ekspres ordre, hvilket han skal forstændige de andre kommissarier. Dermed etc. JT, 14, 212.

1) Ses ikke i KB 1658-60.

19. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som hr. Niels Krabbe begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over gods, som NK begærer for det, han kan tilkomme for det regiment dragoner, som han tilforn har hvervet til kongen, så og for forstrækning af penge til garnisonen i Kbh. De skal overregne godsets landgilde og anslå hver td. htk. til 45 rd., hvorover de skal indlevere overslag i Kanc., så han derefter kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 642. K.

19. febr. (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om at lade nærværende seddelviser være følgagtig 4 centner bly og 1.000 musketkugler. Sjt, 35, 643. K. Incl. udat.

19. febr. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev anlangende kongens søn prinsens hofmester Ove Skades assignation i Århus told. Kongen har forundt OS årlig pension at annamme i Århus toldkiste til Philippi Jacobi med anden hans fordring, som efter en renteriefregning tilhobe andrager 3.433 rd. 3 ort, hvilket resterer. Kongen befaler, at ingen, hvem det være kan, bekommer nogen pending i Århus toldkiste, førend OS er betalt. Siden skal han årligen frem for alle andre erlægges deraf. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 643. K. Incl. 25. marts 1661.

20. febr. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev anlangende Jørgen Reitzer, kongens tyske kancelliforvalter, og Niels Hansen, toldbetjent. JR har for kongen beklaget sig over en toldbetjent, NH, at han den 17. febr. om aftenen sildig skal være kommet bevæbnet i hans forældres hus og have befalet nogle personer, som JR havde hos sig, at de skulle sidde stille i gewehr, og undsagt JR på hans liv, at det første, han mødte ham, ville han bryde hans hals. ML skal straks lade NH ankynde at forblive i arrest i sit hus, så længe til han erklærer sig herimod, hvis ej, da at være el. stille borgen, at JRs person, liv og gods skal være ubeværet. Dermed etc. Sjt, 35, 643. K.

20. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at afskrive Claus Holst, draabant, betaling af en skipperbod på hans fordring. Kongen har forundt CH den våning i Skipperboderne, han ibor, til forsikring for en del af resterende besoldning. HB skal afskrive ham på hans fordring 225 rd. af det, han har bekommet våningen for. Dermed etc. Sjt, 35, 644. K.

20. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om efter generalmajor Frederik von Ahlefeldts ordre at erlægge 17 rd. til eksekution af den soldat, som den følgende dag skal henrettes. Dermed etc. Sjt, 35, 644.

20. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om dronningens kammerjuncker Henrik von der Wischs betaling af Bergen told. Kongen er tilfreds, at de lader HvdW på ansøgning bekomme 2.000 rd. af kronens told i

Bergen, efter at de forrige assignationer er afbetalt, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 644. K. Orig. i DKanc. B 179P.

20. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende Ove Thott om 3 ryttere af hvert kompagni. Kongen har forundt OT til at komplettere hans regiment 3 ryttere af hvert kompagni af alle dem til hest, som nu er i kongens tjeneste. HS skal anordne, at han med forderligste bekommer dem. Dermed etc. FT, 7, 379. K.

21. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afskrive nogle deres rest i betaling af Skipperboderne. Kongen har forundt skipper Halvor Andersen den våning i Skipperboderne, han ibor, til forsikring for en del af hans resterende besoldning. De skal afskrive ham i hans fordring for 180 rd. af det, han har bekommet våningen for. Dermed etc. Sjt, 35, 644. K.

Lige sådant brev fik de anlangende skipper Jørgen Jensen Samsing om 262½ rd.

21. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende kongens agent i England Simon de Petkums afregning. SdP har ej hos sig det, som behøves til nøjagtigt at forklare 1.460 rd., som efter endelig afregning tilkommer ham i hans resterende gage o.a. til den 12. juli 1658. Den rejse til England, som han er befalet¹ nu straks at fortsætte, tilsteder ej, at hans afregning kan opholdes derefter. Kongen er tilfreds, at de må ekspedere hans afregning og tage hans revers på, at han, så snart han ankommer til England, vil indskikke rigtighed i Rtk. De skal godtgøre ham de ekstraordinære udgifter, som han indfører i sit register og rgsk. fra den 12. juli 1658 og til den 12. jan. d.å., som brevpenge, sørgeklæder, rente af lånte penge til hans underholdning i London i disse besværlige tider o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 645. K. Indl. 21. febr.

1) Jf. ndf., s. 72.

21. febr. (Kbh.) Johan Smidt fik brev anlangende Jens Ibsen. JI har for kongen ladet andrage, at han anmodes om told af den franske vin, han har hidført, uanset han har vundet borgerskab i staden og i denne belejrings tid har gjort sin vagt og tjeneste lige ved andre. Kongen er tilfreds, at JS må lade ham på hans revers være nævnte vin følgagtig uden erlæggelse af told i denne krigstid. Sjt, 35, 645. K. Indl. udat. og 13. jan.

21. febr. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade skipper Jørgen Skult af Travemünde¹ bekomme brændevad af Cismars² skov for 90 rd., som kongen efter afregning er ham skyldig for fragt, tagende hans bevis, hvorefter det kan godtgøres. Dermed etc. Sjt, 35, 646. K.

1) Kopibogen har *Traminde*. 2) Kopibogen har *Sitzmars*.

21. febr. (Kbh.) Oberstlt. Andreas Wilcken fik befaling til at lade oberstlt. Markor Rodsteen på ansøgning være følgagtig af voldene 2 8-pd. stykker med feltlavetter, 2 6-pundige med feltlader, dertil 4 ladeskovle med viskere og forsætter, 4 blyplader, 30 fyldte lærredskarduser til hvert stykke, 25 runde kuglesække til hvert stykke, 8 håndspigre, 8 fisker, 2 krudtsække, 2 jernkofødder, 2 kuglekister, 1 kaptajn, 1 løjtnant, 10 konstabler og håndlangere. Sjt, 35, 646. K. Incl. udat.

21. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med løjtnant Hans Hansen Retzlef anlangende det, kongen er ham skyldig for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 646. K.

21. febr. (Kbh.) Erik Kaas fik brev om sin forrige landkommissariebestilling. Kongen vil, at han tillige med Steen Bille og Henning Pogwisch igen antager sin forrige landkommissariebestilling og tilligemed har indseende med Langeland og dér som kommissarius forretter det, der forefalder og bliver ham befalet efter hans bestall. Dermed etc. FT, 7, 379. K. (2). Incl. 9. og 26. jan.

22. febr. (Kbh.) Claus Iversen Ravn, byfoged i Kbh., fik brev om Jonstrup Møllens landgilde. Efter ansøgning har kongen bevilget CIR i 10 år fra brevets dato at nyde frihed for den årlige landgilde af kronens mølle Jonstrup Mølle, som afd. Arent Dyssel tilforn har haft, og hans efterladte hustru har overdraget til CIR. Dog skal han efter egen erbydelse af nyt lade opbygge møllen med dæmning, bygning o.a. og forskaffe den i brug og siden vedligeholde den, men efter de 10 år skal CIR give landgilde og rettighed. Forbydendes etc. Sjr, 24, 527. K. Incl. 21. febr.

22. febr. (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev om betaling på vegne af Duarte de Lima af nogle penge til Albret Baltser Berns' arvinger og Leonhard Marselis. ABBs enke og arvinger og LM har for kongen ladet andrage, at efter kontrakt, den 10. artikel, som er oprettet med DdL i Kbh., skal af de spanske penge 2.812½ stück von achten tilhøre dem,

og CL har på ansøgning om pengene svaret dem, at de ikke kunne bekommes uden kongens ordre derom. Kongens vilje er, at han skal lade dem bekomme nævnte sum efter nævnte artikel i kontrakten. Dermed etc. Sjt, 35, 646. K.

22. febr. (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev anlangende Ingvor Lauridsen. IL har for kongen ladet berette, hvorledes herredsfogeden i Bårse h. er død, og endnu er ingen forordnet til bestillingen. Efter anmodning er kongen tilfreds, at UFG forordner ham til bestillingen. Dermed etc. Sjt, 35, 647. K.

22. febr. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade kaptajn Une Nannes (Nanesen) på ansøgning være følgagtig den sildebysse, Sorte Løve, som er i kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 647. K.

22. febr. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at gøre den anordning, at oberst Hoffmann af fæstningen Kbh. til Hven bliver medgivet 3 roder soldater, som kan være forset med en god sergent og korporal og fornødne flinter. Dermed etc. Sjt, 35, 647. K.

22. febr. (Kbh.) Befaling til Hvens undersætter om oberst Hoffmann. Kongen hilser samtlige undersætter på Hven. Han har befalet¹ H at begive sig dertil og forrette kongens ham betroede hverv. De befales at efterkomme hans befaling² til lands og vands til kronens tjeneste og forse ham med hoshavende folk med kvarter og underholdning, så længe han forbliver dér. Ladendes etc. Sjt, 35, 647. K.

1) Jf. foreg. brev. 2) Kopibogen har *bestalling*.

22. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Anne, afd. Poul Grops, indvånerske i staden, indvisning i kronens told og kommissariatolden, som kan falde i Sandefjord og Sogns tolder i Norge dette år el. herefter, indtil hun er afbetalt 6.410 rd. 2 ort 15 sk., som kongen er hende skyldig efter gjort renteriefregning. Dermed etc. Sjt, 35, 648. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 2. nov. 1659 og udat.

23. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afskrive nogle deres rest i Skipperboderne. Kongen har til forsikring for en del af deres resterende besoldning forundt skipper Tord Løyesen og højbådsmænd Niels Løyesen de Skipperboder, de ibor. De skal korte og afskrive dem på deres fordringer for dette, som er af det, de har bekommet vånin-

gerne for, nemlig TL for 262½ rd. og NL for 157½ rd. Dermed etc. Sjt, 35, 648. (Tr.: KD, V, 703-04). K.

Den 24. febr. item om skipper Peder Bendtsen Rosendal for 150 rd., Hans Jørgensen, løjtnant, for 180 rd., Laurids Gisselsen, skipper, 250 rd. Den 26. febr. Poul Jostsen, kaptajn, 161 rd. 1 ort. Knud Olsen Sitter 195 sldl. Den 27. febr. Anders Nielsen Ravn, skipper, 165 rd., Jørgen Boesen Lier, skipper, 187½ rd., Hans Bjørnsen, skipper, 142½ rd., Hans Nissen, løjtnant, 157½ rd.

23. febr. (Kbh.) Hans Byrgesen fik brev om til sig at annamme 700 rd. af de penge, som gives for bådsmandsboderne, og månedligen uddele dem til kongens staldfolk til kostpenge. Dermed etc. Sjt, 35, 649. K.

23. febr. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om med forderligste og inden 14 dage af Tøjhuset at lade gøre et fuldkomment feltartilleri med kuglevogne, granater og alt andet og de fleste grove stykker, der kan bekommes, så intet fattes. Dermed etc. Sjt, 35, 649. K.

23. febr. (Kbh.) Skriver på Bryggerset Johan Wulf fik brev om at lade tage 2.000 hele mursten af de sten, som er nedfaldet af muren imod stranden af Tøjhuset, og bruge stenene til at opmure fyrovne på Bryggerset. Sjt, 35, 649. K.

23. febr. (Kbh.) Erik Kaas til Lindskov, landkommissarius i Fyn og Langeland, fik brev om at være landsdommer på Langeland. Han har lovet at være landsdommer dér og gjort sin landsdommered. Kongen forlener ham for denne bestilling med dette å.b. med det halve af Bølløby på Langeland, der er 10 gde og 2 gadehuse, skylder årligen til sammen 2 dl. 1 mk. 4 sk. penge, 1 læst 4 pd. byg, 1½ pd. 16 skp. havre, 1½ td. smør, 6 svin, 6 lam, 12 gæs, 24 høns, hvilke gde og gods med al tilliggelse, vist og uvist, EK skal bruge og beholde den stund, han er i denne bestilling. Dog er han forpligtet til at holde gde og gods ved hævd og bønderne ved lov, skel og ret og ingen at uforrettes imod løven el. besværes med usædv. pålæg. Han skal ikke hugge skovene til upligt el. skovskade. Kongen har i lige måde bevilget ham årligen at lade oppebære kongens anpart af tiende af Tullebølle og Rostrup² sogne og beholde den kvit og frit uden afgift. Desligeste afgiften af kongens anpart af Fodslette og Tryggelev¹ sogne som hans forrige landsdommer har haft det. Thi forbyndes etc. FR, 6, 337. K.

1) Kopibogen har *Drøgeløff*. 2) Skal formentlig være *Bøstrup*.

23. febr. (Kbh.)¹ Erik Kaas til Lindskov fik patent anlangende landsdommeriet i Langeland. Kongen hilser sine undersåtter, riddere og riddersmænds mænd, fruer, jomfruer, købstadmænd, bønder og menige almue, som bygger og bor over Langeland. Han har forordnet EK til landsdommer dér, og denne har gjort sin landsdommered, så han kan forestå bestillingen. Kongen befaler alle at holde EK for deres landsdommer og hos ham søge deres ret i de sager, der bør indstævnes og ordeles til landstinget. Thi lader osv. FR, 6, 338. K.

1) Efter brevet står: Forbud mod udførsel af varer fra Jyll. og Fyn, findes i Jy. åbne breve den 27. febr. 1660. K.

24. febr. (Kbh.) Jens Rodsteen fik toldfrihed for sin skude, som skipper Søren Nielsen fører. Kongen har bevilget, at nærværende skude, som SN er skipper på, denne ene gang må passere toldfrit fra Kbh. til Nørrejyll. og tilbage med den ladning, han allerede har inde el. kommer. Hvorefter osv. Sjr, 24, 529.

24. febr. (Kbh.) Kongen bevilger, at nærværende Svend Hansen Gønge af Dragør fra Bremerholm må bortføre det gamle hus samt et lidet fjælehus, som står uden for bygmester Albertus Matthisens hus, hvilket kongen har forundt ham. Sjr, 24, 529. (Tr.: KD, III, 501). K.

24. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende Hans Boysen, Hans von Meulengracht (Møllengraf) og Karen, Jacob Madsens. Hvad der andrages for kongen, kan adressaterne se af hosfølgende supplikation. De skal lade supplikanterne være følgagtig en kopi af den specificerede dom, eftersom det er retten gemæs. Dermed etc. Sjt, 35, 649. K. Incl. 16. og 18. febr.

24. febr. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om betaling af Jacob Wadtson (Wadtsen) og Robert Boyd (Boye) af Skotland. JW og RB har bekommet kongens forsikring sub dato 19. nov. 1659¹ på 4.527 rd. GM bedes betale dem summen efter kongens udgivne ordre² og obligation. Dermed etc. Sjt, 35, 649. K.

1) Se KB 1659, s. 402. 2) Dvs. det i note 1 nævnte brev.

24. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om en tid lang at lade forlægge armeen til hest og fods i landene, hvor kan eragtes bedst. Til den ende har kongen befalet¹ generalkommissarierne i Jyll., Fyn og Holsten at konferere med adressaten og Generalitetet, så og om de bekvemste

havne til folkets indskibning, hvorhen de inden 4 uger har at lade forskaffe og henføre mest mulig provision og fourage til folkets underholdning i 6 uger. Befalendes etc. FT, 7, 380. K. Indl. 23. febr.

1) Se ovf., s. 71-72.

24. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om arméens forlægning, havne til folkets embarkering og vivres i 6 uger. Findes i Jy. miss. den 24. febr. 1660. FT, 7, 380. K. og Indl., se foreg.

24. febr. (Kbh.) Vincents Bille fik brev om at være landsdommer på Loll. og Falster. VB har lovet at ville være landsdommer dér og at forestå bestillingen troligen. For hans umage har kongen med dette å.b. forlenet ham med Hovgård gård og gods på Loll., som før ham afd. Lave Beck, fhv. landsdommer dér, havde i fæste, med bønder og alt, vist og uvist, at have og bruge kvit og frit uden afgift al den stund, han er i landsdommers bestilling. Sammeledes må han lade oppebære det, som gives af Loll. og Falster o.a. rettighed. Han skal holde godset ved magt og bønderne ved lov, skel og ret og ingen besvære med usædv. pålæg og ikke heller forhugge skovene til upligt, ej heller sælge nogen af de vornede sønner, der er født på godset. Thi forbyde etc. SmR, 7, 130. K.

24. febr. (Kbh.) Vincents Bille fik patent til almuen i Loll. og Falster om landsdommerbestilling. Kongen hilser sine kære undersætter. Han har forordnet VB til landsdommer i Loll. og Falster til at holde landsting og forhjælpe alle, som hænder at komme for ham for dom, det, som lov og ret er, efter den ed, han har svoret kongen. Alle skal rette sig efter at holde ham for deres landsdommer og hos ham søge ret og fornøje ham al landsdommers rettighed. Han er forpligtet til at hjælpe dem i de sager, der bør ordeles til landsting. Hvorefter etc. SmR, 7, 131. K.

24. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch, hr. Steen Bille, Henning Pogwisch og Erik Kaas fik brev om arméens forlægning, havne til folkets embarkering og vivres til 6 uger. OP skal, straks denne kongens befaling er kommet ham i hænde, konferere med Generalitetet og med de fynske og holstenske generalkommissarier, hvorledes arméen bedst en kort tid kan forlægges i landene. Så og om de bekvemteste havne, som af Generalitetet eragtes belejligst til folkets embarkering i Fyn, Jyll. el.

Holsten. Til hvilke pladser han det allerforderligste og inden 4 uger skal gøre det bedste til at lade forskaffe så megen provision af vivres og fourage, som det folk, der smst. bliver indskibet, kan have fornødent i 6 uger. Og ellers facilitere overfarten med at tilvejebringe fartøjet og alt andet, så vidt muligt. Befalendes etc. JT, 14, 212.

Lige sådant brev fik SB, HP og EK om at konferere med de jyske og holstenske kommissarier.

24. febr. (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om igen til deres kompagnier at forskaffe de 50 mand, som han af generalmajor Frederik von Ahlefeldts 4 i Fyn stående kompagnier har forordnet til bønderofficerer på Langeland. På det de, når befales, kan marchere ud med de andre. Dermed etc. T, 14, 213.

25. febr. (Kbh.) Simon de Petkum fik bestall. som resident i England. Kongen har antaget SdP til resident i Engl., i hvilken bestilling han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. For hans tjeneste bevilger kongen ham årligen til løn og besoldning 2.000 rd., item til at holde en karosse og heste 400 rd. og til adskillige ordinære udgifter 200 rd., som er i en sum 2.600 rd., hvorimod han ingen ekstraordinære udgifter skal tilskrive kongen. Pengene skal årligen betales ham af Rtk. på veksler og begynde den 12. jan. 1660. Rentemestrene befales årligen at lade ham bekomme pengene i rette tid. Sjr, 24, 529. K.

25. febr. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade oberstlt. Henrik von Eicherath mod kvittering bekomme brændevad af Cismars¹ skov for 100 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 650. K.

1) Kopibogen har *Zitmars*.

25. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om med forderligste at gøre afregninger af alle de kvitteringer, som findes i Kanc., hvorefter kronens gods er udlagt til pant siden belejringens anfang, tagende til sig alle de beviser, som findes ved hvert skøde i Kanc., og lade forfatte afregning af enhver, hvilken kan blive liggende ved skødet. I lige måde skal de lade efterregne enhver fordring, hvorefter krongods søges til pant, hvilken skal leveres i Kanc. og derefter gives skøde og pantebrev. Dermed etc. Sjt, 35, 650. K. Orig. i DKanc. B 179P.

25. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere dem, som forstrækker til garnisonen. Kongen er tilfreds, at de imod revers, at den fulde sum, som enhver udlover, månedligt bliver erlagt proportionaliter inden 3 måneder, må kvittere enhver, som forstrækker penge til garnisonens underholdning i staden. Så kan skøde straks udstedes efter deres kvittering. Befalendes etc. Sjt, 35, 650. K.

25. febr. (Kbh.) Peder Jensen, kongens skriver og ridefoged på Bornholm, fik brev om med forderligste til hofmarskal Johan Christoph von Korbitz at overskikke mest mulig bøgeaske, som kan tilvejebringes. SkT, 9, 161. K.

26. febr. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at annamme et smykke af hr. Niels Krabbe for 1.197 rd. i betaling af det, han har udlovet til garnisonens underholdning i staden, og tilstille Villum von Lobrecht det for samme pris i betaling for det, han tilkommer for traktament og verpflegung, og tage kvittering af ham. Dermed etc. Sjt, 35, 651. K.

27. febr. (Kbh.) Hans Balche, kongens hofsnedker, fik efter ansøgning bevill. til uden trolovelse, dog efter foregående lysning af prædikestolen, at vies hjemme i huset til sin fæstemø, Maren Hellesdatter. Sjr, 24, 530.

27. febr. (Kbh.) Jens Lassen, Søren Laursen og Søren Pedersen fik brev om pris på den [brænde]ved, universitetet bekommer. Kongen har efter universitetets begæring ladet det bekomme 31 favne bøgeved og 13½ favne elleved af det, der er kommet hid til kongen selv. De skal for hver holstensk favn af bøge- og elleveddet afdrage 8 rd. i de penge, universitetet har forskudt til fartøjets befragtning, og som de betaler dem, og føre kongen pengene til rgsk. Dermed etc. Sjt, 35, 651. K. Indl. 26. febr.

27. febr. (Kbh.) Lensmændene i Jyll. og Fyn fik brev om varers udførsel, findes i Jy. miss. den 27. febr. 1660. FT, 7, 380. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

27. febr. (Kbh.) Forbud mod udførsel indtil videre af korn, flæsk, smør o.a. fedevarer fra Jyll. og Fyn. Kongen kommer i erfaring, at korn, flæsk, smør o.a. fedevarer i stor mængde udføres af Jyll. og Fyn. Med

Danmarks Riges Råds betænkende har han fundet for godt at forbyde dette. Dog er hermed ikke ment til- og fraførsel ml. Norge og de andre provinser el. stæder, som fjenden ikke har bemægtiget sig. JR, 13, 122. (Udt.: CCD, VI, 424). K.

27. febr. (Kbh.)¹ Lensmændene i Jyll. og Fyn fik tilskikket å.b. om forbud mod udførsel af korn og fedevarer fra Jyll. og Fyn. De skal lade forkynde og siden holde det. Dermed etc. JT, 14, 213.

Fortegnelse over lensmændene, som fik samme brev: Koldinghus, hr. Steen Bille. Bøvling, Corfitz Trolle. Skivehus, Mogens Arenfeldt. Skanderborg, Jesper Hansen, ridefoged. Stjernholm, fru Else Parsberg. Århusgård, Erik Rosenkrantz. Silkeborg, Hans Friis. Mariager Kloster, Ove Juel. Dronningborg, Henrik Thott. Åkær, hr. Henrik Rantzau. Åstrup, Malte Sehested. Dueholm Kloster, [Jørgen Seefeld. Vestervig Kloster]² hr. Oluf Parsberg.² Ribarhus, Hans Schack. Ørum Slot, Manderup Due. Kalø, Gunde Rosenkrantz. Ålborghus, Kaj Lykke. Lundenæs, Erik Krag. Fyn: Hindsgavl, Tyge Below. Odensegård, Mogens Høg. Rugård, Jørgen Kaas. Hagenskov, hr. Jørgen Brahe. Nyborg, Otte Krag. Langeland, Frederik von Ahlefeldt.

1) Efter brevet står: Henrik Thott fik brev om at hidskaffe laks o.a. varer til hofholdningen, findes i No. Miss. den 1. marts 1660. 2) Efter K.

28. febr. (Kbh.) Tobias Morstin¹ fik pas som polsk deputeret. Kongen af Polens ved det danske hof hidindtil forordnede depute, TM, subdapifer Cracovicis og geheimkammerherre, agter at begive sig fra Kbh. til Danzig. Kongen beder sine admiraler, kaptajner og udliggere til søs og andre, som på hans vegne har at befale, at lade ham og havende skiberum, skibsfolk, egne tjenere og bagage frit passere. SJR, 24, 531. K.

1) Overskriften har fejlagtigt *Mortensen*, brevtæksten *Morstin*.

28. febr. (Kbh.) Jørgen Seefeld, Mogens Høg, Gunde Rosenkrantz og Peder Reedtz fik brev anlangende tvistighed ml. Kbh.s Akademi og bispen, dr. Hans Svane, om Tårnby degnekald. Adressaterne får fuldmagt til med forderligste at indstævne dem for sig og enten forhandle med dem i mindelighed om de tvistige poster el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forhandler el. dømmes ved endelig sentens, skal de give beskrevet fra sig under deres hænder og signeter. Dersom nogen af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de, som kommer

til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. Sjt, 35, 651. K. (2). Indl. 19., 23. og 27. febr.

28. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de må gøre Frands Ribolt indvisning til betaling for det, han befindes at restere af sin løn. Dermed etc. Sjt, 35, 652. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 25. febr.

28. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Hans Boysen for det, han befindes at have at fordre hos kongen, efter de dokumenter, som han har at fremlægge. Men de antegnelser, som er gjort ham af hr. Joakim Gersdorff, skal de lade forfatte a parte, og gøre overslag over, hvor højt hans prætension kan andrage. Dermed etc. Sjt, 35, 652. K. Orig. i Rtk. 216.195. Indl. udat.

29. febr. (Kbh.) Viceadmiral Jørgen Bjørnsen fik brev om til Johan Hach, foged i Rosenborg Have, at levere 1½ dus. enebærstager af dem, som står på Holmen. Sjt, 35, 653. K.

29. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Gregorius Rabakoschi (Rabakoffski), borger i Kbh., begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over godset, som GR begærer imod forstrækning af så mange penge til garnisonen i Kbh. o.a. fordring, som han har gjort i denne Kbh.s belejring, og som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, så meget, som hans fordring andrager, og som han bør bevilges gods for til underpant, hvorover de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så han kan bekomme panteskøde derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 653. K.

1. marts (Kbh.) Cornelius Kruse m. fl. fik kaperpatenter. Kongen gør vitterligt for alle dem, som ser el. hører læse dette, at hans nabo, kongen af Sverige, imod nyligen oprettede og endog ham fordelagtige fredstraktater, og efter at kongen har overantvordet ham store og magtpåliggende provinser, fordærvlige stæder og fæstninger og leveret hans armé 2.000 mand til hest, og den svenske konge med kontinuerlige kontributioner og pressurer har udsuget fast alle de øvrige provinser, uanset han efter traktaterne lang tid tilforn var forbundet at evakuere dem, uden nogen årsag på ny har overfaldet kongen, belejret ham i hans residensstad og søgt at ombringe ham uforskyldt med

det ganske hus, scepter, lande og al velfærd, dersom Gud ikke havde velsignet kongens retfærdige defensionsvåben og hindret hans forsæt, og kongens allierede med anselig secours til lands og vands var kommet til hjælp. Kongens fjendes onde intention og magt kan meget hindres derved, at den forekommes, dersom søen og farten øster- og vestværts blev gjort ham usikker. Derhos fornemmer kongen, at Cornelius Kruse, kaptajn på skibet Kors, af kongens egne undersåtter er til sinds, dersom han forses med pasbord, at antaste alle svenske undersåtter og tilhørige i søen og tilføje dem al mulig skade og afbræk. Derfor har kongen af højvigtige årsager, kongelig magt og alt folks i lige tilfald velbragte ret og manér befuldmægtiget nævnte kaptajn på nævnte skib til uhindret at tage og antaste alle svenske undersåtter og tilhørige skibe og gods, som han kan antræffe at komme fra kongens lande Sjæll., Loll., Falster og Møn, så længe de er under fjendens Gewalt (engelske alene undtaget og dem, som har kongens eget pas at fremvise, med hvilke han skal omgås varligen), hvor han åbenbar i Øster- el. Vestersø el. fjendtlige havne kan antræffe dem og blive dem mægtig til at indbringe i kongens el. hans konfødereredes havne og sælge dem til sin og rederes profit, dog overalt kongens højhed forbeholden. I det øvrige skal kaptajnen rette sig efter kongens udgange trykte deklaration for de håndterende til søen og frd. om certificationer og kontrabandevarer. Kongen begærer af alle konger, fyrster og republikker og befaler sine egne betjente til lands og vands, så og admiraler, udliggere, kaptajner o.a., at de beviser ham al assistens med skib, bådsfolk og soldater, hvor han efter denne kommission søger sin fjendtlige intention imod Kron-Sveriges undersåtter, hvilket kongen i lige tilfælde vil erkende imod enhver efter stand og kondition. Til videre forsikring har kongen underskrevet dette med egen hånd og ladet trykke sit signet. SjR, 24, 331. K. og trykt patent. SjR, 24, 530.

1. marts (Kbh.) Melchior Røtling, kongens agent i Danzig, fik efter ansøgning til forbedring af sin besoldning bevilget årligen 200 rd., foruden de 400, hans tilforn udgivne bestallingsbrev formelder om, så han årligen må nyde 600 rd., hvilket skal begynde fra brevets dato. SjR, 24, 533. K.

1. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som adskillige begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over gods, som Helmer Diderichsen, indvåner i Kbh., begærer til pant imod forstrækning af så mange penge til garnisonen, som godsets indkomst kan forrente ved 6

pct. De skal overregne indkomsten og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere en fortegnelse i Kanc., så HD kan bekomme panteskøde på godset. Dermed etc. Sjt, 35, 653. (Tr.: KD, V, 704). K. Indl. 14. marts.

Lige sådant brev fik de anlangende Christian Cassuben den 2. marts. Jens Boysen den 6. do. Peder Rasmussen Juel den 4. do. Christoffer Hansen, borgmester, den 8. do. Hans Terkelsen do. Elsebe, enke efter Herman Isenberg, den 10. do. Frederik Frederiksen den 12. do. Leonhart Clauman den 13. do. Frederik Turesen, den 15. do., imod forstrækning af proviant til kongens bøsseskytter. Jørgen Bjørnsen den 20. do. Hans Pedersen Bladt do. Jens Lassen den 21. do. Laurs Christensen den 22. marts. Hans Boysen do. Dr. Peder Scavenius den 22. do. Hans Knudsen Leegaard do. Anders Rasmussen, brygger, den 23. Thomas Thomsen og konsorter den 28. do. HKL den 30. do. Erik Lauridsen den 31. do.

1. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at holde arven efter afd. Niels Nielsen, brygger, in sekvestro. Kongen kommer i erfaring, at nogle af fyrsten af Gottorps undersætter tilholder sig en anselig arvepart efter NN, fhv. brygger i staden, formenende i disse tider at vilde udføre den af staden. Kongen vil af sær årsagers skyld ikke tillade, at arveparten kommer ud af staden. Adressaterne skal lade arven hense til in sekvestro, havende indseende med, at intet deraf kommer bort førend videre anordning. Dermed etc. Sjt, 35, 654.

1. marts (Kbh.) Johan Poulsen fik brev om at forstændige Lybæk forbud mod til- og fraførsel til de provinser, som er under fjendens gevalt. Kongen har påbudt ikke at tilstede til- el. fraførsel på Sjæll., Loll., Falster og Møn, så længe de er under fjendens gevalt. Til at forhindre dette har han ladet udgive patenter og kommis til kaperne til at pågribe dem, som gør herimod. JP skal i Lybæk tilkendegive dette til alles efterretning, så enhver kan vide at tage vare for skade. Sjt, 35, 655. (Tr.: CCD, VI, 424-25).

1. marts (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om at lade følge til galioten Skt. Peder 2 lispd. krudt og en af de hollandske fisikker. Sjt, 35, 655. K. Indl. 1. marts.

1. marts (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at handle om, at skibe el. kapere skal forhindre kornudførsel fra fjenden. I byerne ved søkanten findes en stor del korn, som fjenden har i sinde at udføre. Adressaten skal på vegne af kongen handle med alle, som ved Kbh. har skibe el. kapere, at de ikke alene så vidt muligt vil udrede deres skiberum til at afværge dette, men også ellers i andre måder vil forstærke transporten og flåden, når den sejler ud, hvortil de skal få meddelt søpas. Sjt, 35, 655. (Tr.: CCD, VI, 424). K. Incl. udat.

1. marts (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at handle om levering af materialier til flåden, og at de penge, som konfiskeres til søstaten, skal bruges til arbejdsfolk på flåden. Ved flåden er der stor mangel på tjære, tømmer o.a., deslige af penge og kost til tømmermænd og rebslagere. Adressaten skal handle med nogle, som kan forskaffe disse varer og vil lade kongen være dem følgagtig og tage betaling af de første varer, der kommer ned fra Norge. Kongen er tilfreds, at alle de penge, som herefter konfiskeres ved søkanten og dømmes til prise, må forbruges til løn til folkene, som arbejder på flådens udrustning. Dermed etc. Sjt, 35, 656. K og Incl., se foreg.

1. marts (Kbh.) Andreas Wilcken fik brev om af voldene til orlogsskibet Lindormens udrustning at levere 16 skråsække til 24-pd.stykker, 12 skråsække til 12-pd.stykker og 4 jernkofødder. Dermed etc. Sjt, 35, 656. K.

1. marts (Kbh.) Rigens råd, som nu er til stede, fik brev om med forderligste at erklære sig om, på hvad måde man bedst med kronens gods kan forsikre dem, som kunne findes at ville forstrække kongen med penge. Dermed etc. Sjt, 35, 656. K. Incl. udat.; se også Sjt, 35, 655, 1. marts (brev 3).

1. marts (Kbh.) Ove Bielke, Henrik Below, Hans Juel og Henrik Thott fik brev om at hidskikke adskillige slags fisk o.a. til hofholdningen. HT fik brev om at hidskikke 60 gode spegelaks, 2 læster gode, saltede laks, ½ læst smør og 1½ læst godt, salt oksekød af Dronningborg len. NT, 10, 209. (Tr.: No. Rigs-Reg., 310). K.

2. marts (Kbh.) Rigens i Kbh. tilstedeværende råd fik brev anlangende Poul Forster, Jochum Wielandt og Knud Nielsen. Hvad PF og JW i Kbh. har ladet andrage imod KN og hans hustru smst., kan de se af

deres hosfølgende supplikation. Adressaterne skal straks foretage sagen og dømme det, lov og ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 656. K. Indl. 12. febr.

2. marts (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at tilholde skipper Hans Steen af Bergen, at han stiller kaution for det skiberum, som er tilkendt ham, eftersom det af vederparten er stævnet til Herredagene. Desligeste at han skal være i Kbh. igen med nævnte skiberum inden 4 uger, beregnet fra den tid, han sejler fra Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 657.

2. marts (Kbh.) Hr. Steen Bille, Henning Pogwisch og Otte Pogwisch fik brev anlangende Mourids Podebusk til Kørupgård og gods. MP har for kongen ladet andrage, hvorledes hans gård og tilliggende gods er meget ruineret. Adressaterne skal have indseende med, at det ej bliver graveret med højere indkvartering el. anden tyngde, end det kan tåle. Dermed etc. FT, 7, 380. K.

Lige sådan befaling fik OP sub eodem dato.

2. marts (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om ej at befatte sig med udveksling af fanger. Af nogle interciperede breve erfarer kongen, at CvA handler og trakterer om ranson og løsning af nogle af de fanger, som blev fanget i sidste træfning på Fyn, uanset at feltmarskal Eberstein og Schack tilforn er befale^t ingen at løslade uden kongens ekspres befaling, eftersom han mener, at ingen fanger uden hans ordre bør løslades, langt mindre nogen fange uden sær bevill. at tilhøre andre, uden kongen alene som overherré, som fører krigen og udstår dens omkostning, helst fordi intet kartel er oprettet ml. ham og kongen af Sverige. Thi haver CvA sig herefter at rette. Befalendes etc. JT, 14, 214.

1) Se ovf., s. 48.

3. marts (Kbh.) Admiralitetet fik brev om straks at lade tage Cornelius Kruse d. U. i arrest og lade ham forblive i arresten, indtil han tilfredsstiller Robert Allot af London for det, han kan tiltales af denne. Dermed etc. Sjt, 35, 657.

3. marts (Kbh.) Bygmester Albret Matthisen fik brev om at måle og vurdere den våning, som Hans Mortensen styrmand ibor og begærer i Delfinstræde nr. 24, og med forderligste indlevere forretningen i Kanc. Sjt, 35, 657.

Lige sådan ordre fik han om skipper Niels Johansen Laugholms hus, han selv ibor, nr. 34 i Laksegade, den 8. marts. Ordre om at måle den våning, som Jacob Jensen [Nordmand], rustmester, ibor på Slots-
holmen, den 14. marts. Om nr. 9, som sukkerbageren ibor i Laksegade, den 17. do. Item den 20. marts mester Cort [Holst], kongens mundkok, om den våning i Laksestræde, som han selv ibor, nr. 11. Mester Hans Sohn (Zahn), hofbager, i Skippergade nr. 14, som han ibor. Nok kaptajn Une Nanesen, nr. 21 i Laksestræde, som han begærer. Skipper Olle Thorelsen om den våning, han ibor og begærer, i Hummergade nr. 17, den 29. marts.

3. marts (Kbh.) Oberst over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om af Tøjhuset til postgalioten at lade affølge 4 hager, 4 musketter, 4 hugger, 2 morgenstjerner, 4 små bundter lunter og 30 pd. musketkrudt, med fornødne kugler til hagerne og musketterne, hvorpå han skal tage postmesteren Rasmus Andersens bevis, at det efter aflagt rejse igen bliver leveret. Sjt, 35, 658. K. Indl. 2. marts.

3.¹ marts (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om smedene, som er leveret artilleriarbejde. De skal tilholde dem for betaling straks at færdiggøre det artilleriarbejde, som findes hos dem el. det, de er leveret, lige så godt som det, der er leveret dem, at indskaffe på Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 35, 658.

1) Kopibogen og K. mangler dato, men på et notat i Indl. står: b til B och R d. 3. martj 60.

4. marts (Kbh.) Jens Lassen fik brev om til Tøjhuset for billig betaling at forskaffe $\frac{1}{2}$ læst stenkul, hvilket skal blive godtgjort i hans regnskaber. Dermed etc. Sjt, 35, 658. K. Indl. 4. marts.

4. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre Poul Tscherning, auditor, indvisning hos Selio Marselis, bergamtsråd og direktør over postværket i Norge, for 324 rd. af det, han kan tilkomme af hans resterende måneders traktement og verpflegung til dato. Dermed etc. Sjt, 35, 659. K.

5. marts (Kbh.) K.M.s obligation til Daniel Kraft, Claudi Herling og Ferdinand Krop af Hamborg. Kongen er blevet DK, CH og FK skyldig 6.197 rd. 3 mk., som er for deres part af den ladning, de har haft i skipper Dirich Wolfogens bojert og Henrik von Cavens skiberum, som er

opbragt til Kbh. af kaptajn Mads Madsen og derefter transporteret til kongen. Denne lover for sig og efterkommere DK, CH og FK el. deres arvinger at betale de 6.197 rd. 3 mk. med rente, 6 pct., fra dato og indtil betaling sker. Sjr, 24, 536. K. Orig. i Rtk. 216.200. Incl. 17. febr.

5. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Claus Grubbe bekomme verpflegung som dragonerkornet under Ejler Holcks regiment. Dermed etc. Sjt, 35, 659. K.

5. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberstlt. Poul Prunster, på det vides kan, hvad han kan tilkomme af sin besoldning siden den tid, han først kom i tjeneste indtil dato. Dermed etc. Sjt, 35, 659. K.

Lige sådan ordre fik de om at gøre afregning med kaptajn Antoni le Maire anlangende det, han har at fordre, den 6. do.

5. marts (Kbh.) Oberstlt. Andreas Wilcken fik brev om at lade Markor Rodsteen, oberstlt. over Tøjhuset, af volden være følgagtig et 3-pd.stykke med lade og redskab, 3 kuglestykker af Løngangen med lader, som står ved stalden, 2 falkonetter, som står uden for Løngangen og ikke bruges. Sjt, 35, 659. K. Incl. udat.

6. marts (Kbh.) Rasmus Olufsen Hug af Nørre Vedby i Falster fik brev på en gård. ROH har i krigstiden med sin skude gjort adskillige eventyrlige rejser for kongen. Efter begæring bevilger kongen, at han i 20 år fra brevets dato kvit og frit uden landgilde, ægt og arbejde må besidde kronens gård i Nørre Vedby, som Niels Hamp tilforn har iboet, hvorimod ROH ej skal prætendere anden betaling for den tjeneste, han hidindtil har gjort. Forbydendes etc. SmR, 7, 131. K. Incl. 6. febr. og udat.

8. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at beregne jus patronatus, som Christoffer Bille til Mejlgård begærer. CB begærer til pant for forstrækning til garnisonen jus patronatus til Glæsborg Kirke i Nørre [Djurs] h. i Kalø len, af hvilken kirkes indkomst kongens tiende andrager 16 td. 2 skp. rug og 3 td. byg, kirkens tiende 6 td. rug og 3 td. byg. Nok af en annekspræstegård i Glæsborg by, som der i 24 år ikke har været bygning på, og som i sin velmagt gav kongen 9 skp. malt og 1 brændsvin, til præsten skal deraf være givet 6 ørter korn. Nok nogle kirkejorder, som der alene går skyld af til kirken, nemlig 2 agre på

Glæsborg Mark, af hvilke den ene giver årlig 9 sk., den anden 8 sk. Nok en eng, som årligen går 1 skp. rug af til kirken. Nok en eng på Stenvad Mark, som årlig går 4 hvid af til kirken. Derforuden i Landby $\frac{1}{2}$ gd., som årligen til kirken giver 15 skp. rug og 18 skp. byg. Nok 1 bol, som årlig giver til kirken 5 skp. rug og 6 skp. byg. Nok 1 hus, som intet giver til kongen el. kirken, men i mange år har været øde. Nævnte $\frac{1}{2}$ gd., bol og hus giver deres herlighed til CBs gård Mejlgård. Adressaterne skal overregne godset som sædvanligt og anslå det efter den takst, som plejer at ske ved andre jus patronatus, på det han kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 660. K.

8. marts (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at have Halsted Kloster. Kongen vil have FvA forlenet med Halsted Kloster len til Philipp Jacobi, el. når fjenden efter foreskrevne tid forlader Loll. el. Nakskov fæstning. Derefter etc. SmT, 8, 236. K.

9. marts (Kbh.) Claus Lorentzen, fhv. sølvpop, fik brev om at måtte indeholde det, han er skyldig til mag. Peder Hermansen, skolemester i Malmø. CL har ladet andrage for kongen, at han til en af kongens og rigets fjender, de svenskes undersætter, PH, er 388 dl. skyldig. Efter hans ansøgning har kongen bevilget, at han må beholde de 388 rd. hos sig selv, og derimod lade afskrive lige så meget af det, han resterer hos kongen for resterende løn. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 536. K. Incl. 30. marts.

10. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre borgmestrene Hans Nansen og Christoffer Hansen for noget tømmer i deres garnisonsforstrækninger. Kongen er tilfreds, at de må godtgøre HN i hans fordring for det, som han har forstrakt, og som han søger jordegods til forsikring for, 232 $\frac{1}{2}$ rd., som han efter bygmester Albertus Matthisens bevis har leveret i tømmer til fortifikation. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 660. K.

Lige sådant brev udgik om CH.

10. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afskrive på Jørgen Plougmand og skipper Troels Lauridsen Biuges fordringer. Kongen har forundt JP og TLB de våninger, de ibor, til forsikring for en del af deres resterende besoldning. De skal på deres fordringer afskrive følgende af det, de har bekommet deres våninger for: JP for 161 rd. 1 ort, TLB for 127 $\frac{1}{2}$ rd. Dermed etc. Sjt, 35, 661. K.

Lige sådant brev fik de den 13. marts anlangende: Mikkel Andersen, kongens søtøjmester, 233 rd. 2 mk. Bertel Marske, dæleskriver, 150 rd. Christoffer Høyer, skibskaptajn, 200 sldl. Bersvend Larsen, skipper, 187½ rd. Amund (Amon) Steensen, 80 sldl. Den 27. marts anlangende Poul Pedersen Ousen, 135 rd. Jacob Jensen Nordmand, 470 rd. Christian Viborg, 470 rd. Henrik Geertsen, skibsbygmester, 161 rd. 1 mk. 8 sk.

10. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Søren Pedersens fordring og beregning af gods derfor. SP har i rede penge til garnisonens underholdning forstrakt 3.128 rd. 3 mk. tillige med det, han har forstrakt, som de fik befaling om den 26. okt. 1659.¹ Nok til staldfolkene 665 rd. Nok til Rtk. efter bevis dér 200 rd., som beløber sig tilsammen 3.993 rd. 3 mk. Kongen er tilfreds, at de må anslå ham så meget af oppebørselen i Sundby sogn og bys indkomst i Frederiksborg len, som årlig kan forrente summen ved 6 pct., så han kan søge kongens panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 661. K. Indl. 8. marts.

1) Se KB 1659, 350 (i tilføjelse).

10. marts (Kbh.) Mogens Høg og Gunde Rosenkrantz fik brev om at godtgøre Johan Christoph von Kørbitz i hans til dem overleverede generalkommissariatsregnskaber mønstringen af kaptajn Jens Ravns kompagni og den derpå til oberst Poul Beenfelds [kompagni] den 3. april 1657¹ betalte mønstermåned, såvel som og det, JR er blevet betalt efter kongens befaling, dat. Middelfart, den 16. aug. 1657,² og den derpå fulgte mønstring på Fænø den 28. aug. Dermed etc. Sjt, 35, 662. K.

1) Ses ikke i KB 1657. 2) KB 1657, 298.

10. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at Henning Quitzow til Sandagergård, oberst, må nyde samme traktement som en oberst til fods i garnisonen fra den tid, han er antaget som oberst. Befalendes etc. Sjt, 35, 662. K.

10. marts (Kbh.) Hans Schack, feltmarskal, og Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende, at fartøjer ej skal udsejle formedelst stilstand. Der er ml. Sverige og Holland gjort stilstand af våben, og de svenske skibe ligger nu færdige til at gå ud af Landskrone havn. Adressaterne befales at advare alt det fartøj, som kan findes under Fyn og de jyske kyster så vidt, at det ikke begiver sig i søen til Kbh., men bliver liggende velfor-

varet og det sikreste muligt, indtil det ved fornøden konvoj kan blive forskikket, på det de ikke skal geråde i fjendens hænder. Dermed etc. JT, 14, 215.

Lige sådant brev fik HS.

10. marts (Kbh.) Befaling til Ålborg lens undersætter, at fartøjet skal blive inde formedelst stilstanden. Der er ml. Sverige og Holland gjort stilstand af våben, og de svenske skibe ligger nu færdige til at gå ud af Landskrone havn. Undersätterne, som har skiberum under Jyll. el. i Ålborg Fjord, befales ikke at lade dem komme ud af havnene til Kbh., men velforvaret og sikrest muligt at lade dem ligge, indtil deres rejse kan blive forsikret med konvoj, på det de ikke skal geråde i fjendens hænder. JT, 14, 215.

10. marts (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev om at akkordere med nogle i Ålborg, som for billig betaling til hofspisningen og heste kan levere 550 td. af den allerbedste rug, 100 td. byg, 50 td. havre, 10 læster godt salt kød, 20 el. 30 skippd. godt flæsk, 20 skippd. tælle til lys, 10.000 saltede flyndere, 15.000 store og små ludflyndere, 12.000 tørre hvilling, 30 vorder rokker, 4 læster gode Ålborg høstsild, 2 $\frac{1}{2}$ læst godt smør, 1.200 td. god malt, 1.200 td. havre til hestene. For hvilken leverance kongen vil, at de, som leverer det, må gøres betalt i Ålborg told, efter at de forrige deri gjorte assignationer først er betalt. Dermed etc. JT, 14, 215.

11. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør mag. Zacharias Lund indvisning hos Selio Marselis for 200 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 662. K.

11. marts (Kbh.) Hans Oldeland fik brev anlangende rugen fra Archangel. Kongen er tilfreds, at HO til hvem, der vil give mest, må sælge de 5.000 sedtfer rug, som storfyrsten af Moskau har bevilget kongen at udføre fra Archangel, og det med forderligste, på det kornet dette år kunne blive udført. Befalendes etc. Sjt, 35, 663. K.

12. marts (Kbh.) Bevilling efter ansøgning for Poul Meyer, kongens bager i de ny bådsmandsboder ved Skt. Annæ Bro, til alene at være brygger i disse boder efter afd. Jørgen Lehn, som har haft bryggeriet. Dog skal han være forpligtet til at holde det ved lige, under straf, som vedbør. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 537. (Tr.: KD, III, 501). K. Incl. 24. og 28. febr.

12. marts (Kbh.) Instruks for renteskriver Claus Jørgensen om oppebørsel af told i Sundet. CJ skal straks begive sig på orlogsskibet Lindormen og forføje sig dermed til det sted, hvor det bliver kommanderet hen, og dér optage told af alle dér kommende koffardiskibe efter de af kongen derom oprettede pagter og den øresundske toldrulle. Dog skal han af de skibe, som kommer vesten fra og allerede har erlagt deres told i Sundet, ej oppebære videre told. Men med de nationer, som er undergivet visitation, skal han forholde sig på samme manér som forleden år¹. Desligeste skal han indtil videre hos sig beholde de penge, han således bekommer. SjR, 35, 537. (Tr.: CCD, VI, 424). K.

1) Instruks af 29. aug. 1659, se KB 1659, 294.

13. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Andreas Crumnou, løjtnant under oberst Jochim Körber, anlangende det, kongen bliver ham skyldig for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 663. K. Indl. 10. marts.

14. marts (Kbh.) Robert Allot og Thimotheus Goff(e) fik efter ansøgning bevill. til, at Peder Hansen Korsør må lade sig bruge i den sag, som de har imod Cornelius Kruse d. Y. Sjr, 24, 538.

14. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende afregning og separation af fordring fra arvingerne efter afd. borgmester Simon Surbeck og Thomas Lorck, fordem Klædekompaniets forvaltere og partcipanter. Arvingerne har for kongen ladet andrage, at de endnu resterer en sum penge for forstrækning af leverance og klæde til kongens far og kronen efter Chr. 4.s obligation. Denne er, så vidt derpå var ubetalt, konfirmeret af kongen 1648.¹ Adressaterne skal gøre afregning anlangende det, der endnu resterer, og separere fordringen ml. interessenterne og gøre enhver special afregning. Dermed etc. Sjt, 35, 663. K. Indl. udat.

1) Se KB 1648, 121.

15. marts (Kbh.) Peder Jensen Grove, kongens fyringsforvalter, wohnhaftig på Nellerup, fik efter ansøgning bevill. til for fæste og sædv. afgift at nyde Gilleleje Mølle i Kronborg len, som afd. Christen Broch, møller, sidst havde i brug. Desligeste må han for fæste og sædv. afgift nyde Nellerup, som han påbor, og 2 små jorder, Kringelholmen og Bolgersholmen, som CB en tid lang skal have haft, tillige med den ålekiste, som mølleren 1656 havde bekommet kongens bevill.¹ på. Dog

skal PJG holde møllen ved lige, såvel som årligen betale den sædvanlige landgilde og rettighed såvel som af de 2 jorder og ålekisten. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 539. K. Indl. 10. okt. 1659 og 1. febr.

1) Se KB 1656, 87.

15. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Jens Lassen, admiralitetsråd, det, han har udlagt til Folmer Rosenkrantz, kaptajn Jacob Smidt o.a. JL har til FR betalt 40 rd., nok til JS 235 rd. Item for nogle lange jernbolte, som er blevet brugt til at fastgøre spanske ryttere med på voldene, 17 rd. Kongen er tilfreds, at de må godtgøre ham dette efter bevis i hans afregning. Befalendes etc. Sjt, 35, 664. Orig. i Rtk. 216.200. K. Indl. udat.

16. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med løjtnant Carl Stephens. Dermed etc. Sjt, 35, 664. K.

16. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at oberstlt. Johan (von) Liebrecht [von Henschen] i sin afregning ej afkortes videre end 135 rd. af de 270 rd., som han har annammet af landkommissarierne. Desligeste må han dekorteres 100 rd. på de 1.609½ td. hakkelse, som han beretter at have empfangen til sit kompagni. I lige måde er kongen tilfreds, at hans mønsterskriver og en trompeter bliver godtgjort. Befalendes etc. Sjt, 35, 664. K. Orig. i DKanc. B 223F. Indl. udat.

16. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at Jens Madsen Bug, som er kommet fangen ind¹ på Bremerholm fra Ringsted, må lades på fri fod. Befalendes etc. Sjt, 35, 664. Indl. 12., 15. og 24. febr.

1) If. Indl. skete det den 12. juli 1651.

16. marts (Kbh.) Admiralitetet fik brev om for sig at fordre skipperen på den aftenen før hidkomne postgaliot, ligesom altid herefter, når postgalioten ankommer, og eksaminere dem efter deres journal, gørende al flid til at fornemme, af hvad årsag posten ikke fremkommer rigtigere, men udebliver så længe, hvorom de skal forstændige udførlig relation til efterretning. Dermed etc. Sjt, 35, 665. K.

16. marts (Kbh.) Peder Reedtz [rentemester] fik brev om at fornøje Esaias Fleischer, apoteker i Kbh., for hans forstrækning og fordring imod assignation til betaling. EF erbyder til kongens hofspisning el.

anden rigets store og uomgængelige fornødenhed at ville forstrække 2.000 rd. rede penge, med så skel, PR og arvinger under hånd og segl vil forpligte sig til at ville betale ham og arvinger ikke alene de 2.000 rd., men også det, han derforuden efter dokumenter tilkommer hos kongen, hvilket beløber sig tilsammen til 13.133 rd. samt 6 pct. årlig rente, så længe den bliver stående hos PR og arvinger. PR skal på kongens vegne contentere ham og på Rtk. tage afregningskvittans på hele forstrækningen, som i så måder imod indløsning af hans fordring transporteres til PR. Hvorefter kongen straks vil give PR og arvinger assignation til betaling i toldens el. lenenes indkomst i Norge, så kaptalen med rente fra assignationens dato bliver erlagt PR indtil den fuldkomne betaling følger. Sjt, 35, 665. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 16. marts.

16. marts (Kbh.) Morten Panch fik brev om de lybskes indvisning i Kolding told for 9.180 rd. Af hosfølgende kopi af K.M.s obligation kan MP erfare, hvorledes kongen har forsikret de deri nævnte lybske borgere og deres konsorter i Segeberg amt og i Kolding told for 18.360 rd., at nyde deres betaling deri. MP skal imod kvittering af første indkommende told betale dem den halve part med rente, når den forfalder, hvilket skal blive godtgjort i toldregnskaberne, og det, der bliver betalt på obligationen, skal han afskrive på originalen. Dermed etc. JT, 14, 216.

17. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade Christian Fischer, kongens vinskænk, være fri for nogen accise. CF har for kongen ladet andrage, at af adressaterne fordres af ham 81 rd. for vin, som kongen ved ham har ladet forskrive til sin vinkælder og hofholdning, efter den med ham oprettede kontrakt. De skal lade ham forblive umolesteret for accisen, ligesom tilforn har været brugeligt af alt, som kongen har ladet forskrive. Dermed etc. Sjt, 35, 666. K. Indl. 27. febr.

17. marts (Kbh.) Søren Jensen, renteskriver, fik følgebrev til nogle til ham pantsatte bønder. Kongen hilser kronens bønder. Han har til SJ pantsat de gårde og gods, som adressaterne besidder og har i brug, nemlig i Jyll. Mariager Kloster len, Hindsted¹ h., Valsgård s., Staverslund: Peder Nielsen og Oluf Pedersen. Skovbo: Jacob Mouridsen og Mourids Jacobsen. Gandrup: Christen Andersen. Item Jens Christensen i Randers. Hr. Oluf, Laurids Baj, Mads Poulsen og Anne Nielsdat-

ter. Essenbæk Kloster: Mathias Ibsen i Hobro. Ålborghus len, Hindsted h., Kols: Thomas Mikkelsen. Kelstrup: Niels Andersen og Jens Pedersen sandmand, Jens Pedersen. Thorup Hede: Karen Jensdatter, Moust Andersen, husmand. Monstrup: Pelle Rimboltsen. Stenstrup: Jens Bloch, Jens Pedersen, Peder Christensen. Hellum h., Tersted: Laurids Edsen i Teglgård. Skørping by: Laurids Edsen, endnu LE og flere. Hindsted h., Rold Mølle. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare SJ el. hans arvinger, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt og arbejde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Ladendes det etc. JT, 14, 216.

1) Kopibogen har *Hedensted*.

18. marts (Kbh.) Svend Aagesen (Ovesen) fik bestall. anlangende [brænde]ved af hver favn til garnisonen. Kongen behøver en del brændeved til garnisonen i staden. Han formoder, at ingen vil vægre sig ved dertil at give 2 stykker af hver favn, der indføres. Til at annamme sådant har kongen antaget SO, som skal være foged derover og igen uddele til corps de garderne. Kongen befaler enhver, være sig hans egne skippere, som hidfører brændeved til hans fornødenhed, eller fremmede og indvånerne, at de giver 2 gode fuldkomne stykker af hver favn og 1 stykke af hvert læs, som indføres til lands, til hvilken ende enhver skipper skal angive sin ladning ved toldboden og klarere, om han påfordres, førend han indpasserer. På det intet underslæb skal ske, skal de dertil forordnede favnesættere til nævnte vedfoged indlevere fortegnelse over hvert skibs el. skudes ladning. Sjr, 24, 539. K.

18. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade skrive de kvitteringer, som de herefter udgiver, på stemplet (seglet) papir. Dermed etc. Sjt, 35, 666. K.

18. marts (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev anlangende at lade nærværende gesandter bekomme de penge, som de kan have at fordrø til deres underholdning, så længe de forbliver, hvilket kongen igen vil lade betale imod deres bevis. Befalendes etc. Sjt, 35, 666. K. Indl. udat.

18. marts (Kbh.) Kongens bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle den plads ved Børsen, som Hans Hermansen, [kongens fhv.]¹ slagter, begærer, næst op på den anden side af porten ved den plads,

som er bevilget borgmester Peder Pedersen, nemlig 6 al. i længden og 3 al. bred, og siden indskikke forretningen i Kanc., så HH kan bekomme kongens bevill. Sjt, 35, 666. (Tr.: KD, V, 705). K. Incl. udat.

1) Efter Incl.

19. marts (Kbh.) Johan(nes) Alter fik brev på Islev Mark. Kongen er ikke til sinds længere at forunde Peder Lauridsen huset og våningen på Islev Mark. Han bevilger efter begæring JA at være tilsynsmand på kongens enge i Islev Mark i PLs sted, og at han og hans hustru Mariche Albers al deres livstid, el. indtil kongen forordner anderledes, må nyde det med samme ejendom og rettighed som formanden. Forbydendes etc. Sjr, 24, 540. K.

1) Kopibogen rummer blot overskriften, uden dato, derfor er teksten her hentet fra K.

19. marts (Kbh.) Johan Smidt fik brev om at lade Jørgen Hansen i Valby være fri for nogen told. Kongen er tilfreds, at JH, tilforn boende i Valby s., må være fri for told af de 2 lybske ankre brændevin, hver på 40 potter, som han beretter at være foræret af sine venner dér til sin nødtørftige underholdning og har hidført derfra. Befalendes etc. Sjt, 35, 667.

19. marts (Kbh.) Patent for kommissarierne i Fyn anlangende deres bestillings forretning og kommando. Kongen har forordnet Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch at være kommissarier i Fyn og Langeland. Kongen befaler sine høje og nedrige officerer og gemene soldater til hest og fods, såvel adelens som geworbne i Fyn og Langeland nu el. herefter indkvarteret, så og kongens og adelens udskrevne soldater og deres officerer samt alle andre undersåtter dér, at de retter sig efter nævnte kommissarier om kvarterer og deres uddeling, og at ingen tager andre el. flere kvarterer i andre provinser, end de selv personligen er til stede el. de anvises af kommissarierne. FR, 6, 339. K.

19. marts (Kbh.) Hans Schack og Hans von Ahlefeldt fik brev om at komme til Kbh., hvor de skal fornemme kongens vilje. Dermed etc. JT, 14, 217. K.

Lige sådant brev fik HvA.

19. marts (Kbh.) Hans Schack og Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende de officerer, som har kvarter og traktement mere end et sted. Kongen kommer i erfaring, at officererne nyder kvarter og traktement

mere end et sted. HS skal lade forbyde dette. De skal anvises af de der-til forordnede kommissarier. Ej heller skal nogen nyde traktement uden de, der personligen er til stede og på det sted, hvor de forretter kongens tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 217.

Lige sådant brev fik CvA.

19. marts (Kbh.) Hans Schack og Claus von Ahlefeldt fik brev om kvarterer, som uden kommissariernes viden uddeles, m. v. om afskaffelse af andet ulovligt forhold. Kongen kommer i erfaring, at adskillige ordrer på kvartererne uddeles kommissarierne uafvidende, hvorover adskillig desordre forårsages. Han har anset for godt, at officererne herefter intet skal befatte sig med at uddele kvarterer. Men kommissarierne, som er sat af kongen til sådant, skal lade disponere, hvilket adressaterne skal forstændige enhver og have flittig indseende med officererne, at de ikke tilstedes ulovlig medfart imod undersåtterne. Dermed etc. JT, 14, 218.

Lige sådan befaling fik CvA.

20. marts (Kbh.) Oberstlt. Andreas Wilcken fik brev om med forderligste at lade levere på Tøjhuset alle de sprungne jernstykker, som findes på voldene og neden for. Så og at 30 mand, som er på voldene, dagligen møder på Tøjhuset og dér forretter det, som er fornødent. Dermed etc. Sjt, 35, 667. K. Incl. udat.

20. marts (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at annamme 30 rd. af de penge, som er indleveret i Kanc. for Skipperboderne, og levere dem til generalkvartermester Villum von Lobrecht. Dermed etc. Sjt, 35, 667. K. Incl. udat.

20. marts (Kbh.) Johan Sørensen fik som prokurator befaling til på vegne af bispem ved retten at tiltale Casper Rollufs og udføre den sag, dr. Hans Svane har imod ham og hænde dom over ham, til hvilken ende han tilskikkes bispens supplikation. Dermed etc. Sjt, 35, 667.

20. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at uden for porten i ravelinen holdes i beredskab 4 gode borgervogne med heste, som dagligen kan tage vare på at følge med kongens gesandter og forblive dér, så længe traktaterne varer, og at de er færdige, når kongens fodermarskal anmoder adressaterne derom. Dermed etc. Sjt, 35, 668. (Tr.: KD, V, 705). K.

20. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om i Albret Itzens fordring for forstrækningen til garnisonen i Kbh. tillige at godtgøre 300 par bukser af klæde à 3 rd., item 595½ al. klæde à 1 rd., som efter klædekammer-skriver Balthasar Seckmans hosfølgende kvitteringer er afkøbt ham til oberst Henning Quitzows soldater o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 668. K.

20. marts (Kbh.) Peder Lange fik brev om igen at antage sin forrige betroede landkommissariebestilling og forholde sig efter bestillingen. Dermed etc. JT, 14, 218.

20. marts (Kbh.) Jens Kaas fik brev om forlov fra sin kommissariebestilling. Kongen har befalet¹ Ebbe Gyldenstjerne at antage JKs kommissariebestilling i Nørrejyll. Kongen er tilfreds, at JK må forløves og forføje sig til sit kompagni, indtil han, når påfordres, kan gøre rigtighed om sin forretning i denne bestilling. Dermed etc. JT, 14, 218.

1) Ses ikke i KB.

20. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om de 1.000 rd., de polske folk er tilsagt. Kongen erfarer, at de 1.000 rd., som er udlovet til de polske folk, endnu ikke skal være erlagt af Albret Baltser [Berns]s arvinger. OP skal tilskrive ABBs enke og arvinger, at de uden ophold erlægger pengene i Hamborg mod forsikring, at de igen skal blive erlagt dem af først indkommende kontributionspenge med rente til betalingsens dato. Dermed etc. JT, 14, 219.

21. marts (Kbh.) Else Eskesdatter fik bevill. til at lade sit barn døbe til syvprædiken, så og være fri for åbenbart skriftemål. Desligeste må hun være forskånet for de bøder, hun er tilfalden for sin forseelse, så hun ej derfor skal antegnes i byfogedens bog. Hvorefter osv. Sjr, 24, 540.

21. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Henrik Müller og Selio Marselis om rugen fra Archangel. Storfyrsten af Moskau har bevilget kongen at udføre et parti rug fra Archangel. Adressaterne skal sælge den til HM og SM el. hvem, der vil give mest derfor, og til den ende akkordere fuldkommelig. Dermed etc. Sjt, 35, 668. K. Orig. i DKanc. B 179P.

21. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Joakim Frederik Pentz' begærede jus. JFP har begæret jus patronatus til Assens Kirke i Stjernholm len. De skal lade opsøge den efterretning, der findes om

samme jus på Rtk., og efter befunden beskaffenhed anslå den efter sædv. takst, hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 669. K.

21. marts (Kbh.) Rentemestrene og Morten Laursen, tolder på Sand, fik brev om indvisning for kongens livmedikus, dr. Peter Bülche i Sand toldsted i Norge for 1.000 rd. af hans resterende besoldning, efter at de forrige før dette brevs datum deri gjorde assignationer er afbetalt, tagende derpå hans bevis. Dermed etc. Sjt, 35, 669. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. udat. (2).

Item fik ML brev på førnævnte indvisning.

21. marts (Kbh.) Rentemestrene og hr. Niels Trolle fik brev om Selio Marselis' indvisning i Smålenenes toldsteder i Norge for 20.000 rd. SM har tilforn bekommet kongens assignation i Trondhjems told for 20.000 rd., sub dato 23. april 1659,¹ men pengene behøves til andet brug, så han kan ikke nyde betalingen efter assignationen. Kongen er tilfreds, at de gør ham assignation i Smålenene, nemlig Svinesund, Frederikstad, Moss, Son, Holmestrand og Sande, efter at de, som allerede har bekommet assignation, først har bekommet deres betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 669. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 19. marts.

Lige sådant brev fik hr. Niels Trolle.

1) Ses ikke i KB 1659.

21. marts (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at gøre den anordning, at derefter hver nat bliver forordnet 15 musketerer til at forstærke vagten på prammen Lykkepotten og 15 på prammen Ark Noæ. Dermed etc. Sjt, 35, 670. K.

21. marts (Kbh.) Tøjhus skriver Mathias Hasse fik brev om at lade Henrik Ehm, kobbersmed, igen være følgagtig de 2 reverser, som han har indgivet i Tøjhuset på de stykker o.a. munition, som han har bekommet til sin kaper Ørnen, eftersom kaperen er blevet borte i kongens tjeneste. Sjt, 35, 670. K.

21. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at skipper Enevold Johansen, Kbh., skal stille Erik Hansen og Hans Christoffersen borgen. Hvad EH og HC på vegne af deres principaler har ladet andrage for kongen imod EJ, kan adressaterne se af deres hos-

følgende supplikation. De skal tilholde EJ indtil sagens uddrag at stille dem kaution for det, de efter Admiralitetets dom af 18. okt. 1659 har at prætere hos ham. Dermed etc. Sjt, 35, 670.

21. marts (Kbh.) Hr. Steen Bille til Kærsgård fik brev på Vejle ørredfang.¹ Kongen bevilger, at han må bruge Rosborg² ørredfiskeri¹ vesten for Vejle for den årlige rettighed deraf, som hidindtil har været givet til kongen af afd. Mads Thorsen. Thi forbyde etc. JR, 13, 122. K. Indl. 6. marts.

1) Kopibogen har *ørtefang* og *ørtefiskeri*. 2) Kopibogen har *Radsborg*.

22. marts (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at tage til sig 300 rd. af pengene for Skipperboderne og give dem til kongens drabanter og deres enker for 1 kvartal af deres resterende kostpenge. Dermed etc. Sjt, 35, 670. K.

22. marts (Kbh.) Kaptajn Mathias Melhorn fik brev om til Svend Aagesen at overlevere det [brænde]ved, han i nærværende forår efter kongens derom udgangne frd.¹ har annammet til garnisonen i Kbh., med specifikation af, af hvem det er leveret. Sjt, 35, 671.

1) Se ovf., s. 88.

22. marts (Kbh.) Svend Pedersen i Troense¹ på Tåsinge fik efter begæring bevill. til at have Maren Nielsdatter, som skal være beslægtet med hans forrige afd. hustru i 3. led. Dog skal først bevisliggøres, at hun ikke er hans afd. hustru nærmere i slægtskab end som meldt. Forbydendes etc. FR, 6, 339. Indl. 12. jan. og 3. marts.

1) Kopibogen har *Trouns*.

22. marts (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at de skiberum, som de efter kongens befaling¹ har anholdt ved Fyn, igen må løslades, så de må sejle, hvor de lyster at søge deres næring. Dermed etc. FT, 7, 380. K. Indl. 19. marts.

1) Ses ikke i KB 1659-60.

22. marts (Kbh.)¹ Hans von Ahlefeldt fik brev om at lade Jacob Bang og Christen Jensen være 2 skiberum følgagtig. JB og CJ har ladet berette for kongen, at HvA skal have arresteret deres 2 fragede skiberum. Kongen er tilfreds, at han løslader dem af arresten, så de kan be-

give sig på deres hjemrejse, når de lyster. Dermed etc. JT, 14, 219. Orig. i Rtk. 216.225.

1) Efter brevet står: Frands Brockenhuus fik brev om at forlenes med Stjernholm len. Findes i Fynske Tegn. den 23. marts 1660.

23. marts (Kbh.) Jørgen Reedtz fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Tryggvælde len til førstkommende Philippi Jacobi, el. når fjenden har kvitteret landet. Dermed etc. Sjt, 35, 671. K.

23. marts (Kbh.) Christoffer Parsberg og Melchior Røtling fik brev om at handle med Andreas Møller i Königsberg (Kongsberg) om de la Portes opsigelse. Item om penge til dem selv og Jens Juel. Kongen er tilfreds, at de efter deres eget forslag må handle med AM om de 4.000 rd., de tilforn har været befalet¹ af akkordere med dIP om. Hvorfor de ikke heller, om det ikke allerede er sket, skal overgive dIP kongens kommissariers bestallingsbrev, langt mindre tilsige ham nogen årlig besoldning, men når de har bekommet nævnte penge, skal de igen erstatte det, der kan restere ham ubetalt af det, han allerede har udgivet til adressaterne, og siden udgive de 4.000 rd. efter kongens forrige ordre², nemlig proportionaliter til Jens Juel 6 rd., til CP 20 og til MR 4. Dermed etc. Sjt, 35, 671. K.

1) Se KB 1659, 398-99. 2) Ses ikke i KB.

23. marts (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at forlenes med Skt. Knuds Kloster og Frands Brockenhuus med Stjernholm. [Dalum Kloster len og gods er pantsat til betaling af rigets gæld.] Kongen vil igen have adressaten forlenet med Skt. Knuds Kloster til førstkommende Philippi Jacobi. Dermed etc. FT, 7, 381. K.

Lige sådant ms. fik FB om Stjernholm len sub eod. dato, dog det ml. disse 2 tegn [] udelukket.

23. marts (Kbh.) Otte Pogwisch fik med de andre kommissarier i Fyn og Jyll. brev om, at bønderne skal pløje og så. OP skal have indseende med, at bønderne ikke alene ingen forhindring gøres i at pløje og så, men langt mere tilholde dem sådant og være behjælpelig, så at landet kan blive ved magt. Dermed etc. JT, 14, 219.

Lige sådant brev fik Peder Lange, Jørgen Kruse, Ebbe Gyldenstjerne, Mogens Friis, Sivert Brockenhuus, Steen Rodsteen. I ét brev: Erik Kaas, Steen Bille og Henning Pogwisch i Fyn.

23. marts (Kbh.) Hans Schack og hr. Steen Bille fik brev anlangende at tilholde de købmænd, som uddriver øksne fra Ribe el. udskiber dem, at erlægge den ordinære told deraf. Dermed etc. JT, 14, 220.

Lige sådan befaling fik SB om dem, som uddriver igennem Kolding.

23. marts (Kbh.) Hans Schack, Claus von Ahlefeldt og Hans von Ahlefeldt fik brev om, at soldatesken ej må forhindre bønderne i at pløje og så. De skal tilholde officererne i Jyll. og Fyn, at de ikke alene under straf ingen forhindring gør bønderne, men langt mere tilholde enhver i sit kvarter at være dem mest muligt behjælpelig, så at landet og soldatesken kan blive ved magt. Dermed etc. JT, 14, 220.

Lige sådant brev fik CvA og HvA.

24. marts (Kbh.) Georg¹ Møller, agent i Königsberg, fik forsikring i Øresunds told af fra Königsberg kommende skippere. Kongen har befalet² og givet GM fuldmagt til at oppebære Øresundstold af alle fra Königsberg kommende skippere, som løber gennem Sundet, indtil han er kontenteret for den sum, som han forstrækker Christoffer Parsberg og Melchior Røtling [Rotling] med efter derom oprettet kontrakt³, til hvilken ende han skal meddele dem certifikation, hvilken og skal godtgøres af toderen dér, og de penge, han i så måde bekommer, skal han gøre rgsk. for. SjR, 24, 540.

1) Kopibogens tekst har *Andreas Møller*, overskriften, og dermed påskriften på bagsiden af K., har *Georg*, og nederst på K. står da også: NB. Dette brev blev stilet på Andreas Møllers navn, men siden erfare, at navnet er Georg Møller. 2) Sker ved selve brevet. 3) Jf. KB 1659, 402.

24. marts (Kbh.) Møntmester Henrik Køchler fik brev om indtil videre at mønte 4-mk.dalere med de stempler, som er leveret ham af Jens Lassen, efter samme skrot og lod som de forrige, men sølvkøbet forbeholdt kongen, hvorfor han skal gøre rgsk. på Rtk. SjT, 35, 671. K. Incl. 24. marts.

24. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at Markor Rodsteen skaffes fornødne heste til at udføre 2 6-pundige stykker til Dragør. Dermed etc. SjT, 35, 672.

24. marts (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om til Dragør at udskikke 2 6-pundige jernstykker med lavetter, munition og konstabler. Dermed etc. SjT, 35, 672. K.

24. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Hans Rostgaard om det, han har at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 672. K. Orig. i Rtk. 216.209.

25. marts (Kbh.) K.M.s obligation til Cornelius Kruse d. Æ. Kongen er blevet CK 800 rd. skyldig for et skiberum, Norske Fregat, som tilforn var givet ham i betaling og siden employeret i kongens tjeneste som brander. Kongen forpligter sig og efterkommere til at betale de 800 rd. Sjr, 24, 541. K. Incl. 11. marts 1659 og 22. marts.

26. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Eva von Bülow, enke efter Adam Henrik¹ Pentz til Warlitz, for det, hun efter dokumenter og benådningsbrev befindes at tilkomme hos kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 672. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat.

1) Kopibogen har fejlagtigt *Adam Frederik*.

26. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at fru Eva von Bülow af Provianthuset bekommer så megen proviant, som kan beløbe sig til det, hun har forstrakt til oberst Bothes begravelse. Dermed etc. Sjt, 35, 672. K. Orig. i DKanc. B 179P.

26. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Jens Lassen, admiralitetsråd, nogen rente. Kongen er tilfreds, at de godtgør ham renten af 3.000 rd., som han beretter at have forstrakt i rede penge til de brandenburgske og russiske gesandters traktement o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 673. K. Orig. i Rtk. 216.200. Incl. 26. jan.

26. marts (Kbh.) Oberstlt. ved Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om at lade løjtnant Andreas Wilcken af Tøjhuset være følgagtig følgende stykker og munitio i stedet for det, der tilforn er leveret fra voldene, nemlig 20 10-pundige skråsække med skrå, 20 10-pundige lærredskarduser, 2 10-pundige jernstykker, 60 10-pundige runde kugler, 2 blyplader, 2 ladeskovle, 2 viskere og forsætter. I lige måde 2 6-pundige jernstykker med lader, 20 6-pundige skråsække med skrå, 20 6-pundige lærredskarduser, 2 blyplader, 2 ladeskovle, 2 viskere og forsætter, 4 fisker, 4 håndspigre, 2 kofødder. Sjt, 35, 673. K. Incl. 26. marts.

26. marts (Kbh.) Henrik Würger fik brev om at gøre sit bedste til dette år at sekundere bønderne i Nyborg len med sædekorn, hvorfor han, når kornet er indhøstet, må gøre sig betalt. Befalendes etc. Sjt, 35, 673. K.

26. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Simen Jensen, murmestersvend, skal stille Hans Thomsen kaution. HT har ladet andrage for kongen, hvorledes SJ for kort tid siden har erhvervet kongens stævning over en af dem udstedt dom anlangende noget smør, SJ er tilfundet at betale. Det formenes, at stævningen kun er taget til sagens ophold, og SJ skal ikke være bosat nogetsteds el. være vederhæftig. HT har derfor begæret denne kongens befaling til dem. De skal tilholde SJ indtil sagens uddrag at stille HT kaution el. også i retten at deponere så mange penge, som det kan andrage. Dermed etc. Sjt, 35, 673.

26. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at den følgende morgen tidligt skal i ravelinen være en arbejdsvogn i beredskab foruden de forrige bestilte¹ vogne til at udføre tapeteri o.a. nødvendigt fra byen til traktathusene. Dermed etc. Sjt, 35, 674. (Tr.: KD, V, 705). K.

1) Se ovf., s. 90.

26. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade Markor Rodsteen bekomme så mange heste, som han har fornødent til at udføre nogle stykker på Amager. Dermed etc. Sjt, 35, 674. (Tr.: KD, V, 705). K.

27. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anslå Bakke og Rejns Klostre i Trondhjem len, som kongen har forundt Selio Marselis til forsikring for forstrækning, som han har gjort i denne belejring. De skal anslå dem efter en billig takst, hvor højt de kan beløbe sig. Dermed etc. Sjt, 35, 674. K.

27. marts (Kbh.) Mag. Hans Brochmand fik brev om, at kongen erfarer om hans tilfaldne svaghed, og at han ikke uden ro og hvile skal kunne nå sin forrige førlighed. Kongen har anset for godt, at HB for sin skrøbeligheds skyld må være forskånet for at gøre fredags- og ugeprædikener, indtil han efterhånden kan få sin forrige styrke, dog at han imidlertid ved andre lader tjenesten forrette skikkeligen. Hvorefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 675. (Tr.: KD, V, 706). K.

28. marts (Kbh.) Oluf Parsberg, Axel Urup og Peder Reedtz fik brev anlangende at iagttage nogles interesse i traktaterne. De tilskikkes 3 supplikationer, den første fra en del af kongens undersåtter, indvånere og skippere i Kbh., den anden fra Saltkompagniets direktører i Kbh. og den tredje fra nogle dérværende borgere på egne og anholdte medbrødres vegne, hvilke supplikationer de selv kan se. De bedes iagttage deres indhold og begæring i forestående traktater. Dermed etc. Sjt, 35, 675. K.

28. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om indvisning til Hans Pedersen Klein på vegne af Niels Jensen af Ysted. Kongen er tilfreds, at de må godtgøre og beregne de kugler, som er leveret af Jochum Sivertsen på Njs vegne, efter tøjhusskriver Mathias Hasses bevis, skip-pundet for 7 rd. For den sum, som det kan beløbe sig, skal de gøre HPK indvisning med lige kondition i Tønsberg og Holmestrand's toldsteder, hvor den forrige assignation allerede er forundt ham, til hvilken ende de skal indføre summen i den forrige. Dermed etc. Sjt, 35, 675. K. Incl. 10. febr.

28. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Peder Jensen Randers' assignation. PJR erbyder sig at forstrække en del proviant til kongen, som er tilfreds, at adressaterne gør ham indvisning i et af toldstederne i Danmark til betaling med rente fra afregningsdatoen. Desligeste for det, han resterer af besoldning og kostpenge. Dermed etc. Sjt, 35, 676. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 19. marts.

29. marts (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at tilholde fodermarskal Christian Viborg at have indseende med, at ingen desordre sker af kongens kommissarier, betjente el. andre, som kommer på kongens side på de steder, traktaterne handles. Dermed etc. Sjt, 35, 676. K.

29. marts (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om ulighed. For kongen beklages den ulighed, som holdes i Fyn med indkvarteringen. De skal forsvarligen remedere dette og til efterretning lade antegne enhvers indkvartering dér, og hvad andre pålæg enhver tilkommer. Dermed etc. FT, 7, 381. K.

30. marts (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg, hr. Axel Urup og Peder Reedtz fik brev anlangende at have adelens interesse i Skåne i agt på traktaterne.

De tilskikkes memorial af adelen i Skåne, hvilken de selv kan se. De skal iagttage dens begæring på forestående traktater. Dermed etc. Sjt, 35, 676. K.

30. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Robert Allot og Thimotheus Goff. Hvad RA har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal forordne sådanne mænd, som er bekvemme til at forrette sådant. Dermed etc. Sjt, 35, 677.

31. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende akkordering med borgmester Peder Pedersen. Kongen er blevet PP 4.839½ rd. 8 sk. skyldig efter den med ham gjorde afregning, med rente fra afregningens dato og til denne dag. Så og for det tømmer, han har leveret til garnisonen efter bygmester Albertus Matthisens bevis, som beløber sig til 722 rd. Kongen er tilfreds, at de for hans fordring må gøre ham indvisning i lenenes el. toldstedernes indkomst i Norge, med rente fra brevets dato og indtil han bliver betalt. Hvorimod han nu erbyder til kongen i penge og gode varer at levere 900 rd., som han må gøres indvisning for i jordegods i Ølstykke h., Måløv by, tillige med det, han har forstrakt til garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 677. (Tr.: KD, V, 706). K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 23. marts.

31. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at lade Nicolaj Helt, viceadmiral, bekomme 200 rd. af konfiskationspengene, som igen skal dekortes ham i hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 677.

31. marts (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om at levere fisk til Hans Olsen, køkkenskriver, til hofspisningen. HO bekom ikke de 3 læster sild, 2 læster torsk og 1 læst saltlaks, som kongens ordre den 13. dec. 1659¹ til HH ommeldte, og nu findes mangel i hofspisningen, hvorfor HH befales at levere nævnte fisk og sild til HO af dem, der nu er leveret på Proviantgården, så der ingen mangel skal blive. Sjt, 35, 678. K.

1) Se KB 1659, 424.

1. april (Kbh.) Johan Smidt fik brev anlangende told og accise af den vin, Frederik Poulsen Stipper har hidforskaffet. FPS har for kongen ladet andrage, hvorledes hans principal i Holland efter begæring og

skrivelse af en del vinhandlere i staden har hidskikket en skibsledning vin. Vinhandlerne besværer sig nu i denne besværlige tid at antage sådan et parti vin. Kongen er efter ansøgning tilfreds, at FPS må oplægge vinen efter toldordinansen i Kbh., men det, han imidlertid kan forhandle, må han sælge. Men det, der ikke kan sælges her, må han igen lade bortskibe og forhandle på andre steder. Dog at af det, som således igen bliver bortført og ej kan forhandles i Kbh., gives den tilbørlige told og accise. Befalendes etc. Sjt, 35, 678. K. Incl. 21. marts.

1. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Thomas Thomsen [renteskriver]s indvisning. TT erbyder sig at forstrække med torsk og sild for 246 rd. Kongen er tilfreds, at de imod bevis, at de er leveret, må gøre ham indvisning for denne sum tillige med 754 rd., som han tilkommer af sin besoldning, i et toldsted i Norge, hvor de selv eragter belejligst. Befalendes etc. Sjt, 35, 679. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat.

2. april (Kbh.) Ingvold Carstensen fik brev om, at kongen er tilfreds, at Johan Lorentz må være fri for erlæggelse af de 25 rd., som han er skyldig til den afd. kapelmester Fontana, og som er tilfaldet kongen. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 679.

2. april (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at betale Ulrik Zitscher, kongens fhv. enspænder, for det, han resterer af sin besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 679. K.

2. april (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Thomas Marschal anlangende det, kongen befindes at blive skyldig for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 679. K.

2. april (Kbh.) Melchior Baltersen, rendemester, fik brev om forandring af nogle render. Han befales ved de nye boder at opgrave 24 render og siden nedlægge dem ved kongens stald. Sjt, 35, 679. K.

2. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende kongens rendemester Melchior Baltersen bekomme 24 bøsninger, som skal forbruges til renderne ved kongens nye stald. Dermed etc. Sjt, 35, 680. K. Orig. i DKanc. B 179P.

2. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at drage oberst Gyldenløve til sig og at konferere med de holstenske kommissarier om lighed i indkvarteringen. Kongen har befalet¹ Hans Schack at drage Gs regiment til sig. OP skal anordne, at det bekommer kvarter og underholdning, til hvilken ende han skal konferere med de holstenske kommissarier, dersom det ikke allerede er sket, om lighed i indkvarteringen, så regimenterne nogenledes kan være verpfleget og landene blive ved magt. Dermed etc. JT, 14, 220.

1) Ses ikke i KB.

3. april (Kbh.) Kaptajn Une Nannes¹ og flere fik kaperpatenter. [Teksten er som i brevet af 1. marts, se s. 75-76]. UN på spejljagten Jægeren. SJR, 24, 541. K. (trykt og udfyldt).

Lige sådant patent udgik den 11. april 1660 til kaptajn Jørgen Andersen på spejljagten Fortuna. Item Bernt Andersen, kaptajn på hos sig havende slup, fik lige sådant pas den 22. april.

1) Overskriften har *Wnne Mannus*.

3. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om adskillige, som begærer gods til pant. De tilskikkes en fortegnelse over noget gods, som Jens Jensen Vissing, indvåner i Kbh., begærer til pant imod forstrækning af så mange penge til garnisonen, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst og derpå indlevere en fortegnelse i Kanc., så han kan bekomme panteskøde derefter. Dermed etc. SJT, 35, 680. K.

Den 5. april [fik de brev om] borgmester Peder Pedersen. Den 7. do. Hans von Meulengracht. Den 10. do. Laurs Christensen. Den 10. do. Hans Pedersen, handskemager. Den 10. do. Kort Henrik Mercker på borgmestre og råds vegne i Kbh. Item Henrik Ehm, kobbersmed, om en mølle i Kronborg len, Kongens Mølle, den 12. april. Nok Jørgen Reitzer den 12. april om 2 gårde i Utterslev i Kbh.s len, som Søren Andersen og Hans Jørgensen påbor. Den 13. april Laurids Pedersen Hesselberg om 2 gårde, som Oluf Andersen og Hans Andersen påbor i Ølstykke h., Stenløse by.

3. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Johan Diderichsens indvisning i Trondhjem len. Kongen har forundt Ditlev Rantzau Størdals tiende, hvori JD bl.a. for sin fordring var assigneret. De skal i stedet give

JD indvisning i 2 år i Trondhjem lens uviste indkomst, årligen for 750 rd., fra førstkommende Philippi Jacobi. Dermed etc. Sjt, 35, 681. K. Orig. i DKanc. B 179P.

3. april (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle og vurdere den våning, som Christen Andersen ibor og begærer, nemlig Delfinstræde nr. 10, og indlevere forretningen i Kanc. Sjt, 35, 681. K. Incl. udat.

3. april (Kbh.) Steen Brahe og Henrik Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at de må gøre generalmajor Joachim von Breda indvisning for 200 rd. i de penge, Henrik Müller har lovet at forstrække til garnisonen i Kbh. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 681. K.

3. april (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om at lade nærværende Tormund Torbensen, studiosus, månedligt af Provianthuset bekomme proviant for 6 rd. Sjt, 35, 681. K.

3. april (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik efter begæring bevilget, at det må opholdes med at kalde præst til Kettrup og Gøttrup sogne ved hans gård Ågård, som nu skal være ledige, indtil Gud vil, at tiderne bliver bedre, eftersom HR formedelst anden kongens forretning i denne besværlige tilstand ikke kan kalde en person til den forordnede tid. Dog at kaldene, så vidt angår præsteembedet, imidlertid forsynes forsvarligen. Thi forbyde etc. JR, 13, 123. K. Incl. 31. marts.

4. april (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om at lade Bente, enke efter skipper Haagen Halvorsen, årligen af Provianthuset bekomme en skipperkost. Sjt, 35, 681. K. Incl. 18. dec. 1659 og 27. marts.

4. april (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om at gøre afregning med Nicolaus von Merlow for det, han kan tilkomme af sin besoldning som staldmester indtil dato, og indføre det i sine hofmønster-skriverregnskaber, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 682. K.

4. april (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev anlangende at have indseende med, at Ulriksholm og dets bønder ikke mere end andre adelsgårde dér belægges med indkvartering. Dermed etc. FT, 7, 381. K.

4. april (Kbh.) Christen Lange til Dejbjerglund fik efter begæring bevill. til, at han og jomfru Sofie Rostrup, som er hinanden beslægtet i 3. led, må komme i ægteskab. Forbyndendes etc. JR, 13, 124.

5. april (Kbh.) Kaptajn Jacob Albretsen fik brev om at gøre sig betalt i tolden på Helsingørs toldbod for sin besoldning. Kongen bevilger efter ansøgning, at JA herefter årligen i den told, han tilkommer at give på Helsingør toldbod af det gods, han lader hidforskrive fra Holland el. andetsteds, må kortes i den ham af kongen forundte pension og besoldning indtil 320 kur.dl. årligen. Hvorefter osv. Forbyndendes etc. SJR, 24, 544. K. Orig. i DKanc. B 165A, IV 4.

5. april (Kbh.) Kirsten Nielsdatter fik brev om at måtte stå skrifte i Holmens Kirke. KN kan i denne besværlige tid ikke komme ud på landet til at stå åbenbar skrifte for sin lejermålsforseelse på de steder, det er sket. Kongen har på begæring bevilget, at hun må komme til åbenbar skrifte i Holmens Kirke. SJR, 24, 544.

5. april (Kbh.) Kaptajn Jan de la Hey og hans hustru fik efter begæring brev om at være fri for at stande åbenbar skrifte. Hun er kommet for tidligt med sin barnefødsel. Forbyndendes etc. SJR, 24, 544.

5. april (Kbh.) Proviansskriver Hans Hansen fik brev om at lade Ulrik Dreyer på hans resterende besoldning bekomme 2 td. rug. SJT, 35, 682. K.

5. april (Kbh.) Claus Ravn fik brev om at forhjælpe dr. Jacob Svab. Hvad JS har ladet andrage for kongen, kan CR se af hans hosføjede supplikation. CR skal så vidt lands lov hjælpe ham til rette. Dermed etc. SJT, 35, 682.

5. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende major Josef Jacob og Claus Ravn. Hvad nærværende JJ har ladet andrage for kongen mod CR, kan adressaten se af hans hosføjede supplikation. De skal hjælpe ham til rette, så han kan bekomme sin forplejning. Dermed etc. SJT, 35, 682.

6. april (Kbh.) Hans Meyer, stykkestøber, fik efter begæring bevill. til at måtte gøre det rotgieterarbejde, som behøves til flåden og Bremerholm, og afd. Hans Pop tilforn har gjort, eftersom berettes, at dette ar-

bejde altid har været ved kongens gjethus. Forbydendes etc. Sjr, 24, 545. K.

6. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at Søren Lauridsen skal være fri for byens bestilling. Kongen har antaget SL som kommissarius, og denne har ladet undskylde, at han ikke kan forestå kongens kommissioner og forretninger, med mindre han bliver befriet for alle byens bestillinger. De skal forskåne ham for disse og for borgerlige pålæg, ved hvad navn de nævnes kan, som han ikke selv godvilligen vil antage. Men indkvartering o.a., som kan tilkomme ham, skal han udgive efter kvota. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 682. (Tr.: KD, V, 706-07). Incl. udat.

6. april (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg, hr. Axel Urup og Peder Reedtz fik brev anlangende Bergens borgere og borgmester i Bogense Hans Jørgensens interesse i traktaterne. Hvad der andrages på vegne af Bergens borgere, kan adressaterne se af hosfølgende indlæg. De skal tage deres begæring i agt. Dermed etc. Sjt, 35, 683. K. Orig. i DKanc. B 173.

Lige sådant brev fik adressaterne anlangende supplikation af HJ, med indgang: Hvad HJ har ladet andrage for kongen, kan de se og erfare af hans hosfølgende supplikation. Thi osv.

6. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om indvisning til indvåner i Kbh. Jens Olsen, bomslutter. Kongen er blevet JO 2.000 rd. skyldig efter den med ham gjorde afregning. Kongen er tilfreds, at de gør ham indvisning i Stavanger len for de 2.000 rd. med rente fra 11. juni 1659, så og for 600 rd., som han erbyder fremdeles at levere på Proviaanthuset i varer, indtil han har bekommet sin betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 683. K. Incl. 29. marts.

6. april (Kbh.) Hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om at levere hr. Axel Urup Skt. Knuds Kloster len, som afd. Hans Lindenov sidst havde i forlening. Kongen har forlenet AU med dette. De befales og får fuldmagt til, når lenet overleveres, at være til stede og til ham overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a. Desligeste at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene liggende til klosteret i Fyn og Langeland, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til AU. FR, 6, 339. K.

6. april (Kbh.) Skt. Knuds Klosters bønder fik brev om at svare hr. Axel Urup. Kongen hilser kronens bønder under dette slot, som afd. Hans Lindenov sidst havde i væрге og forsvar. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare AU, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt og arbejde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes det etc. FR, 6, 340. K.

6. april (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om, at kongen til Philippi Jacobi vil have ham forlenet med Skanderborg Slot og len efter afd. Ulrik Christian Gyldenløve. Derefter osv. Befalendes etc. JT, 14, 221.

7. april (Kbh.) Hans Nansen og Islandske Kompagnis interessenter fik bevill. til at losse, hvor de vil. Formedelst fjendens forhindring kan i denne besværlige tid ingen udredning fra Kbh. ske til at besejle Island som sædvanligen. På det at Island kan besejles, har kongen efter HN's begæring bevilget, at 6 skibe, hvorpå Harmen Maybom, Bertel Alberts, Johan Portner, Svend Mortensen, Hans Andersen og [mangler] er skipperne, uden forhindring må losse deres varer, hvor HN og interessenterne synes bedst, enten i Holland, Hamborg el. andre steder. Forbydendes etc. SjøR, 24, 545. K.

7. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Jacob Sørensen Weyer skal stille Niels Christensen Krag, studiosus, kaution. NCK har for kongen ladet andrage, hvorledes han den 19. aug. i staden uden årsag er blevet overfaldet på gaden af JSW og forfulgt med blotet degen ind i det hus, som de engelske gesandters opvartere er indlogeret i. Derfor er JSW af adressaterne dømt til at betale fulde voldsbøder med omkostning, over hvilken dom han har bekommet stævning til førstkommende Herredage. De skal straks tilholde JSW til sagens uddrag at deponere så mange penge, som han er dømt til at udgive, el. og at stille kaution. Dermed etc. SjøT, 35, 684. (Tr.: KD, V, 707). Indl. 30. april.

7. april (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at de betaler oberstlt. over Kongens Livregiment til hest Johan Liebrecht [von Henschen] og hans officerer af regimentet i garnisonen i Kbh. det, de kan restere af deres regimentstraktement, hvilket mod bevis skal blive godtgjort adressaterne. Befalendes etc. SjøT, 35, 684. K.

7. april (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev om Henrik Thomsen, studiosus. Nærværende HT har i denne belejrings tid søgt sin post på volden og forset sin vagt, som oberst Mogens Krags til ham udgivne attestatie udviser. LJH skal befordre ham frem for nogen anden, som ingen sådan attestation har, til den første bestilling, som vakerer, og han findes dygtig at administrere. Dog at alting går rigtigt til efter ordinansen og frd. Dermed etc. FT, 7, 381. K. Orig. i Fyns bispeark., LAO. Indl. 6. april.

8. april (Kbh.) Bevilling efter begæring til, at liget af Christoffer Sankou af Rostock, som er død i staden, må føres til Rostock. Sjr, 24, 546. Indl. 7. april.

8. april (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere hr. Joakim Gersdorff for 1.000 rd., som han i sept. 1659 har leveret Niels Sørensens, renteskriver, til garnisonen i Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 685. K.

8. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om noget gods, Nippgård, som fru Mette Rosenkrantz, enke efter Erik Bille, begærer til pant i Hald len imod forstrækning i rede penge til garnisonen i Kbh. De skal lade overregne gårdens landgilde og anslå hver td. htk. for 60 rd. og indlevere overslag i Kanc., så hun kan søge kongens forsikring og pantskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 685. K.

8. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om noget gods, som hr. Joakim Gersdorff begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over gods, JG begærer til pant for forstrækning i rede penge til garnisonen. De skal overregne godsets indkomst i htk. og anslå hver td. htk. til 50 rd., så pantskøde kan søges. Dermed etc. Sjt, 35, 685. K.

Lige sådant brev fik de den 13. april 1660 anlangende Anholt i Kalø len, som hr. JG i lige måde begærer for forstrækning til garnisonen i Kbh. I lige måde begærende 1 td. htk. for 50 rd.

9. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Frederik Turensen de penge, han kan bevise at have udlagt til isen [isning] forrige vinter. Dermed etc. Sjt, 35, 686. K.

9. april (Kbh.) Holmens kirkeværger fik brev om at lade åbne den grav bag alteret dér, hvor kongen har bevilget, at den italienske kastellans lig må nedsættes. Sjt, 35, 686. (Tr.: KD, V, 707). K.

9. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskaffe oberstlt. Markor Rodsteen, så ofte han begærer det, 2 heste til at udføre stykker på Amager med. Dermed etc. Sjt, 35, 686. (Tr.: KD, V, 707-08). K.

9. april (Kbh.) Befaling til bønderne at svare nye lensmænd. Kongen hilser kronens bønder under Åkær Slot. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare Niels Banner til Tybjerggård, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. JR, 13, 123. K.

Lige sådant brev fik Gunde Rosenkrantz til bønderne i Skanderborg. Item Kaløs bønder at svare Erik Rosenkrantz, dat. 9. april. Nok til bønderne i Dronningborg len at svare hr. Henrik Rantzau, dat. 27. april. Item til Stjernholms bønder, så mange, som ikke er bortforpagtet, at svare Henning Pogwisch, dat. 20. juli 1660.

9. april (Kbh.) Niels Banner fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Åkær len til Philippi Jacobi. Dermed etc. JT, 14, 221.

9. april (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Dronningborg len til Philippi Jacobi. Befalendes etc. JT, 14, 221.

9. april (Kbh.) Henrik Thott og Erik Rosenkrantz fik brev om forandring af len. Kongen har forlenet hr. Henrik Rantzau med Dronningborg Slot og len til Philippi Jacobi. HT skal til den tid overlevere ham lenet med inventarium, jordebøger, breve, registre o.a., hvorimod kongen til samme tid vil have HT forlenet med Havreballegård. Deref. ter osv. JT, 14, 221.

Lige sådant brev fik ER om at forlenes med Kalø len og at levere Havreballegård til HT.

10. april (Kbh.) Bevilling efter begæring til, at Frands Brockenhuus' begravelse må opsættes over den ordinære tid så længe, som hans enke, fru Christence Lykke, begærer det. Sjr, 24, 546.

10. april (Kbh.) Bevilling for Rødovre sognemænd til at søge Brønshøj Kirke. Kongen er kommet i erfaring, at Rødovre Kirke ganske skal være nederbrudt af fjenden. Formedelst decimantes til sognet hidind-

til har været ganske få, skal den ej så snart kunne blive opbygget. Kongen er tilfreds, at sognefolket, når Gud forlener freden, må søge Brønshøj Kirke, indtil anderledes forordnes el. kirken igen kan blive opbygget. Dog at præsten, indtil anderledes kan blive akkomoderet, nyder det, han kan tilkomme af kaldet. SJR, 24, 546. K. Incl. 6. april og udat.

10. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at Hans Terkelsen, indvåner i Kbh., skal stille Poul Poulsen Gotlænder, indvåner smst., kaution. Hvad PPG har ladet andrage for kongen imod HT, kan adressaterne se af hans hosfølgende supplikation. De skal tilholde HT i retten at deponere så mange penge, som den af dem over ham afsagte dom formelder, el. stille kaution til sagens uddrag til Herredage. Dermed etc. Sjt, 35, 686.

10. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at Diderik Langhorst skal stille Frederik Poulsen Stipper kaution. FPS har for kongen ladet andrage, at DL ej efter derpå forhvervet dom vil betale de 103 rd. 22 sk. lybsk m.m., som dommen formelder. Adressaterne skal tilholde DL i retten at deponere så mange penge, som kan prætenderes efter loven, el. stille FPS kaution til sagens uddrag. Dermed etc. Sjt, 35, 686. (Tr.: KD, V, 708).

10. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om gadernes renlighed. Det er at befrygte, at byens gaders urenlighed, som forårsager megen stank, skal anstikke sygdom og pest i staden, hvilket næst Guds bistand kan hindres ved god anordning. De skal have al mulig omsorg for, at nødvendig anordning om byens og gadernes renlighed tilvejebringes, så farlig sygdom ikke skal forårsages. De skal være betænkt på bekvem middel og veje. Dersom nogen vil lade sig finde med et godt forslag til at stille gadernes renlighed i værk, skal de i alle måder være dem behjælpelig, som kan foreslå god proportion og middel. Dermed etc. Sjt, 35, 687. K.

10. april (Kbh.) Johan Smidt fik brev om forslag anlangende at renholde gaderne i Kbh. Det er at befrygte, at den store urenlighed på gaden skal forårsage sygdom i staden. Kongen erfarer, at JS véd et bekvemt forslag til at renholde gaderne. Han skal straks forskaffe og persvadere en person, som vil påtage sig at iværksætte det, så at kongens hofstad Kbh.s gader kontinuerligen det ganske år kan være i god ren-

lighed, på det at fremmede nationer, som er dér i denne tid, ikke skal besvære sig og befrygte, at urenligheden skal forårsage stor sygdom. JS skal angive sig hos borgmestrene og foreslå et bekvemt middel, hvorved det højnødvendige værk kan fortsættes, hvortil kongen vil bevise al mulig assistens. Dermed etc. Sjt, 35, 687. (Tr.: KD, V, 708-09). K.

10. april (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade kongens tyske kancelliforvandter Frederik Wulf af Provianthuset bekomme proviant for 20 rd. Sjt, 35, 688. K.

10. april (Kbh.) Claus Ravn fik brev om at lade nogle gottorpske undersåtters arv efter Jørgen Villumsen garvers hustru være in sekvestro. Kongen erfarer, at nogle gottorpske undersåtter, som angiver sig at være arvinger efter JVs hustru, er ankommet i staden for at afføre samme arv. Af sære årsager vil kongen ikke tillade, at arveparterne kommer ud af staden. CR skal lade arven hensætte in sekvestro og god forvaring, havende indseende med, at intet førend på kongens anordning bortkommer. Dermed etc. Sjt, 35, 688. K. Incl. 10. april.

10. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afskrive skipper Oluf Thuesen. Kongen har forundt OT den våning, han ibor, til forsikring for en del af hans resterende besoldning. De skal afskrive 180 rd. på hans fordring af det, han har bekommen våningen for. Dermed etc. Sjt, 35, 688. K.

11. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Gjord Rasmussen indvisning i Sogns toldsted for det, han kan restere, nemlig 1.000 rd., for det brændevæd, han har leveret til kongen efter de 2 af adressaterne gjorde afregninger, hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 688. K. Orig. i DKanc. B 179P.

11. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende det gods, Jens Lassen, Christian Fischer, Albret Baltser [Berns]s arvinger og Henrik Müller begærer til forsikring. Hvad JL har ladet andrage for kongen, kan de se af hans supplikation. De skal tage hans fordringer for sig, gennemse dem og med allerforderligste erklære, hvorvidt de eragter, han kan forundes jordegods til forsikring derfor, og efter hvad takst det bør anslås. Dermed etc. Sjt, 35, 689. K.

Lige sådant brev udgik om CF. Item 16. april anlangende ABBs enke og arvinger og Leonhard Marselis i Hamborg. Item HM et brev 17. april.

11. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om vogne til kongens svoger hertug Johan Frederik af Braunschweig og Lüneburgs rejse. JF agter at rejse fra Kbh. De skal anordne, at ved 8 slet den følgende dag møder ved slottet 6 vogne med heste, som kan føre ham med hoshavende suite til Dragør. Dermed etc. Sjt, 35, 689. K.

11. april (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om, at kongen til Philippi Jacobi vil gøre forandring med Koldinghus Slot. På samme tid vil han igen have SB forlenet med Stjernholm len. JT, 14, 222.

11. april (Kbh.) Bispem i Ålborg fik brev anlangende den person, som Nykøbing [Mors]s borgere har kaldet til sognepræst. Hvad borgmestre og råd i Nykøbing har ladet andrage for kongen, kan bispem se af deres hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at bispem må lade konstituere den person, som de har kaldet, med så skel, at ingen anden forseelse findes, end der meldes i supplikationen. Men dersom den af ham allerede begangne el. a. forseelser befindes at være af så stor konsideration efter de bedst bekendte derom førte dokumenter, så bispem eragter ham uværdig til at betjene præsteembedet indtil sagens uddrag, så skal han først indskikke relation derom i Kanc., hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. JT, 14, 222.

12. april (Kbh.) Henrik von der Wisch til Wittmoldt (Witmalt), dronningens kammerjunker, fik bestall. som hofråd. Han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade, og i alle okkasioner anstille sig som en oprigtig hofråd af adel vel anstår. For hans tjeneste har kongen lovet ham til årlig besoldning 500 rd., som skal begynde fra brevets dato. Rentemestrene bedes lade ham komme dette. Ej gøres osv. Sjr, 24, 547. K.

12. april (Kbh.) Niels Juel fik brev om ved tømmermændene at lade dicte og igen tæt tildrive den grav bag alteret i Holmens Kirke, som efter kongens befaling¹ den foregående dag blev åbnet til den italienske kastellans lig. Dermed etc. Sjt, 35, 689. (Tr.: KD, V, 709). K. Incl. 12. april. 1) Se ovf., s. 106.

12. april (Kbh.) Otte Krag og Godske von Buchwald fik brev anlangende på kongens vegne at handle med Gabriel Marselis om at lade Simon de Petkum mod hans bevis bekomme 2.600 rd. af de første penge, som kan bekommes til låns i Holland. Dermed etc. Sjt, 35, 690. K.

12. april (Kbh.) Rektor og professorer ved Kbh.s Universitet fik brev anlangende mag. Hans Enevoldsen Brochmand, sognepræst til Skt. Nicolaj Kirke i Kbh. HEB har for kongen ladet andrage, at han for sin skrøbelighed og svaghed ej længere formår at betjene sit besværlige præsteembede med idelige prædikener. Kongen har anset for godt at vokere ham til professor ved universitetet og imidlertid, indtil en af de 4 teologiske professioner bliver ledig, at nyde sæde og gang både inden for og uden for konsistorium, så og al anden rettighed, som en ordinarius theologus. Dermed etc. Sjt, 35, 690. (Tr.: KD, V, 709). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA.

12. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Niels Banners forleningsbrev. Kongen har bevilget NB Åkær len mod 1.000 rd. årlig afgift, hvorefter de straks skal lade forfærdige hans lensbrev. Dermed etc. Sjt, 35, 690. K. Orig. i DKanc. B 179P.

13. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende overrenteskriver Thomas Thomsens indvisning. TT har til adskillige af kongens hofbetjente forstrakt 292 rd., så og efter Peder Reedtz' ordre 70 td. ærter, tønden for 4 rd. 1 mk., i en sum 583 rd. Kongen er tilfreds, at adressaterne gør ham indvisning for summen i Sundhords toldsted næst efter de deri tilforn gjorde indvisninger, indtil han er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 691. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat.

13. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Johan (Jan) Mikkelsen den rente, som tilkommer ham til dato af de penge, kongen er ham skyldig for den vin, han fra den 9. okt. 1647 og til den 23. maj 1654 har leveret til kongens hofholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 691. K.

13. april (Kbh.) Rigens hofmester og alle stænderne i Kbh. fik brev om at lade forsamle adelstanden, som er i byen, og anvende flid på at persvadere dem derhen, at de i stedet for de folk, som de forleden år har holdt til at arbejde på voldene, vil bevilge noget til fæstningens fortifikation. Dermed etc. Sjt, 35, 691. (Tr.: KD, V, 709). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Kbh. om at samle det menige borgerskab. Så og borgmestre og råd på Christianshavn. Item rektor om samtlige professores i Kbh.s Akademi. Så og bispem om ministerium. Endnu et til Hans Boysen om kgl. tjenere.

13. april (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Gunde Rosenkrantz fik brev om med forderligste at forhøre regnskaber fra Hans Jørgensen, fhv. proviant- og bygnings skriver i fæstningen Frederiksodde, og efter befunden beskaffenhed kvittere. Men eftersom han foregiver, at en del breve til regnskabets efterretning er frakommet ham i stormen, hvilket han erbyder at bevise med tingsvinde, skal de forstændige kongen om den post, hvorledes det befindes, og til hvad sum, det kan andrage. Så vil kongen resolvere derefter. Dersom en af dem for lovligt forfald bliver forhindret, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 223.

14. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Hans Mars glarmesters indvisning i Christiania told. Kongen er blevet HM skyldig for det, han har arbejdet, 1.307½ rd. 14 sk., og han erbyder sig derforuden at levere proviant på Provianthuset for 2-300 rd. De skal herfor gøre ham indvisning i Christiania toldsted, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. Dog, for den proviant, han leverer, må han godtgøres renten, om det ikke bliver ham betalt inden 1 år fra dato. Dermed etc. Sjt, 35, 691. K. Incl. 9. april.

14. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om overrenteskriver Jørgen Hansen [Aalborg]'s indvisning. JH har erbudet at forstrække en del proviant af smør, sild og torsk og levere det på Provianthuset. Kongen er tilfreds, at de mod bevis, at varerne er leveret, for leverancen tillige med hans resterende besoldning og kostpenge med rente fra afregningsdato, indtil han betales, må gøre ham indvisning i et toldsted i Norge, hvor de selv eragter belejligt. Dermed etc. Sjt, 35, 692. K. Orig. i Rtk. 216.195. Incl. 14. april.

1) Efter Orig.

15. april (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende at levere Gert Daniel Willerou drabant af Skipperboderne penge. HB skal annamme 10 rd. af de penge, som er indleveret i Kanc. for Skipperboderne, og levere dem til GDW. Dermed etc. Sjt, 35, 692. K.

15. april (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at annamme 20 rd. af de penge, som er indleveret i Kanc. for Skipperboderne, og mod bevis levere oberst Christoffer Kunow dem. Dermed etc. Sjt, 35, 692. K.

15. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende et skib, Fetgat,¹ og Daniel Salomons af Danzig. DS har ladet skibet komme til Kbh. Adressaterne skal fordrø DS for sig og erfare, hvor meget han har givet for skibet, på det Fetgat¹ kan bekomme sit skib igen og DS kongens obligation på så mange penge, som han befindes at have givet derfor. Dermed etc. Sjt, 35, 693. K. Incl. udat.

1) *Fetgat* er både navnet på skibet og skipper Willum Fetgats efternavn.

15. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at dømme i en sag, som er rekommanderet af Generalstaterne af de forenede Nederlande. Hvad disse har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres hosføjede skrivelse. De skal lade sagen indstævne for sig og dømme. Dermed etc. Sjt, 35, 693. K.

15. april (Kbh.) Befaling til Åkærs bønder om at pløje og så til slottet. Kongen hilser kronens bønder under lenet. Han har forundt Niels Banner lenet til Philippi Jacobi, at de da uden nogen undskyldning skal pløje og så dertil, så jorden bliver vel behandlet, på det lensmanden ikke skal have noget at klage, under straf. Tagendes osv. JT, 14, 223.

16. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Bertel Jensen indvisning i Nyborg, Christiania, Drammen og Bergen toldsteder, næst efter at forrige deri gjorde assignationer er betalt, for 17.200¹/₂ rd. 43¹/₂ sk., som han har at fordrø efter de med ham gjorde renteriefregninger og kvitteringer, som han har leveret adressaterne, med rente fra afregningernes og kvittansernes dato og indtil betaling sker. Dermed. Sjt, 35, 693. K. Incl. udat.

16. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Claus Møller, vagtmester i fæstningen Frederiksholm, indvisning i Agdesiden lens skatter for det, han befindes at tilkomme efter hosfølgende afregning af hofmønsterskriver Hans Boysen. Befalendes etc. Sjt, 35, 694. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat.

16. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Peder Hansen Aalborg indvisning tillige med hans forrige fordring i Drammens toldsted for 2.135 rd. 3 ort 8 sk., at betales deraf, når de deri allerede gjorde assignationer er fyldestgjort, med rente af 530 rd. fra den 11. dec. 1656 til forleden 11. april, hvorimod han til hofstaten efter egen erbydelse skal levere 500 td. malt. Dermed etc. Sjt, 35, 694. K. Incl. 6. april (2).

16. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende skipper Enevold Johansen, indvåner i Kbh., Erik Hansen og Hans Christoffersen. Hvad EJ har ladet andrage mod sine vederparter EH og HC, kan adressaterne se af hans hosfølgende supplikation. De skal tilholde de 2 personer at forskaffe EJ kaution, så og uden ophold at levere fra sig til at deponere i retten til sagens uddrag de penge, som EJ skal have leveret til købmanden. Dermed etc. Sjt, 35, 694.

16. april (Kbh.) Kongens tolder Johan Smidt fik brev om at lade nærværende Peder Bendtsen være følgagtig 100 rd., som han resterer for den rejse, som han og medfølgere med hans båd har gjort til Norge. Sjt, 35, 694. K.

16. april (Kbh.) Hr. Jørgen Brahe fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Isac Mouridsen, herredsfoged i Båg h., må være byfoged i Assens, dog at han tillige betjener herredsfogderiet. Befalendes etc. FT, 7, 381. K.

16. april (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Niels Banner til Tybjerggård på Åkær Slot fra Philippi Jacobi 1660 med vist og uvist. Dog skal han give i årlig afgift 1.000 rd. uden al afkortelse, være sig for mageskiftegods, øde og forarmet gods, bønder, herredsfogeder, delefogeder og tingskrivere, gårde udlagt til officerer, så og hospitalsforstanderne i Randers såvel som andre privilegerede personer, item for at lade møller reparere og det, som er udlagt til rigens gæld til Henrik Müller i Kbh. og ellers al anden afkortning. Det, jordebogen ydermere kan andrage, må han selv beholde. (Skbl. 2, 3, 4 (1/10 af det uvisse), 5, 6, 7, 8, 9 10 (4 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16 (alt, der bliver tilovers af lenets indkomst, skal han årlig sælge, såfremt han ingen særdeles befaling bekommer inden Philippi Jacobi. I lige måde skal han i rette tid lade fremkomme det, der bliver befalet fremskikket, købt el. i anden måde bestilt af lenets indkomst), 19). Forbydendes etc. JR, 13, 124. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

17. april (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende det gods, Arent Berntsen, byskriver i Kbh., og hans medinteressenter begærer til pant. Hvad AB på egne og medinteressenters vegne har ladet andrage, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal tage deres fordringer for sig, gennemse dem og

siden med allerforderligste erklære, om de eragter, de med billighed kan forunde dem jordegods til forsikring, og efter hvad takst det bør anslås. Dermed etc. Sjt, 35, 695. K.

17. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med tøjhusskriver Mathias Hasse. De skal med forderligste gennemse MHs indleverede pengeregnskab og gøre afregning med ham anlangende det, han kan have at fordre for adskillige højfornødne materialer, som han har indkøbt til artilleriet og Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 35, 695. K. Indl. 12. april.

17. april (Kbh.)¹ Forleningsbrev² for hr. Henrik Rantzau til Schöneweide¹ på Dronningborg Slot fra Philippi Jacobi 1660 med vist og uvist. Til genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 600 dl., 12 læster rug, 14 læster byg, 10 læster havre, 1 læst smør, 18 køer, 150 brændsvin, 100 gæs, 200 får og lam, 200 høns, 19 ol æg, 3 td. bajsalt, 2 laks, 2 ørreder, 51 helt og så meget kul, ved, humlestænger og bark, som jordebogen formår. Hvad indkomsten af lenet udgør ud over denne genant efter jordebogens lydelse, skal HR føre kongen til bedste til rgsk. (Skbl. 2 (herunder Bjellerup ladegård), 3 (kongen vil have sig forbeholdt fordelen af laksefiskendet og ålefiskendet i lenet, såvel som al avl og affødning af Tårup ladegård), 4 ($\frac{1}{2}$ af det uvisse), 5 ($\frac{1}{5}$ af dengældten), 6, 7, 8, 9, 10 (9 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19). Thi forbyde etc. JR, 13, 129. K.

1) Efter brevet står: Peder Lange og Laurids Below fik benådning for indkvartering på noget af deres forleningsgods, findes i Fynske åbne breve 18. april 1660. 2) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

1) Kopibogen har *Schowenweide*.

18. april (Kbh.) Byfoged Claus Ravn fik brev om at levere generalauditør Poul Tscherning den i staden faldne arv på 660 rd. tilhørende de gottorpske undersætter, så han igen kan levere dem på befalede steder, tagende hans kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 695. Indl. 17. april.

18. april (Kbh.) Kaptajn ved toldboden Mathias Melhorn fik brev om at være Svend Aagesen behjælpelig med den [brænde]ved, han skal samle af indkommende skibe. Han skal have indseende med, at intet

skiberum, lidet el. stort, ladet med brændeved inklades gennem bommen, førend det har afklareret hos SA det, han på kongens vegne har at fordre af den ved, som indføres. Sjt, 35, 696. K.

18. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Albret Baltser [Berns]s enke og arvinger og Leonhard Marselis af Hamborg anlangende det, kongen for gjorde forstrækninger befindes at være dem skyldig. Dermed etc. Sjt, 35, 696. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 16. april.

18. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Duarte de Limas arvinger indvisning i Ålborg told i 3 års tid, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt, for det, kongen er dem skyldig, hvilket de skal korte og afskrive i deres fordring. Befalendes etc. Sjt, 35, 696. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 3. april.

18. april (Kbh.) Otte Krag, Peder Lange og Laurids Below fik benådning for indkvartering på noget af deres eget gods og forleningsgods. OK er i kongens tjeneste uden for riget og gør selv forstrækning til den ham befalede ambassade. Han begærer, at han i disse tider må forundes frihed for indkvartering på sin gård Egeskov på Fyn. Kongen bevilger ham for Egeskov med tilliggende bønder i kirkesognet frihed for al indkvartering og udgift til soldatesken. Han befaler generaler og kommissarier i Fyn at rette sig efter dette. FR, 6, 340. K.

Lige sådant brev udgik om PL med indgang: PL har for kongen ladet andrage, at det er ham umuligt at holde landstinget i Nørrejyll., med mindre han må nyde noget af det gods fri for indkvartering, som er tillagt ham pro officio, så han deraf kan nyde nogen indkomst til levnedsmiddel o.a. omkostning. Kongen bevilger, at Asmild Kloster med tilliggende bønder i birket må være fri og forskånet indtil videre.

Nok et brev til LB ord fra ord efter PLs, om Gudum Kloster med tilliggende bønder i birket, mutatis mutandis.

19. april (Kbh.) Kaptajner og participanter på de udkommanderede skibe på Malmøs red fik bevill. på den 10. part og 100. penge af de priser, som er tildømt kongen af Admiralitetet. Hvorefter osv. Sjr, 24, 548. K.

19. april (Kbh.) Jørgen Kruse fil brev om, at adskilligt fartøj skal konvojeres til Kbh. med den hollandske konvoj. Nogle hollandske orlogsskibe er befalet¹ at begive sig imod Ålborg Fjord el. Hals og ved Helnæs [Helgenæs?] el. der omtrent fortøve i 6 dage de skuder og skibe- rum, som vil konvojeres derfra. JK skal straks, når han fornemmer deres ankomst, forordne, at alt det tilladte fartøj, som findes på fjorden el. havnen, straks begiver sig imod konvojen, så de sikkerligen kan konvojeres til Kbh. Dog, at de imidlertid vil forse, at de ikke kommer fjenden i hænde, Tagendes osv. Befalendes etc. JT, 14, 223.

1) Ses ikke ovf.

20. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tilvejebringe nogle midler, hvorved de kan afbetale Markor Rodsteen hans resterende kostpenge. Dermed etc. Sjt, 35, 696. K. Orig. i DKanc. B 179P.

20. april (Kbh.) Rigens tilstedeværende råd fik brev anlangende betænkning om de gottorpske traktater, item om prinsesindens forstrækning og svar til kongens holstenske råd og gesandt ved det kurbrandenburgske hof Ditlev von Ahlefeldt.¹ Af de hosføjede dokumenter kan de erfare, i hvad tilstand de gottorpske traktater befinder sig. De skal meddele deres skriftlige betænkning, hvorledes de eragter rådeligst, der kan forholdes dermed, fornemmelig med den tilforn cederede suveræniteten, som hertugen vægrer sig nu igen at afstå. Dermed etc. Sjt, 35, 697.

I lige måde skal de tilstille deres betænkende om de konditioner, hvorpå kongens søster prinsesinden af Sachsen-Altenburg erbyder at ville forstrække en sum penge, så og hvad de eragter kan svares DvA.

1) Overskriften har Ditlev Rantzau, brevet DvA.

20. april (Kbh.) Kbh.s stænder fik brev anlangende ydermere forstrækning til garnisonens underhold. Borgmestre og råd og menige borgerskab i Kbh.: De skal udskikke nogle af deres fuldmægtige til med de andre stænders deputerede at møde på Islandske Kompagnis hus den følgende dag, lørdag, kl. 8 formiddag, for at deliberere og, førend de igen adskilles, forene sig om garnisonens underholdning i staden nogle måneder, imod lige forsikring som hidindtil, eftersom garnisonen lige så højt som tilforn er angelegen til stadens og fælles konservation. Sjt, 35, 697. (Tr.: KD, V, 709-10).

Lige sådant brev udgik til borgmestre og råd på Christianshavn.

Item rektor og professorer samt superintendent i Kbh.s Akademi, så vel som sognepræster og menige kleresi i staden. Nok til alle K.M.s tjenerne og betjente, af hvad stand og kondition de være kan.

20. april (Kbh.) Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev om at handle med stænderne om ydermere forstrækning til garnisonen i Kbh. Stænderne er befalet¹ den følgende morgen kl. 8 at forsamles i byen anlangende garnisonens underholdning. Adressaterne skal møde til stede og på kongens vegne gøre deres bedste til at persvadere dem til endnu fremdeles imod lige forsikring som hidtil at kontinuere med garnisonens underholdning. Sjt, 35, 698. K.

1) Se ovf., s. 111.

20. april (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om hofbetjentenes bidrag til befæstningen. Kongen har befalet¹ Hans Boysen at tale med samtlige hofbetjente anlangende at kontribuere noget til fortifikationens fortsættelse. JCvK skal være ham behjælpelig, når det forrettes af ham. Dermed etc. Sjt, 35, 698. (Tr.: KD, V, 710). K. Orig. i DKanc. B167C.

1) Se ovf., s. 111.

20. april (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at lade Jørgen Holst, boghandler i Kbh., bekomme 100 favne brændeved i Kalø len og lade det føre ned til stranden, hvor han bekvemmeligst kan indtage det. Dermed etc. JT, 14, 224.

21. april (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberst Erik Quitzow til Sandagergård anlangende det, han befindes at have at fordre hos kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 698. K. Indl. 17. april.

21. april (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev anlangende hr. Anders Faber, skibspræst på Trefoldighed. PM skal gøre sit bedste til at indsamle 50 rd. af de resterende til bådsfolkenes underholdning udlovede penge og imod bevis levere dem til AF. Dermed etc. Sjt, 35, 698. K.

21. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Magdalena, Otto Heiders indvisning i Bergen, Drammen og Christiania kron- og kommissarietolde, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt, for 12.233 rd. 8 sk., som kronen er blevet hende og

medarvinger skyldig efter den derom den 14. juni 1659 gjorde renterifregning. Item for 600 rd., som hun erbyder at levere varer for på Provianthuset mod bevis, at varerne er leveret, med rente af al nævnte fordring fra dags dato og indtil betaling sker. Befalendes etc. Sjt, 35, 699. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 14. juni 1659, 5., 17. og 21. (2) april.

21. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at lade James¹ Robins, kongens skibsbygmester, efterhånden på sin resterende besoldning bekomme noget af det, som konfiskeres og prisedømmes ved søstaten. Dermed etc. Sjt, 35, 699. K. Orig. i DKanc. B 179P.

1) Kopibogen har *Jennes, Orig. Jannes*.

23.¹ april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om en af Johan Egerfeldt (Egersfelt) prætenderet skude imod kaution. Hvad JE har ladet andrage for kongen, kan adressaten se af hans hosføjede supplikation. Kongen er tilfreds, at den prætenderede skude med ladning må løsgives mod kaution af troværdige mænd i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 699. K.

1) Bagpå K. 24. april.

24. april (Kbh.) Mogens Friis fik brev anlangende Ulrik Zitscher. Kongen har forundt UZ kronens mølle Bygholms Mølle i Stjernholm len efter det ham givne benådningsbrev. MF skal forhjælpe ham tilrette. Dermed etc. JT, 14, 224. Incl. udat.

25. april (Kbh.) Jacob Olufsen, kaptajn, m fl. fik patenter på fribyggeri. [Teksten er som i brevet af 1. marts, se s. 75-76]. JO, kaptajn på en slup. Sjr, 24, 548. K. (trykt og udfyldt).

Lige sådant pas fik kaptajn Cornelius Dam på en slup den 28. april. Kaptajn Jacob Vinskænk på et skib, Fortuna.

25. april (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om at lade admiral på Bremerholm Niels Juel til låns bekomme 2 falkonetter med kugler og krudt og tage bevis, at det igen skal indleveres på Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 35, 699. K.

25. april (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om at anordne, at materialskrivere på Bremerholm på ansøgning mod kvittering bekommer de sprungne stykker og vragskugler, som findes på Tøjhuset, til ballast på kongens skibe. Dermed etc. Sjt, 35, 700. K.

25. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tilberegne borgmester Niels Hansen Lyse Kloster len for 16.314 rd. Kongen er blevet NH skyldig 10.314 rd. 38 sk., for det, som denne har leveret til Kronborg fæstning og dens proviantering, der blev erobret af fjenden, så og 6.000 rd., som han har forstrakt i rede penge til garnisonen i kongens residensstad Kbh., i en sum 16.314 rd. 38 sk. Kongen har for summen til NH pantsat Lyse Kloster len. De skal anslå lenets visse og uvisse årlige indkomst, som de eragter den til kongens bedste højest kan beløbe, hvorom de på vegne af kongen og på hans ratifikation skal oprette kontrakt, således at NH oppebærer indkomsten, indtil han efter den takst, som det bliver ham anslået for, er afbetalt kapitalen med årlig rente 5 pct. fra førstkommende Philippi Jacobi. Det, som lenets indkomst kan andrage over den bevilgede rente, skal han år efter år dekortere kapitalen. Når han er afbetalt, skal lenet igen hjemfalde til kronen. Dermed etc. Sjt, 35, 700. K. (2). Indl. 17. april.

25. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om borgmester Niels Hansens indvisning i Lyse Kloster len for 5.719 rd. 44 sk., som kongen er blevet ham skyldig. De skal gøre ham indvisning i lenets afgift, så vidt denne efter den ham bevilgede takst kan andrage højere end hans årlige rente af 16.314 rd. 38 sk., hvorfor lenet er pantsat ham, indtil han er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 700. K. og Indl., se foreg.

26. april (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af første middel, som indkommer, til nærværende kaptajn Thomas Marschal at betale så meget som muligt af hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 701. K.

26. april (Kbh.) Johan Adolf Ernst fik efter begæring bevill. til at vies hjemme i huset til sin trolovede fæstemø, Helene Sofie Merther, dog at kirken, skolen el. præsten ej afgår i deres rettighed. Sjt, 24, 550.

27. april (Kbh.) Oberstlt. over artilleriet Andreas Wilcken fik brev om til orlogsskibet Tre Løver at lade være følgagtig 40 håndspigre, 6 jernkofødder og 14 kuglesække til 18-pd.stykker, som forleden vinter kom derfra til voldene, item de 2 bøsseskytter Jacob Jacobsen Dytmerske og Laurids Lauridsen Førde. Sjt, 35, 701. K. Indl. 26. april.

27. april (Kbh.) Erik Kaas, Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om lighed med indkvartering på Mourids Podebusk til Kørups gård. MP har ladet andrage for kongen, hvorledes hans gård og tilliggende gods er meget ruineret. Adressaterne skal have indseende med, at det ej bliver graveret med højere indkvartering el. anden tyngde end andre dér i landet à l'advenant. FT, 7, 382. K.

28. april (Kbh.) Villum von Lobrecht fik brev om borgernes vogne, som hindres i at komme ind fra Amager. Borgerskabet i staden beklager sig over, at deres vogne, som indkommer fra Amager, bliver opholdt. Han skal gøre den anordning, at ingen af Kbh.s borgeres vogne herefter opholdes. Dog at ingen tørv tillades at afføres fra landet el. komme ind uden kongens særdeles bevill. Dermed etc. Sjt, 35, 702. (Tr.: KD, V, 710). K.

29. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anslå Bakke Kloster og Rejns Kloster for 36 rd. for 1 td. htk. til Selio Marselis. De har tilforn bekommet befaling¹ til at anslå de to klostre. De skal lade dem anslå for 36 rd. for 1 td., eftersom kongen har bevilget SM dem til pant for de rede penge o.a., han i denne belejringstid har forstrakt kongen. Dog vil kongen have sig forbeholden tiende, leding og sagefald. Dermed etc. Sjt, 35, 702. K.

1) Se ovf., 97.

30. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Maturin Dupont indvisning i Ribe told. Kongen erfarer, at MD intet kan nyde af den indvisning, har er gjort til Hans Juel for de 2.960 rd. 2 ort 16 sk., kongen er ham skyldig. Adressaterne skal gøre ham assignation i Ribe told for summen, hvor han kan bekomme betaling, efter at de, som allerede er assigneret deri, er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 702. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 16. sept. 1659.

30. april (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om, at Peder Lauridsen skal være skriver på Vordingborg. PL har hos kongen begæret, at han for 14 års tjeneste må blive skriver på Vordingborg Slot. UFG skal antage ham til stillingen, helst efterdi han erbyder at stille UFG kaution. Dermed etc. Sjt, 35, 703. K.

30. april (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at bønderne i Øster og Vester Sundby skal flytte til Christianshavn. Kongen vil ikke, at de 2 byer på Amager, Sundby Øster og Sundby Vester, skal ligge fæstningen Christianshavn så nær. Derfor skal de ikke igen opbygges på de steder, hvor de tilforn har standet. JCvK skal forstændige vedkommende, at de tilholder bønderne, som tilforn boede i byerne el. herefter kommer dér, at de bygger i Christianshavn el. tilforhandler sig huse dér, hvor de i høstens tid kan indsamle deres korn o.a., ligesom de tilforn gjorde i landsbyerne, eftersom kongen ingen huse vil have stående på de steder, hvor de tilforn var bygget. Dermed etc. Sjt, 35, 703. (Tr.: KD, V, 710-11. Udt.: CCD, VI, 425-26). K.

30. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at forordne David Dannel el. en anden af Admiralitetet til med skipper Willum Fetgat at likvidere det, de eragter, at kronen bliver ham skyldig for skibet Fetgat, som blev taget af svensken i Falster, og for anden prætension, hvorefter han kan søge kongens forsikring. Dermed etc. Sjt, 35, 704. K.

30. april (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Magdalena, enke efter Otto Heider, om det, hun for gjort tjeneste kan have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 704.

30. april (Kbh.) Odenses professorer fik å.b. om deres indkvartering. Professorerne ved Odense Gymnasium har ladet andrage for kongen, hvorledes de imod det af kongen givne benådningsbrev besværes med indkvartering o.a. pålæg, med begæring, at brevet må håndhæves. Kongen renoverer brevet og befaler sine kommissarier, borgmestre og råd og alle andre betjente, som på hans vegne har at befale, at de herefter ej besværer dem. Forbydendes osv. FR, 6, 341. K. Incl. 9. febr. (2).

30. april (Kbh.) Niels Madsen fik efter begæring konfirm. af bestall. som tolder i Århus. Lyder ord efter ord: Joakim Gersdorff til Tundbyholm, Danmarks Riges hofmester, råd og høvedsmand på Kalundborg len, gør vitterligt, at han på vegne af kongen har forordnet nærværende NM til tolder i Århus. Han skal i denne bestilling lade sig finde trolig og ramme kongens bedste. For sin tjeneste skal han nyde årlig løn og besoldning som sin formand og den samme frihed for skat og borgerlig tyngde. Til vitterlighed under JGs signet og hånd. Kbh. den 12. april 1660. JG. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. JR, 13, 134. K. Incl. 12. april.

1. maj (Kbh.) Ingvold Carstensen fik brev om at forstrække de fattige skolebørns økonomus Frederik Hansen 200 rd., der er deponeret i retten. FH beklager sig, at han intet har, hvormed han kan underholde de fattige skolebørn, ej heller véd at bekomme middel dertil. IC skal på hans ansøgning lade ham bekomme de 200 rd. kapital med ½ års rente, som Hans Sørensen, borgmester i Christianshavn, skal have ladet sætte i retten hos IC, imod økonomus' revers, at han vil erlægge kapitalen med påløbne renter fra den dag, han annammer dem, til den, som efter Danmarks Riges Råds dom bliver berettiget til penge. Dermed etc. Sjt, 35, 704. (Tr.: KD, V, 711).

1. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at den arkelimester, som sidder i jern, Hans Esbersen, må løslades og igen komme på den post, han var den tid, han kom i jern. Dermed etc. Sjt, 35, 704.

1. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup fik forleningsbrev på Skt. Knuds Kloster. Kongen har for troskab og villig tjeneste forlenet AU med Skt. Knuds Kloster i Odense, med bønder og al rente og rette tilliggelse, ligesom afd. hr. Christen Thomesen til Stougård, fhv. kongens kansler, har haft det i værge, kvit og frit uden al afgift. Han skal holde klosteret ved hævde og bygning og bønderne ved lov og ret og ingen forurette imod loven el. besvære med ny indfæstning el. andet pålæg. Han skal frede skovene og ikke forhugge til upligt. Thi forbyde osv. FR, 6, 341. K.

1. maj (Kbh.)¹ Befaling til Halsted Klosters bønder til at svare Frederik von Ahlefeldt til Maasleben, generalmajor og oberst over Kongens Livregiment til fods. Kongen hilser kronens bønder under lenet, som afd. Frands Brockenhuus sidst har haft i forlening. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare FvA, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt og arbejde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. SmR, 7, 132.

1) Efter brevet står: Befaling om Halsted Kloster lens overlevering til Frederik von Ahlefeldt til Maaslev (Maasleben). Findes i Jy. Reg. den 5. maj 1660. K.

2. maj (Kbh.) Mikkel [Mikkelsen]¹ Orm, skomager, Kbh., fik bevill. til at gifte sig igen. MO har for kongen ladet andrage, hvorledes han for 4 år siden formedelst lejemålsforseelse er tildømt at have forbrudt sit ægteskab. Hans hustru og den kvindeperson, som lejemålet er be-

ganget med, er nu begge døde. Han har i denne besværlige tid ladet sig finde med vagt, indkvartering o.a. pålæg, sin borgerlige pligt. Efter begæring bevilger kongen, at MO igen må indlade sig i ægteskab. Forbydendes etc. Sjr, 24, 550. Indl. 30. nov. 1646 og 28. april (2).

1) Efter Indl.

2. maj (Kbh.) Forbud mod udførsel af Sjæll. Kongen kommer i forfaring, at korn, flæsk, smør o.a. fødevarer i stor mængde udføres af Sjæll. Med Danmarks Riges Råds betænkende har kongen anset for godt at forbyde dette. Hvo, der gør herimod, har forbrudt varerne og skal straffes. Sjr, 24, 562. (Udt.: CCD, VI, 426). K.

1) Kopibogen og K har 2. maj, men gl. påskrift på K har 2. juni, dette er også placeringen i kopibogen.

2. maj (Kbh.) Jens Rodsteen og Thomas Thomsen fik brev om at gennemse de kvæstedes forstander Diderich Christensens rgsk. De skal for sig tage regnskabet over de syge og kvæstedes penge i Christianshavn og efter befunden beskaffenhed kvittere. Sjt, 35, 704. K.

2. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om indvisning for Jens Jensen, indvåner i Kbh., i Ringkøbing told. Kongen er blevet JJ 2.000 rd. skyldig for en del malt, han efter begæring har leveret til proviantskriver Hans Hansen, og for det, han i lige måde efter begæring har forstrakt til kongens betjente. De skal, indtil han er afbetalt, gøre ham indvisning i Ringkøbing toldsted for fordringen med sædv. rente, indtil betalingen sker. Dermed etc. Sjt, 35, 705. K.

2. maj (Kbh.) Hans Hansen, fhv. ridefoged til Saltø Slot, fik arrest på svensk major i Fyn, Roland. HH har ladet andrage for kongen, hvorledes han er tilfaldet en arvepart i Fyn efter sin afd. farbror, Hans Andersen, og hvorledes dennes enke straks efter hans død har begivet sig i ægteskab med en svensk major, R, som bortsælger HHs med rette tilfaldne arvepart, i den mening ved given lejlighed at rejse bort fra landet, hvorfor HH begærer kongens arrest på R. Kongen befaler sine kommissarier, lensmænd, officerer til hest og fods, borgmestre og råd og alle andre, som befaler på hans vegne, at arrestere R, hvor han findes i nogen af kongens provinser, som fjenden ikke har bemægtiget sig, så han kan forblive i arrest, indtil han har kontenteret HH. FR, 6, 342. Indl. 1. maj og udat.

2. maj (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om, at kongen er tilfreds, at han imod bevis til Morten Troelsen af Dronningborg lens uvisse indkomst betaler 403 rd., hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 225.

2. maj (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om af Dronningborg lens uvisse indkomst at betale Karen Andersdatter, enke efter skipper Anders Sørensen Haarmarck, 285 kur.dl. 23 sk., som er hendes husbonds resterende besoldning, imidlertid han var i kongens tjeneste. Tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 225.

2. maj (Kbh.) Kaj Lykke fik brev anlangende Niels Aagesen. NA har ladet andrage for kongen, at han af de ham pantsatte møller i KLs len ikke har bekommen landgilde, som var forfalden 1658. KL skal anordne, at han efter pantebrevet bekommer nævnte års landgilde, med så skel, det ej er forbrugt til kongen, og han ikke allerede har bekommen den. Befalendes etc. JT, 14, 225.

2. maj (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Manderup Due fik brev anlangende indvisning for Hans Mandixen, Kbh. Kongen er HM skyldig 6.585 rd. 1 ort 8 sk. efter med ham gjort renteriefregning, dat. 21. dec. 1659. OP må til ham el. hans fuldm. mod kvittering erlægge sit lens sædvanlige afgift årligen så længe, indtil han er betalt halvparten, 3.292½ rd. 16 sk. med rente, 6 pct. fra afregningens dato. Dermed etc. JT, 14, 226.

Lige sådant brev fik MD, befalingsmand på Ørum.

3. maj (Kbh.) Claus Ravn fik brev om at lade de gottorpske undersætter være arv følgagtig. Kongen er tilfreds, at de undersætter, som er tilfalden arven efter Jørgen Villumsens afd. hustru i Kbh., må arven igen være følgagtig. Befalendes etc. Sjt, 35, 705.

4. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om Robert Allot, Thimotheus Goff og Mourids Frich vedr. Cornelius Kruse d. Y. Hvad RA har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosfølgende supplikation. De skal alvorligen tilholde MF efter sin kaution, hvoraf kopi følger herhos, enten straks at forskaffe CK til stede el. stille hans vederpart RA og TG tilfreds. Sjt, 35, 705.

4. maj (Kbh.) Mag. Hans Brochmand fik brev om at være fri for akademiets onera lectiones m.v. Kongen har forordnet adressaten til prof. theologiæ på Kbh.s Universitet og er tilfreds, at han må være fri for

alle akademiets onera lectiones, disputationes o.a. sædvanlige forretninger, indtil han efter en af de nuværende teologers død virkelig nyder den indkomst, som er lagt til professionen, og han bekommer sit forrige helbred og førligheden. Derefter osv. Sjt, 35, 705. K. Indl. 4. maj og udatt.

4. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende kaptajn Christian Duncher (Denckert). Hvad CD har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal blandt det tilforn udlagte krongods fornemme, om han ikke har bekommet lige ved de andre for sin fordring. Dersom han befindes at restere noget, skal de erklære sig om, hvor meget hans rest kan andrage, og om noget gods befindes at være udlagt ham skal ved specifikation forklares, hvad det har været. Dermed etc. Sjt, 35, 706. K. Orig. i DKanc. B 179P.

5. maj (Kbh.) Niels Banner fik brev anlangende, at kongen har bevilget, at hr. Anders Rickertsen, sognepræst til Dråby og Gerlev sogne, må gøre prædiken i Frederiksborg Kirke, imedens NBs frue kommunikerer i kirken. Sjr, 24, 551. K.

5. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Selio Marselis' indvisning i Bergen kommissariatold. SM har efter kongens begæring leveret og forstrakt en sum i juveler o.a. De skal gøre afregning med ham og for så vidt, det beløber sig, gøre ham assignation i kommissariatolden i Bergen, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 706. K. Indl. 3. maj.

5. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kaptajn Thomas Marschal på hans resterende besoldning bekomme proviant for 100 rd., så snart der indkommer proviant i Provanthuset, hvilket de skal afkorte i hans fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 706. K. Orig. i DKanc. B 179P.

5. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som adskillige begærer. Laurids Christensen, indvåner i Kbh., begærer kronens gård Kragehave i Kbh.s len, Tostrup s., imod forstrækning af så mange penge til garnisonens fornødenhed, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne indkomsten og anslå den efter renteritakt og indlevere fortegnelse i Kanc., så LC derefter kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 707. K. Indl. (vedr. nedenstående

brev af 7. maj (2), vedr. Samuel Biener, renteskriver, 14. maj (under 15. maj) og Jens Jensen Vissing (do.).

Lige sådant brev fik borgmester Hans Nansen anlangende 4 gårde i Frederiksborg len, Gørløse s., Borup by. Nok et brev til dem den 7. maj om 1 gd. i Kalø len, Mols h., Knebel, som Jep Jensen og Christoffer Jensen påbor, som Jens Jensen Vissing begærer. Item den 15. maj JJV om kronens anpart af kongetienden i Skanderborg len, Vissing s. Nok samme dag SB om 1 gd. i Kalø len, Sønder [Djurs] h., Nødager, som Laurs Pedersen og Jep Sørensen påbor. Item LC om 2 gde i Kbh.s len, Ganløse s. og by, som Hans Pedersen og Christen Pedersen påbor, den 17. maj 1660. Den 17. maj Søren Pedersen om gods i Roskilde len.

5. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at godtgøre Hans Boysen rente og at klarere Jonas (Johannes) Heinemarks fordring imod HBs revers. Kongen er tilfreds, at HB godtgøres renten 6 pct. i sit hofmønsterskriverregnskab fra den tid, pengenes forstrækning befindes at være gjort. I lige måde må de klarere JHs fordring imod HBs revers, at han, at regne 4 uger fra dato, på Rtk. skal forskaffe JHs transport, så han må bekomme fuldkommen afregning derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 707. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat.

5. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere Hans Boysen for den forstrækning, han med andre, som har transporteret deres part, har gjort til garnisonen fra 1. dec. 1658 indtil dato, såvel som det, der endnu er udlovet i forestående 2 måneder, imod hans revers, at han vil kontentere garnisonen pro kvota. I lige måde skal de gøre afregning med ham om de penge, som han har forstrakt for indkvartering o.a. og til garnisonens hvervning o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 708. K.

5. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med fru Christence Lykke, enke efter Frands Brockenhuus til Sebberkloster, anlangende det, kongen befindes at være FB skyldig. Dermed etc. Sjt, 35, 708. Incl. udat.

5. maj (Kbh.) Erik Rosenkrantz til Rosenholm og Ebbe Gyldenstjerne til Bjersholm fik befaling til levering af len. Kongen har forlenet Niels Banner med Åkær Slot og len. De befales og får fuldmagt til, når Henrik Rantzau leverer lenet fra sig, at være til stede og til NB overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a. Desligeste at besigtige

bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfærende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til NB. JR, 13, 135. K.

Lige sådan befaling fik Jørgen Juel til Agersbøl og Henrik Mund til Serridslevgård¹ til at levere Gunde Rosenkrantz Skanderborg. Item Rubeck Pors til Øllingsø og Herman Kaas til Ulstrup at levere Frederik von Ahlefeldt Halsted² Kloster. Item Christoffer Bille til Mejlgård og Morten Skinkel til Milderup at levere HR Dronningborg. Nok den 23. juni Erik Høg til Bjørnholm og MS at levere ER Kalø. Item Knud Bille og HM at levere Henning Pogwisch Stjernholm, dat. den 20. juli 1660.

1) Kopibogen har *Soreslevgård*. 2) Kopibogen har *Haldstens*.

7. maj (Kbh.) Konfirmation af å.b. af 19. maj 1632¹ om dem, som skal søge Holmens Kirke og holde den for deres sognekirke. Kongen ikke alene konfirmerer dette, men vil også have det forbedret så vidt, at alle, som kongen har forundt el. herefter forunder byggepladser på Holmen, enten de allerede har bygget el. herefter bygger, skal holde Bremerholm Kirke for deres sognekirke, undtaget dem, der har tilforhandlet sig byggepladser el. huse dér af andre end kongen. Dem skal det være tilladt at søge den samme kirke som deres sognekirke, som de hidtil har gjort. En del af kongens huse og skibs- og bådsmandsvåninger skødes og forpantes, og de er som hidindtil beskikket efter for-nævnte anordning at søge Holmens Kirke. Ikke desto mindre vil kongen, at de, som bor i disse huse tillige med dem, som betros høje og nedrige bestillinger på Holmen, hvor de og bor i staden, kender Holmens Kirke for deres sognekirke med alt ministerium og kirken efter ordinansen, hvad slags folk de og monne være, så vel som de, der bor på de nye pladser ved Holmens revier. Hvorefter alle etc. Sjr, 24, 551. (Tr.: KD, III, 501-02. Udt.: CCD, VI, 426). K. Indl. 13. og 22. marts.

1) Ikke i KB 1632, men kendt fra Hans de Hofmans Foundationer, IX, 332-33, hvor også brevet her af 7. maj nævnes.

7. maj (Kbh.) Johan Smidt fik brev om, at kongen er tilfreds, at skipper Johan Lindeman af Hamborg så vidt må nyde toldfrihed for 15 læster salt, at han ikke skal give mere end 1½ rd. af læsten. Befalendes etc. Sjt, 35, 709. Orig. i DKanc. B 172.

7. maj (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg, hr. Axel Urup og Peder Reedtz fik brev om at tage noget i agt for Ove Giedde på traktaterne. Hvad OG har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende skriftlige indlæg og dokumenter. De skal på traktaterne tage deres indhold og begæring i agt og så meget muligt hjælpe til rette. Dermed etc. Sjt, 35, 709. K. Orig. i DKanc. B 173.

7. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at lade rådmænd Hieronymus Kohl i Christianshavn stille Maren Ernsts, indvånerske i Kbh., kaution. Hvad ME har ladet andrage for kongen imod HK, så og hvad han giver til svar derimod, kan adressaterne se af hosfølgende supplikation og derpå følgende erklæring. De skal tilholde HK til sagens uddrag ved Herredagen at stille kaution el. og så mange af de erbydende juveler og diamanter, som efter uvildige mænds taksering kan eragtes til fordringens forsikring. Dermed etc. Sjt, 35, 709. (Tr.: KD, V, 711-12). Incl. 4. og 5. maj.

7. maj (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om [brænde]ved til Kbh.s borgerskab. Borgmestre og råd og borgerskabet i Kbh. har til befragtning af skiberummene til at transportere krigsfolket forstrakt kongen 3.089 rd. ER skal efter deres ansøgning lade dem af kronens skove ved Kalø len bekomme så meget brændeved, som summen kan andrage, hver favn efter Kbh.s mål beregnet til 3½ mk. da., at levere dem frit til stranden ved ladestedet. Dermed etc. JT, 14, 226.

8. maj (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff, Mogens Høg, Gunde Rosenkrantz og Peder Reedtz fik brev om, hvorledes Sorø [Akademi] kan restitueres og Jørgen Rosenkrantz bekomme sin betaling. JR har for kongen ladet andrage, hvorledes han i denne besværlige tid næsten af egen middel har måttet opholde Sorø Akademi, eftersom de dertil forordnede midler var taget af fjenden. Han begærer nu, at 4 af Rigens Råd med ham kan eragte, på hvad manér akademiet igen bedst kan komme på fode. De skal efter JRs forslag give deres betænkende, hvorledes og ved hvilke midler akademiet eragtes igen at kunne restitueres og bringes i god esse og JR bekomme sin betaling for det, han på kongens vegne i denne besværlige tid har forstrakt. Dermed etc. Sjt, 35, 709. K.

8. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Andreas Wilcken bekomme proviant for det han kan tilkomme af sit resterende traktement i den tid, han var bleseret. Dermed etc. Sjt, 35, 710. K. Orig. i DKanc. B 179P.

9. maj (Kbh.) Jens Lassen, admiralitetsråd, Kbh., fik efter begæring bevill. til så længe, han lever, årligen at udføre 2 skibsladninger bølgeved el. hjultømmer og akseltræer af bøg af Danmark el. Norge, dog uden de tilforn privilegeredes præjudice, hvor han bedst kan tilforhandle sig det, dog at den ordinære told efter itzige toldrulle erlægges. Af tolterne, hvor udførselen sker, skal hver gang afskrives, når ladningen står udført, så at ej mere udføres. Forbyndes etc. Sjr, 24, 553. K.

9. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende adskiligt vedr. generallt. Ulrik Christian Gyldenløves ligs begængelse. Kongen har anset for godt, at UCG skal bisættes denne uge. JcVk skal dagen tilforn ved 6 herremænd lade invitere Rigens Råd og nærværende adel så vel som kongens og de hollandske officerer og fruentimmeret at følge liget. Så og gøre den anordning, at næst liget med sørgekapper følger generalmajor Joachim von Breda, generalmajor Frederik von Ahlefeldt, oberst Ejler Holck, oberst Mogens Krag, item adressaten selv, oversekretær Erik Krag, oberstkænten, Christoffer Sehested og kammerjunker Corfitz Trolle. Dermed etc. Sjt, 35, 710. K. (4). Indl. udat. (2).

9. maj (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om adskilligt angående Ulrik Christian [Gyldenløve]s begravelse. Kongen har anset for godt, at UCG denne uge skal bisættes. FvA skal lade anmode major Reche ved ligbegængelsen at bære UCGs blottede degen, item oberstlt. Stochman at bære våbenfanen og major Switzer sørgefanen, efter den anordning, som hofmarskalken gør. Major von Dewitz skal anmodes om at gå for fruentimmeret som en marskal. Derhos skal han anordne, at af Dronningens Livregiment bliver kommanderet 24 roder musketerer til at følge for processen¹ og slutte den. Dermed etc. Sjt, 35, 711. K. og Indl., se foreg.

1) Således kopibogen og K.

9. maj (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om at være marskal til Ulrik Christian [Gyldenløve]s ligbegængelse, efter den anordning, som hofmarskalken gør. Dermed etc. Sjt, 35, 711. K. og Indl., se næstforeg.

9. maj (Kbh.) Stadsmajor Steen Andersen fik brev om det, han skal forrette ved Ulrik Christian [Gyldenløve]s begravelse. Han skal ved bisættelsen fredag aften den 11. maj efter hofmarskalens anordning og disposition bringe processionen i rigtig orden, så snart de indbudne forsamles, og det er tid at gå. Først de, som skal sørge, og de dertil af kongen benævnte. Derefter de andre, der opfordres at følge og befordre nedsættelsen i kirken og have indseende med, at alting går ordentligt til. Sjt, 35, 711. K. og Incl., se Sjt, 35, 710, 9. maj.

9. maj (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle og vurdere den våning i Skipperboderne i Laksestræde nr. 24, som skipper Diderik Rollufsen er tilvist at bevåne, og med forderligste indlevere forretningen i Kanc. Sjt, 35, 712. K. Incl. 3. maj.

9. maj (Kbh.) Dr. Johan Vandal fik brev anlangende Jacob Johansens sag for konsistorium. Hvad JJ har ladet andrage for kongen, kan JV se af hans hosfølgende supplikation. Han skal med forderligste konvokere konsistorium og dømme i sagen. Dermed etc. Sjt, 35, 712.

9. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at tilholde borgerskabet at være Villum von Lobrecht, generalkvartermester og oberst, behjælpelig med folk til voldarbejdets forfærdigelse, eftersom de har vægret sig at udgive penge dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 712. (Tr.: KD, V, 712). K.

9.¹ maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre følgende voldofficerer sædv. månedlig verpflegung fra den tid, de har anfanget med deres arbejde, og indtil kongen tilsiger anderledes, nemlig Gotfred Hoffmand, ingeniør, Jochum Første, bygningskriver, Marcus Werdenborg, materialmester, Anders Oltgaard, voldmester, Henrik Hutmager, konduktør, Hans Tadtzen, konduktør, Henrik Kørn, skriver, Christen Nielsen, pligtsfoged, og kaptajn Bres, voldmester i Christianshavn. Dermed etc. Sjt, 35, 713. K.

1) Bagpå K. 10. maj.

10. maj (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om noget af Tøjhuset til hr. Henrik Bielkes skipper Poul Berentz af Holland og admiral Ruyter. MR skal lade være følgagtig til PB, som af HB er befragtet til Island, efterskrevne: 4 jernstykker på 4 pd. i højden, 4 beslagne skibslader, 100 skålpd. krudt netto, 2 små bånd lunter, 60

runde jernkugler på 3 pd., 8 taljer, 4 træpatroner til karduser, 2 kobberladeskovle med viskere og forsætter, 4 håndspigre, 4 fisk, 4 stilholter, [uangivet] blyplader, 16 terser.. SjT, 35, 712. K.

Lige sådan ordre anlangende en skibshalvkartovelade til R.

10. maj (Kbh.) Overtøjmester Peter Kalthoff fik brev om at lade sprin-ge og kassere de 27 granater, som han har i forvaring. Dermed etc. SjT, 35, 713. K. Incl. 4. maj.

10. maj (Kbh.) Jens Rodsteen og Jørgen Krabbe fik brev om at levere dr. Johan Fabers forseglede bøger og breve til Jørgen Rosenkrantz til Kjeldgård, hofmester på Sorø Akademi. De har tilforn bekommet kongens befaling¹ til i afd. JFs bo at forsegle alle de bøger, breve og dokumenter, som dér findes at tilhøre akademiet. De skal sende dette til JR. Dermed etc. SjT, 35, 713. K.

1) Se ovf., s. 50.

10. maj (Kbh.) Henrik Würger fik brev om til major Henrik Gøye imod bevis at erlægge 400 rd., som kongen igen vil lade HW betale. Befalendes etc. SjT, 35, 713. K.

10. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde, Mogens Høg og hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende den forsikring, en del begærer for forstrækning i denne belejrings tid. Følgende gør hos kongen anfordring om betaling el. forsikring for adskilligt, som er forstrakt i denne Kbh.s belejring. De skal tage fordringerne for sig, se dem igennem efter afregning og give deres betænkning, hvad deraf befindes at være kommet til garnisonen og derfor jordegods at udlægges, beregnet 6 pct. efter renteritakst, så og om anden forstrækning og leverance, som er sket i denne tid, enten til hoffet el. i anden måde, hvorfor er lovet betaling i jordegods til underpant, hvilket de, når de gives specifikation efter godsets lejlighed og itzige værd, skal lade taksere, hvorefter enhver kan blive meddelt panteskøde. Dermed etc. SjT, 35, 714. K.

Fortegnelse over dem, brevet angår, og som har gjort anfordring om forsikring: Henrik Müller, Christian Fischer, Jens Lassen, Lorentz Pedersen, Arent Berntsen.

10. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at forestille Jens Lassen. Kongen har antaget JL som admiralitetsråd. OG skal forestille ham i denne bestilling. Dermed etc. SjT, 35, 714. K.

10. maj (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade kaptejn Hans Dal på ansøgning bekomme så megen proviant, som kan beløbe sig til 100 sldl. Dermed etc. Sjt, 35, 714. K.

10. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade dronningens kammerjomfru på ansøgning bekomme 100 rd., hvilke igen skal kortes i hendes besoldning hos Hans Boysen. Dermed etc. Sjt, 35, 715. K. Orig. i DKanc. B 179P.

10. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende mag. Hieronymus Weitzius. Kongen er blevet HW [mangler] dl. skyldig efter med ham gjort afregning. De skal overveje noget middel, hvorledes han kan blive betalt. Dermed etc. Befalendes etc. Sjt, 35, 715. K.

10. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Trine, Henrik Giersings mands traktement. De skal lade hende bekomme sin mands resterende besoldning efter hosfølgende afregning. Dermed etc. Sjt, 35, 715. K. Orig. i DKanc. B 179P.

11. maj (Kbh.) Albret Itzen, Kbh., fik brev anlangende gæld hos Fader Olsen, Malmø, efter afd. generallt. Ulrik Christian Gyldenløve. AI har ladet andrage for kongen, hvorledes FO skylder ham 1.210 rd., og at FO har ladet angive pengene for de svenske, så de er blevet konfiskeret af dem. AI erfarer derimod, at FO skal have en temmelig sum penge at fordre hos UCG, og agter at søge opretning for sin skade deri. Han begærer denne kongens bevill. dertil. Kongen bevilger, at AI må nyde betaling i det, FO kan have at fordre i UCGs efterladte gods og formue lige ved andre kreditorer for de 1.210 rd. med rente og omkostning. Sjr, 24, 554. K. Incl. 10. maj.

11. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de lader Jacob Jensen Nordmand bekomme proviant for 20 rd., når kongens artillerifolk bekommer proviant. Befalendes etc. Sjt, 35, 715. K. Orig. i DKanc. B 179P.

11. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Villum Lobrecht på ansøgning bekomme så megen proviant til arbejdsfolkene på Christianshavn, som andrager 84 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 715. K. Orig. i DKanc. B 179P.

11. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at Christian Fischer må dekorteres Johan Roth (Radt) af Kølns told. Kongen har bevilget, at CF i sin fordring må dekorteres den told, som JR tilkommer at erlægge. De skal lade den afskrive på hans fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 716. K.

11. maj (Kbh.) Johan Smidt fik brev om, at kongen er tilfreds, at den told, som Johan Roth af Køln tilkommer at erlægge for de gryn, han havde inde, denne gang må dekorteres i kongens vinskænk Christian Fischers fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 716. K.

11. maj (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at lade Frederik Wulf, kongens tyske kancelliforvalter, bekomme 20 rd. på sin besoldning, hvilke penge han skal tage af dem, som er indgivet i Kanc. for Skipperboderne. Dermed etc. Sjt, 35, 716. K.

11. maj (Kbh.) Jørgen Ravn, handelsmand i Kbh., fik brev om at lade mester Henrik Enspænder for leje fremdeles beholde det hus, som han hidindtil har iboet, så længe han erlægger den forakkorderede husleje, og indtil husets rette ejermand selv kommer hid og forordner anderledes derom. Sjt, 35, 716. K.

11. maj (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om [brænde]ved til Carsten Frost, styrmand. Kongen har forundt CF brændevæd for 91 rd., som kongen er ham skyldig for resterende besoldning. NB skal lade ham bekomme det uden forhindring. Dermed etc. Sjt, 35, 717. K.

11. maj (Kbh.) Admiralitetet¹ fik brev om at dømme i en sag anlangende et skib, som feltmarskal, oberst til hest og fods Ernst Albrecht von Eberstein er befalet² at restituere kaptajn Christian Smiden. Kongen har befalet EavE igen at restituere CS skibet Caritas, som skal være blevet taget af ham i Middelfartsund. Kongen har siden af EAvEs erklæring erfaret, at det er gået anderledes til, end kaptajnen har berettet. Adressaten skal lade sagen indstævne for sig og dømme det, som kan eragtes ret. Dermed etc. Sjt, 35, 717. K. Orig. i DKanc. B 174.

1) Orig. er adresseret til Ove Giedde, Henrik Bielke og samtlige admiralitetsråd og betjente. 2) Ses ikke i KB.

11. maj (Kbh.) Niels Lykke fik brev om at akkomodere Mourids Podedbusk, hofjunker, med det første kompagni til hest, som bliver ledigt under hans regiment. Dermed etc. FT, 7, 382.

12. maj (Kbh.) K.M.s obligation til Gabriel Marselis, residerende kommissarius i Amsterdam. Kongen er blevet GM 39.972 rd. 37 $\frac{1}{2}$ sk. lyb. skyldig efter rentemestrenes derpå givne afregningskvittanser dat. 24. marts 1660. Kongen lover for sig og arvinger at betale dette til GM, el. hvem der har denne obligation, af de første midler, som bliver tilvejebragt i Danmark, Holland el. andre steder, med rente, 6 pct. årligen, fra octavis trium regum 1660 og til betaling sker. Sjr, 24, 555. K. (2). Indl. 23. marts.

12. maj (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om forfatning på Sorø [Akademi]s gæld, underretning om dets tilstand, item hvor betaling skal tages og om stedets forhold fremdeles. Af JRs angivende har kongen erfaret, at akademiet er kommet meget til agters i denne besværlige krigstid, så at dets og skolens gods såvel i Sjæll., Loll. og Falster som i Jyll., Fyn og de andre små lande er ruineret, så at deraf i lang tid ikke letteligen skal være meget at formode, i synderlighed efter at stedet i 2 år fast ingen indkomst har haft, men JR på egen omkostning har holdt husholdningen og med største besværing opholdt akademiet og skolen, så det endnu er så ved magt, at det ikke er slet ruineret. Derfor begærer JR kongens resolution, hvorledes der skal forholdes, indtil det kan komme på fode igen og JR komme til sin betaling og stedet komme af den gæld, det er sat i. Kongen anser for godt, at JR med forderligste gør en forfatning på stedets gæld til ham og andre samt en så vidt mulig udførlig forklaring om stedets tilstand, samt hvoraf betaling kan tages, anseende, at kongen eragter billigt, at JR bliver betalt for det, han har forstrakt af egne midler til Sorø og den derværende ungdoms fremtarv og underholdning, hvorom kongen vil gøre anordning. Desligeste, hvorledes der fremdeles skal forholdes med stedet. Dermed etc. Sjt, 35, 717. K.

13. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende indvisning i Bergen told for residerende kommissarius i Amsterdam Gabriel Marselis for 35.843 rd. 15 sk. De tilskikkes kongens obligation, dat. 24. okt. 1659,¹ til GM på 35.843 rd. 15 sk. lyb. De skal derfor gøre GM for for-

dringen med rente indvisning til betaling i Bergen told, næst efter at forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 718. K. Orig. i DKanc. B 179P.

1) Ses ikke i KB 1659.

13. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af borgmester Niels Hansen el. hans fuldm. at annamme 6.000 rd. og kvittere derfor. Dermed etc. Sjt, 35, 719. K.

13. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af de 6.000 rd., som de bekommer af borgmester Niels Hansen, mod kvittering at udgive 1.500 rd. til Johan Christoph von Kørbitz. Dermed etc. Sjt, 35, 719. K. Incl. 12. maj.

13. maj (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev om Lucas Lützens af Hamborg. Den 4. jan. bekom JK kongens befaling¹ til at erkynlige sig om LLs da hosfølgende supplikation o.a. dokumenter og indskikke relation i Kanc., hvorefter kongen ville resolve. Kongen erfarer, at befalingen endnu ej er efterkommet. JK skal med forderligste fyldestgøre ordren. Dermed etc. JT, 14, 226.

1) Se ovf., s. 19.

15. maj (Kbh.) David Dannel, kongens skibshøvedsmand, fik efter ansøgning bevill. til at lade sin datter og hendes trolovede fæstemand vie hjemme i huset, dog at kirken, skolen, præsten, de fattige o.a. intet afgår i deres retlighed. Sjr, 24, 555.

15. maj (Kbh.) Peder Pedersen Kerteminde fik bevill. til at beholde kongens anpart af den konfiskerede skude Vinberg. Sjr, 24, 556. Incl. 24. febr.

15. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade ritmester Reche bekomme 349 rd. 4 mk. af de penge, borgmester Niels Hansen i Helsingør forstrækker kongen, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 719. K.

15. maj (Kbh.) Jens Rodsteen og Jørgen Krabbe fik brev om at levere Jørgen Rosenkrantz de bøger, som står efter dr. Johan Faber. De skal opbryde de bøger, breve og dokumenter vedr. Sorø Akademi, som de tilforn efter kongens befaling¹ har udtaget af JFs skuffer og leveret til

JR, og registrere de bøger o.a., som findes deri. Dermed etc. Sjt, 35, 719. K.

1) Se ovf., s. 50, jf. s. 132.

15. maj (Kbh.) Tolder Johan Smidt fik brev om til kongen at indkøbe og til laborant Niels (Nicolaus) Holst at levere 1 oksehoved fransk brændevin, holdende ungefær 12 ankre, 3 lispd. anis, 1 lispd. topsukker. Desligeste levere ham, alle andre assignationer uagtet, 205 rd. 4 mk. 4 sk., som han selv skal indkøbe andre specerier for, tagende nøjagtigt bevis, hvorefter det skal blive godtgjort i toldregnskaberne. Sjt, 35, 720. K.

15. maj (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at forordne hr. Laurids Jensen til at betjene Birkerød præstekald en måneds tid el. noget længere, imidlertid hr. Henrik Thomsen kommer ind i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 720. K.

15. maj (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at antage sig Kbh.s skole, lige så vel som andre skoler, efter ordinansen og recessen. Dermed etc. Sjt, 35, 720. K.

15. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Niels Madsen, tolder i Århus, anlangende det, han kan have at fordrø for 338 $\frac{1}{2}$ td. malt, som han har ladet oplægge på Kongens Bryghus, og som er brugt i belejringen til hofholdningen. Dermed etc. Sjt, 35, 720. K. Orig. i DKanc. B 179P.

16. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende proviantskriver Hans Hansens indvisning. HH har i denne besværlige krigstid forstrakt en del øl og byg, som han efter bevis straks har måttet betale dér, hvor han har bekommet det. Derpå er 7. maj sidst forleden givet ham afregning. Det beløber sig i en sum 5.320 rd. 2 ort 12 sk. De skal næst efter forrige deri gjorte assignationer gøre ham indvisning for summen i Frederikstad krone- og kommissariatold med rente fra afregningens dato og indtil betaling sker. Dermed etc. Sjt, 35, 721. K. Orig. i Rtk. 216.197.

16. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kaptajn Frederik Busch bekomme proviant af Proviahuset for 50 rd., hvilket de skal dekortere ham i hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 721. K. Orig. i DKanc. B 179P.

16. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kaptajn Antoni le Maire af Provianthuset bekomme proviant for 50 rd. på hans resterende besoldning, hvilket de skal lade ham afkorte. Dermed etc. Sjt, 35, 721. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat.

16. maj (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle og vurdere den våning, som Svend Jonsen, højbådsmand, begærer, liggende i Skipperboderne i Hummergade nr. 20, og med forderligste indlevere forretningen i Kanc. Sjt, 35, 721. K. Incl. 3. marts.

16. maj (Kbh.) Befaling om tørv, som Laurids Godske, graver, skal indføre. Kongen har befalet¹ LG at grave og lade indføre nogle lange tørv ved Tårnby på Amager til kongens lysthave. Alle, som det vedkommer, befales ingen forhindring at gøre ham heri. Sjt, 35, 722. (Tr.: KD, V, 712). K. Incl. 16. maj.

1) Ses ikke i KB.

16. maj (Kbh.) Mag. Michael og mag. Hans Brochmand fik brev anlangende at besidde hver deres residens. Kongen er tilfreds, at M må besidde slotspræstens residens endnu 1 år, beregnet fra påske 1660 og til førstkommende påske 1661. Hvorimod HB lige så længe kan beholde den Skt. Nikolaj Kirkes residens, som han nu ibor. Dermed etc. Befalendes etc. Sjt, 35, 722. K.

17. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med løjtnant Hans Christoph Gros von Bamberg og Hans Henriksen Finch. De skal gøre afregning med HCG anlangende det, kongen befindes at blive ham skyldig for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 722. K. Incl. udat.

I lige måde at gøre afregning med HHF, den 18. maj 1660.

17. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Margrethe, enke efter Claus Hønnike, indvisning i Vardø toldsted næst efter forrige deri gjorde assignationer for det, kongen efter renteriafregning, dat. 17. [febr.]¹ næst forleden 1659, befindes at blive skyldig med rente fra afregningens dato, og indtil betalingen sker. Befalendes etc. Sjt, 35, 722. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 27. april.

1) Efter K. og Orig.

18. maj (Kbh.) Willum Fetgat fik bevill. til toldfrihed for et skib imod sin fordring. Kongen skylder WF 7.000 rd. for hans skiberum, Fetgat, som i kongens tjeneste er blevet erobret af fjenden, så og for porte og fragt af samme skiberum. Kongen bevilger, at WF for denne sum må gøre sig betalt i den told og accise, som skal gives af de varer, stykgods el. a., som han med samme el. andet skiberum ind- el. udfører til Danmark el. Norge, indtil de 7.000 rd. med rente, 6 pct., beregnet fra dato, er kontenteret. Dog skal på hvert toldsted, hvor skib og varer passerer, hver gang afskrives af tolderne, hvorvidt tolden andrager. Når kapitalen er afbetalt, skal bevillingen leveres til tolderen på det toldsted, hvor den sidste andel bliver betalt, og den skal leveres ved regnskabet. Afgår WF ved døden, el. kommer skibet i ulykke, førend kapital og rente er afbetalt, må hans arvinger og redere, el. hvem der har bevillingen i hænde, gøres betalt på nævnte manér. Hvorefter osv. Forbydendes etc. Sjr, 24, 556. K. Incl. 30. april og 10. maj.

18. maj (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende herefter årligen af Dronningborg lens indkomst at lade give hr. Peder Christensen Juel, kongens skibspræst, den ham hidtil forundte sædvanlige besoldning, nemlig 130 kur.dl., hvilket skal blive godtgjort. Det skal begynde fra Philippi Jacobi 1658 og kontinuere så længe, indtil han lovligen kan blive forfremmet til et kald el. kapellani. Dermed etc. JT, 14, 227.

19. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om strengeligen at lade forkynde over al staden, at ingen, være sig hvo det være kan, af de svenske køber el. befatter sig med nogen af de huse, palisader, dæler, tømmerværk el. a., som findes i el. ved den svenske lejr, såfremt hvo, som forser sig dermed, ikke vil straffes. Dermed etc. Sjt, 35, 723. (Tr.: KD, V, 712). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn.

19. maj (Kbh.) Gotfred Hoffmand, kongens ingeniør, fik brev om en grund til mag. Niels Christensen Spend. NCS beklager sig over at have mistet en plads i byen efter den ny afstikning. GH skal erkyndige sig, hvor han igen kan udstikke én uden byens og alles skade. Sjt, 35, 723. (Tr.: KD, V, 712-13). K.

19. maj (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende Hans Olsen, køkkenskriver, om et skiberum. Hvad HO har ladet andrage for kongen, kan CvA se af hans supplikation. Han skal med forderligste erklæ-

re om skiberummets beskaffenhed, og hvis det endnu er ulosset, skal han med forderligste indskikke det med ladningen, på det på Admiralitetet kan blive påkendt, hvem det med rette tilkommer. Dermed etc. JT, 14, 227.

20. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afskrive nogle, som har fået Skipperboderne. Kongen har forundt skipper Diderik Rollufsen en af våningerne i Skipperboderne til forsikring for en del af hans resterende besoldning. De skal på hans fordring afskrive 112½ rd. af det, han bekommer våningen for. Dermed etc. Sjt, 35, 723. (Tr.: KD, V, 713). K. Orig. i DKanc. B 223E.

Lige sådant brev fik de 22. maj om at lade afskrive kaptajn Rickert Andersen 187½ rd. 25. maj om at lade afskrive Svend Jonsen 105 rd.

20. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om renteskriver Jørgen Carstensen. JC har for kongen ladet andrage, at han i kongens fars tid har gjort nogen leverance på Klædekammeret m.v., som han beretter at have at fordre hos kongen. De skal foretage hans beviser, efterse dem og meddele ham afregning af det, han befindes at have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 724. K. Orig. i Rtk. 216.195. Indl. 17. jan. 1659.

20. maj (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at indeholde den halve part af alle species af de varer, hollænderne leverer på Provianthuset, og af disse varer ikke at uddele til andre, være sig hvo det være kan, end dem, kommissarierne Steen Brahe og Holger Vind giver ordre om. Sjt, 35, 724. K.

20. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende på vegne af generalmajor Frederik von Ahlefeldt at betale Ove Skade til Kærbygård, prinsens hofmester, 75 rd. med rug af det, som leveres ham af den hollandske kommissarius, tagende OSs bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 724. K. Indl. udat.

21. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade oberstlt. Johan Bessel bekomme proviant for 100 rd. af hans resterende besoldning imod bevis el. afskrivelse på hans fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 725. K.

21. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Gert Bransen af Holland anlangende det, han befindes at have at fordre hos kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 725. K. Orig. i DKanc. B 179P.

21. maj (Kbh.) Kaptajn Cornelius Kruse d. Y. fik alvorlig befaling til inden 4 uger fra dato at begive sig ind i kongens residensstad Kbh., under straf. Sjt, 35, 725. K.

22. maj (Kbh.) Fru Christence Lykke fik bevill. til at måtte drage i gemakkerne og stuerne til hendes husbonds begravelse, hvorledes hun lyster. Forbydendes etc. Sjr, 24, 557.

22. maj (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om årligen af Provianthuset at lade Margrethe, enke efter Bartholomæus Mikkelsen, bekomme en skipperkost. Sjt, 35, 725. (Tr.: KD, V, 713).

22. maj (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende Diderik Langhorst og Sander Graa. Hvad DL og SG har ladet andrage for kongen, kan adressaten se af deres hosføjede supplikation. Det erfares, at vederparterne har indstævnet den af adressaten afsagte dom til Herredagene. Det eragtes billigt, at de supplikanterne tildømte varer mod kaution bliver dem følgagtig til sagens uddrag. De skal tage kaution af disse, så deres tildømte varer derimod kan være dem følgagtige. Dermed etc. Sjt, 35, 725.

22. maj (Kbh.) Ingvold Carstensen¹ fik brev anlangende 200 rd. deponerede penge til de fattiges økonomus til skolebørns underholdning. Det erfares, hvorledes adressaten imod kongens befaling, dat. 1. maj,² om at levere de 200 rd. med 1/2 års rente til de fattiges økonomus i Kbh., til borgmester Hans Sørensen har erklæret, at pengene efter anfordring og imod revers af de fattiges økonomus skulle blive følgagtig af retten til de fattige skolebørns underholdning. IC har dog uden kongens ordre el. dispensation understået sig at udstede pengene af retten, førend de herom tvistende parter er adskilt ved endelig dom. Kongen befaler ham uden al ophold og undskyldning straks at efterkomme befalingen og intet ophold forårsage økonomus i erlæggelse af pengene. Dermed etc. Sjt, 35, 726. K. (3).

1) If. K. byfoged i Christianshavn. 2) Se ovf., s. 123.

22. maj (Kbh.) Christoffer Orning fik brev om at levere dæleskriver på Bremerholm Bertel Marske (Marsche) imod hans kvittering det tømmer og de dæler, som er ankommet med adressaten fra Norge og tilhører kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 726. K.

23. maj (Kbh.) Bestalling for Johan Funck som fiskemester. Kongen har antaget JF som fiskemester i Kbh.s og Frederiksborg len. Han har lovet at være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Han skal først og fremmest have opsyn med, at fiskerierne bliver retteligen brugt, søerne og dammene i rette tid afladt og igen stuved og besat med fisk, og at fiskene, som bør forsættes, i rette tid og til gavns bliver forsat. De fisk, som kongen ikke behøver til sin hofholdning og udspisning, skal han som hidindtil sælge og føre pengene kongen alene til rgs. Sammeledes skal han have indseende med fiskerne og de andre underhavende folk, at enhver forestår sin stilling med flittighed og troskab. Såfremt nogen befindes at forholde sig anderledes, skal han vare derpå, at de får deres straf. Han skal mest muligt være hos folkene og have indseende med, at alting går rigtigt til med fiskeriet. I lige måde skal han have agt med, at fiskeriredskabet, såvel store som små vod, både o.a., bliver holdt ved magt. Kongen bevilger ham til årlig besoldning 100 rd. in spec. og 20 rd. kur. hver måned til kostpenge, 2 sædvanlige hofklædninger og fri foder og mål til en hest, hvilket skal gives ham af Frederiksborg Slot og begynde fra den tid, fjenden kvitterer landet. Lensmanden befales årligt at give ham dette. Sjr, 24, 557. K. Incl. 12. febr.

23. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om annammelse af dæler og tømmer ved dæleskriver Bertel Marske. Christoffer Orning er befalet¹ til BM at levere det tømmer og de dæler, som er ankommet fra Norge og tilhører kongen. NJ skal befale BM at annamme tømmeret og selv have indseende med, at det bliver leveret og annammet, og kvittere CO derfor. Sjt, 35, 726. K.

1) Se næstforeg. brev.

23. maj (Kbh.) Slotsfoged Jochum Walspurger fik brev om af Christoffer Orning at annamme det brændevod, som er ankommet fra Norge til kongens fornødenhed. Sjt, 35, 727. K.

23. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om en, der skal stille Johan Ludvig, organist ved Nikolaj Kirke, kaution. Hvad JL har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikati-

on. De skal tilholde Johan Fack at stille kaution indtil sagens uddrag ved Herredagen, så JL ingen skade lider. Dermed etc. Sjt, 35, 727. (Tr.: KD, V, 713-14). K.

23. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om en, der skal stille Arent Bechmand m.fl. kaution. Hvad AB, Johan Drøger, borger i Kbh., og Jørgen Nauges, skipper, har andraget for kongen, kan adressaterne se af deres supplikation. De skal tilholde den i supplikationen specificerede person i retten at deponere den sum, som han af dem er til-dømt at betale, el. til sagens uddrag stille kaution. Dermed etc. Sjt, 35, 727.

23. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om klæde hos Jens Lassen til artillerifolket. De skal af JL annamme det øvrige klæde, hvorom de for nogen tid siden har kontraheret med ham, og som ikke allerede er leveret, hvilket de siden skal lade skære til klæder og lade uddele proportionaliter til artillerifolkene og til regimenterne til fods i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 728. K.

23. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om den resterende tønne korn til artillerifolket. Forleden år var artillerifolket hver bevilget 1 td. korn, og en del har endnu ej bekommet det. De skal lade så mange, som resterer kornet, bekomme det. Dermed etc. Sjt, 35, 728. K. Orig. i DKanc. B 179P.

23. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Peter Holmer, kongens fiskeinspektør, anlangende det, han befindes at have at fordre for sin bestilling, indtil fjenden ankom til landet. Dermed etc. Sjt, 35, 728. K. Orig. i Rtk. 216.198.

23. maj (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev anlangende Lucas Lützens' skibe og gods af Hamborg. Af JKs erklæring erfarer kongen sagens beskaffenhed om de skibe og gods, som er strandet på Skagen tilhørende LL og hans medinteressenter. Kongen er tilfreds, at de 3 strandede skibe og så meget, der findes beholdt af salveret gods, må være dem el. deres fuldm. følgagtig. Dermed etc. JT, 14, 227.

24. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Hans Hermansen indvisning i Randers toldsted næst efter forrige gjorde assignationer for 1.260 rd. 1 ort, som kongen er blevet ham skyldig efter renteriaf-

regning, dat. 8. nov. 1659. Dermed etc. Sjt, 35, 728. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 13. maj.

24. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Laurids Jørgensen, tolder i Nyborg, indvisning i Nyborg toldsteds indkomst næst efter, at forrige deri gjorde indvisninger er betalt, for 6.741½ rd. 15 sk., som kongen er ham skyldig på hans formand, afd. Fester Walters vegne efter renteriefregning, dat. 22. maj 1651. Item for 3.462 rd. 36½ sk., som LJ på egne vegne i lige måde efter renteriefregning, dat. 30. april 1660, har at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 729. K. Orig. i DKanc. B 179P [dat. 26. maj], i Rtk. 216.212. Indl. 22. maj 1651, 9. jan. og 30. april.

24. maj (Kbh.) Bispens fik brev om at gøre den anordning, at af sognepræsterne og kapellanerne i Kbh. bliver ordineret én, som hver fredag kan forrette gudstjeneste i slotskirken, indtil en anden kan blive kaldet. Om søndagen er mag. Hans Enevoldsen [Brochmand] forordnet at forrette tjenesten indtil videre, og såfremt hans helbred vil tilstede det. Dermed etc. Sjt, 35, 729. (Tr.: KD, V, 714).

24. maj (Kbh.) Christoffer Gabel fik brev om de penge, prinsesinden forstrækker, og på hvad steder de igen skal udgives. Han skal annamme de 10.000 rd., som prinsesinden forstrækker kongen, og kvittere derfor, hvilke han igen skal levere følgende steder: til køkkenskriveren 5.000 rd., i vinkælderen 2.000 rd. og i Kongens eget Kammer 3.000 rd. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 729. K. Indl. udat.

24. maj (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om en mands kost til Søren Pedersen Smed. Kongen har befalet¹ SPS at tage vare på og gøre det arbejde, Jens Jensen på vegne af kongen befaler ham. HH skal lade SPS fra denne befalings dato månedlig bekomme en slet mands kost. Dermed etc. Sjt, 35, 730. K.

1) Ses ikke i KB.

24. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at nærværende Jacob Andersen bekommer en reformeret løjtnant til fods' traktement 1 måneds tid. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 730. K. Indl. udat.

24. maj (Kbh.) Albret Baltser Berns' enke og arvinger og Leonhard Marselis fik brev om at betale Albret Heins 1.761 rd. Kongen er for gjorte leverancer blevet AH 1.761 rd. skyldig. De skal på kongens vegne betale ham dette, hvilket igen skal blive godtgjort i de af deres regnskaber, de bliver indført i. Det skal stå dem frit for, såfremt kongen derefter akkorderer med dem om at forstrække ham, el. de i anden måde bekommer kongens penge i hænde, at indeholde så meget, som nævnte sum beløber sig til. Dermed etc. Sjt, 35, 730. Orig. i Rtk. 216.257.

24. maj (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev om at dømme om Kettinge præstekald. Om kaldet er opkommet nogen tvist, hvorom kongen tilstiller ham dokumenterne på begge sider. Han skal tage interessenterne for sig og forhøre sagens beskaffenhed og ved endelig dom adskille parterne. Dermed etc. FT, 7, 382. K.

25. maj (Kbh.) Arent Tengenagel, hollandsk proviantkommissarius, fik kvittering for nogen proviant. AT har til kongen på Provianthuset leveret rug, malt, havre, flæsk, ost, sild og lys, som efter sluttet akkord beløber sig til 12.953 rd. 3 ort 20 sk., hvorfor han kvitteres. Sjr, 24, 559. K. Orig. i Rtk. 216.271.

25. maj (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberst Henning Quitzow anlangende det, han befindes at have at fordre for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 730. K.

25. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Albret Dysseldorf, indvåner i Kbh., af Provianthuset bekomme proviant for 100 rd., hvilket de skal lade afskrive på kaptajn Jacob Holsts fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 731. K. Orig. i DKanc. B 179P.

25. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade annamme de dæler o.a. slags tømmer, som Frederik Boysen har skikket ned, og kvittere derfor. Dermed etc. Sjt, 35, 731. K.

26. maj (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at tage til sig 2 af kongens tjenere til med 2 borgere, som har forstand derpå, at lade besigtige de broer og bolværker, som tilforn er blevet holdt ved lige, og lade taksere det, der eragtes fornødent til deres reparation. Sjt, 35, 731. (Tr.: KD, V, 714). K.

26. maj¹ (Kbh.) Forbud anlangende indpas i borgerskabets vange. Kongen befaler soldatesken til hest og fods og alle andre, at de ej med deres heste el. andet gør borgmestre og råd og borgerskabet i byen fortræd på deres vange ved byen med at inlde deres heste el. kvæg deri el. afslå græs, under straf, om nogen forser sig herimod el. overtræder denne befaling. Dermed etc. Sjt, 35, 731. (Tr.: KD, V, 714). K.

1) Kopibogen har fejlagtigt *juli*.

26. maj (Kbh.) Christoffer Orning fik brev om til kongens bryggersskriver Johan Wulf at levere 300 favne af det med ham selv hidkomne ved. Dermed etc. Sjt, 35, 732. K.

26.¹ maj (Kbh.) Åbent forbud mod at gøre bønderne i Ny Amager fortræd med heste i deres enge. Kongen befaler soldatesken til hest og fods og alle andre, at de ej med deres heste el. andet gør bønderne på Ny Amager fortræd på deres enge ved byen el. i Ladegårdsmarken, med at inlde deres heste el. kvæg deri el. afslå græs, under straf, om nogen forser sig herimod el. overtræder denne befaling. Dermed etc. Sjt, 35, 731. (Tr.: KD, V, 714). K.

1) K. er bagpå dat. 28. maj, hvilket svarer til nummereringen.

26. maj (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev om hr. Laurids (Laurs) Jensen Varberg, kongens skibspræst. Hvad LJV har ladet andrage for kongen, kan LJH se af hans hosfølgende supplikation. Han skal med forderligste indstævne sagen for sig og dømme det, ret er. Dermed etc. FT, 7, 382.

27. maj (Kbh.) Patent under seglet alene om freden, som blev udråbt af herolden ved trompeter. Alle gøres vitterligt, at det nu ved den Allerhøjestes bistand ved venlig underhandling er kommet så vidt, at fredsartiklerne ml. Fr. 3. og H.M. kong Karl af Sverige summariter på begge sider er sluttet og hermed forkyndes til alles efterretning, særdeles K.M.s høje og nedrige krigsofficerer og betjente og soldatesken til hest og fods med alle andre undersætter, hvorved al hostilitet og fjendskab afskaffes. Sjr, 24, 559. K.

28. maj (Kbh.) Bevilling for Henning Quitzow til frit at beholde det kvæg, han for nogen tid siden for rede penge har tilforhandlet sig i staden, og at lade det føre hen, hvor han bedst synes. Sjr, 24, 559.

28. maj (Kbh.) Borgmestre og råd og byfogeden i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at alle de skuder, skiberum og fartøjer, som er ved byen, med forderligste bliver gjort færdige og holdes i beredskab til at føre folket af landene, til hvilken ende de skal indlevere en fortegnelse over, hvor mange der findes, og hvor mange læster hvert skiberum er drægtigt. Dermed etc. Sjt, 35, 732. (Tr.: KD, V, 715). K.

28. maj (Kbh.) Marskalen fik brev om trompeter og paukeslåer til Frands Brockenhuus' begravelse. Kongen har bevilget, at hans trompeter og paukeslåer må betjene fru Christence Lykke, afd. FBs, til hendes husbonds begravelse. Adressaten skal give dem ordre dertil. Befalendes etc. Sjt, 35, 732.

28. maj (Kbh.) Hr. Axel Urup og hr. Henrik Bielke fik brev om at handle med de svenske kommissarier anlangende forbud mod at noget udføres, så og sikkerhed i søen. De skal med forderligste begive sig til de svenske ved fredstraktaten forordnede kommissarier og føre dem til gemyt det store besvær, som vil blive i landet, dersom soldatesken under den svenske armé uforment tilstedes af landet at bortføre og sælge alt det fæ, korn o.a., som kan overkommes, gørende deres bedste til, at et vist forbud gøres, at intet herefter må tages fra bonden el. andre på landet, men enhver må beholde sit og soldatesken forordnes vis underholdning og den fattige undersåt nogenledes blive beholden. Herhos skal de også erindre, hvad middel der kan træffes, at sejladsen herefter kan være fri og kongens undersætter ikke bliver molesteret af kapere el. andre svenske udliggere. Dermed etc. Sjt, 35, 732.

28. maj (Kbh.) Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lützwow m.fl. fik brev anlangende deres kommissariebestilling med underholdning af det svenske folk og dets udførsel. Freden er ved den Allerhøjestes bistand sluttet ml. kongen og H.M. kongen af Sverige. Kongen har anset for godt at forordne kommissarier, som kan følge og forlægge den svenske armé i Sjæll., enhver i sit kvarter, og derhos tilse, at alting går rigtigt til, på det ingen af indvånerne tilføjes skade, men de klagende hjælpes til rette. Adressaterne befales og får fuldmagt til straks at forfølge sig til generalen for arméen, angivende, at de efter kongens befaling er afskicket for at følge arméen og forlægge den, på det at om nogen klager påkommer i kvartererne el. i udførselen, kan det tilkendegives H.M., på det at det kan blive remedieret og undersåt-

terne så vidt muligt forskånet for videre overvold. Til den ende skal de med de svenske generaler og officerer forene sig om en vis måde, hvorefter soldatesken kan underholdes nødtørftigt efter fredstraktaten, indtil alt det svenske folk til hest og fods er udført af landet til den determinerede tid. På det at det desto bekvemmere kan ske, skal de i havne lade anholde og til afførselen bruge så mange skuder, skiberum og fartøjer, som kan bekommes. Dermed etc. Sjt, 35, 733. K. Incl. 25. maj.

Lige sådan befaling fik Christen Skeel til Loll., Vincents Bille og Jens Rodsteen til Møn og Falster.

28. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Gunde Rosenkrantz til Vindinge, befalingsmand på Skanderborg, anlangende det, kongen befindes at være ham skyldig for forstrækning til Frederiksodde og i Fyn og i belejringen. Dermed etc. Sjt, 35, 734.

28. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Mariche, enke efter Jørgen Buntmager, bekomme 100 sldl. til hendes husbonds begravelse, hvilke de siden skal afkorte i hendes fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 735. K. Orig. i DKanc. B 179P.

28. maj (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om efter freden at kommunikere med generalkrigskommissarius Otte Pogwisch om kontribution. Med Guds hjælp er freden nu sluttet ml. kongen og kongen af Sverige. Adressaterne befales herefter intet at påbyde i landet el. at distribuere noget af penge el. korn, med mindre de kommunikerer derom med OP. Dermed etc. FT, 7, 382. K.

28. maj (Kbh.)¹ Christen Jørgensen Skeel fik brev anlangende at antage sin forretning om anstalt til det, der hører til de svenskes evakuations m.m. i Loll., findes i Sjæll. Miss. den 28. maj 1660. SmT, 8, 236. K.
1) Efter teksten står: Vincents Bille og Jens Rodsteen fik brev anlangende deres evakuationskommissariebestilling, læs Sjæll. Miss. 1660. K.

28. maj (Kbh.) Å.b. om, at desordre i kvartererne skal remederes ved krigsretten. Kongen kommer i erfaring, at adskillig desordre forefalder i kvartererne i Jyll., kommissarierne uafvidende. Kongen befaler strengeligen de høje officerer, at de holder god disciplin, så undersåtterne ikke overfalder med ulovlig medfart af underofficererne el. soldatesken. Dersom nogen bryder dette, har kongen befalet¹ Otte Pog-

wisch at lade holde krigsret og eksekvere efter krigsartiklerne. JR, 13, 136. K. Incl. udat.

1) Se ndf., 3. følgende brev.

28. maj (Kbh.) Steen Rodsteen og flere fik brev om med første lejlighed at begive sig til Kbh. og gøre rgsk. for deres kommissariebestillinger. SR skal gøre rigtighed for sin kommissariebestilling i Thy. Dermed etc. JT, 14, 228.

Lige sådant brev fik Sivert Brockenhuus i Mors. Jens Kaas, Viborg stift. Afd. Hans Arenfeldts arvinger for hans kommissariebestilling i Thy.

28. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende, at kommissarierne efter freden intet skal påbyde og distribuere uden hans kommunikation. Freden er sluttet ml. kongen og kongen af Sverige. Kongen har befalet¹ kommissarierne i Jyll. og Fyn, at de herefter intet må påbyde el. distribuere af penge og korn, med mindre de kommunikerer med OP. Befalende etc. JT, 14, 228.

1) Se næstflg. brev.

28. maj (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende å.b. om, at høje officerer og krigsretten skal remedere uskikkelighed i kvartererne. Kongen har ladet udgå å.b.¹ til de høje officerer om at holde god disciplin i kvartererne. OP skal have opsyn med, at det går skikkelig til. Derksom nogen befindes at bryde dette, skal han lade det remedere ved krigsretten. Dermed etc. JT, 14, 228.

Lige sådant brev fik Jochum von Trampe, generalmajor.

1) Se ovf., s. 148-49.

28. maj (Kbh.) Mogens Friis og de andre kommissarier fik brev anlangende intet efter freden at påbyde og distribuere uden generalkrigskommissarius Otte Pogwischs kommunikation. Formedelst Guds bi-stand er freden sluttet ml. kongen og kongen af Sverige. Adressaten skal herefter intet påbyde el. distribuere af penge el. korn, med mindre han kommunikerer med OP derom. JT, 14, 229.

Lige sådant brev fik Sivert Brockenhuus, Steen Rodsteen, Jørgen Kruse, Ebbe Gyldenstjerne.

29. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om toldforvalter nordenfjelds Herman Garman (Gaarmand)s indvisning. HG har 13. juli 1659 til kongens hofholdning forstrakt 2.000 rd. i rede penge. Desligeste i be-

lejringens tid og den allerhøjeste nød gjort forstrækning af proviant for 5.727 rd. 10 sk. efter renterikvittance. De skal for fordringen, i en sum 7.727 rd. 10 sk., gøre ham indvisning i toldene nordenfjelds, næst efter at forrige, deri gjorte assignationer er betalt, med rente af de 2.000 rd. kapital fra forstrækningens dato, til han bliver kontenteret. Dersom han ikke inden år og dag bliver betalt de 5.727 rd. 10 sk., skal han godtgøres sædv. rente i lige måde fra den tid. SjT, 35, 735. K. Incl. 19. og 28. maj.

29. maj (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om, hvor de må annamme tolden. Kongen er tilfreds, at de indtil videre må lade annamme tolden i Øresund i et af deres huse, eftersom toldboden i Sundet er nedbrudt. Dermed etc. SjT, 35, 735. K.

29. maj (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om med flid at lade de svenske folks transport og overførsel af insulerne være angelegen og dertil forordne Nicolaj Helt, viceadmiral, og flere skibsofficerer, som ved at tilvejebringe skibe og fartøj kan gøre deres yderste til, at intet forsømmes til, at det svenske folk efter fredsfordraget bliver udført af landene til den terminerede tid. Dermed etc. SjT, 35, 736. K.

P.S. I lige måde skal HB handle med de hollandske herværende deputerede om nogen hjælp til fartøj, eftersom de har lovet at ville gøre assistens dertil.

29. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde de tømmermænd o.a. håndværksfolk, som har opsat fredshusene uden for staden, at de igen nedtager husene uden skade, og som de selv vil svare til, og igen opsætter dem i Kastellet efter bygmesterens mundtlige ordre. Desligeste, at der bliver så mange vogne, som kan age huse-nes materialer til Kastellet, når bygmesteren ansøger derom. Dermed etc. SjT, 35, 736. (Tr.: KD, V, 715). K. Incl. udat.

29. maj (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om stykker o.a. til Nakskov, Nykøbing og Møn. Han skal på ansøgning af generalmajor og oberst Frederik von Ahlefeldt til Marsleben lade være følgagtig 2 12-pundige, 2 18-pundige og 2 26-pundige stykker til Nakskov. Nok til Nykøbing 6 8-pundige. Til skansen på Møn 3 6-pundige stykker med kugler, 50 til hvert stykke, med fornødne artilleribetjente. Dermed etc. SjT, 35, 737. K. Incl. 29. maj.

29. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om at låne Johan Stenkuhl og Jørgen Juel et spir¹ på 12-13 palmer til en bojert. Dog at han tager bevis, at det igen til vis tid skal blive leveret. Befalendes etc. SjtT, 35, 737. K.

1) Kopibogen har *en sperre*, men der må være tale om et spir, en mast, hvis tykkelse målttes i palmer, à 4 1/14 sjæll. tomme.

29. maj (Kbh.) Åben befaling til øvrigheden i Nykøbing om en skude tilhørende Jens Jensen Vissing og Thomas Rasmussen, Kbh. og Christianshavn. JJV og TR har ladet andrage for kongen, hvorledes en af deres skuder henskikket til Loll. efter brændevad er erobret af fjenden og skudt i grund, og det skuden tilhørende redskab formodes at være opkøbt af borgerskabet i Nykøbing. De forhåber igen at kunne tage skuden op. Borgmestre og råd i Nykøbing o.a., som dér på vegne af kongen har befaling, befales at bevise dem el. deres fuldm. al mulig assistens til optagelse af skuden, såvel som for billig betaling at levere dem deres redskab fra borgerskabet, som har købt el. bekommen det. Dermed osv. SmT, 8, 236. K. Indl. 28. maj.

29. maj (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om svenske fangers løsgivelse. Freden er næst den Højestes bistand blevet sluttet ml. kongen og H.M. af Sverige. Det er bl.a. aftalt, at fangerne på begge sider skal løsgives efter hofsølgende artikler af fredsfordraget. CvA skal stille de svenske fanger, som er hos ham, på fri fod, så de kan begive sig, hvor de lyster. Dermed etc. JT, 14, 229.

30. maj (Kbh.) To rejsepas for kommissarier til det svenske folks udførsel. N. N. er på kongens vegne affærdiget i [ikke angivet] for at forrette nogle af kongens hverv og efter lejlighed tilbage igen. Kongen befaler lensmænd, fogeder, skrivere og borgmestre og råd og alle andre, som på hans vegne har nogen befaling, og som N.N. besøger, uden ophold straks at forskaffe ham 2 bøndervogne med heste, så og fri færger over færgstederne samt frit traktement til ham og medhavende folk og heste på rejsen frem og tilbage, i byerne og på landet. Dersom bøndervogne ej straks er at bekomme, skal borgervognene fremføre ham, hvilke vognmændene skal godtgøres af byen efter hans bevis. Traktementet skal igen blive byerne godtgjort. SjrR, 24, 560. K. (2, det ene til nedenstående tekst).

Af dette brev udgik 1 til Jens Rodsteen, 1 til Vincents Bille.

Oluf Brockenhuus til Hjulebjerg, befalingsmand over Svenstrupgård, er på kongens vegne affærdiget i Sjælland for at forrette nogle af

kongens hverv og efter lejlighed tilbage til Kbh. igen. Kongen befaler lensmænd, fogeder, skrivere og borgmestre og råd og alle andre, som på hans vegne har nogen befaling, og som OB besøger, uden ophold straks at forskaffe ham 2 bøndervogne med heste, så og fri færger over færgestederne samt frit traktement til ham og medhavende folk og heste på rejsen frem og tilbage, i byerne og på landet. Dersom bøndervogne ej straks er at bekomme, skal borgervognene fremføre ham, hvilke vognmændene skal godtgøres af byen efter hans bevis. Traktementet skal igen blive godtgjort byerne.

Lige sådant pas fik Jørgen Friis, Hugo Lützwow, Ove Juel, Christen Skeel.

30. maj (Kbh.)¹ K.M.s obligation til skipper Jan Gerbrandt af Holland. Kongen er blevet JG 3.466 rd. 2 ort 15 sk. skyldig for hans skiberum, som i kongens tjeneste er blevet erobret af fjenden samt deraf gående fragt efter rentemestrenes med ham gjorde afregning. Kongen lover for sig og efterkommere at betale JG el. hvem, der har denne obligation, dette af de første midler, som bliver tilvejebragt i Danmark, Holland el. a. steder. Sjr, 24, 561. K. Indl. 30. maj.

1) Efter brevet står: Hr. Schering Rosenhane og Steen Bielkes brev om 32.000 rd. findes i Norske åbne breve den 1. juni 1660.

30. maj (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at Jørgen Holmer, visiterer i Sundet, til kongens tjeneste må bekomme den brandslup, som findes ved Bremerholm, med sejl og redskab. Dermed etc. Sjt, 35, 737. K.

30. maj (Kbh.) Hans Oldeland og Niels Kruse fik brev om at begive sig til afd. Frands Brockenhuus' forseglede bo, opbryde det, registrere det og under deres hænder overlevere registreringen til de interesserede. Dermed etc. Sjt, 35, 737.

30. maj (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at han ud ad porten på landet må lade komme de borgere i staden, som har borgmestrenes seddel at fremvise. Dog skal han have indseende med, at de, som således kommer ud, ikke tilstedes imod forbud i staden at indføre varer, som de kan have købt på landet. De sedler, som bliver udgivet af ham el. borgmestrene herpå, skal alle være skrevet på stempelt papir. Dermed etc. Sjt, 35, 738. (Tr.: KD, V, 715). K.

30. maj (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om ordonnansryttere til kommissarierne for det svenske folks udførsel. Kongen har forordnet Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lützow som kommissarier i Sjæll. FvA skal lade dem bekomme en korporal med 28 ryttere af garnisonen i Kbh., som kan følge dem her i landet, og som de kan bruge som ordonnansryttere, og som kan advisere kongen om det, der passerer. Dermed etc. Sjt, 35, 738. K.

30. maj (Kbh.) Åben befaling til undersætterne i Sjæll. anlangende de kommissarier, som er forordnet til det svenske folks afførsel. Kongen har efter fredsfordraget ml. ham og kongen af Sverige forordnet Oluf Brockenhuus, Jørgen Friis, Ove Juel og Hugo Lützow som kommissarier ved arméen, så længe det svenske folk efter fredsfordraget skal forblive i landet. Dersom en af dem for svaghed el. andet tilfælde ikke kan være til stede, skal de alle lige fuldt have magt til at ordinere [befale] over hele landet, som det eragtes bedst og lideligst for den fattige. Derfor skal enhver ordre efterkommes overalt. De ordonnansryttere, som er medgivet dem, skal de lade indkvartere i købstæderne efter kongens ordinans, så de kan have dem ved hånden, når det kræves. Hvorefter osv. Ladendes det etc. Sjt, 35, 738. K.

Efter dette udgik flere eksemplarer.

30. maj (Kbh.) Bispens fik brev om at gøre den anordning, at den følgende dag, som er Kristi Himmelfarts dag, gøres taksigelse for freden af alle prædikestolene i staden, så og at derefter bliver sunget O Gud, vi love dig etc. Dermed etc. Sjt, 35, 739. (Tr.: KD, V, 716). K.

30. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Corfitz Trolle indvisning for hans resterende besoldning i Christiania told for 1.000 rd., efter at forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 739. K.

30. maj (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om at erklære sig om jomfru Ide Langes dont. Hvad IL har ladet andrage for kongen, kan OG se af hendes indlagte supplikation. Han skal erklære sig om sagens beskaffenhed og med forderligste indskikke erklæringen i Kanc., hvorpå kongen siden vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 739.

1. juni (Kbh.) Albertus Matthisen fik brev om at måle og vurdere den våning, som Jacob Jostsen, højbådsmand, ibor, liggende i Skipperboerne i Hummergade nr. 10, og med forderligste indlevere forretningen i Kanc. Sjt, 35, 740.

1. juni (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at begive sig fra Kbh., tagende med sig oberst Hoffmann, til Kronborg fæstning, hvor han skal lade forfærdige et bestik af fæstningen, såsom den nu findes med alle sine værker. Desligeste skal han foreholde den svenske kommandant dér, at han skal have flittig indseende med, at alting efter traktaterne i sin esse forbliver udemoleret. Til den ende skal han bekomme et inventarium, på kongens vegne tilsigende kommandanten en diskretion, hvis han lader forblive uforrykket de materialer o.a., som findes ved værkerne. Dermed etc. Sjt, 35, 740. K.

1. juni (Kbh.) Georg Hoffmann fik brev om at begive sig fra Kbh. til fæstningen Kronborg med oberst Ejler Holck og dér forrette det, denne på vegne af kongen efter dennes ordre tilsiger ham. Dermed etc. Sjt, 35, 741. K.

1. juni (Kbh.) Marcus Meybom fik brev om salvaguardering af Hørsholm gård og bønder. Han skal med de to hos sig værende, løjtnant og knægt, salvaguardere Hørsholm lens bønder, så alting går skikkelig til, hvortil han og fra Kbh. skal skikkes nogle ryttere, som han til den ende skal befale. De klagemål, som kan forefalde formedelst militien, skal han på behørig steder remedere. Dermed etc. Sjt, 35, 741. K.

1. juni (Kbh.) Hans Dibolt von Denen fik brev om herefter at lade have flittigt opsyn med, at officererne el. soldatesken ikke skyder i kongens vildtbane. Dersom nogen betrædes mod forbudet at skyde vildt, skal han tilkendegive det for den officer, som ligger i hans len, at de, som gør det, kan blive straffet. Dermed etc. Sjt, 35, 741. K.

1. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om overrenteskriver Thomas Thomsens indvisning. TT har for kongen ladet andrage, at han til nogle af kongens betjente i denne belejrings tid formedelst mangel på besoldningsmidler har gjort forstrækning til deres nødtørftige ophold, og lovet og godsagt for en del, nemlig Laurids Jostsen, renteskriver, 140 rd., hr. Peder Madsen, skibspræst, 15 rd. 20 sk. og Poul Dreyer på Tøjhuset 50 rd. Derforuden erbyder han til kongen at ville forstrække

100 rd. i varer af saltet torsk. Kongen er tilfreds, at adressaterne må gøre ham indvisning i Sundhordland el. Bergenhus told mod bevis for det, han har forstrakt el. godsagt og fremdeles vil forstrække, efter at forrige deri gjorde assignationer er betalt. Befalendes etc. Sjt, 35, 742. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 1. juni.

1. juni (Kbh.) Otte Friis fik brev om bevill. på 800 rd. årlig pension af Skanderborg len for tro tjeneste. Det skal begynde fra brevetts dato. Lensmanden befales at erlægge dette. Ej gørendes osv. JR, 13, 137. K.

1. juni (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende Otte Friis' pension af Skanderborg. Kongen har for tro tjeneste forundt OF til årlig pension 800 rd., som skal erlægges af Skanderborg len indtil videre og indtil, han i andre måder kan blive aflagt, og begynde fra brevetts dato. GR skal årligen lade ham betale dette, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 229.

1. juni (Kbh.) Mogens Friis fik brev om fartøj og underholdning til Mogens Krag's folks overførsel. MK er befalet¹ straks at føre sit regiment til Kbh. MF skal anordne, at fornødent fartøj til overførselen forskaffes ved Århus, såvel som proviant til dem på rejsen. Dermed etc. JT, 14, 230.
1) Ses ikke i KB.

1. juni (Kbh.) Hr. Schering Rosenhane, friherre til Ikalaburg, herre til Torpa, Tysa, Engelholm og Hagen, Sveriges Riges råd, kancelliråd og overstatholder på Stockholms Slot samt lagmand over Södermanland, og Steen Bielke fik bevill. hver på 32.000 rd. at betales af Bergen og Trondhjem. Af nådig affektion til SR har kongen tilsagt ham 32.000 rd., som kongen og hans efterkommere lover at betale til SR og hans arvinger, nemlig årligen til hver 11. juni 5.333 rd. 2 mk., og deraf til SR, hans arvinger el. fuldmægtige ufejlbarligen til denne tid i 1661 at lade erlægge 1. termin og således i 6 år, indtil kapitalen er betalt. NR, 10, 182. (Tr.: No. Rigs-Reg., 349-50).

Lige sådant brev fik hr. Steen Bielke at betales i Trondhjem.

2. juni (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han må beholde de bygninger og hytter, der findes i den svenske lejr på Brønshøj Kirkes og præstegårds grund, eftersom kirken skal være brøstfældig og præstegården ganske nedbrudt. Sjr, 24, 562. K. Incl. 26. maj og udat.

2. juni (Kbh.) Jørgen Andersen fik efter begæring bevill. til, at han og hans trolovede fæstemø Elisabeth Jacobsdatter må vies hjemme i huset. Dog at kirken, skolen, præsten, de fattige el. a. ikke afgår noget på deres retlighed. SJR, 24, 563.

2. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, adskillige begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over gods, som Zacharias Jacobsen, Kbh., begærer til pant imod forstrækning til garnisonen i Kbh. af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne indkomsten og anslå den efter renteritakst og indlevere en fortegnelse i Kanc., så han kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 742. K. Indl. udat. (vedr. Albret Itzen, se tilføjelsen nedenfor under 7. juni), udat. (vedr. Peder Knudsen, se tilføjelsen under 9. juni) og 4. april og 5. juli (vedr. Frederik Turesen, se tilføjelsen under 10. juni).

Den 7. juni Peder Turesen i Kbh. om gods efter en fortegnelse. Den 7. juni Albret Itzen om en by, Nordrup, i Antvorskov len. Den 9. juni Peder Knudsen fiskal med indgang: Eftersom kongens fiskal PK til pant begærer en af kronens møller, Bistrup Mølle, i Roskilde len, mod forstrækning af så mange rede penge til garnisonens underholdning i Kbh., som møllens indkomst etc. Frederik Turesen om Hellested¹, i Stevns, den 10. juni. Strange Trøner om gods efter en fortegnelse, den 14. juni 1660. Item Erik Rosenkrantz om gods efter en fortegnelse, den 16. juni 1660. Item Albret Itzen om en ø under Sjæll., Nyord, den 18. juni 1660.

1) Kopibogen har Halsted.

2. juni (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende hr. Henrik Henriksen i Helsingør. Kongen erfarer, at HH af borgmestre og råd i Helsingør skal være kaldet til sogneprest til Skt. Olai Kirke smst., og at han er kaldet over den ordinære tid efter ordinansen. Kongen er dog tilfreds, at han må beholde kaldet, hvorfor HS skal konfirmere ham dertil, dog at kaldsbrevet forandres og indrettes efter den ordinære tid. Dermed etc. Sjt, 35, 743. K.

2. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende universitetets bønder. Hvad rektor og menige professorer på universitetet i Kbh. har ladet andrage for kongen, kan de se af deres hofølgende supplikation. De skal have indseende med, at universitetets bønder ej ubilligen besværes med militærisk tyngte. Sjt, 35, 744. K.

De, som fik brevet: Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis, Hugo Lütow.

2. juni (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om insolenser, som begås af soldatesken. Det beklages, at der i adskillige måder af soldatesken begås stor insolence imod indvånerne såvel som andre, som kommer til byen med varer. FvA skal have indseende med, at sådan uskikkelighed forekommes, og at alle, som i så måder betrædes, uden forskånsel bliver straffet alvorligen. Dermed etc. Sjt, 35, 744. (Tr.: KD, V, 716). K.

2. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Frederik von Ahlefeldt på sin besoldning bekomme 400 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 744. K.

2. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om på ansøgning at lade løjtnant Hans Christophel Rust bekomme 30 rd. til rejsepenge af sin resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 745. K.

2. juni (Kbh.) Hans Hermansen Slagter, Kbh., fik konfirm. af sin indvisning i Randers told. Rentemestrene har efter kongens ordre¹ gjort HHS indvisning i Randers toldsted for 1.260 rd. 1 ort, som kongen er skyldig efter renteriefregning, og pengene snarest muligt at betales, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. Kongen konfirmerer assignationen. JR, 13, 137. K.

1) Se ovf., s. 143-44.

2. juni (Kbh.) Laurids Below fik brev anlangende Linderoths børns værgemål. Han skal enten selv el. en anden, som er vederhæftig, og han selv agter at forsvare, lade antage Ls børns værgemål. Desligeste have indseende med, at der omgås dermed således, at de umyndige ingen uret vederfares. Dermed etc. JT, 14, 230.

3. juni (Kbh.) Bestalling for Oluf Borch som professor philologiæ ved Kbh.s Universitet. Kongen har betragtet den frugt og zir, som philologicum, poeticum, botanicum og chemicum studium på et velbeskikket akademi kan medføre. Han har antaget OB til at være professor på akademiet i sin residensstad Kbh., og det således, at han som ordinarius professor philologiæ fornemmelig skal drive og excolere humaniora og poetica med ungdommen, dog ekstraordinært om våren og sommeren undervise studioses, som har inkliation til medicinam in botanicis, og om vinteren in fundamentis chemiæ. Hvad hans stipendium angår, da er kongen tilfreds, at han på akademiet fra denne dag frem for dem, der herefter bliver vokeret til nogen profession, må nyde og

have sit sæde, sted og gang og siden secundum constitutiones et consuetudines academicas efter senium fra brevets dato ordinario salario med optione residentiarum decimarum et templorum.¹ På det han kan perfektionere sig endnu videre i nævnte discipliner, har kongen bevilget ham i 2 år (fra Michaelis førstkomende) at forrejse udenlands. Dog at han siden efter sin hjemkomst og foregående disputation straks begiver sig til sin profession. Eftersom han til nationens tjeneste har påtaget sig at skrive et opus metricum, som udfordrer tid, vindskibelighed og betænkning, og han langsommelig tid ingen salari-um in academia kan tilfalde, har kongen bevilget, at han fra denne dag i 3 år årligen må nyde 500 rd. af toldforpagteren el. betjente af toldstedet Valderhoved, liggende i Norge, som årligen skal leveres ham i 3 år til Skt. Mortens dag. SJR, 24, 563. K. (2).

1) og siden efter alder ifølge akademiske regler fra brevets dato almindelig løn med frit valg af opholdssteder, tiendeafgifter og kirker.

3. juni (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz og Nicolaj Helt fik brev om at tale med den svenske general, pfalzgreven af Sulzbach, om udførsel af fartøjet og folket. Kongen erfarer, at der er kommet ordre fra regeringen i Sverige om evakuation af landene. Adressaterne skal straks, de bekommer denne ordre, begive sig ud til S og konferere med ham om fartøj til folkets bortførsel, så og krybber o.a. til fartøjet. Desligeste til hvad steder folket skal henføres. Dermed etc. SJT, 35, 745. K. Orig. i DKanc. B 173.

3. juni (Kbh.) Forstander for kvæsthuset Gabriel Jacobsen fik brev om at annamme inventarium af Diderich Christensen. GJ skal af DC til sig tage følgende inventarium: 20 dyner, 17 hoveddyner, 25 dækkener og sengeklæder, 13 lagner, 2 træspande, 3 natstole, 1 økse, 1 hjulbære, 1 træskuffe, 1 jernskuffe, 2 kobberkedler, 29 sengesteder, 6 ledige tøn-der, item en slump ærter, nok 2 lispd. tørfisk, ½ vorde sild, og give DC kvittering. SJT, 35, 745. K. Incl. 1. juni.

3. juni (Kbh.) Rektor og professorer fik brev anlangende Oluf Borch. Kongen har betragtet den frugt og zir, som philologicum, poeticum, botanicum og chemicum studium kan føre med sig på et velbeskikket akademi. Han har derfor forordnet OB til at være professor på akademiet i sin residensstad Kbh., og det således, at OB som ordinarius professor philologiæ fornemmelig skal drive og excolere humaniora og poetica med ungdommen, dog ekstraordinært om våren og somme-

ren undervise studioses, som har inclination til medicinam in botanicis og om vinteren in fundamentis chemiæ. Hvad hans stipendium angår, er kongen tilfreds, at han på akademiet fra denne dag fremfør dem, der herefter bliver vokeret til nogen profession, må nyde sit sæde, sted og gang og siden secundum constitutiones et consuetudines academicas efter ænium fra dette brevs dato ordinario salario med optione residentiarum decimarum et templorum¹, og på det han i forberørte discipliner kan perfektionere sig endnu videre, er han bevilget i 2 år, fra førstkommende Michaelis, at rejse udenlands, dog at han siden efter sin hjemkomst og foregående disputation straks begiver sig til sin profession. Dette lader kongen dem vide til efterretning. Befalendes etc. Sjt, 35, 746. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA.

1) Se noten til brevet ovf., s. 158.

3. juni (Kbh.) Niels Juel fik brev om at 2 skal løslades. Kongen er tilfreds, at Oluf Mikkelsen Bulvig og Bendt Jørgensen denne gang må løslades af deres fængsel. Dermed etc. Sjt, 35, 746.

4. juni (Kbh.) Emdrup(lund)s bønder fik bevill. til 4 huse el. hytter i lejren til hjælp til deres bygning. Sjr, 24, 564. K.

4. juni (Kbh.) Niels Juel fik brev om at tage kaptajn Cornelius Kruse d. Y. i arrest, eftersom erfares, at han skal være ankommet til Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 747.

4. juni (Kbh.) Niels Juel fik brev om indtil videre at forordne skibskaptajn Fit Jansen til at tage vare ved bommen, så ingen uden kongens pas kommer ud. Desligeste, at ingen skiberum, som er dygtige til at føre folk, gives løs, hvorfor han bør have flittigt indseende dermed. De både o.a. fartøj, som kommer ud, skal han give en seddel til Kanc., at de er udygtige, hvorpå de siden skal søge kongens bevill. Dermed etc. Sjt, 35, 747. K.

4. juni (Kbh.) Tolder Johan Smidt fik brev om frit at lade passere de skibe, som fra Norge med Christoffer Orning er kommet til Kbh. og har kongens ladning inde og skal være fri for havne- og rorstold, så vidt kongen tilkommer deraf. Til den ende skal han tage antegnelser under COs hånd, hvor mange skibe der har kongens ladning. Sjt, 35, 747. K.

4. juni (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at oppebære tolden som tilforn. Kongen kommer i erfaring, at i Sundet er ankommet en del skibe. Tolderne skal siden fredsslutningen som tilforn oppebære tolden i Øresund og forholde sig med oppebørselen efter fredsfordraget. Sjt, 35, 748. (Tr.: CCD, VI, 427). K.

4. juni (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at dømme i Johan Egersfelts sag. Hvad JE har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal tage sagen for sig og forsvarligen dømme det, som kan eragtes ret. Dermed etc. Sjt, 35, 748.

4. juni (Kbh.) Niels Rosenkrantz fik brev om besigtigelse af skanser og fæstninger på Møn og andetsteds. Han skal straks begive sig fra Kbh. til Loll., Falster og Møn for at besigtige fæstninger, skanser o.a. fortifikationsværker, hvorledes de er efterladt af de svenske. Han skal gøre underretning herom, så og om, med hvad folk, han eragter, de ringest kan besættes. Dermed etc. Sjt, 35, 748. K.

4. juni (Kbh.) Den hollandske kommissarius Arent Tegnagel fik brev om at lade følge 10.000 rd., halvparten i penge, halvparten i proviant, på Henrik Müllers og Jørgen Bjørnsens assignation, hvilket igen skal blive godtgjort. Sjt, 35, 748. K. (3). Indl. udat.

4. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende klagemål fra borgerskabet i Næstved og Helsingør. Hvad borgerskabet dér har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres hosføjede supplikation. De skal så vidt muligt forhjælpe dem til rette. Dermed etc. Sjt, 35, 749.

4. juni (Kbh.) Henrik Müller og Jørgen Bjørnsen fik brev om at befragte fartøjet og gøre assignation til betaling hos den hollandske kommissarius Arent Tegnagel. De skal straks uden ophold befragte alt det i havnen i Kbh. befindende fartøj og oprette certepartier med skipperne til at føre det svenske folk af landene. Til den ende skal de af AT annamme el. på ham assignere 10.000 rd., halvparten i penge, halvparten i proviant, og deraf ordinere hver skipper en måneds fragt til forstrækning. Dermed etc. Sjt, 35, 749. K. og Indl., se Sjt, 35, 748, 4. juni (brev 4).

4. juni (Kbh.) Byfogederne i Kbh. og Christianshavn fik brev om uden forsømmelse ved underfogeden og hans tjenere at lade presse alle skippere på farkosterne i havnene, at de ufortøvet kommer i Jørgen Bjørnsens hus og dér annammer deres fragter og fragtbreve. Så og at adressaterne dag og nat efter anmodning hjælper til at presse fornødne bådsmand og søfarende, hvor de findes i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 749. (Tr.: KD, V, 716). K. og Incl., se Sjt, 35, 748, 4. juni (brev 4).

Lige sådant brev fik byfogeden på Christianshavn.

4. juni (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om at tale med pfalzgreven af Sulzbach anlangende tolden, som bliver annammet imod traktaterne. Kongen kommer i erfaring, at de svenske betjente gør forhindring i tolden i Øresund, med undskyldning, at de ingen ordrer har fra deres principaler at afstå det til kongens betjente, remitterende det til S. JCvK skal straks den følgende morgen tidligt begive sig til S, remonstrerende ham, at dette strider imod fredsfordraget, og derhos urgere, at det må remederes, og fornøden anordning til dets forandring gøres, så at kongen restitueres det, som er oppebåret i Øresund af de svenske siden fredsslutningen. Dermed etc. Sjt, 35, 750. K. Orig. i DKanc. B167C.

4. juni (Kbh.) Joachim von Breda og Jørgen Reedtz fik brev om straks at lade sammenkalde alle de bønder, som tilforn har boet i de ruinede landsbyer næst omkring lejren og igen agter at søge deres stavv og at bygge dér, og imellem dem proportionaliter distribuere de huse, som findes i lejren, og som ikke allerede er forundt andre, hvilke de igen kan bruge til bygningstømmer. Dermed etc. Sjt, 35, 750. (Tr.: KD, V, 716-17). K. Incl. 3. juni.

4. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om pantsættelse af Rejns Kloster og Bakke Kloster len imod adskillige forstrækninger af bergamtsråd Selio Marselis. SM har efter kongens ansøgning påtaget sig til kongens tjeneste at forstrække følgende varer for denne pris: 700-800 td. rug, tønden for 20 mk., 400-500 td. malt, td. 3 rd., 12 td. smør, td. 25 rd., 16 skippd. flæsk, skippd. 25 rd. Adressaterne skal anordne, at de varer, han leverer, bliver annammet af ham. Kongen er tilfreds, at det, som han beviser med kvittanser at have leveret til kongens tjeneste, skal der gøres afregning med ham om, såvel som om det, han tilforn har leveret. Han skal herfor uden ophold for den bevilgede pris pantsættes Rejns Kloster og Bakke Kloster len i Trondhjem len,

og siden skal gøres likvidation med ham, hvorefter han skal gives skøde. Dermed etc. Sjt, 35, 751. K (3). Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 17. marts.

4. juni (Kbh.) Christen Skeel fik brev anlangende adskillige forretninger, som vedkommer hans kommission om de svenskes evakuation af Loll. CS har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at være kommissarius hos det svenske folk i Loll. Han skal til sin ankomst dér anordne, at der anrettes et magasin i fæstningen Nakskov og til den ende, at der så vidt muligt brygges og bages, så at kongens folk kan bekomme underholdning, når de ankommer. Når fæstningen efter fredstraktaten skal overleveres, skal han på vegne af kongen annamme den og igen lade den besætte med dem af kongens folk, som til den ende overskikkes. Han skal gøre sit til, at det svenske folk snarest muligt efter fredsfordraget evakueres, til hvilken ende han skal lade arrestere alle skiberum og fartøjer, som findes i havne dér, fremmede el. indvåernes, og føre dem til de steder, hvorfra det svenske folk skal transporteres, på det de kan gøre en rejse med svenske folk til Pommern, foruden det skiberum, som skikkes fra Kbh. dertil. Der som de svenske officerer skulle formene, at det svenske folk på skibene undervejs skulle provianteres af kongen, skal han demonstrere dem, at sligt efter fredsfordraget ikke tilkommer kongen, men at det sker af det magasin, som før fredsfordraget var samlet af dem. Herforuden skal han gøre sit bedste til, at intet mere folk føres dertil, men at det udføres fra hvert sted efter traktaten, og at på hver af øerne indtil evakuationen til underholdning forbliver det folk, som hvert sted har været belagt med. Hvorledes underholdningen og traktementet skal være, til udførselen sker, skal han forene sig med de svenske generaler om og om muligt bringe det derhen, at det forbliver ved sådant traktement, som var akkorderet før sidste ruptur. I det øvrige skal han selv tage sådan resolution, som eragtes bedst og lideligst for landet. Dermed etc. SmT, 8, 236. K.

1) Se ovf., s. 147-48.

4. juni (Kbh.) Befaling til undersætterne i Loll. anlangende Christen Skeels evakuationskommissariatsforretning. Kongen hilser undersætterne dér. Han har befalet¹ CS at begive sig dertil for at være kommissarius, indtil den svenske armé er udført af landet. De skal gå ham til hånde i alt, han begærer, og efter hans anordning lade brygge og bage til magasin i fæstningen Nakskov og på landet, så at kongens folk, som

ankommer til den forordnede tid, kan blive forsynet. Så og at skuder og skiberum, fremmedes el. indvåneres, kan blive arresteret, hvor de findes i havnene, til de svenske folks udførsel. Gørendes osv. Ladendes det etc. SmT, 8, 237. K.

1) Se foreg. brev.

5. juni (Kbh.) K.M.s obligation til fru Eva von Bülow til Warlitz, enke efter Adam Henrik¹ Pentz. Kongen er blevet EvB 3.600 rd. skyldig efter rentemestrenes den 21. maj 1660 gjorde afregning. Kongen lover for sig og efterkommere at betale hende dette. Sjr, 24, 564. K. Orig. i Rtk. 216.191. Indl. 21. maj.

1) Overskriften har *Adam Frederik*.

5. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afskrive højbådsmænd Jacob Jostsen. Kongen har forundt JJ kongens våning i Skipperboderne til forsikring for en del af hans resterende besoldning. De skal på hans fordring afskrive 180 sld. af det, han har bekommet våningen for. Dermed etc. Sjt, 35, 752. K.

Samuel Nielsen Veyer om at afskrives for 172^{1/2} rd. anlangende den våning, han ibor, den 29. juni 1660.

5. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om det første, der bliver middel dertil, at lade afbetale det, kongen for gjort tjeneste befindes at skyldte Johannes Ninicken, kongens fhv. vokalist. Dermed etc. Sjt, 35, 752. K. Orig. i DKanc. B 179P.

5. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af de penge, som er indkommet i Kanc. for kongens skipperboder, at lade annamme 100 rd., som de skal erlægge til renteskriver Samuel Biener til hans befalede rejse til Stockholm. Dermed etc. Sjt, 35, 752. K. Orig. i DKanc. B 179P.

5. juni (Kbh.) Henrik Müller og Jørgen Bjørnsen fik brev om at komme 2 skibe løs. Hvad Islandske Kompagni i staden begærer af kongen, kan adressaterne se af dets hosfølgende supplikation. Kongen er tilfreds, at de 2 deri specificerede skibe uden ophold må fuldende deres forehavende rejse, eftersom det angår landets bedste. Dermed etc. Sjt, 35, 753. K.

5. juni (Kbh.) Markor Rodsteen, oberstlt. over Tøjhuset, fik brev om at lade arkelimesteren på Sorte Bjørn være følgagtig 6 metalstykker på 4 pd. fra Sorte Rytter, item 9 centner krudt, 20 musketter, 20 degener og banteler, 8 store bundter lunter. Sjt, 35, 753. K. Indl. udat.

5. juni (Kbh.) Markor Rodsteen, oberstlt. over Tøjhuset, fik brev om til de 15 stykker, som er udkommanderet til fæstningen Nakskov, at lade følgagtig være følgende jernkugler, nemlig 400 på 18 pd., 200 på 12 pd., 600 på 8 pd., 300 på 6 pd. Item 10 skippd. runde skrå fra 1 pd. til 1/4 pd., 500 håndgranater, 200 kobbersøm til ladeskovle, 10 lammeskind til viskere, 1 lispd. salpeter, 1 lispd. svovl, 200 musketter med banteler, 100 flinter, 300 spigre, 15 blyplader, 10 læderspande, 10 af hver slags af jernskuffer, hakker, spader og økser, 2 hængelåse til at hænge for krudtkammeret. Sjt, 35, 753. K. (4). Indl. udat.

5. juni (Kbh.) Viceadmiral på Bremerholm Jørgen Bjørnsen fik brev om til stykkerne, som er kommanderet til Nakskov, at lade følge 1 kabeltov på 6 tom., en gangblok, som behøves dertil, og 1 tylt tømmer til at stive master med og i lasten under stykkerne, og igen at hidføre dette fra Nakskov og levere det på Holmen. Sjt, 35, 754. K. og Indl., se foreg.

5. juni (Kbh.) Materialsriver Knud Walter fik brev om at lade følgagtig være til stykkerne, som skal kommanderes til Nakskov, nemlig 2 skippd. forladning til stykkerne, 200 al. lærred til kardus og skråsække, 16 nøgler sejlgarn at sy med, 60 bundter hyssing til at snøre skråsække med, 600 viskersøm til viskerne, 1 slæbetavl på 24 favne, 1 på 16 favne, 3 hver på 12 favne og 2 td. tjære at smøre laderne med. Item 2 dus. sejlnåle til at sy karduser og skråsække med. Sjt, 35, 754. K. og Indl., se Sjt, 35, 753, 5. juni (brev 3).

5. juni (Kbh.) Oberstlt. Andreas Wilcken fik brev om af voldene til de 15 udkommanderede stykker til Nakskov fæstning at lade følgagtig være runde skrå i sække, nemlig 40 på 18 pd., 20 på 12 pd., 60 på 8 pd., 30 på 6 pd. Item 6 læderkrudtsække, 5 jernkofødder, 10 håndspigre, 7 mand til at følge stykkerne. Sjt, 35, 754. K. og Indl., se Sjt, 35, 753, 5. juni (brev 3).

5. juni (Kbh.) Erik Krag fik brev om Søren Arntsen studiosus. En person ved navn SA findes at være kaldet til Vejby og Tibirke sogne i Holbo h. under Kronborg len. Efterdi ingen lensmand endnu er forordnet dér, skal EK konfirmere denne person og give kollats. Dermed etc. Sjt, 35, 755. K.

5. juni (Kbh.) Steen Beck og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med major Robert Hay anlangende det, han for gjort tjeneste har at fordre hos kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 755. K.

5. juni (Kbh.) Evakuationskommissarierne i Sjæll. fik brev anlangende klagemål af Anders Fynbo af Ringstedtorp om sin søn, som er blevet ihjelslagen. Hvad AF har andraget for kongen, kan adressaterne se af hans hosfølgende supplikation. De skal, så vidt muligt er, forhjælpe ham til rette. Dermed etc. Sjt, 35, 755.

5. juni (Kbh.) Laurids Jørgensen, tolder i Nyborg, fik konfirm. af sin indvisning i Nyborg told. Rentemestrene har efter kongens ordre af 24. maj 1660¹ gjort LJ indvisning i Nyborg toldsted. Han må, så snart de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, gøre sig betalt for 6.741½ rd. 15 sk., som kongen er skyldig på vegne af hans formand, afd. Fester Walter, efter renteriafregning, dat. 22. maj. 1651. Item for 3.462 rd. 36½ sk., LJ på egne vegne har at fordre efter renteriafregning, dat. 30. april 1660. Kongen konfirmerer de gjorde assignationer. Hvorefter toldforvaltere o.a., som toldvæsenet dér vedkommer, har at rette sig. Forbydendes etc. FR, 6, 342. Orig. i Rtk. 216.212. K.

1) Se ovf., s. 144.

5. juni (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev anlangende Anders Ingber om Morsby præstekald i Falster. Hvad nærværende AI har ladet andrage for kongen, kan LJH se af hans hosfølgende supplikation. Han skal fordre interessenterne for sig, forhøre sagens beskaffenhed og adskille parterne ved endelig dom. Dermed etc. FT, 7, 383.

5. juni (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Frederik von Ahlefeldt til Maasleben, generalmajor og oberst, på Halsted Kloster fra Philippi Jacobi med vist og uvist. Til genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 205½ kur.dl., hver dl. til 80 sk. da., 4½ læst rug, 7½ læst byg, 300 td. havre, 5 td. smør, 140 lam, 200 gæs, 200 høns, 12 køer, 12 sider flæsk, og alt det, klosterets rente og indkomst ydermere andrager ud over nævn-

te genant såvel efter jordebogen som af underliggende ladegårde, skal han årligt gøre rgsk. for. Han skal intet befatte sig med ladegården uden det, som sker efter kongens befaling. (Skbl. 4 (1/10 af det uvisse. Han må lade fiske til eget behov i damme og fiskevande i lenet, så vidt forrige lensmænd har brugt, og kongen ikke lader bruge til sit fiskeri), 6, 7, 8, 9, 10 (4 geruste heste), 11, 12, 13, 14, 15, 16 (han skal årligen til Skt. Mortens dag til proviantskriveren ved Kbh.s Slot fremskikke alt korn o.a. species, som jordebogen og lenets indkomst beløber over hans genant, såfremt han ikke bekommer kongens ordre at forholde sig anderledes), 17, 18, 19). Thi forbyde osv. SmR, 7, 132. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

5. juni (Kbh.) Niels Banner fik brev anlangende Ulrik Zitscher, kongens herold. UZ har bekommet kongens bevill. på en af kronens møller, Bygholm Mølle, i Stjernholm len. NB skal hjælpe ham til rette, så han uden ophold indrømmes møllen efter benådningsbrevet. Dermed etc. JT, 14, 230.

6. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende Kjeld Kjeldsen på egne og borgerskabets vegne i Malmø. Hvad KK på vegne af borgerskabet i Malmø har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hosfølgende supplikation. De skal så vidt muligt forhjælpe dem til rette hos hr. Steen Bielke såvel som hos pfalzgreven. Dermed etc. Sjt, 35, 755.

6. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende palisader o.a., som de svenske borttager af fæstningerne. Kongen kommer i erfaring, at de svenske officerer borttager palisader og spanske ryttere ved Kronborg o.a. steder. Adressaterne skal tale med pfalzgreven derom, så de efter traktaterne lader det blive uforrykket. Dermed etc. Sjt, 35, 756. K.

6. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende det, borgmestre og råd i Helsingør og fogeden på Hørsholm angiver. Hvad disse har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres hosføjede supplikation. De skal så vidt muligt hjælpe dem til rette, så Hørsholm ikke mere end efter billighed besværes med indkvartering og pålæg. Og eftersom der er kommet klage, at de svenske tager alt fæet fra bønderne, skal de tale med pfalzgreven om, at det kan blive remederet. Dermed etc. Sjt, 35, 756. K.

6. juni (Kbh.) Løjtnant Hans Lauridsen fik brev om at arrestere alle ballastskibe, som vil gennem Dragør, være sig hollændere, lybske el. a., engelske undtaget, og indskikke skipperne til Admiralitetet, søgende assistens hos admiral de Ruyter. Sjt, 35, 756. K. Incl. 6. juni.

6. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade nærværende løjtnanter Peter Vinckel og Gottfried Herbacke, item Frederik Henrik Amolon, bekomme 14 dages proviant som reformerede. Dermed etc. Sjt, 35, 757. K.

6. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Mathias Melhorn anlangende det, han for gjort tjeneste kan have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 757. K. Incl. udat. Orig. i DKanc. B 223F.

6. juni (Kbh.) Lensmændene i Sjæll. og Møn fik brev anlangende løsgængere o.a. på skovene. Adressaten skal i sit len lade flittigt ransage om alle løsgængere. Dem, han i så måde kan bekomme, skal han lade holde dom over og straffe. Til den ende skal han befale skovfogederne, at de dagligen lader søge i skovene om sådanne folk og er kongens egen såvel som den svenske generalgevaldiger behjælpelig, at vejene kan blive sikre for røvere o.a. løsgængere. Dermed etc. Sjt, 35, 757. K.

Fortegnelse over de lensmænd i Sjæll., som fik dette brev: Johan Christoph von Kørbitz, Ove Skade, Otte Pogwisch, Ulrik Frederik Gyldehløve, Peder Reedtz, Hugo Lützow, Jørgen Rosenkrantz, Jørgen Seefeld, Jørgen Reedtz, hr. Joakim Gersdorff, Erik Banner, hr. Sivert Urne. N.B. Kronborg en åben befaling med indgang: Kongens befaling er, at ridefogeden på Kronborg len etc.

6. juni (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev anlangende fyrforvalter Peder Jensen Grove. De skal lade PJG på anfordring af toldboden dér være følgagtig det, som han efter sit bestallingsbrev¹ og efter proportion kan tilkomme for dette halvår til nytårsdag for de 2 fyringer på Skagen og Anholt, han nu skal vedligeholde. I lige måde skal de af toldboden betale ham for det, han resterer for fyrene på nævnte steder, forfalden til den 1. aug. 1658, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 758. K. Incl. 30. juli 1648 (2).

1) Se KB 1637-1639, 908-09.

6. juni (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om straks fra staden at udskikke rumormesteren til den svenske generalgevaldiger til at være ham behjælpelig med at holde vejene rene for røvere o.a. udædiske mennesker. Sjt, 35, 758. K.

6. juni (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om af officererne i staden og på Christianshavn at fordre en rulle over soldatesken med officerer, hver under sit regiment til hest og fods, og deri særdeles specificere, hvilke der er kommanderet bort herfra. De skal give det beskrevet under deres hænder, som de vil ansvare, om urigtighed findes. Han skal overlevere rullerne til kommissarierne Steen Brahe og Holger Vind. Dermed etc. Sjt, 35, 758. (Tr.: KD, V, 717). K.

6. juni (Kbh.) Une Nannes fik brev om straks med 4 færges el. fartøj at forføje sig til Helsingør og efter borgmestre og råds anmodning overføre de svenske folk fra Sjæll. til Skåne og kontinuere dermed i 4 uger uden forsømmelse. Til den ende, og som forafskediget er, befales borgmestre og råd dér hermed at forskaffe UN og skibsfolkene kvarter og underholdning af mad og øl. Sjt, 35, 759. K.

6. juni (Kbh.) Henrik Müller og Jørgen Bjørnsen fik brev om, at kongen er tilfreds, at skipper Hans Pedersens folk efter begæring fra Hans Sørensen, Christianshavn, tolder Jens Boysen og Christen Olsen med havende skiberum, Gabriel, må udpassere for at fuldende deres forehavende rejse til Jyll., eftersom det angår landets bedste. Dermed etc. Sjt, 35, 759.

6. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Gregorius Rabakoffski indvisning i Nakskovs told, efter at forrige deri gjorde assignationer er betalt, for det, han efter afregning befindes at have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 759. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 12. april og 3. juni.

6. juni (Kbh.) Anders Sandberg fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter ansøgning må være forløvet i kort tid for at rejse til Kbh. Dog skal han foranstalte, at intet ved regimentet bliver forsømt. Befalendes etc. JT, 14, 231.

6. juni (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende nogle af Peder Reedtz' fra Norge nedskikkede toldpenge, som han havde annammet tillige med hr. Steen Bille. Med forundring fornemmer kongen, at CvA med SB har bemægtiget sig en sum penge, som efter kongens assignation tilkommer PR af de norske toldpenge for det, han efter kongens befaling¹ på sin kredit har forskaffet til kongens uomgængelige fornødenhed i disse besværlige tider. Kongen befaler CvA ufortøvet igen at lade PR el. hans fuldm. levere de penge, som er nedskaffet til ham fra Norge, såfremt han ikke vil svare og stå til rette for det, der er sket mod kongens assignation uden nogen ordre. Det er kongens vilje, at Generalitetet herefter i ingen måde uden kongens foregående ekspres ordre befatter sig med sådanne til andre assignerede penge el. andre did kommende varer. JT, 14, 231.

1) Se ovf., s. 86-87.

7. juni (Kbh.) Daniel Weinholt, Slagelse, fik efter begæring bevill. til at udføre hen ved 300 td. malt og byg til Norge fra de steder, han kan bekomme dem på kredit. Sjr, 24, 565. Incl. 6. juni.

7. juni (Kbh.) Johan Hansen, fhv. tolder i Helsingør, fik brev på sin besoldning. Kongen bevilger ham som tilforn at nyde den årlige løn og besoldning, som han har haft af byens toldbod for sin bestilling, indtil han kan blive befordret til en anden. Kongen befaler tolderne i byen og alle andre, som har at befale over toldvæsenet dér, at de årligen erlægger ham nævnte løn og besoldning. Ej gøres osv. Sjr, 24, 565. K. Incl. udat.

7. juni (Kbh.) Johan Grimberg fik bestall. som vognmester. Kongen har antaget JG som vognmester i fhv. vognmester Maturin Duponts sted. Han har lovet at være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. For hans tjeneste har kongen lovet ham den samme besoldning som hans formand, og det skal begynde fra 1. maj 1660. Kongen befaler alle på de steder, hvor nævnte besoldning plejer at falde, at de lader ham bekomme denne. Ej gøres osv. Sjr, 24, 565. K.

7. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som begæres til pant af mag. Hans Zoëga, professor ved Kbh.s Universitet. De tilskikkes en fortegnelse over gods, som HZ begærer til pant for forstrækning i rede

penge til garnisonen. De skal overregne godsets indkomst i htk. og anslå hver tønde til 30 dl., så han kan søge panteskøde derefter. Dermed etc. Sjt, 35, 760. K.

7. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med stykløjtnant Christian Nelle anlangende det, han for gjort tjeneste kan have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 760. K.

7. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Lucas Hansen og Claus Jørgensen renteskriveres indvisninger m.m. LH skal af sin besoldning restere 460 rd. og erbyder derhos at ville forstrække kongen proviantvarer for 100 rd. Kongen er tilfreds, at de for dette, efter at de har akkorderet med ham, og han fremviser kvittans, at varerne er leveret, må gøre ham indvisning i Drammen, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 760. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 6. og 16. (2) juni og udat.

Lige sådant brev fik de om CJ, renteskriver, som af sin besoldning skal restere 269 rd., og derhos erbyder at forstrække for 135 rd. i varer, derfor at gøre indvisning i Bergen told næst efter at forrige etc. Item fik de befaling den 19. juni anlangende Lars Jostsen, renteskriver, som skal restere besoldning 220 rd. 1 ort, og vil forstrække varer for 59 rd., at gøre indvisning i Langesunds toldsted. Samme dag om Jacob Poel, fyrbøder på Rtk., skal restere besoldning 350 rd., vil forstrække for 100 rd., at gøre indvisning i Sundøre toldsted. Nok samme dag for Hans Jacobsen, renteskriver, skal restere besoldning 319½ rd., vil forstrække for 100 rd., at gøre indvisning i Bergen toldsted.

7. juni (Kbh.) Ove Juel fik forlov. Kongen er tilfreds, at han 2-3 dage må forløves ind i Kbh. Dog skal han tilforn gøre sådan anordning, at intet forsømmes i hans fraværelse. Dermed etc. Sjt, 35, 761.

7. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende at have godt indseende med Kbh.s Kommunitets tjenere i Sjæll., at de ej ubilligen besværes med militærisk tyngde el. belades med hovning andetsteds end til studiegården i Kbh., el. som de har gjort af arilds tid, på det Kommunitetet ikke i denne besværlige tid skal gå under. Dermed etc. Sjt, 35, 761. K. Indl. 7. juni.

Forskrevne brev udgik til Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis, Hugo Lützwow.

7. juni (Kbh.)¹ Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik befaling til alle vegne i staden og i alle huse og gårde, ingen undtaget, at lade opsøge og samle alle de tomme tønder, som kan findes, hvilke skal forbruges til folkets overførsel fra landene. Dermed etc. Sjt, 35, 762. (Tr.: KD, V, 717). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn.

1) Efter brevet står: Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld fik brev om at være kommissarier ml. Margrethe, Bernt Brunsmunds, hospitalsforstanderske, og hospitalspræsten i Trondhjem, findes i Norske Tegnelser den 7. juni 1660.

7. juni (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om ordonnansryttere til evakuationskommissarierne. Han skal straks lade udkommandere 6 ryttere af garnisonen i Kbh., som tillige med de 28, som han har udkommanderet med kommissarierne, kan følge dem på landet, så de tilsammen kan blive 34. Sjt, 35, 762. K.

7. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om straks at forskaffe kongens generalgevaldiger 50 rd., eftersom han er befalet¹ at begive sig ud på landet til at lade holde god orden. Dermed etc. Sjt, 35, 763. K.

1) Ses ikke i KB.

7. juni (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende Halsted Klosters ladegård. Kongen er tilfreds, at han dette år, fra Philippi Jacobi 1660 til årsdagen 1661, kvit og frit må beholde ladegården til klosteret. Derefter osv. SmT, 8, 238. K.

7. juni (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om at befale, at Johan Jacobsen Wilster, stykjuncker, straks skal komme til Kbh., hvor han skal blive forstændiget kongens vilje. Dermed etc. JT, 14, 232.

7. juni (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld fik brev om kommission ml. Margrethe, hr. Bernt Brunsmunds, hospitalsforstanderske, og hospitalspræsten i Trondhjem, hr. Jens Grøn. Der er indfaldet tvistighed ml. M og JG, som er tilforordnet at være hospitalspræst dér, anlangende hvad løn, hun som forstanderske og han som hospitalspræst bør nyde. Da forstanderen tilforn tillige har været hospitalspræst, så at han for begge bestillinger uden forskel har oppebåret begges løn, befales adressaterne at tage fundatsen o.a. derom givne kgl. frd. for sig og gennemse dem og forstændige kongen deres mening, hvad deref-

ter kan eragtes, hvad de er tillagt i løn, så og hvorledes JG kan befindes at nyde Frosta præstegæld, om han kan blive lovligen kaldet, så det kan være hospitalet uden skade, gørende deres bedste til om muligt at forene parterne i venlighed, hvilken betænkning de skal indlevere i Kanc. Cum claus. consv. NT, 10, 258. (Tr.: No. Rigs-Reg., 350-51). K.

8. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om i rullen igen at lade indskrive som reformeret løjtnant nærværende Jean Sodtman, som næstforleden år med generalmajor Frederik von Ahlefeldt var kommanderet til Skåne, og lade ham bekomme verpflegung som tilforn. Dermed etc. Sjt, 35, 763. K. Indl. 7. juni.

8. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om til Nicolaj Helt at lade levere 1 måneds proviant til 200 mand, som skal henskikkes fra Kbh. til Nakskovs besætning. Dermed etc. Sjt, 35, 763. K.

8. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev anlangende Henrik Ditlev Holck. Kongen har befalet¹ HDH at begive sig til adressaterne og befordre folkets overførsel og have indseende med, at intet overføres, som er forbudt ved traktaterne. De skal anordne, at han så længe, han forbliver dér, bekommer kvarter og underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 763. K. Indl. 8. juni.

1) Se næstflg. brev.

8. juni (Kbh.) Nicolaj Helt fik brev om at annamme proviant til fartøjet. Kongen har befalet¹ hr. Steen Brahe og Holger Vind til adressaten at levere 1 måneds proviant til 200 mand. Han skal annamme provianten og kvittere og siden levere den til borgmester i Nakskov Peder Mortensen, tagende kvittering. Dermed etc. Sjt, 35, 7643. K.

1) Se næstforeg. brev.

8. juni (Kbh.) Henrik Ditlev Holck fik brev om med forderligste at begive sig til Helsingør og forblive dér til det svenske folks overførsel og have flittig indseende med, at intet videre bliver overført af kvæg el. andet end det, traktaterne formelder om. Dermed etc. Sjt, 35, 764. K. Indl. 8. juni.

8. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med kaptajn Robert Hasse og betale ham det, han befindes at restere. Dermed etc. Sjt, 35, 764. K.

8. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at handle med admiralitetsråd Jens Lassen om Valderhoveds toldsted i Norge. JL erbyder at ville give en vis årlig forpagtning af de varer, som ind- og udføres på Valderhoved. Det er forebragt kongen, at stedets told ej kan andrage så meget som til en toldbetjents løn, og kronen derforuden skal tilføjes skade ved underslæb. Kongen er derfor tilfreds, at de for 3 år må udforpagte for så meget, som de eragter kan gives deraf, og at derforuden til efterretning holdes bog på alt, som ind- el. udskibes. Dermed etc. Sjt, 35, 765. K. Orig. i DKanc. B 179P.

8. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier fik brev anlangende Jens Sørensen, Jens Poulsen, Christen Andersen, Henrik Iversen og Karen, Johan Dabelstens. Hvad disse har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres hosføjede supplikationer. De skal så vidt muligt være dem beforderlige og hjælpe dem til rette. Dermed etc. Sjt, 35, 765.

8. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier fik brev om brygning og bagning til de svenskes overførsel fra Sjæll. De skal anordne, at der i stæderne med forderligste uden forsømmelse bliver brygget og bagt, så der kan være fornødent øl og kavringbrød til den svenske armés overførsel. Dermed etc. Sjt, 35, 765. K. Indl., se Sjt, 35, 764, 8. juni (brev 2).

8. juni (Kbh.) Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lützow fik brev om Mogens Olsen Joch. Hvad MOJ har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosfølgende supplikation. Kongen er tilfreds, at han må sejle til staden og forlosse med sin befragtede skude og indehavende last. Dog skal de tage forsikring af ham, at han til tid og sted, som forelægges ham af dem, igen skal være til stede med skuden for at forrette kongens tjeneste. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 766. K.

8. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende, at Henrik Ditlev Holck skal være i Helsingør. Kongen har befalet¹ HDH at begive sig til Helsingør for at befordre folkets overførsel og have indseende med, at intet videre bliver overført, end traktaterne melder om. Dermed etc. Sjt, 35, 766. K.

1) Se ovf., s. 172.

8. juni (Kbh.) Borgmester Peder Mortensen i Naskov fik brev om at antage sig inspektionen over provianten og magasinet. som forbruges til soldatesken i garnisonen i Naskov fæstning. Dermed etc. SmT, 8, 238. K. Indl., se Sjt, 35, 733, 28. maj.

9. juni (Kbh.) Peder Lauridsen, tilforn boende på Islev Mark, fik bevill. på Pile Mølle i Kbh.s len. PL bevilges i sin og sin hustru Margrethe Hansdatters levetid at nyde afgiften af Pile Mølle, som Rasmus Pedersen påbor. Dersom de overlever mølleren og hans hustru el. kan akkordere med dem, må de bekomme møllen med tilliggelse uden stedsmål og afgift deres livstid. Dog at de holder den ved lige. Sjr, 24, 566. K. Orig. i DKanc. B 165A, IV 2. Indl. 16. marts, 4., 6. og 24. juni.

9. juni (Kbh.) Bartholomæus Hansen fik brev anlangende tingskriveriet ved Frederiksborg og en tiende derhos. Kongen bevilger nærværende BH at være s[v]oren tingskriver ved Frederiksborg birketing med sådan kondition, at han skal forvalte og forestå bestillingen efter den ed og pligt, han gør, hvorimod han må nyde ting- og brevpenge efter frd. med andre sædvanlige rettigheder, såvel som kongens anpart af Græse sogns tiende som hans formand før ham. Dog skal han være forpligtet til uden nogen anden betaling i tingbogen at indskrive de sager, som lensmanden el. hans fuldm. på kongens vegne kan have at forrette, og siden efter anfordring give det beskrevet. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 566. K.

9. juni (Kbh.) Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lützw fik brev om provision o.a. i kvartererne til det svenske folks transport. De skal gøre deres største flid til med forderligste at forskaffe så megen provision af kvartererne og landet, som det svenske folk har fornødent til transporten. Dersom den provision, som findes i de svenske magasiner, ikke strækker til, skal de tilholde værterne, hvor soldatesken logerer, at give enhver, som de har til kvartering, nogle dages provision til transporten. Dermed etc. Sjt, 35, 766. K. Indl. 8. juli.

9. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om til bryggerskriver Johan Wulf at levere 400 td. malt og til køkkenskriver Hans Olsen 800 td. rug, 12 td. smør og 16 skippd. flæsk, som Selio Marselis forstrækker. Dermed etc. Sjt, 35, 767. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 8. juni.

9. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Elisabeth (Elsebe), enke efter Herman Isenberg, indvisning i Drammen toldsted, efter at de forrige deri gjorte assignationer er afbetalt, først for 3.502 rd. med påløbne renter fra 1. maj 1658 og til hun bliver betalt, hvilke kongen er hende skyldig efter gjort renterifregningskvittans, dat. 1. sept. 1658. Item for 1.200 rd., som hun, for at erlange det forrige, nu leverer til kongens fornødenhed, efter at adressaterne har akkorderet med hende derom, og hun fremviser kvittans, at varerne er leveret. Dersom de 1.200 rd. ikke inden 1 år fra dato er betalt, da må hun godtgøres rente deraf, til betaling sker. Dermed etc. Sjt, 35, 767. K. Indl. 7. juni.

9. juni (Kbh.) Christoffer Orning fik brev om at lade Jacob Jensen Nordmand bekomme 6 favne ved. Sjt, 35, 768. K.

9. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde bagerne i staden til flåden, som skal bortføre de svenske folk, straks at bage så meget kavringgrovbrød, som proviantskriver Hans Hansen leverer dem rug til. Dermed etc. Sjt, 35, 768. K.

9. juni (Kbh.) Christen Skeel fik brev om kvarter o.a. til de gevorbne folk i Nakskov. Han skal anordne, at den svenske garnison i Nakskov, så snart kongens folk ankommer, og fæstningen bliver evakueret til den bestemte termin, bekommer kvarter og underholdning dér på landet, indtil skibene kommer, som skal føre dem bort. Dermed etc. SmT, 8, 238. K. Indl., se Sjt, 35, 766, 9. juni.

9. juni (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om fangernes løsgivelse. Kongen sender punktet om fangernes løsgivelse, hvorefter han kan vide at rette sig, så de svenske fanger, som ikke godvilligen vil tjene, straks bliver løsgivet. Hermed osv. JT, 14, 232.

11. juni (Kbh.) Nicolaj Helt fik ordre og instruktion anlangende sin forretning med fartøjet til evakuationen. Han skal så snart 40 el. 50 skiberum af det forordnede og fragtede fartøj er lagt ud for bommen, straks og med første gode vind lette anker med det ham betroede kronens skib Sorte Bjørn og med skibe og hoshavende fartøj forføje sig i Grønsund, hvor han efter den med pfalzgreven af Sulzbach såvel som med Sveriges Riges råd hr. Steen Bielke tage afsked snarest muligt skal indskibe det svenske folk af Møn, Falster og Loll. og overføre det til de pommerske kyster el. til Wismar, og i lige måde det første muligt

dér igen udskibe det, og ej tillade, at det medgivne skiberum bruges til andet end de svenske krigsfolk og deres nødvendige bagage. Dog skal han have flittig indseende med, at de under dette skin ikke tilstedes at udføre danske folk, som begærer at entlediges fra deres tjeneste. Ej heller må de tillade dem at udbringe noget levende kvæg af landene. Desligeste skal han i alle forefald søge hjælp hos de til transportens fortsættelse indgivne 4 hollandske orlogsskibe under kaptajn Pennses kommando til at indtage en del svenske folk og bagage. Dernæst skal han anvende al mulig flid ikke aleneste på at beholde alt det fartøj, som bliver medgivet ham fra Kbh. til evakuationen af alle kongens lande, såvel som af Sjøell., men endog undervejs presse alt det til transport bekvemme fartøj, som kommer for ham, af hvad nation det og være kan, og siden bruge det til transporten, på det den desbedre og iligere kan fortsætte. Til samme transport skal han anvende al menneskelig og mulig flid, at ingen forsømmelse tages, og bruge sin kongen bekendte flittighed, erfaring og sømandskab. Dersom noget forefalder, som ikke ekspres er specificeret her og tjener til transportens fortsættelse, skal det stande ham frit for at gøre det efter hans eget gode tykke, som han synes bedst. Så snart transporten er sket af alle lande, skal han forløve det fartøj, som begærer det, og give pas ved specifikation af dag og dato, når de er forløvet af kongens tjeneste, hvorefter de, som og efter deres certeparti, kan søge deres afregning og betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 768. K. Indl. udat. (2).

11. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om at anordne, at Svend Mikkelsen, vagtmester på Kronborg, bekommer kvarter i Helsingør. Dermed etc. Sjt, 35, 770. K.

11. juni (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev anlangende Albret Baltser [Berns]s arvinger og Leonhard Marselis. Kongen er tilfreds, at ABBs arvinger og LM bekommer af de første penge, som adressaten bekommer i Spanien af den sum til deres afbetaling, som meldes om i 4. punkt i den med afd. de Lima oprettede kontrakt. Dermed etc. Sjt, 35, 770. K. Indl. 7. juni.

11. juni (Kbh.) Viceadmiral på Holmen Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade være følgagtig til generalmajor Frederik von Ahlefeldts frue og hos sig havende folk et tjenligt fartøj, hvormed de kan begive sig fra Kbh. til Nakskov fæstning, og efter fuldendt rejse levere fartøjet til Nicolaj Helt, som siden igen kan føre det hid. Sjt, 35, 770. K.

12. juni (Kbh.) Hr. Iver Enevoldsen Brochmand, sognepræst til Borup og Kimmerslev, fik bevill. af kirkerne. IEB har for kongen ladet andrage, hvorledes hans præstegård med al gods og formue ved en hastig ildebrand er ganske afbrændt. Han er derfor geråden i stor armod. Efter begæring bevilger kongen ham til erstatning af skaden af hver kirke i Sjæll., som efter fjendens undvigelse befindes at være ved nogen magt, at måtte nyde 1 rd. Kongen befaler lensmænd, kirkeværger o.a., som har at råde over kirkernes indkomst, at de således undsætter IEB. Forbyndendes etc. SjR, 24, 567.

12. juni (Kbh.) Strange Trøner, Kbh., og Jacob Fyren fik brev om toldfrihed for noget gods imod nogen forstrækning. Kongen er blevet ST 3.500 rd. skyldig efter derom på Rtk. med ham gjort afregning. Kongen bevilger, at ST og hans arvinger for denne sum selv må gøre sig betalt i den told og accise, som efter toldrullen skal gives af de varer, han i Danmark og Norge selv lader ind- el. udføre, indtil de 3.500 rd. med rente, 6 pct., beregnet fra brevets dato, er kontenteret. Dog skal på hver toldsted, hvor han ind- el. udfører varer, af tolderen afskrives, hvad tolden andrager. Bevillingen skal leveres til tolderen på toldstedet, hvor den sidste andel deraf bliver betalt, og siden leveres på Rtk. ved regnskabet. Hvorefter osv. SjR, 24, 568. K. (2). Orig. (4 stk., de 3, se tilføjelsen) i Rtk. 216.271. Indl. 17. febr., 28. juni (2) og udat.

Lige sådant brev fik ST på 3.592 $\frac{1}{2}$ rd. Nok JF på 3.500 rd. JF på 3.500 rd.

12. juni (Kbh.) Knud Christensen og Anne Thomasdatter fik bevill. uden fæste, begge deres livstid, på Stenholtts Mølle i Frederiksborg len, for den sædvanlige landgilde, hvilken skal leveres i rette tid. De skal på egen bekostning vedligeholde møllen med al tilbehøring. Dog skal de intet have at bestille med det fiskeri, som findes ved møllen, eftersom kongen vil have det forbeholdt til hoffoldningen. Forbyndendes etc. SjR, 24, 569. K.

12. juni (Kbh.) Bevilling efter begæring til opsættelse af jomfru Anne Cathrine Andersdatter Billes begravelse så længe over den ordinære tid, som arvingerne begærer det. Forbyndendes etc. SjR, 24, 569.

12. juni (Kbh.) Johan Buskmand, Kbh., fik efter begæring bevill. på Stenholtts Mølle i Frederiksborg len imod den forstrækning, som han i denne belejrings tid har gjort til garnisonens underholdning i Kbh..

Han må nyde afgiften af møllen samt af det dertil liggende engstykke i sin og sin hustru, Karen Jensdatters tid. Dersom de overlever Knud Christensen og Anne Thomasdatter, som nu er forundt møllen, må de bekomme den uden stedsmål og afgift deres livstid. De skal på egen bekostning holde den ved lige med al tilbehøring. Dog skal de intet have at bestille med det fiskeri, som findes ved møllen, eftersom kongen vil have det forbeholdt til hofholdningen. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 569. K. Indl. 14. og 30. marts, 8. april og udad. (2).

12. juni (Kbh.) Ingeniør Gotfred Hoffmand fik brev om at måle en øde plads uden for den gamle Østervold, hvis længde berettes at strække sig fra Strandstræde til Bredgade, og i Bredgade fra kanalen til Alhed Corneliussses have, og indlevere forretningen skriftligt i Kanc. Sjt, 35, 770. (Tr.: KD, V, 717). K.

12. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende anstalt om Gyldenløves regiment og 300 til fods, som skal transporteres til Sjæll. Kongen har anset for godt at lade Gs regiment overføre til Sjæll. Adressaterne skal gøre den anordning, at det såvel som major Lange med 300 kommanderede bliver annammet ved Korsør og gøre anstalt til deres underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 771. K. Indl. 11. maj og udad.

Dette brev er atter skrevet og udgangen på ny den 14. juli 60, dog under forrige dato.

12. juni (Kbh.) Johan Smidt fik brev om, at kongen er tilfreds, at nærværende 3 rostockerskipper, Carsten Sars, Claus Fenix og Jacob Kohl, må være fri for told af de varer, som de denne gang har hidført, hvorimod de, så vidt samme told sig beløber, kan have at korte i deres fragt, som de tilkommer af deres skiberum for den tjeneste, de skal gøre kongen efter det af Henrik Müller og Jørgen Bjørnsen med dem oprettede certeparti. Dermed etc. Sjt, 35, 771. K. Orig. i DKanc. B 172. Indl. 9. juni.

12. juni (Kbh.) Vincents Bille og Jens Rodsteen fik brev anlangende Peder Nielsen Flensborgs underholdning. Nærværende løjtnant PNF er ordineret til Falster for at opvarte med den muniton, der skal skikkes derhen. Adressaterne skal anordne, at han bekommer underholdning og kvarter dér. Sjt, 35, 771. K.

12. juni (Kbh.) Vincents Bille og Jens Rodsteen fik brev anlangende, hvad de svenske ryttere må få med sig. Item om bønderdrengene o.a. tvunget til tjeneste under de svenske. De skal have strengt indseende med, at det ikke tillades nogen gemen rytter under de svenskes tjeneste at tage mere med sig ud af landet end en hest. Det erfares, at en del bønderdrengene på Møn skal have taget tjeneste under de svenske, såvel som at en stor del folk af Gyldenløves regiment og Schrøders kompagni skal være tvunget til tjeneste under oberst Aschenberg, hvilke nu samtlige gerne igen vil kvittere derfra. De skal anvende al flid til efter fredsfordragets artikel 22 at entledige nævnte fra svensk tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 772. K. Indl. udat.

12. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af Strange Trøner at annamme 2.000 rd., som de skal lade forbruge til garnisonens underholdning, og kvittere ham derfor. Dermed etc. Sjt, 35, 772. K. Indl. udat.

12. juni (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om det Gyldenløveske regiment, som kongen har anset for godt skal føres til Kbh. fra Jyll. De skal være det behjælpeligt til embarkement og gøre nødvendig befordring. Dermed etc. FT, 7, 383. K. Indl., se Sjt, 35, 771, 12. juni (brev 1).

12. juni (Kbh.) Mogens Høg og dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev om tvist anlangende Nyborg præstekald. Hvad borgerskabet dér har ladet andrage for kongen anlangende deres præstekald, kan de se af deres hosfølgende supplikation. De skal lade parterne fordre for sig og dømme, om kaldet er så lovligt, som det bør. Dermed etc. FT, 7, 383. K.

12. juni (Kbh.) Christen Skeel fik brev om at anordne, at de tropper til hest og fods, som kommanderes til Loll., bliver annammet og forset med underholdning. Dermed etc. SmT, 8, 238. K. Indl., se Sjt, 35, 771, 12. juni (brev 1).

12. juni (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om opsigelse af Ulrik Frederik Gyldenløves kvarter og fartøj til hans folk, så og hidførsel af 300 mand til fods. Kongen har befalet¹ UFG at komme til Kbh. med sit regiment og dér at have sit kvarter, hvorfor han efter forrige ordre² ikke har noget kvarter, til hvilken ende OP til Nyborg skal henskikke så meget far-

tøj, som OP allermost kan bekomme i Nørrejyll., til at overføre regimentet til hest og 300 mand til fods, og på rejsen forskaffe dem proviant. Dermed etc. JT, 14, 232. Indl., se Sjt, 35, 771, 12. juni (brev 1).

1) Ses ikke i KB, jf. dog s. 178. 2) Det ses ikke klart, hvad der menes.

12. juni (Kbh.) Jørgen Kruse og de andre kommissarier i Jyll. fik brev anlangende Ulrik Frederik Gyldenløves regiment, som skal transporteres til Kbh. Kongen har anset for godt at beordre¹ UFGs regiment til Kbh. JK skal så vel som de andre landkommissarier anordne, at der straks bliver forskikket skiberum fra Nørrejyll. til Nyborg, og at regimentet ved afførselen bliver forset med nogen proviant. Dermed etc. JT, 14, 232. Indl., se Sjt, 35, 771, 12. juni (brev 1).

Lige sådant brev fik Mogens Friis, Peder Lange, Ebbe Gyldenstjerne.

1) Jf ovf., s. 178.

14. juni (Kbh.) K.M. obligation og skadesløsbrev til Peter Vogelsang,¹ pensionarius i Amsterdam og ekstraordinær hollandsk deputeret fra de Herrer Generalstater i De forenede Nederlande. PV har efter ansøgning påtaget sig at indestå for fragt til følgende skipperne: Simen Jansen, Jan Petersen og Julik Broers, som har ladet sig befragte i kongens tjeneste til de svenske folks udførsel. Kongen lover for sig og efterkommere i alle måder igen at holde PV skadesløs. Sjr, 24, 570.

1) Kopibogen har i overskrift og tekst henholdsvis *Fogelhang*, og *Vogelthank* og *Vogelsank*.

14. juni (Kbh.) Bevilling for nogle i Hollænderbyen på Amager til at komme i ægteskab. Efter ansøgning har kongen bevilget, at Jan Albertsen og Lisebet Freeks, som er beslægtet i 3. led, må komme tilsammen i ægteskab. Dog skal de først bevisliggøre, at de ikke er hinanden nærmere i svogerskab. Forbydendes etc. Sjr, 24, 571.

Lige sådant brev udgik om Henrik Henriksen og Grete Isbrands samme dag.

14. juni (Kbh.) Å.b. anlangende hvo, der skal søge Trefoldigheds Kirke. Kongens far har ladet Gud den allerhøjeste til ære fundere en kirke, Hellig Trefoldigheds Kirke. Kongen vil, at alle de huse og gårde, som tilforn er forordnede til den Runde Skt. Annæ Kirke, som ikke allerede er lagt til andre kirker, såvel som alle dem, som kongen har forundt byggepladser dér el. herefter forunder, enten de allerede har

bygget derpå el. bygger herefter, skal holde Hellig Trefoldigheds Kirke for deres sognekirke med alt det, ministerium og kirken vedkommer efter ordinansen. Hvorefter etc. Sjr, 24, 571. (Tr.: KD, III, 502. Udt.: CCD, VI, 427). K.

14. juni (Kbh.) Johan Wedege fik efter ansøgning bevill. til frihed for skrifte. JW og den kvindeperson, hvormed han har forset sig i lejer-mål, må være forskånet for åbenbar skriftemål med sådan kondition, at de indlader sig i ægteskab. Dog skal de for benådningen udgive 4 rd. til de fattige. Forbydendes etc. Sjr, 24, 572.

14. juni (Kbh.) Bestalling for Jacob Selmer som skovrider i Kronborg len. Kongen forordner ved dette å.b. breviseren JS til med største flid at vare på kronens skove i Kronborg len og birk, at intet dyr, lille el. stort, el. fjedervildt, gæs, ænder el. a., skydes el. ødelægges. Kommer han over nogen, som skyder el. ødelægger dyr, el. findes nogen gående med lange rør uden for alfarvej i skovene, skal han gøre sin yderste flid, at han kan blive dem mægtig og føre dem til Kronborg Slot. Kan han ikke blive deres overmand, skal han følge efter dem og udspørge, hvem de er el. tilhører, og siden tilkendegive det for lensmanden, og ikke se igennem fingre med nogen. På samme måde med krybskytter af almuesfolk, som fordrister sig at gå i skoven med lange rør uden for alfarvej, og kan han ikke blive dem mægtig, og vil de heller ikke følge med ham, har han fuldmagt til at skyde et lod i dem og ikke lide skade el. tiltale. Det er ham under højeste straf forment uden befaling selv at skyde dyr, men bliver det befalet ham, skal han gøre det med største flid og skikke det til de steder, det bliver ham befalet. Han skal have indseende med, at ingen holder geder, som kan løbe ind i skovene og gøre skade på underskoven. Kan han finde nogen geder, og de tilforn er forbudt, må han skyde dem el. lade dem drive til slottene Kronborg og Frederiksborg. Han skal også skyde hunde. Ligeledes skal han have indseende med, at intet hugges i skovene uden lensmandens befaling, og det, der bliver bevilget af denne, skal han udmærke med kronen påslagen og lade dem vurdere af skovfogeden selvferde, hvor mange læs hvert træ kan agtes for, og rigtigt optegne det og lade antegne det i skriverstuen, hver gang han udmærker. Han skal have flittigt indseende med gærder i lenet, at de er lovlige, så dyrene ikke bekommer skade. Han skal forholde sig efter den ed, hvormed han har forpligtet sig, og være lensmanden på Kronborg Slot lydig. For hans tjeneste bevilges han årligt til besoldning 16 gl. dl., en

sædv. hofklædning og foder og mål til en hest, og hver måned til kostpenge 4 dl., som lensmanden på Kronborg Slot årligen skal give ham. Ej gørendes osv. Ladendes etc. Sjr, 24, 572. Incl. 14. juni (Orig.).

14. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at de mod kvittering må lade Jens Lassen bekomme 1.000 rd. af de penge, Strange Trøner forstrækker. Dermed etc. Sjt, 35, 772. K.

14. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om rejsepenge til Christoffer Giedde. Kongen har befalet¹ CG at begive sig til Norge for at hidføre folk derfra. De skal på ansøgning lade ham til rejsepenge bekomme 100 rd., hvilke skal blive godtgjort i deres regnskaber. Dermed etc. Sjt, 35, 773. K.

1) Ses ikke i KB.

14. juni (Kbh.)¹ Tolderne i Sundet fik brev om af de første penge, som indkommer i toldkisten, til borgmestrene i Kbh. at betale det, de resterer af det, de årligt plejer at have. Dermed etc. Sjt, 35, 773. (Tr.: KD, V, 718). K.

1) Efter brevet står: Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at erklære sig om Henrik Morians arvingers supplikation om det norske postværk. Læs Norske Missiver.

14. juni (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade bygmester Albertus Matthisen imod bevis være følgagtig så meget tømmer, som han har fornøden til de 2 broer, vippebroer¹ og slagbomme, som han er befalet² at lade opbygge foran Nørreport. Sjt, 35, 773. (Tr.: KD, V, 718). K.

1) Kopibogen har *wippe brøgger*. 2) Ses ikke i KB.

14. juni (Kbh.) Mogens Høg, hr. Henrik Rantzau og hr. Henrik Lindenov fik brev om at være afd. hr. Knud Ulfeldts frue Edel Rosenkrantz' [og hendes] børns værge over skifte. Det er for kongen andraget, at der straks skal foretages skifte efter KU. Adressaterne befales og får fuldmagt til på skiftet at være ERs værge og være til stede i nærværelse af de på skiftet tilforordnede kommissarier, når boet åbnes, da at lade udtage lodden, skøder o.a. dokumenter, hvorefter kan forfattes jordebog på alt godset, være sig arv, køb, pant el. andet, som kan være tilberettiget de interesserede. Desligeste at lade antegne al gældsfordring,

tilstående og bortskyldig, så skifte og deling kan holdes, havende i agt, at hun vederfares det, ret medfører. Når skiftet er overstanden, skal de til ER overlevere hendes andel. Dermed etc. Sjt, 35, 773. Indl. 14. juni (2).

Lige sådan befaling fik HR at være Christoffer Ulfeldts værge. Item HL at være jomfru Margrethe Ulfeldts værge og at overlevere værgemålene, efter at skifte er overstanden, til Otte Lindenov til Borreby som rette værge efter loven.

14. juni (Kbh.) Borgmester og råd i Korsør fik brev om at forskaffe nærværende kaptajn Bertram de Ricou kvarter og underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 774. K.

14. juni (Kbh.) Borgmester og råd i Køge fik brev om at gøre nærværende ingeniør Selgen Petersen kvarter og underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 774. K.

14. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Zacharias Hansen indvisning. ZH har for kongen ladet andrage om betaling for forstrækning, som han har forskudt til magasin i Fyn. De skal gøre ham afregning og siden gøre ham indvisning i tolden i Fyn, indtil han bliver betalt, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 774. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. udat.

14.¹ juni (Kbh.) Hr. Iver Krabbe, hr. Henrik Lindenov og hr. Niels Krabbe fik brev anlangende kommission om det skånske adelige gods. I traktaterne ml. kongen og kongen af Sverige er forafskediget anlangende det skånske adelige gods. De skal med første lejlighed begive sig til Skåne og dér med de dertil forordnede svenske kommissarier på bedste manér efter traktaterne til tiden afhandle om det skånske adelige gods og dets afståelse. Dersom en af dem udebliver for lovligt forfald, skal de 2, som kommer til stede, have ligesådan fuldmagt og plenipotens at slutte, som om de alle 3 var til stede. Dermed etc. SkT, 9, 161. K.

1) Kopibogen har 1. juni, men K. både i teksten og bagpå 14. juni.

14. juni (Kbh.) Frands Munk, ritmester, fik for tro tjeneste bevill. til nogle gårde i Dronningborg len, Houbjerg h., Endslev, 1 gd., Morten Tygesen påbor, med al tilliggelse, kvit og frit uden landgilde, ægt og arbejde sin livstid. Desligeste må han sin livstid el. indtil kongen lader

andet tilsige, nyde den sædvanlige årlige afgift og landgilde af visse og uvisse såvel som herligheden af følgende 5 andre gårde smst., som Jørgen Rasmussen, Jens Madsen, Christen Sørensen, Niels Leth, selvejer, og Niels Poulsen påbor. Dog skal landgilden, som gives af de 5 gårde, afskrives i hans resterende besoldning efter renteritakst, hvilket han årligen skal lade sig korte på Dronningborg skriverstue og tage bevis. JR, 13, 138. K. Orig. i DKanc. B 165A, IV 2. Indl. 5. og 6. juni og udat.

14. juni (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende grev von Waldeck. Det andrages for kongen, at W af adressaten skal være arresteret imod fredsfordraget. Han skal lade ham komme løs, eftersom berettes, at pfalzgreven af Sulzbach har erbødet at kavere for det, han findes at blive skyldig for sin fortæring og ikke straks kan betale. Dermed etc. JT, 14, 233.

14. juni (Kbh.) Johan Brockenhuus fik brev om, at kongen er tilfreds, at han kort tid må være forløvet for at rejse til Kbh. Dog skal han hos regimentet tilforn gøre anstalt, at intet bliver forsømt i hans fraværelse. Befalendes etc. JT, 14, 233.

14. juni (Kbh.) Jacob Bjørnsen, tolder i Varde, fik brev om at erklære sig om øksnetolden i Varde og med forderligste indlevere sin erklæring i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 233.

14. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Ribe fik brev om nogen resterende told. Kongen kommer i erfaring, at borgerskabet dér ikke har erlagt den sædvanlige told af de øksne, de har ladet udføre i marts og april. Adressaterne skal tilholde dem med forderligste at erlægge den resterende told. Dermed etc. JT, 14, 234.

14. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev om nogen told, som borgerskabet i Ribe resterer med. Det er for kongen andraget, at borgerskabet ikke har erlagt al tolden af de øksne, de i marts og april har ladet udskibe. HS skal anordne, at tolden med forderligste bliver erlagt, såvel som det, der i så måde resterer af tolden forleden år. Dermed etc. JT, 14, 234.

14. juni (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at erklære sig om Henrik Morians arvingers supplikation om det norske postværk. Hvad afd. HMs arvinger har ladet andrage for kongen, kan

adressaterne se af deres hosføjede supplikation. Kongen befaler dem at deliberere med hinanden, på hvad manér postværket i Norge igen kan sættes i værk, hvorom de skal indskikke betænkende i Kanc., hvorefter kongen vil resolve. Cum claus. consv. NT, 10, 261. (Tr.: No. Rigs-Reg., 353-54). K.

15. juni (Kbh.) Jacob Christensen Vinter, Roskilde, fik efter begæring bevill. til at holde offentligt herberg og værtshus i Roskilde for alle, som rejser derigennem. Hvorimod han skal anstille værtshuset ustraffeligen for alle og det for sådan pris, at ingen med billighed kan klage. Herfor må han nyde de privilegier, recessen ommelder. Dog at denne benådning forbliver det forrige privilegerede værtshus upræjudicert. Thi forbyde etc. SjR, 24, 574. K.

15. juni (Kbh.) Mads Jensen, herredsfoged i Tune herred, fik bevill. til at bo i Roskilde. MJ har ladet beklage for kongen, hvorledes hans gård, han iboede, af fjenden er meget ruineret, så han ej kan besidde den, men med sin hustru formedelst armod har måttet opholde sig i Roskilde. Af Ove Skades erklæring erfarer kongen, at dette er sandfærdigt. Efter ansøgning bevilger kongen, at MJ må bosætte sig i Roskilde, indtil gården, han påboede, igen bliver opbygget. Forbydendes etc. SjR, 24, 575. K. Indl. juni og 12. juni.

15. juni (Kbh.) Hans Christoffersen fik bevill. til toldfrihed fra brevets dato for den ladning, han med en skude, Svanen, fører til el. fra Danmark og Norge, for 300 rd., men af det øvrige, som andrager videre end de 300 rd., skal erlægges told efter toldrullen. Til den ende er han forpligtet hvert sted, hvor skude og ladning frit står ind el. kommer ud, af tolderen efterhånden at lade afskrive på dette å.b., hvilken toldfrihed han hver gang nyder, indtil han er fyldestgjort. Thi osv. Forbydendes etc. SjR, 24, 575. Indl. 7. juni.

15. juni (Kbh.) Niels Andersen Qvie i Helsingør fik efter ansøgning for tro tjeneste i sidst forleden fejde bevill. til at være fri for byens tyng, så og told- og accisefrihed for 2 læster Rostockerøl. Forbydendes etc. SjR, 24, 576. Orig. i DKanc. B 165A, IV 3.

15. juni (Kbh.) Forbud mod, at lensmændene på Kronborg skal befatte sig med dronningens gods og tjenere i Hørsholm len og birk, det være sig skat o.a. SjR, 24, 576. K. Indl. udat.

15. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om sten i Skt. Annæ Kirke. (Kopibogen har alene denne overskrift, hvorefter følger en ubeskrevet tredjedel af siden). Sjr, 24, 576. (Tr. (overskriften): KD, III, 503).

15. juni (Kbh.) Dronningen fik brev på Isterød og Allerød søer og en del af Farsø imod det, bispen tilforn var bevilget. Kongen har bevilget dr. Hans Svane (Svaning) med hustru og børn at nyde Ebberød og Skoverød med nogen herlighed af Hørsholm birk deres livstid. Til vederlag har kongen givet dronningen Isterød og Allerød søer med den del af hver sø, som er beliggende på Hørsholm birks grund og fortov. Kongen forbyder fiskemestre og alle andre, at de aldeles intet befatter sig med de fiskevande, der er beliggende på Hørsholms grund. Sjr, 24, 576. K.

15. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om renteskriver Jørgen Hansen Ribers indvisning. JHR erbyder til kongen at levere varer for 100 rd. med slig vilkår, at han derfor, såvel som for sin resterende løn og kostpenge må bevilges indvisning i Sands tolder i Norge. Kongen er tilfreds, at de for det nævnte efter akkord gjort med ham og bevis, at varerne er leveret, og det, han resterer, gør ham indvisning i nævnte told, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt. Befalendes etc. Sjt, 35, 775. Orig. i Rtk. 216.209. K. Indl. 9. juni.

15. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Jørgen Wessel, købmand af Bergen, indvisning.¹ JW har leveret en del proviant til kongens magasin i Nyborg og på Provianthuset. Adressaterne skal gøre afregning med ham og for det, han befindes at fordre, gøre ham indvisning i tolden i Bergen, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt, el. og i den told, han med sin bror Henrik Wessel tilkommer at udgive af deres befragtede skibe og ladninger, som ind- el. udskibes til og fra Bergen, indtil han er afbetalt for nævnte leverancer. Dog at det efterhånden af tolderne dér bliver kortet og afskrevet på indvisningen, indtil summen er fuldgjort. Dermed osv. Sjt, 35, 775. Orig. i DKanc. B 179P.

1) Kopibogen rummer blot overskrift og dato, derefter en blank halv side, og teksten er derfor her efter Orig.

15. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om, at kongen er tilfreds, at de selv må kalde en kapellan til deres bys kirke, hvilken dog skal have sin underholdning af dem selv. Dermed etc. Sjt, 35, 775. (Tr.: KD, V, 718). K.

15. juni (Kbh.)¹ De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende indvånerne i Korsør. Hvad menige indvånere i byen har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres supplikation. De skal mest muligt forhjælpe dem til rette. Dermed etc. Sjt, 35, 776. K.

1) Efter brevet står: Forbud mod at lensmændene på Kronborg skal befatte sig med Hørsholm len, findes i Sj. åbne breve den 15. juni 1660.

15. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af den hollandske proviantkommissarius Tengenagel at annamme proviant for 1.000 rd. til garnisonens underholdning i denne måned. Dermed etc. Sjt, 35, 776. K.

15. juni (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om 2 gårde, som Dirich Beyer begærer. Der skal i Vordingborg len findes 2 gårde, den ene Knudsbygård, den anden Lundbygård. UFG skal erkyn dige sig om dem og med forderligste i Kanc. indskikke erklæring om deres beskaffenhed. Dermed etc. Sjt, 35, 777. K. Indl. 8. og 13. juni.

15. juni (Kbh.) Tobias Franck fik privilegium på at være apoteker i Ribe i afd. Johannes Pouchs sted. Han skal dér holde et godt færdigt og ustraffeligt apotek og dér alene sælge følgende species, som skal være gode friske varer, nemlig sukkerkonfekt og alle andre slags sukker, kanel, ingefær, nelliker, kardemomme, muskater, muskatblommer, mandler, safran, figen, rosiner, svesker, ris, spidskommen,¹ anis, peber, vitriol, boraks, salpeter, bomolie, linolie, kapers, oliven, limoner, agurker, terpentiner og alle slags olier med alt andet, som bør at holdes på et frit apotek, som er alle slags indsyttet og destillation. Dog hermed ikke nogen forment udenlands at købe til sit hus' og eget behov til at udspise. Men TF skal alene holde dette ubehindret, og ingen skal i nogen måde gøre ham indpas deri. Såfremt nogen gør herimod, da at tiltales med lov og ret. Hvorimod TF skal være forpligtet til at holde sligt ved magt og sælge for billigt køb, så intet for hans skyld skal fattes el. nogen med rette have at besvære sig. På det han desto bedre kan holde apoteket ved magt, skal han være kvit og fri for al kongelig og borgerlig bys tyng. Forbydendes etc. JR, 13, 139. K. Indl. udat.

1) Kopibogen har *spisekommen*.

16. juni (Kbh.) Fru Anne Rosenkrantz, enke efter Otte Krag, fik brev om at måtte købe noget i Sjæll. og overføre til Fyn. Kongen bevilger, at hun i Sjæll. må købe og til Fyn lade overføre en snes stykker køer og slagtefæ. Så og 100 td. rug. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 577. K.

16. juni (Kbh.) Poul Tscherning fik brev om at begive sig til Helsingør og dér på bedste manér ved de pengemidler, som medgives ham, forskafe løs de af kongens fanger, som er dér. Dermed etc. Sjt, 35, 777. K.

16. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Køge fik brev om oberst Mogens Krag til Kås og hans folk. Adressaterne skal akkomodere MK med kvarter og underholdning for ham og medhavende folk, som han har hos sig, til garnisonens besætning dér. Dermed etc. Sjt, 35, 777. K.

16. juni (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om at erklære sig om moseengen ved stranden på hin side Køge Kro, kaldet Kongseng, som afd. byskriver Peder Christensen tilforn var forundt, om samme eng uden nogens præjudice igen kan bortforundes. Dermed etc. Sjt, 35, 778.

16. juni (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende Karen Lauridsdatter, enke efter Christoffer de Hemmer i Ålborg. Hun har ladet andrage for kongen, at hun besværes over sin evne med indkvartering og skat. OP befales at anordne, at hun ikke besværes mere end andre borgere i byen. Dermed etc. JT, 14, 234.

17. juni (Kbh.) Forbud mod det, som en Wismar-borger o.a. vil udføre fra Møn af adskilligt. Kongen er kommet i erfaring, at en borger af Wismar, nogle dage før freden blev sluttet, har købt og tilforhandlet sig et temmeligt parti af kobber, messing og jernkakkellovne på Møn og oplagt det i Stege, indtil han bekommer skiberum, hvormed han kan udføre det. Til den ende skal kommissarierne o.a., som har at befale på kongens vegne, have flittig indseende med og hindre sådant. Sjr, 24, 577. K. Incl. 14. juni.

17. juni (Kbh.) Steen Hohendorff fik brev om straks og uden ophold at begive sig til Helsingør og dér erkyndige sig om de tvistigheder, som er faldet imellem Henrik Ditlev Holck og den svenske kommandant, gørende sit bedste til om muligt at forene dem i mindelighed, og efter

sin tilbagekomst gøre relation om, hvad materialer af sten, kalk, bygningstømmer, hjulbårer, hakker, spader el. andet som hører til fortifikationen og dens bygning. Derom skal han tillige med Jonas Heine-mark, tolder i Øresund, handle for ringest mulige pris med general-kvartermester Dahlberg og kommandanten dér el. tilsige dem en billig diskretion derfor, dog ikke mere end til 600 rd. i det højeste, med så skel, at det, som findes dér, kan eragtes at være så meget værd, og erlægge pengene på et vist sted, efter at de har kvitteret landet. Dermed etc. Sjt, 35, 778. K.

17. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier fik brev anlangende Isterøds bønder i Hørsholm len. Hvad kongens bønder i Isterød har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af deres hosfølgende supplikation. De skal mest muligt forhjælpe dem til rette efter deres supplikation. Dermed etc. Sjt, 35, 779. K.

17. juni (Kbh.) Henrik Markdanner fik brev om at have inspektion med sine søstre jomfru Birgitte, jomfru Anne og jomfru Sofie Markdanners værgemål. Søstrene har tilforn bekommet kongens bevill. til at være deres egne værger, dog under deres rette lavværger inspektion. Han skal have denne, så de anvender deres middel forsvarligen. Dermed etc. FT, 7, 383. Indl. 5. juni.

17.¹ juni (Kbh.) Christen Skeel, kommissarius i Loll. over evakuationen, fik brev om told af korn, som de svenske udfører. Item at rette sig efter traktaten og om forskånsel af prinsesindens gods. CS skal befale tolderne i Loll., at de affordre told efter toldrullen af det korn, som udføres af de svenske officerer el. a., og retter sig efter fredsfordraget. Han skal holde kongens søster,² enkeprinsesindens gods dér så vidt muligt forskånet, ligesom de svenske. SmT, 8, 239. K. Indl. 13. juni og udat.

1) Datoen er ikke udfyldt, heller ikke på K., derfor dateret her efter sammenhængen. 2) Der er tale om svigerinden Magdalena Sibylla på Nykøbing Slot.

17. juni (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at anordne, at de artillerifolk, som kommanderes fra Kbh. til fæstningen Nakskov, bekommer lige sådant traktement og underholdning dér. Dermed etc. SmT, 8, 239. K. Indl. 16. juni.

17. juni (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende Hans Olsen, køkkenskriver, og løsladelse af skipper¹ Carsten Andersens folk og skib. Hvad HO har ladet andrage for kongen, kan CvA se af hosværende supplikation. Han skal uden videre ophold anordne, at den i supplikationen nævnte købmand¹ CA løslades af fængsel, så skipperen med skib og folk straks kan ankomme til staden. Dog, om skibet kommanderes til Naskov til det svenske folks evakuering, skal det først forrette den befalede tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 234.

1) CA nævnes som gengivet i brevet ganske rigtigt først som skipper, derefter som købmand og igen som skipper.

18. juni (Kbh.) Bestalling for Corfitz Svendsen som skovrider ved Svenstrup. Kongen forordner ved dette å.b. breviseren CS til med største flid at [tage] vare på kronens skove i Svenstrup len og Ringsted h., at intet dyr, lille el. stort, el. fjedervildt, gæs, ænder el. a., skydes el. ødelægges. Kommer han over nogen, som skyder el. ødelægger dyr, el. befindes nogen gående med lange rør uden for alfarvej i skovene, skal han gøre sin yderste flid, at han kan blive dem mægtig og føre dem til Svenstrupgård. Kan han ikke blive deres overmand, skal han følge efter dem og udspørge, hvem de er el. tilhører, og siden tilkendegive det for lensmanden, og ikke se igennem fingre med nogen. På samme måde med krybskytter af almuesfolk, som fordrister sig at gå i skoven at ødelægge dyr el. gå med lange rør uden for alfarvej, og kan han ikke blive dem mægtig og vil de heller ikke følge med ham el. give til kende, hvem de er el. tilhører, har han fuldmagt til at skyde et lod i dem og ikke lide skade el. tiltale. Det er ham under højeste straf forment uden befaling selv at skyde dyr el. fjedervildt, lidet el. stort. Han skal have indseende med, at ingen holder geder, som kan løbe ind i skovene og gøre skade på underskoven. Kan han finde nogen geder, og de tilforn er forbudt, må han skyde dem el. lade dem drive til Svenstrupgård. Han skal også skyde hunde. Ligeledes skal han have indseende med, at intet hugges i skovene uden lensmandens bevill., og han skal selv have skovmærket og dermed udmærke det, som efter lensmandens seddel udvises på Svenstrup len. Han skal forholde sig troligen og flitteligen og være lensmanden og jægermesteren lydige. For hans tjeneste bevilges han årligt til besoldning 16 gl. dl., en sædv. hofklædning og foder og mål til en hest og hver måned til kostpenge 4 dl., som årligen skal erlægges ham af Ringsted Kloster lens indkomst og begynde fra brevets dato. Lensmanden på Ringsted len skal årligen

lade ham fornøje dette og føre det til rgsk. Forbydendes etc. SjR, 24, 578. K. (et rettet opr. K. til brev fra Chr. 4. til Hans Hollacher d.U, her udat.).

18. juni (Kbh.) Mag. Matthias Foss fik bestall. som slotspræst. Kongen antager MF som slotsprædikant på Kbh.s Slot i mag. Michael Henriksens sted. Han er forpligtet til at forholde sig i kaldet som en sand Guds ords tjener, hvorimod han årligen, så længe han betjener bestillingen, nyder al den pension, som hans formand har nydt. Hvorefter etc. SjR, 24, 579. (Tr.: KD, III, 503). K.

18. juni (Kbh.) Kaptajn Oluf Thuesen (Turesen) på skibet Blå Mynde fik brev om straks at forføje sig til Kbh. SjT, 35, 779.

18. juni (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at besigtige dæmninger og sluser til det ferske vand. Det berettes for kongen, at alle dæmninger og sluser, hvorved vandet kan samles, skal være udbrudt og Emdrup Sø være ganske tør. AM skal tillige med direktørerne for det ferske springvand besigtige og forfare, hvor dæmninger og sluser bedst i tide kan anlægges, så de kan være forfærdiget, mens sommeren endnu varer. SjT, 35, 779. (Tr.: KD, V, 718). K. Incl. 18. juni.

18. juni (Kbh.) Bispem fik brev om at ordinere magister Matthias Foss. Kongen har antaget MF til at være slotspræst på Kbh.s Slot. Adressaten skal ordinere ham dertil. Dermed etc. SjT, 35, 780. K.

18. juni (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om at være jomfru Margrethe Ulfeldts værge. Henrik Lindenov har tilforn bekommet kongens befaling¹ dertil og er for anden forfald blevet forhindret. JR skal i HLs fraværelse være MUs værge på det skifte, som skal holdes i staden, havende flittig indseende med, at hun gøres det, som ret er. Det, der på skiftet tilfalder hende, skal han siden overlevere til hendes rette lavværge. Dermed etc. SjT, 35, 780.

1) Se ovf., s. 182-83.

18. juni (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev om, at kongen er tilfreds, at hans lensskriver må lade Benløse mænd til deres gårdes opbygning bekomme bygningstømmer. Befalendes etc. SjT, 35, 780. K. Incl. 16. juni og udat.

18. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med hr. Laurids (Lars) Jensen Varberg anlangende det, kronen befindes at blive ham skyldig. Dermed etc. Sjt, 35, 781. K.

18. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at dekortere Hans Oldeland nogen byg i hans fordring. Kongen har forundt HO 60 td. byg, som Poul Cornelissen har leveret til hans fuldm. i Fyn. Adressaterne skal afkorte HO dette i hans fordring, 1 td. korn for 3 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 781. K. Orig. i DKanc. B 179P.

18. juni (Kbh.) Poul Cornelissen fik brev om, at kongen er tilfreds, at han i sine regnskaber må godtgøres de 60 td. byg, som han har forstrakt Hans Oldelands fuldm., tønden for 3 rd., når han derimod ved sine regnskaber fremlægger nævnte fuldmægtigs kvitteringer. Dermed etc. Sjt, 35, 781. K.

18. juni (Kbh.) Jacob Jacobsen Langeland fik brev anlangende sin hustru, som er kommet for tidligt. JLL har ladet andrage for kongen, hvorledes hans hustru, efter at hun formedelst fjendernes ufornødelige indfald og onde medhandling var kommet i svaghed, har født sit foster før sin rette tid. På det han af sligt ej skal hindres i som en gejstlig person at effektuere kald, har han begæret dette kongens å.b. Den forseelse, der i nævnte måde kan være sket, har kongen tilgivet, så at JLL desuagtet må lade sig høre og kalde til hvilket præstekald el. skoletjeneste, hvor det kan ske efter ordinansen o.a. derom udgivne frd. Forbydendes etc. FR, 6, 343. Incl. 12. og 20. maj og 2. juni.

18. juni (Kbh.)¹ Henrik Gyldenstjerne fik brev om at dømme i sagen om Nyborg kald. Mogens Høg har bekommet kongens befaling² tillige med dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] at dømme i en tvistig sag anlangende Nyborg præstekald. MH kan for lovligt forfald ikke komme did. Kongen befaler HG og giver ham fuldmagt til med forderligste i MHs sted med LJH at dømme anlangende kaldet. Dermed etc. FT, 7, 384. K.

1) Se ovf., s. 179. 2) Efter brevet står: Poul Cornelissen fik brev anlangende Hans Oldeland og Frederik Casper Herbach, læs Sjæll. Tegn. den 18. og 19. juni 1660.

19. juni (Kbh.) Poul Cornelissen, proviantmester, fik brev om, at han i sine regnskaber til udgift må føre 50 rd., som han har forstrakt Frederik Casper Herbach, dog at det bliver antegnet FCH til afkortning. Sjt, 35, 781. K. Indl. 16. juni.

19. juni (Kbh.) Niels Juel fik brev anlangende, at Poul Hein, skipper af Hull i England, må få sin galiot løs. Nærværende PH har bevist, at han er en engelsk skipper. Kongen er tilfreds, at han med sin galiot og dertil hørende folk frit må sejle fra staden, hvor han lyster. Dermed etc. Sjt, 35, 782. K.

19. juni (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev anlangende af Tøjhuset at lade oberst Mogens Krag være piker el. musketter til 100 mand følgagtig, item kårder og gehæng til 400 mand. Sjt, 35, 782. K.

19. juni (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om i den svenske lejr at besigtige det hus, som tilforn har stået på Ibstrup, hvorledes det nu forefindes, og på vegne af kongen akkordere med håndværksfolk, som kan nedbryde det, og udse en plads, hvor det bekvemmeligst kan hensættes, og hvortil han eragter det dygtigt, være sig til fæhus el. andet, og indskikke relation i Kanc. Sjt, 35, 782. (Tr.: KD, V, 719). K.

19. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med løjtnant Thomas Holten anlangende det, han kan have at fordre for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 782. K.

19. juni (Kbh.) Christen Skeel fik brev om at lade Niels Rosenkrantz komme oberstraktement dér, så længe han bliver liggende som kommandant dér i fæstningen. Dermed etc. SmT, 8, 239. K. Indl. 19. juni.

19. juni (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at anordne, at Niels Rosenkrantz bliver liggende som kommandant i fæstningen Naskov, havende indsigt med, at alting forholdes tilbørligen. Dermed etc. SmT, 8, 239. K. Indl., se foreg.

20. juni (Kbh.) Fru Karen Arenfeldt, enke efter Frederik Urne til Brengentved, fik efter begæring bevill. til at måtte bruge konfekt til sin datters begravelse i stedet for anden spisning den dag, begravelsen skal ske. Forbydendes etc. Sjr, 24, 580.

20. juni (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om til materialgården at lade være følgagtig 2.000 dæler, item 150 sparrer, nok 60 7-al. bjælker og 1.300 stormpæle. Sjt, 35, 783. K.

20. juni (Kbh.) Peder Jacobsen i Lyngø fik brev anlangende Knud Christensen, studiosus. Kongen erfarer, at Pj agter at have en kapellan. Han bedes antage nærværende KC frem for nogen anden, såfremt han eragtes bekvem dertil. Befalendes etc. Sjt, 35, 783.

20. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at de gør Corfitz Trolle assignation for 3.500 rd. i Lemvig, Ringkøbing og Holstebro tolde, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 783. K. Incl. 26. maj, 31. jan. 1661 (2).

20. juni (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om af de middel, der er deputeret til militien, at betale Peder Reedtz nogle penge, de har optaget. Af Claus von Ahlefeldts erklæring på kongens ms.¹ fornemmer kongen, at adressaterne hos ham har angivet og med hans efter deres begæring erholdne konsens optaget og lånt 4.000 rd. til underholdning af kongens militie på Fyn. Pengene tilkom PR efter en ham af kongen given assignation i Bergens toldpenge for forstrækning, han i disse besværlige tider har gjort til kongen, og som stod i forvaring hos tolder Laurids Jørgensen i Nyborg. Da kongen tilforn har befalet² nævnte generallt. at anordne, at de 4.000 rd. igen bliver restitueret til deres ejermand el. dennes fuldm., befaler kongen hermed, at adressaterne igen betaler PR el. hans fuldm. så mange penge, som de har optaget af hans, af de middel, som oppebæres til militiens underholdning. Dette på det at han ikke skal have årsag til videre ansøgning hos kongen om betaling af sine penge, hvor han ingenlunde burde have været sket forhindring imod kongens assignation. Dermed etc. FT, 7, 384. K. (2).

1) Se ovf., s. 169. 2) Ses ikke i KB.

21. juni (Kbh.) Arent Tengnagel, hollandsk proviantkommissarius, fik K.M.s kvittering. AT har til kongen på Provianthuset leveret kød, rug, malt, havre, ærter, flæsk, ost, gryn, smør, bergfisk og sild, som efter sluttet akkord beløber sig til 24.000 rd., hvorfor han kvitteres. Sjr, 24, 580. Orig. i Rtk. 216.271.

21. juni (Kbh.) Nyborgs borgere fik bevill. til på Sjæll. at købe 400 td. korn af byg og malt og udføre til Fyn. Forbydendes etc. SjtR, 24, 580.

21. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med nærværende Laurs Pedersen anlangende det, han befindes at restere af sin besoldning el. kost. Dermed etc. SjtT, 35, 783. K.

21. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Søren Jensen, renteskriver, indvisning i Hobro told og accise, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt, for det, han efter bevis har forstrakt til garnisonen, og ej allerede har bekommet udlæg for. Item for øl til fartøjets udredning og for det, han befindes at restere af sin besoldning. Dermed etc. SjtT, 35, 784. K. Orig. i Rtk. 216.198. Incl. 13. juni.

21. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Laurids Jørgensen, tolder i Nyborg, indvisning i Kerteminde toldsted for 1.146 rd. 3 ort 14 sk. for det, kongen er ham skyldig efter renter af afregning, dat. 14. juni 1659, efter at forrige deri gjorde indvisning er betalt. Befalendes etc. SjtT, 35, 784. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 14. juni.

21. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale hr. Lars Jacobsen Varberg! det, han har at fordre for skibspræstetjeneste. Dermed etc. SjtT, 35, 784. K. Orig. i DKanc. B 179P.

1) Kopibogens overskrift og dermed påskriften på K. har *Jensen*, brevets tekst og Orig. har *Jacobsen*.

21. juni (Kbh.) Ingeniør Gotfred Hoffmand fik brev om for Frederik Turesen at afmåle en plads inden[for] kanalen og den gamle Østergade, ved gamle Østervold, nemlig fra hjørnet af Østergade og hen til de indtagne pladser uden for afd. hr. Christian Friis' gård, dog så at garden beholder sin tilbørlige vidde. Dermed etc. SjtT, 35, 784. K.

21. juni (Kbh.) Befaling og forbud mod indpas i Vartov Hospitals enge. Alle soldater til hest og fods såvel som alle andre [forbydes at] indlade heste el. a. kvæg i hospitalsengene ved Gammel Vartov el. at afslå græs dér, hvorved engene kan tilføjles skade, under straf. SjtT, 35, 785. K.

21. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at betale J. Ludvig Witz von Mühlhaus, svensk generalgevaldiger, nogle penge på vegne af danske fanger. JLWvM har for kongen ladet andrage, at følgende af kongens officerer er blevet ham penge skyldig for underholdning, imidlertid de var fangne, nemlig Hans Jepsen, korporal under major Gottfried, Ludolf Menge, kvartermester, Christoffer la Maire, løjtnant under feltmarskal Schacks regiment, Wulf von Buchwalds kornet og Christoffer Orning, skibskaptajn, for sig selv og 4 af sine båds mænd. Adressaterne skal anordne, at han bliver afbetalt det, han findes at have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 785. K. Indl. juni og udat.

21. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberstlt. Andreas Wilcken anlangende det, han findes at have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 786. K. Orig. i DKanc. B 223G.

21. juni (Kbh.) Mag. Albert [Bartholin] fik brev om i Frederiksborg Skole straks at indtage nærværende Jens Rickertsen, forordnende ham fri underholdning og disciplin og ellers forholde sig mod ham som mod andre skolebørn dér. Dermed etc. Sjt, 35, 786.

21. juni (Kbh.) Hr. Iver Krabbe, hr. Niels Krabbe, hr. Henrik Lindenov fik brev anlangende Hans Christoffersen på vegne af nogle Malmøborgere. Hvad HC har ladet andrage for kongen, kan de erfare af hans medfølgende supplikation. De skal gøre deres flid til mest muligt at fremme deres andragende hos de svenske kommissarier. Dermed etc. SkT, 9, 161. K.

21. juni (Kbh.) Kbh.s Universitet fik brev om et kannikedømme efter afd. dr. Jacob Matthiesen. Kongen har bevilget rektor og professorer på universitetet, at de i stedet for 2 præbender, som var lagt til professorernes underholdning i Lund Kapitel, må nyde de 2 første præbender, som vakerer i Jyll. Kongen bevilger universitetet det præbende, som JM er død fra, med bønder og al rente. Dog at ordinansen om religionen og kapitlets statutter iagttages. Og den gård og residens, som bekommes dertil, skal holdes ved hævd, så og bønderne ved lov, skel og ret, så ingen forurettes el. besværes med usædv. pålæg, ej heller nogen skove forhugges til upligt. Forbyndendes etc. JR, 13, 140. (Udt.: Kr. Sk., II, 73). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA.

21. juni (Kbh.) Bispem og kapitlet i Ribe fik brev anlangende, at Anders Dirichsen Textor skal være rektor. Det berettes for kongen, at rektors bestilling i Ribe vakerer. Nærværende ADT har begæret denne kongens skrivelse til adressaterne, at han må forfremmes til stillingen. Da det berettes, at han i liv og lærdom skal befindes modest og kapabel, er kongen tilfreds, at han må nyde denne promotion, såfremt han findes dygtig og bekvem. Dermed etc. JT, 14, 235. Orig. i C 4-252 Ribe bispeark., LAV.

21. juni (Kbh.)¹ Otte Pogwisch fik brev om straks at gøre afregning med Enevold Parsberg til Jernit, hofjunker, og godtgøre ham det, han endnu refterer på sin prima plana siden kapitulationen. Dermed etc. JT, 14, 235.

1) Efter brevet står: Jochum Trampe fik brev om nogle kister, som er blevet bemægtiget i Odense efter fru Ellen Arenfeldts angivende. Læs Fynske Tegn. den 23. juni 1660.

23. juni (Kbh.) Fru Abel Sandberg fik efter begæring bevill. til at måtte lade opsætte sit broderbarns begravelse så længe, hun selv synes godt. Sjr, 24, 581.

23. juni (Kbh.) Johan Adolf Meyer, kongens vinskænk, fik efter begæring bevill. til toldfrit at udføre 35 køer og 12 hopper til besætning på den gård, kongen har bevilget ham i fyrstendømmet Holsten. Forbydendes etc. Sjr, 24, 581.

23. juni (Kbh.) Jørgen von Wehlen, Helsingør, m.fl. fik arrest på Jacob Sørensen. JvW har på egne og medinteressenters vegne ladet andrage, hvorledes der med en person, JS, er opsendt et skiberum med korn til Christiansand i Norge, og han var af dem befuldmægtiget til at forhandle ladningen. Men efter at han havde afhandlet den og bekommet betaling, er han siden ej kommet til stede for at levere dem rgs. Derfor har de begæret dette å.b. Kongen befaler lensmænd, fogeder, borgmestre og råd o.a., som på kongens vegne har at befale på de steder, JS af dem el. deres fuldmægtige antræffes, at de er behjælpelig at arrestere ham, indtil der kan handles det, lov og ret er. Forbydendes etc. Sjr, 24, 581.

23. juni (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende professorerne på Sorø, som vægrer sig ved at betale nogen bekostning til værten dér. Kongen erfarer, at professorerne dér opponerer mod at ville betale til værten dér for den fortæring, som er gjort af de deputerede, som visiterede efter fremmed gods, endog både kommissarierne således skriftlig selv havde beordret dem det efter kammerpræsidentens egen ordre, og borgerskabet derforuden havde eksekveret rytternes fortæring, og pfalzgreven havde tilskrevet adressaten om som hofmester på stedet at befordre det. Kongen befaler JR at have indseende dermed og alvorligen at tilholde dem, at de udlægger pro kvota så vel som de andre deres, anseende billigheden og derhos, at JR selv har udlagt det pro kvota. Dermed etc. SJT, 35, 786.

23. juni (Kbh.) Jochum von Trampe fik brev om nogle kister og gods, han har bemægtiget sig i Fyn. Fru Ellen Arenfeldt har ladet andrage hos kongen, at adressaten ungefær 8 dage efter, at Fyn var overgået til kongen, i Odense har bemægtiget sig følgende, nemlig 4 skrin, det ene med fjæle omkring som en pakke, nok et andet træskrin, som var udskåret, en stor firkantet kiste, en stor lang kiste, nok et stort beslagent skrin, en kuffert og et stort flaskefoder, med det, der har været i disse skrin og kister. Han befales at skaffe det til stede el. give skriftlig specifikation, hvor det er blevet af. Dermed etc. FT, 7, 385. K. Indl. udat.

23. juni (Kbh.) Befaling til tolderne i Ribe om Wulf von Buchwald. Kongen har tilforn forundt¹ WvB årligen 1.000 rd. af Ribe told, som tolderne dér årligen til Philippi Jacobi skal lade ham bekomme. Tolder, toldforvalter o.a. toldere dér skal årligen erlægge ham de 1.000 rd., såvel som de penge, han resterer af nævnte told. Dermed etc. JT, 14, 235. Indl. 26. juli.

1) Se KB 1658, 176.

24. juni (Kbh.) Christian Henrik Petersen, Hillerød, fik bevill. til at være fri for indkvartering o.a. tyngde dér. Forbyndes etc. SJR, 24, 582. K.

25. juni (Kbh.) Jens Jensen, brygger i Kbh., fik efter ansøgning bevill. til at sætte et hus i Skovshoved el. i en af de andre omkring Kbh. liggende øde byer, og dér indtil videre falholde billig dansk øl for den rejsende o.a. nødtørftige personer. Forbyndes etc. SJR, 24, 582. K.

25. juni (Kbh.) Cornelius Lerche, kongens råd, ordinær ambassadør hos kongen af Spanien, fik brev på at være nobileret. CL har gjort kongen og riget synderlig tjeneste og usparet ladet sig befinde og af al magt befordret kongens riger til det bedste. Han har i alt forefaldende anstillet sig således, at han har fortjent særdeles benådning. På det at hans tjeneste ikke skulle blive ubelønnet og såvel komme hans ægte livsarvinger til gavn og velfærd, har kongen med Danmarks Riges Råds samtykke i dette å.b. givet CL, hans ægte børn: Frederik Christian Lerche og Søster Lerche, såvel som andre børn, han avler i ægtestand, fri, frelse og adelige privilegier som andre riddere og svende har i Danmark med skjold og hjelm i et fordelt rødt og blå felt, hvori står en hvid oprettet husgavl og på hver side af husgavlen i et blå felt en ottekantet gul stjerne, men ml. husgavlen¹ i det røde felt 3 hvide lærker, af hvilke den ene står imod det spidse af gavlen oven over, de 2 andre står lige efter hverandre og vender hovederne til den venstre side; oven på den åbne hjelm står 5 oprette fjer, den første fra den venstre hånd er blå, den anden gul, den mellemste hvid, den fjerde gul og den femte blå, eftersom det i dette brev står malet. Thi forbyder osv. SjtR, 24, 582. K.

1) Således teksten, kun det ene element nævnes.

25. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Christian Fischer, kongens vinskænk, skal være fri for nogen accise. CF har til kongens hofholdning hidforskrevet adskillige slags vin, som er ankommet med følgende skippere: Peter Unkraut 54½ amme rhinskin, 7¼ amme spansk vin, 32½ amme 10 støfken fransk vin. Ellike Brower 71½ amme fransk vin. De skal lade ham forblive umolesteret for accise deraf. Dermed etc. Sjt, 35, 787.

25. juni (Kbh.) Poul Tscherning fik brev om at forhøre vidnesbyrd i stadshauptmand Frederik Turesens sag anlangende et dødsdrag. Han skal forhøre, hvorledes det er tildraget, da soldaten blev stukket ned af FT. Befalendes etc. Sjt, 35, 787. Incl. 29. maj.

25. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre afregning med fru Mette Rosenkrantz, enke efter Erik Bille til Aunsbjerg, anlangende det, hun befindes at have at fordre for forstrækning til Frederiksodde. Dermed etc. Sjt, 35, 787. K. Orig. i DKanc. B 179P.

25. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at dele en fordring ml. Strange Trøner og Jacob Fyren. De tilskikkes 6 afregninger vedr. nogle fordringer fra ST, hvilke de skal lade anslå i en sum og siden fordele således, at ST tilregnes 7.092½ rd. 5 sk., resten, JF 7.000. Dermed etc. Sjt, 35, 787. Indl. 16. april og udat.

25. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om med forderligste at forordne, at hofretten holdes ml. Selio Marselis og Joakim Irgens, så de i den ml. dem værende tvistige sag vederfares den del, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 788.

25. juni (Kbh.) Nicolaj Helt fik brev om at indtage folk ved Wismar og Stralsund. Kongen tilskikker ham 2 skrivelser, hvorefter han, når han med flåden ankommer for Wismar og Stralsund, efter fredstraktaterne skal indtage de danske folk af militien og fanger el. andre af kongens landfolk, som findes dér. Dermed etc. Sjt, 35, 788. K.

25. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med kaptajn Reinholdt Rohde anlangende det, han kan have at fordre for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 788. K. Indl. 4. juni.

25. juni (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev anlangende, at Henning Quitzows gods ej skal belægges imod billighed med indkvartering. HQ har ladet andrage for kongen, hvorledes hans gård og gods i Fyn besværes for meget over evne. De skal have indseende med, at hans gods ej bliver graveret med højere indkvartering el. a. tyngte, end lideligt er. Dermed etc. FT, 7, 385. K.

25. juni (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at befale sin præst ved Rosenholm, nemlig hr. Erik Mogensen Grave, at han skal komme til Kbh. for at lade sig høre af kongen. Dermed etc. JT, 14, 236.

26. juni (Kbh.) Selio Marselis fik bevill. til at bruge Jacob Sørensen, Kbh., til prokurator. SM begærer af kongen, at JS må procedere i sagen ml. Joakim Irgens og ham. Kongen bevilger dette. Sjr, 24, 584.

26. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med generalkvarterløjtnant Cajus von Hellewegan anlangende det, han befindes at have at fordre for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 788. K. Orig. i DKanc. B 223F.

26. juni (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at levere Villum Lobrecht¹ 24 tyltver brædder og 24 18-al. lange bjælker, som skal forbruges til fæstningen på Christianshavn. Sjt, 35, 789. K.

1) Brevteksten har *Lambrecht*, overskriften *Lobrecht*.

26. juni (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade bygmeister Albertus Matthisen være 1 tylvt norske 16-al. tømmer og 6 tyltver norske dæler følgagtig. Sjt, 35, 789. K. Incl. udat.

26. juni (Kbh.) Peder Reedtz fik ordre og instruktion til Helsingør angående udveksling af traktaterne. Han skal straks begive sig til Helsingør og dér med de på den svenske side forordnede rigens råd og sekretærer efter fredstraktaten udveksle ratifikationen af denne, tagende til sig Jens Juel. Eftersom erfares, at H.M. af Sverige ikke selv med egen hånd har underskrevet, skal PR på bedste manér føre de svenske til gemyt, at H.M. efter traktaten siden skal underskrive, når han kommer til sin majorenitet. Dersom de svenske urgerer på ratifikation af den bornholmske traktat, skal PR fremvise hr. Hannibal Sehesteds derom medgivne skrivelse, at sådant er bevilget at differeres, til evakuationen er sket. For at evitere al kompetence, skal PR overlevere den franske gesandt ratifikationen til igen at udveksles mod den svenske. Dersom gesandten ikke accepterer den, skal han forene sig med den svenske dertil forordnede kommissarius om loco tertio, hvor PR kan udveksle den med tilbørlig respekt på begge sider. Dermed etc. Sjt, 35, 789. K. (med tillæg).

26. juni (Kbh.) Jens Juel fik brev om straks at begive sig med Peder Reedtz til Helsingør og dér til de svenske kommissarier overlevere og udveksle ratifikationen af det oprettede fredsforsdrag. Dermed etc. Sjt, 35, 790. K.

26. juni (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende Mads Jonsen af Ebeltoft. Hvad MJ har ladet andrage for kongen, kan ER se af hans supplikation. ER skal, så vidt ret er, forhjælpe ham til rette. Dermed etc. JT, 14, 236.

26. juni (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning anlangende Hans Friis' regiment. HF har ladet anholde for kongen om fordring på de hvervepenge, som han efter den med ham oprettede ka-

pitulation har forstrakt. OP skal med forderligste gøre afregning med ham om de penge, gewehr el. a., som han befindes at have bekommet til regimentet og dets stab over det ordinære traktement og verpflegungsordinansen, så kongen kan vide, hvad han kan have at fordre. Dermed etc. JT, 14, 236.

27. juni (Kbh.) Frederik Frederiksen, ridefoged over Kbh.s len, fik efter begæring bevill. til en eng ved Køge Kro, Kongseng, liggende ml. Søllerød og stranden, som tilforn har været høstet til Kbh.s Slot. Det gælder fra Philippi Jacobi 1660. Han skal årligen på Rtk. erlægge 15 rd. Forbyndendes etc. SjR, 24, 584. K. Incl. 21. juni.

27. juni (Kbh.) Jan Derent, Helsingør, fik efter begæring bevill. til ægteskab med Lisbet, enke efter Sejer Albertsen, der skal have været søskendebarn med JDs mor. Dog skal de først bevisliggøre, at de ej er hinanden nærmere i svogerskab, og udgive 200 rd. til hospitalet i Helsingør. Forbyndendes etc. SjR, 24, 585.

27. juni (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om af Provianthuset at lade artilleriofficererne samt gemene artillerifolk bekomme 1 måneds proviant. SjT, 35, 790. K.

27. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at Saltkompagniet må godtgøres rente af 80 læster spansk salt, som det har leveret til fæstningen Frederiksodde, beregnet fra leverancens dato indtil de bliver betalt. Befalendes etc. SjT, 35, 790. K. Incl. 15. juni.

27. juni (Kbh.) Forbud mod nam og vurdering hos Nyborg lens bønder og flere. Det er for kongen andraget, hvorledes bønderne i Nyborg len på det strengeste i denne besværlige tid ved nam og vurdering søges og overiles af borgerne i købstæderne o.a. for det, de kan være skyldige, ej betænkende, at de formedelst næst forledne besværlige krig er så meget ruinerede og kommet i armod, at den største [part] sent el. aldrig igen skal kunne komme på fode til at pløje og så, langt mindre nu betale deres bortskyldige gæld uden deres totale ødelæggelse. Kongen har anset for godt at lade forbyde, at nogen, være sig hvo det være kan, i et års tid fra brevets dato må tage el. lade tage nam el. vurdering i nogen af lenets bønders bo el. formue. Såfremt hvo, der befindes at gøre herimod, ej vil have sit krav forbrudt og derforuden

stande til rette. Hvorefter osv. FR, 6, 343. (Tr.: CCD, VI, 427-28). K. Indl. 26. juni.

Lige sådant brev udgik om Hagenskov lens bønder, dat. samme dag.

27. juni (Kbh.) Laurids Jørgensen, tolder i Nyborg, fik konfirm. af indvisning i Kerteminde told. Rentemestrene har efter kongens ordre den 21. juni 1660¹ gjort LJ indvisning i Kerteminde toldsted, næstefter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, for 1.146 rd. 3 ort 14 sk., som kongen er ham skyldig efter renteriafregning, dat. 14. juni 1660. Kongen konfirmerer indvisningen og befaler toldforvaltere og toldere på Kerteminde toldsted at rette sig herefter. FR, 6, 344. K.

1) Se ovf., s. 195.

27. juni (Kbh.) Peter Holmer, Kbh., fik forpagtning af Korselitse. I 6 år, fra Philippi Jacobi 1661, forunder kongen PH Korselitse i forpagtning med underliggende Bellinge, med al ager og eng, at avle, høste og gøre sig så nyttig, som han bedst ved. Dog skal han drive avlingen således, at gården derved forbedres og ikke forværres. Kronens bønder, som hidtil har ligget dertil, skal drive og høste avlingen og aftærse kornet og udføre det til Nykøbing. Dog forbeholder kongen sig de 3 enge Dalbo, Rode og Bere og græsgangen til 2 af sine stutterier, hver på 17 el. 19 stykker, så at græsningen, som de hidindtil har nydt, herefter uforandret skal blive til stutteriernes vedligeholdelse, så at dér intet andet fæ skal indslås, være sig hopper, heste, fæl, øksne, køer el. a., hvem det tilhører. De 2 stutterier dér på gården skal vinteren over forsynes med hø og stråfoder på de sædvanlige steder, og de dertil forordnede folk skal forundes de husværelser, som de nu har. Ellers skal med de 2 stutterier forholdes efter den anordning, som kongens staldmester gør derom. Bønderne skal til stutterierne forskaffe bregner til strøelse. Den øvrige fordel, som PH kan have af foderet el. avlingen, må han have sig forbeholdt. Anlangende ungt fæ, som allerede er tillagt på gården el. tillægges, har han, uden at mænge fremmed kvæg iblandt, om sommeren græsgangen ved Stedager og derefter, når høet er slaget og indhøstet, at nyde Hegnet på den manér, som hidindtil har været holdt med Korselitsets ungfæ. I lige måde må han nyde fri olden i de til Korselitse liggende enemærker til hans egne svin. Han skal årligen i de 6 år fra Philippi Jacobi 1661 give 800 rd., hvoraf den halve part, 400 rd., når året er til ende, skal erlægges på Rtk., de andre 400 rd. må han årligen, så længe han har gården, lade sig afskrive på de 2.559 sldl. 16 sk. med påløbne renter fra brevets dato, som kongen er

ham skyldig, efter med ham den 29. juni gjorde renteriafregning. Derforuden skal han til hofholdningen, når begæres, forunde følgende species af det, der falder og opføres på gården, for denne pris: 1 fedekalv 4 uger gl. 3 rd., 3 uger gl. 2 rd., 1 god fed hammel el. gildet vædder 1 rd., 1 fedelam, ungt el. gl., $\frac{1}{2}$ rd., 1 god stegegris 1 mk., 1 par fuldvoksne kalkunske høns 5 mk., men 1 par halvvoksne $2\frac{1}{2}$ mk., 2 par fuldvoksne kapuner $3\frac{1}{2}$ mk., hvorefter det skal betales ham af køkkenskriveren. Forpagtningen skal begynde fra Philippi Jacobi 1661 og kontinuere 6 år. Dersom PH forinden dør, må hans hustru el. arvinger nyde samme gård på nævnte konditioner så længe, de bliver afbetalt de 2.559 rd. 16 sk. Thi forbyde etc. SmR, 7, 136. K. Incl. udat. og 20. juni.

27. juni (Kbh.) Mag. Jesper Hansen, slotspræst i Skanderborg, sognepræst til Skanderup og Stilling og provst i Hjelmlev h. og Skanderup birk, fik konfirm. af et stykke jord og eng. Hos kongen er ansøgt om konfirm. af et fæstebrev udgivet af Hieronymus Phael, slotsfoged på Skanderborg, til JH, lyder: 1659, den 10. okt., har HP på vegne af kongen stedet og fæstet JH et stykke jord i Rølev uden for Skanderup by, ml. afd. Dorte, enke efter Peder Segermand, og Christen Fiskers ager og eng. I lige måde har han stedet og fæstet JH et stykke eng, Ivers Eng, liggende ml. et stykke eng, Søren Lauridsen i Nygård har i fæste, og et stykke eng, Jens Grøn i Skanderup har i fæste, som afd. Anne, mag. Jørgens sidst havde i fæste og fradøde. Hvoraf han skal give til stedsmål 10 rd. Derimod skal JH have og bruge nævnte jord og eng så vidt, AJ har haft, sin livstid og al den stund, han i rette tid årligen deraf yder det, der går af jordebogen. Med egen hånd, HP. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. JR, 13, 141. K. Incl. 10. okt. 1659.

28. juni (Kbh.) Mikkell von Hagen fik efter begæring bevill. til at vies i huset til sin fæstemø, Anne Pedersdatter, den 22. juli uden foregående troløvelse, dog efter lysning af prædikestolen. Dog at kirken, præsten, skolen o.a. intet afgår af deres rettighed. Forbydendes etc. Sjr, 24, 585.

28. juni (Kbh.) Frd. el. å.b. om insolence af soldatesken, og at lensmændene skal have fuldmagt. Brevet blev kun udgivet til nogle særdeles len, hvor lensmændene begærede det. Bl. a. til Silkeborg len den 28. juni. Der findes kopi i å.b. for hver provins, som de er udgivet til. Sjr, 24, 585. K.

28. juni (Kbh.) Christoffer Andersen Haarløse, studiosus, fik efterladt lejemålsforseelse. Nærværende CAH har ladet andrage for kongen, at han for nogle år siden af menneskelig skrøbelighed har forset sig i lejemål, hvorfor han har udstået kirkens disciplin. Han har begæret, at kongen vil efterlade forseelsen, og at han må stedes til kald, hvor det lovligen kan ske. Af erklæring fra afd. Christen Skeel til Fussingø erfarer kongen, at CAH derefter har forholdt sig skikkeligen, og har tilgivet forseelsen, så at han må lade sig kalde til kirke- el. skoletjeneste, hvor det lovligen kan ske efter recessen, ordinansen o.a. kgl. frd. Forbydendes etc. SjR, 24, 586. Indl. 23. maj og 8. juni.

28. juni (Kbh.) Befaling til Esroms tjenere om at høste hø dette år som tilforn. Ladendes det etc. Sjt, 35, 790. K.

28. juni (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at annamme Jens Jacobsen til skrifte. Hvad JJ har ladet andrage for kongen, kan HS se af hans hoføjede supplikation. HS skal anordne, at den begærede præst annammer JJ til skrifte. Dermed etc. Sjt, 35, 791.

28. juni (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at Cort Andersen Tierden må hjemforløves fra kongens tjeneste på Holmen til Norge. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 791. Indl. 27. juni.

28. juni (Kbh.) Mag. Daniel Pfeiffius fik brev om, at kongen er tilfreds, at nærværende rytter Mikkell Skenou må annammes til skrifte. Befalendes etc. Sjt, 35, 791. Indl. 29. juni.

28. juni (Kbh.) Hans Boysen fik brev om, at kongen er tilfreds, at Johan Adolf Meyer som forrige rejsemundskænk må godtgøres kostpenge og løn for sin person fra den 30. jan. 1658 til den 1. maj næstefter. Item løn til en vinskænksvend, tilsammen i en sum 64 rd. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 791. K. Indl. 14. marts.

28. juni (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik alene brev om adskillige memorialer og supplikationer, som han tilskikkes. Han skal foregive supplikationerne for det svenske generalitet og anholde om, at ordre stilles, så der forholdes efter traktaterne. Dermed etc. Sjt, 35, 792. K.

28. juni (Kbh.) Kommissionen for evakuationen i Sjæll., Møn og Falster fik brev om told af det, de svenske udfører. De skal have flittig indseende med, at de svenske, som [her]¹ af landet lader udføre provision af korn o.a., tilholdes at erlægge told til tolderne på hvert sted, hvor udførselen sker. Dermed etc. Sjt, 35, 792. K.

Lige sådan befaling fik Vincents Bille og Jens Rodsteen. Dog i stedet for ordet [her] blev sat [af vores lande Falster og Møn].

1) Om tegnene [], se de følgende linjer.

28. juni (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at annamme Korsør Slot, så snart de svenske har kvitteret det, og dér indlægge det kompagni landfolk med dets kaptajn, som er udskrevet i hans len. Dermed etc. Sjt, 35, 792. K. Indl. 24. juni (2).

28. juni (Kbh.) Mag. Hans Enevoldsen Brochmand fik brev om at være superintendent i Århus stift. HEB er kaldet til superintendent efter afd. dr. Jacob Matthiesen og har gjort kongen sin ed at ville forestå sit embede kristeligen, troligen og gudfrygteligen. Kongen stadfæster dette med det å.b. HEB skal nyde al rente og retting, som er tillagt en superintendent, og han er derimod forpligtet til at forestå sit embede troligen og have indseende med, at Guds ord prædikkes rent og purt, desligeste at skolerne bliver forsynet med gode skikkelige personer til skolemestre, som kan opdrage ungdommen i gudsfrygt og boglige kunster og lade alting med religionen gå skikkelig til efter ordnansen og lade sig finde flitteligen i visitats o.a. Kongen befaler provster, præster, degne o.a. gejstlige personer i stiftet at holde ham for deres superintendent og være ham lydige. Ladendes osv. JR, 13, 142. K.

28. juni (Kbh.) Åbent patent om, at mag. Hans Enevoldsen Brochmand skal være superintendent i Århus stift. Kongen hilser sine tro undersætter i stiftet. Han har kaldet HEB til at være superintendent i stiftet, og denne har gjort sin ed. Har han behov for deres hjælp i de sager, hans embede er betroet, befales de på kongens vegne at være ham bestandig og beskærme ham mod vold og uret. Ladendes etc. JR, 13, 143. K.

28. juni (Kbh.) Å.b. om insolentier af soldatesken i Silkeborg len og Hans Friis' fuldmagt. Det erfares, at adskillige insolentier begås dér af kongens dér logerende soldateske, idet ingen indseende haves med, at bonden ej affordres mere, end han kan afstedkomme, ham til største

ruin. På det at sådanne uskikkeligheder kan afskaffes, befaler kongen de officerer, der er indkvarteret dér, at de fremviser ruller til lensmanden, når han begærer det, på det kan vides, hvad folk der er, og hvad de efter krigsordinansen kan tilkomme. Desligeste at officererne tilholder det indkvarterede folk at lade sig nøje med det, der efter bøndernes vilkår bliver anordnet. Skulle nogen formaste sig til at gøre herimod, har kongen givet HF fuldmagt til at tage folk i arrest, når deres officerer ikke selv kan være til stede, el. de efter foregående angivende ej vil straffe. Dermed etc. JR, 13, 144. K. Incl. 26. juni.

28. juni (Kbh.) Verner Parsberg fik brev anlangende, at nogle kanniketjenere i Viborg skal gøre hovning til hans gård Sødal. Hos kongen er begæret konfirm. af et af hans fars breve, lyder: Chr. 4. gør vitterligt,¹ at han nogen tid forleden har bevilget VP, at hans kanniketjenere i Tøvel og Perstrup o.a., som han er forlenet med til kannikedømmet i Viborg Kapitel, må gøre ægt og arbejde til hans hgd. Vrå lige ved hans egne bønder. Han har ladet anholde, at hans kanniketjenere i Tøvel og Perstrup, som hidindtil har gjort ægter og arbejde til hans hgd. Vrå, herefter må gøre lige sådan med pløjning, møgagen, tørveskær, lyngslæt, høbjergning o.a. høstgerning til Sødalgård, som han nyligen arveligen er tilfaldet, eftersom den er beliggende i samme egn og ikke ret langt fra Vrå. Kongen bevilger dette. Dog at han skal forholde sig mod bønderne, når de har gjort deres arbejde, som andre mod deres, dog uden underholdning. Kongen befaler bønderne at gøre ham ægt og arbejde til Sødal, såfremt de ikke vil straffes. Forbyndendes osv. Kbh.s Slot, den 26. febr. 1643. Christian. Kongen konfirmerer dette. Forbyndendes etc. JR, 13, 144. K.

1) Se KB 1643, 428.

29. juni (Kbh.) Robert Colnet, stykhauptmand, fik bevill. til at måtte beholde det [brænde]ved, som han med sit skiberum har ført til Kbh. fra Fyn. Sjr, 24, 586.

29. juni (Kbh.) Frederik Turesen, stadshauptmand, fik brev om at være opmand for det ferske springvandskompagnis direktører i Kbh. Disse har ej så endrægtigt, som det kræves, villet samles om det, der udfordres til at tale og slutte reparation af vandet. Kongen har anset for godt at forordne FT til at være opmand. Til den ende har han befalet¹ ham at lade direktørerne o.a. vedkommende samle, så ofte deres sammenkomst behøves, til at handle om, hvorledes værket med dæmnin-

ger, sluser o.a. med forderligste kan repareres og siden vedligeholdes. Kongen befaler direktørerne og alle andre vedkommende at rette sig herefter. Sjr, 24, 586. K. Indl. udat.

1) Ses ikke i KB.

29. juni (Kbh.) Herlov Sørensen fik bevill. af toldfrihed for et skibe-
rum. Nærværende HS må for den ladning, han med sit skiberum,
Håbet, fører til og fra Danmark og Norge årligen fra brevetts dato nyde
toldfrihed for 300 rd., men af det øvrige skal han erlægge tolden efter
toldrullen. Til den ende skal han hvert sted, hvor hans skiberum står
ind el. ud, efterhånden af tolderne lade afskrive på dette å.b. den told-
frihed, han hver gang nyder, indtil bevillingen er fyldestgjort. Thi by-
der osv. Forbyndes etc. Sjr, 24, 587. Indl. udat.

29. juni (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende, hvorledes
han må søge sin betaling for det, Sorø Akademi er ham skyldig. Item
om akademiets opgivelse m.m. Kongen har af Rigens Råd fornummet
Sorø Akademis tilstand, og hvorledes JR på egen bekostning, siden ste-
det blev ham betroet og i synderlighed i denne besværlige krigstid, af
egne midler på stedets vegne har udsat for over 3.000 rd. foruden
mere end 1.300 rd. folkeløn, som straks skulle betales. Kongen er til-
freds, at han straks må opgive akademiet og søge sin betaling af det,
adelen kan være blevet skyldig i nævnte 2 år, så vidt som det kan stræk-
ke til, indtil videre og til regnskaberne kan blive forhørt. Skolens ind-
komst er i denne krigstilstand meget forringet. Kongen har anset for
godt, at JR reducerer skolens personer til 12, og indtinger dem i kost i
byen, det nøjeste, han kan, og han skal aftakke alle gårdens folk, så
vidt de ikke behøves til stedets opsyn, hvilke han og kan give kostpen-
ge. Hvad siden kan være tilovers af skolens og ladegårdens indkomst,
kan han søge sin betaling i. Sjt, 35, 792. (Tr.: CCD, VI, 428. Nye Dan-
ske Magazin, 4, 217). K. Indl. 23. juni.

29. juni (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om
til de 15 stykker, som er udkommanderet til fæstningen Nakskov, vide-
re at lade være følgagtig dette: 120 centner krudt, 3 skippd. 12 lispd. 4
skålpd. bly, 30.000 kugler, 100 store bundter lunter, 100 patrontasker
til flinterør, 8 huder, 6 krudtsække, 5 jernkofødder, 10 håndspigre, 2
skippd. 4 lispd. jernhuggen skrå, adskillige sorter runde skrå, 5 skip-
pd. kugler, 5 falkentesere, 1 spejlskrue, 15 ladeskovle, 15 lavetter. Sjt,
35, 793. K.

29. juni (Kbh.) Markor Rodsteen, oberstlt. over Tøjhuset, fik brev om af dette at lade oberst Mogens Krag være følgagtig til det gewehr, han efter kongens forrige ordre¹ er bevilget til sit regiment: 50 banteler til musketterne, 50 pikenerivåben med kasketter til hele pikener. Sjt, 35, 794. K.

1) Se ovf., s. 193.

29. juni (Kbh.) Oberstlt. Andreas Wilcken fik brev om at lade artillerifolk af voldene være følgagtig til Køge befæstning. Sjt, 35, 794. K.

29. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev om at gøre den anordning, at 2 musketerer er kongens kobbersmed Henrik Ehm følgagtig til at salvagardere Hammermøllen ved Helsingør. Dermed etc. Sjt, 35, 794. K.

29. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev om at forordne 2 vederhæftige færgemænd i byen, som altid kan være i beredskab til at overføre den norske post for billig betaling, når den ankommer ved dag el. nat, tagende ingen forsømmelse, eftersom det er magtpåliggende. Dermed etc. Sjt, 35, 794. (Udt.: CCD, VI, 429). K.

29. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at anordne, hvorledes kongens berider Johan Ulrik Thomas kan blive betalt for det, han befindes at have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 794. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 10. juni 1661.

29. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør hofskrædder Andreas Søbøtker indvisning i Helsingør og Holbæk toldsteder, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, for 2.258 rd. 3 mk. 6 sk., som han skal tilkomme efter beviser af hofmønsterskriver Hans Boysen, klædekammerskriver Balthasar Seckman og fhv. køkkenskriver Borcker Lyders for hans årlige besoldning, hofklædning og kostpenge. Dermed etc. Sjt, 35, 795. K. (2). Orig. [med dato 20. juni] i DKanc. B 179P. Indl. udat.

29. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Hans Schacks indvisning på vegne af fru Anne Marie Filtzen. De har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at gøre AMF indvisning i Varde toldkiste for 427½ rd. Kongen erfarer, at HS har erbødet at erlægge samme sum til hende. De skal gøre ham indvisning i samme toldkiste for nævnte 427½ rd., således at han el. hans fuldm. bliver kontenteret samme

penge med påløbne renter indtil betaling sker, næst efter at fru Magdalene Kruse bliver betalt 394 rd. 3 ort 9 sk. efter den assignation, hun tilforn² har deri. Dermed etc. Sjt, 35, 795. K., se foreg. Orig. [med dato 20. juni] i DKanc. B 179P. Indl., se foreg.

1) Se ovf., s. 20. 2) Se KB 1658, 297.

29. juni (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om nøglerne til Nakskovs porte. Han er tilforn befalet¹ den øverste kommando i fæstningen Nakskov. Han skal tage nøglerne til portene dér til sig og ellers i alt gøre den anordning, som han eragter forsvarligt. Dermed etc. SmT, 8, 239.

1) Ses ikke i KB.

29. juni (Kbh.) Christoffer Jensen Spistrup fik bestall. som skovrider i Skanderborg len. Kongen har antaget CJS til med største flid og vindskibelighed at tage vare på kronens skove i Gjern h. i Skanderborg len., at intet dyr skydes el. ødelægges, lille el. stort. Kommer han over nogen, som skyder el. ødelægger dyr, el. findes nogen gående med lange rør uden for alfarvej i skovene, skal han gøre sin yderste flid, at han kan blive dem mægtig og føre dem til Skanderborg Slot. Kan han ikke blive deres overmand, skal han følge efter dem og udspørge, hvem de er el. tilhører, og siden tilkendegive det for lensmanden, og ikke se igennem fingre med nogen. På samme måde med krybskytter af almuesfolk, som fordrister sig til at gå i kronens skove og skyde el. ødelægge dyr el. med lange rør uden for alfarvej, og kan han ikke blive dem mægtig, og de ikke vil følges med ham og give besked, hvem de tilhører, har han fuldmagt til at skyde et lod i dem og ikke lide skade el. tiltale. Han skal forholde sig troligen efter den pligt, han er forpligtet, hvorimod lensmanden skal have indseende og befale ham, hvor vidt han skal have tilsyn og befaling i skovene. Han skal være lensmanden lydige. Det er ham under højeste straf forment uden befaling selv at skyde dyr el. forurette nogen af kronens bønder. Befindes nogen slig brøde hos ham, skal lensmanden lade ham straffe. Han skal have indseende med, at ingen holder geder, som kan løbe ind i skovene og gøre skade på skoven. Kan han finde nogen geder, skal han forfare, hvem de tilhører, og give lensmanden det til kende. Han skal have indseende med det, som udvises og hugges i skovene, og selv være hos, når skovfogederne udviser og selv mærke det ud. For hans tjeneste bevilges han årligt til pension 16 dl. og hver måned til kostpenge 4 dl., en sædv.

hofklædning og foder og mål til en hest. Kongen befaler lensmanden på Skanderborg Slot årligen at give ham dette. Forbydendes etc. JR, 13, 146. K. Indl. 29. juni.

30. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Jørgen Reitzers 2 beregninger i én. De tilskikkes de to beregninger på jordegods, som JR imod forstrækning til garnisonen begærer til pant. De skal lade dem befatte i én, så han derefter kan bekomme kongens panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 795. K.

30. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende noget gods, Jens Lassen begærer til pant. JL tilkommer efter den af dem med ham gjorte afregning 38.517 rd. 4 mk. 5 sk. for adskillige gjorte forstrækninger i varende Kbh.s belejring, hvorfor Rigens Råd har eragtet billigt, at han efter den i Rtk. gjorte likvidation forsikres med pant i jordegods efter renteritakst, når fra summen fratages 8.517 rd. 4 mk. 5. sk. De skal efter kongens forrige miss. efter renteritakst anslå så meget, som det kan andrage til fordringens afbetaling. Herforuden skal de lade ham bekomme så meget af det begærede gods efter renteritakst for det, han efter de dertil forordnede kommissariers bevis har forstrakt til garnisonen i Kbh., så han kan bekomme kongens skøde ligesom andre. Dermed etc. Sjt, 35, 796. K.

30. juni (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende Niels Parsberg til Eskilstrup og en svensk ritmester. Kongen erfarer, at den svenske ritmester, som er henlagt på NPs gård som salvaguarde, med Gewalt aftager det, han lyster, uanset NP månedligt betaler sin kontribution. Adressaterne skal hos det svenske Generalitet anholde, at de vil holde derover, så ritmesteren ej mere tværtimod fredstraktaten af NP tager mere, end der tilkommer ham. Dermed etc. Sjt, 35, 796. K.

30. juni (Kbh.) Erik Rodsteen og Johan Frederik Vind fik brev om at registrere nogle af afd. hr. Iver Vinds kister. De skal straks begive sig til de kister i Kbh., som IVs gods står i, og registrere alt gods, såvel som breve. De breve o.a., som fru Helvig Skinkels tjener begærer, skal de, efter at det er antegnet, lade ham være følgagtig under deres forsegling. Efter at det er forrettet, skal de igen tillukke og forsegle kisterne. Det, de gør, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig. Dermed etc. Sjt, 35, 797.

30. juni (Kbh.) Nyborg lens bønder fik brev om at være fri for graven o.a. arbejde til slottet, indtil de har høstet og fået kornet indhøstet. FR, 6, 344. K. Incl. udat.

1. juli (Kbh.) Bertram Rantzau til Askebjerg, oberst, fik bevill. til fra Danmark til Holsten toldfrit at udføre 100 stykker fæ, halvparten kører, halvparten andet fæ. Thi forbydes osv. SJR, 24, 588.

1. juli (Kbh.) Mikkel Jensen, Slagelse, fik efter begæring bevill. til fra Sjæll. til Norge el. andre provinser under kongens regering i Danmark at lade udføre 300 td. korn. Forbydendes etc. Sjt, 24, 588. Incl. 23. juni.

1. juli (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade 4 12-al. bjælker være følगतig til artilleriet, som skal kommanderes til Køge. Sjt, 35, 797. K.

1. juli (Kbh.) Materialskriver Knud Walter fik brev om til artilleriet, som kommanderes til Køge, at lade være følगतig efterskrevne: 100 al. lærred til karduser og skråsække, 20 nøgler sejl-garn, 30 bånd hyssing, 2 dus. sejl-nåle, 2 skippd. forladning, 1 td. tjære, 1 td. beg, 3 slæbetavl, på 24, 16 og 12 favne, 1 gangblok, 1 6-tom. kabeltov, 1 lengekabeltov på 7 favne,¹ 7 tom. tykke, 9 garnliner at binde med. Sjt, 35, 798. K. Incl. udat.

1) K har *en lunge paa 7 faffne 7 tom tyche*.

1. juli (Kbh.) Vincents Bille og Jens Rodsteen fik brev anlangende oberst Hans Mikkel von Salbergs (Solbergs) underholdning. Kongen har forordnet HMvS til kommandant på Falster. Adressaterne skal gøre den anordning, at han bekommer underholdning og verpflegung, enten i Nykøbing el. andetsteds, hvor han bliver forordnet af Frederik von Ahlefeldt. Dermed etc. Sjt, 35, 798.

1. juli (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om de 300 mand, som skal skikkes fra Fyn til Korsør fæstning. Kongen har befalet¹ en major med 300 mand at komme over fra Fyn til Korsør og dér antage fæstningen. HL skal anordne, at de dér bekommer underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 798. K.

1) Ses ikke i KB.

1. juli (Kbh.) Nicolaj Helt fik brev om skiberum til overførsel af det gyldenløveske regiment. Han skal henskikke så mange skibe af fartøjet, som han har hos sig, og som ikke behøves til overførsel, til de steder, hvor Claus von Ahlefeldt eragter, at det gyldenløveske regiment bekvemst kan indtages og overføres. Dermed etc. Sjt, 35, 799. K.

1. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Køge og Roskilde fik brev anlangende de svenskes efterladte tømmer. De skal anordne, at alt hugget tømmer og planker, som de svenske har ladet føre til Køge og efterladt, indtil videre bliver i god forvaring. Dermed etc. Sjt, 35, 799. K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Roskilde.

1. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende af Jens Lassen at annamme det klæde og underfor, som er akkorderet med ham, og igen levere det til Balthasar Seckman imod bevis. Dermed etc. Sjt, 35, 799. K. Indl. udat.

1. juli (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende oberstl. Hans Mikkell von Salberg. Kongen har anset for godt til kommandant på Falster at antage HMvS. Dette lader kongen FvA vide, så HMvS kan blive henlagt enten i Nykøbing el. på landet, hvor FvA eragter det bekvemmeligt. Dermed etc. SmT, 8, 239. K.

1. juli (Kbh.) Christoffer Jensen Spystrup (Spistrup) fik efter begæring brev på Rye Mølle i Skanderborg len i sin og sin tilkommende hustru Vivike Nielsdatters livstid, med al tilliggelse af ager og eng, så og møllerens anpart af den ved møllen liggende ålekiste, kvit og frit, uden landgilde, ægt og arbejde. Dog skal han derfra minde mølleren, som nu påbor den, så denne ej skal have billig årsag at klage. Deslige skal de holde møllen ved magt. Thi forbyde etc. JR, 13, 148. K. Orig. i DKanc. B 165A, IV 2.

2. juli (Kbh.) Jacob Bortich (Borthig) i Køge fik brev om benådning for lejermål. JB har ladet andrage for kongen, hvorledes han i sit ægteskab har beganget lejermål med en anden kvindeperson, med begæring, at kongen vil efterlade forseelsen, og at han må være fri for den påfølgende straf. Kongen tilgiver ham denne gang, så han bliver forskånet. Dog skal han herefter ikke lade sig finde i slige el. a. grove forseelser. Forbydendes etc. Sjr, 24, 589. Indl. 26. juni.

2. juli (Kbh.) Claus Ravn fik brev om at erkyndige sig om sandhed af nogle personer efter en admiralitetsdom. Han tilskikkes dommen o.a. dokumenter, hvoraf han kan se sagens videre beskaffenhed. Han skal for sig lade kalde alle interesserede og sagen anrørende personer og gøre sin yderste flid til at komme under sandheden til sagens videre oplysning. Dermed etc. Sjt, 35, 799. K.

2. juli (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll. fik brev anlangende 703½ rd., som de svenske fordrer. Af hosføjede specifikation erfarer kongen, at de svenske fordrer 703½ rd. restans af det, undersætterne skulle give dem, før freden blev sluttet. Kongen er tilfreds, at de lader dem bekomme dem, såfremt der ikke resterer mere. Dermed etc. Sjt, 35, 800. K.

2. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende Johan Brockenhuus og hans regiments resterende traktement. JB har ladet andrage for kongen, at han ikke har bekommet fuldkommen traktement i Ålborg efter dennes forrige ordre¹ derom. OP skal anordne, at dersom han findes at restere noget, skal han bekomme det. Dermed etc. JT, 14, 237.

1) Se KB 1659, 147.

3. juli (Kbh.) Mariche, enke efter Daniel Clausen i Helsingør, fik efter begæring for tro tjeneste, hun har bevist, bevill. til årligen at nyde told- og accisefrihed af 2 læster tysk øl og 4 oksehoveder brændevin. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 589. K. Indl. 15. juni.

3. juli (Kbh.) K.M.s obligation til Niels Hansen, rådmand i Kbh. Den 7. dec. 1655 er kongen blevet NH på dennes bror, afd. Ditlev Hansens vegne 1.277 rd. 3 ort 20 4/5 sk. skyldig efter rentemestrenes da derom gjorde afregning. Kongen lover for sig og efterkommere at betale dette. Sjr, 24, 590. K. Indl. 7. dec. 1655.

3. juli (Kbh.) Oluf Brockenhuus og de andre evakuationskommissarier¹ fik brev om toldfrihed for det, Generalitetet o.a. officerer udfører. De har tilforn bekommet kongens befaling² til at lade annamme told af de varer, som udføres af landet. [Kongens mening er, at ingen told skal gives af de varer af korn o.a., som tilhører Generalitetet o.a. officerer selv, og som de har bekommet, før freden blev sluttet].³ Sjt, 35, 800. K.

1) Nemlig Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lützow (efter K.). 2) Se ovf., s. 206.

3) Brevets slutning er glemt, men meningen fremgår af overskriften, og teksten er her hentet fra K.

3. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende Rasmus Hansen om Kregme tingfogderi. Det erfares, at Kregme tingfogderi i Frederiksborg len vakerer. Kongen er tilfreds, at nærværende RH må befordres dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 800. K. Incl. udat.

3. juli (Kbh.) Fit Jansen, kaptajn på Lindormen, fik befaling til ingen skiberum med brændeved at lade indkomme gennem bommen, førend de klarer med Svend Aagesen om det, han på vegne af kongen har at fordre. Sjt, 35, 800. K.

3. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende indvisning til fru Mette Rosenkrantz, enke efter Erik Bille til Aunsbjerg. Kongen er blevet MR 2.270 rd. 2 ort 6 sk. skyldig for adskillige leverancer, hun har gjort til fæstningen Frederiksodde, efter renteriafregninger dat. 27. juni 1660. De skal gøre hende indvisning til betaling i kongens lens el. toldsteders indkomst på de steder, hvor tilforn ingen el. ringeste assignationer er gjort, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 801. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 27. juni.

3. juli¹ (Kbh.) Erik Kaas og Niels Harbo fik brev anlangende besigtning af Tranekær Slot, len og skove for Frederik von Ahlefeldt til Søgård, holstensk landråd og generalkrigskommissarius. FvA agter at antræde Tranekær Slot og len, som efter kongens bevill. er testeret og afstanden ham af hr. Christian greve til Rantzau, herre på Breitenburg (Bredenborg), kongens holstenske råd, statholder i Fyrstendømmerne og befalingsmand på Stenborg Slot. Adressaterne befales med forderligste at begive sig dertil, granske skovene og forfare, hvorledes de efter den forløbne krigstid er ved magt. Item, hvorledes slottet såvel som bøndernes gårde nu forefindes, og hvorledes det er beskaffent med sæden i marken, hvilket de under deres hænder og signeter skal give beskrevet fra sig til FvA. Dermed etc. FT, 7, 385. K. Incl. 25. juni.

1) Kopibogen har fejlagtigt *juni*, K. har i teksten og i påskriften *juli*.

3. juli (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev anlangende oberst til fods Claus Dyre til Vengegårds regiments underholdning. Adressaterne skal anordne, at CDs officerer og gemene knægte dér i Fyn bekommer lige sådant traktement og verpflegung som andre regimenter til fods dér. Dermed etc. FT, 7, 386. K.

3. juli (Kbh.) Christen Skeel fik brev anlangende feltmarskal, greve Gustav Otto Steenbock om toldfri hvede. CS har tilforn bekommet kongens befaling² til at lade annamme told af de varer, der udføres af Loll. Kongen er tilfreds, at GOS fra Nakskov toldfrit må udføre en del hvede, som han i forledne krigstid skal have haft liggende dér. Befalendes etc. SmT, 8, 239. K. Indl. 2. juli.

1) Kopibogen har *juni*. 2) Ses ikke i KB 1659-60.

3. juli (Kbh.) Bevilling efter begæring til opsættelse af landsdommer i Jylland Peder Lange til Kærgårds 2 døtres begravelse så længe over den ordinære tid, som han selv begærer. JR, 13, 149.

3. juli (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik brev anlangende fru Maren Skram, enke efter Hartvig Huitfeldt. MA har den 21. juni 1656 bekommet kongens ordre¹ til af lenets afgift af lade MS bekomme 350 rd. til Viborg Snapsting. Hun lader nu andrage, at hun har bekommet ikke uden 300 rd. deraf. MA skal ikke alene af lenets indkomst erlægge hende det, der resterer, men endog årligen derefter de 350 rd., efterhånden som noget kan indbringes af lenet. Tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 237. Indl. 12. juli.

1) Se KB 1656, 205, med datoen 23. juni 1656.

4. juli (Kbh.) Laurids Sørensen, Køge, fik brev på Bårse herreds fogderi i Vordingborg len. Ingvor Lauridsen, herredsfoged i Bårse h., vil afstå sin bestilling til LS, såfremt denne må bekomme den. Efter ansøgning bevilger kongen dette, dog at han aflægger den sædvanlige ed. Forbydendes etc. SjR, 24, 590. K. Indl. 19. juni (2).

4. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, adskillige begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over noget gods, som Hans Jensen, Christianshavn, begærer til pant imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så han kan få panteskøde. Dermed etc. SJT, 35, 801.

Lige sådant brev udgik til rentemestrene anlangende Mathias Hasse efter en fortegnelse den 5. juli. Nok om Laurs Christensen om gods efter en fortegnelse den 7. juli 1660. Den 22. juli borgmester Peder Pedersen om gods efter en fortegnelse. Den 25. juli Albret Itzen om gods

efter en fortegnelse. Den samme ditto om Henrik Ehm. Evert Funck om gods efter en fortegnelse den 28. juli 1660. Thomas Thomsen om gods efter en fortegnelse den 28. juli 1660.

4. juli (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at kongen er tilfreds, at den person, som er kaldet til dansk kapellan i Christianshavn, må blive ordineret dertil. Befalendes etc. Sjt, 35, 802. K.

4. juli (Kbh.) Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lütow fik brev om at tilholde tolderne på alle toldstederne i Sjæll. at annamme landtolden fra den tid, freden ml. kongen og Sveriges krone blev sluttet, eftersom de svenske derefter ej har noget at prætendere. Til den ende skal de anordne, at de ej gøres nogen hindring i oppebørselen. Sjt, 35, 802. K. Incl. udat.

4. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende skifte o.a. efter afd. Mathias Skult. MSs arvinger har for kongen ladet andrage, at de må tilforordnes nogle, som kan overlevere dem MSs efterladte gods og formue. JCvK skal lade forordne skifte og derefter overlevere arvingerne hans formue efter specifikation, så vidt de med rette kan tilkomme. Dermed etc. Sjt, 35, 802. Incl. udat.

4. juli (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om at lade være følgagtig til Køge fæstning efterskrevne munition: 4 jernstykker på 15 pd. i højden, 2 på 11 pd. i højden, 2 på 8 pd. i højden, 4 på 5 pd. i højden. 12 beslagne skibslader, 12 kobberladeskovle med visker og forsætter, 2 falkentesere, 1 spejlskrue, 12 blyplader, vog 2¹/₂ lispd., 200 runde jernkugler på 12 pd., 100 på 9 pd., 100 på 8 pd., 200 på 4 pd., 2 skippd. runde jernkugler til skrå fra 1 pd. til 1/4 pd., 50 centner krudt netto, 50 store bundter lunter, 500 små bånd, 2 skippd. bly, 200 ledige jernhåndgranater, 2 lispd. lutret salpeter, 2 lispd. svovl, 6 krudtsække, 3 barkede huder, 2 rå huder, 10 læderspande, 12 håndspigre, 12 fisker, 12 stilholter, 5 jernkofødder, 3 buløkser, 2 jernstøbeskeer, 5 jernkugleforme på 10 kugler à længden, 100 kobbersøm, 12 jernskovle, 10 jernhakker, 5 jernspader, 10 lammeskind med uld på, 1 høgetalje. Sjt, 35, 803. K. på Incl. 1. juli.

4. juli (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om i Tøjhuset at lade annamme det metalstykke, som er sprunget ved toldboden. Sjt, 35, 803. K.

4. juli (Kbh.) Peder Lange fik brev om at være jomfru Karen Høgs værge. Der skal med forderligste holdes skifte ml. afd. Jens Høgs arvinger og efterleverske. PL skal møde til stede og være KHs værge i Mogens Høgs fraværelse, havende i agt, at hun vederfares det, ret er. Dermed etc. JT, 14, 237. K. Indl. 2. juli.

5. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at David Dannel og flere må have K.M.s part i den erobrede svenske galiot. Efter ansøgning har kongen forundt DD, kaptajn Fit (Vit) Jansen, kaptajn Rickert Andersen, løjtnant Hans Lauridsen og skipper Christoffer Christensen sin anpart i den liden svenske galiot, som de har erobret. Adressaterne skal lade den være dem følgagtig, dog med slig kondition, at dersom den befindes dygtig til kongens tjeneste, skal de være forpligtet til at oplade den til kongen for 200 rd., som skal betales dem af Rtk. Dermed etc. Sjt, 35, 804. K. Indl. 1. og 4. jan., 24. febr., 20. juni og udat.

5. juli (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om at lade Hans Lauridsen, kaptajn på Amager, være 80 musketter følgagtig til de af indvånerne dér, som ikke selv har gewehr, imod kaptajnens bevis, at de igen skal leveres når påfordres el. så tidligt, landsåtterne selv har forskaffet gewehr. Sjt, 35, 804. K. Indl. 4. juli.

5. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre deres bedste til at persvadere borgerskabet, at de godvilligen vil kontribuere noget til voldenes og fortifikationens forfærdigelse på fæstningen efter den proportion, hvorefter enhver tilforn forleden sommer har holdt folkene i arbejde. Dermed etc. Sjt, 35, 804. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA.

Lige sådant brev fik dr. Hans Svane om ministerium. Hans Boysen om kgl. betjente. Rektor, dr. Johan Vandal om de højtlærde. Borgmestre og råd på Christianshavn og rigens hofmester til adelen.

5. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at Henrik Kyhn skal stille generalproviantkommissarius og oberst til fods Georg Løwenlau til Zatig kaution. Hvad GL har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal tilholde den dér nævnte person HK enten i retten at deponere så mange penge, som den over ham afsagte dom formelder, el. at stille kaution til sagens udrag. Dermed etc. Sjt, 35, 805. K.

5. juli (Kbh.) Ingeniør Gotfred Hoffmand fik brev om af materialhaven efter ansøgning at udlåne 50 hjulbåre og 12 tylter dæler til forfærdigelse af kongens vej ved Emdrup Sø. Sjt, 35, 805. K. Incl. udat.

5. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anslå gods for Hans Hansen. HH tilkommer hos kongen efter den af adressaterne gjorde afregning 3.538 rd. 1 ort 4 sk. for adskillige forstrækninger i den da varende Kbh.s belejring, hvorfor Rigens Råd har eragtet billigt, at han efter den i Rtk. gjorde likvidation forsikres med pant i jordegods efter renteritakst, når fra summen fratages 311 rd. 4 mk. De skal efter kongens forrige miss.¹ til dem efter renteritakst anslå ham så meget af kronens jordegods, som det kan andrage til afbetaling af hans fordring. Herforuden skal de lade ham bekomme af det gods, han begærer, hvorover de herhos gives fortegnelse, for det, han efter de forordnede kommissariers bevis har forstrakt til garnisonen, så at han kan bekomme kongens skøde ligesom andre. Dermed etc. Sjt, 35, 805.

1) Se ovf., s. 137.

6. juli (Kbh.) Bevilling til opsættelse af Ejler¹ Grubbes begravelse. Efter begæring fra fru Lene Rud, enke efter Jørgen Grubbe, bevilger kongen, at hendes søn EGs begravelse må opsættes over den ordinære tid, så længe hun begærer det. Sjr, 24, 591.

1) Kopibogens overskrift har fejlagtigt faderens navn, *Jørgen*.

6. juli (Kbh.) Christian Drost fik efter ansøgning bevill. til at vies til Cathrine Adolfsdatter hjemme i huset uden foregående lysning og troløvelse. Dog at præsten, kirken, skolen o.a. vedkommende intet afgår. Sjr, 24, 591.

6. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Jens Lassen for det, han med rigtighed remonstrerer at have at fordre, og som ikke ellers er klareret. Dermed etc. Sjt, 35, 806. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat.

6. juli (Kbh.) Dr. Johan Vandal fik brev anlangende Birgitte Jensdatter. Hvad BJ har ladet andrage for kongen, kan JV se af hendes hosfølgende supplikation. Han skal med forderligste konvokere konsistorium og siden dømmes i sagen det, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 806.

6. juli (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at kongen vil have ham forlenet med Kronborg Slot og len. Dog skal han ikke tilstede nogen, hvo det være kan, at komme op på fæstningen uden kongens ekspres ordre. Men når noget på lenets vegne el. i andre måder forefalder, skal han forrette alt sådant nede i byen el. andetsteds uden for fæstningen. Til hvilken ende hans oberstlt., Wolf von Stockman, altid i hans fraværelse skal blive der oppe og ikke uden kongens befaling nogen tid el. ved nogen undskyldning komme ned derfra. Når de svenske leverer slottet fra sig, skal han annamme det i en tryk og fast slotslov. Dermed etc. Sjt, 35, 806. K.

6. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende Henrik Müller om at levere nogle klæder. HM har til artillerifolket leveret 19 soldaterkjortler underforet med baj og bukser dertil, 10 skjorter, 12 par islandsstrømper og 23 par sko. De skal akkordere med ham om betalingen og lade klæderne levere på Klædekammeret, så de siden kan blive uddelt. Dermed etc. Sjt, 35, 807. K. Indl. 26. april og 4. juli.

6. juli (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende mag. Hans Enevoldsen Brochmands bispevielse. HEB er tilforordnet at være superintendent i Århus stift og har gjort kongen sin ed at ville forestå embedet gejstligen og vel. HS skal med forderligste ordinere ham dertil, på det han kan indtræde i sit embede. Dermed etc. Sjt, 35, 807. K.

6. juli (Kbh.) Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lützw fik brev om at tale med de svenske om adskilligt efter hosfølgende breve, bl.a. på Maribo bys vegne, så og om én, som har optaget K.M.s breve. De sendes nogle breve, supplikationer o.a., hvis indhold de selv kan erfare. De skal på behørigte steder gøre erindring, om det er muligt, at nogen forskånsel kan erlanges. Fornemmelig skal de urgere, at den person, som ved Korsør har optaget kongens breve, denne til foragt, bliver straffet derfor. Befalendes osv. Sjt, 35, 820.¹ K. (2, det ene meget rodet).

1) Sidenumrene springer fra 807 til 820!

6. juli (Kbh.) Christen Skeel fik brev anlangende efter køkkenskriver Hans Olsens begæring at løslade et lidet skib, de Koch kaldet, som skipper Ernst Valch førte, og som skal ligge ved Nakskov, såfremt det kan mistes for folkets afførsel. Dersom det befindes dygtigt til dette,

skal han anordne, at det bliver forsynet med fornødne folk, proviant o.a., på det skibet kan blive ved magt. Dermed etc. SmT, 8, 240. K. Indl. udat.

6. juli (Kbh.) Manderup Due fik brev om et stykke eng, Præsteholm, Jørgen Lykke til Søgård begærer til magesk. af sin sognepræst, hr. Anders Nielsen til Nors og Tved. Engen ligger midt i Søgårds mark og skal tilhøre præstegårdens grund. Hvorimod JL erbyder til præstegården til fyldest vederlag af sine jorder igen at udlægge en eng i Hedning, kaldes Dårseng. Nok et stykke jord ved Lisdig, kaldes Listig¹ jord. MD skal lade jorderne besigtige ved uvildige mænd, og såfremt det kan være præstegården uden skade, skal han tilendegøre mageskiftet på kongens ratifikation. Dermed etc. JT, 14, 238. K.

1) kopibogen har de to former.

7. juli (Kbh.) Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lützow fik brev om kvarter til ritmester Rodtzel (Ryssler) og 30 enspændere. Det rytteri, som R har med sig, beregnet til indtil 60 enspændere, kan indlægges alle vegne i købstæderne, efter som kvartererne efterhånden bliver rømmet af de svenske, og dér forordnes kvarter. Dermed etc. Sjt, 35, 820. K.

7. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om vidjer,¹ ris og pæle til Emdrup vej og sø. En stor del vie, ris og pæle nødvendigøres til at reparere kongens vej ved Emdrup Sø. JCvK skal anordne, at det bliver hugget i næst hosliggende skove, så mange, som gøres fornødent, og skaffet dertil. K. Indl. udat. Sjt, 35, 820.

1) Kopibogen og K. har *vie*.

7. juli (Kbh.) Bispfen fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at hr. Mathias Hildebrad må konfirmeres at være tysk præst på Christianshavn, med så skel, at den tyske menighed o.a., som bruger hans tjeneste, selv vil forskaffe ham sådan underholdning, så kongen ej bliver videre molesteret i fremtiden. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 820. K.

7. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Maren Kottes fordring hos Laurids Jørgensen, kongens fhv. køkkenskriver. MK gør hos LJ anfordring om penge for nogle varer, som skal være bekommet hos hende til hofholdningen. Adressaterne skal lade hende afbetale af

samme varer, som LJ har ført sig til rgsk. Dermed etc. Sjt, 35, 821. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 3. (2), 6. (3) og 7. (2) juli.

Lige sådant brev fik rentemestrene anlangende Inger Olufs.

7. juli (Kbh.) Erik Kaas fik brev om sin landsdommered. EK er antaget at være landsdommer i Langeland. Han skal med forderligste forføje sig til Kbh. for at aflægge ed for kongen. Dermed etc. FT, 7, 386. K.

7. juli (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende Ribe købmænd o.a. borgere. Købmændene og indbyggerne i Ribe har ladet andrage for kongen, at de har været besværet langt over deres evne med hårde og strenge indkvarteringer, brandskatter, kontributioner, proviantleveringer o.a. store udgifter, hvorover det skal være dem umuligt at erlægge resterende told til kongen, hvorfor de begærer at måtte være forskånet herfor. HS skal tilholde dem at erlægge øksnetolden fra forleden år såvel som for indførte og udførte varer, som de resterer med fra Philippi Jacobi sidst forleden, og ellers indtil videre at forholde sig efter sidste udgæede toldrulle. Dermed etc. JT, 14, 238. K.

8. juli (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter Karen Billes ansøgning lader afd. Falk Gøye bekomme et begravelsessted i Sorø Kirke. Dermed etc. Sjt, 35, 821. K. Incl. udad.

8. juli (Kbh.) Anne, Claus Madsens, indvånerske i Middelfart, fik brev om frihed for indkvartering. Hun har tilforn bekommet kongens bevill.¹ til indtil videre at være fri for indkvartering, med så skel hun ingen borgerlig næring bruger. Hun har i denne besværlige tid ej kunnet nyde denne benådning. Kongen bevilger, at hun i fredstid og indtil videre må være forskånet for indkvartering i huset, hvor hun bor, såfremt hun ingen borgerlig næring bruger, og ikke besværes over sin formue. Forbydendes etc. FR, 6, 344. K. Incl. 4. juli, 4. sept. og udad.

1) Se KB 1657, 299.

9. juli (Kbh.) Kronborgs bønder fik brev om at svare Ejler Holck. Kongen hilser kronens bønder under Kronborg Slot. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare EH, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. Sjt, 24, 591. K.

9. juli (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Henrik Ditlev Holck fik brev om at levere Ejler Holck Kronborg. Kongen har forlenet EH med dette. De befales og får fuldmagt til, når lenet leveres til EH, da at være til stede og til ham overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a. Desligeste at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til EH. SjR, 24, 592. K.

9. juli (Kbh.) Maren Eskilds fik konfirm. af Tjæreby sogns kirketående. Hos kongen er begæret konfirm. af et af Otte Pogwisch til afd. Eskild Jensen, Kbh., udgivet fæstebrev, lydendes: OP, befalingsmand på Frederiksborg Slot og landkommissarius i Sjæll.s stift, kendes på K.M.s vegne at have stedet og fæstet ME kirkens anpart af korntienden af Tjæreby sogn hendes livstid. Dog skal hun årligen til kirken give den sædvanlige årlige afgift, nemlig 3 pd. rug og 2^{1/2} [mangler i K. og kopibog]. Hun skal sælge den for kapitelskøb og levere pengene inden pinsedag i det allerseneste til kirkeværgen til Tjæreby Kirke. De menige sognemænd befales at tiende retfærdeligen og levere den til ME. Tiender nogen uretfærdeligen, må hun el. hendes fuldm. i slotsherrens fuldmægtigs nærværelse lade kaste deres korn. Dersom nogen brøst befindes, skal de fordeles, tiltales og straffes efter recessen. Til vidnesbyrd har han trykt sit signet og underskrevet. Frederiksborg, den 15. aug. 1656. OP. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. SjR, 24, 592. K.

9. juli (Kbh.) Skipper Herman Rødder (Røeder) af Lybæk fik efter begæring bevill. til at føre korn til Halden. Han må fra Sjæll. til Halden i Norge udskibe 200 td. korn af alle slags til magasin dér. Forbydendes etc. SjR, 24, 594. Inkl. 6. juli.

9. juli (Kbh.) Maren, enke efter Eskild Jensen, fik efter ansøgning konfirm. af kongens, til EJ udgivne fæstebrev, lyder : Otte Pogwisch, befalingsmand på Frederiksborg, kendes, at han på K.M.s vegne har stedet og fæstet MEJ kirkens anpart af korntienden af Sigerslevvester sogn hendes livstid. Dog skal hun årligen til kirken give den sædvanlige afgift, nemlig 2 pd. rug og 2 pd. byg, og sælge afgiften efter kapitelskøb og levere pengene inden pinsedag i det allerseneste til kirkeværgerne ved nævnte kirke. De menige sognemænd befales at ti-

ende retfærdeligen og levere den til M, EJ i Kbh. Tiender nogen uretfærdeligen, må hun el. hendes fuldm. i slotsherrens fuldmægtigs nærværelse lade kaste deres korn. Dersom nogen brøst befindes, skal de fordeles, tiltales og straffes efter recessen. Til vidnesbyrd har han trykt sit signet og underskrevet. Frederiksborg, den 15. aug. 1656. OP. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes osv. SjtR, 24, 594. K. Indl. 15. aug. 1656 (2).

9. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev anlangende Ejler Holck om underholdning o.a. Kongen har befale^t EH med sit regiment at begive sig til fæstningen Kronborg og besætte den, så snart de svenske kvitterer den. Adressaterne skal så vidt muligt er være ham behjælpelig med underholdning o.a., som han begærer af dem. Sjt, 35, 821. K.

1) Se ovf., s. 154.

9. juli (Kbh.) Mag. Rasmus Brochmand fik brev anlangende det, dr. Hans Svane begærer imod dr. Christen Ostenfeld. RB skal meddele HS akademiets protokol i den tvistige sag ml. HS og CO. I lige måde skal han fornemme samtlige professorers vota om protokollerne, og hvorledes enhver formener, den stridige sag bekvemmeligst kan bilægges, hvilket RB siden skal overlevere til HS til videre efterretning. Dermed etc. Sjt, 35, 822. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA. Indl. 9. juli.

9. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af de penge, som indkommer i Kanc. for Skipperboderne, til Gabriel Rennsberg at lade erlægge 200 rd., som de mod hans kvittering skal afkorte i hans resterende rente. Dermed etc. Sjt, 35, 822. K.

9. juli (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om af Provianthuset at lade følge varer for 20 rd. til afd. materialmester Marcus Wendenborgs begravelse, hvilket skal ansiges, så det kan blive afkortet i hans resterende besoldning. Sjt, 35, 822. K.

9. juli (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om dem, der længe har været fra sakramentet. Det er for kongen andraget, at en del af sognefolkene i Sjæll. formedelst forleden besværlige krig har holdt sig fra det højværdige alterets sakramente over den tid, som recessen og ordinansen formelder om, med foregivende at være forhindret derfra, formedelst de

har måttet forlade hus og hjem og ikke har haft noget blivende sted at forrette sådant. HS skal tilholde præsterne i stiftet, hvor denne casus forefalder, ej at forhindre sådanne personer fra hemmeligt skrifte og den hellige nådes delagtighed, såfremt de ikke findes i andre måder groveligen at have forset sig, el. sligt frahold fra sakramentet ej er sket af modvillighed el. foragt, men alene af frygt for fjenden. Dermed etc. Sjt, 35, 822. K. Incl. udat.

9. juli (Kbh.) Hieronymus Phael (Phal), slotsfoged på Skanderborg, fik konfirm. af en tiende. Hos kongen er begæret konfirm. af et fæstebrev udgivet til HP af Christen Christensen, slotsskriver på Skanderborg, lyder: CC kendes på H.K.M.s og øvrighedens vegne til HP at have stedet og fæstet kongens anpart af korntienden af Hørning s., Hjelmlev h., som Hans Lauridsen i Hørning på sognemændenes vegne senest havde i fæste og er fradød, hvoraf han skal give til stedsmål 15 rd. 2½ ort, hvilken tiende HP skal oppebære sin livstid. Dog skal han årligen i rette tid og inden fastelavn senest på Skanderborg Slot levere den årlige afgift i rent korn, 9 ørter rug, 4 ørter 1½ skp. byg, 2½ ørte havre. På K.M. og øvrighedens vegne befales Hørning sognemænd at rette sig efter at tiende retfærdeligen i kærven og neget efter recessen, såfremt de ikke vil straffes. Til vitterlighed har han underskrevet og trykt sit signet. Skanderborg, den 30. juni 1659. CC. Kongen bekræfter dette. Forbydendes etc. JR, 13, 149. K. Incl. 30. juni.

10. juli (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende Mathias Jaciewitz. Hvad MJ har ladet andrage for kongen, kan HS se af hans hosfølgende supplikation. Han skal tilholde præsten skriftligt ved ed at give beskrevet fra sig det, han er bevist. Dermed etc. Sjt, 35, 823.

10. juli (Kbh.) Befaling til Græsted mænd om ægt og arbejde til Esrom. Alle kronens bønder i Græsted befales, at de herefter som tilforn skal gøre deres sædvanlige anpart ægt, arbejde o.a. tyngte til Esrom Kloster, som de tilforn har gjort i fredstid, under straf. Sjt, 35, 823. K. Incl. 6. juli.

10. juli (Kbh.) Kongens skibskaptajn Oluf Thuesen fik brev om med spejljagten Mynden at begive sig til Isefjord og dér arrestere det skibrum, som dér findes indehavende tømmerlast. Sjt, 35, 823. K. Incl. juli.

10. juli (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff, Hugo Lützow og Mogens Krag fik brev om til kongens tjeneste at lade tage i forvaring det egetømmer og planker, som findes i beholdning ved Kalundborg, og med forderligste indskikke specifikat i Kanc., på det det kan vides, hvad der behøves til at hidføre det. Dermed etc. Sjt, 35, 823. K. og Indl., se foreg.

Lige sådan befaling fik HL om tømmeret ved Korsør. MK om det i Køge.

10. juli (Kbh.) De 4 evakuationskommissarier i Sjæll.¹ fik brev om at lade fornemme og udse, på hvad pladser i skovene i Sjæll. bekvemme egetømmer og egeplanker findes, hvilket de siden ved specifikation skal forstændige kongen og anordne, at det bliver i behold til kongens tjeneste. Desligeste skal de have indseende med, at intet sådant tømmer bliver udskibet fra landet. Dermed etc. Sjt, 35, 824. (Tr.: CCD, VI, 429). K. og Indl., se næstforegående.

1) Oluf Brockenhuus, Ove Juel, Jørgen Friis og Hugo Lützow.

10. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Villum Lobrecht anlangende det, han kan have at prætenedere for traktement fra den 12. dec. 1657 til den 12. nov. 1658, så og for det, han har forstrakt sine underhavende officerer efter de dokumenter, han kan fremvise. Dermed etc. Sjt, 35, 824. K. Orig. i DKanc. B 223F. Indl. 6. juli.

10. juli (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at lade Hammermøllen besigtige, hvorledes den nu befindes på bygningen o.a. tilbehør, så og hvor vidt af værktøjet er beholden, og skriftligt give forretningen beskrevet til Henrik Ehm. Dermed etc. Sjt, 35, 825.

10. juli (Kbh.) Forbud mod fra Fyn at udføre kobber, tin, messing og fjer. Kongen erfarer at en stor del af nævnte udføres uden erlæggelse af told. Han forbyder indtil videre, at nogen udfører noget af dette, under straf. FR, 6, 345. (Tr.: CCD, VI, 429).

10. juli (Kbh.) Undersåtterne i Fyn fik brev anlangende kontribution og militien. Kongen hilser sine tro undersåtter i Fyn. Han erfarer, at de siden freden er sluttet ikke har villet bekvemme sig til kontribution til soldatesken. De befales at efterkomme alt det, som efter kongens befaling pålægges til militien, såfremt de ikke selv vil svare til den insolence og enormiteter, som kunne forårsages deraf. FT, 7, 386. K.

10. juli (Kbh.) Maturin Dupont, tolder i Ribe, fik efter begæring brev om at være forskånet for skat, indkvartering og al borgerligt pålæg i Ribe sin livstid, så og hans hustru, om hun overlever ham. Thi forbyde etc. JR, 13, 150. K. Orig. i Rtk. 216.219 og i DKanc. B 165A, IV 3. Incl. udat.; og se flg.

10. juli (Kbh.) Maturin Dupont fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må godtgøres 100 rd. af tolden til løn til en skriver. Befalendes etc. JT, 14, 239. Orig. i DKanc. B 172. Incl. udat.

11. juli (Kbh.) Anne, enke efter Arent Pintzeler, fhv. hof- og artz-neismed, fik efter ansøgning bevill. til i sit hus i Vordingborg at være fri for al borgerlig indkvartering o.a. udgift. Sjr, 24, 595. K. Incl. 6. juli.

11. juli (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at anordne, at Jens Hansen, som er kaldet til dansk kapellan i Christianshavn, hver onsdag skal gøre dansk prædiken og kirketjeneste således som i Vor Frue Kirke i Kbh., så og aftensangsprædiken om søndagen. Dermed etc. Sjt, 35, 825. K. Incl. juli og 11. juli.

11. juli (Kbh.) Christian Viborg fik brev om straks at begive sig fra Kbh. til Roskilde og dér anvende al mulig flid til evakuationens fortsættelse. Dermed etc. Sjt, 35, 825. K.

11. juli (Kbh.) Niels Juel fik brev om at aftakke kongens skibskaptajn Laurids Pedersen Veibøl og give ham afskedspas. Dermed etc. Sjt, 35, 825. Incl. 9. juli.

11. juli (Kbh.) Hans Boysen fik brev om tiendepenge efter Mathias Skult, fhv. hof- og felttrompeter. Kongen tilskikker ham hofmarskal Johan Christoph von Kørbitz' memorial anlangende tiendepenge af det gods, MSs arvinger er tilfaldet efter ham. HB skal på vegne af kongen annamme tiendepenge af det, som bliver udført af riget, og føre det til regnskab. Sjt, 35, 825. K.

11. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende major Lützens. Hvad L har andraget for kongen anlangende oberst Prisse, kan de se af hans hosfølgende memorial. De skal anordne, at han vederfares det, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 826. K.

11. juli (Kbh.) Oberstlt. Andreas Wilcken fik brev om af voldene til fæstningen Kronborg at lade følge 11 mand af artillerifolket. Sjt, 35, 826. K.

11.¹ juli (Kbh.) Jørgen Helt, tolder i Køge, fik breve om indvisning i Køge told. JH, kongens fyrbøder, tilkommer 4 års resterende besoldning, beregnet fra 1. maj 1656, da han sidst blev betalt, til 1. maj 1660, da han er befordret til anden kondition, årligen 32 rd., beløber 128 rd. Dersom han har oppebåret noget andre steder, er det ubevist. Kbh. den 25. juni 1660. Lucas Hams. Det forskrevne bevilger kongen sin tolder i Køge, JH, at afkorte i tolden. – JH tilkommer hofklædning i K.M.s klædekammer, beregnet fra 1. jan. 1654, da han først er antaget, til 1. maj 1660, årligen 1 hofklædning anslagen for 13 kur.dl. 32 sk., hvilket beløber sig i 6 år og 4 måneder 85 kur.dl. 24 sk. Klædekammeret den 19. juni 1660. Balthasar Seckman. Dette forskrevne bevilger kongen JH at afkorte i tolden. Sjt, 35, 827. K. (2)

1) Efter K., idet kopibogen ingen dato har og i øvrigt blot rummer overskriften og derefter har $\frac{1}{2}$ blank side, hvorfor teksten er hentet fra K. K omfatter 2 blade, det ene oprindelig skrevet af LH, det andet af klædekammerskriver BS, og nederst på begge er derefter skrevet kongens tekst: Dette forskrevne osv.

11. juli (Kbh.) Christen Skeel fik brev anlangende levering af nøgler til oberstlt. Niels Rosenkrantz. Kongen erfarer, at CS til NR har leveret nøglerne til Nakskovs porte. Han eragter det nok, at det forbliver der ved. Befalendes etc. SmT, 8, 240. K.

11. juli (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om, at roser skal hidskikkes. Han skal befale kongens gartner ved Koldinghus Slot at forskikke alle de indstødte roser, som findes dér, til kongens laborant Niels (Nicolaus) Holst. Dermed etc. JT, 14, 239. K. Incl. udat.

12. juli (Kbh.) Theodorus Lente, kongens råd og kammersekretær, fik bevill. på kronens anpart af Gladsaxe sognetiende. Dog skal han årligen give afgiften, som af kommissarierne (som formedelst landets itzi-ge tilstand er forordnet) eragtes billigt, og levere i rette tid. Forbyndes etc. Sjr, 24, 595. K.

12. juli (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade 3 tylvter 16 al. stort tømmer være følgagtig til Ibstrupgård. Sjt, 35, 826. K.

12. juli (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at begive sig til Abrahamstrup og besigtige bygningen, på hvad manér og med ringeste omkostning dens brøstfældighed kan repareres. SJT, 35, 826. K.

12. juli (Kbh.) Bartholomæus Luxdorf fik brev om udførligt skriftligt at erklære sig om hosfølgende memorial og med forderligste indskikke erklæringen i Kanc. SJT, 35, 826. K. Indl. 1./10. maj.

12. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Knud Urne og Christian Lindenov bekomme traktement til så mange enspændere o.a. officerer, som de har, efter den rulle, som de underskriver og leverer adressaterne. Dermed etc. SJT, 35, 827. K.

12. juli (Kbh.) Bevilling til Johannes Chur til at være apoteker i Randers. Kongen tillader nærværende JC at være apoteker i Randers i afd. Christian Lensmands sted og dér holde et godt færdigt og ustraffeligt apotek og dér alene at sælge følgende species, som skal være gode friske varer, nemlig sukkerkonfekt og alle andre slags sukker, kanel, ingefær, nelliker, kardemomme, muskater, muskatblommer, mandler, safran, figen, rosiner, svesker, ris, spidskommen,¹ anis, peber, vitriol, gallas, bomolie, linolie, boraks, salpeter, kapers, oliven, limoner, agurker, terpentiner og alle slags olier med alt andet, som bør at holdes på et frit apotek, som er alle slags indsyttet og destillation. Herimod skal JC være forpligtet til at holde sligt ved magt og sælge for billigt køb, efter den takst, som bliver forordnet, så intet for hans skyld skal fattes el. nogen med rette have at besvære sig. På det han desto bedre kan holde apoteket ved magt, skal han være kvit og fri for al kongelig og borgerlig bys tyng. Forbyndes etc. JR, 13, 151. K. Indl. 9. juli.

1) Kopibogen har *spisekommen*, K. *spissekommen*.

12. juli (Kbh.) Christen Christensen, fhv. skriver på Skanderborg Slot, fik bevill. uden stedsmål på en gård, Voer h., Ousted s., Tammestrup, hvilken gård han skal beholde kvit og fri for landgilde, ægt, arbejde og al anden tyng sin livstid. Dog skal han holde den ved god hævd, så og tilfredsstillende dem, som nu bor derpå. Thi forpligtede etc. JR, 13, 151. K. Orig. i DKanc. B 165A, IV 2. Indl. 21. juli 1645, 28. juli og 22. aug.

12. juli (Kbh.) Dr. Peder Kragelund fik brev om, at mag. Jens Rosenberg skal være rektor i Ribe. Kongen kommer i erfaring, at JR allerede var kaldet af adressaten til rektor i Ribe Skole, førend kongens miss.¹

om den anden person, Andreas Diderik Textor, fremkom. Kongen er tilfreds, at der må forblive derved. Dermed etc. JT, 14, 239. K. Incl. 5. juli.

1) Se ovf., s. 197.

13. juli (Kbh.) Hans Pedersen Klein, Kbh., fik arrest på nogle penge hos afd. Laurids Pedersen, forudm rådmænd i Holbæk. HPK har ladet andrage for kongen, hvorledes LP er ham skyldig både efter håndskrift, dat. den 9. juni 1657, og fordring i andre måder. 200 rd. af LPs penge skal være deponeret i retten hos Claus Ravn, byfoged i Kbh. HPK har derfor begæret denne kongens arrest derpå. Kongen bevilger, at de 200 rd. må forblive i arrest dér, indtil HPK nøjagtigt og efter lovlig medfart bliver kontenteret for sin fordring. Forbyndes etc. SjrR, 24, 596. K. Incl. 16. april.

14. juli (Kbh.) Å.b. om, at kongen foruden den kapital, han ved brev af 28. juli 1659¹ har givet til fattige præsteener i Sjæll.s stift med de deri forfattede konditioner, bevilger dem det, som udloves for benådninger, enten for at stå åbenbar skrifte blandt dem, som obligeres dertil efter recessen, el. i andre tilfald. SjrR, 24, 596. (Tr.: DKL, III, 418. Udt.: CCD, VI, 429-30). K.

1) Se KB 1659, 261-63.

14. juli (Kbh.) Hr. Mikkel Sørensen Lemvig, sognepræst til Gladsaxe og Herlev, fik efter begæring brev på en gård. Han må uden fæste, ægt og arbejde i sin og sin hustrus livstid nyde og bruge en af de øde gårde i sit anneks Herlev, som bliver ham tilvist af lensmanden, Johan Christoph von Kørbitz. På det han skal opsætte bygning på gårdens grund, må han i 3 år nyde frihed for landgilde o.a. afgift. Efter de 3 år skal han udrede den sædvanlige årlige afgift og landgilde, så og holde gården ved magt. Forbyndes etc. SjrR, 24, 597. K.

14. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med rederne i skibet Caritas, hvad de kan tilkomme for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 827.

14. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Jacob Petersen, kongens kammertjener, og Hans Hansen, proviantskriver, indvisning i tiendedælers afgift i Norge, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, for 600 rd. for en skude, som har sejlet på kongens tov og

derefter ved Dragør med ladning af palisader er borttaget af de svenske. Item for 291 rd. for udredning og omkostning med ankertov o.a. redskab, de har købt dertil, med rente af kapitalerne fra dette brevs dato indtil betaling sker. Dermed etc. Sjt, 35, 827. K. Orig. i Rtk. 216.221.

14. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Hans Hansen, kongens proviansskriver, indvisning i tiendedælers afgift i Norge, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, først for 311 rd. for 170 td. havre, han har udtaget til dronningens hestes udfodring og betalt kontant, med rente fra brevs dato til betaling. Item for 1.700 rd. 1 mk., 1 års besoldning til ham og samtlige underhavende provianthusfolk og betjente. Dermed etc. Sjt, 35, 827. K.

14. juli (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om til Rosenborg Haves reparation at lade være følgagtig 120 palisader til at gøre stolper af, item 11 tylvter og 4 stykker 16 al. tømmer og 140 tylvter norske fyrredæler. Sjt, 35, 828. K. Indl. udat.

14. juli (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle og vurdere den våning, som Svend Jacobsen ibor, liggende i Skipperboerne i Dybensgade nr. 15, og med forderligste indlevere forretningen i Kanc. Sjt, 35, 828. K.

14. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev anlangende Jørgen Beyer og Christian Morbhtz (Morbhtz). Hvad disse har ladet andrage for kongen, kan de se af deres hosfølgende supplikation. De skal det forderligste muligt forhjælpe dem til rette, så de uden ophold kan komme til ende. Dermed etc. Sjt, 35, 828. K.

14. juli (Kbh.) Begæring til dem, som har pantegods, om at lade bønderne slå og indhøste Islev Mark. Der behøves en del hø til kongens stald, og han kan ikke få det indhøstet af Islev Mark, eftersom bønderne, som tilforn har indavlet det, er pantsat for gjort forstrækning i sidste Kbh.s belejring. Kongen begærer, at alle de af hans kære og tro undersætter, som har bekommet noget af godset i pant, vil tilholde de derpå boende bønder, så mange, som er ved magt, denne ene gang at slå og indhøste Islev Marks eng. Han vil derimod give bønderne underholdning, så længe de slår og indhøster det, og ellers i alle måder erkende det. Sjt, 35, 828. K.

14. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende Ibstrup, som dronningen har afstået. Dronningen har igen afstået Ibstrup til at anvendes til hofstaten. JCvK skal på kongens vegne antage den og have indseende med, at dens avling og indkomst anvendes til intet andet brug end hofstaten. Dermed etc. Sjt, 35, 828. K.

14. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at nærværende Anders Hansen uden fæste må bekomme den gård i Herstedøster i Smørum h., som Mads Rasmussen soldat tilforn iboede. Eftersom den ganske skal være øde og nederbrudt, skal JCvK til dens opbyggelse lade ham udvise tømmer af kongens skove, hvor det kan ske mindst til skovskade. Desligeste har kongen bevilget, at han de første 3 år må være forskånet for skyld, landgilde, ægt, arbejde o.a. hovtyngte. Dermed etc. Sjt, 35, 828. K. Incl. juli og 6. juli og udat.

14. juli (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om at befordre Kaj Lange-loche frem for nogen andre til en plads under toldvæsenet, når nogen bliver ledig. Dermed etc. Sjt, 35, 828. K. Incl. udat.

14. juli (Kbh.) Nicolaj Helt fik brev om allersnarest muligt til Møn at hensikke så meget fartøj, som straks kan afføre det svenske folk. Dermed etc. Sjt, 35, 830. K.

14. juli (Kbh.) Hr. Otte Thomsen, sognepræst til Ølst¹ og Haslund s. i Dronningborg len, fik efter begæring bevill. på en gård i Haslund sin og sin hustrus livstid for billig fæste og sædv. landgilde. Dog skal han efter egen erbydelse forbedre bygningen, som skal være meget ruine-ret, og holde den ved magt, så og forsyne den på gården boende enke hendes livstid. JR, 13, 152. K. Incl. 20. juni 1659.

1) Kopibogen har *Øreløf*.

14. juli (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev anlangende dr. Johan Müller. Hvad JM har ladet andrage for kongen, kan CvA se af hans hosfølgende supplikation. Kongen er tilfreds, at det specificerede malt må løslades af arrest, eftersom tolden deraf befindes at være betalt, og han har tilforhandlet sig det af adskillige bønder før freden. Dermed etc. JT, 14, 239. K.

14. juli (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om Koldinghus' reparation. Item om dæler og bly dertil og bønderne at udvises bygningstømmer. Kongen er tilfreds, at han må lade de brøstfældige huse reparere med ringest mulige omkostning. Også taget på slottet, hvortil han har at forbruge de skifersten, som endnu findes dér, så og det bly, som ligger i Frederiksodde. De 30 tylvter dæler vil kongen forskaffe i Kbh., den øvrige omkostning at lade tage af lenets indkomst så snart muligt. Han må også lade bønderne, som vil bygge, af skoven bekomme bygningstømmer, dog skoven så vidt muligt uden skade. Dermed etc. JT, 14, 240. K. Indl. 13. sept. 1659, 11. jan. og 7. juli.

14. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om straks par posto at begive sig til Kbh. Dog skal han tilforn anordne, at intet i hans fraværelse forømmes. Dermed etc. JT, 14, 240. K.

15. juli (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade Peder Sørensen af Bergen mod bevis bekomme 3 td. rug af Provianthuset. Sjt, 35, 830.

16. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, admiralitetsråd Henrik Müller begærer. De tilskikkes herhos fortegnelse over gods, som HM begærer til pant for adskillig forstrækning, han har gjort i forleden belejring. De skal udlægge ham så meget af kronens gods og lade anlage efter renteritakst, som Rigens Råd eragter billigt efter dets erklæring, hvoraf kopi følger, dat. 5. juli 1660, at han bør forsikres i jordegods for, så vel som for det, han der foruden har forstrakt i rede penge til garnisonen, efter at han fremviser bevis på nævnte forstrækninger, så han kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 830.

16. juli (Kbh.) Axel Urup og Peder Reedt fik brev om at forhøre Gabriel Gomez om et forslag. GG har for kongen ladet andrage, at han har adskillige forslag at foregive, som skulle kvadrere disse tiders konjunkturer. De skal lade sig informere af ham om disse forslag og siden gøre relation, hvorvidt de eragter dem praktikable, hvorefter kongen vil vide at resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 831. K. Orig. i DKanc. B 173. Indl. udat.

16. juli (Kbh.) Rektor og professorer fik brev anlangende mag. Rasmus Hansen Brochmand. Dr. Jacob Knudsen, fhv. professor theologiæ på akademiet, er død. Kongen vil dertil igen have promoveret

RHB, professor eloquentiæ på Det kgl. adelige Akademi i Sorø. Dette lader kongen adressaterne vide til efterretning. Befalendes etc. Sjt, 35, 831. K.

16. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om straks at begive sig til Kronborg og hjælpe til, at evakuationen med forderligste sker, så fæstningen bliver overleveret. Dermed etc. Sjt, 35, 831. K.

16. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om en gård til hr. Mikkel Sørensen Lemvig, sognepræst til Gladsakse og Herlev. Kongen har forundt MSL en af kronens øde gårde i hans anneks Herlev, efter kongens ham derpå givne brev. JCvK skal lade ham være gården følgagtig efter brevet. Dermed etc. Sjt, 35, 831. K.

16. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at godtgøre generalmajor Joachim von Breda næst løjtnantsplads en adjudant og en sekretær. Dermed etc. Sjt, 35, 832. K.

16. juli (Kbh.) Anne, Niels Jacobsen Tenovers,¹ i Horsens fik efter ansøgning bevilget som fuldm. at måtte tage, hvem hun mener troligst og bedst kan betjene hende i en sag anlangende enighed ml. hendes afd. husbonds og søskendes tilforn hafte formyndere og deres arvinger for deres fædrene og mødrene arv, så vidt lands lov og ret er. Forbydendes etc. JR, 13, 153.

1) Kopibogen har formen *Tenor*, men jf. ndf., s. 235.

16. juli (Kbh.) Jens Jørgensen fik efter begæring bevill. til at være bogbinder i Århus og at betjene enhver, som dér kan behøve hans arbejde for billig betaling. Thi forbyde JR, 13, 153.

16. juli (Kbh.) Å.b. anlangende 2 par folk i Riberhus len om ægteskab. Efter begæring bevilger kongen, at Anders Nielsen af Sønderho må begive sig i ægteskab med Anne Pedersdatter, enke efter Mathias Jessen på Fanø, hvis afdøde husbond var AN beslægtet i 3. led. Dog skal de efter deres formue og lensmandens sigelse udgive noget til næste hospital. Forbydendes etc. JR, 13, 153. K.

Lige sådant brev udgik om Christen Poulsen, født i Blagsmark, og Maren Christensdatter, født i Vesterbæk og nu tjenende i Blagsmark, som er hverandre beslægtet i 3. led.

16. juli (Kbh.) Anne, enke efter Niels Jacobsen Tenover, Horsens, fik befordringspas. Hun har ladet andrage for kongen, hvorledes hun har nogen tvistighed anlangende rigtighed for hendes afdøde husbands søskendes arv dér. Til sagens endelighed har hun begæret dette brev. Kongen befaler borgmestre og råd i Horsens og alle andre rettens betjente dér, som besøges med dette, at de så vidt lov og ret uden ophold er hende behjælpelig i denne sag. JR, 13, 154. Indl. 15. juli.

16. juli (Kbh.) Svend Hansen i Viborg fik konfirm. af 2 fæstebreve. Hos kongen søges om konfirm. af 2 af hr. Ove Giedde til Tommerup, rigens admiral, til SH, Viborg, og hans hustru Anne Christoffersdatter udgivne fæstebreve. Det første lyder: OG kendes på K.M.s vegne at have stedet og fæstet til SH og AC kongens anpart af rugtienden af Simsted s., Rinds h., som afd. Anders Nielsen, fhv. ridefoged til Hald Slot, sidst før dem havde i fæste, hvilken anpart de skal bruge og beholde deres livstid for årlig afgift, som er 4½ pd. rug, hvilket de i godt, rent rug skal yde på de steder og til de tider, lensmanden foreviser dem. De har straks i fæste betalt 24 rd. in specie. Kongen befaler menige sognemænd i Simsted s., at de tiender retfærdeligen i neget og kærven, såfremt de ikke vil straffes. Til vitterlighed trykt signet og underskrevet. Kbh., den 16. juli 1660. OG. Det andet lyder: OG kendes på K.M.s vegne at have stedet og fæstet til SH og AC kirkens anpart af korntienden af Simsted s., Rinds h., som afd. AN, fhv. ridefoged til Hald Slot, sidst før dem havde i fæste. hvilken anpart de skal bruge og beholde deres livstid for årlig afgift, som er 9 td. rug, 4 td. byg, 10 skp. havre, og derforuden efter egen erbydelse tillige med det forrige, kirken årligen til fremtarv, 1 td. rug, 1 td. byg og 1 td. havre, hvilket de skal yde i godt, rent korn i rette tid og inden fastelavn til kirkens værger. Førend de befatter sig med tienden, skal de til kirkeværgerne erlægge fæste af hver ørte, som sædvanligen 1 rd., som kirkeværgerne i første regnskabsforhør har at føre til indtægt. Kongen befaler menige sognemænd i Simsted s., at de tiender retfærdeligen i neget og kærven, såfremt de ikke vil straffes. Til vitterlighed trykt signet og underskrevet. Kbh., den 16. juli 1660. OG. Kongen konfirmerer de 2 fæstebreve. JR, 13, 154. K. Indl. 16. juli (2).

16. juli (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om efter forrige befaling¹ at være afd. Ulrik Christian Gyldenløves fuldm. Christen Christensen befordrerlig med at indkræve nogen gæld, som kan være tildragen hos bønderne i Hald len i hans forlenings tid, indtil svenskens første ind-

fald, og endnu resterer, så han kan blive nævnte restance uden al forhindring mægtig. Dermed etc. JT, 14, 240. K.

1) Se KB 1658, 206.

16. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Johan Brockenhuus, så det kan vides, hvad han befindes at tilkomme på regimentets vegne. Dermed etc. JT, 14, 241. K. Indl. 14. juli.

17. juli (Kbh.) Justus Cortnummius fik efter ansøgning bevill. til at være medikus på Sorø Akademi. Nærværende JC må være medikus dér og betjene hver, som har det fornødent. Han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Han skal nyde lige sådan årlig besoldning som sin formand dér. Men dersom nogen forandring skete med akademiet, skal han dog nyde sådant traktement, som han bør have dér. Thi forbyde etc. SjR, 24, 597. K.

17. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende oberst Goldsteen. G har hos kongen ladet anholde om betaling for den omkostning, som han har anvendt i Holland. De skal lade hans prætension gennemse til at gøre kongen relation til videre efterretning. Dermed etc. SjT, 35, 832. K. Indl. udat.

17. juli (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev anlangende Thomas Bischof, tolder i Næstved. Kongen er kommet i erfaring, at TB på sit toldregnskab er blevet ham en del penge skyldig, som han ej har klareret. ML skal aftakke ham fra bestillingen. Dermed etc. SjT, 35, 832. K.

17. juli (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal på Bremerholm, fik brev om at antage og ved ordentlig proces føre sagen imod Peder Nielsen, brændevinsbrænder i Kbh., anlangende en af kongens sølvtallerkener, som er fundet hos ham. SjT, 35, 832. K. Indl. udat.

17. juli (Kbh.) Oberstlt. Wilcken fik brev om at lade seddelviseren af voldene følge fyrmørseren på 100 pd. SjT, 35, 832. K.

17. juli (Kbh.) Mogens Krag fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter førstkommande søndag må forløves at rejse til staden og forblive så længe, indtil hans bryllup er overstået. Desligeste skal han have flit-

tig indseende med, at ingen nyder indkvartering el. verpflegung i Køge uden de, som har kongens ekspres ordre at fremvise. Dermed etc. Sjt, 35, 833. K.

17. juli (Kbh.) Christoffer Sehested fik brev anlangende vin af Albret Dysseldorf. AD har lovet til kongens hofholdning at levere 2 stykker vin. CS skal annamme dem af ham og give ham bevis derpå, hvorefter det kan blive ham godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 833. K.

17. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Odense fik brev anlangende Maria Mathiasdatter og Henrik Felster, kirurg, Odense. Kongen erfarer, at der er nogen tvistighed ml. en pige, MM, og HF. Adressaterne bedes ikke længe opholde sagen, men med forderligste adskille dem ved endelig dom. Dermed etc. FT, 7, 387. K. Incl. udat.

18. juli (Kbh.) Henrik Müller fik efter ansøgning bevill. til uden trolovelse og lysning af prædikestolen at lade holde sin datters og søsterdatters brudevielse hjemme i huset, dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende derved intet afgår. Forbydendes etc. SJR, 24, 598.

18. juli (Kbh.) K.M.s obligation til Albret Dysseldorf, vinhandler i Kbh. Kongen er til AD skyldig 624 rd. in spec. for 17 ammer 1 viertel rhinskvin, hver amme betinget for 36 rd., som er indleveret i vinkælderen til kongens hofstat efter kongens vinskænk Johan Adolf Meyers kvittering. Kongen lover for sig og efterkommere at betale AD el. hans arvinger dette til førstkommende påske uden nogen rente. Men dersom AD ikke til den tid bliver kontenteret el. imidlertid vin el. a. købmandsvarer ham selv pårørende ikke kan komme fra fremmede steder til byen, er han bevilget at korte i tolden af sådan vin ham selv tilhørig så meget, som de 624 rd. andrager, indtil han er fuldkommen afbetalt. Hvorefter toldere el. a. dertil forordnede officianter, som da er til stede, skal rette sig, og godtgøre dette pantebrev til regnskabs klarering i Rtk. SJR, 24, 598. K. Incl. 18. juli.

18. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om efter ansøgning at forordne hofretten ml. Salomon Mendel og renteskriver Thomas Eggebrecht, så at de i deres mellemværende vederfares det, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 833. K.

18. juli (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om til Niels Hansen, ligger, som har tilsyn med Vedbæk¹ Skov og det ved, som står dér, at lade følge en måneds el. 6 ugers proviant. SjtT, 35, 833. K. Indl. udat.

1) Kopibogen har *Vedbæk*.

18. juli (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev anlangende Johan Madsen, underskriver på Klædekammeret. Kongen har forordnet JM til tolder i Kerteminde. ML skal indsætte ham i bestillingen. Dermed etc. SjtT, 35, 834. K.

18. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør Hans Pedersen Bladt indvisning i Christianias kronetold for 2.500 rd. Item i Drammens kongetold, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, for 2.402 rd. 1 ort, som kongen er skyldig efter renter afregning, dat. 28. juni 1660. Dersom pengene ikke inden 6 måneder fra afregningens dato er betalt, er kongen tilfreds, at rente gøres. Derefter osv. Befalendes etc. SjtT, 35, 834. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 28. juni og udat. (2).

18. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om mod kvittering af Henrik Müller at annamme 773 rd. 1 ort, som han vil forstrække kongen, og med pengene afbetale kaptajn Reinholdt Rohde for det, kongen efter afregning er ham skyldig, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjtT, 35, 834. K. Indl. 5. juli.

19. juli (Kbh.) K.M.s kvittering til Arent Tengnagel, hollandsk proviantkommissarius for proviant. AT har til kongen på Provianthuset leveret flæsk, kød, bergfisk, smør, ost, sild, ærter, bønner, byggryn, rug, havre og spansk salt, som efter derom sluttet akkord beløber sig til 8.081 rd. 4 mk. 13 sk., hvorfor han hermed kvitteres. SjtR, 24, 599. K. Orig. i Rtk. 216.271.

19. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Villum von Lobrecht for det, han indtil dato tilkommer for obersts og generalkvartermesters charge. Dermed etc. SjtT, 35, 834. K.

19. juli (Kbh.) Jørgen Skeel og Albret Skeel fik brev om at levere nogle breve o.a. på Gjorslev vedr. Just Justsen Høg. JJH har for kongen ladet andrage, at hans breve på gods og ejendom såvel som tilstandende gæld o.a. angående hans fædrene og mødrene arv, som var leveret til

forrige foged på Gjorslev, skal være hensat i behold på et loft. Adressarterne skal eftersøge brevene og imod deres revers på det, de leverer ham, tilstille ham brevene til efterretning. Dermed etc. Sjt, 35, 835. K. Indl. 15. juli.

19. juli (Kbh.) Borgmester Hans Sørensen og afd. Jens Sørensens arvinger fik brev anlangende at låne kongen 10-12 vogne, som kan age sten og tømmer fra lejren til Ibstrup. Til den ende skal de lade dem bestille og møde på Slotspladsen den følgende morgen tidligt, hvor de skal bekomme videre ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 835. K.

19. juli (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at kongen er tilfreds, at den franske gesandt le Chevallier de Terlon, så og den hollandske admiral de Ruyter og officererne på den hollandske flåde, må se fæstningen Kronborg, hvilket de begærer. Desligeste må hr. Henrik Bielke komme op på slottet. Befalendes etc. Sjt, 35, 835. K.

19. juli (Kbh.) Fru Ide Lindenov fik brev om at måtte annamme sine børns værgemål af fru Margrethe Grubbe, enke efter Lave Beck. MG er til sinds at levere adressatens børns værgemål fra sig til denne. IL skal 3 uger senere i det seneste, såfremt hun ikke vil stande til rette for den skade, børnene kan tage deraf, møde i byen et vist sted og da af MG tage rede og rgsk. og efter befunden beskaffenhed kvittere hende og siden selv tage værgemålet. Dermed etc. Sjt, 35, 836. K. Indl. 17. juli.

19. juli (Kbh.) Jacob Lindenov fik brev om at overvære levering af Ide Lindenovs børns værgemål. Fru Margrethe Grubbe, enke efter Lave Beck, er til sinds at levere fra sig ILs børns værgemål, som hendes husbond i lang tid har forestået. JL skal 3 uger senere i det seneste, såfremt han ikke vil stande til rette for den skade, der kan komme deraf, møde i Kbh. og være til stede ved værgemålets overlevering og derhos have flittig indseende med, at alt går rigtigt til. Dermed etc. Sjt, 35, 836. K.

19. juli (Kbh.) Begæring til ejerne af pantegodset i Kbh.s len, at bønderne må age noget fra lejren og Vartov. De skal tilholde bønderne på godset, så mange, som er ved magt, med deres heste og vogne ind i Kbh. at age de palisader, som findes i den svenske lejr el. ved Vartov. Sjt, 35, 836. K.

19. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Tide Jacobsen af [Ter]-Schelling. TJ er gjort til mangel ungefær 2½ måneds fragt i sin indleverede afregning, hvori han for gjort tjeneste hos kongen fordrer fragt for 9 måneder og 21 dage, af årsag, at det skal være befunden, at han fra den 9. febr., da han bekom certeparti, og til midt i maj ingen virkelig tjeneste har gjort. TJ undskylder sig, at han ingen konvoj skal have haft, under hvis beskærmelse han kunne iværkstille den lovede tjeneste. Den hollandske resident Vogelsang solliciterer med stor flid for ham. Kongen er tilfreds, at de må godtgøre ham 9 måneder og 21 dages fragt. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 837. K. Orig. [med dato 16. juli] i DKanc. B 179P. Indl. 10. juli (2).

19. juli (Kbh.) De 4 kommissarier i Sjæll. fik brev anlangende at hjælpe Stevns h. og Store Heddinge til garnisons underholdning. Indvånerne i Køge har hos kongen beklaget, at de ej er sufficant at underholde den indlagte garnison af deres egne midler. Kongen er tilfreds, at adressaterne anordner, at Stevns h. og Store Heddinge kontribuerer til garnisonens underholdning efter kongens om soldatesken udgangne frd. og kommer borgerskabet i Køge til hjælp. Dermed etc. Sjt, 35, 837. K.

20. juli (Kbh.) Kaptajn Vibolt Petersen fik brev om forlov. VP har tjent kongen som kaptajn til søs i nogle år. Han begærer orlov i nogle år til på fremmede steder at søge sin fortun, og kongen har forløvet ham. Kongen begærer, at alle vil være VP beforderlig til det bedste, hvilket han igen vil vide at erkende imod enhver efter stand og kvaliteter. Sjr, 24, 599. K.

20. juli (Kbh.) Kaptajn Vibolt Petersen fik brev om forlov og om at nyde sin besoldning. Kongen har forløvet VP i nogle år at søge sin fortun på fremmede steder. Han bevilger, at hans hustru og børn i hans fraværelse må nyde den årlige genant, han har haft at fordre på Klædekammeret, nemlig 200 rd., på sådanne vilkår, at de skal entfange den halve del på Klædekammeret og den halve del på Provianthuset. Hvorefter osv. Sjr, 24, 600. K.

20. juli (Kbh.) Robert Colnet fik brev på et skib. Kongen har for tro tjeneste givet sin halve part i et skiberum, Rytteren, som RC har erobret i sidste krig, og som derefter som god prise er tilkendt ham af Admiralitetet. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 600.

20. juli (Kbh.) Jochum Sehested, ritmester under Gyldenløveske Regiment, fik brev på sin fred. Det er tilkendegivet kongen, hvorledes JS er kommet til ulykke og har slaget en person ihjel i fæstningen Frederiksodde og derved er kommet fra sin fred. Kongen erfarer, at der ikke er talt af den dødes venner, og JS begærer kongens oprejsning. Af synderlig gunst har kongen bevilget, at JS må bekomme sin fred, så og bo i kongens riger og lande, hvor han lyster, efterdi ingen af den dødes slægt taler derpå. SjR, 24, 600.

20. juli (Kbh.) Mag. Villum Lange fik efter begæring brev på 2 gårde. Han, hans hustru og børn må deres livstid fri for landgilde, ægt og arbejde og al anden afgift og tynde beholde disse krongårde i Kbh.s len i Herlev by: Morten Christensen og Thomas Nielsen påbor, med tilliggende ejendom, så og skov. Forbyndendes etc. SjR, 24, 601. K. (2, det ene afvigende).

20. juli (Kbh.) Christoffer von Glaahn,¹ kongens drabant, fik efter begæring brev på Hagel Mølle. CvG må uden fæste for sædv. årlig afgift bekomme og i sin livstid nyde en af kronens møller i Frederiksborg len, Hagel Mølle. Dog skal han levere den årlige afgift og lade møllen opbygge og siden vedligeholde. Forbyndendes etc. SjR, 24, 601. K. (2). Indl. 1., 9. og 19. juli og udat. (2).

1) Kopibogens overskrift har *Gabel*.

20. juli (Kbh.) Mag. Iver Vandel og Kirsten Johansdatter fik efter ansøgning bevill. til uden foregående trolovelse og lysning af prædikestolen at vies hjemme i huset. Dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende derved intet afgår i deres rettighed. SjR, 24, 602.

20. juli (Kbh.) Hugo Lützow og Nicolaj Bennich fik brev om at lade magasin o.a. følge svenskerne efter fredsfordraget. Hvad de svenske har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hosfølgende dokumenter. De skal lade dem være følgagtig magasiner, som efter adressaternes revers tilkommer dem, såvel som andet efter forrige ordre¹ og fredsfordraget. Dermed etc. Befalendes etc. SJT, 35, 838. K.

1) Ses ikke i KB.

20. juli (Kbh.) Tolder Johan Smidt fik brev om, at kongen har bevilget, at nærværende Rostock-skipper Johan Kohl, formedelst han i lang tid har ligget i Kbh., må være fri for told af de varer, han denne gang har hidført. Sjt, 35, 838. K.

20. juli (Kbh.) Jørgen Friis fik brev anlangende Hans Henrik Fincke. Hvad HHF har ladet andrage for kongen, kan JF se af hans supplikation. Han skal efter supplikationen tilhjelpe ham imod den svenske kommandant, at han bekommer sin betaling. Dermed osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 838. K.

20. juli (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om at sætte i arrest den rytter under oberstlt. Henschens kompagni, Christoffer, som har solgt en af kongens sølvtallerkener til en borger i Kbh., og erkyndige sig om, hvorledes han er kommet til denne tallerken. Dermed etc. Sjt, 35, 839. K.

20. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at aftakke generalstaben med det, som dertil hører, når måneden er til ende. Dermed etc. Sjt, 35, 839. K.

20.¹ juli (Kbh.) Å.b. om insolenser af soldatesken i Dronningborg, Åkær og flere len. Det erfares, hvorledes adskillige insolenser begås i Dronningborg len af soldatesken logerende dér, idet ingen indseende haves med, at bonden ej affordres mere, end han kan afstedkomme, ham til største ruin. På det at sådanne uskikkeligheder kan afskaffes, befaler kongen de officerer, der er indkvarteret dér, at de fremviser ruller til lensmanden, når han begærer det, på det kan vides, hvad folk der er, og hvad de efter krigsordinansen kan tilkomme. Desligeste at officererne tilholder det indkvarterede folk at lade sig nøje med det, der efter bøndernes vilkår bliver anordnet. [Dersom nogen skulle formaste sig til at gøre herimod, har kongen givet hr. Henrik Rantzau fuldmagt til at tage folk i arrest, når deres officerer ikke selv kan være til stede, el. de efter foregående angivende ej vil straffe]. JR, 13, 157. K.

Lige sådant brev udgik til Åkær len. Dog det ml. disse 2 tegn [] udeladt, og i stedet indsat: såfremt de ikke vil stande til rette. Den 23. juli udgik et brev i Stjerniholm len, som Henning Pogwisch har i forlening, ord fra ord som det til Dronningborg len.

1) Kopibogen har 22., K. 20.

20. juli (Kbh.) Folkvard Laurentz, borger i Friedrichstadt, fik efter begæring med dette å.b. bevill. til et farveri i Ribe på egen bekostning i 20 år. Forbydendes etc. JR, 13, 158. K. Indl. udat.

20. juli (Kbh.) Erik Rosenkrantz m. fl. fik brev anlangende kongens faktor og hofprovisor Gabriel Gomez' forrige indvisning. Ved brev af 1658 den 16. juni¹ har kongen gjort GGs arvinger el. fuldm. indvisning i den intrade, som kongen årligen har bekommet af Kalø len for 2.500 rd. efter kongens assignation, hvoraf herhos følger kopi. Da [ER nu er forlenet af kongen] befaler kongen ham at efterkomme den forrige assignation frem for andre assignationer. Dermed etc. JT, 14, 241. K.

Lige sådanne breve udgik til følgende på følgende summa, nemlig: Niels Banner af Åkær len 2.500 rd. Henrik Thott af Århusgård len 1.000 rd. Ove Juel af Mariager Kloster len 1.500 rd. Hr. Henrik Rantzau af Dronningborg 3.624 rd. N.B. i OJs brev blev udeladt det, som står ml. disse 2 tegn [].

1) Se KB 1658, 268.

20. juli (Kbh.) Henning Pogwisch fik brev om, at kongen herefter vil have ham forlenet med Stjernholm len. JT, 14, 242. K.

20. juli (Kbh.) Jørgen Lykke fik brev om at være fru Margrethe Holcks værge. Der skal med forderligste foretages skifte efter afd. hr. Jens Høg. JL skal overvære og imidlertid påtage sig MHs værgemål, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er. Dermed osv. JT, 14, 242. K.

20. juli (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om dem, som har kirkernes tiende i Vendsyssel provsti. Det foregives, at de, som har kirkernes tiende i dette provsti, som adressaten har i fæste, formener, at de ikke er pligtige at yde kirkernes afgift andetsteds end i sognet til kirkeværgerne, med hvad mål, de vil, ondt og godt korn som de selv lyster. Da dette er ubilligt, skal han tilholde dem, som har disse tiender i fæste, at de enten skal yde afgiften på de steder, det befales, og det i godt, ustraffeligt korn med landgildemål, ligesom det holdes med afgiften af kongens tiender, el. og kvittere tienderne, hvilke PM siden skal fæste til andre, som vil omgås tilbørligen dermed, og at kirkerne med det allerførste sker fyldest for al resterende landgilde og tiende. Hvad kirkernes bygning under provstiet belanger, skal forholdes med dem efter kongens frd. om kirkernes indkomst og bygning, hvormed han skal lade have

godt indseende, når nogen kirketiende falder for fæste. Da skal PM el. hans fuldm. bortfæste den det højeste, de kan, kirken til gavn. Hvorefter osv. Befalendes etc. JT, 14, 242. K. (rettet K., der opr. var til et brev fra Chr. 4. 2. maj 1641, jf. KB 1641, 472).

21. juli (Kbh.) Lorents Petersen Becker fik efterladt lejermålsforseelse. LPB har ladet andrage for kongen, hvorledes han skal have forset sig i lejermål med sin afd. stedsøns enke. De har begge udstanden kirkens disciplin derfor. Efter begæring har kongen bevilget, at forseelsen denne gang må efterlades dem. Forbyndendes etc. SjR, 24, 602. Incl. 18. juli.

21. juli (Kbh.) Carsten Frost, Sønderborg, fik bevill. til at besøge godtfolk om penge til sin søns ranson. CF har ladet andrage for kongen, hvorledes hans stedsøn, Jacob Jacobsen, da han med et hollandsk skib var på rejse, af tyrken uformodeligen undervejs er taget og bragt til Algier,¹ hvor han nu opholder sig i elendighed under tyrkens slaveri. CF begærer, at kongen vil tillade, at han må søge om hjælp i kongens riger til sønnens ranson. Kongen bevilger dette. Forbyndendes etc. SjR, 24, 603.

1) Kopibogen har *Asseer*.

21. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at major Hans Nielsen af Fyn på sin resterende besoldning bekommer 20 rd. til rejsepenge. De skal tage nøjagtigt bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 839. K.

21. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade nærværende reformeret løjtnant Jacob Andersen bekomme 2 måneders proviant som bevilget andre aftakkede. Dermed etc. Sjt, 35, 839. K.

21. juli (Kbh.) Rigens i Kbh. tilstedeværende råder, item rigens råd i hver provins, fik brev om at votere om rigens råd. Der fattes en rigens råd i afd. Tage Thotts sted. Adressaterne skal med forderligste forskrive adelen, som er til stede i staden, at de med dem kan foreslå 6 el. 8 af adelstanden til nævnte Rigens Råds vakerende plads. Dog at alting går tilbørligen til. Dermed etc. Sjt, 35, 839.

Lige sådant brev fik rigens råd i Sjæll., nemlig hr. Christoffer Urne, Jørgen Seefeld og Peder Reedtz at forskrive adelen i Sjæll., at de med dem kunne foreslå 6 el. 8 af adelstanden i hver af de 4 afgangne ri-

gens råds sted dér i provinsen. Nok rigens råd i Fyn, nemlig hr. Jørgen Brahe, Mogens Høg, Otte Krag og hr. Axel Urup, at foreslå 6 el. 8 i de afgangne rigens råds sted dér i provinsen. Nok rigens råd i Jyll., nemlig hr. Ove Giedde, hr. Oluf Parsberg, hr. Henrik Rantzau og Gunde Rosenkrantz at foreslå én i den afgangne rigens råds sted dér i provinsen.

21. juli (Kbh.) Henrik Würger fik brev om til Frederik von Ahlefeldt med det første at levere 300 degener, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 840. K.

21. juli (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at kongen har bevilget, at oldfruen på Kronborg, Else [mangler], fremdeles som tilforn må forblive i sin tjeneste. Befalendes etc. Sjt, 35, 840. K.

21. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at tilholde bønderne i Grønholdt¹ s. i denne sommer at hjælpe til at gøre arbejdet til Ebbekøb med at høste og indavle høg og korn, hvorimod de skal være forskånede for anden hovning til Frederiksborg Slot. Dermed etc. Sjt, 35, 840. K.

1) Kopibogen har *Grauholt*.

21. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at nærværende Peter Eylers og Gabriel Has af Itzehoe af Rtk. bekommer autoriseret ekstrakt af, hvor meget licenten af Itzehoe årligen har andraget de 3 år 1653-55. Befalendes etc. Sjt, 35, 841. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. udat.

21. juli (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om, at kongen er tilfreds, at Kaj Langeloché må være tolder i Næstved i Thomas Bishops sted. ML skal indsætte ham i bestillingen. Dermed etc. Sjt, 35, 841. K.

21. juli (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om til Erik Rodsteen at levere rug for 100 rd., tønden beregnet efter den pris, som det koster i byen, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 841. K.

21. juli (Kbh.) Johan Madsen fik brev om at være tolder i Kerteminde. Kongen har antaget JM som tolder dér, i hvilken tjeneste han skal skikke sig troligen og oprigtigen, ramme kongens og kronens bedste og hindre skade. Han skal forholde sig, som han vil være bekendt, og i

særdeleshed rette sig efter toldrullen og ordinansbreve om tolden. For hans tjeneste bevilger kongen ham 200 rd. til årlig løn, som skal begynde fra dato. Thi forbyde etc. FR, 6, 345. Indl. udat. (2).

21. juli (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at anordne, at borgerskabet i Nakskov forser sig behørigt med gewehr. Dermed etc. SmT, 8, 240. K.

22. juli (Kbh.) Thomas thor Schmeden i [Hillerød]¹ ved Frederiksborg Slot fik efter ansøgning bevill. til at udføre korn. Han må fra Sjæll. fra Sundby Færge til Norge mod told udskibe 500 td. korn af rug, byg og malt. Dog skal han tage bevis fra de steder i Norge, hvor det bliver forhandlet. Thi forbyde etc. SjR, 24, 603. Indl. 22. juli.

1) Efter Indl., i kopibogen tom plads.

22. juli (Kbh.) Niels Rosenkrantz fik brev om, at kongen vil forlene ham med Jungshoved Slot og len. Befalendes etc. SjT, 35, 841. K.

22. juli (Kbh.) Kongens glarmester Hans Mars fik brev om til vinduerne i lensmandens logement på Frederiksborg Slot at forskafe en kurv fransk glas, hvorfor kongen igen vil lade ham betale. SjT, 35, 842. K. Indl. 21. juli.

23. juli (Kbh.) Willum Alfeld og Jochum Cornats, Kbh., fik efter begæring bevill. til toldfrit at hidføre 40 øksne fra Skåne til Sjæll. Item 50 stykker køer o.a. kvæg og 90 får, som de skal have tilkøbt sig dér. Forbydendes etc. SjR, 24, 603. Indl. 19. juli (2).

23. juli (Kbh.) Dæleskriveren el. tømmerskriveren Bertel Marske på Bremerholm fik brev om at lade kongens drejer Ulrik Groning være følgagtig 3 tylvter birketræer. SjT, 35, 842. K.

23. juli (Kbh.) Byfoged Claus Ravn fik befaling til med forderligste at forfærdige og opsætte en vippe på Nytorv, hvortil kongen selv vil lade forskafe fornødent tømmer. SjT, 35, 842. K.

23. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med hr. Jørgen Brahe om, hvad han kan have at fordrer for det, han har forstrakt kongen. Dermed etc. SjT, 35, 842. Orig. i DKanc. B 179P.

23. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Daniel Pilloy (Pillou), kongens dansemester, anlangende det, kongen befindes at blive ham skyldig for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 842. K. Orig. i DKanc. B 179P.

23. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende at lade løjtnant Hans Christensen Gam bekomme 1 måneds proviant lige ved andre reformerede løjtnanter. Dermed etc. Sjt, 35, 842. K.

23. juli (Kbh.)¹ Ditlev Rantzau, oberst, fik brev på Vinderslevgård i Silkeborg len. Kongen forunder ham og hans fæstemø, jomfru Anne Sofie Ricou (Richou), kongens gemals kammerjomfru, Vinderslevgård, som de begge deres livstid uden afgift må beholde i forpagtning, frit uden afgift, og tiltræde den 11. dec. 1661, når jomfru Mette Høg leverer den fra sig. Thi forbyde osv. JR, 13, 158. K.

1) Efter brevet står: Henrik Müller fik følgebrev til nogle pantebønder i Stjerniholm og Skanderborg len, findes i Sjæll. Reg. den 27. juli 1660.

23. juli (Kbh.) Hans Friis fik brev om, at Ditlev Rantzau og hans trolovede fæstemø Anne Sofie Ricou, dronningens kammerjomfru, er forundt Vinderslevgård i forpagtning, begge deres livstid, efter at jomfru Mette Høgs derpå udgivne bevillingsbrev er til ende, nemlig 11. dec. 1661. Dermed etc. JT, 14, 243. K.

23. juli (Kbh.) Århus Kapitel fik brev anlangende Henrik Müller. HM er forlenet med et gejstligt beneficium dér i kapitlet, og han begærer nu, at han må holdes pro residente. De skal, så længe HM er i kongens tjeneste, holde ham pro residente og tilstede ham at nyde privilegier som andre residerende kannikker dér. Dermed etc. JT, 14, 243. K.

23. juli (Kbh.) Århus Kapitel fik brev anlangende mag. Hans Enevoldsen Brochmand. HEB er nu forordnet at være biskop i Århus stift. Han har intet beneficium el. præbende dér i kapitlet. Kongen eragter dog billigt, at han efter kongens fars å.b. sub dato 1621¹ nyder session og locum dér i kapitlet. De skal tilstede ham at nyde session og bonus communibus lige ved andre dér residerende kannikker, indtil han kan blive benådet med et beneficium. Dermed etc. JT, 14, 243. K.

1) Se KB 1621, 104, 5. maj.

23. juli (Kbh.) Århus Kapitel fik brev anlangende Peder Seefeld. PS er forlenet med et beneficium i kapitlet. Han har nu af kongen begæret, at han må holdes pro residente, erbydende derimod at søge tamperdage og gøre det samme som andre residerende kannikker dér. Kapitlet bedes holde PS pro residente og tilstede ham at nyde alle privilegier som andre residerende kannikker dér. Dermed etc. JT, 14, 244. K.

24. juli (Kbh.) Frd. om trætter og tvistighed, som forårsages af sidste svenske fejde. Freden er igen efter Guds nådigste velsignelse sluttet. Adskillige tvistigheder og trætter kan tildrage sig ml. indbyggerne, og en del af dem er af sådan kondition, at de af mange årsager ej kan udføres og påkendes ved den yderste rets strengthed. Dog findes en del at være af den vigtighed, at de ej kan lades ustraffede, som det skete efter den tyske krig, efterdi sådant siden i det forrige svenske indfald og nu i det sidste er blevet misbrugt af mange. På det dommerne over alt i riget kan have noget vist at gå efter, og indbyggerne des snarere hjælpes til rette med sådan tvist, og i stedet god ro og enighed stiftes og al misforstand retteligen afskaffes, har kongen overvejet det med Rigens Råd og anset for godt at forordne: 1. Det, der bevises at være givet af adel el. andre i kontribution til de svenske og siden er købt fra dem, og varerne nu befindes hos nogen, bør ej igen fordres af første ejermand, men tilhøre den, som har tilforhandlet sig det. Men røvet og stjålet gods, så og det, der med uret er frataget og aftunget andre, er ikke ment hermed, men dermed forholdes efter loven, såfremt det er gjort af indbyggerne og landfolket el. kongens eget krigsfolk. Det, der i så måde er købt af fjenden el. af nogen af kongens egne, skal komme til den rette ejermand for det, der kan bevises at være givet derfor, såfremt det ikke bevises, at han selv har givet fjenden el. kongens folk anledning til at tage det. 2. Dersom nogen i nød og trang til at opbringe de pålagte kontributioner har solgt fæ el. andet for en ringe værd, da skal det tilhøre den, som lovligen med rette ejermands vilje har bekommet det, såfremt denne ikke var årsag til sådan kontribution for dermed at tilvende sig sin næstes gods. 3. Såfremt lægdsmand el. soldat har taget fæ el. andet løsøre fra nogen med rette og for billigt værd, formedelst han har måttet udlægge den påbudne kontribution for ham, eragtes billigt, at den, der har mistet det, mod udlæg af sin resterende kontribution igen nyder det, såfremt det findes til stede hos den, som første gang bekom det, og ellers ikke. Dog at deraf også betales fodergæld, om det er fæ, heste el. kvæg, som siden har været indsat på foder, og han imidlertid ikke har haft nogen nytte el. brug der-

af. 4. De lægds mænd, som lovligen kan bevise at have kontribueret noget for deres lægdsbrødre, som var blevne ved hus og hjem, og endnu står ubetalt, og lægdsbroderen nu vil undslå sig for at betale ham det igen, dér skal dommerne vel agte alle de omstændigheder, som findes, og dømme efter sagens rette beskaffenhed, eftersom det står meget på lægds mændenes forhold o.a. vilkår. Men de, som i købstæder og på landet er undvejet fra hus og hjem, fordi de ej ville være under fjenden, bør nu ej molesteres med igen at give noget til deres medborgere el. bymænd af de til fjenden udlagte kontributioner, men det, der bevises at være udlagt af medborgere el. lægds mænd for hans hus el. gård, som er salveret, bør igen erstattes. 5. De hestebytninger, som bønder o.a. beviser at være nødt og tvunget til at gøre med soldater, ryttere o.a., og som nu findes til stede og påtales af rette ejermand, dømmes efter sagens beskaffenhed, som befindes at være ret efter loven. Dersom det befindes, at fjenden har frataget heste, hopper, kvæg, klæder, boskab el. andet og siden har forbyttet det med andet, og den, som først har mistet det, kender sig ved sit og lovligen tilhæler sig det og igen fordrer det, da er det retmæssigt, at de står last og brast med hverandre, såfremt sådant lovligen bevises. Befindes nogen heste, hopper, fæ, kvæg, klæder, boskab el. andet at være frataget nogen ulovligen, og andre igen har købt det, da nyder rette ejermand sit igen. Men findes det at være bortsolgt el. forkommet og var dog igen begæret af rette ejermand, da bør den, som har købt det bæst el. vare af fjenden, igen betale den rette ejermand så meget, som han bevises at have bekommen for dette bæst el. varer, dog heri at kortes det, som den, der først har købt, lovligen kan bevise at have givet derfor. Men bevises lovligen, at han er frataget sådant af fjenden mod hans vilje, da bliver han fri derfor. 6. Hvis ryttere og soldater bevises at have frataget, ranet el. røvet nogen noget ud over den pålagte kontribution i denne fejde, og det efter fredsfødraget af rette ejermand endnu findes til stede, enten solgt og afhændet el. efterladt, skal det igen restitueres rette ejermand for det, der kan bevises at være givet fjenden derfor, med mindre den, hos hvem det findes, kan overbevises om at have givet fjenden anledning til at tage det. 7. Det, nogen lovligen kan bevise at være frataget siden freden blev sluttet, bør igen restitueres rette ejermand, og den, der har taget det, straffes. 8. Dersom irring og tvist begiver sig om huse og bygningstømmer, som fjenden har nedbrudt, henført andetsteds og igen opsat, da bør det, som findes dér, takseres af gode mænd el. dannemænd og efter deres sigelse betales den, som har mistet det. Det, som findes løst uden bygning, bør igen være rette

ejermand følgagtig. Den, som bevises at have nedbrudt, borttaget og bortført el. været med til at nedbryde og bortføre noget af kongens, adelens el. andre indbyggerses slotte, gårde, huse el. anden bygning såvel som bøndergårde og huse, skal straffes, eftersom forseelsen er til. 9. Ligeså vil kongen have forholdt efter nævnte artikler i de trætter og irringer, som forårsages af den uordning, som er forløbet i riget af kongens allieredes krigsfolk og hans eget tilforn og i tjeneste værende krigsfolk. 10. Restance af landgilde og kongens tiender fra den tid, svensken kom i landet, fra 1657 og til nu, vil kongen ej begære, men om landgilde og tiende fra 1. maj 1660 vil han forordne kommissarier til at forfare bøndernes tilstand. De, som i nævnte tid har haft tiende i fæste og fået og oppebåret den, bør yde afgiften deraf, eftersom han har oppebåret, og den, der ingen tiende har oppebåret, bør være fri derfor. Hvad husbondens egen landgilde og tiende er, bør det være enhver frit for at handle med sine egne bønder om, og eftersom han vil have sit gods besat og ved magt. 11. Om dem, som godvilligen har givet sig i svenskens tjeneste og ladet sig bruge imod deres fæderne-land og kongen, og hvoraf en del har været ham og undersåtterne skadelige med ord og gerninger, en del er blevet igen og kommet fra fjenden, er allerede tilforn publiceret brev og mandater.¹ Efterdi der findes stor undersked i deres forhold, vil kongen, at dommerne skal have vel i agt, at ingen forurettes, så der gøres vel forskel på dem, som frivilligen og dem, der af fjenden er tvunget i tjeneste. De, der overbevises at have såret, ranet, røvet el. dræbt nogen, af venner el. fjender, på veje el. mark, i huse el. i skovene, bør ingen nåde vises. 12. Dersom nogen, af gejstlig el. verdslig stand, har brugt købmandskab med fjenden med korn el. anden forråd, som var indsamlet af landet og ellers burde have været til bedste for kongen o.a., som har mistet det, dem skal dommerne dømme efter sagens beskaffenhed. 13. De, som godvilligt har skrevet til fjenderne, forført el. forrådt deres landsmænd el. naboer el. deres gods, item givet fjenden anledning til at lægge kontribution, de skal lide efter forseelsen, som de bliver overbevist. Men de, som mod deres vilje var pålagt at lægge kontribution el. at indkræve den, skal der haves god betænkende med, at de ved dom intet ubilligt vederfares. 14. De, som bor i købstæderne, øvrigheds personer el. a., som imod den ed, de har svoret kongen og byen, har forført deres medborgere og bragt dem af med noget af deres gods, skal i lige måde straffes, når de overbevises derom. Dog at her, som i førnævnte punkter, haves i agt, at ingen sker uret af had el. a. årsag. 15. Dersom det befindes, at nogen har tilforhandlet sig korn, øksne, foder, tømmer, jern

el. a. boskab el. løvsøre, enten på kongens, adelens el. a. gårde i købstæderne el. på landsbyerne, som de vel vidste ej tilhørte fjenden og vel kunne have ladet sådant køb forblive og igen har solgt det til fordel, eragtes billigt, at ejermanden igen erstattes den fordel. 16. De kvinder, som lovligen kan overbevises om at have begivet sig til fjenden og været indbyggerne skadelige med udspisning el. haft 4, 5, 6 el. flere efter hverandre, bør efter loven, frd., ægteskabsartiklerne og ellers efter sagens beskaffenhed straffes for sådan ugudelig bedrift, andre til eftersyn. 17. I lige måde skal forholdes med gifte mænd, som bevises at have taget tjeneste hos fjenden, holdt horer på strø el. forført godt fattigfolks børn. De, som befindes at have solgt noget til rytter, soldater el. a., skal dømmes efter sagens beskaffenhed, ja, endog på Holmen i arbejde. 18. Dersom nogen bevises under fjendernes navn at have pålagt og aftvunget indbyggerne kontribution, skal de straffes på Holmen med arbejde og derforuden igen restituere alt. 19. De, som fra fremmede steder har forskrevet og til lands el. vands ladet indføre pistoler, degener, musketter, lod, krudt o.a. krigsmunition og dermed styrket fjenden, skal i lige måde straffes efter deres formue, dog haves i agt, om de har været tvunget dertil af fjenden. 20. De kirkeværger, som i denne fejde har mistet al deres formue, skal ej svare til kirkens penge, så vidt de beviser, at de lovligen har været hos dem. Men det af kirkens forråd, som de i rette tid efter recessen har leveret fra sig, og som er udsat til visse folk, som endnu er vederhæftige, og som de har bevis på, bør de svare kirken til, med mindre de bevises i fejdetiden at have oppebåret noget af tienderne el. a. indkomst, da skal de gøre rgsk. for nævnte år. 21. Bonden er efter loven og recessen pligtig til at holde sin gård ved god hævd og intet at lade sig frahævde af dens tiliggende, endog fra gårdens tilliggende skove, og ej forhugge dem til upligt, og loven tillader intetsteds bonden el. a. dér uden ejermandens vilje at hugge i andens skov, eftersom der påligger landene og alle indbyggerne størst magt, at skovene fredes, både for ildebrand, bygnings-tømmer og oldenskyld. Ej heller tillades nogen i loven at borttage det i skovene liggende tømmer, tjenligt til huse el. skibsbygning, imod rette ejermands vilje, meget mindre tillader loven borgere, bønder, præster el. a. forsætligvis at gøre skade på kongens, adelens el. andres skove til egen nytte; derimod tillader loven alle i fejde- som fredstid at forholde sig imod øvrigheden, fædernelandet o.a. som det med rette kan forsvares, hvilket alt nu beklages ej at have været observeret så, men mange steder skovene at være aldeles forhugget og bygnings- og skibstømmer at være bortført hugget, savet el. fældet, langt videre end

bonden kunne have fornødent til sin gårds bygning og ildebrændsel i den tid, ja, endog videre end fjenderne kunne forbruge til deres fornødenhed og værker. I forrige fejdetider er også gjort temmelig stor skovskade, som ej er påtalt, forfulgt og straffet tilbørligen, og angives derfor nu at være handlet værre med skovene end før. Kongen befaler fogeder, embedsmænd o.a., som har opsyn med kongens skove, at lade dem syne straks for at forfare, hvorledes de befindes, og tilholde bonden efter loven og recessen o.a. at stå til rette for sin gårds tilliggende skovparters forhuggelse, så vel som for deres enemærker, med mindre han og skovfogeden med skovrideren og lovfaste dannemænd kan bevise, at andre har hugget det, og hvem de er, som han og skovfogeden ej kunne hindre, og da at søge den skyldige el. selv at lide. Sammeledes, hvor nogen borger el. deres folk, som har værelse el. tilhold i købstæderne, item bønder el. andre gejstlige el. verdslige folk, hvem de end er, befindes og lovligen overbevises om at have understøttet sig at hugge el. lade hugge i kronens skove el. enemærker, som hører til kongens og kronens slotte og gårde, item kronens kirker o.a. gejstlige folk, som ej ligger til nogen bondegård, så bonden bør svare dertil, og de kan overbevises af nogen af undersåtterne, da skal de i lige måde tiltales for ulovlig skovhugst, eftersom de nu så lang tid efter ej efter loven kan tages ved stubbene. Den samme ret, som kongen, hans fogeder og embedsmænd har til at påtale sådan ulovlig skovhugst, har enhver adelsmand o.a., som har kronens el. adelsgods i eje el. pant, el. og de, der er forlenet med kapitels- el. andet gods el. kirkegods. 22. Det er at frygte, at retten i riget af adskillige årsager kunne indvikles og forvildes af mange trættekære. For i tide at forekomme sådant befaler kongen, at alle de trætter, som formedelst den sidste fejde kan forløbe, inden 3 års forløb gøres anhängige til hjem- og landsting og for den gejstlige ret, el. og at der siden ikke må tales derpå, efter udgangen af juli 1663. 23. Mange på landet har børnegods at være lavværge el. formynder for, og er nu ganske udplyndret og frataget al formue, så de ej kan stå de umyndige el. andre tilforordnet i deres sted til rette for hovedstol og rente så fuldkomment, som loven og recessen befaler om børnepenge. Når det bevises, at bondens eget gods er frataget ham med børnegodset, og han derover er blevet uvederhæftig, da bør formynderen forskånes, således som kendes ret efter hans tilstand. Eller og, når forhåbning er, at formynderen med tiden kan komme sig igen, og den umyndige straks får andet forsvar el. senere kommer til sin lavalder, så han selv kan kvittere, da skal handles ml. dem, som billigt er, dog at dommerne agter, at ingen forurettes. 24. Alle disse punkter,

som er befundet rådsomt med Rigens Råd, vil kongen have efterkommet under høj straf. Sjr, 24, 604. (Tr.: CCD, VI, 430-41). Orig. i Odensegård lensark., LAO. Incl. 24. juli (den trykte frd.).

1) Sådanne synes ikke at forekomme i KB.

24. juli (Kbh.) Skipper Børge Knadde fik bevill. til at tage ved ind ved Vordingborg. BK må tilforhandle sig en ladning brændevod dér og sejle til Kbh., når han bliver fri for den svenske overførsel. Thi haver osv. Sjr, 24, 615. K. Incl. 20. juni.

24. juli (Kbh.) Å.b. om insolence af soldatesken og hr. Sivert Urnes fuldmagt i Dragsholm len. Det erfares, hvorledes adskillige insolenser og uskikkeligheder begås af den i Dragsholm len logerede soldateske til hest og fods, idet ingen har indseende med, at ej mere fordres af bønderne, end de kan afstedkomme, dem til allerstørste ruin. På det dette må afskaffes og forekommes, befaler kongen officererne, som er indkvarteret i lenet, at de fremviser ruller til lensmanden, når han begærer det, på det at det kan vides, hvad folk der er inkvarteret i lenet, og hvad de efter krigsordinansen kan tilkomme. Desligeste, at de høje officerer tilholder de dér indkvarterede folk, at de lader sig nøje med det, de bliver anordnet efter bondens vilkår, og at ingen fordrister sig til at skyde noget vildt. Skulle nogen formaste sig herimod, har kongen givet fuldmagt til SU til at straffe dem med arrest o.a. Sjr, 24, 615. K.

24. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med løjtnant Herman Friis anlangende det, han befindes at have at fordrø for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 843. K.

24. juli (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev om af kongens have dér ved stedet at lade laborant Niels (Nicolaus) Holst være følgagtig til kongen de roser og lavendelblomster og afklipping, både romske og danske, som findes dér. Dermed etc. Sjt, 35, 843. K. (3).

Lige sådant brev fik Ejler Holck på Kronborg. Item slotsfogeden på Frederiksborg en åben ordre med indgang således: Kongen befaler, at han, Peder Ibsen etc.

24. juli (Kbh.) Oberstlt. Andreas Wilcken fik brev om på Tøjhuset at levere alle de brøstfældige stykker, som findes omkring voldene. Sjt, 35, 843. K.

24. juli (Kbh.) Lensmændene og landsdommerne i Danmark, undtaget Bornholm, fik brev om forordningen¹ anlangende trætter og tvistigheder forårsaget af sidste svenske fejde. Adressaten tilskikkes denne frd. Han skal [lade den læse og forkynde i lenet og siden holde den som vedbør]. Dermed etc. Sjt, 35, 843.

N.B. I brevene til landsdommerne, som ikke selv er lensmænd, skal i stedet for det, som står ml. disse 2 tegn [], sættes således [dig derefter retter og forholder].

Fortegnelse over lensmændene, som fik forskrevne breve: *Jyll.*: hr. Steen Bille, Koldinghus Slot. Corfitz Trolle, Bøvling Slot. Mogens Arenfeldt, Skivehus len. Gunde Rosenkrantz, Skanderborg Slot. Henning Pogwisch, Stjernholm Slot. Henrik Thott, Århusgård. Hans Friis, Silkeborg Slot. Ove Juel, Mariager Kloster. Hr. Henrik Rantzau, Dronningborg Slot. Kaj Lykke, Ålborghus. Niels Banner, Åkær Slot. Malte Sehested, Åstrup Slot. Jørgen Seefeld, Dueholm Kloster. Hr. Oluf Parsberg, Vestervig Kloster. Hans Schack, Riberhus Slot. Manderup Due, Ørum Slot. Erik Rosenkrantz, Kalø Slot. Erik Krag, Lundenæs Slot. Hr. Ove Giedde, Hald Slot. *Fyn og Langeland*: Tyge Below, Hindsgavl Slot. Mogens Høg, Odensegård. Jørgen Kaas, Rugård. Hr. Jørgen Brahe, Hagenskov. Otte Krag, Nyborg Slot. Frederik von Ahlefeldt, Tranekær Slot. *Loll. og Falster*: Christoffer Lindenov, Nykøbing Slot. Frederik von Ahlefeldt, Halsted Kloster. Philip Joakim Barstorff, Ålholm Slot. *Sjæll. og Møn*: Johan Christoph von Korbitz, Kbh.s Slot. Ove Skade, Roskildegård. Jørgen Seefeld, Ringsted Kloster. Hugo Lützwow, Antvorskov Slot. Jørgen Rosenkrantz, Sorø. Jørgen Reedtz, Tryggevælde. Hr. Joakim Gersdorff, Kalundborg Slot. Erik Banner, Holbæk Slot. Niels Rosenkrantz, Junghoved Slot. Hr. Sivert Urne, Dragsholm Slot. Ejler Holck, Kronborg Slot. Otte Pogwisch, Frederiksborg. Ulrik Frederik Gyldenløve, Vordingborg Slot. Peder Reedtz, Møns land. *Landsdommere*: Peder Lange og Laurids Below i Jyll. Erik Kaas på Langeland. Vincents Bille i Loll. og Falster. Christen Baltersen på Møn. N.B. Jørgen Seefeld og Henning Pogwisch fik ingen breve som landsdommere, men som de andre lensmænd.

1) Se ovf., s. 248-53.

25. juli (Kbh.) Kaj Langeloché (Langelov) fik brev om at være tolder i Næstved. Kongen har antaget KL som tolder dér, i hvilken stilling han skal forholde sig troligen, søge kongens og kronens gavn og bedste og hindre skade og forholde sig som en oprigtig tolder og i særdeleshed

rette sig efter toldordinansen og breve om tolden. For hans tjeneste har kongen tilsagt ham årligen 200 rd., som skal begynde fra brevets dato. Thi forbyde etc. SJR, 24, 616.

25. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Hans Juels og Andreas Reisners¹ indvisning. Kongen er for den forstrækning, HJ og AR har leveret af adskillige varer til Proviandhuset, blevet begge 2.334 rd. 1 ort skyldig, hvoraf HJ tilkommer 1.234 rd. 1 ort, AR resten, 1.100 rd. HJ er derfor til vederlag begærende indvisning i Agdesiden lens indkomst, AR i lige måde i det, som kan være i behold ved Lister len fra 1656 til 1657, så og det uvisse i Bratsberg len. Adressaterne skal kontentere dem således, hvorimod de skal kassere den forrige givne assignation.² Dermed etc. SJT, 35, 845. Orig. i DKanc. B 179P.

1) Indl. har Anders Resen af Norge. 2) En sådan assignation ses ikke i KB 1656-60.

25. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om til oberstlt. Beauforts kompagni af Klædekammeret at lade følge 18 stk. soldaterkjoler og bukser, 12 par islandske strømper, 10 blågarnsskjorter og 23 par sko. Dermed etc. SJT, 35, 845. K. Indl. 21. juli.

25. juli (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om i Sorø Skole, når plads bliver ledig, at indtage Tidemand Pedersen og Espen Pedersen, forholdende sig mod dem med disciplin o.a. lige ved andre skolebørn dér. Dermed etc. SJT, 35, 846.

Lige sådant brev fik JR anlangende Domianus Wilhelm(sen)¹ og Anthonius Wilhelm(sen)¹ den 1. sept.

1) K. har blot *Wilhelm*.

27. juli (Kbh.) Henrik Müller fik følgebrev til Antvorskov, Stjernholm og Skanderborg lens bønder, som er pantsat til ham. Kongen hilser kronens bønder i Antvorskov len, Løve h., og Antvorskov birk, *Kirke Stillinge s. og by*: Peder Nielsen, Christoffer Nielsen, hr. Anders [Erikson], Laurids Lauridsen, Christen Nielsen, Christen Rasmussen, Anders Hansen, Niels Christensen, Villads Jensen, Morten Andersen, Laurs Pedersen, Jep Olufsen. Gadehuse: Rasmus Sørensen, Christoffer Clemmedsen, Jens Madsen, Niels Smed, Rasmus Olufsen, Laurs Christensen. *Øster Stillinge*. Peder Laursen, Jens Olufsen d. U., Laurs Christensen, Peder Sørensen, Clemmed Pedersen, Hans Larsen, Oluf Henningsen, Peder Nielsen Jyde, Hans Madsen, Villads Jensen og

Laurs Jensen, Frands Frandsen, Jens Ibsen, Oluf Laursen, Laurs Jensen, Hans Jensen, Anders Iven. Gadehuse: Hans Jensen, Christen Skrædder, Søren Christensen, Hans Frandsen. *Næsby ved Stranden*: Hans Ibsen, Hans Sørensen, Anders Jensen d. U., Peder Jensen Skyde, Laurids Andersen, Laurids Jørgensen, Niels Jensen, Peter Richting, Niels Ibsen, Carl Jensen, Peder Nielsen d. U., Jep Mogensen, Peder Jensen, Jens Andersen, Thomas Jensen, Niels Laursen, Hans Jensen, Knud Poulsen, førnævnte Peter Richting. Gadehuse: Rasmus Hugger, Jep Hansen, Jens Clemmedsen, Knud Christensen bomand, Ole Hansen, Poul Andersen, Ole Christensen. *Kelstrup*: Jørgen Jensen d. Æ., Laurs Pedersen, førnævnte LP, Anders Andersen Hjort, Hans Olufsen, Jørgen Jensen d. U., Hans Jørgensen, Søren Nielsen, Niels Hansen, Niels Smed og Hans Ibsen. Gadehuse: Ingmer Pedersen, Thomas Jensen, Laurs Skrædder, Jep Skrædder, Niels Jensen og Laurs Jensen, Rasmus Laursen, fornævnte Jep Skrædder. *Bildsø*: Søren Pedersen, Niels Hansen d. U., Hans Thostesen, Poul Hansen, Rasmus Sørensen, Jens Jensen Samsing, Laurs Ibsen, Laurs Nielsen, Niels Hansen d. Æ., Jørgen Pedersen og Hans Andersen, Laurs Jensen d. U., Niels Pedersen, Peder Jacobsen, Peder Jensen. Gadehuse: Søren Skrædder, Påske Villumsen, Laurs Hansen, Niels Sørensen. *Havrebjerg s. og by*: Jens Olufsen, Niels Møller, Peder Andersen d. Æ., Knud Laursen, Mads Laurisen, Jep Clemmedsen, hr. Christen [Hansen Vordingborg], Peder Jensen d. Æ., Mikkjel Jensen, Jep Jensen, Peder Andersen d. U., førnævnte PA, førnævnte Niels Møller, Peder Olufsen d. U., førnævnte PO. *Havrebjerg Mølle*: Niels Møller, Laurs Nielsen. *Blasinge*: Niels Hansen skrædder, førnævnte Niels Hansen, Peder Hansen, Rasmus Jensen, Jens Olufsen, Jens Henningsen, Peder Bertelsen, Jens Andersen, Jens Laurisen, Lars Larsen, Jens Børgesen, Knud Nielsen, Oluf Hemmedsen. Gadehuse: Niels Jensen, Hans Jensen skrædder, Oluf Jespersen. *Kirke Helsinge s. og by*: Hans Ibsen, Niels Christensen, Peder Eriksen, Jens Olufsen og Jens Mønbo. Gadehuse: Niels Skrædder, Lars Pedersen. *Dalby*: Niels Olufsen, Jens Pedersen. Gadehuse: Jens Olufsen, Søren Christensen. *Vinde Helsinge*: Oluf Simensen. *Knudstrup*: Jens Ibsen, Peder Ibsen. *Sæby s., Buerup*: Hans Andersen. *Finderup s., Herslev*: Hans Laurisen, el. hvem nu herefter besidder gårdene, som Hugo Lützow til Bakendorf, befalingsmand på Antvorskov Slot, til nu har haft i forsvar. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare Henrik Müller, admiralitetsråd, hans hustru og deres arvinger el. hvem de fuldmægtiger, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt og arbejde og al anden rente og ret-

tighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. Sjr, 24, 616. K.

Lige sådan befaling udgik til Stjernholm len, nemlig i *Nim h., Kørup*: Thomas Sørensen, Hans Christensen, Rasmus Eriksen, Christen Andersen, Anders Jørgensen og Hans Jørgensen. *Enner*: Anders Mikkelsen, Peder Sørensen Due, Jep Frandsen, Jep Poulsen, Laurs Nielsen, Peder Nielsen, Søren Knudsen, Lars Thomsen, Peder Mortensen, Thomas Ibsen, Niels Knudsen, Christen Pedersen Vinther, Frands Jensen, Peder Sørensen d. U., Enevold Sørensen Brask, Niels Sørensen. *Skovgård*: Søren Olsen, Hans Pedersen. *Væbervig*: Søren Thomsen el. Ole Vinther. *Mende*: Peder Laursen, Christen Nielsen i Lunde. *Lund*: Peder Thomsen, Anders Sørensen, Peder Andersen, Peder Madsen, Rasmus Thomsen Vinther, Niels Thomsen, Peder Sørensen d. Æ., Thomas Jensen, Peder Jensen d. U., Anders Jensen. *Dal*: Mads Madsen, Oluf Lauridsen. *Underup*: Anders Sørensen, Knud Laursen og Rasmus Lauritsen, Anders Pedersen Bunde og Christen Ibsen, Bertel Thomsen og Thomas Bertelsen, Thomas Pedersen, Peder Ibsen og Niels Iversen, Niels Thomsen, Lars Jensen, Mikkel Jørgensen. *Vorbjerg*: Juel Nielsen, Anders Laursen, Peder Hansen, Hans Pedersen. *Torø*: Rasmus Pedersen og Erik Ibsen, Laurids Jensen, Niels Mikkelsen, Jens Jørgensen, Søren Mortensen, Morten Ibsen, Niels Troelsen. *Nim*: Peder Pedersen. *Vouning*: Anders Pedersen, Rasmus Mikkelsen, Jørgen Skomager, Adser Sørensen, Laurs Jensen. *Tamdrup*: Laurs Ibsen, Holger Grøn i Bisgård. *Hornborg*: Eske Iversen, Peder Jensen. *Kalhøve*: Christen Olufsen, Jørgen Iversen, Poul Christensen el. hvem gårdene besidder, som afd. Laurs Ulfeldt til nu har haft i forsvar.

Lige sådan befaling udgik til Skanderborg len, *Nim h., Kørup*: Niels Ibsen. *Nim*: Frederik Christoffersen, Niels Pedersen, Peder Nielsen, Peder Pedersen og Torkild Knudsen, Mads Andersen og Erik Jensen, Jens Olufsen Bro og Jørgen Jørgensen, Niels Eskesen og Jørgen Rasmussen, Jens Olufsen og Jørgen Rasmussen, Jens Olufsen, Jens Jørgensen, Rasmus Rasmussen og Mads Jørgensen, Christen Thomsen, Hans Sørensen og Jens Christensen, Niels Thomsen, Anders Olufsen, Oluf Bro, Jesper Sørensen, Jens Lauridsen, Jacob Jørgensen, Mikkel Sørensen, Lars Nielsen, Simon Staffensen, Jens Nielsen. *Bræstenbro*: Søren Knudsen, Søren Enevoldsen, Gregers Sørensen, Mikkel Knudsen, Niels Rasmussen, Lars Nielsen, Christen Jensen, Gregers Nielsen og Peder Jensen el. hvem gårdene herefter besidder, som afd. Ulrik Christian Gyldenløve har haft i forsvar etc.

27. juli (Kbh.) Begæring til panteejerne i Frederiksborg lens gods om engenes indhøstelse dér. Kongen begærer af hver af sine kære undersåtter, som til forsikring har bekommet pantegods i lenet, at de tilholder bønderne på godset, så mange, som er ved magt, at slå og indhøste Frederiksborg Slots tilliggende enge. Kongen vil erkende sådant til det bedste i alle måder. Sjt, 35, 846. K.

27. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Jens Juels indvisning. Kongen er blevet JJ skyldig først 369 rd., dernæst 1.585 rd. 18 sk. og derforuden 1.270 rd. efter hoslagte to med Rtk. og en med hofmønsterskriveren gjort afregning for det, JJ reterer for sin gage, mens han var i Kanc., så og for den dispense, han har gjort på rejser på kongens vegne til kongen af Polen og kurfyrsten af Brandenburg. De skal for disse summer gøre ham indvisning i Drammen toldsted, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 846. K. Orig. i DKanc. B 179P.

27. juli (Kbh.) Claus Ravn fik brev om straks at forhøre vidnesbyrd om, hvorledes det er beskaffent med det klammeri om den hollænder, som kongens kammertjeners staldknægt har ihjelstukket. Sjt, 35, 847. K.

27. juli (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at anordne, at Niels Rosenkrantz med forderligste kommer til Kbh. til regimentet, og at majoren, som er i hans sted i Nakskov, forbliver dér. Dermed etc. SmT, 8, 240. K.

27. juli (Kbh.) Christen Skeel fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må forløves til Kbh., dog skal han tilforn anordne med garnisonen i Nakskov o.a. dér på landet, at intet forsømmes i hans fraværelse. Dermed etc. SmT, 8, 241. K.

27. juli (Kbh.) Nogle bønder i Stjernholm len fik brev om at svare Henrik Müller, admiralitetsråd, med at yde deres tiende. Kongen hilser kronens bønder i Hvirring¹, Hornborg og Underup² sogne under lenet. Kongen har pantsat sin andpart af korntienden af disse sogne til HM, hans hustru og arvinger. De befales at rette sig efter herefter at svare HM det, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Ladendes det etc. JR, 13, 159. K.

1) Kopibogen har *Hvorning*. 2) Kopibogen har *Buderup*.

28. juli (Kbh.) Jens Lassen fik brev om til tårnet i kongens residensbygning at forskaffe jern for 100 rd. Desligeste 1½ læst stenkul, hvilket skal blive godtgjort i hans regnskaber. Dermed etc. Sjt, 35, 847. K. Orig. i Rtk. 216.200. Indl. 28. juli.

28. juli (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade følge til at bruges ml. Peblinge Sø og Sorte Dam 40 stk. palisader, 2 stk. spanske ryttertømmer, 20 tylyter norske dæler. Sjt, 35, 847. K. Indl. 27. juli.

28. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz m.fl. lensmænd fik brev om besigtigelse af det pantsatte og upantsatte gods. Han skal til tinge lade opskrive dygtige og bekvemme mænd, som i Kbh.s len kan granske og syne alt det pantsatte, så vel som upantsatte gods, hvorledes skovene så vel som underskovene og lundene dertil var medhandlet, ved magt el. forhugne. Desligeste besigtige, hvorledes gårdenes bygning befindes, hvilke endnu er besat el. ubesat, ved magt el. ruineret, så og hvor mange td. sæd af rug, byg og havre befindes at være sået til hver gård. Dermed etc. Sjt, 35, 847. Indl. 26. juli.

Lige sådant brev fik Otte Pogwisch anlangende Abrahamstrup. Item OP om Frederiksborg len, den 31. juli.

28. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende indvisning for Helldrich Serch af Rostock. HS har efter beviser af Steen Bille og Henning Pogwisch til soldatesken forstrakt rug og malt for 1.200 rd. Adressaterne skal for summen gøre ham indvisning på en plads, hvor det bekvemmeligst kan ske. Dermed etc. Sjt, 35, 848. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 30. juli og 1. aug.

28. juli (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev anlangende Henrik Gyldenstjerne til Skovsbos besværing om indkvartering o.a. HG har ladet andrage for kongen, hvorledes han besværes over evne og formue med indkvartering og kontribution. Adressaterne skal anordne, at han ej graveres videre, end lideligt er. Dermed etc. FT, 7, 387. K.

28. juli (Kbh.) Erik Kaas fik brev om at være værge for fru Anne Vind, enke efter Arent von der Kuhla til Løgtved. Der skal med forderligste foretages skifte efter afd. hr. Iver Vinds arvinger og efterleverske. EK skal på skiftet være værge for AV, havende i agt, at hun vederfares det, ret er. Dermed etc. FT, 7, 387.

28. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med løjtnant Jan Boulanger anlangende det, han tilkommer. Dermed etc. JT, 14, 244. Indl. udat. og 25. juli.

29. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre tolder i Kerteminde Johan Madsen indvisning i Kerteminde toldsted, nemlig årligt for 100 rd., indtil han er betalt først for 395 kur.dl. 31 sk. resterende besoldning, imidlertid han har været underskriver på Klædekammeret, item for 515 kur.dl. for afd. skibsbygmester i kronens tjeneste Svend Andersens resterende besoldning, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 848. K. Indl. 12. og 21. juli.

29. juli (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz, Otte Pogwisch og Ejler Holck fik brev om fiskesøernes og redskabs besigtning og annammelse af fhv. fiskemester Jørgen Jendtmehr. Adressaten skal af JJ lade annamme de i lenet beliggende søer og fiskerier, som denne har i forpagtning af kronen, med alt tilhørig fiskeredskab, som han dér har haft til brug. Til hvilken ende han skal lade tage sandemænd til tinge, som kan syne og besigtige søer, fiskerier og redskab, hvorledes de forefindes og i denne krigstid har været omgæet, hvilket de skal give beskrevet fra sig til adressaten. Hvorefter han skal levere søerne og fiskeredskabet til kongens itzige fiskemester Johan Funck. Dermed etc. Sjt, 35, 848. K.

Efter denne kopi udgik 3 breve, nemlig til JCvK, OP og EH. Dog i brevet til EH blev sat at levere søerne og fiskeredskabet til Hans Rostgaard.

29. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at gennemse Adolph Fuchs' dom. De tilskikkes en af AF afsagt dom, som de skal gennemse og forstændige kongen deres mening om. Dermed etc. Sjt, 35, 849.

29. juli (Kbh.) Dr. Johan Müller og dr. Peder Scavenius fik brev om at judicere om en sag på Bornholm. De tilskikkes herhos en afsagt byfegdom på Bornholm, hvorefter de skal forstændige deres mening, om den fra livet dømte person med god samvittighed eragtes at kunne benådes. Dermed etc. Sjt, 35, 849. K.

29. juli (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at afsætte præsten i Holbæk, som har den svenske bisp Klinges kaldsbrev, og igen ordinere Rasmus Pedersen, som lovlig skal være kaldet dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 849. K.

29. juli (Kbh.) Hans Thorsen Linderup fik for tro tjeneste i nærværende krigstid brev på nogle gårde i Fyn. Han må bekomme en af kronens ledige og øde gårde i Vissenbjerg s., hørende til Magtenbølle by, Lonninggård, som Oluf Nielsen har påboet. Nok 2 halvgårde smst., som Gregers Madsen og Rasmus Lauridsen har påboet, med al tilliggelse kvit og frit uden stedsmål, landgilde, ægt og arbejde, hans og hans hustrus (når han bekommer nogen) livstid. Dog skal han lade gårdene opbygge og siden holde ved lige. Han skal af lensmanden på Rugård af kronens skove udvises bygningstømmer til gårdenes opbygges og vedligeholdelse lige ved andre. Thi forbyde etc. FR, 6, 346. K. Indl. juli, 22. juli og udat.

29. juli (Kbh.) Hr. Anders Eskildsen i Hårby fik brev anlangende hjælp af kirkerne i Fyn. AE har ladet andrage for kongen, hvorledes hans præstegård næst forleden år er brændt med korn, kvæg o.a. formue, hvorover han er gerådet i stor armod. Efter begæring bevilger kongen, at han til nogen opretning af sin skade af hver kirke i Fyn må komme 1 rd. Kongen befaler lensmænd, kirkeværger o.a., som har at råde over kirkernes indkomst i Fyn, at de kommer ham til hjælp med 1 rd. af hver kirke. Forbydendes etc. FR, 6, 346.

30. juli (Kbh.) Jonas Heinemark, tolder i Øresund, fik efter begæring brev på 200 rd. årligen af tolden for den besværing, han har i sit hus, formedelst toldboden holdes dér, hvilke 200 rd. han må oppebære af tolden dér, indtil en toldbod igen bliver forordnet. Forbydendes etc. Sjr, 24, 620. K.

30. juli (Kbh.) Kaptajn Daniel Lange fik efter begæring bevill. til uden foregående trolovelse og lysning af prædikestolen at lade sig vie hjemme i huset til sin fæstemø, [ikke udfyldt], såfremt ingen anden billig føje el. forhindring vides, dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende betjente intet derved afgår. Sjr, 24, 621.

30. juli (Kbh.) Jørgen Seefeld og Gunde Rosenkrantz fik brev om kommission ml. Henrik Müller, Selio Marselis og Joakim Irgens af Amsterdam. Der er forefaldet irring ml. HM og SM på den ene side og JI på den anden. De skal med forderligste indstævne parterne for sig, gørende deres flid til både i sagen om de forstrakte penge og deres betaling og i injurienesagen ml. SM og JI alene enten at forene dem i min-

delighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de i så måder gør, skal de give parterne beskrevet under deres hænder og signeter. Dermed etc. Sjt, 35, 850. K.

30. juli (Kbh.) Befaling til Hørsholm lens bønder om at levere foged Laurids Tuxen hø. Samtlige bønder i Hørsholm birk, som har heste og vogn, skal med første til LT levere et godt læs hø. De, som ingen engbund har, kan afslage og henvføre så meget på det almindelige overdrev. Sjt, 35, 850. K. Indl. udat.

30. juli (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev om, at Rasmus Pedersen i Skælskør skal bo i ro. Hvad RP har ladet beklage for kongen, kan HL se af hosfølgende memorial. Han skal anordne, at RP bliver beskyttet for vold og overlast, så han kan bo i god fred. Dermed etc. Sjt, 35, 850. K.

30. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberstlt. til hest Johan Liebrecht von Henschen, hvad han til den sidste august førstkommende med rette kan tilkomme. Dermed etc. Sjt, 35, 851. K.

30. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med kaptajn Poul Basse, hvad han kan tilkomme for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 851. K.

30. juli (Kbh.) Anders Madsen, skriver på Skanderborg, fik brev på at lade opsætte en hestemølle. AM har hos kongen ladet begære till. til at lade opsætte en hestemølle på en ham nu tilhørende ejendomsgård i Kosterlev i Skovby h. i Fyn, som afd. Laurids Knudsen iboede, eftersom i denne gård i langsommelig tid har været en hestemølle, indtil den i forleden fejde blev afbrudt og bortført af de svenske. Af erklæring fra Jørgen Kaas til Gudumlund, befalingsmand på Rugård, erfarer kongen, at dette befindes således, og at det endog skal være begæret af menigmand i herredet, at møllen igen måtte komme på fode. Kongen bevilger, at AM på egen bekostning må lade opbygge en hestemølle på gården i Kosterlev og dér lade male for alle, der ankommer og begærer det. Dog skal han holde møllen ved magt og have godt tilsyn med, at alt går tilbørligen til med malingen. Forbydendes etc. FR, 6, 347. K. Indl. 2. juni, 11. og 12. juli.

30. juli (Kbh.) Erik Kaas, hr. Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om deres kommissariatsbestilling. Item rytteriets forlægning i købstæderne. De skal fremdeles, indtil anden anstalt, forblive i deres kommissariatsbestilling. Når det hollandske folk er afmarcheret, skal de indkvartere kavaleriet i købstæderne til at nyde nødtørftig mad og øl og fourage at forskaffes af landet, indtil høsten er forrettet. Dermed etc. FT, 7, 387. K. Incl. juli.

31. juli (Kbh.) Fru Christence Lykke fik brev anlangende liget af en af hendes tjenere. Kongen har bevilget, at hun må lade optage sin ihjel-slagne tjeners lig, som er begravet i Jelling kirkegård, og føre hid til byen og lade begrave. SjR, 24, 621.

31. juli (Kbh.) Å.b. for Århus' borgere anlangende at udføre korn af Sjæll. Efter begæring har kongen bevilget, at så mange af borgerskabet i Århus, som har korn liggende i Kalundborg, må føre det derfra til Norge el. a. steder i Danmark, som nu er under kongens regering, dog at der først smst. tages forsikring, at det ikke bliver udført til andre end nævnte steder. Forbydendes etc. SjR, 24, 621.

31. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Mathias Rudolphus Reinfranchs indvisning. MRR har tilbudt at ville forstrække kongen med 7.000 rd., såfremt han må være forsikret for sin og sine interessenters restancer, som skal andrage 37.032 rd. 3 ort 11 sk. efter de derom gjorte renteriefregninger. Kongen er tilfreds, at adressaterne må gøre ham forsikring, nemlig for 9.000 rd. i Christianias krone- og kommissarietold. Nok for 9.000 rd. i Drammens krone- og kommissarietold. Nok for 14.000 rd. i Bergens krone- og kommissarietold, efter at de forrige deri gjorte assignationer er afbetalt, og for 12.032 rd. i de først indkommende penge med de derpå løbende 6 pct. rente fra afregningens dato. Hvad angår de 7.000 rd., skal renten begynde, efter at de er leveret. Dermed etc. Sjt, 35, 851. K. (med tilføjelse). Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat. og 9. juli.

31. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at de godtgør hr. Henrik Bielke 4.000 rd. i næstforleden og tilkommende års afgift af Island, som han er forlenet med, for bekostningen på kahytsspisning i sidst forledne svenske krig, mens han har kommanderet flåden ved byen og i søen. Dermed etc. Sjt, 35, 852. K.

31. juli (Kbh.) Hans Mule fik brev anlangende besigtigelse af kom-munitetets tiender. Kongen kommer i erfaring, at de, som har disse i fæste, dette år ikke kan give den sædvanlige afgift, formedelst en del gårde er afbrændt af fjenden, og til en del er lidet el. slet intet sået. Kongen er tilfreds, at enten 4 mænd med præsten el. 8 mænd af tinget opkræves, som kan forfare, hvad der er sået af tienderne i hver mark, og sige, hvad der i det højeste kan gives af sæden dette år, og derefter tage tingsvinde, hvorefter HM siden kan akkordere med dem, som har nævnte tiender i fæste. Dermed etc. Sjt, 35, 852. K. Indl. 29. juli.

31. juli (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om af Frederiksborgs store dyre-have at lade 50 tylvter elletræer være følgagtig til bygningstømmer på de øde gårde i Hørsholm birk. Dermed etc. Sjt, 35, 852. K.

[**1. aug. (Kbh.)**] Michael de Ruyter og Eustachius Püchler fik brev på årlig pension. [Kopibogen har blot denne overskrift, udateret, men placeringen peger på den anførte dato]. Sjr, 24, 622.

1. aug. (Kbh.) Maximilianus Rosenkrantz fik brev på årlig pension. [Ef-ter overskriften står:] NB dette brev findes indført i bestallingsbogen. Sjr, 24, 622.

1. aug. (Kbh.) Niels Gynthelberg fik konfirm. af sit adelskab. Det erfa-res, at NG på fædrene side er født af adel, og hans afd. far har ikke væ-ret så formuende, at han har kunnet vedligeholde sin adelstand. NG har af kongen begæret, at denne på ny ville konfirmere hans adelskab. Af synderlig gunst og nåde og for tro tjeneste har kongen med Dan-marks Riges Råds samtykke konfirmeret, at NG og hans ægtebørn og efterkommere i den adelige stand må beholde sådanne privilegier som andre riddere og svende i Danmark og Norge med skjold og hjelm som hans far og forfædre tilforn har brugt. Thi forbyder osv. Sjr, 24, 622. K.

1. aug. (Kbh.) Forleningsbrev¹ for Ejler Holck på Kronborg Slot fra Philippi Jacobi 1660 med vist og uvist. Til genant til sig selv og til at lønne folk bevilges han årligt 2.500 rd., hver dl. til 80 sk. da., for hvilke han er bevilget årligen til sit hus' behov 5½ læst 3 pd. rug og mel, 8½ læst 3 pd. byg og malt og 500 td. havre, at anslås efter den gemene ren-teritakst, som hans formand har haft det. Resten af de 2.500 rd. skal

tolderen i Øresund årligen betale ham med penge af toldboden. I lige måde til en fadeburskvinde om året til løn 20 kur.dl. og til kostpenge om måneden 3 kur.dl., til 2 fadeburspiger hver om året 6 kur.dl. og om måneden til kost til hver 2½ kur.dl., som skal have tilsyn med inventariet på slottet, dog skal EH svare dertil, om noget bortkommer. Til de andre folk bevilger kongen den årlige pension, de hidindtil har bekommen, og månedspenge beregnet 12 måneder og 80 sk. på daleren, som er slotsfogeden om måneden 4 dl., slotsskriveren 4 dl., underskriveren 3 dl., en kornmåler 3 dl., en postrider 3 dl., 2 portnere hver 2½ dl., 4 pligtskarle hver 2½ dl., 2 postvognsvende hver 2½ dl. Ingen folk må holdes uden på kongens bekostning. Det smedearbejde, der er fornødent, skal forfærdiges på Hammermøllen. Ingen spisning må indføres i slottets rgsk. til uvisse personer el. arbejdere, men kostpenge og årsløn til andre tjenere og håndværksfolk vil kongen fremdeles give. Han skal tilholde skriveren at gøre godt rgsk. og have indseende med slottets ladegårdsavling. Så og at ingen unødigt folkeløn bliver indført i regnskabet. (Skbl. 7, 4 (i stedet for 1/10 bevilget 208½ dl.kur.), 6, 9, 10 (4 geruste heste), 12, 14, 15 (han må lade fiske til husbehov i Gurre Sø, Søholm Sø, Havreby Sø og Munkegårds Dam), 16, 17, 18, 19). Thi forbyde osv. Sjr, 24, 623. K.

1) Der henvises til skabelon for forleningsbreve, s. 8-10.

1. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Naning von Løwenstein, dragonkornet, anlangende det, han for gjort tjeneste befindes at have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 853. Indl. 21. juli.

1. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Henrik Gøye bekomme majorstraktement lige ved andre majorer i garnisonen, både for den måned, som nu halvt er ude og begyndte den 10. juli, da Henning Quitzows regiment sidst bekom proviant, og ender den 11. aug., hvilket traktement og siden skal være ham følgagtig, så længe han i garnisonen betjener majorscharge el. kongen anderledes tilsiger. Dermed etc. Sjt, 35, 853. K.

1. aug. (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om til Køge fæstning at lade følge 1 stor jerngryde, 6 knibtænger, 1 lispd. voks, 1 lispd. terpentint, 1 lispd. hør, 200 viskersøm, 1 støbeske. Sjt, 35, 853. K.

1. aug. (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle og ved dem, der har forstand derpå, at lade vurdere den våning i Skipperboderne, som kongens tyske kancellitjener Niels Christensen ibor, og skriftligt indlevere forretningen i Kanc. Sjt, 35, 853. K. Indl. juni.

1. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre Toussaint Beaufort, oberstlt., indvisning i Ringkøbing toldsted for 3.384 rd., efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 854. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. udat.

1. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om afregning med Jacob Petersen, kongens kammertjener. De tilskikkes JPs indlæg og fortegnelse over det, han fordrer hos kongen. De skal gøre afregning med ham, så det kan vides, hvad kongen er blevet ham skyldig. Dermed etc. Sjt, 35, 854. K. Orig. i Rtk. 216.221.

1. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Iver Nielsen, Nysted, om hvad kongen befindes at være ham skyldig for rug, som han har ladet levere. Dermed etc. Sjt, 35, 854. K.

1. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Jørgen Brun i sin resterende kancellibudsløn og besoldning afkortes det, han befindes at blive skyldig for det ham leverede seglede papir. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 854. K.

2. aug. (Kbh.) Borgmester Ditlev Bertram i Køge fik efter begæring bevill. til i byen alene at måtte forskaffe de pramme og sække, som derefter kunne behøves til udførsel af korn o.a. varer, som udskibes derfra. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 629. K. Indl. 25. juli.

2. aug. (Kbh.) Johan Ulrich og Magdalene Liusens fik efter begæring bevill. til uden foregående troløvelse og lysning af prædikestolen at vies hjemme i huset. Dog at præsten, kirken, skolen o.a. vedkommende formedelst dette ej afgår noget. Sjr, 24, 629.

2. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at afskrive nogles fordring for betaling i Skipperboderne. Kongen har forundt Svend Jacobsen, højbådsmænd, en af kronens våninger i Skipperboderne til forsikring for en del af hans resterende besoldning. De skal i hans for-

dring korte 187 $\frac{1}{2}$ sldl. af det, han har bekommet våningen for. Dermed etc. Sjt, 35, 854. K.

Lige sådant brev fik rentemestrene om at afskrive Niels Christensen, tysk kancellitjener, 150 sldl. Item om at afskrive Hans Aamundsen, skipper, 180 sldl. Nok at afskrive Knud Guldbrandsen Knorevig, skipper, 187 $\frac{1}{2}$ sldl. den 24. aug. 1660.

2. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende adskillige, der begærer gods til pant. De tilskikkes en fortegnelse over noget gods, som mag. Erik Olufsen, sognepræst til Vor Frue Kirke i Kbh., begærer til pant mod forstrækning til garnisonen i Kbh. af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne indkomsten og anslå den efter renteritakst og derpå indlevere fortegnelse i Kanc., så han kan få panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 855. K.

Lige sådant brev fik de om nogle bønder, Jens Lassen begærer i Frederiksborg len. Item en gård, Hans Pedersen Klein begærer. Item Jørgen Reitzer om en gård i Utterslev den 4. aug. 1660. Item borgmester Peder Pedersen den 22. aug. Nok Hans Knudsen Leegaard den 22. aug. Samme dag Jens Jensen Vissing.

2. aug. (Kbh.) Rektor og professorer på universitetet i Kbh. fik brev anlangende dr. Hans Svanes og dr. Christen Ostenfelds tvistighed. Kongen vil, at denne tvistighed bliver bilagt i venlighed og uden videre vidtløftighed. De skal efter de fleste professorers vota kassere alt det, som HS besværer sig over er indført i protokoller og kopibogen af CO imod ham. Derhos forbyder kongen, at nogen professor herefter skal være tilladt, enten af rektor el. notarius, i acta consistorialis el. protokoller at indføre el. i andre måder give beskrevet nogen partikularitet, som i ringeste måde måtte hentyde nogen anden ex collegis til gravering af gode navn, ære el. embede, under rektors el. notarius' embedes forbrydelse, med mindre nogen kunne have uforbigængelig og ærerørig tiltale til den anden og derefter ville søge dom. Men enhver kollega, som herefter kunne have noget mod den anden, skal prætendere det med tilbørlig respekt, tilsige professorum concordie sacramentum omnique modestia et honore verborum¹ under straf. Dermed etc. Sjt, 35, 856. K. Orig. i Kbh.s Univ. ark., 12 12 04, RA.

1) skal nedlægge påstand om det med tilbørlig respekt, love at aflægge ed for de forenede professorer, med al ærbødighed i ordvalget.

2. aug. (Kbh.) Tolderne i Øresund fik brev om, at kongen er tilfreds, at de af hvert lastet skib, som passerer Øresund og fortølder dér, må oppebære $\frac{1}{2}$ rd. seglpenge, dog at de, som er ballastet el. i anden måde er toldfri el. har udgivet deres told andetsteds, må være forskånet herfor. Sjt, 35 856. (Tr.: CCD, VI, 441). K. Indl. udat.

2. aug. (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om at begive sig til Ålholm Slot for at besigtige dets brøstfældighed og give sit betænkende fra sig, hvorledes bygningen bekvemmeligst og med mindste bekostning kan hjælpes, så og om det er betænkeligt at nedtage den gamle stald fra det sted, den nu står. Sjt, 35, 857. K. Indl., se SmT, 8, 241, 2. aug.

2. aug. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om til fæstningen Kronborg at lade være følgagtig de stykker og al anden muniton, som hosfølgende fortegnelse formelder om. Dermed etc. Sjt, 35, 857. K.

2. aug. (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev om, at mag. Niels Bang, sognepræst til Dalum og Sanderum, skal begive sig til Kbh. for at lade sig høre af kongen. FT, 7, 388. K.

2. aug. (Kbh.) Rubeck Pors og Herman Kaas fik brev anlangende besigtigelse af nogle skove for Philip Joakim Barstorff. PJB har for kongen ladet andrage, hvorledes en del af de til Ålholm Slot liggende skove ej er leveret ham tillige med lenet. Adressaterne skal med forderligste forføje sig derhen for at overlevere skovene til ham, så han i fremtiden kan svare dertil. Dermed etc. SmT, 8, 241. K. Indl. 1. aug.

2. aug. (Kbh.) Dr. Anders Andersen, bisp i Ålborg, fik efter begæring bevill. til at lade mure en grav i Vor Frue Kirke i Ålborg på det sted, som han har købt sig til begravelsesplads, eftersom berettes, at det ikke kan være nogen til præjudice. Forbydendes etc. JR, 13, 160. K. Indl. 20. juli.

2. aug. (Kbh.) Hr. Niels Jørgensen, sognepræst til Ring og Føvling sogne i Skanderborg len, fik efter begæring brev om at måtte lade sig høre til hvilket andet præstekald i Danmark, som han efter ordinansen o.a. frd. kan blive kaldet til. Forbydendes etc. JR, 13, 160. K. Indl. 19. juli.

2. aug. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om Jeremias Hofmand, toldbetjent i Ålborg. JH har for kongen ladet andrage, at han betynges med indkvartering og adskillige andre byens tyngde dér. KL skal gøre den anordning, at han nyder den frihed, som toldordinansen forunder kongens toldbetjente. Dermed etc. JT, 14, 244. K. Incl. 24. juli.

2. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende, at generalmajor Fuchs' og Claus Dyres regimenter skal licentieres, og officererne underholdes i købstæderne. Kongen har befalet,¹ at F og CDs regimenter landfolk skal licentieres. OP skal anordne, at officererne, som intet andet middel har at leve af, bliver verpfleget i købstæderne, indtil de enten af landekisten el. ved andet middel kan bekomme deres årlige deputat. Dermed etc. JT, 14, 245. K.

1) Se flg. brev.

2. aug. (Kbh.)¹ Hans Schack fik brev anlangende, at generalmajor Fuchs' og oberst Claus Dyres regimenter skal licentieres og officererne underholdes i købstæderne. HS skal anordne, at Fs og CDs regimenter landfolk bliver licentieret og hjemforløvet. Til den ende har kongen befalet² Otto Pogwisch at lade officererne blive verpfleget i købstæderne, indtil de kan bekomme deres årlige deputat af landekisten. Dermed etc. JT, 14, 245.

1) Efter brevet står: Hans Schack fik brev anlangende Bendix Mortensen og Halsten Pedersen i Rødby, findes i Smål. Tegn. den 3. aug. 1660. K. 2) Se foreg. brev.

3. aug. (Kbh.) George Petrus, barber på kongens syge-¹ og kvæsthus ved Bremerholm, fik efter begæring bevill. til at udhænge bækkener for sin dør i staden, uanset han ej er i badskærlavet dér. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 629. Incl. 24. juli (2).

1) Kopibogen har *saug-*

3. aug. (Kbh.) Hans Hansen Buch, Kbh., og hans hustru fik bevill. til frihed for skrifte. HHBs hustru er efter deres bryllup kommet i barselseng ungefær 9 uger førend sin rette tid. De må begge for denne forseelse være forskånet for offentligt skrifte. Dog skal de give noget til fattige præsteenker i Sjæll.s stift efter deres formue og bispens billige sigelse. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 630. Incl. 24. juli.

3. aug. (Kbh.) Slotsfoged på Frederiksborg Peder Ibsen fik brev om at lade oplægge så meget hø over rustvognsstalden dér, som tilforn har været sædvanligt el. og mest muligt, hvortil han skal gøre sit bedste. Sjt, 35, 857. K.

3. aug. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at afkorte de la Porte af Danzig 4.000 rd. i tolden. Christoffer Parsberg og Melchior Røtling (Rotling) har først i dec. 1659 oprettet kontrakt¹ med dIP anlangende 4.000 rd., som han skal betales af den told, som erlægges af de varer, som bliver ført fra og til Danzig gennem Øresund. De skal lade erlægge ham el. hans fuldm. disse penge, indtil han er afbetalt kapitalen med påløbne renter, 6 pct., beregnet fra den tid, da kontrakten blev oprettet. Dermed etc. Sjt, 35, 857. K. Incl. 1. dec. 1659.

1) Jf KB 1659, 398, 402.

3. aug. (Kbh.) Borgmester Niels Hansen fik efter ansøgning brev om at måtte licentieres og forløves fra sin borgmesterbestilling i Helsingør. Sjt, 35, 858. K.

3. aug. (Kbh.) Hugo Lützw fik brev anlangende Johan Biermand af Stralsund. Hvad JB har ladet andrage for kongen, kan HL se af hans hosfølgende supplikation og dokumenter. Han skal erkyndige sig om hans angivendes beskaffenhed og så vidt muligt hjælpe ham til rette. Dermed etc. Sjt, 35, 858.

3. aug. (Kbh.)¹ Hugo Lützw fik brev om hr. Anders Madsen i Vemmelev anlangende hjælp af sine sognekirker til opbyggelse af sin præstegård. AM har for kongen ladet beklage, at hans præstegård er nedbrudt og ruineret af fjenden i forleden krigstid. Kongen er tilfreds, at han af sine sognekirker Vemmelev og Hemmeshøjs beholdning må bekomme 200 rd. til præstegårdens reparation. HL skal anordne, at han bekommer pengene. Dermed etc. Sjt, 35, 858. Incl. 22. og 26. juli.

1) Efter brevet står: Jørgen Rosenkrantz fik brev om hjælp til Naskovs fortifikation, findes i Sm. miss. den 3. aug. 1660.

3. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at Roluf Pedersen o.a. skal befries for soldateskens molest. Hvad RP har ladet andrage for kongen, kan EH se af hans hosføjede supplikation. Han skal anordne, at både

supplikanten o.a. borgere dér i byen forbliver umolesteret for officerrernes og soldateskens overlast og kongen forskånet for videre overløb. Dermed etc. Sjt, 35, 859. K.

3. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at Jørgen von Wehlen skal være rådmand i Helsingør. I byen skal 2 rådmandspladser være ledige. EH skal forordne JvW til én af pladserne. Dermed etc. Sjt, 35, 859. K.

3. aug. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende Jens Jensen, vagtmester i Helsingør, om nogen konfiskation. JJ har for kongen ladet andrage, hvorledes borgmestre og råd dér har konfiskeret 5 sække hør ham tilhørende, eftersom han havde ladet dem opføre i sit hus uden erlæggelse af told, med begæring, at kongen vil efterlade ham hans forseelse. Kongen har denne gang efterladt hans forseelse imod toldordinansen, hvorfor ML skal anordne, at han igen bekommer de 5 sække hør, dog at han herefter ikke lader sig finde i sådanne forseelser, under straf. Dermed etc. Sjt, 35, 860. K. Indl. 26. juli og udat.

3. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre Adam Frederik Verner, kongens notarius publicus, indvisning i Helsingør bys told, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt, for det han efter afregning af Rtk. kan findes at tilkomme efter sin hustrus forrige mand, afd. mag. Marcus. Sjt, 35, 860. K. (2). Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 2. og 3. aug.

3. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre kongens fhv. livkarl Frederik Hertel indvisning i Nykøbings told, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt, for løn og kostpenge, kongen efter beviser findes at være blevet ham skyldig. Dermed etc. Sjt, 35, 860. K., se foreg. Orig. i DKanc. B 179P. Indl., se foreg.

3. aug. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff og Jørgen Rosenkrantz fik brev om hjælp med arbejde o.a. til Nakskovs fortifikation. Adressaterne skal gøre Frederik von Ahlefeldt al mulig hjælp, både til at forskaffe ham arbejdsfolk o.a., som han behøver til fæstningen og dens bygning. Dermed etc. SmT, 8, 241. K.

3. aug. (Kbh.) Bertel Wolche (Volcher), bogbinder i Ålborg, fik med dette å.b. privilegium på dér at holde skole- o.a. bøger til købs, og at ingen af købmændene el. a. må gøre ham forfang deri el. sælge sådan

materie og bøger uden alene almanakker. Han må dér i byen nyde de samme privilegier, som hans formænd har haft. Thi forbyde osv. JR, 13, 160. Indl. 22. og 30. juli.

3. aug. (Kbh.) Mag. Hans Brochmand fik efter ansøgning bevill. vedr. frihed for de bønder, som ligger til bispens mensa i Århus. Disse bønder, fornemlig og især avlsgården ved navn Hasselager, må være kvit og fri for indkvartering og pålæg. Forbydendes etc. JR, 13, 161. K. Indl. 2. aug.

3. aug. (Kbh.)¹ Ide, enke efter Carsten Olufsen, forudm tolder i Ribe, fik bevill. til at være fri for skat og tyng. Hun er wohnhaftig dér og må være fri for skat o.a. borgerlig og bys tyng, så længe hun sidder i enkesæde og ingen borgerlig næring bruger. Forbydendes etc. JR, 13, 161. K. Indl. 29. juli.

1) Efter brevet står: Christoffer Pedersen fik brev på at være jæger, findes i Sjæll. åbne breve den 6. aug. 1660.

3. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende med forderligste at lade militien til hest reducere til 4.000 mand effektive, foruden officerer, og lade dem forlægge i landene, så at i Sjæll. bliver bestående 1.280 mand, nemlig Dronningens Livregiment til hest, som skal reduceres til 8 kompagnier og Prinsens Regiment reduceret i lige måde til 8 kompagnier. I Jyll. og Fyn skal han lade forlægge sit eget regiment på 8 kompagnier, generalmajor Trampes på 4 kompagnier, oberst Thotts på 4, oberst Brockenhuus' på 4, oberst Friis' på 4, oberst Kruses på 4, oberst Urnes på 4 kompagnier. Så og 2 fri kompagnier, hvoraf oberst Westenberg kan beholde det ene. Når de således er reduceret, har kongen befale^t Otte Pogwisch at lade fordele og forlægge til underhold 2 ryttere i hvert kirkesogn, og hvis det ikke strækker til, da at lade de øvrige så vel som alle officererne fordele i købstæderne til underholdning in natura. Af infanteriet skal han lade hjemforløve de 3 provinsregimenter, nemlig generalmajor Fuchs', oberst Dyres og oberst Quitzows, når et andet kommer ind i Kbh. Desligeste også lade HSs eget regiment til fods forlægge i Jyll., efter at kommandantens regiment i staden først er kommet ind. De øvrige regimenter, nemlig kongens eget, dronningens, generallt. Claus von Ahlefeldts, oberst Krag's og oberst Pogwischs, skal han indtil videre lade forblive hver på sit sted, hvor de nu ligger. Dermed etc. JT, 14, 245. K. Indl. udat.

1) Se flg. brev.

3. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende militiens reduktion og folkenes forlægning. Hans Schack, feltmarskal, oberst til hest og fods og befalingsmand på Riberhus, har bekommet kongens befaling¹ til med forderligste at lade reducere militien til hest til 4.000 mand effektive foruden officerer, hvert kompagni beregnet til 80 enspændere, og at lade dem forlægge i landene, så at i Sjæll. bliver bestående 1.280, nemlig Dronningens Regiment til hest, som reduceres til 8 kompagnier, Prinsens Regiment til 8 kompagnier. I Jyll. og Fyn skal HS lade forlægge sit eget regiment på 8 kompagnier, generalmajor Trampes på 4, oberst Thotts på 4, oberst Brockenhuus' på 4, oberst Friis' på 4, oberst Kruses på 4, oberst Urnes på 4, så og 2 fri kompagnier, hvoraf oberstlt. Wesenberg beholder det ene. OP skal til underholdning efter hosfølgende trykte ordinans indtil videre anordning lade 2 ryttere fordele og forlægge i hvert kirkesogn, og hvis det ikke strækker til, da de øvrige så vel som alle officererne i købstæderne til underholdning in natura. Af infanteriet har kongen befalet² HS at lade de 3 provinsregimenter, nemlig generalmajor Fuchs', oberst Dyres og oberst Quitzows, hjemforløve, når de andre er kommet ind i Kbh. Desligeste må han lade forlægge sit eget regiment til fods i Jyll., efter at kommandantens regiment i staden først er kommet ind. De øvrige regimenter, nemlig kongens eget, dronningens, generallt. Claus von Ahlefeldts, oberst Krag og oberst Pogwischs, skal indtil videre forblive hver på sit sted, hvor de nu er. HS skal lade rytteri og fodfolk forlægge over alt riget, forordnende, hvad hvert sogn skal give sine ryttere, så og købstæderne til officerernes underholdning, indtil en vis ordinans kan blive gjort. Dermed etc. JT, 14, 247. K. Indl., se foreg.

1) Se foreg. brev. 2) Se foreg. brev.

4. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik for tro tjeneste brev på en årlig pension på 1.000 rd., som skal begynde fra brevetts dato. Sjr, 24, 630. K.

4. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med kongens buntmager Hans Ropsdorf anlangende det, kongen befindes at være blevet ham skyldig, og gøre anordning, at han kan bekomme sin betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 861. K. Orig. i DKanc. B 179P.

4. aug. (Kbh.) Mikkil Langemack fik brev om, at Lucas Hansen, kongens renteskriver, skal være tolder i Hals. Kongen har befalet¹ at lade forordne Jacob Urbansen, tolder i Ålborg, til borgmester dér. ML skal

igen lade LH forordne til tolder dér i byen. Dermed etc. Sjt, 35, 861. K.

1) Se ndf.

4. aug. (Kbh.) Dr. Johan Vandal fik brev om at konvokere konsistorium ml. Sivert Halvorsen og hans hustru. Hvad SH, som i sidste fejde sejlede på Grå Ulv og med skibet blev fanget af de svenske, har ladet andrage for kongen, kan JV se af hosfølgende dokumenter. Han skal med forderligste konvokere konsistorium og dømme ml. SH og hans fhv. ægtehustru Anne Madsdatter, som i sin mands fraværelse har indladt sig i ægteskab med en soldat, Christoffer Hansen Brøndby. Dermed etc. Sjt, 35, 861.

4. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberst Goldsteen anlangende det, han findes at tilkomme. Dermed etc. Sjt, 35, 861. Orig. i DKanc. B 180.

4. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende Bendix Mortensen og Boel, Steen Pedersens i Rødby. Hvad BM og BSP har ladet andrage for kongen imod major von der Weide, som da lå på Femern, kan de se af BMs supplikation. De skal erkyndige sig om sagens beskaffenhed og forhjælpe supplikanterne til rette, så vidt billigt eragtes, så de ej skal have årsag til videre at klage. Dermed etc. SmT, 8, 241.

4. aug. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må lade Halsted Kloster hvert år reparere for 1.000 sldl., indtil 2.000 sldl., hvilket skal blive godtgjort i lenets visse indkomst. Befalendes etc. SmT, 8, 241. K.

4. aug. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at forordne Jacob Urbansen, tolder, til rådmand i Ålborg. Kongen erfarer, at der i Ålborg vakerer en rådmandsstilling. Han er tilfreds, at KL tilforordner JU til rådmand. Dermed etc. JT, 14, 248. K.

5. aug. (Kbh.) Lensmændene i Danmark fik brev anlangende møde i Kbh. *Lit. A.* Kongen har forskrevet menige ridderskab i Danmark til at møde i residensstaden Kbh. den 8. sept. efter hosfølgende å.b. Adressaten skal lade brevet forkynde på alle ting i lenet og ved sin skrivelse tilskikke enhver af adelen en kopi, så de uden undskyldning kan vide at rette sig derefter. [Desligeste vil kongen, at adressaten skal tilholde

borgmestre og råd i lenets underliggende købstæder, at de i lige måde ufravigeligen er tiltænkt, at hver af de store købstæder fremsender 3 fuldmægtige og de små én el. og af 2 små købstæder én, om de kan forenes derom, så de er til stede nævnte tid og sted, og da i nærværelse af kongen fornemmer det, denne agter at lade foregive til fædernelandets sikkerhed og bedste]. Dermed etc. Sjt, 35, 862. (Tr.: [Lit. F] DKL, III, 419). K. (*litra A, B, C, D, E, F, G*). Orig. [Lit. A] i Odensegård lensark., LAO, [Lit. D] i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA., [Lit. E] C 4-893 og [Lit. F] C 4-252 Ribe bispeark., LAV, [Lit. F] i Fyns bispeark., LAO.

N.B. Det som står ml. disse 2 tegn [] skal udelukkes i brevene til efterfølgende len, nemlig: Lundenæs, Vestervig Kloster, Åstrup, Skanderborg, Silkeborg, Åkær, Dueholm Kloster, Rugård, Jungshoved og Sorø.

Lit. B. Åbent patent til adelen om møde i Kbh. Kongen hilser sine undersætter, riddersmænds mænd i Sjæll. Af høje vigtige årsager har kongen efter Rigens Råds betænkende for disse vanskelige tiders skyld anset for godt at lade stænderne i riget sammenkalde og forskrive. Adressaterne skal til 8. september ufejlbarligen møde til stede i kongens residensstad Kbh. og dér i hans egen nærværelse fornemme det, han agter at lade foregive til landets sikkerhed og bedste. Skulle nogen for vigtige årsager ikke i egen person kunne indstille sig, skal han give en anden god mand af adel fuldmagt til at slutte og gøre, ligesom han selv personlig kunne være til stede, på det intet, som til landets bedste foretages, skal være forsømt for nogens udeblivelse. Kongen vil erkende dette med al kgl. gunst.

Lit. C. Fortegnelse over lensmændene i Danmark, som fik breve. [*Lensmændenes navn*] – *Lenenes navn* – *Lensmandsgårde*. Steen Bille, Koldinghus Slot, Kærsgård. Corfitz Trolle, Bøvling Slot, Troldholm. Mogens Arenfeldt, Skivehus Slot, Rugård. Gunde Rosenkrantz, Skanderborg Slot, Vindinge. Henning Pogwisch, Stjernholm Slot, Hollufgård. Henrik Thott, Århusgård, Boltinggård. Hans Friis, Silkeborg Slot, Clausholm. Ove Juel, Mariager Slot, Lundbæk. Henrik Rantzau, Dronningborg Slot, Møgelkær. Kaj Lykke, Ålborg Slot, Rantzauholm. Niels Banner, Åkær Slot, Tybjerggård. Malte Sehested, Åstrup Slot, Rydhave. Jørgen Seefeld, Dueholm Kloster, Visborggård. Oluf Parsberg, Vestervig Kloster, Jernit. Hans Schack, Riberhus Slot, [uangivet]. Manderup Due, Ørum Slot, Halkær. Erik Rosenkrantz, Kalø Slot, Rosenholm. Erik Krag, Lundenæs Slot, Bramminge. Ove Giedde, Hald Slot, Tommerup. Tyge Below, Hindsgavl, [uangivet]. Mogens Høg, Odensegård,

Kærgårdsholm. Jørgen Kaas, Rugård, Gudumlund. Jørgen Brahe, Hagenskov Slot, Hvedholm. Otte Krag, Nyborg Slot, Voldbjerg. Frederik von Ahlefeldt, Tranekær, Søgård. Christoffer Lindenov, Nykøbing Slot, Lindersvold. Frederik von Ahlefeldt, Halsted Kloster, Maarslev (Maasleben). Philip Joakim Barstorff, Ålholm Slot, [uangivet]. Johan Christoph von Kørbitz, Kbh.s Slot, Hellerup. Ove Skade, Roskilde-gård, Kærbygård. Jørgen Seefeld, Ringsted Kloster, Næs. Hugo Lützow, Antvorskov Slot, Bakendorf. Jørgen Rosenkrantz, Sorø, Kjeldgård. Jørgen Reedtz, Tryggevælde, Vedbygård. Joakim Gersdorff, Kalundborg Slot, Tundbyholm. Erik Banner, Holbæk Slot, Boserup. Niels Rosenkrantz, Jungshoved Slot, [uangivet]. Sivert Urne, Dragsholm Slot, Rårup. Ejler Holck, Kronborg Slot, Elkær. Otte Pogwisch, Frederiksborg Slot, [uangivet]. Ulrik Frederik Gyldenløve, Vordingborg, [uangivet]. Peder Reedtz, Møns land, [uangivet].

Lit. D. Rektor og professorer i Kbh. fik brev anlangende mødet. Kongen har forskrevet menige ridderskab i Danmark til at møde i Kbh. med de andre stænder den 8. sept. Adressaten skal lade nogle af deres middel med fuldmagt under universitetets segl være til stede til nævnte tid, for dér ydermere i nærværelse af kongen at fornemme og slutte på det, denne agter at lade foregive til fædernelandets sikkerhed og bedste. Dermed etc.

Lit. E. Kapitlerne i Danmark fik brev anlangende møde. Kongen har forskrevet menige ridderskab i Danmark til at møde i Kbh. med de andre stænder den 8. sept. Adressaten skal affærdige 2 af deres kapitel med fuldmagt under kapitlets segl til nævnte tid og sted, da ydermere i kongens nærværelse at fornemme og slutte det, denne agter at lade foregive til fædernelandets sikkerhed og bedste. Dermed etc.

Lit. F. Bisperne i Danmark fik brev anlangende mødet. Kongen har forskrevet menige ridderskab i Danmark til at møde i Kbh. med de andre stænder den 8. sept. Adressaten skal til nævnte tid og sted møde til stede, så og tilholde menige provster og præster i stiftet ufejlbarligen at fremskikke nogle af deres fuldmægtige af provsterne og det i ringeste tal, på det det sker dem med mindst mulige bekostning, for da ydermere i kongens nærværelse at fornemme og slutte på det, kongen agter at lade foregive til fædernelandets sikkerhed og bedste. Dermed etc.

Lige sådant brev udgik til dr. Anders Andersen i Ålborg stift, dr. Peder Kragelund i Ribe stift, dr. Johan Diderichsen i Viborg stift, mag. Hans Enevoldsen Brochmand i Århus stift, dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] i Fyns stift.

Lit. G. Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om mødet. Kongen har forskrevet menige ridderskab i Danmark til at møde i Kbh. med de andre stænder den 8. sept. Adressaten skal i lige måde udgøre 2 fuldmægtige af Kbh. som til nævnte tid og med fuldmagt kan møde til stede, og i nærværelse af kongen fornemme og slutte om det, denne agter at lade foregive til fædernelandets sikkerhed og bedste. Dermed etc.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn.

6. aug. (Kbh.) Christoffer Pedersen fik bestall. som jæger. Kongen antager CP som jæger. Han skal troligen forestå bestillingen og ramme kongens bedste og hindre skade. Han må ikke selv skyde el. lade skyde i kongens vildtbane uden det, han bliver befalet af Hans Dibolt von Denen Rothfelser, kongens jægermester, som og har magt at afsætte ham. Han skal være denne hørsom i alting. Kongen bevilger ham årligen til løn 4 kur.dl. i månedspenge, 20 kur.dl. årsløn, 8 kur.dl. til en hofklædning, 6 kur.dl. til en jagtklædning, 64 td. havre til en hest, 1 pd. rug, 1 pd. bygmalt, hvilket skal gives ham af Skanderborg lens indkomst og begynde fra 29. juni 1660. Rentemestrene befales årligen at give ham dette. SJR, 24, 630. K. (skrevet efter Augustinus Kribels bestall. i Sjæll. Reg. 1641, fol. 51, jf. KB 1641, 461). Indl. 13. juli.

6. aug. (Kbh.) Brev om opsættelse af fru¹ Anne Lykkes begravelse, så længe hendes venner begærer det. Dermed etc. SJR, 24, 631.

1) Således overskriften, brevtteksten har korrekt *jomfru*.

6. aug. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev anlangende Johan Biermand af Stralsund. Hvad JB har ladet andrage for kongen, kan NB se af hans hosføjede supplikation. Han skal uden videre ophold stille ham tilfreds, så kongen kan blive forskånet for hans videre overløb. Dermed etc. Sjt, 35, 866.

6. aug. (Kbh.) Roskilde lens bønder fik brev om hver at age et læs hø til bispegården. Engene til bispegården og til Bistrup Ladegård befindes at være meget fordærvet af fjenden, så ej noget høfoder kan formodes deraf i tilkommende vinter. De bedes straks på nævnte bispegård el. nævnte ladegård levere 2 læs hø af hver fuldgård, 1 læs hø af hver halvgård. Kongen tvivler ikke på, at de vil lade sig finde villige, anseende den store benådning, de er forundt formedelst efterladelse af 3 års landgilde. Thi etc. Sjt, 35, 866. K. Indl. 6. aug.

6. aug. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at rette sig efter K.M.s obligation givet hollænderne anlangende tolden. De tilskikkes kopi af kongens til De Herrer Stater i Holland og Westvriesland udgivne obligation, hvis indhold de selv kan se. De skal rette sig efter at dekortere tolden for de gennem Sundet kommende hollandske skibe, som begærer det. Dermed etc. Sjt, 35, 867. K. Indl. 6. aug.

6. aug. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade følge 40 tylvter dæler til kongens kuskestald og tage bygmesters bevis. Sjt, 35, 867. K.

6. aug. (Kbh.) Niels Juel, admiral på Holmen, fik brev om at lade nærværende Søren Murmester affølge 200 tagsten af den gamle smedje på Holmen til kongens kuskestald. Sjt, 35, 867. K. og Indl., se foreg.

6. aug. (Kbh.) Ejler Holck og Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev anlangende besigtigelse af gårde, skove o.a. i Kronborg len. De skal til tinge lade opkræve dygtige mænd, som i lenet kan granske og syne alt det pantsatte gods, hvorledes skovene, underskovene og lundene dertil er medhandlet, ved magt el. forhuget, deslige besigtige gårdenes bygning, hvilke er besat el. ubesat, ved magt el. ruineret, så og hvor mange td. sæd der er sået til hver gård af rug, byg, havre el. a. Sjt, 35, 867. K.

Lige sådant brev fik UFG den 7. aug. 1660.

6. aug. (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev anlangende at Christen Rasmussen i Rudkøbing skal være fri for skrifte. Hvad CR har ladet andrage for kongen, kan LJH se af hans hosfølgende supplikation. Befindes det som angivet, er kongen tilfreds, at han må forskånes for åbenbart skriftemål. Befalendes etc. FT, 7, 388.

6. aug. (Kbh.) Henrik Thott fik brev anlangende mag. Hans Enevoldsen Brochmands indvisning. Han skal af lenets indkomst betale HEB 81 rd. 5 mk., som kongen bliver ham skyldig for resterende proviant af Provianthuset. Tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 248. K. Indl. 3. aug.

7. aug. (Kbh.) Befaling til Jørgen Reedtz til Vedbygård og Christian Daa til Ravnstrup om at levere Vordingborg len til Ulrik Frederik Gyldenløve, oberst over Prinsens Livregiment til hest. Kongen har forle-

net UFG med dette len. De befales og får fuldmagt til, når afd. hr. Frederik Reedtz' arvinger leverer lenet fra sig, at være til stede og til UFG overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., deslige at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til UFG el. hans fuldm. Ladendes etc. Sjr, 24, 632. K.

7. aug. (Kbh.) Befaling til bønderne i Vordingborg len til at svare Ulrik Frederik Gyldenløve, oberst over Prinsens Livregiment til hest. Kongen hilser kronens bønder under lenet, som afd. hr. Frederik Reedtz har haft i forsvar. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare UFG, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde, gæsteri, sagesfald, ægt og arbejde og al anden rente og retlighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. Sjr, 24, 633. K.

7. aug. (Kbh.) Mathias Rudolphus Reinfranch, kongens tyske kancelliforvandter, fik konfirm. af indvisning i konsumtionsmidler. Rentemestrene har efter kongens den 31. juli 1660 udgangne ordre¹ gjort MRR indvisning i først indkommende midler, enten konsumtionspenge, accise el. a., for 12.032 rd. 3 ort 11 sk., som kongen efter afregning er blevet ham og hans interessenter skyldig for forstrækning, med rente af de 5.032 rd. 3 ort 11 sk. fra den 9. maj 1659 og rente af de 7.000 rd. fra den dag, de bevises at være leveret, og indtil de bliver betalt. Kongen konfirmerer denne assignation. Han befaler alle, som har at befale over nævnte konsumtionspenge, accise o.a., at de forholder sig herefter. Sjr, 24, 643. K. (bagpå påskrevet 17. aug., hvilket også svarer til nummereringen).

1) Se ovf., s. 263.

7. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev anlangende, at den brandenburgske gesandt Marwitz med hos sig havende suite må komme ind på fæstningen Kronborg for at bese den. Befalendes etc. Sjt, 35, 868. K.

7. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at dømme ml. Herman Schrøder og kaptajn Robert Colnet. Hvad HS har ladet andrage for kongen i sagen imod RC, kan adressaten se af hosfølgende supplikation. De skal tage sagen for sig og dømme det, der er lovligt og forsvarligt. Der efter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 868.

7. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om til materialhuset i Kbh. at forskaffe 1.500 skovleskafter og 1.500 hakkeskafter. Derefter osv. Dermed etc. Sjt, 35, 868. K. Indl. 2. aug.

7. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om til materialhuset i Kbh. at forskaffe 1.000 spadeskafter og 15 bøgetræer til hjul i skubkarrer. Derefter osv. Sjt, 35, 868. K., se foreg. Orig. i DKanc. B167C. Indl., se foreg.

7. aug. (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om, at kongen er tilfreds, at Hans Wolfgang, indtil færgehuset ved Vordingborg færgested igen bliver repareret, må bo i huset i Vordingborg, indtil han el. en anden vil tilforhandle sig det billigt, dog at det el. noget det tilhørende ej borttages til andet brug. Dermed etc. Sjt, 35, 868. K.

7. aug. (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om straks at begive sig på rejse til Antvorskov og dér besigtige bygningen, hvad den kan fattes, og overlægge, på hvad manér den bedst igen kan repareres, og når han igen ankommer til Kbh. straks indskikke udførlig relation i Kanc. Sjt, 35, 869. K. Indl. udat.

7. aug. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Steen Hohendorff fik brev anlangende at gennemse Iver Krabbe til Vegholms rgsk. fra den tid, han har været generalproviantkommissarius, og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 35, 869.

7. aug. (Kbh.) Lucas Hansen fik brev om at være tolder i Hals. Kongen antager LH som tolder dér i Jacob Urbansens sted. Han skal i sin bestilling ramme kongens gavn og bedste og hindre skade. Kongen bevilger ham til årlig løn 400 rd. Hvorimod han intet skal godtgøres til fortæring el. anden omkostning til at klarere sine regnskaber. Det skal begynde fra brevets dato. JR, 13, 162. K.

7. aug. (Kbh.) Henrik Thott fik brev anlangende jomfru Alheit von Pahlen. Hun har andraget, at hun i 3 år intet har bekommet af den hende bevilgede genant af Havreballegård len. HT skal på ansøgning lade hende komme det, tagende hendes kvittering, hvilket skal blive godtgjort. JT, 14, 248. K. Indl. 6. aug.

7. aug. (Kbh.) Christen Skeel og Niels Kaas fik brev om at være afd. Mogens Sehesteds børns værge. Der skal med forderligste foretages skifte ml. MSs arvinger. Adressaterne skal møde til stede og på skiftet være Axel Mogensen Sehesteds værge, havende i agt, at han vederfares det, ret er, og siden til ham el. hans værge overlevere det, han med rette kan tilkomme. Dermed etc. JT, 14, 249. K.

Lige sådan befaling fik NK om at være værge for Jens Sehested på skiftet.

8. aug. (Kbh.) Jørgen Rasmussen Juel fik efter begæring for tro tjeneste i Kbh.s belejring bevill. til at være fri for borgerlig og byens bestillinger, hvor han i rigerne nedsætter sig. Dog skal han udgive told og accise el. anden konsumtion ligesom andre undersætter. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 633. K. Incl. 18. juli.

8. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af Jonas Trelund at annamme 400 rd. og siden levere dem til oberstlt. von Liebrecht og Knud Sivertsen Urne på deres resterende traktement, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive dem godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 869. K.

8. aug. (Kbh.) Christoffer Lindenov m.fl. fik brev om at rette sig efter K.M.s udgivne pantebrev anlangende det gods, der er udlagt. Kongen har til dr. Hans Svane efter pantebrev, dat. 28. aug. 1659,¹ udlagt nogle af kronens gde og gods i adressatens len. Dermed etc. Sjt, 35, 869. K.

Lige sådant brev fik Johan Christoph von Korbitz anlangende Jørgen Reitzer, tysk cancelliforvandter, efter pantebrev dat. 10. juli 1660. JCvK anlangende Kort Henrik Mercker (Merkel), efter pantebrev dat. 15. dec. 1659. Lige sådant brev fik Ove Skade, Oluf Brockenhuus, Jørgen Seefeld anlangende HS, efter pantebrev dat. 13. dec. 1659. Lige sådant brev fik JCvK anlangende HS, efter pantebrev dat. 11. dec. 1658.

1) Ingen af de i brevet nævnte pantebrev ses i KB.

8. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om til hver lensmand, i hvis len noget gods er udlagt til pant i Kbh.s belejring, at levere en underskrevet fortegnelse over det, som befindes at være udlagt, med specifikation af, hvem der har annammet godset. Dermed etc. Sjt, 35, 870. K.

8. aug. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Jørgen Friis fik brev om det allerførste muligt at begive sig til Dragsholm len og syne og besigtige slottet og dets tilliggende gods' beskaffenhed, hvorledes det befindes at være medfaren af de svenske, så og optegne det, der findes af øksne, køer, får, svin o.a. fæmon på lenet og dets gods, så og hvor meget der er sået til hver gård, at de derefter kan taksere, hvor meget enhver bonde det år kan tåle at udgive i landgilde og tiende. De skal optegne alle øde gde på lenet, med specifikation af, hvor mange der befindes tilforn at være forskånet for skat el. i anden måde har haft frihed. Dersom nogen af bønderne skulle vægre sig ved at betale landgilde el. a. udgift efter den takst, som de sætter, skal de tage det ved eksekution. Siden skal de til Sivert Urne levere slottet og lenet, som det forefindes, og deres forretning skal i det allerseneste være tilende inden aug. måneds udgang. De skal i Kanc. indskikke relation om det, de forretter. Dermed etc. Sjt, 35, 870. K. Incl. 27. aug.

8. aug. (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev anlangende Peder Skov af Rønneby i Blekinge. PS er gjort tilsagn af Kaj Lykke, som skal være næst berettiget til jus vocandi til [Vester] Skerninge og Hundstrup sogne i Fyn, om at måtte lade sig høre til nævnte præstekald. Det begiver sig så, at PS ej inden de 6 uger formedelst en el. anden umulighed el. usikkerhed i disse tider kan komme frem for at lade sig høre. LJH skal anordne, at der bliver opholdt dermed, indtil han snarest kan komme. Dermed etc. FT, 7, 388. K. Incl. 6. aug.

9. aug. (Kbh.) Rasmus Hansen, smed i Everdrup, fik efter begæring bevill. til at lade sin søsters lig optage af jorden og nedtage hendes hoved af stagen og hæderligen lade begrave i kirkegården. Forbydendes etc. SjR, 24, 634. Incl. 26. juli.

9. aug. (Kbh.) Dragsholm lens bønder fik privilegier på deres gårdes bygning. Dragsholm len er i forledne fejdetid mesten blevet øde og ruineret på huse og bygninger, så de ej så snart igen kan hjælpes og bringes på fode, med mindre der i tide bliver tænkt på middel og råd. Kongen har overvejet det og fundet for godt ved dette å.b.s kraft at tilbyde alle, som begærer og har lyst til at antage en af kronens gårde i lenet, at de enten opbygger den af nyt, hvor ingen huse er på stedet, el. og at alle de, som allerede er bosiddende på de gårde, der endnu er ved magt og ikke nedbrudt, og som fremdeles vil blive dér, efter denne dag skal nyde al den frihed, som kronens bønder har på Kbh.s og Fre-

deriksborg len, nemlig at bygningen skal følge dem, deres børn og arvinger som ejendom til evig tid, og at de må sælge og gøre sig den så nyttig, som de allerbedst ved og kan og ej være pligtig til at sætte byg-fældighed på gården, som tilforn er sket. Men når nogen, som ejer og besidder bygningen, dør, skal de fæste den jord og eng, som af arilds tid har ligger dertil, og ellers holde gården ved hævd og velbygget, så som de selv kan have gavn af. Desligeste beflitte sig på at anlægge humle- og frugthaver. På det at sådant desto sikrere kan befordres, skal lensmanden på Dragsholm len have fuldmagt til på kongens vegne at give dem, som sådant begærer, stadfæstelsesbrev på at nyde nævnte privilegium og frihed for arvinger og efterkommere. Thi forbyder etc. SjR, 24, 634. K. og Indl., se Sjt, 35, 870 (brev 2).

9. aug. (Kbh.) Sivert Urne, lensmand, fik brev om, at bønderne dér i lenet kun må få hjul- og bygningstømmer af lenets skove. Kongen kommer i erfaring, hvorledes kronens skove i hans len i fejdetiden næsten skal være ruineret og afhugget og i synderlighed vildtbanen i Ods h. Kongen har anset for godt, at ingen af kronens og lenets underliggende bønder el. a. efter denne dag skal bevilges noget til ildebrændsel dér uden sær bevill., men de skal nøjes med tørv el. købe på fremmede steder, hvor der er godt forråd. Dog må bønderne forundes hjultømmer og bygningstømmer i de store skove ved Holmstrup, hvor SU eragter, det kan ske til mindst skovskade. Det brændevod, SU behøver til sin egen husholdning, skal bønderne over hele lenet være forpligtet til at tilføre ham af Holmstrup skove. Sjt, 35, 871. (Udt.: CCD, VI, 441-42). K., se Sjt, 35, 870 (brev 2).

9. aug. (Kbh.) Sivert Urne fik brev anlangende Niels Nielsen i Holbæk om det korn, han allerede har forstrakt el. herefter forstrækker til lenets bønder. Kongen kommer i erfaring, hvorledes SU efter befaling 1658¹ og hos NN har købt et temmeligt parti byg, som samme år er blevet forstrakt kronens bønder på Dragsholm til såkorn efter nævnte befaling, hvorpå SU skal have udgivet brev og obligation, at han nævnte år til Martini skulle blive betalt, tønden for 2 rd., hvilket formedelst den besværlige krigstilstand ikke er efterkommet. SU skal gøre sit bedste til at forskaffe NN betaling for kornet hos bønderne, som har oppebåret det, i dette og næstfølgende år, så han ingen skade skal lide, anseende, at han skal have optaget den største part af kornet hos andre og selv bliver krævet derfor og erbyder, at såfremt det gamle bliver betalt, vil han på ny gøre forstrækning, og bedst muligt hjælpe lenet til rette med

såcorn. Dersom nogen af bønderne, som har bekommet kornet, i kriggen måtte være blevet forarmet el. øde el. bortdøde, så deres anpart ikke kan bekommes, skal han betale dette af lenets indkomst. Derfor uden skal han handle med NN, at han vil forstrække bønderne i lenet det, de kan behøve til deres sæd og underholdning af korn, proviant, jern o.a. varer, eftersom enhvers nød og trang kræver, hvorfor han frem for andre må nyde betaling hos dem, der bekommer det, af deres bo og gods. Dermed etc. Sjt, 35, 872. K., se Sjt, 35, 870 (brev 2).

1) Ses ikke i KB.

9. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Provianthuset at lade kongens drabanter hver bekomme 1 måneds proviant, så og 1 måneds besoldning til at købe fornødent brændevad for. Dermed etc. Sjt, 35, 873. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. udat.

9. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre mag. Peder Holm, præpositus i Kommunitetet, indvisning i Ebeltoft told for 860 rd. efter den med ham gjorde afregning, dog at han bekommer det, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 873. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 6. aug.

9. aug. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om at lade sine pantsatte bønder på Amager hver til Kbh. føre 1 læs af kongens hør fra Islev mark. Dermed etc. Sjt, 35, 873. K. Incl. 9. aug.

9. aug. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om at erkyndige sig om, hvilke toldere, toldbetjente el. visiterere der i den sidste svenske fejde har taget tjeneste hos de svenske el. og haft bestall. hos dem, og indskikke en fortegnelse i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 874. K.

9. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Bodil Pedersdatter og Told Pedersen.¹ Kongen har denne gang benådet på livet det kvindfolk, som af adressaterne for tyveri var dømt fra sin hals, såfremt hun igen tilstiller Adolf Nielsen de varer, som hun har frastjålet ham el. og betaler hans skade. Han beklager sig for kongen, at hun ikke har efterkommet det. De skal tilholde hende at gøre det, el. at hun udjages af byen og forvises landet. Dermed etc. Sjt, 35, 874. Incl. 2. juli, 7. aug. og udat.

1) Dette navn i overskriften har i brevtæksten formen Adolf Nielsen og i Incl. formen Tolff Nielsen, skrædder.

9. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om nogle penge, som Friderich Stipper fordrer af Diderik Langhorst. DL er i retten dømt til at deponere 115 rd. 2 mk. 12 sk., som han er FS skyldig for fragt af en galiot. Kongen er tilfreds, at pengene må overleveres til FS imod kaution. Dermed etc. Sjt, 35, 874. Incl. 6. aug.

9. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende det, Claus Holst Drabant har suppliceret. Hvad denne har suppliceret, kan JCvK se af hans hosføjede supplication. Han skal hjælpe ham til rette, så vidt ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 874.

9. aug. (Kbh.) Markor Rodsteen, oberstlt. over Tøjhuset, fik brev om af dette at lade oberst Mogens Krags regiment være følgagtig 150 musketter med banteler, 100 flinterør med tasker, 100 kommisdegener med gehæng, 50 hele piker, 50 kasseletter med krydsremme, dertil 50 kasketter. Sjt, 35, 875. K. Incl. udat.

9. aug. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om til Lovis Trap og Henrik Traps fuldmægtige af Amsterdam at lade være følgagtig de 33 stykker, som ligger ved toldboden, og forskaffe dem nødvendige pramme, folk o.a., som for betaling kan føre stykkerne til skibs. Dermed etc. Sjt, 35, 875. K.

9. aug. (Kbh.) Kaptajn på toldboden Fit (Vit) Jansen fik brev om ingen skiberum at lade komme ud el. ind gennem bommen, førend de kan fremvise toldseddel underskrevet af tolderen el. toldbetjenten på toldboden. Sjt, 35, 875. K.

9. aug. (Kbh.)¹⁾ Hugo Lütow fik brev om, at hopperne og de unge foler i tilkommende vinter skal gå på skoven m.v. om stutteris anordning. Kongen erfarer, at i Antvorskov len skal være mangel på fourage. Han er tilfreds, at hopper og unge foler tilkommende vinter må gå på skoven, dog at der bliver forfærdiget et skur og deri hække, så deres foder kan henlægges dér, når det gøres fornødent. Hvad anlanger de unge foler og heste, som går på bovens, skal forholdes dermed som tilforn. Den, som forstår stutriet, uddeler dem, mens de unge heste skal staldes på samme manér som tilforn, og stutmesteren gøre anstalt, hvorledes de skal fodres med havre, hvorfor HL skal gøre et overslag, hvor meget havre der gøres fornødent. Dermed etc. Sjt, 35, 875. K. Incl. 4. og 8. aug.

1) Efter brevet står: Hr. Henrik Bielke fik brev om at begive sig til Norge anlangende at forrette adskilligt dér, findes i No. Tegn. den 10. aug. 1660.

9. aug. (Kbh.) Erik Quitzow fik brev om at begive sig til Nyborg og forblive dér som kommandant og lade bygge og reparere på fæstningen. Dermed etc. FT, 7, 388. K.

9. aug. (Kbh.) Fru Sofie Reedtz, enke efter Valdemar Lykke, fik brev om at måtte forestå Mette Lykkes værgemål. Jørgen Lykke har til SR godvilligen afstået værgemålet, som VL nogen tid har forestået for ML, og som nu tilkommer JL som hendes rette lavværge. Kongen er tilfreds, at SR må forestå det, så at MLs gods og indkomst ikke forringes. Forbydendes etc. JR, 13, 162.

9. aug. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev anlangende Christoffer Spystrup (Spistrup) og Rye Mølle. GR skal til CS udvise så meget bygningstømmer, som han har fornødent til reparation af møllen. Desligeste skal han tilholde bønderne deromkring, både i sit og i Silkeborg len, at hjælpe til, så dæmningen til mølledammen straks kan blive repareret. Dermed etc. JT, 14, 249. K.

9. aug. (Kbh.) Ove Thott fik brev om at reducere sit regiment til 4 kompagnier, til hvilken ende han til kongens efterretning skal indskikke en rulle over alle sine officerer. Han skal da blive videre forstående, hvilke der skal forblive i tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 249. K. Indl. udat.

9. aug. (Kbh.) Hans Skade fik brev om, at udygtige ryttere skal være til fods. Han skal give ordre til alle oberster til hest, at de skal levere alle de udygtige ryttere, øvrige knægte og store drenge, som opholder sig ved deres regimenter og kompagnier, til rekruttering af regimenterne til fods og i det mindste til hvert kompagni 10. Dermed etc. JT, 14, 250. K. Indl., se foreg.

9. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med oberstlt. Frederik Ulrik von Adelibssen om det, han endnu kan tilkomme. Dermed etc. JT, 14, 250. K.

Lige sådan ordre fik OP om oberst Jochim Körber.

10. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere Sello Marselis for de 6.000 rd., han efter hr. Joakim Gersdorffs beviser har udgivet. Dermed etc. Sjt, 35, 876. K. Indl. 24. dec. 1659-17. marts 1660, 10. april og udat. (2).

10. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev anlangende oberst Gorgas og Helsingørs borgerskab. Hvad prætension G har ladet andrage for kongen imod borgerskabet, kan de se af hans hosfølgende fortegnelse til Henrik Bielke. EH skal erkyndige sig derom og ved retten lade tiltale dem, som befindes skyldige, så G vederfares billig restitution. Dermed Sjt, 35, 876.

10. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at kongen er tilfreds, at han hos sig må beholde det kompagni, som skulle være gået til Korsør. Befalendes etc. Sjt, 35, 876. K. Incl. 9. aug.

10. aug. (Kbh.) Henning Pogwisch og Henrik Lange fik brev om at taksere afd. hr. Mogens Sehesteds gård Mullerup. Skifte skal med forderligste foretages efter MS. Adressaterne skal straks begive sig til hans gård Mullerup og takserer dens bygning. Det, de gør, skal de under deres hænder give beskrevet klarligen fra sig til de interesserede. Dermed etc. FT, 7, 389. K. Incl. udat.

10. aug. (Kbh.) Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om at udtage et rgsk. af Tyge Sandbergs beseglede gods. Adressaterne skal med forderligste begive sig til Odense for dér at opbryde TSs forseglede gods efter Anders Sandbergs anvisning og deraf uddrage og registrere de regnskaber, som angår TSs kompagni, og som kongen bør gøres rigtighed for. De skal tilstille AS regnskaberne tillige med den derover gjorte registrering, som de skal befatte under deres hænder og signeter, og igen besegle godset. Dermed etc. FT, 7, 389. K. Incl. udat.

10. aug. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om til færgemændene i Rødby af kronens næstbeliggende skove at lade udvise 32 træer, som kan være dygtige til bygningstømmer, så de igen kan bygge og reparere færgerne. Desligeste 10 træer til knæ og indtømmer, så de med forderligste igen kan forfærdiges. Dermed etc. SmT, 8, 242. K. Incl. 30. juli og 3. aug. (2).

10. aug. (Kbh.) Peder Lange og Christen Skeel fik brev om at være kommissarier på skifte efter afd. hr. Mogens Sehested. Der skal med forderligste foretages skifte efter MS. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at overvære skiftet, havende indsende med, at samtlige arvinger vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille

dem ved endelig dom. Det, de gør, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befallingen. Dermed etc. JT, 14, 250. K. Indl., se FT, 7, 389, 10. aug.

10. aug. (Kbh.) Claus Juel m. fl. fik brev om at være afd. hr. Mogens Sehesteds børns værge. Der skal med forderligste foretages skifte efter MS. Adressaten skal møde til stede og være Axel Sehesteds værge, havende i agt, at han vederfares det, ret er, og når skiftet er til ende, skal han overlevere værgemålet til hans rette lavværge. JT, 14, 251. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik Malte Sehested om at være jomfruerne Karen Sehesteds, Sofie Sehesteds og Margrethe Sehesteds værge på skifte. Item Jørgen Enevoldsen Seefeld om at være jomfruerne Jytte Sehesteds og Anne Margrethe Sehesteds værge.

10. aug. (Kbh.) Laurids Below og Erik Lunov fik brev om at taksere Mogens Sehesteds gårde. Skifte og deling skal med forderligste foretages efter MS. Adressaterne skal begive sig til alle hans gårde i Nørrejyll. og taksere deres bygning. Det, de gør, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. JT, 14, 251. K. Indl., se JT, 14, 250, 10. aug.

10. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at begive sig til Norge og kommunikere med statholderen og Jørgen Bielke, 1. Om tilstanden dér og garnisonens underholdnings ringe middel. 2. Om militiens underholdning i Norge og fæstningernes bygning, 3. Ved hvad middel tømmer inden vinter kan bringes til Kbh. De skal med forderligste begive sig til Norge og kommunikere statholderen og JB tilstanden i Kbh., så og garnisonens underholdning, og hvor ringe middel der vides, så og om militiens underholdning dér i riget og fæstningernes bygning og reparation. I særdeleshed også ved hvad middel fornødent tømmer med mindste bekostning kan tilvejebringes og inden vinteren komme ned til palisader o.a. forsikring. Siden skal de straks begive sig ned igen, så de kan være der før stændernes forsamling i staden den 8. sept. Cum claus. consv. NT, 10, 293. (Tr.: No. Rigs-Reg., 399). K.

11. aug. (Kbh.) Hans Hansen på Samsø fik fred. Det er for kongen andraget, hvorledes HH, barnefødt på Samsø Bispegård, ved sandemændstov er svoret fra sin fred som Mette Jørgensdatter Allerøds ba-

nemand. Han begærer derfor, at han igen må nyde sin fred, eftersom det skal befindes, at nævnte kvinde skal have været et forargeligt menneske, og intet trygt vidnesbyrd skelligt er bevist over ham. Kongen har af gunst bevilget ham dette, så han ubehindret må blive i kongens lande, og sandemændstovet ikke skal komme ham til skade. Forbyndes etc. SjR, 24, 636. K. (3 versioner). Incl. 8. aug.

11. aug. (Kbh.) Dorthe, afd. hr. Peders i Årslev, som skal være blevet voldtaget, fik efter begæring bevill. til frihed for åbenbart skrifte. Forbyndes etc. SjR, 24, 636. Incl. 20. nov. og 30. nov. 1659.

11. aug. (Kbh.) Kongen antager hr. Erik Mogensen som hofprædikant. EM har lovet at skikke sig i alle måder efter ordinansen efter den ed, han har svoret kongen. Når behov gøres, om kongen rejser noget steds, og han bliver tilsagt at følge, da har kongen med dette å.b. bevilget ham til pension 300 rd., til kostpenge hver måned 16 kur.dl., 2 sædvanlige hofklædninger, 30 dl. til husleje, så og til 2 vognheste hver måned 20 kur.dl., hvilket skal begynde fra brevetts dato og endes årsdagen derefter og således år for år forfølges. Det skal gives ham af Rtk. Bedendes etc. SjR, 24, 636. (Tr.: KD, III, 503). K.

11. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev anlangende Anne Christensdatter Bloch af Bergen. Hvad ACB har ladet andrage for kongen, kan EH se af hendes hosfølgende supplikation. Han skal forhjælpe hende til rette mod den specificerede løjtnant Peter Graf anlangende det, hans hustru er hende skyldig. Dermed etc. Sjt, 35, 876.

11. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev anlangende en Henning Henningsen, rådmand i Sønderborg, tilhørende skude, som de svenske har taget og solgt til Hans Hansen i Helsingør. Kongen har bekommet 2 intercessionskrivelser fra fru Anna, hertuginde af Sønderborg, på vegne af Henning H anlangende en skude, de svenske i forleden fejde har frataget ham og solgt til Hans H, om hvis beskaffenhed Henning H selv ved at berette. EH skal så vidt billigt forhjælpe ham til rette. Dermed etc. Sjt, 35, 877. K. Incl. 7. juli.

11. aug. (Kbh.) Dr. Johan Vandal fik brev om forrige ordre¹ anlangende at indføre akter i protokollen vedkommende bispen [Hans Svane] og dr. Christen Ostenfeld. Kongen kommer i erfaring, at de endnu ikke har efterkommet hans befaling² sub dato Kbh. den 2.

aug. anlangende af protokollen og kopibogen at kassere og udslutte det, som HS har besværet sig over, men agter at lade samme på ny indføre i protokollen, hvoraf videre uvenlighed kan forårsages. Kongens alvorlige befaling er, at JV uden videre forhal el. konsultation skal efterkomme ordren, på det kongen ikke skal forårsages at tage anden resolution, eftersom han ikke gerne ser, at nogen uenighed ml. universitetets membra ved sådan indskrivning skal forårsages el. fermenteres. Dermed etc. Befalendes etc. Sjt, 35, 877. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 04, RA. Incl. 12. (2), 15., 21., 22., 23. og 27. juli og 4. og 11. aug.

1) Se ovf., s. 224. 2) Se ovf., s. 267.

11. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at betale skarpretteren i Kbh. 20 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 878. K. (3). Incl. udat.

11. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende Marcus Bielefeld [kantor].¹ MB har for kongen ladet andrage, at han endnu resterer sin besoldning. OP skal så vidt muligt lade ham den være følgagtig. Dermed etc. Sjt, 35, 878. K. Incl. udat. (2).

1) Efter Incl.

11. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om Mikkel Lange-mack anlangende Johan von Acken. ML har for kongen ladet andrage, hvorledes han har tiltale til JvA, som skal foregive at være borger i Odense, af årsag, at han skal have indført et pant i kramvarer, som han ej kan bevise at have fortoldet noget steds. Adressaterne skal med første tage sagen for sig og kende forsvarligen derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 878. Incl. 11. aug.

11. aug. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om straks at lade sine i Kbh. liggende tropper marchere derfra til Holsten. Dermed etc. Sjt, 35, 878. K., se Sjt, 35, 878, 11. aug. (brev 1).

11. aug. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om at begive sig til Fyn og dér forekomme al disordre, som kan forefalde ved reduktionen dér. Dermed etc. Sjt, 35, 878. K., se Sjt, 35, 878, 11. aug. (brev 1).

11. aug. (Kbh.) Dr. Hans Svane, mag. Johannes Bremer og mag. Matthias Foss fik brev anlangende deres census om nogle supplikationer,

som de tilskikkes. De skal med første indstævne parterne for sig og derpå efter dokumenter, som de fremviser, give deres census og tilstille kongen den. Dermed etc. Sjt, 35, 879.

11. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Morten Mikkelsen anlangende det, han befindes at tilkomme hos kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 879. K. Incl. aug.

11. aug. (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev anlangende indkomst til Elsebeth Bødgers. Nygård, som tilforn har været forundt EB, er nu bortpantet fra kronen. Kongen er tilfreds, at hun af SUs lens indkomst igen årligen må nyde så meget, som nævnte gårds landgilde andrager. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 879. K. Incl. udat. (2).

11.¹ aug. (Kbh.) Lensmændene i Danmark på de steder, hvor pante-gods er udlagt, nemlig Ove Skade m.fl., fik brev om at rette sig efter K.M.s derpå udgivne pantebreve. Følgende indvånere i Kbh. har kongen pantsat nogle af kronens gde og gods i adressatens len, efter kongens dem, på efterfølgende dat. givne pantebreve, nemlig 1659, den 22. jan. og 10. og 16. aug. Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm; den 17. april Søren Pedersen; den 16. juli Peder Reedtz. 1660, den 28. febr. Christen Jensen, slagter; den 19. marts JB; den 2. juni Anders Rasmussen, brygger. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 879.

Lige sådant brev fik efterfølgende andre lensmænd til denne dato om alt det gods, der er udlagt af enhvers len, nemlig hr. Sivert Urne, Dragsholm len. Johan Christoph von Korbitz, Kbh.s len. Otte Pogwisch, Frederiksborg og Abrahamstrup len. Gunde Rosenkrantz, Skanderborg len. Hr. Henrik Rantzau, Dronningborg len. Niels Banner, Åkær. Henning Pogwisch, Stjernholm. Hugo Lützow, Antvorskov. Jørgen Kaas, Rugård. Ejler Holck, Kronborg. Corfitz Trolle, Bøvling. Jørgen Reedtz, Tryggevælde. Ove Juel, Mariager Kloster. Erik Banner, Holbæk. Hr. Oluf Parsberg, Vestervig. Kaj Lykke, Ålborg. Erik Rosenkrantz, Kalø. Malte Sehested, Åstrup. Henrik Thott, Århusgård. Niels Rosenkrantz, Jungshoved. Manderup Due, Ørum. Hans Friis, Silkeborg.

1) Kopibogen har datoen 16., men K. er både i tekst og påskrift dateret 11. aug.

11. aug. (Kbh.) Mogens Høg fik brev om penge til nogle personer i Fyn, som gjorde kundskab. Hans Tønnesen, Rasmus Hansen, vagtmeester, og Niels Jørgensen Vikkelsø har bevist kongen deres gode tro og

villige tjeneste, da Fyn af Guds nådige bistand blev erobret fra fjenden. Kongen har derfor tilsagt enhver af dem 100 rd., som er tilsammen 300 rd. MH skal lade dem give dette af lenets indkomst, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. FT, 7, 389. K. Orig. [11. aug. samt 29. aug., se flg.] i Odensegård lensark., LAO. Indl. 8. aug. (jf. FT, 7, 392, 30. aug.).

Lige sådant brev fik MH den 29. aug. anlangende at lade Peder Arensen og Jon Ingelsen (Ingildsen) hver bekomme 100 rd.

11. aug. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at lade Hans von Ahlefeldt være sin kaptajnl. og folk dér fra landet følgagtig, så de kan marchere til Holsten. Dermed etc. SmT, 8, 242. K.

11. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om den gård, hr. Otte Thomsen, sognepræst til Ølst¹ og Haslund sogne, er forundt. Det er for kongen andraget, at den gård, hvorpå OT den 14. juli 1660 har bekommet kongens bevill., imidlertid, mens præsten solliciterede kongen derom, skal være bortfæstet af ridefogeden. Da gården er bortfæstet førend kongens bevill., skal HR anordne, at bonden igen bekommer sit fæste, og at gården er OT følgagtig efter kongens brev. JT, 14, 251. K. Indl., se JT, 14, 250, 10. aug.

1) Kopibogen har *Øløf*.

11. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Hans von Ahlefeldt anlangende det, han befindes at tilkomme. Dermed etc. JT, 14, 252. K.

12. aug. (Kbh.) Anders Steensen, smed, Roskilde, fik bevill. af fred. AS har for kongen ladet andrage, hvorledes hans bror Christen Steensen, smedesvend, for nogle år siden er død af en uheldig hændelse, da han vredeligen søgte AS. Derfor er han af 16 mænd svoren fra sin fred. AS har hos kongen anholdt om sikkert lejde og fred, formenende, at CS selv har været årsag til sådan ulykke, idet han både drukken og med vred hu er kommet ind i ASs hus, hvor denne stod ved sin esse med et arbejde i hænder, og har løbet til en dragen kårde, som med odden var stukket i loftet, for at overfalde ham med denne. Da AS for at forekomme ulykke ville formene ham dette, er de gerådet i tumult, hvor kården er kommet ned af loftet og faldt ml. dem begge med odden opad, hvoraf formenes, at CS uden ASs hænders gerning skal have fået sin bane, eftersom hullet var midt på låret

og gik lige opad hans bug. Kongen forunder AS fred og lejde, så han i alle måder er utiltalt. Thi forbyde osv. SjR, 24, 637. K. Indl. 30. jan. 1656.

12. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende, at Jens Mouridsen skal være byfoged. JCvK skal i Joakim Gersdorffs fravær til byfoged i Kbh. indsætte JM i stedet for Claus Ravn, som er forordnet til rådmand dér. Dermed etc. SjT, 35, 880. K.

12. aug. (Kbh.) Albertus Matthisen fik brev om straks at begive sig til Hørsholm og Ebbekøb og besigtige gårdenes bygning og gøre overslag over det, det gøres fornødent at reparere, og give det beskrevet fra sig. SjT, 35, 881. K.

12. aug. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om til tårnet ved slottet at forskaffe ydermere jern for 1.000 rd., hvilket kongen tillige med det, han allerede har forskaffet, vil lade ham betale. Dermed etc. SjT, 35, 881. K. Orig. i Rtk. 216.200.

12. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at kommandere Basien til Korsør. Kongen har erfaret, at EH har kommanderet Cicignon og hans kompagni til Korsør. Han skal beholde kompagniet hos sig og i stedet kommandere Bs kompagni derhen. Dermed etc. SjT, 35, 881. K.

12. aug. (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev om at anordne, at de kommanderede folk af Ulrik Frederik Gyldenløves regiment, som bliver kommanderet til Kbh., bekommer en måneds underholdning med sig af deres kvarter. Dermed etc. SjT, 35, 881. K.

13. aug. (Kbh.) Melchor Föhl Sach fik bestall. som skovrider i Jungshoved len, som blev gjort ord for ord efter hans formand Claus Hendrichsens bestall., som findes i Sjæll. Registre 1650, fol. 443.¹ Dat. Kbh. 13. aug. 1660. SjR, 24, 638. K. Indl. 1. aug. 1) Jf. KB 1650, 219.

13. aug. (Kbh.) Oluf Brockenhuus fik brev om at følge generallt. Hans von Ahlefeldts folk til Korsør, havende indseende med, at ingen af dem under marchen begår insolence. Dermed etc. SjT, 35, 881. K.

13. aug. (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik brev om straks at begive sig til Dragsholm og dér besigtige bygningen. SjtT, 35, 882. K.

13. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev anlangende at anordne, at afd. Oluf Steenwinckels lig bliver taget ind og begravet i kristen jord. Dermed etc. SjtT, 35, 882. K.

13. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberstlt. Speckhahn om det, han endnu tilkommer. Dermed osv. Befalendes etc. SjtT, 35, 882. K. Orig. i DKanc. B 180.

13. aug. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende fru Regitze Urne, enke efter Jobst Frederik von Papenheim til Søholt, om en gård, som hun begærer, og som skal tilhøre kongen. FvA skal erklære sig om gården og lade den taksere, om han eragter, den kan forundes hende. Dermed etc. SmT, 8, 242. K.

14. aug. (Kbh.) Mogens Ibsen, tolder i Frederikssund, fik efter begæring bevill. til forskånsel for rådmandsbestilling i Slangstrup og at være fri for besværing, imens han er tolder, og nyde samme frihed dér som andre toldere, så længe han ingen borgerlig næring bruger. SjrR, 24, 638. K. Indl. 22. juli og 14. aug.

14. aug. (Kbh.) Christoffer Parsberg til Jernit fik bestall. som prinsens kammerjunker. Kongen har forordnet CP til at være prinsens kammerjunker. Han skal forestå sin betroede bestilling med største flid og omhyggelighed efter den ed, han har gjort. Kongen giver ham til årlig besoldning 300 rd., så og månedspenge til 3 rideheste og årligen sædv. hofklædning selvtredje, hvilket skal begynde fra dato. Rentemestrene befales at give ham nævnte pension. SjrR, 24, 639. K.

14. aug. (Kbh.) Mag. Jørgen Ejlersen, rektor i Kbh., fik å.b. om onera i forledne krig og forskånsel fremdeles derfor. Kongen har nogle år forleden anset for godt at befale,¹ at JE for sin flittighed og skikkelighed skulle nyde gang og sæde med professores på akademiet. Kongen kommer nu i erfaring, hvorledes han derudover forledne fejdetid er graveret med adskillige kontributioner og indkvarteringer, som alle andre af kirkernes og skolernes membra doctentia har været forskånet for, ham alene undtaget. Kongen eragter ikke billigt, at han for denne kgl. benådnings skyld skulle være højere graveret end an-

dre kirke- og skoletjenere, helst eftersom han ingen særdeles løn nyder af akademiet, mens han forvalter skolen. Han befindes og i den forgangne fejde- og belejringstid uden løn at have betjent skolen med flittig læsning og daglig opvartning. Kongen vil ikke have noget af den forskånsel betaget, som andre kirke- og skolens personer imidlertid har nydt, men bevilger, at de kontributioner, indkvarteringer o.a. onera, JE til byens garnison og dens konservation i disse tider har udstået videre end andre ministerii og scholæ membra docentia, skal godtgøres ham af krigskommissarierne og nøjagtigt udlæg ske. Kongen vil have ham og hans efterkommere rectores scholæ Hafniensis ydermere forskånet for alle oneribus militaribus et civilibus, som præsterne i staden o.a. skoletjenere. Forbydendes etc. SjR, 24, 639. K. Indl. udat.

1) KB 1654, 154.

14. aug. (Kbh.) Peder Helsingør fik brev om fred. Nærværende PH har ladet andrage for kongen, hvorledes han i forleden krigstid er geråden i klammerier og slagsmål med en skræddersvend i Helsingør, som havde begivet sig til fjendens parti og natten efter dette er fundet liggende død. PH har ladet ansøge om fred og beskærmelse imod den dødes slægt og venner. Kongen har forundt, at han må nyde fri og sikker fred og lejde i hans lande og i alle måder være fri og utiltalt for gerningen. Thi forbyde osv. SjR, 24, 641. K. Indl. 12. aug. og udat.

14. aug. (Kbh.) Hr. Niels Sørensen, sognepræst til Rødovre, fik bevill. til penge af kirken. NS har ladet andrage for kongen, hvorledes han forleden krigstid formedelst fjendernes indfald ganske er blevet plyndret og ruineret. Efter ansøgning bevilger kongen, at NS til noget af sin skades oprejsning må bekomme 1 rd. af hver kirke i Sjæll., som har nogen formue. Kongen befaler lensmænd, præster, kirkeværger o.a., som er rådig over kirkens indkomst, at de lader NS bekomme 1 rd. af hver kirke. Ej gøres osv. SjR, 24, 641. Indl. 6. og 8. aug.

14. aug. (Kbh.) K.M.s obligation til Johan Liebrecht von Henschen, oberstlt. over Kongens Livregiment til hest. Kongen er blevet JLvH og hans arvinger for gjort krigstjeneste 5.226 rd. 16 sk. skyldig efter med ham gjort afregning. Nok efter en anden afregning 1.908 rd. Kongen lover for sig og efterkommere at lade dette betale. SjR, 24, 642. K. Indl. 22. marts og 1. aug.

14. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende mag. Jørgen Ejlersen, rector scholæ i kongens residensstad Kbh. Kongen har bevilget JE at få udlæg for den kontribution, indkvartering o.a. onera til byens garnison og dens konservation i forledne krigstider, som han har udstået videre end andre ministerii et scholæ membra docentia, og som ikke allerede er betalt. De skal godtgøre ham udlæg og kvittere ham. Dermed etc. Sjt, 35, 882. K.

14. aug. (Kbh.) Christoffer Bille og Sivert Brockenhuus fik brev anlangende at åbne afd. Casper Gersdorffs bo. De har tilforn registreret og forseglede CGs løsøre. De skal igen åbne det, på det det kan ses, hvorledes det er beskaffent, og om intet er bortkommet, og når det er gennemset, skal de igen forsegle det. Dermed etc. Sjt, 35, 882. Indl. udat.

14. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at dømme i en sag for Jens Sørensen Sibsted og Jens Poulsen af Nørrejyll. Hvad nærværende JSS og JP har ladet andrage for kongen, kan de se af deres hosføjede supplikation. De skal tage den dér specificerede sag for sig og dømme forsvarligen. Dermed etc. Sjt, 35, 883.

14. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at lade kongens enspænder Nicolaus Cotherius af Klædekammeret bekomme noget af sine resterende hofklædninger. Dermed osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 883. K. Orig. i DKanc. B 179P.

14. aug. (Kbh.) Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind fik brev om at levere slotsfogeden grev Corfitz Ulfeldts kufferter. De har bekommet kongens befaling¹ til at begive sig til Frands Speckhahn for dér at registrere det gods, som findes tilhørende CU, og levere det til kongen. Denne er tilfreds, at de forseglede de kufferter, som findes dér, og indtil videre leverer dem til slotsfogeden på Kbh.s Slot. Dermed etc. Sjt, 35, 883. K.

1) Se flg. brev! Dette er, som det synes, skrevet først.

14. aug. (Kbh.) Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind fik brev om hr. Corfitz Ulfeldts forseglede gods hos Frands Speckhahn. Kongen har vis forsikring om, at mere af CUs og hans hustrus gods endnu skal være i FSs gemme. De skal straks begive sig til ham og alvorligen tilholde ham og hans hustru, at de fra sig leverer alt, som de begge el.

enhver for sig har i forvaring, tilhørende ham el. hende. Dersom de ikke godvilligen gør det, skal de sige til hans hustru, at det er kongen vitterligt, at noget af CUs el. hans hustrus formue findes i hendes kammer, som hun selv alene har nøglen til, og alvorligen foreholde hende, at hun godvilligen overleverer det, såfremt hun ikke selv vil stande til rette. Det, der således findes, skal de straks forsegle og selv overlevere til kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 883. K.

14. aug. (Kbh.) Joakim Walspurger fik brev om af Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind at annamme 2 forseglede kufferter og 2 flaskefoder, som tilhører grev Ulfeldt, og beholde det hos sig til anden anordning. Sjt, 35, 884. K.

14. aug. (Kbh.) Erik Quitzow til Sandagergård, oberst, fik brev på Ejlby¹ og Melby² tiender i Fyn. Kongen har efter begæring bevilget, at EQ sin livstid kvit og frit må oppebære tienden af kongens part af nævnte tiender. Hvorimod han efter egen erbydelse er forpligtet til at lade afskrive 1.800 rd. af sin resterende fordring. Forbydendes etc. FR, 6, 347. Indl. udat. og 3. aug.

1) Kopibogen har *Edelby*. 2) Kopibogen har *Medelby*.

14. aug. (Kbh.) Å.b. om, at Viksnæs præstekald må annekseres til Tårs kald. Det andrages for kongen, hvorledes Viksnæs præstekald i Loll. i forledne fejdetid mesteparten er ruineret, så sognet ej alene kan holde en præst. Præstegården er endog øde og skal af sognefolket for armodsskyld ikke igen kunne opbygges. Efter begæring bevilger kongen, at kaldet må annekseres til Tårs kald, som nu skal være ledigt, og begge sognene betjenes af én præst. SmR, 7, 137. K. Indl. 7. og 11. (2) aug.

14. aug. (Kbh.) Henrik Gyldenstjerne fik brev på Han herreds og Mors' provsti, som vakerer efter Iver Jacobsen Krabbe. HG må bruge og beholde det med al rente og rette tilliggelse frit og uden afgift. Dog skal han årligen lade høre regnskaberne i alle kirkerne og have indseende med, at kirkerne i alle måder sker skel og fyldest og bliver holdt vel ved magt, og at deres rente alene bliver anvendt til deres gavn og bedste. Thi forbyde osv. JR, 13, 163. K.

14. aug. (Kbh.) Rasmus Sørensen fik efter begæring bevill. til at have Maren Andersdatter. De har i langsommelig tid været trolovet, og nu befindes de at være beslægtet i 3. led. De skal dog først bevisliggøre, at

de ej er hinanden nærmere beslægtet, så og for benådningen give noget til næstliggende hospital efter deres formue og lensmandens sigelse. Forbydendes etc. JR, 13, 163.

14. aug. (Kbh.) Poul Felding fik bestall. som skovrider i Koldinghus len.¹ Kongen antager breviseren, PF, at være skovrider i Anst h i Koldinghus len og ellers så vidt uden for herredet, som han kan. Han skal dér intet dyr skyde el. ødelægge, lille el. stort. Kommer han over nogen, som skyder el. ødelægger dyr, el. befindes nogen gående med lange rør uden for alfarvej i skovene, skal han gøre sit bedste til, at han kan blive dem mægtig og føre dem til Koldinghus. Kan han ikke blive deres overmand, skal han følge efter dem og opspørge, hvem de er el. tilhører, og siden tilkendegive det for lensmanden, og ikke se igennem fingre med nogen. Findes nogen krybskytter af almuesfolk, som fordrister sig til i kronens skove at skyde el. ødelægge dyr el. at gå med lange rør uden for alfarvej, og kan han ikke blive dem mægtig, og vil de ikke give ham besked, hvem de tilhører, har han fuldmagt til at skyde et lod i dem og ikke lide tiltale el. skade. Det er ham under højeste straf forment selv at skyde dyr. Han skal have indseende med, at ingen holder geder, som kan løbe ind i skovene og gøre skade på underskoven. Kan han finde nogen geder, og de tilforn er forbudt, må han skyde dem el. lade dem drive til Koldinghus. Han skal også skyde hunde. Han skal efter sin ed forholde sig troligen. Hermed skal lensmanden også have indseende og befale ham, hvor vidt han skal have tilsyn på skovene. Han skal være til stede, når nogen skov udvises af skovfogederne efter lensmandens af denne underskrevne seddel og selv have skovmærket at mærke de træer med, som skovfogeden udviser. Han skal være lensmanden på Koldinghus hørig og lydig. Han skal ej forurette nogen af kronens bønder, og dersom slig brøde findes, skal lensmanden lade ham straffe. Han skal give agt på, at kronens told ikke fordrives. For sin umage bevilges han lige sådan løn og besoldning som sin formand før ham. Lensmanden på Koldinghus befales årligen at give ham dette. JR, 13, 164. K. Indl. juli.

1) På K. anføres, at formanden Henrich Wichmands bestall. var udgået 1634, ord efter ord efter formandens 1626, fol. 78. (Se KB 1633-1634, 531, og 1624-1626, 621-22).

14. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om Gabriel Gomez' indvisning næst efter ham selv. Kongen har 1658 den 9. maj¹ gjort GG og hans arvinger og cessionarer og fuldmægtige indvisning i Riberhus toldkiste

for 19.395 rd. foruden det, som han endnu kan restere af forrige assignation dér efter kongens assignation, og heraf skal intet være betalt. Derefter er givet en anden assignation på 10.000 rd. til HS selv, hvoraf han allerede skal have oppebåret en del. Uanset GG har søgt præference, eftersom hans assignation er ældre, så har han dog godvilligen samtykket, at HS nyder prioriteten før ham, så HS for det resterende skal gøre sig betalt af de allerførste toldintrader. Dog med det ekspres forbehold og kgl. tilsagn, at GG, hans arvinger, cessionarer el. fuldmægtige skal blive kontenteret straks efter HS, efterhånden som tolden indkommer, så HS ej skal lade noget udgive til nogen anden, som har assignation før GG el. herefter, bekommer det, førend han er afbetalt. HS skal rette sig efter denne befaling, som under ingen prætext skal blive kontramanderet. Dermed etc. JT, 14, 252. K.

1) Se KB 1658, 215.

14. aug. (Kbh.) Kommissarier¹ på skifte efter jomfru Johanne Lykke fik brev. Der skal med forderligste foretages skifte efter afd. JL. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at overvære skiftet, havende i agt, at samtlige arvinger vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde til den berammede tid, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 253. K. Indl. 10. aug.

1) If. K. Jørgen Seefeld til Visborggård og Niels Parsberg til Lynderupgård, idet den oprindelig førstførte, Niels Kaas til Bækmark, er streget ud, da han fik særligt brev, jf. følgende brev.

14. aug. (Kbh.) Niels Kaas fik brev om at være jomfru Karen Lykkes værge på skifte efter afd. jomfru Johanne Lykke, havende i agt, at hun vederfares det, ret er, og siden at overlevere hende det, hun med rette tilkommer. Dermed etc. JT, 14, 253. K. Indl., se foreg.

14. aug. (Kbh.) Viborg Kapitel fik brev anlangende Jens Rodsteen. Kongen har forundt JR et præbende i Viborg Kapitel efter hans forlekningsbrev. Da han stedse har været forhindret i kongens tjeneste og endnu er okkuperet deri, så han ej efter kapitlets statutter kan indstille sig dér, er kongens vilje, at han dog lige ved andre kapitularer dér

skal nyde alle immuniteter, friheder og indkomster, visse og uvisse, fra forleningsbrevets dato, såsom han allerede har aflagt sin ed efter statutterne. Dermed etc. JT, 14, 254. K.

14. aug. (Kbh.) Mag. Hans Brochmand fik brev om at ordinere Peder Knudsen. Det er for kongen andraget, hvorledes der er nogen tvist om et præstekald, hvortil en person ved navn PK er kaldet. Kongen er tilfreds, at HB må ordinere ham, dog forbeholden enhver sin ret, som kan præterdere noget. Dermed etc. JT, 14, 254. K.

15. aug. (Kbh.) Christian Daa og Mogens Krag fik brev om at levere Jørgen Reedtz Tryggevælde. Kongen har forlenet JR med dette. De befales og får fuldmagt til, når afd. Christen Skeels arvinger leverer lenet fra sig, at være til stede og til JR overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., deslige at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarenende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til JR. Sjr, 24, 642. K. Incl., se Sjt, 35, 887, 15. aug. (brev 4).

15. aug. (Kbh.) Befaling til Tryggevælde lens bønder til at svare Jørgen Reedtz. Kongen hilser kronens bønder under lenet. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare JR, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Sjr, 24, 643. K.

15. aug. (Kbh.) Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind fik brev anlangende Corfitz Ulfeldts gods, som skal være hensat i byen. Kongen erfarer, at Frands Speckhahn og hustru skal have givet underretning om noget gods, som tilhører CU, nemlig at en del skal være hensat hos mester Rickert, kapellan til Vor Frue Kirke i Kbh., en del hos Kirsten, enke efter dr. Morten, i Studiestræde og en del hos en pige tjenende hos Steen Reedtz' hustru, hvilket gods FSs hustru har lovet at lade hente ind i sit hus og levere adressaterne. Disse skal annamme godset af hende og forsegle det og mod kvittering overlevere det såvel som det forrige til slotsfogeden med specifikation. De skal alvorligen tilholde FSs hustru, at hun tilkendegiver det, hun enten selv har i huset af CUs el. hans hustrus gods el. véd, hvor er kommet hen, efter-

som kongen har vis forsikring, at det har været i hendes gemme, såfremt hun ej selv vil stande til rette. Desligeste skal de alvorligen formane de 2 personer, som hun har angivet, at de i lige måde tilkendegiver, om noget er dem bevist om CUs gods i byen, hvor det skulle findes, om de enten selv har el. véd, hvor det er. Dermed etc. Sjt, 35, 884. K.

15. aug. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Ove Juel fik brev om rytteriets underholdning i Sjæll., Loll., Falster og Møn efter den trykte ordinans, dat. 9. aug. Kongen har befalet¹ at lade reducere militien i riget, så at i Sjæll., Loll., Falster og Møn bliver bestående 1.280 heste, nemlig Dronningens Livregiment til hest, som skal reduceres til 8 kompagnier, og Prinsens Regiment i lige måde til 8 kompagnier, hvert kompagni på 80 enspændere. Adressaterne skal forlægge dem til underholdning i landene efter hosfølgende trykte ordinans, nemlig 2 ryttere i hvert kirkesogn over alt i provinserne. Hvis det ikke strækker til, da skal de fordele de øvrige såvel som alle officererne i Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 885. K.

1) Se ovf., s. 272.

15. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forordne Rasmus Hansen el. Johannes Jacobsen til birkefoged i Kregme birk. Kongen kommer i erfaring, at Jens Lassen, admiralitetsråd, skal have forordnet en birkeskriver over Kregme birk i Frederiksborg len. Eftersom kongen ikke er ham nogen højhed el. rettighed over birket gestændig, helst sligt vedkommer hverken ham el. nogen anden, med mindre det er ham anslaget el. bevilget, så skal OP igen afsætte den af ham forordnede birkefoged og enten igen forordne RH efter kongens forrige befaling,¹ el. JJ, om han findes dygtig dertil, om det ikke allerede er sket. Dermed etc. Sjt, 35, 886. K.

1) Se ovf., s. 215.

15. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om ved uvildige mænds syn og vurdering at levere Blasius Kyhn Ovre Mølle i Frederiksborg len, som kongen har forundt ham efter udgivet brev. Dermed etc. Sjt, 35, 886. K. Indl. 14. aug.

15. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anslå Jens Lassen andet gods i stedet for Ovre Mølle. Blasius Kyhn har for kongen ladet andrage, at JL i sin afregning bl.a. skal være anslagen Ovre Mølle, som for

nogen tid siden er bevilget BK. De skal lade JL anslå lige så meget gods igen, som møllen andrager, eftersom kongen vil, at BK skal nyde den. Dermed etc. Sjt, 35, 886. K. Orig. i DKanc. B 179P.

15. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade forfærdige den brøstfældighed, der findes på slotspræstens residens. Dermed etc. Sjt, 35, 887. Orig. i DKanc. B 179P. K.

15. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Jacob Petersen, kongens kammertjener, i sin afregning tillige godtgøre 2.088 rd. for rhinskvin, han har leveret i 1657 til kongens hofholdning efter adresaternes udgivne kvitteringer. Desligeste må han godtgøres rente af sin hele fordring, 7.051 rd. 3 ort 14 sk., fra den gjorte afregnings dato, og til han bliver betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 887. K. Orig. i Rtk. 216.221. Indl. 11. aug.

15. aug. (Kbh.) Axel Urup og Hans Schack fik brev om at fordre oberst Jochim Körber for sig og af ham tage relation om, hvorledes belejringen af fæstningen Nakskov er gået til, og hvordan siden akkord er blevet sluttet, med alle circumstantier, som er passeret, hvorom de skal indskikke deres erklæring. Dermed etc. Sjt, 35, 887. K.

15. aug. (Kbh.) Jørgen Reedtz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter sin ansøgning må holde hus i de øverste værelser på Tryggvælde, indtil de underste kan blive repareret. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 887. K. Indl. 14. aug.

15. aug. (Kbh.) Joakim Walspurger fik brev om af Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind at annamme det forseglede gods tilhørende grev Ulfeldt, som de overleverer ham, tagende specifikation på, hvor mange kufferter o.a. pakker der er, og kvittere dem. Sjt, 35, 888. K.

15. aug. (Kbh.)¹ Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han må forløves at komme til Kbh. 8 dages tid for at forrette sine ærinder. Dog skal han tilforn anordne, at intet forsømmes i hans fraværelse. Dermed etc. SmT, 8, 242. K.

1) Efter brevet står: Hr. Axel Urup og Hans Schack fik brev anlangende relation af Jochim Körber om Nakskovs overgang, findes i Sjæll. Miss. den 15. aug. 1660.

15. aug. (Kbh.) Gabriel Gomez fik brev om forskånsel i Koldinghus og Ribe told efter hans bevis¹ og begæring for en anselig sum. Kongen bevilger, at GG, når han til kongens tolder i [Kolding] toldsted giver sin kvittering, må være forskånet for udgift i rede penge af de øksne o.a., som efter hans egen hånd og skriftlige begæring kommer gennem toldstedet og skulle fortoldes. Denne sum skal i fremtiden dekorteres ham i hans afregning af den assignation, som kongen tilforn har meddelt ham. Denne bevill. skal forblive ved magt, indtil han er betalt for 10.246 rd. 7 sk., som han er assigneret for, med tilsagn, at det ej skal kontramanderes el. kontradiceres, førend han er afbetalt. Kongen befaler tolderen dér at notere det, som dér angives af øksne el. a. efter GGs hånd el. skriftlige begæring, og at tage bevis og lade sig fornøje med deres bevis efter GGs begæring i stedet for rede penge. Forbyndes etc. JR, 13, 166. K. Incl. 13. dec. 1655, 28. sept. og udat. (2).

Lige sådant å.b. fik GG anlangende øksne o.a. igennem Ribe toldsted for 19.395 rd. NB imellem disse 2 tegn [] Ribe i stedet for Kolding.

1) Se KB 1655, 383-84.

15. aug. (Kbh.) Bevilling til opsættelse af fru Sidsel Friis' begravelse 14 dage over de ordinære 3 uger. JR, 13, 167.

15. aug. (Kbh.) Jens Kjeldsen, bartsvær i Skive, fik å.b. JK har ladet andrage for kongen, hvorledes han af afd. hr. Ebbe Ulfeldt, fordm befalingsmand på Skivehus, samt af borgmestre og råd i Skive for nogle år siden er kaldet til at betjene indbyggerne i byen og lenet med sin kunst. Efter hans angivende findes adskillige fuskere i byen og lenet, som betager ham hans næring med koppen og åreladen. Kongen bevilger ham efter borgmestre og råds derpå givne brev, at han sin livstid må bruge borgerlig næring dér i byen, så og dér og i lenet alene nyde al fortjeneste med kopper og åreladen og kirurgi, som dér kan forefalde. Kongen befaler lensmanden, borgmestre og råd og alle, som i lenet el. byen har nogen befaling, at de straffer alle dem, som lader sig bruge, ham til forhindring, med kopper, åreladen el. anden kirurgi. Ladendes det etc. JR, 13, 167. K.

15. aug. (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om Gabriel Gomez' assignation næst efter Hans von Ahlefeldt. Kongen har 1658, den 19. juni,¹ gjort GG, hans arvinger og cessionarer el. fuldmægtige indvisning i

Kolding toldkiste for 10.246 rd. 7 sk. efter kongens udgivne cession, og herpå skal intet være betalt. Derefter har HvA erhvervet en anden assignation årligen på 2.500 rd. i samme toldkiste, hvoraf han allerede skal have oppebåret en andel dette år. Uanset GG formedelst hans assignations ældre datum har søgt præferencen, har han alligevel samtykket, at HvA før ham årligen nyder prioriteten, og af toldens allerførste intrader gør sig betalt for det, han endnu kan restere af de 2.500 rd. for dette år, såvel som og efterfølgende år først for nævnte penge. Dog med det ekspres forbehold og kgl. tilsagn, at GG, hans arvinger, fuldmægtige el. cessionarer skal blive kontenteret straks efter HvA, efterhånden som tolden indkommer. SB skal rette sig efter denne befaling, som under ingen prætext skal blive kontramanderet. Dermed etc. JT, 14, 254. K. Incl. 15. aug., 16. sept. og udat.

1) 19. må være fejl for 15., se brev af denne dato i KB 1658, 267; jf. også KB 1658, 313 og 314.

15. aug. (Kbh.) Jørgen Kruse og Ove Juel fik brev anlangende kommission ml. hr. Henrik Rantzau og Henrik Thott. Der er nogen tvivlagtighed ml. HR og HT, hvorvidt HT billigen bør gives for ladegårdens bygning til Dronningborg Slot efter kongens miss. Da de har begæret kongens befaling til adressaterne, beder han dem og giver dem fuldmagt til med forderligste at indstævne parterne for sig og enten forhandle ml. dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom anlangende, hvorvidt HT bør have for nævnte bygning af HR. Det, de forhandler el. gør, skal de give beskrevet fra sig under deres hænder og signeter. Dermed etc. JT, 14, 255. K. Incl. 13. aug.

16. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at det kommanderede rytteri, som er befalet¹ at komme ind i byen, kommer kvarter, med forsikring, at de ej i fremtiden skal være borger-skabet til præjudice på deres privilegier, men at det vil anordne deres verpflegung og underholdning. Dermed etc. SJT, 35, 888. K.

1) Ses ikke i KB.

16. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om dyrest muligt at sælge alle kongens artilleriheste, undtagen 24, hvilke han skal levere til kongens vognmester, og beholde pengene for de solgte heste. Dermed etc. SJT, 35, 888. K.

16. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at det svenske egetømmer og planker må bruges ved Frederiksborg. Kongen erfarer, at broerne og bygningen af tømmer ved Frederiksborg Slot er meget ruineret og fordærvet. Han er tilfreds, at OP må lade det tømmer, som de svenske i sidste fejde har ladet hugge, og som nu findes i lenet, føre til slottet og bruge til dette. Dermed etc. SJT, 35, 888. K. Incl. 15. aug.

16. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende gods, Thomas Thomsen, øverste renteskriver, og Evert Funck i Kbh. har begæret til pant. Kongen har til dem pantsat af kronens gde og gods i OPs len, efter breve af følgende dato, nemlig: 1660, den 9. aug. EF, og den 13. aug. TT. Derefter osv. Befalendes etc. SJT, 35, 889. K.

16. aug. (Kbh.) Skibskaptajn Oluf Thuesen fik brev om med hos sig havende skib at føre den herværende brandenburgske gesandt Marwitz fra Kbh. til Lybæk. SJT, 35, 889. K.

16. aug. (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev anlangende betaling af Duarte de Lima. DdLs enke og arvinger har for kongen ladet andrage, hvorledes CL forholder dem de penge i Spanien, som de efter oprettede kontrakter tilkommer, uanset at CL for lang tid siden skal have oppebåret dem. CL skal uden videre ophold erlægge dem el. deres cessionarer el. fuldmægtige de penge, som de tilkommer, efter at han først har betalt sig selv det, han tilkommer. Dermed etc. SJT, 35, 889. K. Incl. 14. aug. og udat. (2).

16. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade kongens staldmester Nicolaus von Merlow bekomme 20 favne af den ved, som står ved Vedbæk. Dermed etc. SJT, 35, 890. K.

16. aug. (Kbh.) Å.b. om forbud mod i 1 års tid at lade tage nam og vurdering hos Hindsgavl lens bønder. [Ensydende med brev af 27. juni, FR 6, 343]. FR, 6, 348. (Udt.: CCD, VI, 445). K. Incl. 9. aug. (2).

16. aug. (Kbh.) Tønne Reedtz fik brev om 800 rd. årlig pension for tro og villig tjeneste, som skal erlægges ham af Dueholm Kloster lens indkomst og begynde fra brevets dato. Kongen befaler lensmanden over Dueholm len årligen mod kvittering at erlægge TR dette. JR, 13, 168. K. Incl. 7. aug.

16. aug. (Kbh.) Johannes Cuntzius, kurfyrsten af Brandenburgs hofprædikant, fik brev på første vakerende kannikedømme i Århus Kapitel. Kongen bevilger JC, at han efter kapitlets statutter må bekomme første kannikedømme, som vakerer i Århus Domkirke, med bønder, herlighed, rente og rette tilliggelse samt locum sessionem et optionem. Dog så, at han skal aflægge sin troskabsed i kapitlet og bo og residere ved domkirken, når han ikke længere er i kurfyrstens daglige tjeneste og gøre slig tyngte og tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kannikker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Desligeste skal han holde den residens, han bekommer, ved god bygning og holde bønderne ved lov, skel og ret og ikke besvære dem med usædvanlige pålæg, ej heller forhugge skovene til upligt. Forbyndendes etc. JR, 13, 169. K.

16. aug. (Kbh.) Laurids Lunov og Hans Wulf Milheim fik brev om at være kommissarier på skifte efter afd. Christen Lange til Rønnovsholm. Der skal med forderligste foretages skifte ml. fru Karen Brockenhuus, enke efter CL, og hendes børn. Adressaterne befales at møde til stede, hvor skiftet skal foretages, såvel som og taksere gårdens bygninger, så og åbne og registrere alt det løsøre, som dér findes under forsegling, o.a. ham tilhørende, havende i agt, at samtlige arvinger og efterleverske vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 256. K. Inld. 31. juli.

16. aug. (Kbh.) Henrik Lange fik brev om at være Christen Langes børns værge. Der skal med forderligste foretages skifte ml. afd. CLs arvinger og efterleverske, Karen Brockenhuus. HL befales at møde til stede på skiftet og være CLs børns værge, havende i agt, at de vederfares det, ret er, og siden overlevere KB det, de med rette tilkommer. Dermed etc. JT, 14, 256. K. og Inld., se foreg.

17. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om efter hosfølgende dokumenter at gøre afregning med hr. Hannibal Sehested for det, han indtil datum befindes at tilkomme af den ham forundte pension, som var

assigneret ham i Ribe og Kolding told. Dermed etc. Sjt, 35, 890. K. Orig. i Rtk. 216.192.

17. aug. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om straks at lade de 2 forordnede orlogsskibe begive sig fra Kbh. til Norge til Henrik Bielke for at afhente det bestilte tømmer og ellers videre at følge hans ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 891. K. (bagpå: 20. aug.).

17. aug. (Kbh.) Christian Christoffer Holck fik brev anlangende sine under det lollandske regiment værende ryttere. Efter CCHs begæring bevilger kongen, at han uden nogen modsigelse igen må tage til sig sine ryttere, som tilforn har stået under det ham betroede loll. landkompagni, hvor han kan antræffe dem, med lige mundering som dem, der har antaget dem. Hvorimod CCH skal være forpligtet til igen at erstatte officererne, hvor rytterne antræffes, deres udgivne hvervepenge. Forbydendes etc. SmR, 7, 138. K. Incl. 15. aug.

17. aug. (Kbh.) Befaling til kommissarierne, Henrik Rantzau, Jørgen Reedtz, Jørgen Rosenkrantz og Ove Juel, om skifte efter afd. Borchert Rud til Sæbygård. Der skal i Kbh. foretages skifte ml. fru Helvig Rosenkrantz, enke efter BR, og hans arvinger, til hvilke hun vil afstå alt sit forleningsgods og det, de kan være berettiget til. Adressaterne befales og får fuldmagt til med forderligste at indstævne de interesserede i Kbh. og da som kommissarier at have i agt, at samtlige arvinger og HeRo vederfares det, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage andre gode mænd til sig og efterkomme befalingen. Ladendes det etc. SmT, 8, 242. Incl. 15. aug.

17. aug. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at kommandere kaptajn Bechman med hans kompagni til Nyborg og besætte skansen igen med soldater, som FvA skal udkommandere af Nykøbings garnison. Dermed etc. SmT, 8, 243. K.

17. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at mønstre oberst Ove Thotts regiment, så officererne derefter kan lade gøre deres afregninger. Dermed etc. JT, 14, 257. K. Incl. 15. aug.

18. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre Mogens Friis indvisning i Frederikstads toldsted i Norge, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt. Først for 2.145 rd. for øksne, som han har leveret til Frederiksodde fæstning, med rente fra den derpå givne kvitterings dato, 1657 den 22. aug. Item for 909 rd. 1 ort 8 sk. for tømmer, som han i belejringen og blokaden har leveret til Kbh.s fæstning, i lige måde med rente fra kvitteringens dato, den 30. jan. 1659, og til betaling sker. Dermed etc. Sjt, 35, 890. K. Incl. udat. og 1. sept.

18. aug. (Kbh.) Å.b. om insolence i Skanderborg og Ålborghus len og lensmændenes fuldmagt, at rette dér. Kongen erfarer, at adskillige insolenser begås i Skanderborg len af den dér logerende soldateske, idet ingen indseende haves med, at der ej fordres mere af bønderne, end de kan afstedkomme, dem til største ruin. På det at sådanne uskikkeligheder kan afskaffes, befaler kongen de officerer, der er indkvarteret dér, at de fremviser ruller til lensmanden, når han begærer det, på det kan vides, hvad folk der er, og hvad de efter krigsordinansen kan tilkomme. Desligeste at officererne tilholder det indkvarterede folk at lade sig nøje med det, der efter bondens vilkår bliver anordnet. Skulle nogen formaste sig til at gøre herimod, har kongen givet Gunde Rosenkrantz fuldmagt til at tage folk i arrest, når deres officerer ikke selv kan være til stede, el. de efter foregående angivende ej vil straffe. Dermed etc. JR, 13, 170. K.

Den 20. ditto lige sådant brev til Kaj Lykke om Ålborghus len.

18. aug. (Kbh.) Jørgen Seefeld fik brev anlangende at erlægge Tønne (Anthoni) Reedtz årligen den ham forundte¹ pension af Dueholm len, nemlig 800 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 257. K.

1) Se ovf., s. 305.

19. aug. (Kbh.) Johan Liebrecht von Henschen fik brev om straks til Kbh. at indskikke rytteren Wentzel, som har gjort nogle exorbitantier, og derhos skal han insinuere de tilhørende dokumenter i krigsretten. Dermed etc. Sjt, 35, 890. Incl. 17. aug.

19. aug. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om Knud Sivertsen Urne, som skal have plyndret en svensk. Hvad der for kongen andrages imod KSU, kan HvA se af hosfølgende dokumenter. Han skal alvorligen til-

holde denne igen at restituere Joachim Ebbel de fra ham tagne varer, såfremt kongen ikke skal forårsages at bruge de midler, som dertil hører. Dermed etc. Sjt, 35, 891. K.

19. aug. (Kbh.) Abigael Hasebart, enke efter Otte Knudsen, fordm borgmester i Odense, fik brev på at være fri for indkvartering. Hos kongen er søgt om konfirm. af brev¹ udgivet af Chr. 4., lyder: Chr. 4. gør vitterligt, at eftersom AH begærer bevill., at hun må være forskånet for al indkvartering, bevilger kongen dette. Dog skal hun som tilforn udgive borgerlige og byens skatter, som hun bliver pålagt, Forbydendes alle etc. Kbh. 5. dec. 1643. Kongen konfirmerer dette brev. FR, 6, 348. K. Indl. 5. dec. 1643 (Chr. 4., Orig.).

1) Ses ikke i KB 1643.

20. aug. (Kbh.) Johan Werdig fik efter begæring bevill. til efter foregående trolovelse og lysning af prædikestolen at vies hjemme i huset til Anne Pedersdatter. Dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende formedelst dette intet afgår. Forbydendes etc. Sjr, 24, 644. Indl. 12. juli.

20. aug. (Kbh.) Hr. Søren Frandsen af Skåne fik brev på af Provianthuset ved Kbh.s Slot årligen at bekomme en dobbelt skipperkost, hvilket skal begynde fra dato. Kongen befaler rentemestrene, at de årligen lader ham bekomme dette. Ej gøres osv. Sjr, 24, 644. K. Indl. 15. aug.

20. aug. (Kbh.) Nicolaj Teller fik bevill. til at opfiske skibe, stykker o.a. Kongen har befalet¹ nærværende NT at opfiske alle skibe, stykker o.a., som kan bekommes i Øresund under vandet. Kongen befaler enhver, hvis tjeneste han kan behøve, så vidt muligt at være ham behjælpelig heri. Ej gøres osv. Sjr, 24, 645. K.

1) Jf. ndf., s. 310.

20. aug. (Kbh.) Mag. Jacob Fincke, professor på Kbh.s Universitet, fik efter begæring brev om at måtte nyde jus emeritū professoris og det stipendium, han nu har, indtil universitetets gods igen kan komme på fode, og samtlige professorer bekommer deres stipendia. Dog skal han efter egen erbydelse lade forsørge professionen i sit sted ved en smuk, skikkelig og lærd mand, så at intet for hans skyld bliver forsømt. Sjr, 24, 645. K. Indl. 16. aug.

20. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev anlangende døde legemer på marken. Det andrages for kongen, hvorledes en del menneskers døde legemer skal findes liggende her og der på marken, og en del skal af de svenske være henrettet og lagt på hjul og stejle, formedelst de ville bevise kongen og deres fæderneland troskab. JCvK skal anordne, at de døde legemer føres bort og bliver begravet på den stedet tilhørende kirkegård, hvor de ligger. Dermed etc. Sjt, 35, 891. K. Incl. 17. aug.

20. aug. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at Karen Bille, afd. Falk Gøyes, uden betaling må bekomme det begravelsessted, der er udvist dér. Dermed etc. Sjt, 35, 892. K. Incl. 20. aug.

20. aug. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade en galiot fra Bremerholm med 550 favne 6 tom. tykt tov og 3 blokke med hus og 3 tridsler følge Nicolaj Teller, så og en båd til at opfiske stykker o.a. skibsredskab i Øresund. Hvorimod NJ af ham på kongens vegne skal lade annamme den 3. part af alt det, der bliver opfisket. Dermed etc. Sjt, 35, 892. K. Incl. udat.

20. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at lade oldfruen på Kronborg levere det hør, hun skal spinde, efter at det tilforn er rengjort i byen. Dermed etc. Sjt, 35, 892. K.

20. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Jacob Petersen, kammertjener, indvisning i tiendedælers afgift og i den visse savskat med tredjepengeforhøjelse søndenfjelds i Norge, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt, for 7.051 rd. 3 ort 14½ sk. med rente fra den derom gjorde afregnings dato, den 17. aug. 1660, og til betaling sker. Dermed etc. Sjt, 35, 892. K. Orig. i Rtk. 216.221.

20. aug. (Kbh.) Tyge Below fik brev om, at kongen er tilfreds, at Ludvig Koch, færgemand ved Assens, uden vederlag må følgagtig være en af de 3 af de svenske erobrede pramme, som han eragter tjenligst, såfremt ingen prætension er af nogen derpå. Befalendes etc. FT, 7, 390. K. Incl. 22. juli og udat.

20. aug. (Kbh.) Frederik Banner fik brev på Alrø og Endelav [Engelov] og Gylling by. Kongen bevilger med dette å.b. Niels Banner [til Tybjerggård] og hans søn FB deres livstid kvit og frit uden nogen afgift

de 2 øer Alrø og Engelau [Endelave] og derforuden hele Gylling by, alle i Åkær len. Hvilket FB skal nyde med al herlighed og landgilde, rente og rette tilliggelse. Det skal begynde fra Philippi Jacobi 1660. Kongen befaler bønderne på øerne og i byen at svare FB el. hans fuldm., givende ham deres årlige landgilde, gæsteri, sagesfald, ægt og arbejde og al anden rente, som de tilforn har givet kongen. Ej gøres osv. JR, 13, 171. K. Orig. i DKanc. B 165A, IV 2.

20¹. aug. (Kbh.) Ove Giedde fik brev om at erklære sig om noget gods, jomfru Anne Sehested begærer. Hvad AS har ladet andrage for kongen, kan OG se af hendes supplikation. Han skal erklære, om godset efter hendes begæring kan forundes hende, og indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 257.

1) Kopibogen har den 18., men K. den 20.

20. aug. (Kbh.) Manderup Due på Ørum, item Jørgen Seefeld, Corfitz Trolle og Malte Sehested fik brev anlangende assignation til Henrik Würger, kongens faktor i Lybæk. Kongen har gjort HW indvisning i adressatens lens indkomst for 13.268 rd. 2½ ort for det, kongen er ham skyldig, og det på følgende måde: Han skal i 7 år hvert år af nævnte kapital betales 1.895 rd. 2 ort 1½ sk. med al rente, såvel som af den efterstående sum, at beregne fra den 22. jan. 1659, enten i penge el., om det begæres, i korn el. a. varer, som kongen plejer at bekomme, og for den pris, som det gælder efter landkøb. Hvilket skal leveres i de næst ved søkanten liggende køb- og ladesteder. Det skal begynde fra Philippi Jacobi 1661 og siden årligen kontinuere frem for alle andre assignationer, som intraderne kan være gjort, og kontinuere indtil Philippi Jacobi 1668, til hvilken tid pengene med påløbne renter, 6 pct., skal være betalt. Kongen befaler MD at efterkomme assignationen. Tagende kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. JT, 14, 258. K. Incl. 22. jan. 1659 (3).

Lige sådant brev fik JES anlangende 8.204 rd. og deraf årligen at betales 1.172 rd. af Dueholm len. CT fik brev anlangende 3.955 rd. og deraf årligen at betales 565 rd. af Bøvling len. MS anlangende 3.136 rd., deraf årligen at betales 448 rd. af Åstrup len.

20. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om afregning med Susanna Schmellen anlangende det, hun kan have at fordre for hendes afd. husbonds gjorte tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 259. K. Incl. 17. aug.

21. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende hr. Hannibal Sehesteds pensions indvisning i norske tolde. Kongen har bevilget HS til årlig pension af Norges tolde til hver Philippi Jacobi dag 3.000 rd. og til hver Martini ligeledes 3.000 rd., tilsammen 6.000 rd., at begynde fra førstkommende Martini 1660, da hans afregning på den forrige pension er sluttet. Desligeste har kongen på hans begæring bevilget, at Johan Garman i hans fraværelse må annamme og selv kvittere på nævnte sum at betale ham af et el. andet toldsted, hvor bedst kan være forråd, Drammen undtaget, som er anvist dronningen. Sådanne JGs kvittanser skal annammes og godtgøres i Rtk., ligesom de havde været udgivet af HS selv. JG skal uden nogen undskyldning forholde sig med betaling til nævnte tider frem for alle andre assignationer. Hvilket osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 892. K. Orig. i Rtk. 216.192.

21. aug. (Kbh.) Hr. Axel Urup fik brev om at være værge for fru Elisabeth Augusta, enke efter Hans Lindenov. Der skal med forderligste holdes skifte efter afd. fru Kirsten Munk. AU skal møde til stede på skiftet og være EAs værge og befordre, at hun vederfares det, billigt er, og efter at skiftet er overstanden overlevere værgemålet til den, det tilkommer. Dermed etc. Sjt, 35, 893. Indl. 2. aug.

21. aug. (Kbh.) Jens Lassen, admiralitetsråd, fik brev om at levere 23 al. klæde til at klæde et kammer i Danske Kanc., som Jens Juel har nøgle til, med et dækken til bordet, hvorfor kongen vil betale JL. Sjt, 35, 894. K.

21. aug. (Kbh.) Oberstlt. over Tøjhuset Markor Rodsteen fik brev om til orlogsskibet Nældebladet at lade være følgagtig 4 jernstykker på 4 pd., 20 jernkugler på 4 pd. til hvert stykke, 8 taljer, 4 broger, 2 kobberladeskovle med viskere og forsætter, 4 stilholter, 8 håndspigre, 4 fisk, 16 terser, 4 blyplader, 1 centner krudt, 3 lispd. forladning, 2 bøger karduspapir, 4 musketter, 8 banteler, 4 flinterør, 8 skibspamperter, 8 skålpd. blykugler, 10 små bundter lunter. Sjt, 35, 894. K. Indl. 21. aug.

21. aug. (Kbh.) Materialsriver på Bremerholm Knud Walter fik brev om til orlogsskibet Nældebladet at lade være følgagtig 2 nøgler sejl-garn, 2 bånd merling, 50 4-tom.søm, 1/2 pot bomolie, 6 synåle, 1/4 pd. sytråd. Sjt, 35, 894. K. og Indl., se foreg.

21. aug. (Kbh.) Tømmerskriver el. dæleskriver Bertel Marske fik brev om til fæhuset, som kongen lader opsætte på Ibstrup, at lade følge 20 tyltver dæler. Sjt, 35, 895. K. Indl. 20. aug.

21. aug. (Kbh.) Henrik Markdanner fik brev om at forestå sin søster, jomfru Anne Markdanners værgemål. Det er for kongen andraget, hvorledes hans søster ej, som det sig bør, skal forestå sit værgemål efter kongens forrige bevill.,¹ idet hun ruinerer og forkommer sin ejendom. Desligeste har hun ej heller betalt sin tilfaldne gæld på søskendeskifte, hverken hovedstol el. renter. Item skal hun imod loven gæld-sætte sig i stor vidtløftighed. HM skal påtage sig hendes værgemål. Dermed etc. FT, 7, 390. Indl. 17. aug.

1) Ses ikke i KB.

21. aug. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev anlangende jomfru Mette Kaas til Himmestrup om Mammen kirketiende, som bønderne forholder hende. Kongen kommer i erfaring, at bønderne i Mammen sogn i hans len uagtet Ulrik Christian Gyldenløves fæstebrev til MK på Mammen kirketiende og kongens konfirm.¹ deraf forholder hende tienden. OG skal foreholde bønderne, at de tilfredsstiller hende for det, hun tilkommer efter recessen af nævnte tiende, fra den tid, hun har bekommet den i fæste, og på kongens vegne alvorligen befale dem, at de herefter udgiver deres tiende til hende, og at de leverer fra sig det fæstebrev, som de af fogden har fået på denne tiende. Dermed etc. JT, 14, 259. K. Indl. udat.

1) Se KB 1657, 129.

23. aug. (Kbh.) Christian Petersen, feltskærer, fik efter begæring bevill. til at være fri for skat og tyngge. CP, som har tjent under militien, må være fri for skat o.a. tyngge, så vidt hans håndværk vedkommer, i hvilken købstad han nedsætter sig, så længe han ingen borgerlig næring bruger. Forbydendes etc. Sjr, 24, 646. K. Indl. udat.

23. aug. (Kbh.) Jonas Trellunds kvittering. JT har til kongen erlagt 800 rd. for 8 års frihed til hvalfangst o.a. fiskeri under Island efter kongens derpå givne brev, dat. 18. juli 1660.¹ Han skal med dette være kvitteret de 800 rd. Sjr, 24, 646. K. Indl. 14. aug.

1) Ses ikke i KB.

23. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med skipper Johan Haresen Snach af Enkhuizen anlangende det, han har leveret i korn til kommissarierne i Fyn. Sjt, 35, 895. K.

23. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Christoffer Marchgraf af Bergen anlangende det, han har indleveret til garnisonen i Nyborg. Dermed etc. Sjt, 35, 895. K. Inkl. 17. aug.

23. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende at dømme i en sag om Herman Schrøder. Hvad HS har ladet andrage for kongen, kan adressaten se af hosfølgende supplikation. De skal lade sagen indstævne for sig og dømme det, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 895.

23. aug. (Kbh.) Jens Mouridsen, byfoged i Kbh., fik brev om at lade optage den kvindeperson, som nu nylig skal være druknet i en brønd, så hun kan begraves i kirkegården. Sjt, 35, 895. Inkl. 20. aug.

23. aug. (Kbh.) Hr. Ove Giedde fik brev om, at kongen er tilfreds, at stykkerne af skibet Spes må opbringes på land. Befalendes etc. Sjt, 35, 896. Inkl. 23. aug.

23. aug. (Kbh.) Hans Oldeland og Niels Rosenkrantz fik brev om at registrere Kjeld Langes gods. Jomfru Vivike Lange og jomfru Elisabeth Lange har begæret denne befaling til adressaterne. De skal straks el. med forderligste begive sig til afd. KLs efterladte løvsøre, som står under forsegling i Kbh., åbne forseglingen og registrere det, der findes, og give forretningen beskrevet under deres hænder og signeter til VL og EL. Dermed etc. Sjt, 35, 896. Inkl. 21. aug.

23. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at forordne hofret ml. Johan Lehn og hofmønsterskriver Hans Boysen. Dermed etc. Sjt, 35, 896.

23. aug. (Kbh.) Laurids Skinkel og Christian Christoffersen Urne fik brev om af Ejler Høgs skrin at udtage nogle breve anlangende Dallund og levere fru Karen Krabbe. Adressaterne skal forføje sig til Odense og der i afd. EHs logement åbne nogle af hans skrin og udtage de breve og dokumenter, der findes anlangende Dallund, og under deres hænder levere dem til KK, som Dallund skal være pantsat til, og igen forsegle skrinene. Dermed etc. FT, 7, 390. Inkl. 15. aug.

23. aug. (Kbh.) Erik Kaas, Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev anlangende Odenses og Nyborgs graverende indkvartering. Det er for kongen andraget, at de 2 byer mere end andre graves med indkvartering. De skal lade lighed gøre, så de ej har årsag at beklage sig. Dermed etc. FT, 7, 390. K. Indl. 12., 13., 15., 17. (3), 18. og 21. aug. og udat.

23. aug. (Kbh.) Henning Pogwisch fik brev anlangende fordring af Johan Lehn, residensstaden Kbh., efter Ulrik Christian [Gyldenløve]. Hvad JL har ladet andrage for kongen, kan HP se af hans hosføjede supplikation. Han skal være ham behjælpelig med sammen med andre af UC[G]s kreditorer at komme til sin betaling efter landsloven. Dermed etc. FT, 7, 391. K.

23. aug. (Kbh.) Kaløs bønder fik brev om at gøre ægt og arbejde til slottet som tilforn. Kongen hilser kronens bønder i lenet, så mange, som ikke er bortpantet. Han befaler dem strengelig, at de uden nogen undersked retter sig efter til Kalø Slot og underliggende ladegårde at forrette ægt, arbejde og hovning, som de bliver befalet af Erik Rosenkrantz. Ladendes det osv. JT, 14, 259. K. Indl. 27. juli.

24. aug. (Kbh.) Frd. om, at ingen officerer uden kongens el. rigens hofmesters pas skal have fri vogne. Kongen kommer i erfaring, at officererne i hans lande begår stort misbrug af vognmænds vogne så ofte, det lyster dem at rejse noget sted. Kongen har anset for godt at befale borgmestre og råd i købstæderne o.a. vedkommende, at de herefter ikke lader nogen officer, hvem det og være kan, bekomme nogen fri vogn, med mindre de har kongens el. hr. Joakim Gersdorffs pas at fremvise og i det øvrige holder sig efter recessen. SjR, 24, 646. (Tr.: CCD, VI, 445). K.

24. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han forløver de ad interim tilsatte lavværger for afd. Niels Nielsen Drabanters barn, nemlig Claus Holst, drabant, og Jon Haraldsen i spisekælderen, fra nævnte barns værgemål, og derimod tilstiller og overleverer barnet dets tilfaldne [arv] efter rgsk. og kvitteringer til dets rette lavværge og formynder, Laurids Nielsen kornet, boende i Grejs i Koldinghus len, som nu er til stede, eftersom denne formynder alene var forordnet dertil i denne belejring. Dermed etc. SjT, 35, 896. Indl. udat.

24. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende gods, som Jacob Ejlersen, slotsskriver i Kbh., begærer til pant. Kongen har til JE pantsat af kronens gde og gods i Kbh.s len efter ham derpå givet pantebrev dat. 9. dec. 1658. Thi osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 897. K.

24. aug. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om straks at komme til Kbh., hvor han videre skal erfare kongens vilje. Dermed etc. Sjt, 35, 897. K.

24. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at alle i Helsingør skal hjælpe til at underholde garnisonen. Borgerskabet dér har klageligen ladet andrage, at det falder dem for tungt at underholde garnisonen alene. Kongen er tilfreds, at Slingerup og Hillerød hjælper dem med noget, så vidt de kan afstedkomme, hvilket EH i lensmandens fraværelse skal lade skriveren på Frederiksborg Slot forstændige, så det lideligen pålægges dem, og de friholdes for anden indkvartering. Eftersom samtlige borgerskab i Helsingør beklager sig, at en del dér i byen, som bruger borgerlig næring, vil friholde sig fra indkvartering, skal EH lade anordne, at alle, som bruger borgerlig næring, uden forskel også skal hjælpe til pro kvota at underholde garnisonen, og have indseende med, at ingen mod deres vilje besværes af soldatesken med at udgive penge, men at enhver forskaffes underholdning in natura af sin vært. Sjt, 35, 897. K. Incl. 21. aug.

24. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om anordning af adskilligt hen imod kongens ankomst. Kongen er til sinds førstkommende mandag at rejse til Kronborg med de personer, som står på hosfølgende rulle underskrevet af Johan Christoph von Kørbitz. EH skal anordne det, som behøves til senge o.a., så længe kongen bliver dér, eftersom hofmarskalen adviserer ham. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 898. K.

24. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at kongen har forundt hr. Joakim Gersdorff noget egetømmer, som er i vangene ved Kronborg Slot. EH skal efter ansøgning lade ham være det følgagtig og lade det age ud til stranden. Dermed etc. Sjt, 35, 899. K.

24. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev anlangende, at Jens Rosenkrantz og hans hofmester, mag. Christen Lodberg, m. fl. skal bese fæstningen. Kongen har forløvet JR og CL at komme ind i befæstningen for at bese den. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 899. K.

P.S. Kongen er i lige måde tilfreds, at den til Kbh. ankomne gottorpske gesandt Claus von Qvalen, når han begærer det, må oplades på slottet [Kronborg] for at bese det, så og Jørgen Rosenkrantz med sine 2 sønner, Holger og Ove.

24. aug. (Kbh.) Christen Hansen, tolder i Assens, fik bevilget at være fri for byens besværing i Assens. CH har for kongen ladet andrage, hvorledes han graveres med indkvartering og byens besværing. Efter ansøgning bevilger kongen, at CH dér må nyde lige sådanne privilegier og friheder, som recessen og toldordinansen tillader andre. Thi forbyde etc. FR, 6, 348. K.

24. aug. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende Odenses borgere og afskaffelse af stabspersoner, lindring af indkvartering og ingen besværing med pengeudgift imod frd. Borgerskabet i Odense har ladet andrage for kongen, at stabspersoner ej efter kongens forrige befaling¹ er afskaffet. OP skal straks gøre det, om det ikke er sket. I lige måde skal han om muligt forlindre borgerskabet, så de 88 ryttere, som de beklager sig ej at kunne underholde, proportionaliter forlægges i de andre købstæder dér. Så og anordne, at borgerskabet ej besværes med pengeudgift imod deres vilje, når de forskaffer enhver underholdning efter den udgangne frd., ej heller at havre el. fourage fordres af dem førend videre anordning, men at rytteriet indtil i okt. lader sig nøje med græs. Dermed etc. FT, 7, 391. K. Incl. 24. aug.; og se FT, 7, 390, 23. aug. (brev 2).

1) Ses ikke i KB.

24. aug. (Kbh.) Christoffer Bille fik brev om at måtte sælge sin brors gård. Han har for kongen ladet andrage, at der intet andet middel findes til aflæggelse af hans afd. bror Steen Billes gæld end at sælge hans hgd. Billeshave med tilliggende bøndergods. Kongen beder ham afhænde gården til den, der vil give mest derfor, og deri i alle måder søge bøndernes gavn og bedste. Dermed etc. JT, 14, 260. K. Incl. 22. aug.

25. aug. (Kbh.) Ove Skade fik brev om at hjælpe Maren Christensdatter til rette. Hvad MC har ladet andrage for kongen, kan OS se af hendes supplikation. Han skal erkyndige sig om sagens egentlige beskaffenhed, så vidt ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 899.

25. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende de ordrer,¹ som hr. Niels Trolle og Ove Bielke har bekommet om hr. Hannibal Sehested. Hvad breve og ordrer, kongen har givet NT og OB anlangende HS nærværende dags dato, kan adressaterne se af hosfølgende vidimerede kopi. Thi osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 900.

1) Ses ikke i KB.

25. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende borgmester i kongens residensstad Kbh. Hans Nansen og afd. Mikkell Nansens børns indvisning. Kongen er blevet MNs børn 37.032 rd. 3 ort skyldig, efter derom gjorte renteriefregninger. HN, som er børnenes værge, erbyder ydermere dertil at forstrække kongen med rede penge 3.000 rd., islandske fisk for 1.000 rd. og kramvarer for 1.000 rd. Adressaterne skal sammenregne summerne og derfor med påløbende renter fra den 9. maj 1659, indtil betaling sker, gøre dem assignation til betaling i Vestmannaøns indkomst, som skal andrage årlig 1.050 rd., så og i Tingøre Kloster med underliggende jorder og lejeviller, årligen 235 rd. 3 ort. Nok Munketværå¹ Kloster med underliggende jorder og lejeviller, årlig 205 rd. Nok Mødruvold Kloster med underliggende jorder og lejeviller årligen 161 rd. 2 ort. Nok Tykkebæ Kloster med underliggende jorder og lejeviller, årligen 76 rd., hvorpå han siden skal søge kongens ratifikation til forsikring. Dermed etc. Sjt, 35, 900. K. Incl. udat. (2).

1) Kopibogen har her og for de følgende stednavne navneformerne Munke-tuerra, Moddervelle og Tukebaj, og for de 4 lokaliteter er de islandsk former Þingeyri, Munkaþvera, Mødruvellir og Þykkvibær.

25. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Johan Willers enke og arvinger for det, de befindes at have at fordre med rente fra bevisers dato, og indtil betaling sker gøre dem indvisning i Helsingør bys told, efter at de forrige deri gjorte assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 901. K. Incl. udat.

25. aug. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om en lybsk skipper, Poul Buck, som imod ordre¹ er løbet til Lybæk, anlangende at annamme hans tilstående gæld og udgive den til Søren Fjellerup til flåden o.a. Kongen er kommet i erfaring, at PB skal have haft inde adskillig proviant og viktualier og kobber o.a., med hvilket han efter den afsked, han har gjort med hr. Henrik Bielke, skulle have begivet sig til Kbh., hvorfor han i Jyll. var blevet forskånet for tolden. Han har ikke efterkommet dette, men har ifølge 2 af kongens bådsmænd, som blev sat på

hans skib, sneget sig bort fra flåden og er sejlet til Lybæk. Ydermere erfarer kongen, at PB hos Hans Hofman, indvåner på Christianshavn, har stående 350 sldl. ML skal tage dem til sig og så vidt kongen tilkommer imod kvittering levere SF dem at anvende til flåden. Desligeste skal han lade arrestere de penge, PB har stående i Jyll. hos de 2 forløftmænd, som har caveret for ham, den tid han sejlede bort, såvel som hos andre, hvor ML kan opspørge det. Herforuden skal han indkræve 149 rd. 16 sk., som skal være nedsat hos Mikkel Tygesen, rådmand i Randers, af en svensk officer, Johan Philip Pentz, og derforuden 100 rd., som borger-skabet i Randers skulle have udgivet til de svenske i tolden, og som endnu er i behold. Dermed etc. Sjt, 35, 901. Indl. 25. aug.

1) Ses ikke i KB.

25. aug. (Kbh.) Christoffer Herfort (Herfurt), hofapoteker ved Nykøbing Slot, fik brev på apoteket i Nykøbing og om en vinkælder. CH har forpligtet sig til til kongen og hofstaten dér at holde et godt, ustraffeligt apotek. Han har for kongen ladet beklage, at han af adskillige krudkræmmere sker indpas. Kongen forbyder alvorligen, at krudkræmmere el. a. i Nykøbing understår sig at sælge el. falholde mineralier, konditeter, oliteter, purgerende, gummatiske, animaliske varer og safter, kager, teriak o.a., som alene henhører til et velbestilt apotek og af uforstand el. uden undersked kan udgives til mistænkte personer, ofte falskelig. Dér smst. må en vinkælder med fransk og hed vin holdes, når Karen, afd. Knud Bendsens er død, el. hun selv vil afstå sin frihed. Dog skal ikke hermed være forment andre at søge sin næring med kruderi o.a., som ej henhører til apoteket dér. Til apotekets bedre vedligeholdelse har kongen bevilget, at CH må være fri for al borgerlig og byens tyngde, så og at han og arvinger dér årligen må udvises 70 læs ved af lensmanden på de steder, hvor det mindst kan være til skovskade. Desligeste også årligen af lensmanden leveres 1 læst kul og 50 bønderlæs tørv. Hvorefter alle osv. SmR, 7, 138. K.

25. aug. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende, at kongen har bestillet Johan Ernst Reitzer som stadsmajor i fæstningen Nakskov. FvA skal forestille ham dertil. Dermed etc. SmT, 8, 243. K.

25. aug. (Kbh.) Jens Lauridsen, fhv. skriver på Bornholm, fik for tro og villig tjeneste i forleden krigstid brev på en gård i Koldinghus len. Han må med sin tilkommende hustru og et af deres børn, som lever længst, deres livstid bruge og besidde en af kronens gårde, Nebbegård, samt

dens underliggende mølle, liggende i Koldinghus len, Holmans h., Gårslev s., med al møllens rette tilliggelse, kvit og fri for landgilde, ægt og arbejde, såfremt det ikke ved pant el. i anden måde allerede er forundt bort. Dog skal de igen bygge gård og mølle, som nu skal være øde, og derefter holde dem ved magt. Dersom nogen bor på gård og mølle, skal JL minde dem derfra, så de ej skal have årsag at beklage sig derover. Forbydendes etc. JR, 13, 172. K.

25. aug. (Kbh.) Ove Thott fik brev om med forderligste at reducere sit regiment til 4 kompagnier, nemlig hans eget, oberstløjtnantens, major Holcks og major Urnes, hvert kompagni beregnet til 80 enspændere, de øvrige skal han licentiere og vise officererne over til afregning. Dermed etc. JT, 14, 260. K.

26. aug. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om at tilforordne Poul Engel at være tolder i Skælskør. Dermed etc. Sjt, 35, 902. Inkl. 26. aug.

26. aug. (Kbh.) Henrik Ditlev Holck fik brev om at følge med generalmajor Eckerichs (Eggerichs) regiment. HDH har tilforn bekommet ordre¹ til at gelejde Livregimentet fra Kbh. til Korsør. Når det er overført, skal han igen begive sig til Kbh. med Es regiment. Sjt, 35, 902. K. 1) Ses ikke i KB.

26. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Køge fik brev anlangende verpflegung af Store Heddinge til et af Mogens Krags kompagnier. Kongen har tilforn¹ assigneret Store Heddinge til et af MKs kompagniers underholdning, og kompagniet behøves til forstrækning af garnisonen i Køge. Adressaterne skal tage til sig den verpflegung, der månedligen skal gives af Store Heddinge, og derimod verpflege kompagniet. Dermed etc. Sjt, 35, 902. K. Inkl. udat.

1) Se ovf., s. 188 og 240.

26. aug. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade nærværende konstabel Niels Roervig til sit barns begravelse bekomme en måneds kost på sin resterende besoldning. Sjt, 35, 902. K. Inkl. 24. aug.

26. aug. (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev om, at nærværende Johan Ulrik Thomas er antaget som kongens stutmester. HL skal indsætte ham dertil, ligesom fhv. stodemester Ejler har haft denne bestilling. Dermed etc. Sjt, 35, 902. K.

26. aug. (Kbh.) Hofsmed ved Frederiksborg Slot Enevold Brun fik brev om fra sig at levere alle stutterier dér såvel som ved Esrom til Johan Ulrik Thomas, på det han kan føre dem til bogs. Sjt, 35, 903. K. Indl. 25. aug.

26. aug. (Kbh.)¹ Lensmændene fik ordre anlangende stutteriet og folkenes fourage og underholdning. Alle lensmænd på kongens slotte og gårde, hvorpå findes stutteri, el. hvor foler bliver holdt om vinteren, skal forskaffe fourage og underholdning til stutterierne og hosværende folk. Sjt, 35, 903. K.

1) Efter brevet står: Oluf Rosenkrantz fik brev om at være værge for fru Mette Rosenkrantz' søn Anders Bille, findes i Jy. Miss. den 30. aug. 1660.

26. aug. (Kbh.)¹ Hr. Jørgen Brahe fik brev anlangende Ludvig Koch, færgemand ved Assens. LK har ladet beklage for kongen, at han imod sin bestalling² sker indpas. JB skal maintainere ham, så han ingen indpas vederfares. Dog skal han forsvarligen vedligeholde færgerne, så ingen skal have at klage. Dermed etc. FT, 7, 391. K. Indl. udat. (2).

1) Efter brevet står: Otte Krag fik brev om at være fru Mette Rosenkrantz' værge, findes i Jy. Miss. den 29. aug. 1660. 2) Se KB 1656, 326-27.

26. aug. (Kbh.) Jørgen Kaas fik brev om at erklære sig om nogle gårde anlangende Svend Poulsen. Hvad supplikanten har andraget for kongen, kan JK se af hans hosføjede supplikation. Han skal udførligt erklære sig om godsets beskaffenhed, om det er kongen tilhørigt, og om det kan mistes fra lenet, og med forderligste indskikke sin erklæring i Kanc. Dermed etc. FT, 7, 392. K.

26. aug. (Kbh.) Ordre til hr. Mikkel [Hansen Vinding] om et kald i Falster. Kongen erfarer, at kaldet Åstrup i Falster skal være underkendt. Han er tilfreds, at nærværende M igen må forordnes dertil. Hvorefter osv. SmT, 8, 243. K.

26. aug. (Kbh.) Jørgen Seefeld og hr. Henrik Rantzau fik brev om med forderligste at gennemse de i forleden krigstid i Jyll. værende kommissarieregnskaber og gøre kongen relation om deres beskaffenhed. Dermed etc. JT, 14, 260. K.

29. aug. (Kbh.) Otte Krag fik brev om at være værge for fru Mette Rosenkrantz, enke efter Erik Bille til Aunsbjerg. MR agter med forderligste at holde skifte med sine børn. OK befales på skiftet at være MRs lav-

værge, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er, og at hun igen bekommer sin egen arvelod, så vidt hun med rette bør. Efter holdt skifte skal OK selv til hende overlevere det, hun er tilfalden. Dermed etc. JT, 14, 260. K.

30. aug. (Kbh.) Johannes Franciscus Troyet, professor i matematik og kannik i Roskilde, og Margrethe Bülche fik efter begæring bevill. til tirsdag den 3. sept. at vies i huset. Dog at præsten, kirken, skolen intet afgår. Dermed etc. Sjr, 24, 647.

30. aug. (Kbh.) Hr. Berendt Pedersen Laholm, kapellan i Tikøb sogn, fik brev om at være præst dér. BPL må efter den derværende sognepræsts død igen blive kaldet til sognepræst, dog med så skel, at han bliver lovligen kaldet dertil, og at alting går til efter ordinansen o.a. om kald udgangne frd. Forbydendes etc. Sjr, 24, 647. K. Incl. udat.

30. aug. (Kbh.) Skøde til Enevold Brun, hofsmed ved Frederiksborg Slot, og hans arvinger på indelukket ved slottet, kaldet Troldvang, som har været ham forundt i brug.¹ Han og livsarvinger skal beholde det. Forbydendes etc. Sjr, 24, 648. (Udt.: Kr. Sk., II, 73). K. Incl. 4. maj 1657 (Fr. 3., Orig.).

1) Bevilling 4. maj 1657, KB 1657, 141.

30. aug. (Kbh.) Poul Nielsen, Kbh., fik brev på at måtte bruge sit murmesterhåndværk til sagens uddrag ved Herredagen. Nærværende PN må fri og ubehindret bruge sit håndværk, uden tiltale af de andre murmestre, indtil sagen er indkommet for Rigens Råd og bliver påkendt, og til samme ende i sin tjeneste bruge en svend og en dreng. Forbydendes etc. Sjr, 24, 648.

30. aug. (Kbh.) Lensmændene over alt Danmark fik brev om ved uvildige mænd at besigtige kronens skove og vildtbaner, hvorledes de findes efter krigen. Kongen eragter, at den besværlige krig har forårsaget kongen og undersåtterne ikke ringe skade og fordærvelse i adressatens len. For at det kan vides, hvorledes alt forefindes, skal adressaten ved sin fuldm. straks i lenet lade opkræve uvildige dannemænd, som kan besigtige kronens gårde, enten de er pantsat el. ikke, og de dertil liggende skove og vildtbaner, hvorledes de er ved magt, i nærværelse af skovfogeder, skovridere og dyrevogtere, som bedst kender lejligheden, hvilket adressaten skal have til rede skriftligt til 8. oktober

i det seneste, til hvilken tid kongen har befalet¹ 2 gode mænd at forføje sig derover og forfare lenenes lejlighed, og siden gøre kongen deres skriftlige relation. Dermed etc. Sjt, 35, 903. Orig. i Odensegård lensark., LAO. K.

1) Se flg. brev.

30. aug. (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel og Jens Rodsteen m. fl. fik brev om at besigtige kronens slotte, gårde, gods, skove og inventarium, item anlangende købstæderne og om, hvad bønderne kan give til landgilde. Kongen har befalet¹ lensmændene i Nørrejyll. nu straks ved deres fuldmægtige at lade opkræve dannemænd, som i hver deres len kan besigtige kronens gårde og gods, enten pantsat el. ikke, og dertil liggende skove og vildtbaner, hvorledes de er ved magt, og det i nærværelse af skovfogeder, skovridere og dyrevægttere, som bedst kender lejligheden, hvilket de skal have til rede skriftligt til 8. oktober. Kongen befaler adressaterne at begive sig til Jyll. til Vendelbo stift og i lensmændenes el. deres fuldmægtiges nærværelse at besigtige og besøge kronens slotte, klostre og gårde samt ladegårde og gods, hvorledes de på bygning er ved magt, så og registrere inventarium hvert sted. Deslige forføje sig til købstæderne i lenet, forfarende i hvad stand, de findes, og hvad de har lidt. Tilmed udforske bøndernes lejlighed, om de til kongen som tilforn kan udgive deres årlige landgilde el. ikke, med specifikation af, hvad forskånsel der behøves på hver gård, indtil deres fulde afgift igen kan udgives. Så og forfare, om den besigtigelse, som bliver gjort på skovene, og befindes for dem, kan eragtes nøjagtig, hvilket de snarest skal forrette og siden indskikke udførlig relation i Kanc. Sjt, 35, 904. K.

Lige sådant brev fik disse: Axel Juel og Oluf Rosenkrantz i Sjæll. og Møn. Erik Kaas og Tyge Below i Fyn og Langeland. Oluf Brockenhuus og Ove Juel i Loll. og Falster. Laurids Below og Niels Kaas i Viborg stift. Peder Lange og Christian Vind i Ribe stift. Jørgen Kruse og Kjeld Krag i Århus stift.

1) Se foreg. brev.

30. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om kvarterer til rytteriet i Helsingør. Kongen har befalet¹ et kompagni ryttere at henlægges i Helsingør. De skal tilholde borgmestre og råd at anordne, at rytteriet bekommer kvarter, dog uden nogen underholdning, eftersom de selv skal forskaffe sig det af de steder, som er forordnet dem. Sjt, 35, 905. K.

1) Ses ikke i KB.

30. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om hovednøglerne til Kronborg og Frederiksborg. Han skal befale smeden på Kronborg at forandre og omgøre hovednøglerne til Kronborg og Frederiksborg, så de med forderligste kan tilstilles kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 905. K.

30. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev anlangende hospitalets deputat i Helsingør. Det andrages for kongen, hvorledes hospitalet af det deputat, som det¹ årligen bekommer af fæstningen Kronborg til de fattiges underholdning, endnu resterer nogle år, nemlig af 1658 20 td. rug, 24 td. byg, 2 øksne, 7 svin, og af 1659 har det slet intet bekommet. EH skal med det forderligste lade det bekomme nævnte rest af lenets årlige indkomst. Dermed etc. Sjt, 35, 906. K. Incl. 28. aug.

1) Kopibogen har *hun*.

30. aug. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at kongen har tilladt, at Frederik Turesen, stadshauptmand i Kbh., må komme ind i Kronborg fæstning for at bese den. Thi osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 906. K.

30. aug. (Kbh.) Poul Tscherning fik brev om, at kongen er tilfreds, at han indtil videre med sine folk og heste må nyde logement og staldrum i Corfitz Ulfeldts gård i Løvestrædet. Forbydendes etc. Sjt, 35, 906. K.

30. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om kvarter til 3 andre kompagnier i stedet for de forrige. Det kommanderede rytteri er befalet¹ at marchere fra Kbh., og 3 andre kompagnier ryttere igen at begive sig ind i byen. Adressaterne skal anordne, at de 3 kompagnier indtil videre bekommer kvarter i staden, dog byens privilegier i alle måder upræjudicerligt. Dermed etc. Sjt, 35, 906. K.

1) Ses ikke i KB.

30. aug. (Kbh.) Tyge Below fik brev anlangende at anordne, at Peder Arensen og Jon Ingelsen skal være fri for skat og indkvartering i Middelfart, da de har bevist kongen deres tro tjeneste, da Fyn overgik fra fjenden til kongen. Dermed etc. FT, 7, 392. K. Incl. 16. aug.; og jf. FT, 7, 389, 11. aug.

30. aug. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at handle med landsåtterne anlangende værkerne ved Nakskov, item om palisader dertil, og at tale med adelen om at skåne dyrene. Han skal med flid

disponere adelen, såvel som købstæderne i Loll. og Maribo Kloster, derhen, at de godvilligen vil påtage sig det værk, som skal lægges ved stranden ved fæstningen Nakskov, så og på deres egen bekostning det kronværk, som er begyndt dér, og lade det forfærdige ved deres bønder, på den manér, som Frederik von Ahlefeldt anviser. Desligeste skal han lade FvA af lenets skove bekomme så mange palisader, som han begærer til Nakskov. Der foruden skal han tale med adelen i lenet om, at de, eftersom dyrene dér skal være ganske få, et par år vil skåne dem og i synderlighed ingen rå el. hind skyde. Dermed etc. SmT, 8, 244. K. Indl. 25. aug. (2).

30. aug. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at antage nogle tømmermænd o.a. håndværksfolk i Nakskov fæstning. Item om materialer til fæstningen af landet. FvA skal antage 4 tømmermænd, 2 snedkere, 2 bøssemagere, 2 sværdfege og en vandkunstler, som må nyde konduktørtraktement, og med så skel, de vil nedsætte sig i fæstningen Nakskov, skal han på vegne af kongen handle med borgmestre og råd dér, at de lader dem udvise fri huse og våninger og derforuden i 2 års tid forskåner dem for borgerlig skat og tyng. Desuden skal han med indvånerne over hele Loll. handle, at de til Nakskov vil levere 400 skovle, 200 spader, 300 hjulbårer, 100 hakker og 100 økser. Dermed etc. SmT, 8, 244. K. Indl. udat.

30. aug. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at tale med adelen om at skåne dyrene. Kongen kommer i erfaring, at dyrene på Loll. skal være ganske få. FvA skal handle med adelen i lenet, at de et par år vil skåne dyrene og i synderlighed ingen rå el. hind skyde. Befalendes etc. SmT, 8, 244. K. Indl., se næstforeg.

30. aug. (Kbh.) Oluf Rosenkrantz fik brev om at være værge for Anders Bille, søn af fru Mette Rosenkrantz, enke efter Erik Bille. MR er til sinds med forderligste at lade foretage skifte med sine børn. OR befales at være overværende, når skiftet holdes, og påtage sig ABs værgemål, havende indseende med, at han vederfares den del, ret er, og når skiftet er tilende, skal han overlevere værgemålet til MR. Dermed etc. JT, 14, 261. K.

30. aug. (Kbh.) Hans Wulf Unger og Niels Kaas fik brev om at være kommissarier ved afd. oberstlt. Henrik Linderoth til Kongsgårds børns gods' levering af Erik Kaas. Enevold Kaas til Lyngholm skal med for-

derligste til Laurids Below til Kølskegård, landsdommer i Jyll. og befalingsmand over Gudum Kloster len, overlevere det gods, som han har taget til sig efter HL. Kongen befaler adressaterne at møde til stede, når overleveringen er berammet, havende indseende med, at alting går rigtigt til, og i særdeleshed tilholde EK at levere rigtigt fra sig det kvæg o.a., han skal have annammet fra Kongensgård til sit eget gods Lyngholm. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forene dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, når det sker, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 261. K. Incl. 28. aug.

31. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Joakim Irgens for alt det, han kan have at fordre hos kongen for det, han siden den sidste toldrulle er udgangen, har betalt til told videre end den ene rd. af hvert skippd. kobber, så og anden fordring med interesse, foruden det, han i sidst forledne fejde har leveret i Christiania og Trondhjem. Han skal herfor søge sin betaling hos hr. Niels Trolle, som er bevist derom, rigtig specificerende hver fordring, og hvoraf den rører, hvorefter kongen vil vide at resolve med betalingen. Dermed etc. Befalendes etc. Sjt, 35, 907. K.

31. aug. (Kbh.) Mathias Budde og Mogens Krag fik brev om at begive sig til Gjorslev og dér udtage nogle breve, som alene angår Just Justsen Høg og efter skifteregistrering arveligen er tilfaldet ham, hvilke fogeden dér, som er død, har haft i forvaring. De skal mod deres revers, som de skal nedlægge dér, overlevere dem til ham. Dermed etc. Sjt, 35, 907. K.

31. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz og borgmestre og råd i Kbh.¹ fik brev om at kontinuere de kvæstedes tavle. De skal anordne, at pengene, som samles i de kvæstedes tavle, leveres til Gabriel Jacobsen, forstander på kvæsthuset. Dermed etc. Sjt, 35, 907. K. Orig. i DKanc. B167C.

Lige sådan ordre fik borgmestre og råd på Christianshavn.

1) Kopibogens overskrift har *Christianshavn*.

31. aug. (Kbh.) Dr. Johan Vandal fik brev om at kontinuere de kvæstedes tavle. Kongen erfarer, at de kvæstedes tavle i Vor Frue Kirke er afskaffet. JV skal lade tavlerne gå om i kirken som tilforn, og til forstanderen på kvæsthuset levere det, der samles deri. Sjt, 35, 908.

1. sept. (Kbh.) Arent Tengenagel, hollandsk proviantkommissarius, fik kvittering. AT har til kronen på Provianthuset leveret kød, smør, ost, bergefisk, sild, byg, gryn, ærter, rug og havre, som efter sluttet akkord beløber sig til 14.653 rd. 3 mk. 10 2/3 sk., hvorfor kvitteres. Sjr, 24, 649. K. Orig. i Rtk. 216.271.

1. sept. (Kbh.) Margrethe Dirichsdatter, enke efter Anders Olufsen, fik efter begæring brev på Græse Mølle uden fæste, så og kvit og fri for landgilde hendes livstid.¹ Forbyndendes etc. Sjr, 24, 649. K. Indl. 27. aug. 1652 (Fr. 3., Orig.).

1) Jf. KB 1652, 230, 233.

1. sept. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om, at kongen er tilfreds, at han indtil videre anordning godtgør Ulrich von Dewitz hans hofjunkertraktament fra den tid, han har begivet sig under militien, og til dato. Dermed etc. Sjt, 35, 908. K.

1. sept. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Ove Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at Slingerup og Hillerød må være forskånet for rytteriets indkvartering, eftersom de skal hjælpe til at underholde garnisonen i fæstningen Kronborg. Eftersom kongen erfarer, at Kronborg len af adressaterne er anslagen til 19 sogne, og der kun befindes 13, skal de anordne, at det øvrige rytteri bliver henlagt andetsteds. Dermed etc. Sjt, 35, 908. K. Indl. 28. og 31. aug.

1. sept. (Kbh.) Tolder i Kbh. Johan Smidt fik brev om uden told gennem bommen at lade indpassere 3 pakker og 2 td. rummeldøs, som tilhører dronningen. Sjt, 35, 908. K.

1. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at sammenregne to fordringer fra skipper Cornelius Jansen Bouw af Vlieland og Tide Jacobs af [Ter]Schelling, så det kan vides, hvad det andrager. Dermed etc. Sjt, 35, 909. K.

1. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende indvisning for Anders Nielsen toldskriver i Helsingør. Kongen er blevet AN 27.619 rd. 3 ort 14 sk. skyldig efter med ham gjorde afregninger på hans såvel som afd. Gødert Braems arvingers vegne. AN erbyder sig nu ydermere til kongen at ville forstrække 4.000 rd. De skal for den første sum gøre ham indvisning i Bergen, Christiania og Laurvigens krone- og kommissarietold med rente fra afregningens dato, indtil han bliver betalt, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. For de 4.000 rd. skal de gøre ham indvisning i de først indkommende midler, enten konsumtionstolden el. a., indtil han er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 909. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 31. aug.

1. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Corfitz Trolles indvisning i Holstebro el. Ringkøbing toldsteder. Kongen har tilforn¹ gjort CT assignation for 750 rd. i Lemvig toldsted, hvilket toldsted siden er henlagt til Hals, så assignationen ej har haft sin fremgang, og han har bekommet endnu en assignation på 750 rd. i Holstebro toldsted foruden 1.000 rd., hvorfor han har bekommet indvisning i Ringkøbing toldsted. De skal for de første 2 summer foruden de 1.000 gøre ham indvisning i Holstebro el. Ringkøbing toldsted, så han med forderligste kan udtage dem af den toldkiste, de først indkommer i. Dermed etc. Sjt, 35, 910. K.

1) Se ovf., s. 194.

1. sept. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om til Nykøbing Slot at lade følge 40 tylvter dæler af dem, som er tjenlige. Dermed etc. Sjt, 35, 910. K.

1. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med generalmajor Trampe, hvad han kan tilkomme hos kongen fra den 4. april 1657¹ for sit oberstraktement og fra den 14. sept. 1657² for sin generalmajorsbesoldning, indtil sidste sept. 1660. Dermed etc. Sjt, 35, 910. K.

1) Ses ikke i KB. 2) Ses ikke i KB.

1. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev anlangende 5 poster ved Kronborg. EH skal lade nedbryde tårnet på Kronborg Slot. Desligeste skal han afbryde det kobber, som sidder ved siderne på de små gavle rundt om husene og straks igen lade dem tække med skifersten, og igen lade huset på Kronborg tække dermed, hvor det behøves. I lige måde skal han

lade jævne pladsen ved Helsingør, hvor husene er afbrudt, og lade stene indføre i fæstningen. Han skal og give god agt på, at god jord indføres i fæstningen, hvilken han skal tage, hvor den findes, dog at borgerne kontenteres derfor. Kongen er og tilfreds, at når EH går ud af fæstningen, da skal hans oberstl. el. major forblive til stede, så ingen desordre sker. Dermed etc. Sjt, 35, 910. K. Indl., se Sjt, 35, 908, 1. sept. (brev 2).

1. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at lade Henrik Ehm, kongens kobbersmed, til sin mølles bygning bekomme egetømmer for 200 rd., som kongen har forundt ham i betaling af resterende fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 911. K.

1. sept. (Kbh.) Henrik Würger fik brev om at handle med lybske skipper om det, de vil udlægge til K.M. Kongen kommer i erfaring, at en del af de befragtede skiberum fra Lybæk ej har forrettet deres tjeneste, som det var akkorderet med dem. HW skal på kongens vegne handle med dem, som de tilhører, hvor meget enhver bør udlægge til kongen, og det, de udlover, er kongen tilfreds, at HW må tage til sig til betaling af sin fordring, hvilket skal afkortes ham. Dermed etc. Sjt, 35, 911.

1. sept. (Kbh.) Rasmus Hansen, vagtmester, Odense, fik brev om frihed for borgerlig tynde og besværing. Han må for gjort tjeneste sin livstid, så længe han ingen borgerlig næring bruger, være fri for indkvartering og al anden borgerlig såvel som byens skat og tynde. Forbydendes etc. FR, 6, 349. K. Indl. dec. og 10. dec. 1659, 28. aug.

1. sept. (Kbh.) Peder Mortensen i Nakskov fik brev om at antage kommissariebested i Nakskov og forhjælpe soldatesken tilrette, så vidt vedkommer en kommissarius. Kongen vil igen på en el. anden måde erkende sligt. Dermed etc. SmT, 8, 245. K.

1. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om straks at lade forfærdige Svineholts Bro og til dens vedligeholdelse oppebære den afgift i korn, der skal gives af herredet til at vedligeholde den. Dermed etc. SmT, 8, 245. K.

1. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at han forestiller Georg Scheffer som sekretær og auditor i garnisonen i Nakskov fæstning. Dermed etc. SmT, 8, 245. K.

1. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at han, så længe han er forlenet med Halsted Kloster, må beholde den dertil liggende ladegård uden afgift. Dermed etc. SmT, 8, 245. K.

2. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at ingen må bekomme de dem tilforn udviste træer, så og om ved til kongens destillerer Niels (Nicolaus) Holst. Kongen erfarer, at skovene i Kbh.s len er meget forhugget. JCvK skal have godt indseende med, at ingen bekommer træer efter gamle udvisninger, enten de er udvist og mærket tilforn el. ej, med mindre de igen bekommer ny bevill. Kongen er og tilfreds, at NH bekommer 40 favne stakket ved af den ved, som er sat i favne ved Vedbæk.¹ Dermed etc. Sjt, 35, 911. K. Indl. 29. aug.

1) Kopibogen og K. har *Væbeck*.

2. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om ved til sig selv og Nicolaus von Merlow. Kongen er tilfreds, at JCvK må lade afhente 24 favne lang ved af det, som allerede ligger hugget ved Vedbæk,¹ og siden afkorte det i genanten af lenet, nemlig for hver favn 4 rd. NvM har tilforn bekommet bevill. på 24 favne af nævnte ved. Kongen er tilfreds, at han lader ham dem være følgagtig. Dermed etc. Sjt, 35, 912. K. og Indl., se foreg.

1) Kopibogen har *Væbeck*.

2. sept. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at anordne, at der bliver forskaffet dygtige og fornødne skibe til fra Vedbæk at afhente den ved, som findes hugget og oplagt dér, så meget som behøves til hofholdningen. Dermed etc. Sjt, 35, 912. K. og Indl., se næstforeg.

2. sept. (Kbh.) Borgmester Hans Nansen fik brev om at erlægge 100 rd. til Erik Rodsteen, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive dekortet ham i de 3.000 rd., som han efter egen erbydelse skal erlægge til kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 912. K.

3. sept. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev anlangende Daniel Weinholt i Slagelse. Hvad DW har ladet andrage for kongen, kan HL se af hans hosføjede supplikation. HL skal tilholde borgerne i Slagelse, at de træffer sådan lighed med ham, at han ingen årsag skal have til at klage. Dermed etc. Sjt, 35, 913. Indl. udat.

3. sept. (Kbh.) Steen Hohendorff og Jens Rodsteen fik brev om at være kommissarier ml. Peder Reedtz og Christian Rothkirck. PR skal til sin søstersøn CR overlevere det værgemål, som han til dato har haft i forvaltning for ham for fædrene arv. Adressaterne skal til tid og sted, leveringen sker, være til stede og som kommissarier have indseende med, at alting går rigtig til og tillige med CR til ydermere stadfæstelse underskrive og forsegle de kvitteringer, der gives. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. Sjt, 35, 913. Incl. 3. sept.

3. sept. (Kbh.) Å.b. om forbud mod i 1 års tid at tage nam og vurdering hos Dalum Kloster og Rugård lens bønder. [Enslýdende med brev af 27. juni, FR, 6, 343]. FR, 6, 349. (Udt.: CCD, VI, 446). K.

3. sept. (Kbh.) Skipper Søren Mikkelsen, Kbh., fik efter begæring bevill. til fra Ålborg el. a. pladser i Nørrejyll. til Bergen at udføre en ladning rug, byg el. malt imod den tilbørlige told. Forbydendes etc. JR, 13, 173. Incl. 3. sept.

3. sept. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at fragte en tjenlig skude el. skiberum til kongens hofprædikant, hr. Erik Mogensen, hvori han kan føre sit gods til Kbh., hvilken fragt mod bevis skal blive ER godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 262. K.

4. sept. (Kbh.) Forbud til officerer og gemene anlangende verpflegung, jagt, fiskeri og skovhugst. Kongen erfarer, at nogle generalspersoner o.a. officerer ligesom tilforn søger deres verpflegung af købstæderne, og at officerer og gemene understår sig at bruge jagt, fiskeri og skovhugst til ikke ringe skade for undersåtterne. Han forbyder generalspersoner og alle andre til hest og fods at affordre købstæderne anden forplejning end den, som kongens trykte ordinans tilholder dem, og officerer og gemene at entholde sig fra jagt, fiskeri og skovhugst under straf. Sjr, 24, 649. (Udt.: CCD, VI, 446). K. (2). Incl. udat.

4. sept. (Kbh.) Frd. om dem, som maskerer og formummer sig. Kongen kommer i erfaring, at nogle under militien understår sig maskerede og sværtede at begå adskillige insolentier. Han har anset for godt, at den, som ertappes maskeret, formummet el. sværtet, skal anholdes

og straffes som dem, der har begået modvillighed i gerningen, anseende, at sådan formummelse alene sker til den ende, at de ubekendt kan gøre, hvad de vil, og forblive ustraffet. Hvorefter osv. Sjr, 24, 650. (Udt.: CCD, VI, 446). K. og Indl., se foreg.

4. sept. (Kbh.) Anders Nielsen af Helsingør fik obligation og assignation i første indkommende midler. Kongen er efter 2 rentemesterbeviser, dat. Rtk. for Kbh.s Slot, den 4. sept. 1660, blevet AN 4.000 rd. in spec. skyldig. Han lover ham at lade betale pengene med rente, 6 pct., fra bevisernes dato, af de første indkommende midler, enten konsumtionstolden el. a. Sjr, 24, 650. K. Orig. i Rtk. 216.222. Indl. 2. og 4. sept.

4. sept. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om at forordne Jens Jacobsen til at være tolder i Ebeltoft, såfremt bestillingen er ledig. Dermed etc. Sjt, 35, 914. K.

4. sept. (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende Henrik von der Wisch. Kongen har antaget HvdW som hofråd, for hvilken tjeneste han har lovet ham 500 rd. årligen. HB skal indskrive ham i hofrullen, så han årligt kan bekomme besoldningen, når den forfalder. Dermed etc. Sjt, 35, 914. K.

4. sept. (Kbh.) Ove Skade fik brev anlangende, at Niels Pedersen skal betjene skovriderplads. Kongen har forordnet nærværende NP til at betjene skovriderbestilling i Roskilde len i Niels Hansen skovriders sted, indtil den OS mod ham angivne sags endelige uddrag, hvorefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 914. K. Indl. udat.

4. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om til Nykøbing Slot at levere 10.000 lægtesøm, 1.000 5-tom. søm og 1.000 loftssøm. Dermed etc. Sjt, 35, 914. K. Orig. i DKanc. B 179P.

4. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Daniel Pilloy (Pillau), på det kan vides, hvad kongen er ham skyldig for hans besoldning og adskillige varer, han har leveret. Dermed etc. Sjt, 35, 914. K. Orig. i DKanc. B 179P.

4. sept. (Kbh.) Lensmændene i Jyll. og Fyn fik brev om at gøre inkvisition om, hvad kontribution der er oppebåret af kommissarier, officerer, ryttere o.a. i krigen. Item om at udforske om begangne insolentier

af kongens soldateske og skikke relation herom til Jørgen Seefeld og hr. Henrik Rantzau. Findes i Jy. Miss. den 4. september 1660. FT, 7, 392. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

4. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Stubbekøbing fik brev anlangende Peder Hansen. Hvad PH har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal, så vidt ret er, være ham behjælpelig, at han igen kan bekomme sit gods. Dermed etc. SmT, 8, 245. K.

4. sept. (Kbh.) Lensmændene i Jyll. og Fyn fik brev om at gøre inkvisition om den kontribution, der i krigen er oppebåret af kommissarier, officerer, ryttere o.a. Item om at udforske om begangne insolentier af kongens egen soldateske og skikke relation herom til Jørgen Seefeld og hr. Henrik Rantzau. Adressaterne er befalet¹ at forhøre kommissariernes rgsk. De behøver at vide, hvad der er oppebåret af kongens kommissarier, officerer, ryttere o.a., så og hvad adelen, præsterne, borgerne i købstæderne såvel som bønderne på landet o.a. har udgivet til fjenden og til de allierede såvel som kongens egne. Kongen beder adressaten i sit len lade gøre inkvisition ved hjælp af adelen o.a. herskab og præsterne og kommissarierne af Rigens Råd, nemlig JS og HR, som er befalet² at forhøre regnskaberne, og med forderligste at tilskikke rigtighed i Kbh. over det, kommissarierne o.a. på hvert sted er påbudt el. godvilligen har kontribueret hvert sted i købstæderne og på landet. Det skal angives, hvad der er udgivet og til hvem, med mandtal over dem, som har udgivet det, så det kan ses, hvordan der er omgæddes med alting, enten der er udgivet kvittanser af bønderne, el. tingsvidner er taget af officererne, el. a. beviser el. breve er udgivet til officerer, ryttere el. soldater. Det skal angives, hvad heller det er aftvunget dem imod deres vilje el. det er meddelt dem godvilligen, alt sammen fra den første indtil den sidste frd. om reduktionen, dat. den 9. aug. 1660,³ er blevet forkyndt. Dette således, så det mest muligt er at udspørge og gøre efterretning om de insolentier og overlast, som undersåtterne er tilføjet af kongens egne officerer el. deres underhavende folk, og som er strafværdige og ikke er blevet straffet af officererne. Dette være sig med røven, plyndren, hug og drab, såvel som med at gøre vognægter uden at have kongens pas, hvorover nogen kan have mistet heste, vogne el. folk. Alt dette således, at intet forbigås, ej heller ses igennem fingre med nogen. Dermed etc. JT, 14, 262. K.

1) Se ovf., s. 332. 2) Se ovf., s. 321. 3) Ses ikke i KB.

5. sept. (Kbh.) Christian Rothkirck fik efter begæring bevill. til selv at forestå sit værgemål. Han må annamme værgemålet af Peder Reedtz og herefter være sin egen værge, eftersom han nu skal være 22 år gammel. Forbydendes etc. Sjr, 24, 651. Indl. 4. sept.

5. sept. (Kbh.) Mag. Albret Bartholin fik efter begæring brev om at forløves fra Frederiksborg Skole. Han har nogle år som rektor forestået skolen. Han må herefter forløves fra sådan skoletjeneste og besværing. Dog at han indtil videre må nyde den samme besoldning, som tilkommer en rektor scholæ. Så og fri våning med ildebrændsel. Forbydendes etc. Sjr, 24, 651. K.

5. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds med, at de gør afregning med afd. Valentin Sums søn Henrik Sum for det, han har at fordre hos kongen, så og at godtgøre de autoriserede beviser, som findes påtegnet af dem, som på de tider har haft at administrere over rigets midler. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 915. K. Orig. i Rtk. 216.208. Indl. 4. sept.

5. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at Søren Pedersen i Kbh. i sin indleverede afregning må godtgøres 78 rd. 1 ort, som han har forskudt til verpflegung til en skibsofficer, Carl Stefensen, kaptajn, i forleden belejring, såfremt det ellers er sket i denne. Befalendes etc. Sjt, 35, 915. K. Indl. 4. sept.

5. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre kongens smed på Bremerholm, mester Hans Swidtzer, indivisning i Holbæk told, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, for 2.000 rd., som resterer ham for gjort arbejde. Dermed etc. Sjt, 35, 915. K. Orig. [vedr. HS samt WH nævnt i tilføjelsen] i DKanc. B 179P. Indl., se næstforeg. brev.

Lige sådan befaling fik de om at gøre kongens maler Willum Hornboldt indivisning i Helsingør småtold og accise efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, for 4.313 rd. 1 ort, som han resterer for gjort arbejde.

5. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om adskillige, som begærer gods til pant. De tilskikkes en fortegnelse over noget gods, som Søren Pedersen i Kbh. begærer til pant imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godset kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indle-

vere fortegnelse i Kanc., så han kan få panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 916. K. Incl. (vedr. JA nævnt i tilføjelsen).

Item Anders Sørensen renteskriver om 1 gd. i Frederiksborg len i Lyngby s., den 7. sept. Søren Lauridsen om gods efter en fortegnelse, den 8. ditto. Henrik Ehm om gods efter en fortegnelse, den 8. ditto. Thomas Holck, den 10. sept. 1660. Frederik Turesen, den 21. sept. 1660. Jacob Andersen, rådmand i Kbh. om 2 gde i Kbh.s len, Ølstykke h., Stenløse s. og by, som Mads Ibsen og Oluf Jensen påbor, den 26. sept. Niels Mikkelsen om gods efter en fortegnelse, den 28. sept. Peder Juel om gods efter en fortegnelse.

5. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Helsingør fik brev anlangende Inger, afd. Peter Gagelmands, om hendes børn. Kongen er tilfreds, at hun må betros og følgagtig være sin og sine børns formue, eftersom hun agter at begive sig til børnenes fader¹ og rette værge Jens Brun, hvorfor hun må være forskånet for registrering, med så skel, at børnenes fader er tilfreds dermed, dog at hun stiller kaution, så børnene i sin tid ingen skade skal lide. Dermed etc. Sjt, 35, 916. Incl. 30. aug.

1) Således brevet, selvmodsigende.

5. sept. (Kbh.) Ove Skade fik brev anlangende, at Niels Hansen, skovri-der i Roskilde len, skal blive i arrest. Kongen erfarer, at NH, som er anklaget af Maren Christensdatter for hendes mands død, har ladet anholde, at han og hans tjener Simon må løslades på borgen og til sagens uddrag komme ud af arrest. Eftersom beskyldningen angår livet, eragter kongen ikke billigt, at de løslades mod kaution, men bør forblive i arrest og selv at svare til den mod dem gjorte beskyldning. Dermed etc. Sjt, 35, 917.

5. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade kongens slotspræst, mag. Matthias Foss, bekomme 24 [favne] stakket ved, som er savet, så vidt han tilkommer for 1 år for sin besoldning. Desligeste skal han lade fhv. slotspræst mag. Michael Henriksen bekomme 20 favne stakket ved, som han resterer af sin besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 917. K.

5. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at Jens Lassen har forstrakt 3.248 rd. til Hans Schacks regiment. De skal give ham kvittering derfor og igen afkorte regimentet pengene. Dermed etc. Sjt, 35, 921.

5. sept. (Kbh.) Otte Krag fik brev om af sine ambassadørpenge at betale Poul Klingenberg det, som er bestilt til Nyborg. Hos PK er til Nyborg Slots reparation betinget 1½ skippd. rullebly til render, ½ skippd. klumpebly til vinduer, 4 kister glas og 18 stykker vognskud til vindueskarme. Kongen er tilfreds, at OK betaler ham af sine tiloversblevne holl. ambassadepenge, som endnu findes hos ham, hvilket skal blive godtgjort ham mod bevis. Dermed etc. FT, 7, 392. [Efter K., idet kopibogen springer fra brev nr. 75 til nr. 77, da nr. 76 ikke er indført]. K.

5. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende soldater fra Maribo til Nakskov og underholdning af det lybske korn. Købstaden Maribo skal ikke kunne udstå at holde både de ryttere og soldater, som de er pålagt til indkvartering. FvA skal anordne, at soldaterne tages derfra og igen indkvarteres i Nakskov. Dermed etc. SmT, 8, 246. K.

P.S. De soldater, som kommer ind fra Maribo, skal han lade underholde af det korn, som ankommer fra Lybæk.

5. sept. (Kbh.) Ordre anlangende altfruen på Nykøbing. Hun skal til sig og sine piger bekomme løn og kostpenge af skriverstuen, ligesom hun tilforn har bekommet. SmT, 8, 246. K.

6. sept. (Kbh.) David Melving fik efter begæring brev om at være postmester i Helsingør. Kongen er tilfreds, at DM sin livstid må nyde postmesterbestillingen dér med den hosfølgende frihed efter postordinansen, med så skel han forsvarligen og uden klage forestår den. Forbydendes etc. Sjr, 24, 651. K.

6. sept. (Kbh.) Bevilling for apoteker Christoffer Herfort til at holde apotek i Kbh. i sin livstid. I apoteket skal findes og falholdes (efter at det er forment de andre materialister og krudkræmmere i byen at holde det) til forefaldende nødtørft og lejlighed medicamenta, komposita, opiata, purgentia o.a. Deslige de sirupper, conservantia, condita, olea, unguenta og emplastra, som præpareres og henhører in usum medicinae. Og alle nævnte species skal være så friske og gode, at de kan passere, når de bliver visiteret af Det medicinske Fakultet, som det skal ske på visse tider af året. Han skal have i agt, at han har til rede af alle slags, som bør findes på et velbestilt apotek, når han bliver befalet at komponere og præparere noget af medicinerne. Dog er det hermed ikke forment materialister, krudkræmmere, destillatører o.a. at destillere og

gøre de destillater, sirupper, konserva og condita af ribs, kirsebær, pomerans o.a., som henhører til daglig spisning o.a. gement brug. Ej heller er det forbudt badskærere at gøre de plastre og ungenta, som de behøver til deres håndværk. Det er ham også frit for at holde alt som de andre krudkræmmere dér ex simplicibus, adskillige slags banket, konfekt, kandiseret o.a. Han skal holde en fri vinkælder og deri udtappe i potter og ammer adskillig slags drik, som det hidtil har været brugeligt. Dog uforkrænket frd. om, at rhinsk og fransk vin ikke må henlægges og udtappes i én kælder. Kongen betænker, at til at vedligeholde apoteket hører stor bekostning, og bevilger, at apotekeren må blive forskånet for efterskrevne borgerlige bestilling, som er, at han ikke skal udnævnes til tingmand, rodemester, synsmand, vurderingsmand, kæmner, kirkeværgede, de fattiges forstander, nævnemand, til at opkræve tyrepenge el. a., på det apoteket ikke i hans fraværelse skal forsømmes. Dog skal han være skat, hold, vagt o.a. byens tyngde undergivet efter sin formue lige ved andre borgere, så vidt han ikke findes forskånet af kongen. [Derimod er han forpligtet til for en billig værd til enhver]¹ at sælge det, de kan behøve at købe af ham, og ellers forholde sig efter frd. om apoteker. Sjr, 24, 652. (Tr.: KD, III, 504-05). K. [K. er påtegnet: efter Johan Kienchoffs bestall., som er gjort efter Esaias Fleischers].

1) Det i [] anførte mangler i kopibogen, men ses i tidligere tilfælde i denne formular.

6. sept. (Kbh.) Bevilling efter ansøgning til en af Christoffer Herforts sønner, som befindes at være kommet til den alder og erfaring, efter ved foregående eksamen af medicis i apotekerkunst at være fundet dygtig, at han efter faderens død må beholde apoteket i Kbh., som kongen har privilegeret faderen, CH, så længe han forestår det tilbørligen. Dog skal han være forpligtet til at holde det ved lige med ferske og fornødne varer og ellers forestå det uden klage. Forbyndes etc. Sjr, 24, 654. (Tr.: KD, III, 505). K. [K. er påtegnet: efter Esaias Fleischers hustrus [bevilling]].

6. sept. (Kbh.) Carl Reuter (Rytter), forvalter på Frederiksborg Slot, og Jørgen Sørensen, skriver smst., fik efter begæring brev på et stykke jord ved Frederiksborg begge deres livstid. Det er et hjørne af Tranemose, ligger ved slottet, strækker sig i længden fra Jørgen Sørensens vang og ud til møllegrøften 583 al. og i bredden fra m. Enevolds vang og ud til hjørnet af havegrøften mod Tranemosen 496 al. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 656. K. Indl. 31. aug. og 1. sept.

6. sept. (Kbh.) Marcus Bielefeld, kontor ved Frederiksborg Slot, fik for tjeneste i forleden svenske fejde bevill. på 200 rd. årlig pension, som skal begynde fra brevets dato. SjR, 24, 656. K.

6. sept. (Kbh.) Mag. Niels Andersen Bom fik efter ansøgning bevill. til at måtte lade sig kalde til hvilket præstekald el. a. gejstlig bestilling, som vakerer i Danmark og Norge. Dog at alting går lovligen til efter ordinansen o.a. kgl. frd. Forbydendes etc. SjR, 24, 656. K. Indl. 5. sept.

6. sept. (Kbh.) Martinus Owe (Ouw), byfoged i Helsingør, fik brev anlangende sin bestilling. Han bevilges at betjene den så længe, han forsvarligen og uden klage forestår den. Forbydendes etc. SjR, 24, 657. K. Indl. 6. sept.

6. sept. (Kbh.) Forbud vedr. Frederiksborgs søer og fiskevand. Det er for kongen andraget, at mange, både møllere o.a., fordrister sig til at fiske i søer og fiskevand med alle slags fiskeredskaber, at udkære vandene og opbryde og sønderhugge render og poster og lade fiskene løbe bort. Kongen forbyder strengeligen, at nogen understår sig at begå sådanne gerninger i søer el. fiskevande, hvad enten de er beliggende i dyrehaven el. a. indelukkede el. indhegnede steder, under straf uden al nåde. Hvorefter osv. SjR, 24, 657. (Tr.: CCD, VI, 448). K. Indl. 3. sept. og udat. (2).

6. sept. (Kbh.) Jens Lassen fik nogle bevillinger til afkortning i tolden mod fordring hos K.M. Kongen er blevet JL skyldig 15.416 rd. 2 ort 18 sk. efter derom af Rtk. udstedt afregning, dat. 24. aug. 1660, som han for konsorters skyld begærer at have delt i 4 obligationer. Kongen bevilger, at JL og konsorter for 4.516 $\frac{1}{2}$ rd. af summen gør sig betalt i den told og accise, som efter toldrullen skal gives af de varer, som han el. de, til hvem han overdrager denne bevill., lader forskrive el. udføre, så længe indtil han el. de er kontenteret for de 4.516 $\frac{1}{2}$ rd. med rente fra den 10. juli 1660. Dog skal på hvert toldsted, hvor sådant ind- el. udføres, hver gang afskrives herpå af tolderen, såvidt tolden andrager. Når kapitalen med renter er afbetalt, skal dette brev leveres til tolderen, hvor den sidste andel bliver betalt, og denne skal siden levere det på Rtk. ved regnskabet. Hvorefter toldforvaltere, toldere og alle andre har at forholde sig. Forbydendes etc. SjR, 24, 658. K. Indl. 24. aug. og 6. og 7. sept.

Nok gik lige sådant brev på 4.516 $\frac{1}{2}$ rd. Item et på 3.191 rd. 5 mk. Et på 3.191 rd. 5 mk. med rente fra dato.

6. sept. (Kbh.) Jens Lassen, admiralitetsråd, Kbh., fik bevill. til afkortning i tolden mod fordring hos K.M. Kongen er blevet JL 3.248 rd. skyldig efter derom af kommissarierne Steen Brahe til Knudstrup og Holger Vind til Gundestrup gjort afregning, hvilke JL efter kongens begæring har betalt til Hans Schack, feltmarskal, oberst til hest og fods og befalingsmand på Riberhus, og hans regiment. Kongen bevilger, at JL og hans arvinger for de 3.248 rd. må gøre sig betalt i told og accise, som efter toldrullen skal gives af de varer, som han el. de, til hvem han overdrager denne bevill., lader forskrive el. udfører, så længe indtil han el. de er kontenteret for summen med rente, 6 pct., fra dato. Dog skal på hvert toldsted, hvor sådant ind- el. udføres, hver gang afskrives herpå af tolderen, hvorvidt tolden andrager. Når kapitalen med renter er afbetalt, skal dette brev, hvor den sidste andel bliver betalt, leveres til tolderen, som siden skal levere det på Rtk. ved regnskabet. Hvorefter toldforvaltere, toldere og alle andre haver at forholde sig. Forbydendes etc. SJR, 24, 659.

6. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om af lenet at forskaaffe fornødne vogne til at føre Hans Schacks regiments officerer til fods og deres bagage bort fra staden. Dermed etc. Sjt, 35, 918. K. Indl. udat.

6. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz, Otte Pogwisch og Ejler Holck fik brev om at tiltale Jørgen Jendtmehr. Kongen erfarer, at hele hans fiskeri, som JJ i 6 år har haft i forpagtning, nu ved dets overlevering findes meget øde og fordærvet, som det kan eragtes af de 8 mænds syn. Desligeste at intet fiskeredskab af nogen dygtighed el. værd findes, hvorved itzige fiskemester kan foretage el. begynde noget til kongens hofspisning el. a. Adressaterne skal søge JJ ved lov og ret, så han enten kan fyldestgøre sin kontrakt el. forklare, hvorfor og af hvad retmæssig årsag kongens fiskemester således efter synet findes ruineret. Desligeste og at han igen leverer fra sig efter kontrakten el. betaler alt fiskeredskab, således som han forefandt og annammede det både ved [Frederiksborg (og) Kronborg] len. Dermed etc. Sjt, 35, 918. Indl. 6. sept.

Lige sådant brev fik Otte Pogwisch om Frederiksborg len, dog det ml. de 2 tegn () udeladt. Nok Ejler Holck om Kronborg len, hvori blev udeladt det ml. de 2 tegn [].

6. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at generalmajor Eckerich, som med hos sig havende folk er befalet¹ at komme til Kbh., bekommer kvarter i staden indtil videre anordning, som dog ej skal være borgerskabet præjudicerligt på dets privilegier. Dermed etc. Sjt, 35, 919. K.

1) Se ndf., s. 344.

6. sept. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende mag. Christen Lodbergs profession. Mag. Rasmus Brochmand, historiarum professor på Sorø, er kaldet til akademiet i Kbh. for at være theologus. Kongen er tilfreds, at CL må eligeres til samme profession og succedere ham og være historium professor, dog så, at han ikke skal prætendere nogen løn, inden stedet kan komme så vidt på fode igen at nyde sin indkomst at besolde ham med, og han efter statuta har holdt sin disputation approbationis, så og gjort sin foretagne rejse med JRs søn Jens Rosenkrantz efter kongens bevill. JR skal forordne ham dertil og forholde sig mod ham som mod andre professores dér. Dermed etc. Sjt, 35, 919. K. Incl. 2. sept.

6. sept. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at tilholde rebslageren på Bremerholm at annamme 5 skippd. hamp, som dronningen har forstrakt til fiskeredskabet på Kbh.s og Frederiksborg len, og spinde og forarbejde hampen efter fiskemesteren Johan Funcks anvisning, så vidt han kan. Dermed etc. Sjt, 35, 919. K. Incl., se Sjt, 35, 918, 6. sept. (brev 2).

6. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende borgmester Hans Nansens indvisning på vegne af Mikkel Nansens børn i Islandske Kompagnis skibstold. Kongen har tilforn bevilget HN på MNs børns vegne nogen indvisning til betaling for deres fordring. Kongen er tilfreds, at de fremdeles gør HN indvisning i den skibstold, der årligen udgives af Islandske Kompagni af de skibe, som sejler for kompagniet til Island, hvilket han årligen skal lade afskrive på hans fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 920. K. Incl. 4. sept.

6. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende, at Niels Banner må nyde Åkær len årligen for 600 rd. Kongen har tilforn forlenet NB med Åkær for årlig afgift 1.000 rd. Da han altid og fra barndommen har opvartet og bevist sin tro tjeneste, bevilger kongen, at han må være forskånet for de 400 rd. afgift, så han må nyde det for 600 rd. Thi osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 920. K. Orig. i DKanc. B 179P.

6. sept. (Kbh.) Hans Dibolt von Denen fik brev anlangende, at Niels Pedersen må bekomme skovriderplads. Skovrideren i Roskildegård len, Niels Hansen, er geråden i trætte. Kongen har anset for godt, at nærværende NP skal forrette bestillingen i hans sted indtil sagens uddrag. Dersom sagen går NH under øjne, skal NP bekomme bestillingen og gives bestall. Thi osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 920. K.

6. sept.¹ (Kbh.) Kommissarierne i Fyn fik brev om at forskaffe Hans Schacks regiments officerer til fods vogne til bagage og underholdning gennem Fyn, så og fartøj, så de ved Middelfart kan komme over til Jyll. Dermed etc. FT, 7, 392. K. Indl., se Sjt, 35, 918, 6. sept. (brev 1).

1) Kopibogens dato er 6. aug., og K. er dat. 6. aug., men påskriften er 6. sept., hvilket stemmer med nummereringen og bekræftes af indholdet af brevet 6. sept., Sjt, 35, 918 (brev 1).

6. sept. (Kbh.) Henning Pogwisch fik brev om Hatting tiende til borgmester Oluf Hansen [Svane]¹ og hans hustru i Horsens. Kongen har efter ansøgning bevilget OH og hans hustru deres livstid for fæste og afgift at nyde kronens anpart af Hatting bys korntiende, når den efter afd. borgmester Ernst Ernstsens hustru, som nu har den, bliver ledig. HP skal, når den bliver ledig, lade OH og hustru bekomme den. Dermed etc. JT, 14, 264. K. Indl. 18. aug. og 3. sept.

1) If. Indl.

7. sept. (Kbh.) Å.b. om forligelse ml. Henrik Müller, admiralitetsråd i Kbh., Gabriel Marselis, kongens kommissarius i Amsterdam, Albret Baltser Berns' enke og arvinger og Leonhard Marselis på den ene og Joakim Irgens af Amsterdam på den anden side om 20.000 rd., som JI på vegne af K.M. skal betale dem. Der har begivet sig stor uenighed ml. nævnte anlangende de 20.000 rd., som JI på kongens vegne har været dem skyldig med rente og omkostning, men formedelst deres udeblivelse, som berettes, er kongen blevet forårsaget til forsikring af betaling at gøre dem anvisning i JIs kobber i Trondhjem, skippd. anslaget til 50 rd. Formedelst JI formener nævnte takst at være for ringe, er kongens befaling til HM og konsorter, at de igen med påløbne renter fra den tid, de har bekommet kobberet, indtil dato erstatter JI det, som kobberet af dem er oppebåret højere, end deres fordring med påløbne renter til dato andrager. De 39½ skippd. kobber, som endnu

nyligen af JIs kobber i Trondhjem er blevet leveret til HM og konsorter, skal straks igen leveres til JI med så skel, det endnu findes i Trondhjem. Dersom det allerede er forskikket til Hamborg, skal det dér leveres hans fuldm., når det ankommer, efter at tolden, fragten, assecuranzen o.a. billig bevislig omkostning igen er betalt derfor. Hvad angår den injurie, hvormed den ene af parterne kan formenes at have læderet den anden, være sig skriftligt el. mundtligt, da bør den ene i Rigens Råds nærværelse tilbørligen erklære den anden, at de ikke véd hverandre noget at eftersige andet, end hvad godt kan være, og hermed skal være afskaffet den ganske stridighed ml. parterne aldeles uden videre proces, og protesten gjort i kongens navn i Hamborg og Amsterdam hermed ganske være annulleret og kasseret, hvorfor og enhver af interessenterne er blevet tilstillet en ligelydende genpart. Sjr, 24, 654. K.

7. sept. (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om tømmer til Peder Reedtz til Møn. UFG skal fra sit len efterhånden til Møn lade udpassere en del tømmer, som PR har ladet købe, ungefær for 300-400 rd., og agter at lade bruge dér til opbyggelse af de nederbrudte ladegårde, så og at hjælpe nogle af bønderne med bygningstømmer. Dermed etc. Sjt, 35, 921. K.

7. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter begæring må forløves at komme til Kbh. kort tid, dog at han tilforn anordner, at intet i fæstningen forsømmes. Befalendes etc. Sjt, 35, 921.

7. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at indkvartere Ulrik Frederik Gyldenløves kompagni til fods og Steen Andersen Billes stadsmajorkompagni i Christianshavn. Dermed etc. Sjt, 35, 922. K.

7. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om til borgmester Hans Nansen og Christoffer Hansens fuldmægtige i Ganløse og Slagslunde skove at lade udvise tjenlige træer til Hestetangs Mølle og dens nødvendige husbygning. Dermed etc. Sjt, 35, 922. K.

7. sept. (Kbh.) Hr. Laurids Poulsen og hr. Johannes Monrad, sognepræster til Svenstrup og Ketting sogne på Als, fik efter begæring bevill. til indtil videre at beholde kapellanierne til deres egen residens.

Dog skal de forrette tjenesten i kapellanierne, som forsvarligt kan være. Forbydendes etc. FR, 6, 349. K. Indl. 30. nov. 1632, udat. og 4. sept.

8. sept. (Kbh.) Bevilling efter ansøgning til at nærværende 2 skærslipere, Jacob Gillort og Claus Bisson, må bruge deres håndværk i staden og søge deres næring dermed. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 660. (Tr.: KD, III, 505). Indl. 3. og 6. sept.

8. sept. (Kbh.) Thomas Zeven og Diderich von Hensberge af Amsterdam fik bevill. til at korte i tolden for deres fordringer i Norge. Kongen er efter gjort renteriefregning, dat. 4. sept. 1660, blevet TZ og DvH skyldig 12.589 rd. for leverance på Provianthuset og i andre måder. Kongen bevilger, at de må gøre sig selv betalt i kongens told af de varer, de ud- el. indskiber til Danmark og Norge, så længe indtil de er kontenteret for summen med rente, 6 pct., fra dato. Dog skal på hvert toldsted, hvor varerne passerer, hver gang af tolderen afskrives på det originale å.b., hvorvidt tolden andrager. Når kapitalen med renter er afbetalt, skal dette brev, hvor den sidste andel bliver betalt, leveres til tolderen, som siden skal leveres det på Rtk. ved regnskabet. Hvorefter toldforvaltere, toldere og alle andre haver at forholde sig. Forbydendes etc. Sjr, 24, 660. K. Indl. 4. sept.

8. sept. (Kbh.) Elisabeth Mogensdatter, enke efter Jacob Hansen, herredsfoged i Bårse h., fik efter begæring bevill. til sin livstid at besidde den gård, hendes afd. husbond har iboet, og hun nu påbor, så længe hun giver den sædvanlige landgilde o.a. rettighed deraf. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 661. K. Indl. 2. juli (2).

8. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han i Jonstrup Skov, hvor det mindst kan være til skovskade, for betaling lader Claus Ravn, rådmand i Kbh., bekomme egetømmer til en mølleaksel og kågehjul i Jonstrup Mølle. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 922. K. Indl. 8. sept.

8. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han i Ganløse Skov, hvor det mindst kan være til skovskade, for betaling lader Hans Knudsen Leegaard, Kbh., bekomme så meget

egetømmer, som behøves til stolper, mølleaksel og hjul samt skærværket til 2 kværne i Hestetangs Mølle. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 922. K. Indl. 8. sept.

8. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev anlangende, at generalmajor og oberst til fods Eckerich Johan Lubbes skal være kommandant. Kongen har forordnet¹ Ejl til at være kommandant i fæstningen Kbh. og Christianshavn. Befalendes etc. Sjt, 35, 923. K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn.

1) Se flg. brev.

8. sept. (Kbh.) Eckerich Johan Lubbes, generalmajor og oberst til fods, fik brev om at være kommandant i Kbh. og Christianshavn, havende i agt, at intet forsømmes til deres konservation. Til den ende har kongen befalet¹ Hans Schack at forestille ham dertil, så og at anvi- se voldene og soldatesken. Dermed etc. Sjt, 35, 923. K.

1) Se flg. brev.

8. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at forordne Eckerich Johan Lubbes, generalmajor og oberst til fods, til kommandant i Kbh. og Christianshavn. Han skal forestille ham dertil og anvi- se ham soldatesken og voldene. Dermed etc. Befalendes etc. Sjt, 35, 923. K.

8. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Joachim von Breda¹ anlangende det, han befindes at have at fordre for generalmajors- og oberstbestilling. Dermed etc. Sjt, 35, 924. K. Orig. i DKanc. B 180.

1) Kopibogen har *Bredou*, men ikke K.

8. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende konstabel Oluf Madsen Mørkholt på sin resterende besoldning bekomme en klædning, som adressaterne skal lade annamme af Jens Lassen. Sjt, 35, 924. K.

8. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de i Anne, afd. Cort Lyders' afregning må godtgøre hende forpagtning, som hun fra 1658 til 1660 skulle give af Korselitse gård. Desligeste har kongen bevilget, at de 400 rd., som årligen skal leveres på Rtk., og ikke

er assignere til andre, i lige måde må godtgøres hende i hendes afregning. Kongen har i nævnte års afgift gjort CL assignation at gøre sig betalt for 400 rd. på vegne af Oluf Steenwinckel, hvilket igen skulle kortes i hans resterende besoldning. Kongen er tilfreds, at ACL må godtgøres så meget, som kongen har været OS skyldig. Befindes etc. Sjt, 35, 924. K. Incl. udat. (2).

8. sept. (Kbh.) Johan Smidt fik brev om at betale kongens urtegårdsmænd Casper Uberlacher resterende løn og besoldning, når denne fremviser rigtighed, tagende hans bevis, hvorefter det skal bliver godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 925. K. Incl. udat.

8. sept. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om, at kongen har forordnet generalmajor og oberst til hest Eckerich Johan Lubbes at være kommandant i fæstningen Kbh. og Christianshavn. Kongen lader ham dette vide og forbliver ham ellers altid bevågen med kgl. gunst og nåde. Befalendes etc. Sjt, 35, 925. K.

8. sept. (Kbh.) Peder Mikkelsen, barnefødt i Odby i Thy, fik efter begæring bevill. til at indlade sig i ægteskab med Margrethe Nielsdatter, enke efter Oluf Knudsen, som boede i Serup på Thyholm, endog PM er hendes afd. husbond beslægtet i 3. led. Dog skal de bevisliggøre, at de ikke er hinanden nærmere beslægtet, og for benådningen efter deres formue og lensmandens sigelse udgive noget til næste hospital. Forbydendes etc. JR, 13, 173.

8. sept. (Kbh.) Ulrik Sidscher (Zitscher)¹ fik brev på Bygholm Mølle i sin og sin hustrus livstid. Til Bygholm Mølle, som kongen for nogen tid siden har bevilget¹ UZ, kræves stor bekostning til reparation. Efter ansøgning bevilger kongen, at UZ og hans hustru deres livstid samt et af deres børn, som overlever dem, må beholde møllen på samme vilkår, som kongens forrige benådning,² dat. 11. dec. 1659, formelder. Thi forbyde etc. JR, 13, 173. K. Incl. udat. (2).

1) If. Incl. herold. 2) Se KB 1659, 422.

8. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende at anordne, at Jens Nielsen i Hesselberg i Houlbjerg h. sin livstid må beholde den gård, han ibor og har i fæste. Dog at han giver den sædvanlige rettighed. Dermed etc. JT, 14, 264. K. Incl. 30. aug. og udat.

8. sept. (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om, at kongen er tilfreds, at han nedtager blyet af Vilstrup Kirke og med dette gør Koldinghus Kirke færdig, eftersom provsten og bønderne i sognet er tilfreds dermed. Dog skal han derimod af lenets indkomst igen indkøbe så mange tagsten, som gøres fornødent til kirken. Dermed etc. JT, 14, 264. K.

8. sept. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om af lenet at måtte gøre sig betalt for 693 rd. 1 ort 8 sk., som han efter afregning skal have at fordre, hvilket skal blive ham godtgjort i hans regnskaber på Rtk. Dermed etc. JT, 14, 265. K. Indl. 13. juni.

9. sept. (Kbh.)¹ Willum Hornboldt, kongens maler, fik konfirm. af sin assignation i Helsingør småtold. Rentemestrene har efter kongens ordre af 5. sept. 1660² gjort WH indvisning i småtolden, som falder i Helsingør, for 2.313 rd. 3 ort, som kongen er ham skyldig for gjort arbejde. Denne sum skal snarest muligt erlægges ham el. hans fuldm., efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, efter rentemestrenes derom til tolderne udgivne skrivelse og assignation, dat. 6. sept. 1660.³ Kongen konfirmerer dette og befaler toldforvalter og toldere på toldstedet at rette sig herefter. SjR, 24, 661. K.

1) Efter brevet står: Claus von Ahlefeldt fik bevill. på årlig pension på 3.000 rd. af Assens toldsted, findes i Fynske åbne breve. 2) Se ovf., s. 334. 3) Ses ikke i KB.

9. sept. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Ove Juel fik brev anlangende at logere de ryttere, som er forordnet at ligge i sognene i Kalundborg len i købstæderne¹ Ringsted, Slagelse og Kalundborg, eftersom hr. Joakim Gersdorff, rigens hofmester, erbyder at ville forskaffe dem dér deres månedlige traktement, så de i købstæderne alene bekommer kvarter. Dermed etc. SjT, 35, 925. K.

1) Ringsted lå i Ringsted Kloster len, Slagelse i Antvorskov len.

9. sept. (Kbh.) Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind fik brev om straks at begive sig til Frands Speckhahn og hos ham el. hans hustru annamme alle de penge o.a., som dér endnu findes af hr. Corfitz Ulfeldts, og lade det føre op på slottet og kvittere for dette og for andet gods annammet af CU. Dermed etc. SjT, 35, 925. K.

9. sept. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om af de første gode dæler, som indkommer el. nu findes i forråd, at lade være følgagtig til Nyborg Slots reparation 60 tylvter og derforuden 30 stk. vognskud, og tage bevis. Sjt, 35, 926. K. Incl. 4. sept.

9. sept. (Kbh.) Otte Krag fik brev anlangende betaling af lenet for sæderug til bønderne og fragt af nogle dæler og vognskud. OK har for kongen ladet andrage, at han har akkorderet med Hans Pedersen Klein, Kbh., om 400 td. rug til sædekorn til Nyborg lens bønder, tønden for 15 mk. da., og pengene at forrentes af OK indtil betaling sker. Da bønderne behøver sædekorn, såfremt jorden skal blive dyrket, er kongen tilfreds, at han af lenets indkomst gøres betalt for rugen efter nævnte akkord og pris med rente, indtil han bliver kontenteret, indtil bønderne, som det bliver forstrakt, igen efterhånden kan betale det. Desligeste må han af lenets indkomst gøre sig betalt for det, som skal udgives til fragt af de dæler og vognskud fra Kbh. til Nyborg, som dæleskriveren på Holmen har bekommet kongens ordre¹ til at lade være følgagtig. hvilket alt sammen skal blive godtgjort i lenets regnskaber på Rtk. FT, 7, 393. K. Incl. 8. sept.

1) Se foreg. brev.

9. sept. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende, at kongen efter hans angivelse er tilfreds, at han på egen bekostning må lade opbygge ladegården, som er ganske nedbrudt og ruineret, hvorimod hans efterkommere på slottet igen skal erlægge ham el. hans arvinger den omkostning, som han anvender derpå, eftersom det ved uvildig taksering befindes at være værd. Kongen er og tilfreds, at ER efter sin begæring af lenets uvisse indkomst i 6 efterfølgende år årlig må lade anvende 400 rd. på slottets reparation, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 265. K.

9. sept. (Kbh.) Sivert Brockenhuus fik brev anlangende forklaring på adskillige annammede kontributioner o.a. vedkommende hans kommissarieregnskaber. SB har begæret, at hans kommissarieregnskaber må gennemses, og han kvitteres derfor. Han skal hertil forskafe alle kontributioner og pålæg, som er ført til indtægt, med mandtaller, hvad enhver har udgivet med datum, så og hvad der siden er udgivet af undersåtterne på Mors til officerer, ryttere og soldater fra den 1. maj og til dato. Desligeste skal han ved mandtal og datum lade forklare, hvem

der blandt officererne selv har oppebåret kontributionen af sogne, byer el. a. partikuliers såvel som ham selv og hans skriver samt andre betjente og folk. Dermed etc. JT, 14, 265. K. Indl. 1. sept.

Jørgen Seefeld og hr. Henrik Rantzau [fik brev om] erklæring om kommissarieregnskaber.

9. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch og Christoffer Parsberg fik brev om at være kommissarier på skifte efter afd. Laurids Ulfeldt. Der skal foretages skifte efter LU, og der er hos kongen ansøgt om dette brev med befaling til adressaterne. De befales til tid og sted at være til stede som kommissarier, havende i agt, at alting går rigtig til, og at enhver vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. JT, 14, 266. Orig. i DKanc. B 173. Indl. 8. sept.

9. sept. (Kbh.) Enevold Parsberg fik brev om at være jomfru Anne Sofie Ulfeldts værge på skifte efter hendes far, afd. Laurids Ulfeldt, havende i agt, at hun vederfares det, ret er. Dermed etc. JT, 14, 266. Indl., se foreg.

10. sept. (Kbh.) Johan Kohl i Køge fik efter begæring bevill. til efter foregående trolovelse og lysning af prædikestolen at lade sig vie i huset til Sara, enke efter Jens Riber. Dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende formedelst denne benådning intet afgår. Sjr, 24, 662.

10. sept. (Kbh.) Albret Skeel fik bevill. til at begive sig i ægteskab med jomfru Margrethe Ramel. De er kun i 3. led besvogret med hverandre. Sjr, 24, 662.

10. sept. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om til fæstningerne Kronborg og Nakskov at lade munitiøn være følgagtig efter hofølgende fortegnelse. Dermed etc. Sjt, 35, 926. K.

10. sept. (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om årlig pension af Assens told. For tro og villig tjeneste bevilger kongen ham en årlig pension af 3.000 rd., som skal begynde fra brevets dato. Pengene skal erlægges ham af Assens toldsted frem for alle andre assignationer, som allerede er el. bliver gjort i toldstedet. Forbydendes etc. FR, 6, 349. K.

10. sept. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev anlangende resterende afgift af Bispensø fra fru Regitze Urne, enke efter Jobst Frederik von Papenheim. Han skal ved tilbørlig middel tilholde RU, at hun med forderligste af Bispensø erlægger det års afgift, som har været forfalden for 1½ år siden. Dermed etc. SmT, 8, 247. K. Indl. udat.

10. sept. (Kbh.) Frands Rantzau til Estvadgård fik bevill. til noget brøkkorn. Han har hos kongen begæret, at denne vil bevilge, at han herefter må lade oppebære det brøkkorn, som årligen gives af menige bønder i Vandfuld og Skodborg herreder for at vedligeholde en bro, Høge Bro i Ginding h. Kongen bevilger, anset og deri den vejfarende mands og menige herredsbønders gavn og bedste, at FR af enhver af herredsmændene i nævnte herreder årligen må lade oppebære en tolvmandsskæppe havre for at færdigholde broen. Dog skal han holde den ved magt med fjæle, bolværk, gode stærke rækker på begge sider og alt andet, så den vejfarende mand redeligen uden al fare og forhindring kan komme over. Forbyndes osv. Derhos befalende menige herredsmænd i nævnte herreder, at enhver, som har heste og vogn, på en bestemt dag og sted, når FR tilsiger dem, årligen inden Skt. Michaelis dag lader levere nævnte skæpper havre. Såfremt nogen sidder overhørig, da at straffes. Hvorefter osv. Ladendes det etc. JR, 13, 174. K. Indl. 5. april 1607 (Chr. 4., Orig.).

11. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at lade tage jord til fæstningen på de steder, hvor det bekvemmeligst kan bekommes. Dersom noget deraf tilhører borgerne, skal han anmode dem derom, så de bliver tilfreds, hvorimod kongen i andre måder vil gøre benådning. Dermed etc. Sjt, 35, 926. K. Indl. 11. sept.

11. sept. (Kbh.)¹ Steen Brahe og Holger Vind fik brev om penge til ritmester under Kongens Livregiment Christian Lindenov. CL nyder intet kvarter til sine nye gevorbne ryttere. Adressaterne skal levere ham 100 rd., hvilket skal blive godtgjort dem i deres regnskaber. Sjt, 35, 926. K.

1) Efter brevet står: Hr. Axel Urup og Gunde Rosenkrantz fik brev om at forhøre Jørgen Kruses kommissarieregnskab, findes i Jyske Miss. den 11. sept. 1660.

11. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tage for sig og gennemse dr. Ludvig Pouchs regnskaber og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 35, 927. K. Orig. i DKanc. B 179P.

11.¹ sept. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen og Hans Sørensen fik brev om den følgende dags aften af deres bønder på Amager at lade forskaffe 20 vogne med tilhørende heste, som kan være inde i byen, før portene lukkes, for at føre kongens fadebur. Dermed etc. Sjt, 35, 927. K. Incl. udat.

Lige sådant brev fik HS.

1) K. er bagpå påskrevet 12. sept.

11. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt og Philip Joakim von Barstorff fik brev om at tilholde tolderne i lenet, at de toldfrit lader udpassere det korn, der findes i kornmagasinerne tilhørende Den svenske Krone. Dermed etc. SmT, 8, 246. K.

Lige sådan befaling fik PJB.

11. sept. (Kbh.) Mag. Christen Aagaard, læsemester i Ribe, fik brev på Vester Vedsted tiende. CA har hos kongen begæret at måtte beholde alle tiender, som falder i Vester Vedsted s., såvel kongens som kirkens, for en lidelig afgift. Kongen bevilger dette, efter billig afgift og årligen at betales efter den pris, kongens korn sælges for på Haderslevhus Slot, og kirkens korn efter den pris, regnskabsprovsten sælger andre kirkers korn for. Kongen befaler lensmanden på Haderslevhus at lade CA nyde kongens anpart tiende for en lidelig afgift og den værd, andet korn bliver afhændet for, og regnskabsprovsten ligeledes. Forbydendes etc. JR, 13, 175. K. Incl. udat.

11. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om en salvaguarde til Horsens. Borgerne dér beklager sig over, at de besværes for meget med durchtog og indkvartering. HS skal anordne, at de bekommer en salvaguarde, som kan forhjælpe dem. Dermed etc. JT, 14, 266. K.

11. sept. (Kbh.) Hr. Axel Urup og Gunde Rosenkrantz fik brev om at forhøre Jørgen Kruses kommissarieregnskaber for hans kommissariebestilling, mens han var ude med rigens marsk hos arméen i Holsten, og efter befunden beskaffenhed kvittere ham derfor. Dermed etc. JT, 14, 266. K.

12. sept. (Kbh.) Rasmus Christensen og Carsten Koch af Næstved fik brev om arrest på Jacob Egelsfeldt. De har for kongen ladet andrage, hvorledes en person, JE, for kort tid siden om aftenen, der klokken var ml. 9 og 10, og de med hustru og børn var i seng, uformodelig og

uden given årsag med 10 el. 12 personer har bestormet deres huse og gårde på døre og porte og indslagen vinduer og derefter om nattetide borttrømt af byen. Efter begæring har kongen bevilget, at JE må arresteres på hvilke steder, han kan findes, og for nævnte gerning stande til rette. Kongens lensmænd, fogeder, borgmestre og råd og alle andre i rigerne el. fyrstendømmerne, som på kongens vegne har at befale, anmodes om at bevise RC og CK al hjælp heri. Ladendes det etc. Sjr, 24, 663. Incl. 8. sept.

12. sept. (Kbh.) Løjtnant Peter Olesen fik efter ansøgning brev på en gård. Han er forpligtet til efter egen erbydelse og på egen bekostning at opbygge gården og holde den ved lige, så og at udminde den derpå boende bonde for det, som billigt er efter lensmandens sigelse, såfremt han agter at nyde bevillingen. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 664. K. Incl. udat. og 25. aug. og udat.

12. sept. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff, Henrik Rantzau, Gunde Rosenkrantz, Otte Krag, hr. Axel Urup, Peder Reedtz og Hans Schack fik brev anlangende stændernes forslag om konsumtionen. Stænderne begærer forslag om konsumtionen. Adressaterne skal tage de gjorte forslag for sig og uddrage det, som eragtes bekvemmeligst og mest praktikabelt, hvorom de skal forstående kongen deres betænkende. Dermed etc. Sjt, 35, 927. K. Incl. 19. sept.

12. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om den følgende morgen ved 8 slet at mønstre garnisonen, som findes i staden og Christianshavn, og forfatte en rulle, til hvilken ende de skal lade samle soldatesken til visse tider på de steder, de selv eragter bekvemmeligst. Sjt, 35, 927. K.

12. sept. (Kbh.) Dæleskriver på Bremerholm Bertel Marske fik brev om at lade Johannes Alter mod bevis være følgagtig 10 tylvter dæler og 2 tylvter runde palisader. Sjt, 35, 927. K. Incl. udat. (2).

12. sept. (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld fik brev om at gennemse Steen Brahes og Holger Vinds kommissarieregnskaber over de penge, som er annammet og udgivet efter adressaternes ordre fra sidst gjorte rgsk. til dato, og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 35, 928. K.

12. sept. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om af toldboden at betale mag. Justus Valentin Steeman, tysk præst i Helsingør, hans resterende besoldning til dato, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 928. K. Indl. 8. sept.

12. sept. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om af tolden i Øresund at betale Ejler Holck genant efter hans forleningsbrev ligesom hans forgængere. Dermed etc. Sjt, 35, 928. K. Indl., se Sjt, 35, 926, 11. sept. (brev 1).

12. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre oberst Maximilianus Pancratius von Bühren indvisning i Helsingør bys told, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, for 3.840 rd., som han har at fordre for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 928. K. Orig. i DKanc. B 179P.

12. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende for det, afd. Duarte de Limas arvinger befindes at have at fordre, at gøre dem indvisning i Kolding og Ribe told i 3 år, nemlig hvert sted for 13.000 rd. Nok i Ålborg told for 8.000 rd., efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. Item skal de i lige måde gøre dem indvisning for 46.000 rd. i de midler, som er deputeret til betaling af kronens gæld. Dermed etc. Sjt, 35, 929. K.

12. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de gør renteskriver Peder Madsen indvisning i Bergen kronetold, efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt, for hans resterende løn, såvel som for de varer, han erbyder at forstrække. Befalendes etc. Sjt, 35, 929. K. Indl. 16. aug. og 11. sept.

12. sept. (Kbh.) Hr. Jørgen Brahe fik brev anlangende angivende og forslag af Laurids Kylling, Assens. Hvad LK har ladet andrage for kongen, kan JB se af hans hosfølgende supplikation. JB skal erklære sig om dets beskaffenhed og i særdeleshed, om han eragter, at LKs forslag kunne komme byen til bedste. Dermed etc. FT, 7, 393. K. Indl. 8. og 18. sept.

12. sept. (Kbh.) Varde by fik bevilget noget til deres bros opbyggelse. I 1648, den 13. juli,¹ bevilgede kongen borgmestre og råd i Varde, at de til deres bro dér ved byen i 10 år af alle fremmede, som førte heste og

øksne derover, måtte oppebære nogen told. De har nu ladet anholde kongen om endnu i 10 år at forunde dem sådan benådning til broens ydermere reparation. Han bevilger, at de endnu i 10 år af alle fremmede, som af norden og i byen over broen sælger varer el. fører købmandsgods, må oppebære af hver hest, hoppe el. okse 1 sk. og af 1 vogn, som fører varer, efter lejlighed og som der er heste for, nemlig 1 sk. af hver hest. Hvilken told borgmestre og råd skal oppebære og anvende til broens reparation. De skal årligen gøre lensmanden på Riberhus rgsk. Forbydendes etc. JR, 13, 176. K. Indl. 13. juli 1648 (Fr. 3., Orig.).

1) Se KB 1648, 87.

12. sept. (Kbh.) Karen Ægidiusdatter fik efter begæring brev om at være sin egen værge. Hun må selv forestå sit gods og oppebære og kvittere sin værge derfor, eftersom hun er over sine 40 år. Dog med hendes lavværges inspektion, at intet er til unytte. Forbydendes etc. JR, 13, 177. Indl., se JR, 13, 175, 11. sept.

12. sept. (Kbh.) Hr. Steen Bille m. fl. lensmænd fik brev om, at bønder skal føre posten. Kongen ser gerne, at postvæsenet i Jyll. igen kommer på fode. Adressaten skal i sit len befale de bønder, over hvilke herhos til desto bedre efterretning tilskikkes en fortegnelse, som tilforn plejede af føre det frem- og tilbagejæsende postbud el. og andre i deres sted, at de herefter som tilforn ved nat og dag beforder posten, så han uden ophold kan komme af sted, og således, som hidindtil har været sædvanligt, være forskånet for alle andre ægter og arbejde. Dersom nogen af nævnte bønder, som tilforn har været forordnet til postvæsenet, er øde, da erbyder Poul Klingenberg sig igen så vidt muligt at hjælpe dem på fode, så at postvæsenet kan nå sin fremgang. Dermed etc. JT, 14, 267. (Udt.: CCD, VI, 447). K. Indl. 7. sept. (2).

Lige sådant brev fik Henning Pogwisch. Gunde Rosenkrantz om Skanderborg. Henrik Thott, Århus, lensmand. Hr. Henrik Rantzau og et ligelydende. Nok fik hr. Ove Giedde et lige sådant. Endnu fik Ove Juel et og Kaj Lykke et. Nok fik feltmarskal Schack ligesådan et brev, såvel som og Erik Krag.

13. sept. (Kbh.) Johannes Moltken fik efter begæring bevill. til med sin trolovede fæstemø, Marta Broders, at vies hjemme i huset. Dog at kirken, præsten, skolen, de fattige o.a. ej afgår noget på deres retlighed. SjR, 24, 664.

13. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anregne nogen landgilde og afkorte Erik Krag i hans besoldning. Kongen har tilforn i kronens gæld i Vestermarie¹ s. udlagt 1 gd., Mikkel Haagensen påbor, 3½ td. 1 skp. 1 fjerding, 1 alb. 4/5 dl. Nok i Ibsker s. 1 gd., Laurids Cortzen påbor, som er anslagen for 8 td. 1 fjerdingkar 1½ dl. De skal anregne landgilden og afkorte den i EKs besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 929. K. Indl. udat.

1) Kopibogen og Indl. har *Vestermark*.

13. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at afbryde Valentin Korn's hus og føre det ind i Kronborg fæstning og forbruge det til denne. Dermed etc. Sjt, 35, 929. K.

13. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forskaffe heste med tilbehør og dermed føre det stykke, som svenskerne har efterladt på Frederiksborg Slot, til Kronborg og lade det levere til Ejler Holck. Dermed etc. Sjt, 35, 930. K.

13. sept. (Kbh.) Otte Krag og bispen i Fyn fik brev om at dømme om Skerninge præstekald. Det andrages for kongen, hvorledes Erik Kaas med 3 kaldsmænd af Skerninge s. og 3 af annekset Hundstrup har kaldet hr. Mads Gregersen, kapellan i Sønder Broby, og at Kaj Lykke ikke skal være tilfreds dermed. Da kaldet ikke længe kan stå ubetjent, bedes OK forsvarligen kende derpå, så kaldet kan blive forsynet. Dermed etc. FT, 7, 393. K. Indl. 13. sept.

13. sept. (Kbh.)¹ Bagge Iversen Hemmet, Ribe, fik beskærmelsesbrev. BIH har ladet andrage for kongen, hvorledes han af sin hustrus bror uden al årsag er blevet overfaldet og med 2 spændte pistoler tragtet efter livet. Han var forårsaget at nødværge sig, så den døde bekom sin bane, og formener derfor at ville befri sig ved retten. Han begærer, at kongen vil forunde ham beskærmelse til sagens uddrag. Kongen bevilger, at BIH må have frit og sikkert lejde uden arrest til at procedere sagen for sine dommere. Dog skal han straks gøre sagen anhängig og føre den til ende. Forbydendes etc. JR, 13, 177. Indl. udat.

1) Efter brevet står: Jomfru Magdalene Urne fik brev om at være sin egen værge, findes i Sjæll. åbne breve den 15. sept. 1660.

13. sept. (Kbh.) Henrik Block, Rodslet i Vendsyssel, fik brev om at være gild og gæv. HB har for kongen ladet andrage, hvorledes afd. Peder Bering, fordum borgmester i Viborg, for nogle år siden i hans fraværelse, dengang han var rejst over til Norge, har taget dom på hans ære til Viborg Landsting for 140 rd., med begæring, at kongen vil forunde ham oprejsning. På hans begæring har kongen bevilget, at han igen må være gild og gæv, stå i lov og tov og søge lavs- og gildeshus med gildemænd og gæve og ej være mand des mindre for den sag i nogen måde, såfremt det ikke forholder sig anderledes, end forskrevet står. Forbydendes etc. JR, 13, 178. Incl. 2. sept.

13. sept. (Kbh.) Henrik Lange og Jens Bildt fik brev om kommission på skifte anlangende Ejler Evert Banner. EEB er til sinds med forderligste at foretage skifte med sine børn. Adressaterne skal møde til stede til tid og sted for at taksere hovedgården med dens tilliggende gods, så og åbne alt løsøre, som findes under forsegling, og registrere det, havende i agt, at samtlige børn og arvinger vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 268.

14. sept. (Kbh.) Samuel Bunting fik bestall. som urtegårdsmand på Kronborg. Kongen har antaget SB til med flid og vindskibelighed at tage vare på Lundegårds have ved Kronborg. For hans tro tjeneste bevilger kongen ham 18 kur.dl. til årlig løn, 12 måneders kostpenge, månedligt 4 kur.dl., 1 pd. rug, 1 fjdg. smør og her foruden til en dreng 8 kur.dl. til årlig løn og 36 kur.dl. kostpenge, som årligen skal erlægges ham af lensmanden på Kronborg og begynde fra brevets dato. Befalingsmanden på Kronborg befales årligen at betale ham dette. Ej gøres osv. SjR, 24, 665. K. Incl. udad.

15. sept. (Kbh.) Adolf Erik, kongens snedker på Bremerholm, fik bevill. anlangende snedkersvende. Kongen har anset for godt, at alle fremmede snedkersvende, som ankommer til Kbh. og begærer at arbejde dér, efter at de har anmeldt sig hos kongens hofsnedker Hans Balche, først skal angive sig hos AE, førend de antages andetsteds, om

han behøver dem til kongens arbejde. Hvorefter oldermændene for snedkerlavet i staden o.a. vedkommende har at rette sig. Sjr, 24, 665. K. Inkl. udat.

15. sept. (Kbh.) Jomfru Magdalene Urne fik efter ansøgning brev om at være sin egen værge og selv forestå sit gods og oppebære indkomsten deraf. Dog må hun intet sælge deraf, uden det sker med hendes rette lavværges samtykke. Forbyndes etc. Sjr, 24, 666. Inkl. 12. sept.

15. sept. (Kbh.) Hans Laursen Bay og Else Eskelsdatter fik brev om efter foregående trolovelse og lysning af prædikestolen at måtte lade sig vie i huset. Dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende intet afgår formedelst denne benådning. Sjr, 24, 666.

15. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader kongens staldknægt Peder Jørgensen bekomme et hus i lenet, kaldet Røndehus.¹ Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 930. K. Inkl. udat.

1) If. Inkl. ved Frederiksborg i Rønnevang.

15. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Claus von Ahlefeldt anlangende det, denne for gjort tjeneste kan have at fordrø. Dermed etc. Sjt, 35, 930. K.

15. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende indvisning for skipper Johan Frederik af Rostock. JF har forstrakt 200 td. rug til militiens underholdning i Fyn. De skal akkordere med ham om det, kongen befindes at være ham skyldig, og gøre ham indvisning, hvor det bekvemmeligst kan ske. Dermed etc. Sjt, 35, 931. K. Orig. i DKanc. B 179P. Inkl. 6. juli.

15. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende Frederik Laursen og Pile Mølle i Kbh.s len. Kongen har forundt FL Pile Mølle. JCvK skal anordne, at den gøres ryddelig for ham, så han straks kan bekomme den. Dermed etc. Sjt, 35, 931. K.

15. sept. (Kbh.) Proviantsskriver Hans Hansen fik brev om at forskaffe underholdning til 49 mand norske folk med hosværende officerer efter rullen, tagende kvittans, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 35, 931. K.

15. sept. (Kbh.) Frands Speckhahn fik brev om en kuffert o.a. tilhørende Corfitz Ulfeldt. Han skal ved nærværende Reintie Intes lade være følgagtig den kuffert o.a. tøj, som han endnu har af CUs. Dermed etc. Sjt, 35, 931. K.

15. sept. (Kbh.) [Hugo Lütow og]¹ Niels Juel fik brev om sejl til nogle smækker ved Korsør og Nyborg. Kongen har tilforn bevilget,² at de smækker, som ligger ved Korsør, må bekomme et nyt sejl for de mangfoldige rejser, de tit gør uden fragt, og det er formedelst den besværlige og onde tid ikke efterkommet. Han skal forskaffe de 3 smækker, som endnu ligger ved Nyborg, hver et nyt sejl. Dermed etc. Sjt, 35, 931. K. Incl. 10. dec. 1657 (Fr. 3., Orig.), udat. og 14. sept.

Lige sådan befaling fik NJ om de 3 smækker ved Nyborg.

1) HL står ikke i overskriften i kopibogen, men den nævnte Orig. er til ham, der også netop var lensmd. på Korsør Slot. 2) Se KB 1657, 466.

15. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Axel Urup fik brev om at være på Steen Becks børns værgemåls levering til fru Ide Lindenov. IL har for kongen ladet andrage, hvorledes Lave Beck har forestået hendes børns værgemål. Hans efterleverske, fru Margrethe Grubbe, tilbyder nu at overlevere det til IL. Adressaterne skal møde til stede og efter befunden rigtighed underskrive og forsegle kvittanser o.a., som udgives ml. interessenterne. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. Sjt, 35, 931.

15. sept. (Kbh.) Otte Krag fik brev om mag. Anders Bejerholm, præst til Havnbjerg¹ på Als, anlangende penge af kirkens beholdning. Kongen er tilfreds, at AB efter ansøgning til sin præstegårds reparation må bekomme 200 sld. af sin kirkes beholdning og tage bevis, hvorefter det kan godtgøres i kirkens rgsk. Befalendes etc. FT, 7, 394. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO. Incl. udat., 13. og 14. sept.

1) Kopibogen har *Hagenbjerg*.

15. sept. (Kbh.)¹ Otte Krag fik brev anlangende forskånsel af Nyborg lens bønder. Kongen er tilfreds, at de bønder, som vil antage de øde gårde i lenet, må tilsiges nogle års forskånsel, eftersom OK selv eragter billigt, indtil de befalede kommissarier ankommer til lenet, så de og udvises bygningstømmer. Dermed etc. FT, 7, 394. K. Indl. 13. sept.

1) Efter brevet står: Generalitetet, Hans Schack og Jochum von Trampe fik brev anlangende Hans Friis' forhold i den fynske træfning, findes i Sjæll. Miss. den 19. sept. 1660. K.

15. sept. (Kbh.)¹ Frederik von Ahlefeldt fik brev om 1.000 rd. af Nakskov toldkiste. Kongen er tilfreds, at FvA af Nakskov toldkiste indtil videre må oppebære 1.000 rd., hvilke han skal afkorte i sin gage. Dermed etc. SmT, 8, 246. K.

1) Kopibogen rummer blot en udateret overskrift, hvorfor teksten her stammer fra K. K har i teksten datoen 5. sept., i påskriften 15. sept., og placeringen svarer til det sidste.

15. sept. (Kbh.) Christen Madsen, Sundby, fik efter begæring bevill. til at komme i ægteskab med Maren Nielsdatter, Utrup, Fleskum h. De er hverandre beslægtet i 3. led og har forset sig i lejermål. Deres forseelse må denne gang være efterladt, og de må komme med hverandre i ægteskab. Dog skal de først bevisliggøre, at de ikke er hinanden nærmere beslægtet, og efter deres formue og lensmandens sigelse udgive noget til næste hospital. Forbyndes etc. JR, 13, 179.

15. sept. (Kbh.) Knud Nielsen i Utrup fik efter begæring bevill. til at have Inger Madsdatter i Sundby i Fleskum h., idet de er hverandre beslægtet i 3. led. Dog skal de først bevisliggøre, at de ikke er hinanden nærmere beslægtet, så og udgive noget efter deres formue og lensmandens sigelse til næste hospital. Forbyndes etc. JR, 13, 179.

15. sept. (Kbh.) Jon Jacobsen, Vrandrup, herredsfoged i Anst h., fik bevill. på en gård. JJ har ladet andrage for kongen, hvorledes han i forleden fejdetid har sat sig i stor vidtløftighed for penge til at frelse den gård, han ibor og har i fæste, på det den ikke med de andre dér i herredet skulle være blevet nedbrudt og brændt. Efter hans begæring bevilger kongen, at han må beholde og besidde gården i sin og sin hustrus livstid. Dog skal han holde den ved magt, og hustruen efter hans død udgive landgilde o.a. rettighed. Forbyndes etc. JR, 13, 179. K. Indl. 4. og 11. sept.

15. sept. (Kbh.) Anders Jørgensen fik brev på sin ridefogedbestilling i Koldinghus len. For tro tjeneste i forleden fejdetid har kongen bevilget, at AJ må betjene sin ridefogedbestilling, så længe han forsvarligen forestår den. Thi forbyde etc. JR, 13, 180. K. Incl. 4. og 10. sept.

15. sept. (Kbh.) Andreas Jensen Hals, studiosus, fik efter begæring bevill. til at kaldes, uanset han ikke er sine fulde 25 år, ungefær på 4 måneder. Han må lade sig høre og kalde, såfremt ingen anden forhindring findes, og det kan ske efter ordinansen o.a. kgl. frd. Forbyndes etc. JR, 13, 180. Incl., se JT, 14, 269, 15. sept.

15. sept. (Kbh.) Mag. Jacob Hansen, sognepræst til Skt. Bodils Kirke i Ålborg, fik bevill. på afgift af en tiende og en gård for sin hustru i 2 år. JH har ladet andrage for kongen, hvorledes han af den ham tilforn bevilgede¹ tiendeafgift af Gunderup s. i Fleskum h. og gården i Hasseris foruden den, der er perpetueret til kaldet, i disse forleden besværlige åringer lidt el. intet har bekommet. Desligeste at hans formand, afd. dr. Niels Poulsen, efter kgl. bevill. har nydt 2 års indkomst af nævnte tiende og gård, efter at JH var forundt den. Efter ansøgning bevilger kongen, at JHs hustru, om hun overlever ham, må nyde indkomsten af nævnte tiende og gård i 2 år, såfremt hun bliver siddende i sit enkesæde. Forbyndes etc. JR, 13, 181. K. Incl. 7. sept.

1) 25. sept. 1634, KB 1635-1636, 276.

15. sept. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev anlangende hr. Claus i Horne. C er formedelst nogen forseelse forbuden sit præsteembede. Dog understår han sig at befatte sig dermed. KL skal tilholde ham ikke at befatte sig med embedet førend sagens uddrag til Herredagen. Dermed etc. JT, 14, 269. Incl. 8. sept. og udat.

16. sept. (Kbh.) Kjeld Krag fik kvittering for kommissariebestilling i Skåne. KK har af kongen været befalet¹ at være landkommissarius i Skåne. Han har for hr. Ove Giedde, hr. Henrik Rantzau og Gunde Rosenkrantz, som af kongen har været befalet² at overse og forhøre hans regnskaber, gjort rgsk. for både indtægt og udgift, så han intet er blevet skyldig. Kongen holder KK og arvinger skadesløs herfor. SkR, 6, 473.

1) Se KB 1649, 273. 2) Jf. KB 1659, 364.

16. sept. (Kbh.) Jacob Sparre fik brev om at være jomfru Anne Katarina Akeleyes værge på skifte efter afd. fru Dorethe Munk på Stubbergård. Han skal møde til stede og være AKAs værge, havende indseende med, at hun vederfares det, ret er. Når skiftet er overstanden, skal han overlevere værgemålet til den rette lawværge. Dermed etc. JT, 14, 269.

17. sept. (Kbh.) Hr. Peder Nielsen Hobro, sognepræst til Karlebo, og Elisabeth Mikkelsdatter fik efter ansøgning brev om at måtte vies hjemme i huset, såfremt ingen anden hindring findes. Dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende intet afgår formedelst denne benådning. Sjr, 24, 666.

17. sept. (Kbh.) Theodorus Lente fik brev om at måtte flytte sin datters i Tyske Kirke hensatte lig derfra til Holsten. Forbydendes etc. Sjr, 24, 667.

17. sept. (Kbh.) Otte Skade og Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at tilforordne Niels Gregoriussen i Kildebrønne, Simon Pedersen og Jep Hansen smst. til værge for Maren, afd. Oluf Pedersens børn i Køge Kro. Dermed etc. Sjt, 35, 932. Incl. 15. sept.

Lige sådant brev fik JCvK om at forordne Oluf Laursen og Christoffer Poulsen i Vallensbæk til nævnte børns formyndere.

17. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader fru Eva von Bülow, enke efter Adam Henrik Pentz til Warlitz, og fru Regitze Grubbe, enke efter Hans Ulrik Gyldenløve, hver bekomme 8 favne af veddet ved Vedbæk. Befalendes etc. Sjt, 35, 932. K.

17. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at affordre Karen, Hans Jensens, brev i Helsingør på Kongens Mølle. Det erfares, at KHJ ikke har holdt kronens mølle, kaldet Kongens Mølle. ved lige på bygning o.a. efter benådningbrevet. EH skal igen affordre hende brevet og indskikke det i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 932. K.

17. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at tage til sig kongens edelknaibe Bernt Valentin Lützow og tilholde ham at lære fyrværk, fortifikation o.a. hos kongens overfyrværker, hopmand på fæstningen Hans Turban, havende i agt, at han ikke gør andet, end han bør, el. går ør-

kesløs, og selv tage ham i agt, når han ikke er hos HT, og dersom nogen modvillighed begås af ham, da at lade ham straffe. Dermed etc. Sjt, 35, 933. K. Indl. udat.

17. sept. (Kbh.)¹ Ejler Holck fik brev anlangende at lade være følgagtig så meget tømmer, som behøves til kronens mølle Kongens Mølle, både til bygning o.a. reparation. Dermed etc. Sjt, 35, 933. K.

1) Efter brevet står: Oluf Brockenhuus og Sivert Brockenhuus fik brev om at være kommissarier på skifte efter Casper Gersdorff, findes i Jyske Miss. den 18. sept. 1660. Og: Frands Rantzau fik brev om at være jomfru Lisabeth Sofie Gersdorffs værge, findes i Jyske Miss. den 18. sept. 1660.

17. sept. (Kbh.) Hr. Jørgen Brahe fik brev om at have Hagenskov len frit. For tro tjeneste har kongen bevilget JB hans livstid og hans hustru, fru Anne Gyldenstjerne, i hendes bevilgede nådsensår, lenet kvit og fri for afgift og rostjeneste. Hvorefter rentemestrene o.a., som på vegne af kongen har at bestille med rigets indkomst, har at rette sig. FR, 6, 350.

17. sept. (Kbh.) Åb. brev. om, at Ringsebølle sognemænd skal søge Rødby Kirke. For kongen andrages, at Ringsebølle sognemænd i Loll. skal være forjaget fra hus og hjem af fjenden, og deres huse og gårde er afbrudt, hvorover de har taget deres flugt til Rødby. Kongen har anset for godt, at de indtil videre skal søge sognekirken i Rødby, og vin, brød o.a., som behøves, skal tages af Ringsebølle annekskirkes indkomst. Dog skal denne imidlertid vedligeholdes af sin indkomst, og med det øvrige forholdes efter recessen. Hvorefter alle osv. SmR, 7, 139. (Tr.: CCD, VI, 447-48).

17. sept. (Kbh.) Erik Banner m. fl. fik brev om at være Ejler Evert Banners børns værge. Der skal med forderligste foretages skifte ml. EEB og hans børn. Adressaten befales at være overværende og påtage sig Otte Banners værgemål, havende indseende med, at han vederfares den del, ret er. Når skiftet er til ende, skal han igen overlevere værgemålet til EEB. Dermed etc. JT, 14, 269. K.

Lige sådant brev fik Preben Banner om at være jomfru Vivike Banners værge. Niels Banner at være jomfru Jytte Banners værge. Otte Lindenov at være jomfru Dorethe Banners værge. Christian Lindenov at være jomfru Helvig Banners værge.

17. sept. (Kbh.) Jørgen Juel og Tønne Reedtz m.fl. fik brev om at taksere afd. fru Kirsten Munks gårde. Der skal foretages skifte efter KM, hvorfor denne befaling til adressaterne er begæret. De befales at begive sig til KMs hgte Boller og Rosenvold og taksere dem og deres bygning og under deres hænder og signeter give forretningen beskrevet fra sig til de interesserede. Dermed etc. JT, 14, 270. K. Indl. udat.

Lige sådant brev udgik til efterskrevne: Tyge Below og Niels Lykke at taksere Ellensborg i Fyn, item Lundsgård, Vejlegård, Tybrind og Tåsinge. Oluf Rosenkrantz og Jørgen Reedtz at taksero Lellingegård i Sjæll.

17. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende Mathias Sørensens, klokker i Randers. Hvad MS har ladet andrage for kongen, kan HR se af hans hosfølgende supplikation. Han skal anordne, at begge degnekaldene og deres rettighed bliver lagt til hans klokkerbestilling, og at han derimod bliver forpligtet til at betjene præsterne i kirkerne, med anden forretning, som de 2 personer tilforn har gjort og ellers i andre købstadkirker i riget er sædvanligt. Dermed etc. JT, 14, 270. K.

18. sept. (Kbh.) Kaptajn Kröger fik bevill. til denne ene gang toldfrit at udføre 4 heste med sig til fæstningen Glückstadt. Dog skal bevillingen leveres og kasseres på det toldsted, hvor hestene bliver udført. Sjr, 24, 667.

18. sept. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade generalmajor Eckerichs regiment følgagtig være 1 måneds traktement af proviant af Provianthuset efter derpå af kaptajnen overleveret rulle underskrevet af generalmajoren selv, og derpå tage kaptajnens bevis. Sjt, 35, 933. K.

18. sept. (Kbh.) Erik Lunov og Henrik Lange til Fuglsang fik brev om at være kommissarier på skifte efter Markor (Marcus) Kaas til Tide-mandsholm. Der skal med forderligste foretages skifte ml. MKs arvinger og hans efterleverske, fru Anne Stygge. Derfor er denne kongens befaling til adressaterne begæret. De befales og får fuldmagt til at overvære skiftet, havende indseende med, at MKs arvinger såvel som AS vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt for-

fald ikke kan møde til den tid, skiftet berammes, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 271. Indl. udat.

18. sept. (Kbh.) Preben Banner fik brev om at være væрге for fru Anne Stygge, enke efter Markor (Marcus) Kaas, på skiftet ml. hende og hendes husbonds arvinger, havende indseende med, at hun vederfares det, ret er. Når skiftet er overstanden, skal han overlevere værgemålet til hende selv. Dermed etc. JT, 14, 271. Indl., se foreg.

18. sept. (Kbh.) Peder Lange og Erik Lunov fik brev om at være kommissarier på skifte efter fru Christence Juel. Der skal med forderligste foretages skifte efter CJ anlangende en arv i Stubbergård, som hun har været forlenet med sin livstid. Da denne kongens befaling til adressaterne er begæret, befaler han dem at være overværende på skiftet, på hvilken tid og sted det bliver berammet, og have indseende med, at alting går rigtigen til. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde til tid og sted, skiftet bliver berammet, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dermed etc. JT, 14, 272. K.

18. sept. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Sivert Brockenhuus fik brev om at være kommissarier på skifte efter afd. Casper Gersdorff. Der skal med forderligste foretages skifte og deling efter CG. De befales at møde til tid og sted, hvor skiftet skal foretages, og åbne alt løsøre, som findes under forsegling, og registrere det, havende i agt, at samtlige arvinger vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde til tid og sted, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Dersom etc. JT, 14, 273. Indl. udat.

18. sept. (Kbh.) Frands Rantzau fik brev om at være jomfru Lisabeth Sofie Gersdorffs væрге. Der skal med forderligste foretages skifte ml. Casper Gersdorffs arvinger. FR skal være overværende, når skiftet fo-

retages, og påtage sig LSGs værgemål, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er. Siden skal han til hendes rette lavværge overlevere det, hun kan tilkomme. Dermed etc. JT, 14, 273. Indl., se foreg.

19. sept. (Kbh.) Bevilling efter ansøgning til, at Jørgen Adrian Wichman må holde vinkælder i det hus i Færgestræde i Kbh., hvori har været drevet vinhandel. Denne vinhandel og næringsfrihed må forblive i huset, ikke alene i hans, men også i hans hustrus og deres arvingers livstid, så længe nogen af dem har lyst til stedet og handelen. Dog skal de i kælderen holde en dygtig svend, som forstår fashbinderhåndværk o.a. dertil hørende, hvilken svend skal indskrives i lavet og forholde sig efter recessen som andre vinhandlere. Forbyndes etc. Sjr, 24, 667. (Tr.: KD, III, 505-06). K.

19. sept. (Kbh.) Otte Krag og hr. Henrik Bielke fik brev om at være kommissarier på skifte efter afd. Christen Skeel. Der skal med forderligste foretages skifte efter CS. Adressaterne befales og får fuldmagt til at møde til stede og åbne og registrere alt løsøre, som findes under forsegling, havende i agt, at samtlige arvinger vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befallingen. Dermed etc. Sjt, 35, 933.

19. sept. (Kbh.) Køn Joakim Grabow og Niels Parsberg til Eskilstrup fik brev om at taksere afd. Lave Becks gård Førlev. Fru Margrethe Grubbe, enke efter LB, agter at skifte med sine børn. Adressaterne skal straks begive sig til Førlevgård og taksere dens bygning, hvad den kan være værd i søskendeskifte, hvilket de skal anslå i penge, og under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til interessenterne. Dermed etc. Sjt, 35, 934. Indl. 17. sept.

19. sept. (Kbh.) Alexander Grubbe fik brev om at være afd. Lave Becks børns væрге. Der skal med forderligste foretages skifte efter LB. Adressaterne skal møde til stede, havende i agt, at de ingen uret vederfares, og når skiftet er overstået overlevere værgemålet til fru Margrethe Grubbe. Dermed etc. Sjt, 35, 934. Indl., se foreg.

19. sept. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at Sebastian Laurenberg må forløves for at rejse som hofmester med Just Høg i fremmede lande. Dermed etc. Sjt, 35, 935. K. Indl. 14. sept.

19. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade hr. Anders Hansen Fabricius bekomme noget efter sin begæring af det, han befindes at tilkomme hos kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 935. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 17. sept.

19. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Albret Itzen begærer til pant. Al begærer til pant 7 gde og 1 hus i Ferslev by, Abrahamstrup len, som endnu ikke skal være udlagt. Item 3 gde i Lorup, Antvorskov len, og 2 gde i Snekkerup, Korsør len, imod forstrækning til garnisonen i Kbh. af så mange penge, som gårdenes indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst og derpå indskikke en fortegning i Kanc., så han kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 935. K. Indl. 8. sept.

19. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Ludvig Lorentz' rgsk. Hvad LL har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal gennemse hans dokumenter og regnskaber og efter funden beskaffenhed tilstille kongen deres erklæring. Dermed etc. Sjt, 35, 935. K.

19. sept. (Kbh.) Generalitetet og Hans Schack og Jochum von Trampe fik brev om erklæring anlangende Hans Friis' forhold i den fynske træfning. HF har begæret kongens befaling til adressaterne, at de må give ham deres skriftlige kundskab om hans comportedement og forhold i kongens tjeneste og særdeles om den på Fyn senest forefaldne træfning mod fjenden, anseende en kejserlig oberst, von der Nagt, først ilde skal have eftertalt ham på hans ryg, og, da han billigt har ressembleret sligt og tilskrevet ham derom, med nogle villige og partiske vidnesbyrd har søgt at besmykke sin onde intention og skriftligt ladet sådant gelange til kongen. Kongens oberst angribes deri hårdt ikke alene på ære og lempe, men også for at han ikke skulle have efterkommet sin skyldighed mod kongen, hvilket han dog formoder ved adressaternes kundskab langt anderledes kan bevises, og derfor formener han sig at ville befri sit ærlige navn, den ganske verden til efterretning, fra slige falske kalumnier, før han indlader sig med ham

på anden manering. Da det synes kongen ubilligt, befaler han adressaterne (enhver især) at give deres kundskab herom beskrevet, om han på deres anmaning ikke har villet avancere mod fjenden. Så og om de har set ham på den manér, som han beskyldes af den kejserlige oberst, nemlig med en lang rød tilknappet frakke i fægtningen, el. og om kongens tropper i træfningen har været anført af andre end kongens egne generaler og høje officerer, og ellers om de i nogen måder har noget at beskyldes ham for, som enten kunne være mod den pligt og tjeneste, han er kongen skyldig, el. hans ære og reputation som soldat. Og ellers efter sagens beskaffenhed og vidnesbyrd skriftligt lade det komme til den kejserlige feltmarskal. Dermed etc. Sjt, 35, 936. K.

Lige sådant brev fik Jochum von Trampe og Hans Schack, hver sit, dog deri blev udeladt det, som findes ml. disse tegn ().

19. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med major Henrik Gøye angående det, han befindes at have at fordre hos kronen. Dermed etc. Sjt, 35, 937. K.

19. sept. (Kbh.) Jørgen Kaas fik brev om Rugård len fri for afgift og uden, at videre gods udlægges. Kongen kommer i erfaring, at godset til lenet er meget forarmet, og at en del gods er taget derfra og udlagt i kronens gæld. Kongen bevilger, at JK, som er forlenet dermed, må nyde det uden afgift og at ikke mere gods skulle komme derfra, og lenet derved forringes. Forbyndes etc. FR, 6, 350.

19. sept. (Kbh.)¹ Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm], superintendent over Fyns stift, fik brev angående sin hustrus frihed efter hans død. Kongen bevilger at hun, dersom hun overlever ham, efter hans død må være fri og forskånet for al borgerlig tyngde og besværing i hvilken købstad hun vil nedsætte sig, både for sin person og formue og den gård, hun bebor, i fejde- såvel som fredstid, så ingen under militien el. verdslig øvrighed skal befatte sig dermed. Forbydende etc. FR, 6, 350. K. Incl. 10. sept.

1) Efter brevet står: Frd. ved Korsør og Nyborg om færges. Findes i Sjæll. åbne breve den 21. sept. 1660. K.

19. sept. (Kbh.) Hr. Christen Jacobsen, sognepræst til Væggerløse, fik brev om hjælp til sin præstegårds reparation af de andre kirker. CJ har ladet andrage, hvorledes hans præstegård, han påboede, samt hans

gods og formue, han havde dér, ved ildebrand er brændt, med begæring, at kongen vil bevilge, at han må kommes til hjælp til igen at opbygge gården. Kongen bevilger, at hver af hans kirker, som har forråd i Sjæll.s stift, må komme ham til hjælp med 1 rd. Han beder lensmænd o.a. vedkommende, at de lader ham bekomme dette. SmR, 7, 139. Indl. 2. og 3. sept.

19. sept. (Kbh.) Sivert Brockenhuus til Ullerup fik efter begæring brev på et begravelsessted. Han må lade sig gøre et begravelsessted i Sejerslev Kirke under altergulvet, eftersom han berettes at have en hgd. dér i sognet. Så og til begravelsen lade brække muren til at sætte vinduer i, og det således, at det sker kirken o.a. uden skade. Dog skal stedet ved regnskabsprovsten først udvises ved alen og mål og derefter SB og hans arvinger holde det evindeligen. Thi forbyde etc. JR, 13, 181. K.

19. sept. (Kbh.) Duarte de Limas arvinger fik efter begæring konfirm. af rentemestrenes assignation i Ribe, Kolding og Ålborg told, lyder: Rentemestrene har den 12. sept. 1660 bekommet kongens ordre¹ om at gøre DdLs arvinger indvisning i [3 års indkommende penge i Ribe told, nemlig årligen for 13.000 rd],² som kongen er blevet dem skyldig. De har givet tolderen Maturin Dupont ordre til uforhindret at lade betale nævnte sum til DdLs arvinger el. deres fuldm. snarest muligt og efter, at de forrige deri gjorte assignationer er betalt, efter rentemestrenes ordre og assignation, dat. den 13. sept. 1660. Kongen konfirmerer det. Forbydendes etc. JR, 13, 182. K.

Lige sådant brev udgik om Ålborg told, på hvilket sted Lucas Hansen er tolder, og blev i stedet for det, som står ml. disse tegn [] således anført: Ålborg told foruden de 3 års forrige indvisning for 8.000 rd.

Nok i 3 års indkommende Kolding toldpenge årligen for 13.000 rd., hvor borgmester Morten Panch er tolder, og ellers ord fra ord som den i Ribe told.

1) Se ovf., s. 352. 2) Se tilføjelsen til brevet.

19. sept. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at betale mag. Jesper Hansen i Skanderborg det, han endnu resterer af sin besoldning. Dermed etc. JT, 14, 274. K. Indl. udat.

19. sept. (Kbh.)¹ Sivert Brockenhuus og Jørgen Kruse fik brev om at hidskikke nogle øksne. Kongen befaler dem med forderligste til Kbh. at hidskikke de øksne af Thy og Mors, som tilforn er påbudt² og brændt, nemlig et stykke af hvert sogn. Dermed etc. JT, 14, 274. K.

1) Efter brevet står: Hans Schack og Jochum von Trampe fik brev anlangende Hans Friis' forhold i den fynske træfning. Findes i Sjæll. miss. den 19. sept. 1660. K. 2) Ses ikke i KB 1659-60.

20. sept. (Kbh.) Søren Eriksen, studiosus, fik brev om efterladelse af lejermålsforseelse. SE har forset sig med lejermål. Hans forseelse må denne gang være efterladt, så at han herefter må lade sig kalde til hvilket præstekald el. anden gejstlig stilling, som lovligen kan ske efter ordinansen o.a. kgl. frd. Forbyndes etc. SjR, 24, 668. Indl. udat.

20. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med oberstlt. Dirich Blom(me) anlangende det, han for gjort tjeneste befindes at have at fordre. Dermed etc. SjT, 35, 937. K.

Lige sådant brev fik OP om at gøre afregning med Hartvig Kaas anlangende det, han har at fordre for krigstjeneste.

20. sept. (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev anlangende at gøre afd. Cort Lyders' efterladte enke og arvinger indvisning i de 400 rd. årlige afgift, som erlægges af Korselitse, indtil er afbetalt de 4.432 rd. 3 ort 14 sk., som de efter afregning befindes at have at fordre. Dermed etc. SjT, 35, 937. K. Orig. i DKanc. B 179P. Indl. 5. nov. 1652, 27. nov. 1656.

1) Efter brevet står: Hr. Iver Krabbe og Frands Rantzau fik brev om at være kommissarier på jomfru Magdalene Urnes værgemåls levering, findes i Jyske Miss. den 20. sept. 60.

20. sept. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade kongens urtegårdsmand i kongens køkkenhave være følgagtig 4 tyltver dæler, som han skal forbruge dér. SjT, 35, 938. K. Indl. 20. sept.

20. sept. (Kbh.) Hr. Søren Pedersen, sognepræst til Nøvling og Sinding sogne i Lundenæs len, fik for sit kalds ringhed bevill. til at nyde afgiften af K.M.s anpart af Nøvling korntiende, kvit og frit sin livstid, ligesom hans formand før ham.¹ Forbyndes etc. JR, 13, 183. K. Indl. 7. maj 1638 (Chr. 4., Orig.).

1) Se KB 1637-1639, 405.

20. sept. (Kbh.) Robert Colnet, major, fik for tro og villig tjeneste i forleden krigstid bevilget 500 rd. årlig pension i Ribe told, som skal erlægges ham årligen, efter at de forrige deri gjorde assignationer først er betalt. Hvorefter tolderen dér har at rette sig, hvilket skal blive godtgjort. Forbyndendes etc. JR, 13, 183. K. Incl. udat. (2).

20. sept. (Kbh.) Hans Bille fik bevill. til hjælp af andre kirker til sin sognekirkes¹ reparation. HB har ladet andrage for kongen, at hans sognekirke til hans gård skal være meget forarmet og forfalden. Kongen bevilger, at hver kirke i stiftet, som har midler, skal kontribuerer 1 rd. til dens reparation. Han befaler lensmænd o.a., at de lader HB el. hans fuldm. være dette følgagtigt. Forbyndendes etc. JR, 13, 184. K.

1) Junget Kirke, Nørre h. (Salling).

20. sept. (Kbh.) Bisperne i Jyll. fik brev anlangende det, der er udlovet i Odensemødet. Dr. Anders Andersen, bisp i Ålborg: Han skal inkvirere, hvor meget der i stiftet refterer hos gejstligheden af den godvillig udlovede månedlige kontribution, som blev bevilget i sidste Odensemøde, at beregne fra den tid, den blev udlovet, og til det svenske indfald i Jyll. skete, hvilket han på vegne af kongen skal indfordre og straks levere til kongens kommissarier i stiftet, som skal gøre rigtighed derfor. Dermed etc. JT, 14, 274. K. Orig. i C 4-252 Ribe bispeark., LAV. Incl. 18. sept.

Lige sådant brev fik bispem i Ribe, dr. Peder Kragelund. Dr. Johan Diderichsen i Viborg stift. Nok et til mag. Hans Brochmand i Århus stift.

20. sept. (Kbh.) Dr. Anders Andersen fik brev om, at hr. Knud Olufsen, kapellan i Hindborg, må blive sognepræst til Sejerslev kald, som så længe har været omtvistet, såfremt sognefolket er tilfreds dermed. Befalendes etc. JT, 14, 275. K. Incl. 6., 14., 19. og 27. aug.; og se JT, 14, 269, 15. sept.

20. sept. (Kbh.) Ove Blik og Ove Lunov fik brev anlangende Hans Steensen om en likvidation. Hvad HS har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosfølgende supplikation. Såfremt befindes, at landsdommers henfindelse til godsets likvidation er sket, og ikke befindes allerede at være efterkommet, skal de foretage og tilendebringe den begærede likvidation. Dermed etc. JT, 14, 275. K.

20. sept. (Kbh.) Hr. Iver Krabbe og Frands Rantzau fik brev om at være kommissarier ved jomfru Magdalena Urnes værgemåls levering. MU har bekommet kongens bevill.¹ til at være sin egen værge. De befales at være overværende til stede, når værgemålet af hendes hidindtil forordnede værge, Lave Bille, skal overleveres til hende, havende indseende med, at det går rigtigen til, og at ingen af interessenterne vederfares uret. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til parterne. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan være til stede, skal den, som kommer, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. Ladendes det etc. JT, 14, 275. Indl. 20. sept.

1) Se ovf., s. 356.

21. sept. (Kbh.) Frd. om Korsør og Nyborg færger. Nyborgs og Korsørs borgere og participanter i smakkerne dér har for kongen andraget og berettet, at smakkerne og fartøjet, som brugtes på Bæltet til de frem- og tilbagevarende folks overførsel, i sidste fejdetid for en del er borttaget af fjenden, for en del er ganske øde og fordærvede. På det farten igen kan bringes på fode, har kongen anset for godt at gøre denne anordning: 1. Når kongen, hans gemal, søn prinsen el. kgl. børn vil rejse over med hoshavende hofstat, da skal alle smakker og fartøj være i godt beredskab, så overførselen med heste og vogne samt lidt bagage kan ske på én tid og det uden fragt og betaling. Men når nogen har kongens el. hr. Joakim Gersdorffs fripas at fremvise, skal de, så vidt skiberummet angår, være fri, men den halve fragt skal de udgive til de fattige skibsfolk og deres kvinders og børns ophold. 2. I lige måde skal ryttere og soldater, når de skal overføres over Bæltet, være fri så vidt skiberummet angår, men dog til de fattige bådsfolk give den halve fragt, som er 3 rd., som toldereren i Korsør el. Nyborg skal erlægge, før de afsejler med smakken fra broen. Men dersom de bliver befalet at overføre ryttere og soldater på længere rejser, skal de gives tilbørlig fragt, hvilket toldereren skal betale på det sted, de udkommanderes. 3. Anlangende skiberummene, som skal bruges til fartens fortsættelse, har kongen anset for godt, at dertil skal forskaffes og holdes 6 gode smakker og jagter samt nogle gode rorsbåde. Af smakkerne skal dagligen om formiddagen kl. 9 præcis én sejle ud fra Nyborg og en anden fra Korsør og under straf ej blive liggende stille, om end der kun er 2-3 personer, som vil overfare. Til nævnte klokkeslæt skal alle rejsende,

særdeles de, som har fripas, lade sig finde, men de, som kommer for sildige, skal bie til om andendagen til nævnte klokkeslæt. Men dersom nogen for sin belejlighed el. anden årsag vil overfare, skal det stande dem frit for at fragte og betale en smakke el. båd for ordinær fragt. 4. Anlangende færgeløn, som enhver skal give uden nogen forskel, skal de anslås skriftligt på et bræt ved skibsbroen hvert sted, så enhver kan vide at rette sig derefter, så ingen i ringeste måde besværes derudover. Enhver skal uden forskel erlægge den forordnede fragt til skipperen, som igen skal levere den fra sig, førend han udsejler fra broen. 5. Den ordinære fragt skal være som følger: en adelsperson, officer, præst, købmand, borgerlig person el. hofjtener skal give for sin person 2 mk. da. 1 bonde med knapsæk 1 mk. da. 1 karet med 4-6 heste 2 rd. 1 rustvogn med 4-6 heste 2 rd. 1 karet med 2 heste 2 sldl. 1 postvogn med 2 heste 1 rd. 1 rytter el. mand med 1 hest $\frac{1}{2}$ rd. 1 ledig hest el. hoppe 1 rigsfort. 2 foler 1 rigsfort. 1 okse el. ko 1 rigsfort. 2 kalve 1 rigsfort. 4 får 1 rigsfort. 4 svin 1 rigsfort. 1 helkiste el. kuffert 1 mk. da. 1 rejseskrin 8 sk. da. 1 stor humlesæk $\frac{1}{2}$ rd. 1 td. gods 6 sk. da. 1 stor pakke 2 mk. [?fej] for sk.] da. Hvem, som for sin egen kommoditet selv vil fragte en smakke el. båd, skal af 1 smakke give 5 rd., af 1 båd 4 rd., som skipperen igen, førend han udsejler fra broen, skal levere fra sig. Men om vintren i isbrud, når der er stor besværlighed med overførselen, skal det stande skipperen frit for at akkordere med den rejsende det bedste, han kan. 6. Dersom nogen skipper ertappes at tage mere fragt af den rejsende, end denne ordinans tilholder ham, så den rejsende kan klage med billighed, skal skipperen være forpligtet til at erlægge tredobbelte så meget igen til den samme. Desligeste skal skipperne og deres redere af den fragt penge, de bekommer, af hver mk. da. give 1 sk. da., hvoraf halvparten hvert sted efter lensmændenes og borgmestres og råds anordning skal anvendes til de fattige, på det de rejsende ikke af dem skal blive besværet. 7. Ingen, som ikke er redere i de forordnede smækker og fartøj, må føre nogen rejsende person el. dennes gods over ml. Korsør og Nyborg under fragten for tabelse til smakkernes redere. 8. Desligeste har kongen bevilget, at de skippere og skibsfolk, som er antaget til at sejle på de ordinære fartøj, skal være fri for udskrivning på kongens orlogsskibe, anseende de dog forretter kongens tjeneste. Herimod skal skipperne og færgemændene være forpligtet til det første muligt at lade forfærdige så mange smækker og både som skrevet, på det farten snart kan komme i sin esse igen. Sjr, 24, 668. (Tr.: CCD, VI, 448-51). K. (3). Incl. 14. sept.

Herefter udgik 2 breve, et til Korsør og et til Nyborg.

21. sept. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade 12 tylvter fyrredæler være følgagtig til Ibstrupgårds reparation Sjt, 35, 938. K. Indl. 20. sept.

21. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at give officererne af oberst Quitzows regiment verpflegungskvarter på de bekvemmeligste steder, indtil de kan blive betalt af landekisten. Dermed etc. Sjt, 35, 938. K. Indl. udat.

21. sept. (Kbh.) Jægermesteren fik brev om at lade dr. Johan Diderichsen uden betaling bekomme 4 stykker vildt af kongens vildtbane, hvor det mindst kan ske til skovskade. Dermed etc. Sjt, 35, 938. K.

21. sept. (Kbh.) Henning Quitzow fik brev om at hjemforløve sit regiment liggende i kongens residensstad Kbh. og Christianshavn. Dermed etc. Sjt, 35, 938. K. Indl., se Sjt, 35, 938, 21. sept. (brev 2).

21. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende i stedet for de 2 kompagnier, som af oberst Quitzows regiment afmarcherer af Christianshavn, at indlogere 2 andre kompagnier. Dermed etc. Sjt, 35, 939. Indl., se Sjt, 35, 938, 21. sept. (brev 2).

21. sept. (Kbh.) Åb. br. at der ikke må tages nam hos Odensegård lens bønder, dat. 21. sept. 1660 og gjort ord fra ord efter det, som udgik om Nyborg len den 27. juni 1660.¹ FR, 6, 351. (Udt.: CCD, VI, 448). K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

1) Se ovf., s. 202-03.

21. sept. (Kbh.) Claus Sidenborg, rådmænd i Viborg, fik brev på noget jord ved Viborg. Kongen har tilforn bevilget CS nogle stykker af Viborg bys jorder efter takst og vurdering og på kongens ratifikation for betaling til byens gælds aflæggelse. Han har nu for kongen bevist, at han efter vurdering og taksering har kontenteret byen. Kongen skøder fra sig og efterkommere til CS og arvinger nævnte jorder liggende i Viborg bys Vestermark i en toft kaldet Poul Basses toft, som skal tilhøre CS selv, og støder med de søndre ender op til Sallingbo høj vejs dige og med de nørre ender vrater på CS egne agerender og ligger med den vestre side til borgmester Søren Boyes toft og med den østre side til Bertel Jensens toft. Forbydendes etc. JR, 13, 184. K.

21. sept. (Kbh.) Jørgen Rasmussen Juel fik efter begæring bevill. til uden troløvelse, dog efter foregående lysning af prædikestolen, at vies hjemme i huset i Århus til Maren Hansdatter. Dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende intet afgår af deres rettighed formedelst bevillingen. JR, 13, 185.

21. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende øksnetold, som Varde borgere efterlades for 1659 og 1660. Borgmestre og råd og borgerskabet i Varde har for kongen ladet beklage, at de i forleden krigstid har udstået store krigspressurer og kontributioner, med begæring, at de må efterlades øksnetold for 2 åringer, 1659 og 1660. HS skal tilholde dem at erlægge øksnetolden for forleden år. Dog, så vidt som de kan bevise at have erlagt deraf til de brandenburgske officerer og folk, er kongen tilfreds, at det må kortes dem deri, og ellers indtil videre anordning forholde sig med toldens erlæggelse efter sidst udgangne toldrulle. Befalendes etc. JT, 14, 276. K. Incl. 30. aug.

21. sept. (Kbh.) Fru Anne Skeel, enke efter Manderup Due, fik brev anlangende Jacob Sparre. JS har ladet andrage for kongen, at kongens anpart af korntienden i Hundborg sogn i Thy under Ørum len og stedsmål falden i den besværlige tid siden den tid ikke er blevet bortfæstet. Da det berettes, at hans gård Rostrup skal ligge i nævnte Hundborg s., er kongen tilfreds, at hun må forunde ham tienden for fæste. Dermed etc. JT, 14, 277.

22. sept. (Kbh.) Fru Anne Skeel fik bevill. til at lade drage i ligstuen hos sin afd. husbond Manderup Due. Forbydendes etc. SJR, 24, 671. K.

22. sept. (Kbh.) Jens Ibsen Brun, ridefoged til Antvorskov Slot, og Mette Tetkens fik efter ansøgning brev på en af kronens gårde i Sørby-magle s., Antvorskov len, Rosted, som Hugo Lützwow har ladet dem anvise, og Christen Henningsen sidst påboede, skylder årligen 3 pd. rug, 3 pd. byg, af Gimlinge 3 skp. havre, kvit og fri for landgilde, ægt og arbejde i begge deres livstid. Derimod skal MT afstå sin resterende besoldning, deslige skal de holde gården ved god magt, både på bygning o.a. Forbydendes etc. SJR, 24, 671. K. Incl. udat. og 20., 24. og 25. sept.

22. sept. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om til Koldinghus Slot at lade være følgagtig 50 tylvter dæler imod hr. Steen Billes bevis. SJT, 35, 939. K.

22. sept. (Kbh.) Stygge Høg og Erik Rosenkrantz fik brev om at være Mogens Skeels og jomfru Berte Skeels værger. Der skal med forderligste foretages skifte ml. afd. Christen Skeels arvinger. Adressaterne skal være overværende, når skiftet foretages, og påtage sig MSs værgemål, havende indseende med, at han vederfares den del, ret er, og når skiftet er til ende overlevere værgemålet til hans rette lavværge. Dermed etc. Sjt, 35, 939.

Lige sådant brev fik ER om at være værge for BS.

22. sept. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at afstå en gård til Claus Pedersen, herredsfoged i Ramløse¹ h. CP beklager, at den gård, han bor i, er udlagt i pant til adressaten. Denne skal igen afstå gården imod andet gods af lige høj landgilde, hvor han begærer det. Befalendes etc. Sjt, 35, 939. K. (2).

1) Skal være Holbo h.

22. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at lade Nicolaus von Merlow af Gurre Vang følgagtig være 12 træer af dem, som de svenske dér har ladet hugge. Dermed etc. Sjt, 35, 940. K.

22. sept. (Kbh.) Proklama om afd. hr. Henning Valkendorf. HVs arvinger har hos kongen ladet andrage, hvorledes deres far har været i stor vidtløftighed og gæld, såvel som forløfter, og deres mor, fru Margrethe Blome, skal over graven have påtaget sig al gældes besværing såvel som forløfter, som kunne findes efter ham, hvorimod de til hende skal have afstået Glorup hgd. med alt tilliggende gods. De beretter, at deres fars hånd endnu skal udstå hos mange godtfolk, og det er dem ganske uvitlerligt, hvor den er, el. hvad forløfter han har været i, med begæring, at kongen vil forunde dem denne proklama til alle landsting i Danmark, om nogen med rette kunne have noget at fordre efter ham, at de da må tilholdes at anmelde sig inden en vis tid. Kongen befaler enhver inden år og dag at give MB det til kende og fremlægge breve og dokumenter, og dersom noget retmæssigt tilkrav findes efter ham, da at lade sig kontentere hos MB, både forløfte og egen gæld. Og hvis de ikke inden år og dag, efter brevet er forkyndt, kommer til MB, skal deres krav være døde og magtesløse. Hvorefter osv. FR, 6, 351. K. Incl. 21. sept.

22. sept. (Kbh.) Knud Jacobsen, borgmester i Odense, fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må være forløvet fra sin bestilling, så længe han har at bestille med skiftet efter fru Kirsten Munk, såfremt han ellers selv vil lade sig bruge dertil. Dermed etc. FT, 7, 394. K.

22. sept. (Kbh.) Borgmester Hans Svane i Vejle og hans hustru Johanne Jensdatter fik bevill. til at bruge Rosborg¹ fiskeri vesten for Vejle begge deres livstid for den årlige rettighed deraf til kronen, som hidtil er givet af Mads Thorsen (Tordsen). Thi forbyde etc. JR, 13, 185. K. Indl. udat. og 20. juli.

1) Kopibogen har *Ratsborg*.

22. sept. (Kbh.) Hr. Niels Nielsen Bøgvad, sognepræst til Nørre Stenderup, fik brev anlangende en gård i Koldinghus len. Kongen bevilger efter ansøgning, at NNB i 10 år må nyde og bruge en af kronens gårde, Skovsgård, under Koldinghus len, kvit og fri for fæste, landgilde, ægt og arbejde. Dog skal han holde gården ved magt. Forbydendes etc. JR, 13, 186. K. Indl. 18. sept. (2).

22. sept. (Kbh.) Hr. Jacob Pedersen Høst, sognepræst til [Nørre] Nebel sogn, og Peder Madsen i Bredmose fik bevillinger til ægteskab. Efter begæring bevilger kongen, at JPH må indlade sig i ægteskab med Anne Iversdatter i Henne, som er beslægtet med ham i 3. led. Dog skal de først bevisliggøre, at de ej er hinanden nærmere pårørende. Så og udgive noget efter deres formue og lensmandens sigelse til Ribe Hospital. Forbydendes etc. JR, 13, 186. Indl. udat.

Lige sådant brev udgik, at PM i Bredmose må have Anne Jørgensdatter smst. i 3. led.

22. sept. (Kbh.) Carsten Tønnesen og Jesper Hansen, borgmestre i Ribe, fik bevillinger til vielse i huset. Efter ansøgning bevilger kongen, at CT uden foregående trolovelse, dog efter foregående lysning af prædikestolen, må lade sig vie hjemme i huset. Dog at kirken, præsten, skolen o.a. vedkommende intet afgår formedelst sådan benådning. JR, 13, 187. Indl., se foreg.

Lige sådant brev udgik for JH.

22. sept. (Kbh.) Jacob Andersen, kaptajn, fik for tro og villig tjeneste brev på Brending Mølle i Koldinghus len, som han har fæstet og nu selv påbor, kvit og fri for skyld og landgilde sin og sin hustrus livstid. Hvorimod han skal opbygge møllen og forskaffe møllestene og siden holde den ved magt. Forbydendes etc. JR, 13, 187. K. Indl. 17., 18. og 20. sept.

22. sept. (Kbh.) Erik Høg, Ebbe Gyldenstjerne, Morten Skinkel og Niels Banner fik brev om at besigtige riveren og fiskegården ved Randers. Borgmestre og råd i Randers har ladet andrage for kongen, hvorledes adskillige nyfunderede fiskegårde skal være bygget til forhindring og skade for sejladsen dér ved byen. Adressaterne skal begive sig hen på åstederne og besigtige riveren og dens beskaffenhed, hvorledes det er beskaffet med de nye fiskegårde. Så og erkendige sig om, hvorvidt de gamle fiskegårde har været udsat, om de eragter rådeligt, at de igen opsættes på samme steder. Desligeste skal de lade sejldybet afpæle og indskikke relation om alt i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 277. K. Indl. 21. sept. og udat.

22. sept. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at være jomfru Beate Skeels væрге, findes i Sjæll. Miss. den 22. sept. 1660. JT, 14, 278. K. Indl. 18. sept.

22. sept. (Kbh.) Corfitz Trolle fik brev anlangende, at borgmestre og råd i Ringkøbing, Lemvig og Holstebro skal være forskånet for øksnetold 1659. De har for kongen ladet klage, at de i forleden krigstid har udstået store krigspressurer og kontributioner, med begæring, at de for året 1659 må efterlades øksnetold. CT skal tilholde dem at erlægge øksnetolden for dette år. Dog så vidt de kan bevise deraf at have erlagt til de kejserlige og brandenburgske officerer og folk, er kongen tilfreds, at det må kortes dem deri, og ellers indtil videre anordning forholde sig med toldens erlæggelse efter sidst udgangne toldrulle. Dermed etc. JT, 14, 278.

22. sept. (Kbh.) Corfitz Trolle fik brev anlangende at de, som tager borgerskab i Ringkøbing, Lemvig og Holstebro, skal stille kaution. Borgmestre og råd i disse købstæder har ladet andrage for kongen, at de af borgerskabet, som har været hos dem, og ikke har været gift el. bosat, straks, da sidste krig begyndtes, er vejet bort fra byen og har opholdt sig her og dér og brugt deres købmandskab fast mere end fattigfolk, som havde hus og hjem og var bosat og måtte have holdt stor indkvartering, som de andre udenbys derfor har været forskånet for. Købstæderne er derudover gerådet i stor gæld og skade. CT skal anordne, at ingen herefter i bemeldte købstæder annammes i borgerskabet, uden han stiller vis forsikring at ville holde ild og arnested, så og både i freds- og fejdetid udstå det, andre af hans medborgere pålægges. Dermed etc. JT, 14, 278. K.

22. sept. (Kbh.) Otte Krag, Henrik Bielke, hr. Iver Krabbe og Ove Juel fik brev om at være kommissarier på skifte efter afd. Kirsten Munk. Der skal med forderligste foretages skifte efter KM. Adressaterne befales og får fuldmagt til som kommissarier at møde til stede, havende i agt, at samtlige arvinger vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvist kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom nogle af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage andre gode mænd til sig og efterkomme befalingen. Ladendes det etc. JT, 14, 279. K.

23. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at han beregner Jochum von Trampes generalvagtmaster- og oberstraktement til 1. maj 1658,¹ da han bekom sin assignation i Bergen. I lige måde hans generalmajorstraktement i krigstid, månedligt 208 rd., 10 rideheste og 14 vognheste, så og de 1.000 rd., som kongen har lovet ham til hans mundering. Dermed etc. Sjt, 35, 940. K. Incl. udat.

1) Ses ikke i KB 1658.

23. sept. (Kbh.) Poul Tscherning fik brev anlangende Jean Logers, som er dømt til at rettes. For nogen tid siden er JL efter krigsretten dømt til at skulle rettes med sværdet for manddrab. PT skal på vegne af kongen give befaling til kommandanten i Korsør fæstning, at han straks efter hosføjede dom lader holde eksekution over ham. Dermed etc. Sjt, 35, 940.

23. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om straks uden ophold at levere kongen en jordebog over alle kronens len og tilliggende gårde og gods, og anslå i htk. hver helgd. for sig og siden en advenant og skrive taksten derhos. Dermed etc. Sjt, 35, 940. K. Orig. i DKanc. B 179P.

23. sept. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz, Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om af adelen, som er til stede i byen, at begære deres jordebøger og tage dem til sig, hvorefter kan blive anvist en rytter på hver 20 gde, som hver kan beløbe 12 td. htk., og derforuden tilråde dem, at de i bredden opsætter enhver gård, anslået i htk. Så og, at de leverer jordebøgerne fra sig under deres hænder, under højeste straf, om det kan befindes, at ikke alt er angivet og rigtigt. Desligeste skal de lade

dem forstændige, at enhver, som er forsømmelig, kan tilregne sig det selv, om han bliver pålagt mere, end han kan tilkomme. Dermed etc. Sjt, 35, 940. K.

23. sept. (Kbh.)¹ Erik Krag og Holger Vind fik brev om at åbne afd. Tyge Sandbergs skrin, som er kommet til Kbh. fra Fyn, og registrere, hvad der befindes deri. Dermed etc. Sjt, 35, 947.

1) Efter brevet står: Gunde Rosenkrantz, hr. Axel Urup m.fl. fik brev om kommission ml. hr. Niels Trolle og Georg Løwenklau, findes i No. Miss. den 29. september 1660.

23. sept. (Kbh.) Tyge Below fik brev om at lade Steen Bille el. hans fuldm. være følgagtig 6 skippd. jern til Koldinghus. Dermed etc. FT, 7, 394. K.

23. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende at forlægge folkene indkvarteret i Maribo til Stubbekøbing og andetsteds, så indvånerne i fæstningen Nakskov ikke skal besværes. Dermed etc. SmT, 8, 247. K.

23. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at rette sig efter kobbersmed Henrik Ehms pantebrev. Kongen har til HE pantsat en af kronens gårde og gods i hans len, efter udgivet pantebrev, dat. 1660 17. sept. Befalendes etc. JT, 14, 280. K.

24. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Holmen, fik ejendomsskøde på noget gods ved Holbæk. Kongen skøder til JB og arvinger følgende pladser af Holbæk Slots ladegårds grund, som af 8 uvildige mænd er afmålt og derefter af dem til tinge bekræftet ved ed og oprakte fingre, således: de har sat den 1. pæl næst sønder for Hans Bertelsen, borger i Holbæk, hans havegærde og østen for afd. borgmester Laurids Christensens gård og havegrund, som Jochum Borchart sidst har iboet, som strækker sig langs op fra nævnte pæle og det gærde, som går i sønder og nær imellem fornævnte Borrevang og Fouget Mark lige ud og næst norden for Dronninge Høyer, hvor de har sat den 2. pæl, og fra den pæl igen lige sky ret afpælet i øster til Holbæk bys mark i nævnte Bjerrevang, som diget vedtager, derfra igen og langs diget lige i nord, til nævnte JBs eget vængegærde, som ligger norden for samme jord, lige langs igen ad øster og vester, som den 1. pæl blev sat. Hvilke jordstykker med al herlighed og tilliggelse JB og hans ar-

vinger må have og beholde til evindelig ejendom. Kongen kender derfor og for efterkommere ingen ydermere rettighed at have til nævnte jord. Forbydendes etc. SjtR, 24, 672. (Udt.: Kr. Sk., II, 73). K.

24. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han af skovene må lade udvise og hugge stolpetømmer til opbyggelse og reparation af ødegårde, så meget, som gøres fornødent, og hvor det uden mindste skovskade kan ske. Dermed etc. SjtT, 35, 941. K. Indl. 24. sept.

24. sept. (Kbh.) Jens Mouridsen fik brev om straks at inkvirere om Christian Ulrik Steensens drab. Han skal inkvirere, hvorledes det er gået til med det parlament og drab, som aftenen før er begået, og om, hvilke personer der har været i klammeri. Han skal med allerfordelligste indskikke skriftlig relation i Kanc. SjtT, 35, 941.

24. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at overslå hr. Hannibal Sehested til Nøragergårds gods, som er pantsat til Gabriel Marselis. Kongen er blevet GM og hans konsorter en sum penge skyldig efter til ham givne forsikringsbreve og med ham på Rtk. gjorde afregninger. Kongen har for summen til GM og hans konsorter med visse og uvisse pantsat godset, som HS for nogen tid siden har overdraget til kongen, nemlig Semsgård på Eger og tilliggende bøndergods og save, Skjelbredgård og underliggende gods og save. Over og Nøder Fiskumgårdens avl med save og brug. 2 ullelandsgårde og 7 save samt et kværnhaus i Skadts Elf. Item Koppervils ødegårde og 2 skatgårde, Fossesholm hgd. med underliggende ødegårde Melen, Steven og Sandts. 2 halvde og de 4 save ved Fossesholmsside og hosliggende kværnhaus i Vestfossen på Eger. Strøm med alt tilliggende bøndergods samt grundleje af borgere og strandsiddere på Bragernes, Brogen, Strøm og Landfald øerne, strøgods på Hedemarken og strøgods i Moss fogderi. Adressaterne skal anslå godsets visse afgifter, som hidtildags årligen er givet for vist og uvist, så GM kan bekomme 6 pct. til rente årligen, hvorom de med ham på vegne af kongen og på dennes ratifikation skal oprette en kontrakt om hvert gods' afgift. Dermed etc. SjtT, 35, 941. K. Orig. i Rtk. 216.257.

24. sept. (Kbh.) Svend Hansen fik brev på Vormstrup gård under Dronningborg len. Kongen har for nogen tid siden forundt¹ Anders Nielsen, ridefoged over Hald len, og hans hustru kronens gård

Vormstrup deres livstid, kvit og fri for skyld, landgilde, ægt og arbejde, efter at den gamle kvinde, som sidst boede derpå, er død. Men så længe samme bedagede kvinde levede, da at oppebære al den årlige land-skyld og afgift, som gives af gården til kongen, og siden efter hendes død at bekomme den uden fæste. Dog at de derimod vedligeholder gården efter kongens dem derpå udgivne brev. Men AN er nu død, og hans hustru har indladt sig i ægteskab med SH, og denne har af kongen begæret, at han i lige måde tillige med sin hustru og hendes ved AN avlede barn må bevilges gården med de samme konditioner, som hans formand AN har haft. Derfor har kongen på SHs begæring bevilget, at han, hans hustru og hendes ældste barn ved hendes forrige mand må nyde og have gården med de samme konditioner. Forbyndes etc. JR, 13, 187. K. Incl. 1. sept. 1655 (Fr. 3., Orig.).

1) Se KB 1655, 270.

25. sept. (Kbh.) Roskilde Kapitel fik brev om at tilforordne Jørgen Lauridsen, Niels Gregoriussen og Simon Pedersen i Kildebrønde til at være værge for nogle børn af Maren, afd. Oluf Pedersens i Køge Kro og tilholde dem at forestå værgemålet, som de vil være bekendt. Dermed etc. Sjt, 35, 942. K.

25. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at tilholde færgemændene og borgerskabet i Helsingør, at de så meget muligt bjærger de 2 jagter, som nylig er blevet [dvs. forlist], så og jernballasten. Dermed etc. Sjt, 35, 942. K.

25. sept. (Kbh.) Johan Smidt fik brev om af tolden at betale Marcus Meybom 2.147 rd. 32 sk. med påløbne renter fra dato, indtil betaling er sket, hvilke kongen er blevet skyldig for resterende besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 943. K. Incl. 9. aug. og udat.

25. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om indvisning til Jens Hansen af Bergen. Kongen er blevet JH 1.002 rd. skyldig for sild og torsk, som han har leveret til militien, efter med ham af hr. Steen Bille, Henning Pogwisch og Erik Kaas gjort kontrakt. Adressaterne skal gøre JH indvisning for nævnte sum med rente, 6 pct., fra afregningens dato, i Nordmøre og Romsdalen toldsteder, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 943. K. Orig. i DKanc. B 179P.

25. sept. (Kbh.) Kongens bygmester Albertus Matthisen fik brev om at måle og vurdere den våning, som Anders Pedersen, kongens kok på Bremerholm, ibor, liggende i Laksegade nr. 25, og med forderligste indlevere forretningen i Kanc. Sjt, 35, 943. K. (2, det ene vedr. HD, se flg.). Orig. (vedr. HD, se flg.) i DKanc. B 174.

Den 26. ditto om at måle et hus, Laksestræde nr. 28, som Hans Dall begærer.

25. sept. (Kbh.)¹ Bertel Brun fik å.b. på en mølle i Koldinghus amt, Vingsted Mølle kaldet. JR, 13, 188.

1) Kopibogen rummer alene denne overskrift, derefter følger en blank side.

26. sept. (Kbh.) Å.b. at Peder Hansen Korsør må udføre drabssag angående Christian Ulrik Steensen. Efter ansøgning har kongen bevilget, at PHC må påtage sig afd. CUSs drabssag og udføre den efter landsloven ved ordentlig proces. Forbydendes etc. SJR, 24, 673.

26. sept. (Kbh.) Forbud mod jagt omkring staden Kbh. Kongen kommer i erfaring, at omkring staden understår officerer o.a. sig at bruge jagt og skytteri. Han forbyder alle, af hvad stand og kondition, at understå sig at lade sig finde med hunde el. bøsser 3 mil omkring staden. De skal entholde sig fra sligt plakkeri og jagt under straf og største unåde. SJR, 24, 673. (Tr.: CCD, VI, 451-52. KD, III, 506). K.

26. sept. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om at lade Vilum von Lobrecht bekomme det, han endnu resterer for 2 måneder af reformeret¹ oberstraktement, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 943. K.

1) Kopibogen og K. har *confirmerte*.

26. sept. (Kbh.) Eckerich fik brev om at visitere vogne for vildt. Kongen kommer i erfaring, at meget vildt føres til Kbh. E skal ved portene lade besigtige alle vogne, som kommer ind i staden, og dersom noget vildt findes deri, skal han straks lade det fratage dem, som fører det, og skikke det til hoffet. Dermed etc. Sjt, 35, 944. K.

26. sept. (Kbh.) Hans Svane fik brev om at foreholde mag. Hans Huusvig, at han indtil videre ikke skal befatte sig med sit slotspræsteembede på Frederiksborg Slot. Dermed etc. Sjt, 35, 944. K.

26. sept. (Kbh.) Christen Mortensen Høst fik efterladt lejermålsforseelse. CMH har for kongen ladet andrage, hvorledes hans hustru er kommet i barselsseng ungefær 12 uger før tiden, med begæring, at kongen vil efterlade ham forseelsen. Kongen tilgiver ham, så og at han må lade sig kalde og høre til hvilket præstekald el. anden gejstlig bestilling, som efter ordinansen o.a. frd. lovligen kan ske. Forbyndes etc. JR, 13, 189. Indl. 11. juli, 16. (2), og 29. aug., 11. sept. og udat.

26. sept. (Kbh.) Århus Kapitel fik brev anlangende magesk. med Ove Skade, befalingsmand i Roskilde. OS har ladet andrage for kongen, hvorledes en del [bønderne], som ligger til præbendet Corporis Christi, som han er forlenet med, er ham meget fra hånden [dvs. fjernliggende], og en del af kapitlet dér har gods, som skal ligge ham belejlige, og godset, han begærer, skal være i lige konsideration imod det, han afstår, både i htk., indkomst o.a. herlighed, med begæring, at der imod fyldest vederlag må ske permutation ml. ham og Århus Kapitel med nævnte gods. Kongen er tilfreds, at kapitlet må gøre bytte med ham, og når det er sket, at det da af dem gives beskrevet under deres hænder til kongens ratifikation. Dermed etc. JT, 14, 280. K.

27. sept. (Kbh.) Johan Wulf, kongens bryggersskriver, og Margrethe Elias fik efter begæring bevill. til uden trolovelse og lysning af prædikestolen at vies hjemme i huset. Dog at kirken, skolen o.a. vedkommende formedelst dette intet afgår. Sjr, 24, 674.

27. sept. (Kbh.) Christoffer Spystrup (Spestrup) og [ikke udfyldt] fik efter ansøgning bevill. til efter foregående trolovelse og lysning af prædikestolen at vies hjemme i huset. Dog at kirken, skolen o.a. vedkommende formedelst dette intet afgår. Desligeste må jomfru Karen Galle gøre deres bryllup med at bede så mange dertil, som hun selv synes godt. Sjr, 24, 674. K. Indl. udat.

27. sept. (Kbh.) Arent Tengenagel, hollandsk proviantkommissarius' kvittering for 9.000 rd. AT har til kongen på Provianthuset leveret korn o.a. proviantvarer, som efter sluttet akkord beløber sig til 9.000 rd., hvorfor kongen kvitterer. Sjr, 24, 675. K. Orig. i Rtk. 216.271.

27. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om for betaling at lade Balthasar Seckman af Stokkerup Skov bekomme 4 egetræer til Stubbe Møllers reparation. Dermed etc. Sjt, 35, 944. K. Indl. 26. sept.

27. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende gods, som admiralitetsråd Jens Lassen, Kbh., begærer imod Claus Pedersens gård i Ramløse. JL begærer til pant Nødebo og Pederstrupgårde i Frederiksborg len, imod CPs gård i Ramløse, som tilforn var udlagt ham til forsikring, og nu igen er afstået til kronen. Adressaterne skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så JL derefter kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 944. K.

27. sept. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at forordne Evert Vilfang til borgmester i Helsingør i stedet for Niels Hansen, fhv. borgmester. Dermed etc. Sjt, 35, 945. K.

27. sept. (Kbh.) Bevilling efter begæring til opsættelse af afd. Christoffer Steensens, hans frues Anne Holcks og søn Christian Ulrik Steensens begravelse så længe over den ordinære tid, som deres arvinger begærer. Forbydendes etc. SmR, 7, 140.

27. sept. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Ove Juel fik brev anlangende lighed med undersåtterne i Loll. og Falster. Indvånerne dér har ladet andrage for kongen og besværet sig over den store ulighed med indkvarteringen. Adressaterne skal gøre sådan anordning, at sådan lighed træffes, så den ene købstad ikke besværes mere end den anden med indkvartering. Dermed etc. SmT, 8, 247. K.

27. sept. (Kbh.) Kaj Lykke fik brev anlangende Feder Hansen og Henrik Kohl af Øsel. Hvad FH har ladet andrage for kongen imod HK, kan KL se af hans hosføjede supplikation. Han skal efter hans anmodning tilholde de voldgiftsmænd, som de på begge sider har betroet den ml. dem værende tvistighed, at de giver fra sig beskrevet det, der er bevist dem om sagen, så og det, der er passeret, og hvorledes der befindes at være omgået med FHs breve. Siden skal KL forhjælpe FH til rette, så vidt billigt er, og det kan ske af KL, således som han eragter, at han uden lang vidtløftighed kan komme til ende. Dermed etc. JT, 14, 281.

27. sept. (Kbh.) Ebbe Gyldenstjerne fik brev om at være afd. Mogens Sehesteds søn Axel Sehesteds værge. Der skal med forderligste foretages skifte ml. MSs børn. EG skal være overværende, når skiftet foreta-

ges, og påtage sig ASs værgemål, havende indseende med, at han vederfares den del, ret er. Når skiftet er til ende, skal han overlevere værgemålet til Niels Sehested. Dermed etc. JT, 14, 281.

28. sept. (Kbh.) Evert Funck (Funch), Kbh., fik bevill. til at gøre sig betalt i tolden for 1.220 rd. Kongen er blevet EF skyldig 1.220 rd., nok 600 rd. for vin, som han har leveret til kongens hofholdning. Kongen har bevilget, at han for denne sum må gøre sig selv betalt i kronens told af den vin, som han herefter bekommer til byen fra fremmede steder, indtil han er afbetalt for de i alt 1.820 rd. Til den ende skal han af tolderne afskrives, hvorvidt tolden hver gang kan andrage af den vin, der bliver indført af EF, indtil summen er kontenteret. Og da denne bevill. at tilstille tolderne, som siden skal levere den ved regnskab. Forbyndes etc. Sjr, 24, 675. K. Incl. 26. og 27. (2) sept.

28. sept. (Kbh.) Carl Reuter (Rytter), forvalter på Frederiksborg Slot, fik efter begæring bevill. til uden trolovelse, dog efter foregående lysning af prædikestolen, at lade sig vie hjemme i huset til sin fæstemø Judit Egebrect. Dog at kirken, skolen o.a. vedkommende formedelst dette intet afgår. Sjr, 24, 675.

28. sept. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev anlangende at hjælpe Hans Baltzer Vadtsen til rette. Hvad HBV har ladet andrage for kongen, kan HL se af hans hosføjede supplikation. Han skal, så vidt ret er, hjælpe de deri specificerede arvinger til rette. Dermed etc. Sjt, 35, 945.

28. sept. (Kbh.) Hugo Lützow fik brev om at tilholde bønderne under Korsør len til Korsør fæstning at hugge 100 læs ris og henhføre dem dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 945. K.

28. sept. (Kbh.) Lensmændene i Danmark fik brev om jordebøger fra lenene og adelen. Adressaten skal med forderligste fra sig i Kanc. levere en jordebog over lenet og dets tilliggende til Martini i det seneste, underskrevet med egen hånd, med specifikation af, hvilke gde der er øde og ubesatte, anslå lenet og godset i htk. og antegne summen for hver gd. I lige måde skal han skrive til adelen under lenet og alle, som har pantejordegods, at de i lige måde til samme tid indskikker jordebog over deres gde og gods og al landgilde og skyld, gæsteri, skove og møller undtaget, og at de selv anslår jordebøgerne i htk., hver gd. for sig, med specifikation af, hvilke gde der er øde og ubesatte, hver un-

derskrevet med egen hånd, under højeste straf, om befindes, at ikke alt er angivet rigtigt. Hvis nogen findes forsømmelige, har de sig selv at tilregne det, om de bekommer flere ryttere o.a., end de kan tilkomme. Dermed etc. SJT, 35, 945. K. Orig. i Odensegård lensark., LAO.

28. sept. (Kbh.) Kapitlerne i Danmark fik brev om til Martini i det seneste at indskikke en samlet jordebog over alt kapitlets gods, under skrevet med deres egne hænder, med specifikation af, hvilke gde der er øde og ubesatte, og anslå alt godset i htk., gæsteri, skove og møller undtaget, og summen antegnet hver gd. med enhver sin egen hånd, under højeste straf om befindes, at ikke alt er angivet rigtigt. Hvis nogen findes forsømmelige heri, har de sig selv at tilregne det, om de bekommer flere ryttere o.a., end de kan tilkomme. Dermed etc. SJT, 35, 946. K. Orig. i C 4-893 Ribe bispeark., LAV.

Dette brev udgik til hvert af kapitlerne i Danmark, nemlig Roskilde, Ribe, Viborg, Århus.

28. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at han til opbyggelse og reparation af ødegårde i lenet af skovene lader udvise og hugge fornødent stolpetømmer til bygning, staver og ris til gærdsel, så og efter sædvane brændevad og hjultømmer, så meget, som gøres fornødent, og hvor det kan ske bedst og uden skovskade. Dermed etc. SJT, 35, 946. K.

28. sept. (Kbh.) Jomfru Dorthe Galle fik bevill. til at være sin egen værge. Hun har hos kongen ladet begære dette. Da kongen af erklæring fra Jørgen Kruse, hendes lavværge, erfarer, at han er tilfreds dermed, bevilger han, at hun må være sin egen værge og selv oppebære indkomsten af sit gods, dog med sådan kondition, at hun intet må sælge af sit gods uden hendes værges samtykke. Forbyndendes etc. JR, 13, 189. Indl. 24. sept.

28. sept. (Kbh.) Henrik Thott fik brev om at forskaffe fornødent fartøj til de øksne, som Sivert Brockenhuus har fået kongens ordre¹ til at føre til Kbh. Dermed etc. JT, 14, 282. K.

1) Se ovf., s. 368.

28. sept. (Kbh.) Iver Jacobsen Krabbe fik brev anlangende at levere rigtigt rgsk. vedr. Mors og Han herreds provstis kirker til Henrik Nielsen Gyldenstjerne. Kongen har forlenet HNG med Han herreds og Mors

provsti. IJK befales at lade ham være provstiet følgagtigt, med rgsk. over kirkernes indkomst, såvel som og til ham el. hans fuldm. at overlevere de bøger, jordebøger o.a., som vedkommer kirkerne. Dermed etc. JT, 14, 282. K.

29. sept. (Kbh.) Dr. Hans Svane og professores theologiae i Kbh. fik brev anlangende deres betænkende om en vise og bøn i Norge, gjort af mag. Niels på Toften. De tilskikkes en vise, Guds liv kaldet, med anhängig bøn, hvorover de uden ophold bedes tilstille kongen deres betænkning. Først om bønnen ikke eragtes helt ufornuddent nu i fredstid at have ladet udgå i tryk. For det andet, at både højeste, høje og lave øvrighed deri befindes at være angrebet, og der er hårde beskyldninger imod adskillige øvrighedsemeder. For det tredje, om den ikke har udseende af at bevæge undersåtterne til ulydighed, genstridighed og oprør imod øvrigheder og deres ombud i disse hårde og besværlige tider, og særdeles at hidse den ene nation imod den anden til megen konsekvens. Dermed etc. Sjt, 35, 947. K.

29. sept. (Kbh.) Hr. Steen Andersen Bille fik brev om Erik Ibsen. Hvad EI har ladet andrage for kongen, kan SAB se af hans hosfølgende supplikation. Han skal med forderligste indskikke erklæring i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 282.

29. sept. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz, hr. Axel Urup, hr. Sivert Urne og Ove Juel fik brev om kommission ml. hr. Niels Trolle og Georg Løwenklau, generalproviantskommissarius. Der begiver sig tvistighed ml. NT og GL. Adressaterne skal med forderligste stævne parterne for sig og tage deres dokumenter og breve for sig, gennemse dem og erfare sagens rette beskaffenhed, til at gøre skriftlig relation derom. Cum claus. consv. NT, 10, 310. K. (Tr.: No. Rigs-Reg., 441). K.

30. sept. (Kbh.) Rentemestrene, nemlig Steen Hohendorff og Mogens Friis, fik brev anlangende at anslå nogle skove i htk. for Peder Reedtz. PR har tilforn i pant bekommet en gård i Orebo, som Peder Pedersen påbor og td. htk. anslagen for 50 rd., skovene undtaget. Efter hosfølgende tingsvinde har PR nu ladet skovene besigtige og til Orebo befindes, at der kan indbrændes og fødes 130 svin på overdrevet, som kaldes Orned. Item på Bogedal og Magleø 60 svin. Desligeste på alle vegne, nemlig Sversholt, Oregabs Vænge, Lowænge, Skidengavs Vænge, 3 skovvænger, Mølle vænget, Valtersborg, Kohaven, Agervænget,

Bertelsvænge, Ovellingehøje og Humlehaven tilsammen 40 svin. Adressaterne skal i lige måde anslå PR disse skove i htk. efter den pris, som før er rørt, til pant for en del af det, han har forstrakt til garnisonen i Kbh., og derpå indlevere en beregning i Kanc., så han derefter kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 947. K.

30. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende fru Christence Lykke om ved af Abrahamstrup skove til Svanholms bønder. De adelsfolk, som Svanholm tilhører el. tilforn har tilhørt, så og de tilliggende bønder, har altid for betaling nydt ildebrændsel af vindfælder og topfornede træer. OP skal lade CL, som Svanholm nu tilhører, el. hendes fuldm. udvise brændevad som nævnt, skovene til mindst skade. Dermed etc. Sjt, 35, 948. K. Incl. 27. sept.

30. sept. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om mod kvittering at lade Poul Tscherning være proviant for 162 rd. følगतig. Item til Wulfgang Sigmund Dictz, gerichtskriver, for 28 rd., som er for 2 måneders verpflegung, beregnet fra den 8. juni og til den 11. aug. Sjt, 35, 948. K. Incl. 12. sept.

30. sept. (Kbh.) Jørgen Seefeld fik forsikring i Dueholm len for det, hans formand, Hans Juel, har erlagt for omslagsforstrækning.¹ JS har kontenteret HJ for det ene års indkomst, som er forstrakt i 3 år af Dueholm Klosters len, 1.923 rd. 42 sk. Kongen bevilger, at hans hustru og arvinger el. og arvinger alene, om ej hustru lever, skal nyde lige så meget af hans efterkommere i lenet, om forandringer sker i hans levende live. Og efter hans død skal hans hustru og arvinger ubehindret nyde et nådsensår af lenet, foruden det, som plejer at ske. JR, 13, 190. K. Incl. 6. juli 1656 (Fr. 3., Orig.) og 25. og 28. sept.

1) Se KB 1656, 244.

1. okt. (Kbh.) Frd. om trykt [dvs. stemplet] papir. Med Danmarks Riges Råds råd og samtykke har kongen anset for godt at lade sælge og forbruge det trykte papir, hvorved rigernes indkomst med tiden kan tiltage og undersätterne forlindres for besværlige pålæg. Kongen vil hermed have forholdt således, nemlig af hver specie gives: Kaldsedler, toldsedler og accisesedler hvert fjerdingark 4 sk. Supplikationer og memorialer, tingsvidner, skifteregistre på landet, kontrakter med håndværksfolk, stævninger, hvert ark 8 sk. Opsættelser, skifteregistre i købstæderne, indvisning for forstrakte rede penge, notarinstrumen-

ter, skadesløsbreve, hvert ark 1 mk. Hjemtingsdomme, landstingsopsættelser, hvert ark 1 mk. 8 sk. Landstingsdomme, herredagsstævninger, herredagsdomme, rejsepas i landet, skøder på papir, hvert ark 2 mk. Privilegier, søbreve, borgerskabsbreve, pasbord, indvisning for varer, oprejsninger, kgl. befalinger om skifte o.a., hvert ark 3 mk. Testamenter, ægtepagter, rekommandationer og pas uden [for] landet, bestallinger, forleningsbreve, kgl. konfirmationer, hvert ark 1 rd. Kgl. kvittansiarum, hvert ark 2 rd. Beskærmelsesbreve, hvert ark 3 rd. Ærebreve, hvert ark 10 rd. Obligationer på 100-500 rd., hvert ark 8 sk. Obligationer på 500-1.000 rd., hvert ark 1 mk. Obligationer på 1.000-2.000 rd., hvert ark 2 mk. Obligationer på 2.000 rd., hvert ark 3 mk. Obligationer på det, som overgår 2.000 rd., hvert ark 1 rd. Kvittanser på 100-1.000 rd., hvert ark 8 sk. Kvittanser på 1.000 rd., hvert ark 1 mk. Kvittanser på alt, som overgår 1.000 rd., hvert ark 2 mk. Med købmænds kontrakter forholdes som med obligationer efter samme sum og takst. Pergament, som er trykt: et skøde 2 rd.; morgengavebrev 8 rd.; et adelsbrev 200 rd.; et naturalisationsbrev 300 rd. Det første og sidste ark i tingbøger, som tingskriveren skal betale, hvert ark 1 mk. Det første og sidste ark i told- og rådstuebøger, som tolderen og rådstueskriveren selv skal betale, hvert ark 3 mk. Hvert ark af de 3 første og de 3 sidste ark i købmandsbøger 3 mk. De 6 første ark i drabssager, hvert ark 24 sk. På det at sådan omkostning på papir kan falde enhver des lideligere, bør den, som udlåner penge, og den, som låner, i lige måde den køvende og sælgende, begge betale sådan omkostning, som gøres på obligationer og kvittanser, skøder o.a. kontrakter, nemlig hver halvparten. Men eftersom der befindes mange trættekære, som gerne begynder trætter, og som, når stor omkostning dermed er tilvejebragt, falder fra sagen og taber den og lader brevene formedelst omkostning blive liggende uindløst, skal sådanne under nam i deres bo indløse og betale brevene og derpå gående omkostning. Det forbydes med dette alle under livsstraf og æres fortabelse af ingen andre at tilforhandle sig sådant trykt papir end af dem, som bliver forordnet dertil af papirforvalteren, det være sig toldere, skrivere, fogeder el. andre, ved hvilken han lader det uddele, langt mindre at lade det eftertrykke el. lade det komme ind i riget andet steds fra. Skulle nogen befindes at gøre herimod, være sig høje el. nedrige standspersoner, skal det straks tilkendegives præsidenten. Findes nogen forsømmelig, ser igennem fingre og dølger det, skal sådan tilligemed den skyldige straffes som falskner. Men den, som angiver den skyldige, gives 100 rd. til rekompens. Om end den, som angiver sådant, skulle be-

findes tilforn at have syndet med andre skyldige, skal det dog være ham som den første angiver tilgivet og derforuden nyde de 100 rd. Alle de skrifter, som hvert sted findes gjort og specificeret efter denne frd.s forkyndelse, og ej er skrevet på trykt papir el. pergament, skal i al rettergang og i andre måder være kraftesløse, så at ingen skal være berettiget til at fordrø noget derefter. Og når nogen sådanne utrykte skrifter efter denne frd.s forkyndelse findes el. antræffes, skal al den kapital, som de ommelder, være forbrudt og konfiskeret, den ene tredjedel til kongen, den anden til angiveren, den tredje til de fattige på de steder, sådant antræffes. Ingen skal heller fordriste sig til at sælge det trykte papir, under hvad prætekst, uden forvalteren aleneste el. de personer, som af denne forordnes i købstæderne el. andetsteds på landet til at sælge det og derfor igen gøre ham rigtighed. Ej heller er det tilladt at købe trykt papir af andre end nævnte personer. Den, der gør herimod, straffes som falskner. Sjr, 24, 676. (Tr.: CCD, VI, 452-55). K. Indl. 21. og 28. sept.

1. okt. (Kbh.) Lensmændene fik brev anlangende frd. om trykt papir. De skal lade den læse og forkynde i lenet. Dermed etc. Sjt, 35, 949. K.

1. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade følge 10 tyltver dæler til dem, som dronningen fremskikker med kongens ordre.¹ Sjt, 35, 949. K.

1) Ses ikke i KB.

1. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen har forundt Marcus Bielefeld, kontor ved Frederiksborg Slot, 200 rd. årligen til pension. OP skal mod kvittering lade ham bekomme denne sum af skriverstuen, at begynde den 6. sept. d.å. og siden årligen hans livstid. Dermed etc. Sjt, 35, 949. K.

1. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Jens Juels gage og ameublement som resident i Sverige. Kongen har antaget JJ som resident ved det svenske hof og tilsagt ham 4.000 rd. årligen og 1.000 rd. til hans ameublement. Det skal begynde fra dags dato, og pengene er lovet betalt på denne måde: for hans bortrejse de 1.000 rd. til ameublement og de 2.000 rd. for det første 1/2 år forud, og resten betaales efter, at summen forfalder månedligt, hvilke penge skal tages af dem, som vognmændene giver for milene og i portene. Eftersom pengene

af kongen er deputeret til publicus ministros, skal de anordne, at den, som oppebærer vognmandspengene, caverer hos en vis købmand i Hamborg el. Amsterdam for pengenes erlæggelse, eftersom kongen vil, at han bliver betalt de 3.000 rd. af de første penge, som vognmændene udgiver, på det han kan begynde rejsen uden ophold. I lige måde skal de straks forskaffe ham 200 rd., på det han til sit forehaven- de kan opsende sin sekretær til Stockholm, hvilke 200 rd. de skal dekortere ham i de første penge. Dermed etc. Sjt, 35, 949. K. Orig. i DKanc. B 179P.

1. okt. (Kbh.) Jens Juel fik brev om det, han er lovet imod at være resident i Sverige og om at informere Otte Skeel. JJ har efter kongens begæring påtaget sig inden kort tid at være kongens resident hos H.M. kongen af Sverige. Kongen forsikrer, at han, når han begærer det, el. og så snart nogen ham tjenlig charge ved hoffet vakerer, igen må forløves derfra og bruges dertil. På det OS [dvs. i JJs sted] desto bedre kan blive kapabel dertil, skal JJ tage ham med sig og anvende al mulig flid på at informere ham i det, som concernerer begge kongerigers estat. Dermed etc. Sjt, 35, 949. K.

1. okt. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at forordne mag. Hans [Allesen] af Bunkeflod til at gøre kirketjeneste ved Frederiksborg Slot i mag. Hans Huusvigs sted. Dermed etc. Sjt, 35, 951. K.

1. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade følgende officerer bekomme proviant for 2 måneders verpflegung imod bevis, nemlig kaptajnerne Abraham Cannaers, Isac Cannaers og Jacob Dirichsen. Item løjtnanterne Reinholdt Terborg, Hans Jacob Palm og løjtnant Collein. Nok fændrikkerne Jacobin Amners, Bertel Terborg og Anthoni Schonevelt. Sjt, 35, 951. K. Incl. udat.

1. okt. (Kbh.) Feder Hansen fik brev om at være tolder i Skagen. Hos kongen begæres konfirm. af følgende bestallingsbrev, lyder: Joakim Gersdorff til Tundbyholm, rigens hofmester, gør vitterligt, at han har bestilt PH til at være tolder på Skagen i afd. Iver Nielsens sted. For hvilken bestilling han årligen til løn skal nyde det samme, som hans formand har haft. Til vitterlighed under JGs signet og hånd. Kbh. den 27. april 1656. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. JR, 13, 190. K. Incl. 27. april 1656.

2. okt. (Kbh.) Hans Kaas fik pas på befordring til at opgrave unge træer i Sjæll. til at plante på Amager. Kongen har for godt anset nogle steder i Sjæll. at lade opgrave en del unge træer til at forsætte på Amager. Han beder lensmænd på slottene Kbh., Frederiksborg og Kronborg samt fogeder, sognefogeder o.a. af lenenes betjente, som hermed bliver besøgt, at forskaffe nærværende HK, som er befalet¹ at forrette sådant på kongens vegne, fornødne vogne og heste til at føre træerne ned til stranden, item hjælp til at opgrave dem og ellers alle at være ham i alle måder beforderlig på alle de steder, hvor træerne er at bekomme, og hjælpe ham fra et sted til et andet, så han uden ophold straks kan komme efter. Ladendes det osv. Sjr, 24, 679.

1) Jf. ndf., s. 392.

2. okt. (Kbh.)¹ Peder Clemendt, bøssemager i Næstved, fik bevill. til frihed for skrifte. Kongen bevilger PC, hvis hustru er kommet 12 uger for tidligt i barselseng, at de begge denne gang må være forskånet for åbenbar skrifte. Dog skal de udgive noget til fattige præsteenker efter deres vilkår. Forbyndes etc. Sjr, 24, 680. Indl. 2. okt.

1) Efter brevet står: Brev om Jens Poulsen Bangs lejemålsforseelse, findes i Fynske å.b. den 2. okt. 60.

2. okt. (Kbh.) Arent Tegnagel fik kvittering af K.M. AT har efter kongens ansøgning til hans fornødenhed i rede penge leveret 5.000 rd., item bekostning på at trække dem på veksler 50 rd., nok proviantvarer for 5.000 rd. som gør in summa 10.050 rd., hvorfor kvitteres. Sjr, 24, 681. K. Orig. i Rtk. 216.271.

2. okt. (Kbh.) K.M.s obligation udgivet til Jesper Vognsen til Østergård og oberstlt. Frederik Ulrik Adelibssen. Kongen er efter afregning blevet JV 2.506¹ rd. 1 ort skyldig for tjeneste i forleden fejdetid. Han lover for sig og efterkommere at betale JV el. hans arvinger 2.586² rd. 1 ort. Sjr, 24, 681. K. Indl. 15. nov. 1659, 18. og 19. sept.

Lige sådan obligation udgik efter afregning til FUA på 2.537 rd. 3 ort 2 sk., nok efter den anden 546 rd. 10 sk., som gør in summa 3.083 rd. 3 ort 20 sk.

1) Brevet har disse tal.

2. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade kongens hofmarskal Johan Christoph von Kørbitz til hofholdningen imod bevis være 4 skippd. lys følgagtig. Sjt, 35, 951. K.

2. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade kongens postejbager Philip Este af Provianthuset imod bevis bekomme varer for 144 rd. 2 mk. 10 sk., som kongen er ham skyldig for resterende besoldning. Sjt, 35, 951. K. Incl. 18. sept.

2. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Mathias von Westen af Nysted. Hvad MvW har ladet begære hos kongen, kan de se af hosfølgende supplikation og derpå følgende erklæring. De skal gøre afregning med ham derom, så han kan bekomme panteskøde på de begærede jorder. Dermed etc. Sjt, 35, 951. K.

2. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Otte Krag begærer til pant. Hvad OK lader ansøge hos kongen, kan de se af hosfølgende indlæg. De skal overregne det begærede gods' indkomst i htk. og anslå hver td. til 40 rd., hvorpå de skal indskikke beregning i Kanc., så panteskøde kan søges. Dermed etc. Sjt, 35, 952. K.

2. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om papir o.a. til Kanc. De skal af de penge, som indkommer for det stemplede el. trykte papir og pergament, forskaffe Kanc. det papir, voks, lak, kapsler, bånd og blækpulver, som gøres behov. Dermed etc. Sjt, 35, 952. K. Orig. i DKanc. B 179P.

2. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at forskaffe nærværende Hans Kaas, når han begærer det, en tjenlig båd og fornødne folk til at føre nogle opgravne unge træer fra det sted, de samles, og til Dragør. Dermed etc. Sjt, 35, 952. K. Incl. 2. okt.

2. okt. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om med forderligste i lenets skove at lade skære så mange egedæler, som gøres fornødt til 2 store hyttefæde, et ved Kronborg og et ved residensstaden Kbh., og straks lade dem levere til Hans Rostgaard, ridefoged og fiskemester ved Kronborg. Dermed etc. Sjt, 35, 952. K.

2. okt. (Kbh.) Materialmesteren på Kbh.s volde fik brev om at lade nærværende Hans Kaas være følgagtig 4 spader og 3 hakker til det brug, han er befalet.¹ Sjt, 35, 953. K.

1) Jf. ovf., s. 391.

2. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om til slagterhuset at lade udvise 5 favne af den brændevæd, som findes ved Vedbæk. Efterdi hofslagteren til slagteriets behov har forstrakt 3 favne væd, er kongen tilfreds, at JCvK gør ham vederlag derfor i et af de omfældede træer el. knobbe, som findes i skoven dér. Deslige skal han af de omfældede træer el. knobbe, el. hvor det kan ske skoven mindst til skade, til skriverstuen på slottet lade være følgagtig 8 favne brændevæd. Og eftersom hofbryggeren vinteren 1659 til bryggerset har forstrakt 4 favne brændevæd, er kongen tilfreds, at han må gøre lige vederlag på de steder, hvor det kan ske skoven til mindst skade. Dermed etc. Sjt, 35, 953. K. Indl. 2. okt.

2. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om mod kvittering at betale Marcus Bielefeld det, han resterer af sin besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 953. K.

2. okt. (Kbh.) Jens Poulsen Bang, studiosus, fik brev om lejemålsforseelse. JPB har ladet andrage for kongen, hvorledes han for nogle år siden, nemlig 1656, har forset sig i lejemål. Han begærer kongens benådning. Da han har bevist, at han siden har forholdt sig skikkeligen og vel og udstået kirkens disciplin, har kongen denne gang tilgivet ham, så han må lade sig høre og kalde til hvilket kald el. anden gejstlig bestilling, som det lovligt kan ske efter ordinansen o.a. kgl. frd. Forbydendes etc. FR, 6, 352. K. Indl. 20. juli, 4. aug. og 2. sept.

2. okt. (Kbh.) Bevilling efter ansøgning til opsættelse af fru Lisbet Skade til Tanderups begravelse så længe over den ordinære tid, som hendes arvinger begærer. Forbydendes etc. JR, 13, 191.

2. okt. (Kbh.)¹ Hr. Ove Giedde fik brev om Mathias Sørensen, herredsfoged i Middelsom herred, anlangende en gård. MS beklager sig, at den gård, han påbor, er udlagt i pant. OG skal handle med hr. Niels Krabbe, som gården er udlagt til, at han igen vil afstå den imod andet gods. Dersom han ej vil bekvemme sig dertil, skal OG lade MS bekomme en anden gård i herredet, lige så god som den forrige. Dermed etc. JT, 14, 283. K. Indl. 10. sept.

1) Efter brevet står: Erik Rosenkrantz og Kjeld Krag fik brev om at være overværende, når Mogens Høg leverer fra sig jomfru Sofie Høgs og Just Høgs værgemål, findes i Sjæll. Miss. den 3. okt. 1660. Og: Gunde Rosenkrantz og Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Hans Friis, findes i Sjæll. Miss. den 3. okt. 1660.

3. okt. (Kbh.) Ove Skade m.fl. fik brev anlangende besigtigelse til takst på svins olden af bispen, dr. Hans Svanes pantegods' skove. HS har den 13. dec. 1659¹ bekommet en del af kronens gods i OSs len til pant, dog skovene deri uberegnet. HS begærer til forsikring for forstrækning gjort til garnisonen skovene beliggende i det ham udlagte pantegods. OS skal ved uvildige mænd i sin fuldmægtigs nærværelse lade besigtige nævnte skove, anlangende hvor mange svins olden de i det højeste kan andrage, og med forderligste indskikke relation i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 953. K. Inkl. 3. okt.

Lige sådant brev fik: Oluf Brockenhuus om Svenstrup len og Jørgen Seefeld om Ringsted len. Pantebrev dat. den 13. okt. 59. Johan Christoph von Korbitz om Kbh.s len. Pantebrev dat. den 1. okt. 1658.

1) Ses ligesom de 2 følgende nævnte pantebreve ikke i KB.

3. okt. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz og Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Hans Friis til Clausholm, oberst og befalingsmand på Silkeborg Slot, anlangende det, han for hvervepenge og gjort tjeneste befindes at have at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 954. K.

3. okt. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at kongen har anset for godt, at nærværende hr. Peder Lauridsen Skaaning igen må betjene sit forrige betroede kapellani. Thi osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 954. Inkl. 10. aug. 1658 og 22. og 30. sept.

3. okt. (Kbh.) Erik Rosenkrantz og Kjeld Krag fik brev om at være overværende, når Mogens Høg leverer fra sig jomfru Sofie Høgs og Just Høgs værgemål. MH har hos kongen ladet andrage, at han har forestået SHs værgemål og nu vil overlevere det til hendes bror, Stygge Høg. Adressaterne skal møde til stede, når det overleveres, og efter befunden rigtighed forsegle og underskrive til vitterlighed. Dermed etc. Sjt, 35, 955. Inkl. 20. okt. (2).

Lige sådan befaling fik KK om at være til stede, når MH overleverer JHs værgemål til ham selv.

3. okt. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende enke efter Steen Beck, fru Ide Lindenovs assignation på hendes egen og datters vegne. ML skal af Randers toldkiste af de først indkommende penge betale den rente, som IL for disse besværlige år kan restere af 7.828 rd. kapital, hvorpå kongen tilforn har givet hende assignation, og siden årlig frem for alle andre assignationer indtil videre renten af

nævnte kapital, som er 391 rd. 38 sk. 3 pen. Desligeste skal han lade IL frem for alle andre af Ringkøbing toldsted årligen bekomme 800 rd., som hun tilkommer på sin datters vegne, og endnu af Århus toldkiste på hendes egne vegne 765½ rd., tagende hendes kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 955. K. Incl. 2. okt.

3. okt. (Kbh.) Axel Juel og Oluf Rosenkrantz fik brev anlangende nogle bønder, som beklager sig over landgildens ulighed. Hvad en del af Sorøs bønder har ladet andrage for kongen, kan de se af deres hosfølgende supplikation. Adressaterne skal med Jørgen Rosenkrantz informere sig om deres angivende og siden referere kongen det til videre resolution. Dermed etc. Sjt, 35, 956.

3. okt. (Kbh.) Hugo Lützwow fik brev anlangende Henrik Busch om tiende til dr. Peder Resen på universitetets vegne. Hvad PR har ladet andrage for kongen, kan HL se af hans hosfølgende supplikation. Han skal tilholde HB til universitetet at udgive den tiende, han tilkommer at udgive af Lystagergård. Dermed etc. Sjt, 35, 956. K.

3. okt. (Kbh.) Å.b. til Mogens Høg om restans og delefogederne i Silkeborg len. MH har ladet andrage for kongen, at han skal tilstå en stor restans i Silkeborg len, hvoraf delefogederne skal have oppebåret størstedelen og holdt det hos sig. Han har gjort rigtighed derfor i Rtk. Delefogederne skal for deres bestilling med at indfordre landgilde og rettighed af bønderne nyde frihed på deres gårde uden nogen afgift. Kongen befaler alle, som dette brev kommer for, at de uden ophold hjælper MH til rette, så vidt han har at fordre. Delefogederne befales og strengeligen at gøre ham rgsk. og betaling for det, de har oppebåret, og svare til den skade, deres forsømmelse har forårsaget. Forbydendes etc. JR, 13, 191. K. Incl. udat.

4. okt. (Kbh.) Mogens Friis fik brev om indtil videre at have indseende med garnisonens betaling i Kbh., så at de midler, som bliver forordnet dertil, til intet andet bruges. Derfor skal han svare til indtægt og udgift, eftersom Steen Brahe og Holger Vind nu er forløvede derfra. Til desto bedre at forrette dette, skal det være ham tilladt at bruge 1-2 renteskrivere, som kan forrette det, han befaler dem. Dermed etc. Sjt, 35, 956. K.

4. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade major Saint Germain bekomme proviant for 2 måneders resterende verpflegung som andre reformerede officerer, nemlig månedligt 27 rd. Sjt, 35, 957. K. Indl. 12. sept.

4. okt. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at holde god korrespondens med den svenske resident Duwal i alt det, der efter traktaterne kan tjene til enighed, så og om nogen misforstand kan forefalde i certificationerne. Item til hver termin af toldkisten at erlægge de penge, som efter traktaterne skal udgives til fyrenes vedligeholdelse. Dermed etc. Sjt, 35, 957. K.

4. okt. (Kbh.) Niels Madsen Nebel fik for tro tjeneste i forleden krigstid brev på en gård i Koldinghus len. Brusk h., [Øster] Starup s., Fredsted, kvit og fri for årlig landgilde, ægt og arbejde i 6 år fra dato, hvorimod han skal lade gården opbygge og vedligeholde og dertil af lenets skove forskaffes bygningstømmer. Thi forbyde etc. JR, 13, 192. K. Indl. 1. og 3. aug. og 12. sept.

4. okt. (Kbh.) Hans Friis fik forsikring på et års afgift af Silkeborg len til omslagsgældens erlæggelse. HF har efter kongens befaling¹ kontenteret Mogens Høg efter dennes kvittering for det års indkomst, som i 3 år er forstrakt af Silkeborg len. Da HF, som nu er forlenet med lenet, nyder lensmandens genant imod rente af de til kongen forstrakte 20.000 rd., har kongen bevilget, at HF, hans hustru og arvinger el. arvinger alene, om ej hustru lever, skal nyde lige så meget af hans efterkommere i lenet igen, om forandring sker i hans levende live, og efter hans død skal hans hustru og arvinger ubehindret nyde et nådsensår af lenet foruden det, som plejer at ske. JR, 13, 192. K. Orig. i Rtk. 216.183. Indl. 18. aug.

1) Ses ikke i KB.

4. okt. (Kbh.) Peder Lange, Jørgen Enevoldsen Seefeld til Visborggård, Ove Juul og Verner Parsberg til Nørlund fik brev om at være ridemænd ml. afd. Erik Juul og fru Ide Lindenov. Der har tilforn begivet sig nogen tvistighed ml. EJ og IL anlangende et markskel, og sandemændsgang skal være gjort ml. Mølleholtskov og Hauskov og ejendom, så og ml. Kær herred og Halsbæk, hvor IL formener, at hun skal være sket for nær og til skade, hvorfor hun har været forårsaget af kongen at begære en befaling til adressaterne. Adressaterne befales og får

fuldmagt til at begive sig til de omtvistede steder dér for sig at stævne de interesserede, hvor de siden skal granske det, der lægges for dem i rette, og forfare al lejlighed. Den tvistighed, der kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom, om den sandemændsgang og markskel findes kristeligen og retfærdeligen svoret og gjort, så det bør blive ved magt el. ikke. Dersom der ikke findes ret skel gjort, skal de udvise et kristeligt og retfærdigt skel ml. åstederne, sættende sten og stabel. Det, de granskendes, forfarendes, kendendes, dømmendes og for ret skel ridendes, gørendes og udvisendes gør, skal de klarligen under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Dersom nogen af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage andre gode mænd til sig og efterkomme befalingen. Bedendes og bydendes de interesserede, som nævnte marktrætte er anrørende, såvel som sandemændene, som har gjort markegangen, at de retter sig efter at møde i rette for nævnte gode mænd på de omtrættede åsteder, når de derom bliver tilsigendes, tagende med sig de breve og dokumenter, de kan have mod hverandre, og da at lide og undgælde det, lov og ret er. Ladendes etc. JT, 14, 285. Incl. 29. sept.

4. okt. (Kbh.) Hr. Steen Bille fik brev om at forskaffe Niels Madsen Nebel bygningstømmer af lenets skove, hvor det mindst kan være til skade, til opbyggelse af den gård, som kongen efter sit brev¹ har forundt ham. Dermed etc. JT, 14, 285. K.

1) Se ovf., s. 396.

5. okt. (Kbh.) Ludvig Lorentz m. fl. fik bevill. til at vies i huset. Efter begæring bevilger kongen, at LL og Lisabeth, enke efter Niels Olsen, uden trolovelse og lysning af prædikestolen må vies hjemme i huset. Dog at kirken, skolen, de fattige o.a. vedkommende formedelst dette intet afgår. Sjr, 24, 682. Incl. 7. okt. (vedr. TE, se flg.).

Lige sådant brev fik Thomas Eggebrecht og Sofie, enke efter Christen Poulsen, den 8. okt. 60. Item Henrik Clausen Gjøde og Sofie, enke efter Peder Morsing, at vies i huset, dog efter foregående trolovelse og lysning, den 8. okt. 60.

5. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch og fl. fik brev anlangende besigtigelse af borgmester Hans Nansens pantsatte gods' tilliggende skove. HN har den 13. marts og den 17. maj 1660¹ bekommet en del af kronens gods i adressatens len til pant. Dog skovene uberegnet. Han begærer til for-

sikring for videre forstrækning gjort til garnisonen skovene beliggende i det ham udlagte pantegods. OP skal ved uvildige mænd i hans fuldmægtigs nærværelse lade besigtige nævnte skove, anlangende hvor mange svins olden de i det højeste kan andrage, og med forderligste indskikke relation i Kanc. Dermed etc. SjT, 35, 957. K. Incl. 26. sept. (vedr. HPK, se flg.).

Lige sådant brev fik Jørgen Reedtz anlangende Hans Pedersen Kleins pantebrev, dat. 23. marts 59.²

1) Ses ikke i KB, jf. dog s. 127. 2) Ses ikke i KB.

5. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Saltkompagniet i Danmark og Norge søndenfjelds' indvisning for 13.104 rd. for en del leverancer og rede forstrakte penge, efter de kompagniet af adressaterne den 24. aug. 1660 gjorde afregninger. De skal gøre indvisning for summen med allerede påløbne og endnu påløbende renter i toldstederne i Norge søndenfjelds, efter at de forrige deri gjorde assignationer først er afbetalt. SjT, 35, 958. K. Incl. 3. okt.

5. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med borgmester Peder Mortensen i Nakskov anlangende det, han for forstrækning til garnisonen i Nakskov fæstning befindes at have at fordre. Dermed etc. SjT, 35, 958. K.

5. okt. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om af tolden at afbetale skipper Frederik Jensen af Bohus len 100 rd. for dæler, som han har leveret til fæstningen Kronborg, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. SjT, 35, 958. K. Incl. 23. sept.

5. okt. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev anlangende Johan Bierman. Kongen kommer i erfaring, at NB endnu ikke har kontenteret JB. Kongen befaler ham fremdeles og alvorligen på en el. anden manér at tilfredsstille ham, så kongen ej bliver videre molesteret, såfremt NB ikke selv vil stande til rette. Befalendes etc. SjT, 35, 958. K.

5. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Arent Berntsen om kaution af Niels Aagesen og Søren Pedersen, Kbh. Hvad AB på egne og medrederes vegne har ladet andrage for kongen imod SP, kan de se af hans hosfølgende supplikation. Adressaterne skal tilholde NA og SP enten straks at fyldestgøre den over dem afsagte dom

el. tilholde dem i retten at deponere så mange penge, som dommen tilholder dem at betale indtil sagens uddrag til Herredage. Dermed etc. Sjt, 35, 959.

5. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at levere fra sig til Mogens Friis el. hans fuldm. en fortegnelse over, hvorledes garnisonen i staden hidtil har været underholdt, med rulle og al anden underretning, som de har. Dermed Sjt, 35, 959. K.

5. okt. (Kbh.) Ejler Holck og Otte Pogwisch fik brev om af lenets indkomst at betale oldfruen ved Kronborg Slot det, hun og hendes pige årligen tilkommer i løn, så og for lys og den arbejds løn, hun befindes at udgive for det, hun lader spinde. Herforuden skal de lade indsætte en kakkelovn i hendes kammer. Dermed etc. Sjt, 35, 959. K.

5.¹ okt. (Kbh.) Corfitz Trolle fik brev om af lenets uvisse indkomst straks el. med forderligste at indløse det krongods, som Otte Krag dags dato har bekommet i CTs len. Dermed etc. JT, 14, 285. K.

1) K. har påskrevet 6. okt., men kopibogen og K.s tekst har 5. okt.

6. okt. (Kbh.) Arent Tengnagel fik kvittering af K.M. AT har på Tøjhuset til fæstningen Kronborg leveret krudt og lunter for 546 rd. 4 mk., item til andet stenkul for 54 rd., som gør in summa 600 rd. 4 mk., for hvilket kvitteres. Sjr, 24, 682. K. Orig. i Rtk. 216.271.

6. okt. (Kbh.) Ulrich Luft fik bestall. som hertug Jørgens præceptor. Kongen har antaget UL som sønnen hertug Jørgens præceptor. Han skal i denne bestilling være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Han skal have godt tilsyn med at J, eftersom hans alder kan tåle det, bliver holdt til gudsfrygt i katekismus og siden med alderen dagligt øves i den augsburgske konfessions fundament, såvel som aften og morgen med andagt at gøre sin bøn, lære det tyske og latinske sprog med lyst og flid, øve sig i læsen og skri- ven, såvel som og lære at tale og forstå det danske sprog. Siden pro captu ingenij in humanioribus informeres¹ vel og ellers forfremmes i alle fyrstelige sæder og høflighed. Når kongen herefter meddeler UL instruktion, hvorledes han skal forholde sig i et og andet tilfald, skal han rette sig derefter. Han skal bevise Js tilfornede hofmester, el. hvem kongen i hans fraværelse har betroet inspektion, respekt, og ellers lade sig finde flittig i denne betroede bestilling, eftersom hans ed

desuden forpligter. Kongen bevilger ham til årlig besoldning og kostpenge 450 rd., som skal blive erlagt af Rtk. og begynde fra brevets dato. Rentemestrene befales årligt at give ham dette. Ej gørendes etc. Sjr, 24, 682. K.

1) Siden skal han efter sine åndsevner informeres vel i humaniora.

6. okt. (Kbh.) Daniel Pilloy (Pillou), kongens dansemester, fik arrest anlangende Henrik Sucklod af Hamborg. DP har for kongen ladet andrage, hvorledes HS af Jens Mouridsen, byfoged i Kbh., er tilkendt at betale DP 20 rd. på vegne af afd. Ernst von Smertzen, med begæring, at kongen vil forunde ham arrest på HS, eftersom han vægrer sig at fyldestgøre den over ham gangne dom. Kongen bevilger dette, indtil HS betaler fordringen med omkostning. Forbyndes etc. Sjr, 24, 683.

6. okt. (Kbh.) Svenning Nielsen, løjtnant, og Albert Carstensen, regimentsadjutant, fik brev om at være fri i Helsingør. Disse har i forleden fejde tjent kongen. Efter deres begæring bevilger kongen, at de må bo i Helsingør og være fri og forskånet, så længe de ingen borgerlig handel og næring bruger. De skal efter egen erbydelse igen indstille sig i kongens krigstjeneste, om han kan behøve deres tjeneste. Forbyndes etc. Sjr, 24, 684. K. Indl. udat.

6. okt. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om at udtage nogle uvildige danne-mænd, som kan vurdere sten og tømmer af det nederbrudte hus, som har tilhørt arvingerne efter afd. toldskriver Johan Thomsen i Helsingør, og som EH har ladet indføre på fæstningen Kronborg, efter hvilken vurdering arvingerne kan bekomme betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 959. K. Indl. udat.

6. okt. (Kbh.) Dr. Peter Bülche, dr. Poul Moth og dr. Thomas Bartholin fik brev anlangende dr. Christophorus Creushower (Creutzhauer) i Viborg. CC har for kongen ladet andrage, hvorledes han sker indpas i apoteket af nogle kræmmere, doktorer og bartskeerere imod apotekets privilegier. Adressaterne skal give deres skriftlige betænkende om, hvad der kan behøves til et fuldkomment apotek af alle slags species, og hvorvidt de eragter, doktorer og bartskeerere bør holde, hvilket de med forderligste skal indlevere i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 960. Indl. 27. sept. og udat.

6. okt. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende fru Birgitte Thott. Efter begæring har kongen bevilget, at BT, som agter at opholde sig i byen ved Det kgl. adelige Akademi Sorø, så længe hun agter at forblive dér, årligen af akademiets skove må bekomme 100 læs ved til ildebrændsel, så og af stedet 8 bønder, som skal svare hende med arbejde og al rettighed, hvorimod hun skal være forpligtet i rette tid dér på stedet at yde deres landgilde, enten i varer el. også efter landkøb betale med penge de varer, hun kan forbruge. I lige måde er kongen tilfreds, at hun af sønen må forundes nogle retter fisk om ugen og en snes svin på skoven, når olden er, og græs til hendes eget fæ. Dermed etc. Sjt, 35, 960. K. Indl. 16. og 20. juli.

6. okt. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om skipper Peter Gerbrandt af Amsterdam, som ej har søbrev at fremvise. Den svenske resident i Helsingør har ladet andrage for kongen, hvorledes adressaterne har anholdt et skib, Calmer Jager, som PG nu er skipper på, formedelst nogen mistanke, at han ej kan fremvise søbrev ved skibet. Såfremt det er dem bevist, at skibet tilhører svenske redere, er kongen tilfreds, at det må passere frit gennem Sundet. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 961.

6. okt. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at ordinere mag. Hans af Bunkeflod til Frederiksborg kald. H er af den svenske biskop fradømt sit præstekald såvel som sin kjortel. HS skal ordinere ham til Frederiksborg slotspræstekald. Dermed etc. Sjt, 35, 961. K.

6. okt. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at kongen er tilfreds, at mag. Hans Huusvig må betjene Herlev præstekald, hvilket han på kongens vegne skal forstændige ham. Befalendes etc. Sjt, 35, 961. K. Indl. 27. sept.

6. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade kongens gartner Hans Ibsch til at forbedre plankeværket med i kongens liden lysthave være følgagtig følgende tømmer: 1 tylvt bekvemme palisader til at skære slår af i plankeværket og 10 tylvter af de overblevne norske dæler, som endnu er forhånden og ej er tjenlige til anden brug. Sjt, 35, 961. K. (2).

6. okt. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende at levere dr. Johan Diderichsen toldpenge resterende hos Christen Friis, tolder i Ysted. Det er for kongen angivet, at CF ej har klareret for tolden

fra 1651 til 1654, og Jacob Andersen, rådmænd i Kbh., og Pannelle, Hans Hesselbergs, skal være forlovere for ham. ML skal hos forloverne indfordre det, tolderen befindes at restere, og derefter levere pengene til JD til betaling af hans resterende fordring, som skal beløbe sig med rente til 3.839 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 962. K. Incl. udat. (2).

6. okt. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende Henrik Müllers forrige indvisning i kronens og Skt. Annæ told. HM skal i 1658 in julio for forstrækning have bekommet indvisning¹ i kronens og Skt. Annæ told i Sjæll., Kbh., Helsingør og Holbæk undtaget, så og i tolden i Assens. HM beklager nu, at tolderne har udleveret pengene til andre, som har yngre indvisninger, og ej agtet, at han er præfereret før dem. ML skal anordne, at HM el. hans fuldm. bliver nævnte assignerede tolder uden forhindring følgagtige, så ofte de begærer det, indtil HM er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 962.

1) Se KB 1658, 313-14, 26. juli.

6. okt. (Kbh.) Toldforvalterne i Danmark og Norge fik brev anlangende Henrik Müller, Poul Klingenberg og Selio Marselis' forrige indvisning i kommissariatetolden. HM, PK og SM har 16. sept. 1657¹ bekommet indvisning i kommissariatetolden i Danmark og Norge, Bergen undtaget. Det tildrager sig, at en del af kongens toldere af misforstand leverer kommissariatetolden fra sig tillige med kronens told, ej agtende, at sådant er imod kongens forrige assignation, de nævnte til præjudits. Adressaterne skal anordne, at nævnte told bliver dem følgagtig uden al forhindring, så ofte det begæres, indtil de har bekommet deres betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 962. K.

Lige sådant brev fik Daniel Knop, toldforvalter søndenfelds i Norge. Item Herman Garman og Leonhard Lauridsen nordenfjelds.

1) Se KB 1657, 328-30.

6. okt. (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om en gård til Laurids Sørensen, herredsfoged i Bårse h. Den forordnede herredsfogedgård i Bårse h. er forundt den forrige herredsfogeds enke hendes livstid for landgilde o.a. retlighed. UFG skal lade udvise den nuværende herredsfoged, LS, en anden gård i lenet med lige frihed, som hans formand har haft. Dermed etc. Sjt, 35, 963. K. Incl. 24. sept. (2).

6. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre afregning med Jacob Sparre anlangende det, han befindes at have at fordre for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 963. K. Incl. okt. (vedr. MS, se flg.).

Lige sådanne breve udgik om oberstlt. Gottfried og Mikkel Skov, Kbh., den 8. okt. 60. Lige sådant brev om at gøre afregning med oberst Georg Steding, Kbh., den 9. okt. 60. Nok om ritmester Jørgen von Prosvitz.

6. okt. (Kbh.) Otte Krag, hr. Axel Urup, hr. Henrik Bielke, Hans Schack, Oluf Brockenhuus, Otte Pogwisch og Ove Juel fik brev anlangende at opsætte et årligt traktement og service til officerer og gemene. De skal for sig tage den hollandske ordinans, hvorefter deres soldateske til hest og fods bliver trakteret i fredstid, og derefter opsætte hvad årligt traktement de eragter, hver officer til hest og fods i riget i fredstid bør have, beregnet fra oberst og ned til en gemen, så og om service derforuden bør gives. Dermed etc. Sjt, 35, 963. K.

6. okt. (Kbh.) Borgmester Peder Mortensen i Nakskov fik brev om 400 dl. for sin inspektion med magasin. Han har tilforn bekommet kongens ordre¹ til at antage inspektionen over proviant og magasin og kommissariernes bestilling i fæstningen Nakskov. Kongen har for dette bevilget ham 400 rd., som han må dekortere i sine regnskaber. SmT, 8, 247. K. Incl. 28. sept.

1) Se ovf., s. 174.

6. okt. (Kbh.) Oluf Brockenhuus og Ove Juel fik brev om, når de efter kongens forrige befaling¹ ankommer til Loll., at begive sig til Ålholm Slot og tillige med lensmanden, Philip Joakim Barstorff, ved erfarne tømmermænd besigtige bygningen og gøre kongen forslag, hvorledes de eragter, at den med ringeste bekostning igen kan repareres. Dermed etc. SmT, 8, 247. K. Incl. 4. okt.

1) Se ovf., s. 383.

6. okt. (Kbh.) Hans Friis fik brev om sin rang, findes i bestallingskopi-erne¹ den 6. okt. 1660. JR, 13, 193.

1) Kopibogen har formentlig fejlagtigt *befallingskopierna*. I DKanc. findes under B 151 Koncepter og indlæg til kopibogen for bestallinger m.m. militien tillands og tilvands vedk. 1657-60.

6. okt. (Kbh.) Johan Utrecht, hospitalsforstander i Århus, fik brev anlangende adel o.a., som resterer med tiende o.a., som de er pligtige til hospitalet. JU har for kongen ladet andrage, hvorledes han i 3 år har opholdt og forsørget hospitalet og de fattige lemmer dér, uanset at han i denne tid intet har nydt af de dertil lagte indkomster. Kongen befaler alle vedkommende, adel som uadel, at de lader fremkomme tiender, plovhavre el. andet, og det inden Martini. Ladendes etc. JR, 13, 193. K. Incl. 21. sept.

6. okt. (Kbh.)¹ Henrik Thott fik brev om med Jens Rodsteen at forrette Christen Skeels kommission i Vendsyssel. CS er for lovligt forfald forhindret i at forrette den ham befalede² kommission i Vendsyssel. Adressaten befales med JR at forrette samme kommission efter den ham tilforn meddelte ordre.³ Dermed etc. JT, 14, 285. K.

1) Efter brevet står: Hans Schack, Henning Pogwisch og Otte Pogwisch fik brev anlangende fru Kirsten Munks arvinger og Jochum von Trampe, findes i Sjæll. Miss. den 7. okt. 1660. K. Og: Otte Krag m. fl. fik brev anlangende fru Kirsten Munks arvinger og JT, findes i Sjæll. Miss. den 7. okt. 1660. K. 2) Ses ikke ovf. 3) Ses ikke ovf.

7. okt. (Kbh.) Christen Pedersen fik bestall. som forvalter over det trykte papir. Kongen har antaget nærværende CP som forvalter over det trykte papir i Danmark, i hvilken bestilling han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade og ellers anstille sig som en tro tjener og i særdeleshed efter sin forpligt have indseende med, at der omgås oprigtigt med det trykte papir, og at intet bortkommer til unytte, og rette sig efter sin instruktion. Kongen bevilger ham til årlig besoldning 600 rd., som han selv må gøre sig betalt af de penge, der indkommer for nævnte papir. Det skal begynde fra brevets dato. Rentemestrene befales årligt at give ham dette. SJR, 24, 684. K.

7. okt. (Kbh.) Daniel Matras, professor på Sorø, fik efter begæring for sig og arvinger brev på et stykke jord i Kalundborg len, liggende på Kalundborg bys mark, hvori 25 skæpper korn skal kunne sås, som afd. hr. Hans Lindenov på kongens vegne for nogle år siden har taget af Mikkil Blochs hustru i betaling for 160 sldl. resterende accise. Hvorimod DM efter egen erbydelse skal afkorte 200 rd. af sin resterende besoldning. Thi forbyde etc. SJR, 24, 685. (Udt.: Kr. Sk., II, 73). K. Incl. udat.

7. okt. (Kbh.) Anordning om det trykte [dvs. stemplede] papir og på hvad manér, det skal fortsættes i Danmark. 1. Rentemester Steen Høhendorff til Rønnowsholm skal være præsident el. hoved. 2. Christen Pedersen er tilforordnet som forvalter, som i nærværelse af præsidenten og en anden af renteskriverne 3 el. flere gange om året, så tit som behøves, lader trykke alt det papir, som skal forbruges over alt riget, og derpå hver gang leverer en designation til præsidenten, som skal lade holde kontrabog derpå med specifikation af, hvor meget der trykkes af hver slags, ved dag og dato, når det trykkes og hvor meget hver gang, hvorfor forvalteren og skal svare, uddele det, sælge og fordele det til andre stæder i riget og siden levere pengene og gøre rgsk. og til den ende korrespondere med enhver, som tilskikkes papiret. 3. For at forekomme al mistanke, skal i et sært kammer på Rtk. sættes en el. to trykpresser, hvorved alt det papir, som trykkes, kan forfærdiges. 4. I samme kammer skal være en kiste med 3 nøgler, hver med særlig lyk-kelse, hvori alt redskab og bogstaver, som gøres fornødne til sådant tryk, skal henlægges i god forvaring, hvoraf præsidenten skal have den ene nøgle, forvalteren den anden og trykkeren den tredje, så at kisten ej kan lukkes op uden alle tres nærværelse. Alle 3 skal have omsorg, at alle til trykket hørende instrumenter, som tages deraf, igen nedlægges. 5. På papiret og pergament skal i margenen trykkes de 3 løver med en krone på og derunder prisen med specifikation, hvortil det skal forbruges. 6. Alle toldere, skrivere, fogeder o.a. skal tilstilles papiret og befales at uddele det i købstæderne og på landet og forskaffe forvalteren penge derfor efter rgsk. Men for det, som skal forbruges i de små stæder, hvor ingen tolder er forordnet, skal anordnes, at hver måned skal til den næstliggende tolder til rgsk. forsendes de penge, som indkommer for papir, indtil det kan tilskikkes forvalteren af alle pladser og indføres i hovedbogen. 7. På det bekostning med at forskikke papiret hid og did kan forlindres og des mindre falde besværligt, skal de ridende og farende poster føre papiret med sig til stæderne og levere det til de befalede personer uden at begære nogen porte derfor. Sjr, 24, 686. (Tr.: CCD, VI, 456-57). K.

7. okt. (Kbh.) Otte Krag, hr. Henrik Rantzau, Johan Christoph von Kørbitz, Eckerich Johan Lübbes fik brev anlangende afd. fru Kirsten Munks arvinger og generalmajor Joakim von Trampe. Mellem KMs arvinger og JT indfalder tvistighed om noget gods, JT har tiltaget sig i Odense, hvorover KMs arvinger besværer sig, foregivende, at de derved er forårsaget skade og ophold på deres skifte. Adressaterne befales

og får fuldmagt til at indstævne parterne og de interesserede for sig og erkendige sig om sagen i forekommende poster, hvilket de eragter billigt, at nogen bør erklære, at foreholde dem det og på rettens vegne tilholde, at ingen opholder den anden med udflugt til sagens forlængelse. Efter at sagen ved tiltale, gensvar, vidner og dokumenter er forhørt, skal de beflitte sig på efter billigt forslag at forene dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom, som lov og ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 964. K.

7. okt. (Kbh.) Hans Schack, Henning Pogwisch og Otte Pogwisch fik brev anlangende afd. fru Kirsten Munks arvinger og generalmajor Joachim von Trampe. Nogen tvistighed indfalder ml. KMs arvinger og JT om noget gods, han har tiltaget sig i Odense, hvorom kongen efter anmodning har givet befaling,¹ at sagen i Kbh. straks skal tages til forhør og påkendelse. Adressaterne skal til rettens befordring for retten ekstrudere den udgivne revers og ellers, så vidt sagen er dem bevist, give udførligt til kende, så sagen så vidt muligt kan blive oplyst. Dermed etc. Sjt, 35, 964. K.

1) Se foreg. brev.

7. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, Hans Friis på vegne af Godske von Buchwald begærer til pant. HF har kontenteret GvB for 3.000 rd., som denne næstforleden år har forstrakt til sin ambassade i Holland. HF begærer til pant Fage by i Silkeborg len for fordringen med påløbne renter, 6 pct., såvel som af de 3.000 rd., som Otte Krag har forstrakt til ambassaden, fra den 28. nov. til årsdagen 1660. Adressaterne skal overregne godsets indkomst i htk. og anslå hver td. for 40 rd., hvorpå de skal indskikke beregning i Kanc., så panteskøde kan søges. Dermed etc. Sjt, 35, 965. K.

7. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at betale Jens Juel 524½ rd. 15 sk. tillige med de 3.000 rd. Kongen har bevilget JJ foruden den besoldning, som han nyder for sin residentbestilling i Sverige, at nyde besoldning for sekretærbestilling i de fremmede sager. Når de har erlagt de resterende 3.000 rd., skal de af de samme midler betale 524½ rd. 15 sk., som JJ tilkommer efter Rtk.s afregning for sekretærbestilling, og siden fornøje ham månedligen efter bestallingsbrevet for det, kongen har forundt ham for denne charge. Dermed etc. Sjt, 35, 965. K. Orig. i Rtk. 216.188. Indl. 6. okt.

7. okt. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at betale Jens Juel 300 rd. af Jacques de la Portes indvisning. Kongen har for nogen tid siden gjort JdIP indvisning for 4.000 rd. med rente og har beordret¹ ham at betale JJ deraf 800 rd., hvoraf han kun har erlagt 500 rd. Adressaterne skal straks lade JJ bekomme de resterende 300 rd. af de midler, som er for hånden, hvilke de siden skal dekortere JdIP. Det skal blive godt-gjort. Dermed etc. Sjt, 35, 966. K.

1) Se KB 1659, 398-99.

7. okt. (Kbh.)¹ Tyge Below fik brev anlangende Middelfarts borgerskab, som besværes med durchtog og fri underholdning uden pas. Borgerskabet i Middelfart har ladet andrage for kongen, hvorledes de, foruden idelig indkvartering, besværes med daglige og store durchtog-marcher og natteleje. TB skal have indseende med, at ingen, være sig hvem det være kan, som rejser el. marcherer gennem byen, bekommer fri underholdning el. natteleje, med mindre de har kongens el. rigens hofmesters pas el. ordre. Dermed etc. FT, 7, 395. K. Incl. 4. sept. og udat.

1) Efter brevet står: Hans Schack og Otte Pogwisch fik brev anlangende fru Kirsten Munks arvinger og Jochum von Trampe, findes i Sjæll. Miss. den 7. okt. 1660. K. Og: Otte Krag m. fl. fik brev anlangende KMs arvinger og JT, findes i Sjæll. Miss. den 7. okt. 1660. Og: Kommissarierne i Fyn, Erik Kaas og Tyge [Below, fra K., ikke udfyldt i kopibogen] m. fl. i Jyll. fik brev anlangende Hans Friis' resterende verpflegung, findes i Jy. Tegn. den 14. okt. 1660. K.

8. okt. (Kbh.) Søren Pedersen fik brev om at gøre sig betalt i tolden for nogen fordring. Kongen er blevet SP skyldig efter renteriafregning 2.221 rd. 8 sk. for korn o.a., som han har leveret til fæstningerne Kbh. og Nakskov og ellers i anden måde forstrakt. Kongen har bevilget, at han må gøre sig selv betalt i den told, som efter toldrullen skal gives af de varer, han selv lader indforskrive el. udføre, indtil så længe de nævnte penge er kontenteret. Dog skal på hvert toldsted, hvor varerne ind- og udføres, hver gang afskrives af tolderne, hvorvidt tolden andrager. Når summen er afbetalt, skal bevillingen leveres til tolderen på det toldsted, hvor den sidste andel bliver betalt, og den skal leveres ved regnskabet. Forbydendes SJR, 24, 687. K. Incl. 4. okt.

8. okt. (Kbh.) Nicolaus Asmussen, skibsbygger, Christianshavn, fik efter ansøgning bevill. til på kronens strømme i Danmark og Norge at opfiske vrag, skibe, stykker o.a. under vandet og gøre sig det så nyttigt,

som han kan. Dersom skiberum noget steds af ulykkelig hændelse geråder på grund, må han dertil holde ophævere og fartøj og hjælpe dem for betaling. Dog skal han være forpligtet til at give kongen 10. parten af stykker o.a., som han fanger, og levere på Tøjhuset. Men vognene skal følge til at stoppe hans omkostning. Kongen befaler lensmænd, fogeder og alle andre, som har at befale på hans vegne, at de er NA befordrerlig at bekomme hjælp og tjeneste for betaling, hvor og når han søger det. Forbydendes etc. Sjr, 24, 688. K.

8. okt. (Kbh.) Dr. Fabricius fik brev om [brænde]ved fra Vordingborg. Kongen har bevilget F dér at lade indskibe og til Kbh. føre 40 favne ved, som han har tilforhandlet sig dér. Sjr, 24, 689.

8. okt. (Kbh.) Tolderne i Sundet fik brev om at betale mag. Johan Steman det, han kan tilkomme af resterende besoldning for 1659, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 966. K.

8. okt. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om prædiken i Hellig Trefoldigheds Kirke som i andre kirker. De skal gøre den anordning, at kirketjenesten forrettes dér som i andre sognekirker i staden. Dog at studerendes øvelser anordnes som hidindtil. Dermed etc. Sjt, 35, 966. K. Indl. udat.

8. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende priser, som er indkommet til Nyborg og Nakskov. Det berettes, at adskillige priser i forleden fejde skal være opbragt til Nyborg og Nakskov, hvori kongen formener billigen at burde interessere sig, så vidt som skibene og kaperne befindes at være provianteret og lønnet af ham. Adressaterne skal herom tage information og kende på priserne, som de agter ret, anseende, at ingen bør tage sådan prise uden foregående dom, langt mindre nogen kaper tillades at borttage andres formue og gods uden dom. Dermed etc. Sjt, 35, 967.

8. okt. (Kbh.) Hr. Axel Urup og Mathias Budde fik brev om at være værge for fru Anne Cathrine Budde, enke efter Peder Vibe, og hendes søn på skifte efter PV ml. hende og hendes børn, havende indseende med, at hun vederfares det, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 967.

[MB?:] Han skal påtage sig PVs søns værgemål indtil denne kommer til sine myndige år og alder. Dermed etc.

8. okt. (Kbh.) Hr. Sivert Urne fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må indløse det gods, som i sidste fejde er blevet udlagt i pant fra Dragsholm len, så der kan blive gjort rgsk. for dets visse og uvisse indkomst. Dermed etc. Sjt, 35, 967. K. Indl. udat.

8. okt. (Kbh.) Poul Klingenberg fik brev anlangende trykt papir med posterne. Kongen har forordnet, at det trykte papir skal fremføres over alt i riget uden nogen port[o]. PK skal rette sig derefter og anordne med posterne, at intet bliver forsømt. Dermed etc. Sjt, 35, 968. K.

8. okt. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at kassere forrige stemplede papir. Kongen har ladet publicere frd. om det trykte papir. Han skal lade det forrige kassere og forandre, så det kan forbruges til anden brug. Dermed etc. Sjt, 35, 968. K.

8. okt. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev anlangende, at mag. Hans Huusvig må betjene Frederiksborg og Herlev kald imod en vis genant til mag. Hans af Bunkeflod. Kongen er tilfreds, at HH igen må betjene sit forrige kald på Frederiksborg Slot og dets anneks, dog skal han forholde sig tilbørligen og indtil videre give H årligen 100 rd. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 968. K. Indl., se Sjt, 35, 961, 6. okt. (brev 3).

8. okt. (Kbh.) Jørgen Seefeld m. fl. fik brev om det, der i deres len resterer til Hellig Trefoldigheds Kirke. Kongen erfarer, at en del kirker i JSs len endnu resterer med de midler, de efter kongens forrige befaling¹ skulle udgive til nævnte kirkes reparation. JS skal anordne, at det med forderligste bliver erlagt. Dermed etc. Sjt, 35, 968. K. Indl. 2., 3. og 5. okt.

Lige såfan befaling fik Otte Pogwisch og Ejler Holck.

1) Jf. KB 1658, 172.

8. okt. (Kbh.) Herman Friis, borgmester, Lorentz Clausen, Søren Madssen og Peder Christensen i Middelfart fik bevill. på en pram. De har ladet andrage for kongen, hvorledes de med penge har salveret en pram, som de svenske dér har ladet bygge, hvilken ellers 12 dage førend kongens og de allieredes tropper kom over, skulle have været sønderhugget og brændt. De begærer, at de må beholde prammen fri for alles tiltale. Af Tyge Belows erklæring erfarer kongen, at det er pas-

seret således. Han bevilger, at de må beholde prammen, hvorimod de, når begæres, frit skal overføre kongens eget folk og gods, og ellers betjene andre for billig betaling. Forbydendes etc. FR, 6, 352. K. Incl. udat. (2).

8. okt. (Kbh.) Ove Blik, Mogens Munk og Frederik Sass fik brev anlangende, at ingen skal befatte sig med formue efterladt af afd. fru Elisabeth Skade til Tanderup i Ringkøbing. Ove Skade har ladet andrage for kongen, hvorledes en del af hans afd. søster, fru ESs efterladte kister og skrin, så og andet løsøre, som har befundet sig på hendes gård efter hendes død, til bedste for OS og hans medarvinger af nogle herremænd efter begæring af hendes afd. mands fætter, Frederik Sass til Rybjerggård, er blevet forsegleet og noget deriblandt registreret på nævnte gård. Adressaterne befales at have indseende med, at ingen, hvo det og være kan, i nogen måde befatter sig med nævnte Tanderup hgd. og dens tilliggende bøndergods el. noget andet af det, der hidindtil er blevet fundet efter ES og allerede står under berørte forsegling el. videre herefter med hendes tilstående og bortskyldige gæld ved adressaternes inkvirering kan opspørges, førend hendes brødre, som rette arvinger, enten selv personligen el. ved deres fuldmægtige efter overstanden begravelse angiver sig hos adressaterne til at foretage et ordentligt skifte. Dog hermed ikke ment, at de folk og tjenere, som nødvendig behøves på Tanderup, jo [ikke] må nyde deres underholdning af det forråd, som befindes på gården el. af tjenernes landgilde med adressaternes till. kan tilvejebringes. Dermed etc. JT, 14, 286.

9. okt. (Kbh.) Ulrik Frederik Gyldenløve fik brev om, at kongen er tilfreds, at han for fæste må forunde nærværende Jens Jespersen det hus i hans len, som Oluf Sørensen sidst påboede og forgangen vinter fradøde. Dermed etc. Sjt, 35, 967. K. Incl. 26. sept. (2).

9. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at hjælpe Hans Christoffersen til rette anlangende at bekomme arrest. Hvad HC har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hans hosføjede supplikation. De skal så vidt muligt forhjælpe ham til rette at bekomme den begærede arrest. Dermed etc. Sjt, 35, 969.

9. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om af Abrahamstrups skove for betaling at lade [affølge] bygningstømmer til opbyggelse af de gårde i Ferslev s. i lenet, som Albret Itzen, Kbh., har bekommet til pant af kon-

gen og igen transporteret til Oluf Rosenkrantz til Egholm, befalingsmand over Apostels gods, på de steder, det kan være mindst til skovskade. Så og at de som hidindtil for betaling bliver gærdsel og hjul-tømmer følgagtig. Dermed etc. Sjt, 35, 969. K. Incl. 8. okt. og udat.

9. okt. (Kbh.) Ejler Holck fik brev om, at kongen har antaget Samuel Bunting (Bønting)¹ til urtegårdsmand i Lundehave ved Kronborg Slot. EH skal indsætte ham i bestillingen. Dermed etc. Sjt, 35, 969. K.

1) Overskriften har *Büntner*.

9. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at handle med oberst og befalingsmand på Silkeborg Slot Hans Friis til Clausholm om forsikring i Silkeborg len for forstrækning og hvervepenge. Kongen er blevet HF for lånte penge 20.000 rd. skyldig med 3 års rente. Kongen har anset for godt for disse penge og for hvervepenge at forsikre ham og arvinger i Silkeborg len, dog skal han ingen rente godtgøres af kapitalerne fra dato, eftersom han for sin forstrækning nyder lensmandens genant af Silkeborg len. Adressaterne skal i en summa beregne det, han findes at fordre, og på kongens ratifikation handle med ham, at han i sin livstid frit beholder genanten med det, hans formænd har nydt før ham. Det, han bekommer derover af lenet, vist og uvist, skal han beholde i sin betaling. Dog skal han gøre rgsk. derfor, og det skal afkortes i kongens derpå udgivne obligationer og årligen afskrives på Rtk. Dersom han dør, før kapitalerne er afbetalt, skal hans hustru el. arvinger beholde lenet og nyde indkomsten, dog således at renten af den resterende kapital godtgøres fra hans død og godtgøres hans hustru el. arvinger. Derimod anslås genanten ligesom den øvrige indkomst, hvilket de skal beholde og lade afskrive i Rtk. årligen på obligationerne, indtil kapital og rente er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 970.

9. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at hr. Henrik Madsen Vallensbæk, kapellan til Holmens Kirke i Kbh., bekommer 100 rd. af sin resterende løn. Dermed etc. Sjt, 35, 971. K. Orig. i DKanc. B 179P.

9. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Niels Juel indvisning i Horsens told for 1.350 rd., efter at de forrige deri gjorde assignationer er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 971. K. Orig. i DKanc. B 179P. Incl. 21. juli 1661.

9. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Lindenov fik brev om at være jomfru Margrethe Ulfeldts væрге. Der skal med forderligste foretages skifte efter afd. Knud Christoffersen Ulfeldt. HL skal være overværende, når skiftet foretages, og påtage sig værgemålet for MU, havende indseende med, at hun vederfares den del, ret er. Når skiftet er tilendegjort, skal han igen overlevere værgemålet til hendes rette lavvæрге. Dermed etc. Sjt, 35, 971.

9. okt. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om til fru Regitze Urne at erlægge 266 rd. 4 mk. da. af de penge, som afd. Laurids Nielsen, fhv. toller i Saksøbing, er blevet skyldig, tagende hendes kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 971. K. Indl., se flg.

9. okt. (Kbh.) Fru Regitze Urne, enke efter Jobst Frederik von Papenheim til Søholt, fik brev på anpart i afd. borgmester Niels Niensens gård i Nakskov. Kongen er RU 1.000 rd. in specie skyldig med påløbende rente. I betaling har han givet hende sin anpart i en gård i fæstningen Nakskov, vesten op til Peder Hansen rådmands gård, som NN påboede. Forbyndendes etc. SmR, 7, 140. K. Indl. 15. marts 1647 (Chr. 5., Fr. 3.s bror, Orig.) og udat. (2).

9. okt. (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik brev om at erklære sig om Hans Juels supplikation. Hvad HJ har ladet andrage for kongen, kan MA se af hans hosfølgende supplikation. Han skal erklære sig derom og med forderligste indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. JT, 14, 286.

9. okt. (Kbh.) Claus Dyré fik brev om et kompagni til Lave Rodsteen. Det berettes, at et kompagni skal være ledigt under CDs regiment. Kongen er tilfreds, at LR som kaptajn må nyde dette. Dermed etc. JT, 14, 287. K.

10. okt. (Kbh.)¹ Hans Villadsen fik efter begæring bevill. vedr. sit fødested. Kongen bevilger, at HV, barnefødt i Svebølle i Kalundborg len, samt hans børn til evig tid må være fri for deres fødested og bo, hvor de lyster, og efter denne dag ikke deles til stavns el. tiltales for deres fødested i nogen måder. Dermed etc. Sjr, 24, 689. Indl. 21. sept.

1) Efter brevet står: Befaling til stændernes i Kbh. tilstedeværende fuldmægtige at samles den følgende dag til at hylde K.M., findes i Sjæll. Miss. den 18. okt. 60.

10. okt. (Kbh.) Mag. Michael fik brev anlangende Maren, Jochum Bruns husbonds ligprædiken. Efter MJBs begæring er kongen tilfreds, at hun må sammenskrive og til trykken forfærdige en ligprædiken over sin mand, som skal være død i Malmø og hensat dér. Dermed etc. Sjt, 35, 972. K.

10. okt. (Kbh.) Mogens Friis fik brev om at handle med den hollandske gesandt anlangende proviant til garnisonen. Kongen behøver en del proviant o.a. til garnisonen i fæstningen Kbh. MF skal fornemme og gøre sit bedste hos Generalstaterne af De forenede Nederlandes gesandt Peter Vogelsang til, at denne dertil vil lade være følgagtig så megen proviant som muligt af det, den hollandske proviantmester Tengnagel endnu har i forråd af deres magasin. Og det, han vil forstrække, skal MF ordinere, at proviantskriver ved Kbh.s Slot Hans Hansen annammer og uddeler til garnisonen mod officerernes kvittering, hver personligen lige så meget som i forgangen måned i denne tilstundende måned, som angår den 14. okt. og endes den 14. nov. Det, han i så måde lader være følgagtig, skal MF føre til rgsk. Dermed etc. Sjt, 35, 972. K.

12. okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen skal lade følge til Kongens Livregiment under general Frederik von Ahlefeldts kommando, desligeste til Prins Christians Livkompagni under oberstlt. de Beauport, så og til Christianshavns garnison 1 måneds verpflegung i proviant, agtet fra den 12. sept. og til den 14. okt. 1660, og derpå lade sig kvittere af overofficererne og på tilbørlige steder ansige regimenterne til videre afkortninger i afregningen, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 973.

13. okt. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om taksigelse af prædikestolen. Han skal lade gøre taksigelse af alle prædikestolene i staden og Christianshavn, efterdi den grundgode Gud så vidt har lyksaliggjort det kgl. hus, at kongen med sin såvel mande- som kvindelinje af samtlige stænder endrægteligen er erklæret for arvekonge til riget, med anmodning, at den samme gode Gud, som så vel har begyndt værket, endnu fremdeles vil velsigne det til kongens og det ganske huses prosperitet og rigernes velstand i god enighed og hjertens samdrægtighed, hvorpå ej tvivles. Sjt, 35, 973. (Tr.: DKL, III, 419-20. CCD, VI, 457-58). K.

13. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om takst, hvorefter Rejns Kloster og Bakke Kloster skal anslås. De har tilforn bekommet ordre¹ til at anslå Rejns og Bakke klostergods for 36 rd. td. htk. Nu skal af jordebøgerne findes, at der findes gods med bygsel og uden bygsel. De skal taksere gods med bygsel for 36 rd. td. htk. og uden bøkse for 26 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 973. K. Indl. udat.

1) Se ovf., s. 121.

13. okt. (Kbh.) Befaling til alle rigens stænders deputerede til at møde på den grønne sal den følgende dag for at deliberere om adskilligt. Kongen hilser Peder Reedtz til Tygestrup, hr. Henrik Bielke til Ellinge, Sivert Urne til Rårup, Hans Schack, feltmarskal, item Henning Pogwisch til Hollufgård, Ove Juel til Lundbæk, Otte Pogwisch og Hans Friis til Clausholm. Nok dr. Hans Svane, superintendent over Sjæll.s stift, dr. Anders Andersen, superintendent over Ålborg stift, dr. Johan Diderichsen, superintendent over Viborg stift, desligeste kapitlernes fuldmægtige af Ribe og Århus. Hans Nansen og Christoffer Hansen, borgmestre i Kbh., Carsten Tønnesen, borgmester i Ribe, Knud Jacobsen, borgmester i Odense, Claus Christensen, borgmester i Viborg, Anders Lydiksen, borgmester i Århus, og Frederik Turesen, stadshopmand i Kbh. De bedes den følgende dag efter prædiken ved 10 klokkeslæt formiddag komme tilsammen på Kbh.s Slot i det grønne gemak og dér konferere med hverandre i venlighed og sagtomdighed, hvorledes de eragter den samme dag ved Guds bi-stand besluttede sag om arveriget på bedste manér bør at angås videre, så at alting dermed kan sluttet uden forhaling, fornemmeligen Gud den Allerhøjeste til ære, kongen og hans kgl. hus til reputation og fædernelandet så vel som undersåtterne til gavn og fremtarv. Det, de i så måder befinder tjenligt til samtlige stænders fornøjelse, skal de samtligen slutte med hverandre og give beskrevet under deres hænder, så at alting kan blive tilendebragt i god samdrægtighed uden ophold, jo før jo bedre. Kongen forbliver alle og enhver velbevågen med kgl. gunst. Sjt, 35, 974. K.

14. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade annamme og på Holmen slutte i jern den fange, som generalauditør Poul Tscherning leverer. Dermed etc. Sjt, 35, 975.

14. okt. (Kbh.) Mag. Villum Lange fik brev om tillige med de andre stænders fuldmægtige straks at komme op på Kbh.s Slot og på vegne af universitetet slutte med de andre det, som kan forefalde i den bekendte sag. Dermed etc. Sjt, 35, 975. K.

14. okt. (Kbh.) Ebbe Gyldenstjerne til Bjersholm («Bjersgård») og Niels Banner til Tybjerggård fik brev om at levere oberst Hans Friis til Clausholm Silkeborg Slot og len. Kongen har forlenet HF med dette. De befales og får fuldmagt til, når Mogens Høg til Kærgårdsholm leverer lenet fra sig, at være til stede og til HF overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a., desligeste at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfærende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til HF. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal den, som kommer til stede, have fuldmagt til at tage en anden god mand til sig og efterkomme befalingen. JR, 13, 193. K.

14. okt. (Kbh.) Kommissarierne, nemlig i Fyn Erik Kaas og Tyge Below, med andre i Jyll. fik brev anlangende Hans Friis til Clausholms resterende verpfleging. HF har ladet foredrage for kongen, at han i de ham assignerede kvarterer har bedaget købstæderne og almuen på landet med en del af det, han med rette kan tilkomme efter verpflegingsordinansen. Adressaterne skal være ham beforderlig, at restansen bliver ham kontenteret og betalt, så vidt ordinansen tillader, beregnet fra den tid, indkvarteringen af hans regiment er sket, og til den 1. dec. 1660. Dermed etc. JT, 14, 287. K.

Lige sådant brev fik kommissarierne i Århus stift, nemlig Jørgen Kruse og Kjeld Krag. I Viborg stift: Laurids Below og Niels Kaas. I Vendelbo stift: Henrik Thott og Jens Rodsteen.

15. okt. (Kbh.) Jens Mouridsen fik brev om at anvende sin flid på hos borgerskabet at låne 300 stole og 30 par lysestager og levere det til slotsfogeden, som siden igen til gode rede skal levere det fra sig. Dermed etc. Sjt, 35, 975. K. Incl. 15. okt.

16. okt. (Kbh.) Arent Tengnagel, hollandsk proviantkommissarius, fik brev med kongens begæring, at han forstrækker en måneds proviant til garnisonen i staden og Christianshavn imod kvittering af proviantskriver Hans Hansen. Sjt, 35, 975. K.

17. okt. (Kbh.) Befaling til stænderne om at møde til hyldningen den følgende dag. Kongen er med Guds hjælp til sinds den følgende dag, som er den 18. okt., i sin residensstad Kbh. at holde sin arvehyldning af samtlige tilstedeværende stænder og deres fuldmægtige. Hans tro undersætter af adelen skal den følgende dag ved 8 klokkeslæt formiddag møde i Holmens Kirke, så og af gejstlig og verdslig stand i Nikolaj Kirke, hvor enhver skal blive ansagt, hvad han ved denne solennel akt vedkommer at forrette. Sjt, 35, 975. K.

17. okt. (Kbh.) Hans Friis fik forsikring i Silkeborg len imod forstrækning. Rentemestrene har efter ordre¹ fra kongen på hans vegne handlet med HF anlangende forsikring i Silkeborg lens indkomst for den forstrækning, han har gjort kongen, lyder: Kongens miss., dat. 9., okt.,¹ er kommet rentemestrene i hænde; deri formeldes, at HF har forstrakt kongen 20.000 rd., hvorpå han allerede har K.M.s obligation i hænde sub dato 16. jan. 1658,² på hvilken sum K.M. bevilger ham 3 års rente, så og derforuden de forstrakte penge til werbegelder andre 20.000 rd., for hvilke HF og arvinger er bevilget Silkeborg len til forsikring. Dog skal på kapitalen fra dato ingen rente beregnes, eftersom han for den skal nyde lensmandens genant etc. De befales i en sum at lade beregne, så vidt han befindes at have at fordre, og på K.M.s ratifikation at handle med ham derom, at han sin livstid frit beholder genanten, med det, hans formand før ham har nydt. Det, han derudover bekommer af lenet, vist og uvist, skal han beholde i sin betaling og derfor årligt gøre rgsk. og lade afskrive på K.M.s obligation. For at efterkomme befalingen, har de ladet beregne 3 års rente af de første 20.000 rd., og den befindes at beløbe til Philippi Jacobi 1661 3.600 rd., hvilken rente, når den lægges til kapitalen, og når de andre 20.000 rd. werbegelder lægges dertil, beløber tilsammen 43.600 rd. Hvorfor han efter K.M.s obligation bevilges Silkeborg len til forsikring, således at han årligen skal gøre rgsk. i Rtk. af den visse og uvisse indkomst og deraf først i stedet for renten af den ganske kapital årligen have en lensmands genant. Det, som det øvrige beløber, skal afskrives på kapitalen. Dersom han dør forinden de 43.600 rd. kapital er afbetalt, skal hans hustru el. arvinger fremdeles beholde lenet og nyde indkomsten. Dog så at renten af den resterende kapital godtgøres hans hustru el. arvinger fra hans død. Derimod anlås i deres betaling genanten fuldkommelig som den øvrige indkomst, hvilket de da beholder og skal lade afskrive årligt i Rtk., indtil de er betalt for kapital og rente. Men de skatter og kontributioner, der imidlertid bliver påbudt, skal ikke

indføres i lenets regnskaber, men sådant særdeles forklares. Dermed har de efterkommet K.M.s befaling, og HF skal søge K.M.s ratifikation. Kbh., den 11. okt. 1660. Peder Reedtz. Steen Hohendorff. Mogens Friis. Kongen konfirmerer dette. Forbyndes etc. JR, 13, 194. Indl. 11. (2) og 17. okt.

1) Se ovf., s. 411. 2) Se KB 1658, 47.

19. okt. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende at lade være følgagtig til rigens marsk Anders Billes begravelse 6 stykker og 200 mand til hest og fods, hvilke igen skal affordres straks efter, at begravelsen er overstanden. Dermed etc. FT, 7, 395. K.

20. okt. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt og Christian Lindenov fik brev om, at kongen er tilfreds, at HvA må være forløvet til at komme til Kbh., desligeste at han giver CL forlov til at komme. Befalendes etc. FT, 7, 395. K.

TILLÆG 1655

3. nov. (Kbh.) Jomfruerne Lisabeth, Sidsel og Ingeborg Rodsteen fik efter begæring brev om at måtte være deres egne værger¹ og selv oppebære indkomsten af deres gods. Dog med sådan kondition, at hun ikke uden sin rette værgeres samtykke må sælge noget jordegods. Forbyndes etc. FR, 6, 353.

1) Brevet står i FR, 6, 353, dvs. efter brev af 8. okt. 1660, med bemærkning, at dette brev skulle have været indført 1655, fol. 275.

Rettelser og tilføjelser til bindene 1646-1659

Under det fortsatte arbejde med bind efter bind for årene 1651-1659 er ved gennemgang af yderligere arkivmateriale med originale kongebreve bemærket enkelte fejl og mangler, anført i det følgende, og der er fundet endnu en del originale kongebreve, hvortil supplerende henvises i det følgende. I en del tilfælde er de fundne breve dog ikke blevet indført i kopibøgerne, men er her medtaget som eksempler på brevmateriale, der altså ligger uden for disse. En forklaring kan være, at Rentekammeret, modsat det, der har været hævdet, har haft en vis selvstændig brevudstedelse, en anden, at der har været visse opløsningstendenser i administrationen under Svenskekrigene.

KB 1646

s. 79: 11. april: Rentemestrene, om Hannibal Sehesteds forstrækning til generalkrigskommissarien i Norge. Orig. i Rtk. 216.192.

s. 248: 20. aug.: Eskild Nielsen, bestalling som skriver på den store smedje på Bremerholm. Orig. i DKanc. B 223D.

KB 1648

s. 87: 13. juli: Borgmestre og råd i Varde, vedr. byens bro. Orig. i Indl. til JR, 11, 176, 12. sept. 1660, jf. ovf., s. 353.

ikke indført: 17 sept.: Oluf Parsberg, Skanderborg, om slottets brøstfældighed, men brevet er ikke indført i kopibogen, idet dog et brev dér af samme dato til rigens hofmester er om samme emne. Orig. i DKanc. B 167C.

KB 1649

s. 14: 4. jan.: Jacob Fabricius, bestalling som kgl. livmedikus. Orig. i Rtk. 216.221.

s. 96: 5. april: Johan Bøgvad, konfirmation af kongens fars obligation på 2.000 rd. Orig. i Rtk. 216.227.

s. 113: 28. april: Hans Mars, bestalling som glarmester. Orig. i DKanc. B 223D.

s. 146: 10. juni: Konfirmation af Chr. 4.s obligation af 10. jan. 1632 til Kristianstad hospital. Orig. i Rtk. 216. 271.

s. 189: 13. juli: Margrete Marsvin, e.e. Jørgen Urne, Vestervig Kloster, har ikke gjort rigtighed for skatter. Orig. i DKanc. B 167C.

s. 204-05: 29. juli: Joakim Gersdorff, om Øllegaard Pentz og kronens højhed og jus patronatus til Tillitse kirke. Orig. i Rtk. 216.190.

s. 266: 26. okt.: Toussaint de Beaufort, oberstvagtmester, bevilling til tjeneste. Orig. i DKanc. B 223F.

KB 1650

s. 74-77: 21. febr.: Niels Krabbe, Sølvesborg, vedr. kronens bønder. Orig. i DKanc. B 167C.

s. 299: 14. aug.: Tyge Below, Hindsgavl len, skal betale 1/3 af Dalum Kloster, 389 rd. 9 sk. 3½ pen. Orig. i Rtk. 216.283.

s. 299: 14. aug.: Wentzel Rothkirck, Antvorskov len, har forstrakt 993 rd. 41 sk. til rigens gæld. Orig. i Rtk. 216.283.

s. 343-44: 7. okt.: Henrik Bischof, Kbh., vedr. rente af 3.380 rd. til Gødert Braem. Orig. i Rtk. 216.225.

s. 406: 25. nov.: Oluf Parsberg, Vestervig Kloster len, vedr. 10 ødegårde i lenet. Orig. i DKanc. B 167C.

KB 1651

s. 32: 18. jan.: Rentemestrene, om Karen, afd. Johan Dabelstens fordring. Orig. i DKanc. B 179G.

s. 45: 31. jan.: Kirsten Lützow, gælds-brev, kongen skylder hende 1.780 rd. Orig. i Rtk. 216.189.

s. 48: 3. febr.: Ejler Pedersen, fhv. berider på Antvorskov, konfirmation af hans beriderbestilling af 2. maj 1629. Orig. i DKanc. B 223D.

ikke indført. 10. febr.: Bispen i Ribe, vedr. rytterhold. Orig. i Ribe bispeark. (C 4-893), LAV.

s. 63: 27. febr.: Johan Christoph von Kørbitz, vedr. kongens brors gæld. Orig. i Rtk. 216.189.

s. 71: 10. marts: Kongen skylder prinsens hofapoteker, Christoffer Herfort, 11.220 rd. Orig. i Rtk. 216.200.

s. 104-05: 6. april: Axel Urup, kvittansiarum vedr. voldarbejder. Orig. i Axel Urups priv.ark., RA.

ikke indført. 1. maj: Provster og præster i Sjæll.s stift. Orig. i Rtk. 216.209

ikke indført. 1. maj: Borgmestre og råd i Roskilde, vedr. 1.041 rd. Orig. i Rtk. 216.204.

ikke indført. 1. maj: Kongens far skylder provster og præster, hr. Anders Jensen, provst, Skippinge h. osv., gårde og gods pantsat. Orig. i Rtk. 216.209.

s. 144: 21. maj: Fru Abel Sandberg, enke efter Melkior Oldeland, bevill. på favneved. Orig. i DKanc. B 165B, skal være B 165A.

ikke indført. 1. juli: Oluf Parsberg, Vestervig Kloster, vedr. 678 rd. 28 sk. Orig. i Rtk. 216.283.

ikke indført. 3. juli: Maren Skram, vedr. kongens gæld. Orig. i Rtk. 216.200.

s. 212: 9. juli: Anders Bille, Skanderborg len, er tilregnet at betale 1.899 rd. 8 sk. af sin genant. Orig. i Rtk. 216.283.

s. 217: 12. juli: Anders Bille er tilregnet at betale 1.893 rd. 5 sk. af sin genant. Orig. i Rtk. 216.283.

ikke indført. 11. juli: Maren Skram, vedr. kongens gæld. Orig. i Rtk. 216.200.

s. 245: 5. aug.: Bispnen i Ribe, vedr. præsteskatte. Orig. i Ribe bispeark. (C 4-893), LAV.

ikke indført: 19. aug.: Steen Beck m.fl, vedr. Hannibal Sehested. Orig. i Rtk. 216.192.

ikke indført: 19. sept.: Chr. Friis, felttøjmaster, vedr. kongens fars gæld på 2.185 rd. m.m. for officerer og kompagni, gods pantsat. Orig. i DKanc. B 223F.

s. 293: 25. sept.: Dr. Hans Svane, bevilling på gården Ebberød. Orig. i Indl. til Sjr, 24, 444, 5. sept. 1659, jf. KB 1659, 306.

ikke indført: 18. dec.: Henrik Bielke, lensmd. på Island, har til rigens gæld erlagt 400 rd., 1/3 af et års indkomst af lenet Island. Orig. i Rtk. 216.213.

KB 1652

s. 17-18: 6. jan.: Arent von der Kuhla, vedr. ved til præsterne m.fl. i Helsingør. Orig. i DKanc. B 167C.

s. 26: 17. jan.: Ribe Kapitel, vedr. erlæggelse af 8 sk. af hver td. htk. Orig. i Ribe bispeark. (C 4-893), LAV.

ikke indført: 10. febr.: Jens Bielke, har betalt 359 rd. 25 sk. af Nonne Kloster og Onsø len. Orig. i Rtk. 216.283.

s. 51-52: 20. febr.: Rentemestrene, om godtgørelse til Henrik Müller vedr. Bragerenæs, Mandal og Nedenæs toldsteder. Orig. i Rtk. 216.204.

ikke indført: 5. april: Adam Henrik Pentz, bevilling på 500 rd. årligen af Sem og Sandvig gods' forpagtning. Orig. i Rtk. 216.191.

ikke indført: 5. april: Mogens Friis, forlenes med Helgeland. Orig. i Rtk. 216.183.

ikke indført: 17. april: Jørgen Rosenkrantz, vedr. at Mogens Friis af kongen af Polens faktor Samuel Surck har tilforhandlet sig af grev Valdemars gods under Århusgård udlagt for gælden. Orig. i Rtk. 216.183.

ikke indført: 2. maj: Henrik Bielke, lensmd. på Island, vedr. 200 rd. til reparation af residensgården Bessestad. Orig. i Rtk. 216.213.

ikke indført: 20. maj: Gabriel Rennsberg, afregning af kgl. obligation 11. dec. 1649 og 13. sept. 1653. Orig. i DKanc. B 223G.

s. 230-31: 26. aug. en *græsmølle*. skal være *Græse Mølle*.

s. 233: 27. aug.: Rentemestrene, vedr. afregning med tidl. kusk Anders Olufsen. Orig. i Indl.til SjrR, 24, 649, 1. sept. 1660, jf. ovf., s. 327.

s. 286-87: 30. sept.: Borgmestre og råd i Skagen, vedr. skat. Orig. i Skagen rådstuearkiv (D 25-52), LAV.

ikke indført: 3. okt.: Jens Bielke, må kortes 343 rd. i lensafgift. Orig. i Rtk. 216.283.

s. 316: 31. okt.: Anne Rosenkrantz, brev vedr. hofmesterinden Juliana Elisabeth Reinkincks begravelse. Orig. i Otte Krags priv.ark., RA.

ikke indført: 9. nov.: Christen Jørgensen Skeel, har forstrakt 7.051½ rd. Orig. i Rtk. 216.208.

ikke indført: 9. nov.: Lisbet Lunge, enke efter Palle Rosenkrantz, har forstrakt kongen 4.267 rd. Orig. i Rtk. 216.208.

s. 329: 13. nov.: Axel Urup, bevilling på 200 rd. årligt i husleje. Orig. i Axel Urups priv.ark., RA.

ikke indført: 22. nov.: Knud Bentsen og Alex. Pedersens enke Karen Andersdatter, bestallingsbrev for KB vedr. opsyn med vin o.a. i kælderen på Nykøbing Slot. Orig. i Rtk. 216.219.

s. 341-42: 23. nov.: Ribe Kapitel, vedr. erklæring om kapitelsgoods. Orig. i Ribe bispeark. (C 4-893), LAV.

ikke indført: 18. dec.: Henrik Müller, obligation på 32.000 rd. Orig. i Rtk. 211.203.

KB 1653

ikke indført: 2. jan.: Peder Vibe og Peder Reedtz, vedr. 15.000 rd. af obligation til Peter Trap, Amsterdam. Orig. i Rtk. 216.256.

s. 24: 8. jan.: Konfirmation af rentemestrenes kontrakt med Albret Baltser Berns' arvinger og Leonhard Marselis vedr. metalstykker m.m. Orig. i Rtk. 216.157.

s. 49: 1. febr.: Bestalling for Mathias Geisler, tøjhusbetjent. Orig. i DKanc. B 223F.

s. 68: 14. febr.: Køn Joakim Grabow, obligation på 1.040 kur.dl. for opvartning. Orig. i Rtk. 216.283.

s. 71: 21. febr.: Johan Christoph von Kørbitz, obligation på 5.600 rd. Orig. i Rtk. 216.189.

s. 74-75: 24. febr.: Bestalling for Steffen Thim som oberstlt. Orig. i DKanc. B 223G.

s. 119-20: 2. april: Frederik Barnewitz, vedr. Henrik Dues enkes assignation i Nakskov told. Orig. i Nykøbing lensrgsk.

s. 150-51: 3. maj: Konfirmation af kontrakt med Albret Baltser Berns' arvinger og Leonhard Marselis i Hamborg. Orig. i Rtk. 216.256.

s. 153: 3. maj: Peder Lange og Christoffer Hvas, om at besigtige gods i mageskifte ml. kongen på Ribe Kapitels vegne og Erik Krag. Orig. i Ribe bispeark. (C 4-893), LAV.

s. 198-99: 6. juni: Otte Krag, vedr. at komme til hertug Jørgens barsel 17. juli. Orig. i Otte Krags privark., RA.

s. 229-30: 28. juni: Ribe Kapitel, vedr. rigtighed for resterende kontribution til landekisten for 1646. Orig. i Ribe bispeark. (C 4-893), LAV.

s. 264: 25. juli: Otte Thott, om at sætte tække på arkeliet i Malmø. Orig. i Malmøhus lensrgsk.

s. 269: 28. juli: Rigens marsk Anders Bille, om at Otte Skade skal være oberstlt. til fods. Orig. i Anders Eriksen Billes privark., RA.

s. 271: 28. juli: Jørgen Mogensen Kaas, forleningsbrev på Rugård samt Vissenbjerg birk. Orig. i DKanc. B 167C.

s. 278-79: 4. aug.: Christoffer Urne, lensmd. på Dragsholm, befaling til at skaffe heste til bøndersoldater. Orig. i Dragsholm lensrgsk.

s. 291: 12. aug.: Ribe Kapitel, vedr. hjælp til rigens gælds aflæggelse. Orig. i Ribe bispeark. (C 4-893), LAV.

s. 312: 23. aug.: Otte Pogwisch, lensmd. på Frederiksborg Slot, om at tilholde indvånerne i Hillerød, at de skal underholde 6 konstabler med en løjtnant. Orig. i Frederiksborg lensark., LAK.

s. 315: 28. aug.: Køn Joakim Grabow, forsikring for 290 rd. 19 sk. til aflæggelse af omslagsgæld. Orig. i Rtk. 216.283.

ikke indført: 3. nov.: Ove Bielke, kvittance for 2.060 rd., hvert år 1/3, erlagt til rigens gælds aflæggelse. Orig. i DKanc. B 223A.

s. 408: 5. dec.: Hr. Hans Lindenov og hr. Christoffer Urne, om Peder Pedersen, øverste renteskriver, og Johan Stenkulls indvisning i Kalundborg og Dragsholm len. Orig. i Dragsholm lensrgsk.

s. 412-13: 9. dec.: Århus Kapitel, om klokkerens residens m.m. Orig. i Århus bispeark. (C 3-487), LAV.

s. 425: 20. dec.: Rentemestrene Peder Vibe og Peder Reedtz, om takst på eng. gods. Orig. i Rtk. 216.256.

s. 434: 30. dec.: Albret Balsers Berns' arvinger og Leonhard Marselis, konfirmation af kvittans, dat. 23. dec. 1653. Orig. i Rtk. 216.257.

KB 1654

s. 15, *linje 4 f.n.*: 1. jan.: Otte Kruse, skal være *Friis*.

s. 26-27: 10. jan.: Obligation til Albret Balsers Berns' arvinger og Leonhard Marselis på 24.000 rd., på pergament. Orig. i Rtk. 216.257.

s. 31: 13. jan.: Henrik Müller, obligation på 8.052 rd. Orig. i Rtk. 216.203.

- s. 38: 23. jan.: Jacob Jensen Nordmand, drabant, forbedring af løn. Orig. i DKanc. B 223C.
- s. 47: 25. jan.: Hr. Christoffer Urne, om Hans Dibolt jægermesters indvisning i Dragsholm len. Orig. i Dragsholm lensrgsk.
- s. 52: 5. febr.: Henrik Müller, indvisning i Assens toldkiste for 7.500 rd. Orig. i Rtk. 216.204.
- s. 76: 23. febr.: Rentemester Peder Vibe, vedr. at forkorte 500 rd. i det, han har udlovet til forleden jul. Orig. i Rtk. 216.209
- s. 77: 23. febr.: Henrik Thott, om på pligtsfogedernes vegne at tilfredsstille Randers Hospital. Orig. i Dronningborg lensrgsk.
- s. 77: 23. febr.: Henrik Thott, om 700 td. korn til Hugo Lützow. Orig. i Dronningborg lensrgsk.
- s. 100: 7. april: Hr. Christoffer Urne, om at udgive 400 rd. årligt af Dragsholm len til fru Regitze Grubbe. Orig. i Dragsholm lensrgsk.
- ikke indført*: 4. maj: Laurids Frost, Skanderborg len, må beholde gård i Hoffvit, dog skal han til kronen afstå gård i Ballebo, Gangsted s., Voer h., Søren Bertelsen påbor. Orig. i DKanc. B 164.
- ikke indført*: 19. juni: Henrik Müller, obligation på 188.784 rd. Orig. i Rtk. 216.203.
- s. 155, linje 5 f.n.: 25. juni: *Frederik* Rodsteen, skal være *Erik* Rodsteen.
- s. 183: 14. juli: Frd. om rentepenge, som erlægges til 11. dec. i Kbh. Orig. i DKanc. B 164.
- ikke indført*: 24. juli: Rentemestrene, om Henrik Müller, prætension og tegnebøger. Orig. i Rtk. 216.205.
- s. 226: 23. aug.: Poul Klingenberg, om at give Gert den Bacq hans årlige besoldning. Orig. i Rtk. 216.199.

s. 293: 7. dec.: Rentemestrene, Peder Vibe m.fl., vedr. at anslå Hugo Lützow korn. Orig. i Rtk. 216.190.

s. 299: 19. dec.: Rentemestrene, om at bruge møntens profit til bådsfolkene og Balthasar Seckman. Orig. i Rtk. 216.209.

KB 1655

s. 22: 19. jan.: Rentemestrene, Peder Vibe m.fl., om Hugo Lützows betaling el. assignation på 1.511 rd. Orig. i Rtk. 216.190.

s. 50-51: 25. febr.: Henrik Müller, kontrakt om det lollandske korn 1654-55. Orig. i Rtk. 216.203.

s. 77: 24. marts: Henrik Müller, om at levere Ove Skade 3.000 rd. af de penge, som han efter sin kontrakt skal betale kongen for indkomsten af Falster. Orig. i Rtk. 216.203.

s. 78: 25. marts: Rentemestrene, Peder Vibe m.fl., om at gøre Hugo Lützow indvisning i Kalø len. Orig. i Rtk. 216.190.

s. 155, linje 3 f.n.: 7. juli: Christence *Skeel*, skal være *Lykke*.

s. 156: 7. juli: Ove Giedde, forsikring for 2.746 rd., 1 års indkomst af Helsingborg len til omslagsgæld. Orig. i Rtk. 216.186.

s. 164: 12. juli: Rentemestrene, om at lade Hans Hansen, proviantskriver, bekomme penge til sit bryllup. Orig. i Rtk. 216.197.

s. 171: 16. juli: Rentemestrene, Peder Vibe m.fl., om at gøre afregning med hr. Anders Bille vedr. nyt over- og undergewehr til 1.600 mand. Orig. i Rtk. 216.283.

ikke indført: 1. sept.: Peter Trap (Trip), Amsterdam, obligation på 30.000 rd. Orig. i Rtk. 216.257.

s. 270: 1. sept.: Anders Nielsen, ridefoged over Hald len, brev på Vormstrup gård. Orig. i Indl. til JR, 13, 187, 24. sept. 1660, jf. ovf., s. 380.

ikke indført: 4. sept.: Steen Beck m.fl., vedr. Hannibal Sehested. Orig. i Rtk. 216.192.

s. 334:

3. nov. (Kbh.) Jomfruerne Lisabeth, Sidsel og Ingeborg Rodsteen fik efter begæring brev om at måtte være deres egne værger¹ og selv oppebære indkomsten af deres gods. Dog med sådan kondition, at hun ikke uden sin rette værges samtykke må sælge noget jordegods. Forbydendes etc. FR, 6, 352.

1) Brevet står i FR, 6, 353, dvs. efter et brev af 8. okt. 1660, med bemærkning, at dette brev skulle have været indført 1655, fol. 275.

s. 394-95: 23. dec.: Rentemestrene, om at gøre Laurids Madsen [Lime] i Helsingør indvisning i Ringsted len. Orig. i Rtk. 216.223.

KB 1656

s. 100: 18. marts: Erik Krag, om at låne Sivert Brockenhuus et halvt hundrede vogne af Skivehus lens bønder. Orig. i DKanc. B 167C.

s. 217: 27. juni: Bestalling for Jacob Schrøder som tolk i russ. Orig. i Rtk. 216.209.

ikke indført: 5. juli: Niels Trolle, lensbrev på Aggershus. Orig. i Rtk. 216.193.

s. 244: 6. juli: Hans Juel, forsikring for 1.923 rd. 42 sk., 1 års indkomst af Dueholm Kloster len. Orig. i Indl. til JR, 13, 190, 30. sept. 1660, jf. ovf., s. 387.

s. 250: 8. juli: Rentemestrene, om at godtgøre Henrik Müller nogle antegnelser. Orig. i Rtk. 216.203.

ikke indført: 27. juli: Johannes Orsius, medikus ved bjergværkerne i Norge. Orig. i DKanc. B 223D.

s. 285: 21. aug.: Rentemestrene, om at godtgøre Henrik Müller 400 rd. Orig. i Rtk. 216.203.

s. 359: 10. okt.: Pantebrev, Erik Rosenkrantz, har forstrakt kongen med 2.073½ rd. Orig. i Rtk. 216.204.

s. 362: 13. okt.: Rentemestrene, om i endelig afregning med Henrik Müller at indregne 16.345 rd. Orig. i Rtk. 216.203.

ikke indført. 21. okt.: Rentemestrene, om at kongen skylder Henrik Müller 105.596 rd. Orig. i Rtk. 216.203.

KB 1657

ikke indført. 12. jan. Selio Marselis, Christiania, antages som bergamtsråd. Orig. i DKanc. B 223D.

s. 141: 4. maj: Enevold Brun, skøde på indelukket Troldvang ved Frederiksborg Slot. Orig. i Indl. til Sjr, 24, 648, 30. aug. 1660, jf. ovf., s. 322.

ikke indført. 5. maj: Johannes Orsius, medikus, løn forbedret 200 rd. Orig. i DKanc. B 223D.

ikke indført. 25. maj: Rentemestrene, Peder Reedtz og Steen Hohen-dorff, om at Ove Giedde har leveret en del jernstykker på Aggershus. Orig. i Rtk. 216.186.

s. 197: 2. juni: Bispen i Århus, om at en kapellan skal sendes til Kbh., fra steder, han kan mistes. Orig. i Århus bispeark. (C 3-475), LAV.

s. 219: 14. juni: Hr. Niels Krabbe, Sølvborg, om at hr. Knud Ulfeldt på sin stab er godtgjort en regimentssekretær m.m. Orig. i DKanc. B 167C.

s. 328-30: 16. sept.: Konfirmation af kontrakt, rentemestrene har gjort med Henrik Müller, Selio og Gabriel Marselis og Poul Klingenberg 2. sept. 1656, på 12.000 td. rug osv. Orig. i Rtk. 216.206.

s. 331-32: 17. sept.: Erik Krag, lensmd. på Herrisvad Kl., vedr. Henrik Müller, Selio og Gabriel Marselis og Poul Klingenberg's assignation i kommissariatolden. Orig. i DKanc. B 175 (ikke eksped.).

s. 331-32: 17. sept.: Jørgen Reedtz, lensmd. på Jungshoved. Orig. i DKanc. B 175 (ikke eksped.).

s. 331-32: 17. sept.: Niels Banner, lensmd. på Abrahamstrup. Orig. i DKanc. B 175 (ikke eksped.).

s. 331-32: 17. sept.: Jørgen Kaas, lensmd. på Rugård. Orig. i DKanc. B 175 (ikke eksped.).

s. 331-32: 17. sept.: Iver Vind, lensmd. på Dalum Kl. Orig. i DKanc. B 175 (ikke eksped.).

s. 331-32: 17. sept.: Oluf Brockenhuus, lensmd. o. Svenstrup len. Orig. i DKanc. B 175 (ikke eksped.).

s. 331-32: 17. sept.: Tage Thott, lensmd. på Børringe Kl. og Lindholm. Orig. i DKanc. B 175 (ikke eksped.).

s. 331-32: 17. sept.: Kjeld Krag, lensmd. o. Froste h. og Helne Kirke. Orig. i DKanc. B 175 (ikke eksped.).

ikke indført: 15. okt.: Henrik Müller, regning af 22. sept. 1657 på 6.840¹/₂ rd. Orig. i Rtk. 216.206.

ikke indført: 15. okt.: Henrik Müller, obligation på 6.840¹/₂ rd., vedr. egetømmer til Kbh.s fortifikation. Orig. i Rtk. 216.205.

s. 371: 21. okt.: Poul Klingenberg, brev om at handle med sin korrespondent i Lybæk om proviant, øl, brød o.a. til flåden. Orig. i Rtk. 216.199.

s. 440-42: 27. nov.: Lensmændene, om ordrer, som vedkommer krigsfolkene tilførsler, strandvagt m.v. Orig. i DKanc. B 175

s. 442: 27. nov.: Adelen i Sjæll., om at deres ugedagstjenere skal gøre tilførsel til rytteriet ved strandsiden. Orig. i DKanc. B 175.

ikke indført (jf. s. 444): 29. nov.: Bestallingsbrev for Joakim Klinge som kommandant i Helsingborg. Orig. i DKanc. B 223F.

s. 466: 10. dec.: Hugo Lützwow, om sejl til smækker. Orig. i Indl. til Sjt, 35, 931, 15. sept. 1660, jf. ovf., s. 357.

s. 489. linje 11 f.o.: 22. dec.: Kaptajn *Unenannes*, skal være: *Une Nannes*.

KB 1658

ikke indført 31. dec.: Skipper Jørgen Pedersen, kommende fra Nyborg, må indlades gennem bommen. Orig. i Rtk. 216.285.

KB 1659

s. 77, linje 21 f.o. *Christiansbergen*, muligvis Spitsbergen, jf. KB 1636, 457, hvor det Christians eller Spidsbergiske Kompagni nævnes.

ikke indført 2. aug.: Søren Pedersen, om at være bygnings- og materialskriver. Orig. i DKanc. B 165A, IV 2.

Ordliste og registre

Ordliste 1646-1660

I bindene 1650-55 rummede ordlisten alle ordene fra ordlisterne i bindet 1646 og bindene frem til det pågældende år. Denne liste fik efterhånden et større omfang, og bindene 1656-59 rummer derfor alene en liste for det pågældende år. En samlet ordliste bringes hermed igen, for hele perioden 1646-1660.

Medtaget i ordlisten er ord, hvis betydning ikke skønnes umiddelbart forståelig for alle værkets benyttere, fordi de enten er fremmedord eller danske ord, der er gået af brug eller anvendt i en anden betydning end i nutiden. Ord, som kan findes i almindelige ordbøger eller leksika, eller hvis betydning fremgår af sammenhængen, er dog normalt ikke medtaget. I øvrigt beror udvælgelsen på et skøn, som sikkert let kan anfægtes. Ord, hvis betydning ikke har kunnet fastslås med rimelig sikkerhed, er som regel udeladt af listen. I øvrigt må også en del af tolkningsforsøgene tages med et vist forbehold.

Latinske ord og vendinger er gengivet i den form (tal og kasus), hvori de forekommer i teksten.

Ligesom tidligere bind rummer bindet 1660 adskillige ord, som det ikke har været muligt at finde forklaret i eksisterende ordbøger. Dette gælder således ord som *flintepapir*, *hugger*, *kasseletter*, *skrivetex* og *ullelandsgård*.

a tempore more, efter tidens skik.
abalienere, afhænde.
absentes, fraværende, boende andetsteds.
abkonsel, skærm (mod lyset).
academia magistratus, universitetsembede.
academico officio, universitetsembede.
accidenser, indtægter.
accordentia, aftalte vederlag.
actu, virkelig, faktisk.
actum in domo capituli, foregået i kapitelshuset.
advenant, à l', for de efterfølgende, kommende.
afbede, gøre afbigt for.
affuster, affutager, kanonunderlag.
afføining, afkom, tillæg af husdyr.
afsladt, tømt, aftaget.
afsig (8 mænds a.), dom el. kendelse,

der afsiges af synsmænd el. særlige dommere.
afsked, aftale el. overenskomst.
afskære fæstning, fmtl. reducere fæstningsarealet.
afskånselspæle, nedrammede pæle til beskyttelse af bolværket.
afspændig, ulydig, oprørsk.
afstinge sag, afgøre el. sone en forseelse med bøder.
afvigsjorder, afvigning: uoverensstemmelse, forskellighed.
akkommodere, skaffe ophold.
aliud post scriptum, P.S. på en anden måde.
allecant, fmtl. d.s.s. alcantara, en stærk siciliansk dessertvin.
altare B. Virginis in medio Capellæ, den sal. jomfrues alter midt i kapellet.

- altare B. Virginis prope horologium*, den sal. jomfrues alter nær ved uret.
- altare S. Canuti Regis*, den hellige kong Knuds alter.
- alterhavre*, afgift af præsterne i Skåne, opr. til ærkebispen, efter reformationen til kongen.
- allfrue*, oldfrue.
- ambere*, tragte, stræbe efter.
- ameublement*, møblement.
- amobilirung*, flytning.
- andendags går*, i forgårs.
- anhængig*, gøre en sag a. hos retten, indbringe en sag for retten.
- ankerstok*, slags skibsbrød, vel af form som en ankerstok (tværstangen på et anker).
- annihere*, advisere.
- annona*, årsgrode.
- annus gratia*, nådsensår.
- anrejsepenge*, rejsepenge, ankomstpenge til hvervede soldater.
- anretspenget*, penge til oprettelse af f.eks. kompagni.
- antage ad referendum*, uden at binde sig forpligte sig til at forelægge det fremførte (for kongen).
- appearance*, udseende, skikkelse.
- arkebusere*, henrette ved skydning.
- arkelmester*, bestyrer af artillerimagasin.
- armatur*, udrustning.
- armisticium*, våbenhvile.
- artilleristabel*, oplagssted for artilleri.
- artzneismed*, smed, der forstår sig på at læge og kurere heste.
- Astrea*, retfærdighedens gudinde.
- aulico el. academico officio*, i hof- el. universitetsembede.
- avantage*, fordel.
- avenuer* (ved fæstning), bred gade, adgangsveje.
- bagflod*, oversvømmelse af vand, der samler sig bag en sluse el. dæmning.
- ballemaille*, d.s.s. pallemaille, en plads til spil med kugle og boldtræ. Jf. Pall Mall i London og Palmaille i Hamborg.
- banket*, en slags fin mad el. drikke.
- bantel, banteler*, bandeler, bandoler, skulderrem til at bære våben i, til soldats udrustning.
- bar*, dvs. i mønt, ikke i veksler el. anvisninger.
- barkholter*, svære planker, i almindelighed af eg, der danner den del af yderbeklædningen (skibssiden), som ligger lige under dækket og giver skibet langskibs styrke. Der kan være flere over hinanden.
- barkuner*, svære egespir.
- barskaft*, rede penge (jf. tysk: Barschaft).
- Bartholomæi dag*, 24. august.
- bartisan*, partisan, slags spyd med modhager.
- basasu*, slags læder.
- bastant, blive*, holde stand, stå sig.
- battere* (fransk *battre*), gennemstrefje, afsøge.
- bedage*, give længere frist ved betaling.
- beder*, ekstraordinære skatter.
- behag, på kongens*, under forudsætning af kongens efterfølgende godkendelse.
- bellekorn*, bælgkorn, s.d.
- bemøde*, umage, forurolige.
- benketing, bænketting*, unyttig snak på en bæk, vel: sammenkomst uden særligt formål.
- bendsløber, bandsløber*, art tov på skib.
- beneficia pro personis*, personlige beneficier.
- berggesell*, minearbejder.
- beslagpenge*, fængslingspenge?
- besnelle, besnilde*, bedrage, føre bag lyset.
- bestaller*, ansat el. beskikket af øvrigheden.
- besøge* (i forbindelse med skatter o.l.), henvende sig om hjælp.
- besøgning*, visitering.
- beteers*, indrømmes, blive til del.

- betrædes, betrådet*, overraskes, overrasket på forsk gerning, pågribes.
- beværes, bevæbnes*, udrustes.
- bewintheber, bewindheber*, overopsynsmand el. forstander for en skibsudrustning el. et handelselskab.
- bibliotecaris ordinarius og perpetuus*, fastansat lønnet bibliotekar.
- bilegger*, håndduge, servietter.
- birkefrihed*, frihed for at høre under den ordinære jurisdiktion og ret til selv at udnævne (birke)dommer og (birke)foged.
- bismer*, foruden et vejinstrument også en vægtenhed.
- bjærgning, bjæring*, det, hvormed man har sit udkomme.
- bliant*, et slags kostbart tøj.
- blind sag*, sag, som er vanskelig at finde rede i.
- bobien*, vatteret, sort stof.
- boden*, grund, område.
- boelbrænde, bol-ved*, fml. bulbrænde, bulved, brænde af træstammer, kløvebrænde.
- bojert*, mindre fartøj af jagtform.
- boldavid*, ubleget lærred.
- bolgalt*, gildet svin, der svares i afgift (af et bol).
- bolsaner*, flag, vimpler.
- bomand*, indbygger.
- bona altaris Barbaræ Senioris*, den ældste Barbaras alters gods.
- bona altaris Erasmi*, Erasmus' alters gods.
- bona altaris Sancti sepulcri*, den hellige gravs alters gods.
- bona altaris Vilhelmi*, Vilhelms alters gods.
- bona communia og mensalia*, fælles- og altergods.
- bondetorvelæs*, norm for størrelse af et læs.
- bonis communibus tamquam non residens*, fælles gods lige med ikke-residerende.
- bonis communum*, fælles gode.
- borat*, uldent tøj.
- bordtecher*, bordtæpper.
- borgeleje penge*, afløsning for indkvartering i købstæder af hofsinder, faste landsknægte, bøsseskytter m.fl.
- borskervend*, fml. ung, ugift håndværkssvend.
- boskæppe*, mul. d.s.s. byskæppe, svarende til 3/4 tønde.
- boslod*, formue, alt hvad en person ejer bortset fra jord, en ægtefælles andel i det fælles bo.
- bossebom*, formentlig baksebom, stor bom brugt til at flytte kanonerne med.
- bottelier*, bouteille, mundskænk.
- boven blinden*, sprydtopsejl.
- bojert*, bojert, et mindre fartøj af jagtform.
- braktjære*, ringe tjære.
- brandskib*, også *brander*, betegner sædv. et mindre skib med brandbare sager, der sendes mod fjendtlige skibe for at antænde dem; kan muligvis også betegne skib til at fragte brænde med.
- brandsluffe*, slæbekasse til transport af vand ved ildebrand.
- brevpenge*, afgift for udfærdigelse af breve.
- broger = brok?*, kile, jernkølle.
- brokar*, firkantet kiste fyldt med sten, hvorpå bropælene anbringes.
- bruchsølv*, brudsølv, gammelt, ubrugeligt, itubrudt sølvtøj, anvendt som råmateriale.
- brudt*, åbnet, f.eks. breve.
- bryhan*, slags hvidtøl.
- brændsvin*, svin, der skal på olden og derfor brændes med ejerens bømærke.
- brødden*, brødjord, jord uden for al-sædjorden.
- brøde*, bøde.
- brøsthæflig*, med mangler.
- buller*, træstammer.
- butenværk*, ydre forsvarsværk.
- bygge*, bygning, hus, bolig.

- bygsel*, indfæstning.
- bælgkorn*, bælgssæd, sæd bestående af bælgplanter.
- børnepenge*, arvepenge, tilhørende børn, forvaltet af deres værge.
- bådsmandsført*, vel føring, ret til frit at medtage en vis mængde gods, som skippere og søfolk havde.
- båndpatienter*, fmtl. faste patienter el. lign.
- callemín*, kalemanck?, holl.
kal(a)mink, halvulent, ataskvævet silketøj.
- canonici cæleri*, øvrige kannikker.
- canonici nobiles*, adelige kannikker.
- canonici*, korherrer, indehavere af kanonikater.
- canonie*, kanonikat.
- cantori*, sangkor, kapel.
- capitain(e) des armes*, våbenmester.
- cargaison*, last, ladning.
- carrices*, spansk mål for salt.
- carleck*, muligvis art klæde.
- casu conscientie*, samvittighedssag.
- casu necessitas*, af nødvendighed el. tvang.
- catedraticum*, afgift af præster og kirkeejere til biskop el. universitet.
- cavent øl*, covent el. kovent, tyndt øl.
- cavere*, kautionere.
- cedere*, afstå.
- censura*, bedømmelse.
- centner*, vægtenhed på 112 skålpund.
- certeparti*, fragtbrev, skriftlig overenskomst ml. skibsbefragter og skipper.
- cessionar*, overtager, person, til hvem en ting el. rettighed afstås af en anden.
- chartecher*, kartekke?, en slags tøj.
- circumstantier*, omstændigheder.
- cito*, hurtigt.
- civilitet*, høflighed, anstand.
- collationere*, gennemse, jævnføre (med hinanden).
- colofonium*, harpiks.
- comitat*, følge.
- commentken*, lille skål.
- commissarios provinciales*, provinskommissærer, landkommissærer.
- commoditeler*, bekvemmeligheder, fordele.
- comparere*, fremstille sig for, møde for (retten).
- compart*, vel af fransk compartement, afdeling, rum.
- compartementer*, regelmæssigt afdelte rum.
- comportement*, adfærd, opførsel, optræden, forhold.
- composita*, sammensatte lægemidler.
- compositbog*, fmtl. nodebog, kan dog også være en håndbog med anvisning på sammensætning af forskellige bestanddele, f.eks. lægemidler.
- concernerer*, vedkommer, angår, vedrører.
- condita*, krydrede apoteksvarer.
- connivere*, tåle, se igennem fingre med, være overbærende.
- conserva*, konserverede apoteksvarer.
- constantier*, uforanderlige størrelser.
- contentere*, tilfredsstille, fyldestgøre ved betaling.
- contumacia*, trods, u lydighed, ulovlig udeblivelse.
- copielius*, i kopi.
- cordeg(u)arde*, vagt.
- corps de garde*, vagthus.
- corpus*, legeme, evt. samling af gods.
- cum solita conclusionem*, med den sædvanlige slutning.
- dag*, udsættelse.
- dannemænd*, påidelige, hæderlige mænd.
- danst øl*, øl fra Danzig.
- dapifer*, en som bærer retterne ind ved taflet, overkøgemester.
- data occassione*, ved given lejlighed.
- dauidici, dauidi corum, dauidsgæne*, latinskolekor, der udførte sang i kirker og huse.
- de eodem dato*, af samme dato.

- de nye våninger*, se nye våninger, de.
de quo vide suo loco, se herom rette sted.
decernere, beslutte, bestemme, afgøre.
decimanter, tiendeydere.
defrayere, holde én fri, underholde, skaffe fri fortæring, rejse m.m.
degen, kårde.
degnestue, vel skolestue.
dele, retsforfølgelse.
delefoged, en af lensmanden udnævnt foged i herredet, der især skulle føre de forefaldende retssager.
deliberation, forhandling.
deprecation, afbigt, tilståelse af skyld med bøn om tilgivelse.
deputat, embedsindtægt, som nydes foruden den årlige løn.
deputere, henlægge, bestemme.
desbandere, skille sig fra.
dessein, plan.
devoir, pligt.
dichte, digte, tætte.
digehave, fmdl. have omgivet af dige.
dijudikation, dom, kendelse.
dilation, udvidelse, udsættelse.
Dionysii dag, 9. oktober.
diskant, kor af skoledrenge.
diskretion, bestikkelse.
dispense, uddeling.
disputation approbationis, vel disputation til bevis for kvalifikationer.
disputere publice absq(ue) præsiede, disputere offentligt uden bistand (af en respondent).
disreputerligt, krænkende.
distrahere, kan betyde: fordele.
diversion, skinmanøvre, sideangreb.
dni., *domini*, af *dominus*, herre.
doctoratus titulum, doktortitel.
dominium, besiddelse, ejendomsret.
doms afsigt, se afsigt.
donat, latinsk sproglære.
donkraft, transportabel løftemaskine.
dont, gerning, forretning, sag.
dozen, dozenklæde, engelsk klæde.
drage på søerne, mede, fiske.
- drift*, indtægter (bøder el. indeholdelse) af husdyr, som træffes uden for områder, som ejermanden har brugsret til.
drift, kvæg, som er frakommet el. bortdrevet.
drill, stram militær eksercits.
drøgen, tørring.
drøglæder, en slags stærkt læder.
dugsvend, borddækker, taffeldækker, tjener, som varter op ved bordet.
dyrke, dyrkøb.
dælehave, plads til oplæg af brædder, planker o.a. tømmer.
dæler, planker.
dæleskriver (på Bremerholm), skriver, der syner, måler og holder opsyn med dælerne (plankerne) og andet tømmer.
dønnike, afpudse med kalkpuds; *dønniken*, kalkpuds.
- edelknabe*, page, ung adelsmand i hof tjeneste.
efter recessen holde maning, se maning.
eftermaning, senere rejst krav.
eftermålsmand, person, det if. ældre ret tilkom at rejse sag i forbindelse med manddrab, den dræbtes nærmeste mandlige arvinger, som det påhvilede at forfølge drabet.
eftertale, bagtale, bagtalelse, talen ondt om, dårligt ry.
ege el. *birkebarkuner*, barkun, langt og tykt stykke firkantet træ, stor bjælke.
egekaner, egebåde.
eisensnider, stempelskærer.
ekke, ægt, pligtkørsel, se ægt.
ekkepenge, aflønningspenge for ægter, kørsler.
ekker, trådkugle til pynt, på omhæng og lign.
ekspirering, udløb, forløb af frist.
ekstorsion, afpresning, udsøgelse, udpinen.
ekstradere, udlevere, især et døds- el. konkursbo.

elargere, gøre bredere, større.
eloquentiæ professor, professor i veltalenhed.
eludere, narre, undgå.
embarkering, indskibning.
embede (f.eks. *bagerembedet*), pga. håndværkerlavens monopol, der også omfattede pligter, betegnedes udøvelse af håndværket som embede.
employere, bruge, benytte, beskæftige.
emter, flertal af amter, embeder; lav.
encouragere, opmuntre.
endel, hvad der er enhvers særlige ejendom, særeje, uden for fællesskab.
ensagt, enkelt.
engbjæring, høvhøst.
enge, snævre, smalle.
engharke, (jysk) harke, hårbundet tør eng, mager, med lyng og ris bevokset hede og kær.
engpenge, afgift for ret til høslæt el. græsning i en eng.
enkend, enkelt. *Enkende dalere*: rigsdalere i 1 rigsdalermønter, ikke skillemønter.
enspænder, bereden tjener, især sådan, som benyttedes til ordonnans- el. kurértjeneste.
entreprise, foretagende.
erridspenge, arbejdspenge.
erudition, lærdom.
ervarte, vente, forvente.
eskadron, underafdeling af rytterregiment; om flåde: nu eskadre.
esping, mindre fartøj, båd, skibsjolle.
esse, (nuværende) tilstand, væsen.
eventyr, ansvar og risiko.
evitere, undgå, undfly.
examinatores ordinandos, eksamination af personer, der skal ordineres.
excipere, undtage.
excolare humaniora og poetica, udvikle humaniora og poesi.
exemptorie, undtagelse, fritagelse (for forpligtelse).

exemption, fritagelse.
eximere, undtage, tage bort.
exorbitantier, yderligheder, gåen for vidt.
expectantibus, formentlig personer, der har forhåbning om noget.
extreme pauperes, yderst fattige.
exulant, forvist, landflygtig, udlænding.
fabritorio, fabrik.
fadbord, fadbur, det udstyr, som fulgte kgl. personer på rejse.
fadbordsægter, kørsel med fadeburet.
fadknapholt, se knapholt.
faldport, større falddør, især ved fæstningsværker og sluser.
faldsbøder, bøder for ulovlig udeblivelse fra retten efter lovlig stævning.
falkenteser, måske falkonet, lang, let kanon, feltslange, skibskanon.
falkonetter, små drejelige skibskanoner.
falle, låserigel, der falder i af sig selv.
famstøcker, har med fiskeri at gøre, men betydningen er usikker.
fanesmed, smed ved rytteriet.
fangelig, til at få, opnåelig.
farkoster, fartøjer.
fasbinderhåndværk, tøndebinderhåndværk.
fastelavnsborgmestre, if. frd. 7. april 1619, § 9, skulle borgmestrene i lensmandens overværelse omveksles hvert år på fastelavnssøndag.
faussebraie, lavere forvold.
feldingsdomme, domme, hvorefter de dømte ikke kan stå til troende eller vidne i retten.
felteisen, ransel, vadsæk.
fellavetsvansen, den bageste opadbuende del af kanonlavetten, hvorpå denne hviler foruden på hjulene.
fenneler, fntl. (små) faner (jf. tysk: Fähnlein).
feudum, len.
fisik(ke), fysikke, slags skydevåben.

- fisk* (til skibsstykker/kanoner), stille-redskab til at give kanonen forskellig højde med, også kile.
- fiskus*, person, der overvåger, at loven overholdes.
- fjorfole*, fole, som er født det foregående år.
- fjorføl*, føl, som er født det foregående år.
- flaschfoder*, flaskefoder, slags natstol, kloset.
- fled*, i fled og fællig, i husstand med, fællesbo med.
- flockalt*(?), har med fiskeri at gøre, men betydningen er uvis.
- flux*, snart, næsten.
- fly*, bringe i orden, istandsætte.
- foder*, vinmål på 960 potter.
- foderdug*, tøj, der bruges som for.
- fodermarkspenge*, afgift for brug af fodermark, en mark, som er tilsæt med sommerstaldfoder, bestemt til at høstes og opfodres i grøn tilstand.
- fodernød*, *sødenød*, kvæg, som af fæstener skulle holdes på foder for godsejeren.
- foerværk*, foderværk, pelsværk.
- fogedgæsteri*, afgift som afløsning for ret for fogden med hest til overnatning og forplejning.
- foleknægt*, staldkarl.
- forafskedige*, bestemme, afgøre, aftale.
- forarges*, kan betyde forringes.
- fordedige*, forsvare.
- fordele*, lade sig, lade sig indstævne 3 gange til tinge for vitterlig gæld.
- fordrag*, forlig, overenskomst.
- fordringskab* el. *fodringskab*, måde, hvorpå nogen el. noget transporteres, befordring, kørsel.
- fordrives* (*hvor tolden fordrives*), hvor der drives (stude m.v.) over, uden at der svares told.
- fordærvlig*, uholdbar, som kan tage skade.
- foretage*, behandle, gennemgå (f.eks. et regnskab).
- forevending*, undskyldning, udflugt.
- forfang*, afbræk, hindring.
- forfare*, erfare.
- forfornede*, det samme som fornede, s.d.
- forfredige*, frede?
- forfulnede*, rådnede.
- forfærdige*, udfærdige, reparere, istandsætte.
- forhugge*, spærre med fædede træer.
- forhverve*, erhverve.
- forhøre* (*et regnskab*), gennemgå kritisk, revidere.
- forket*(*stok*), stok med gaffel på enden til at støtte bøssen.
- forkort*, forringelse, skade.
- forladde* (om gewehr), uvist, om betydningen er at lade for meget el. forlade, gå fra.
- forlag*, udlæg, forskud, tilskud, bekostning.
- forligning*, sammenligning.
- forlos*, tab.
- forlovet*, se forløvet.
- forløbe*, løbe bort.
- forløfte*, borgen, kaution.
- forløvet* (*forlovet*), fået (givet) tilladelse til at rejse.
- forløvningsmand*, forlover, sponsor, kautionist.
- formandshavre*, afgift.
- fornede* (træer), frønnede, visnede, udgåede, vindfældede.
- fornumstig*, fornuftig.
- forord*, aftale, betingelse.
- forprang*, handel før ankomsten til byens torv, ulovligt køb af bøndernes landbrugsprodukter før de nåede til byens torv.
- forrykt*, fjernet, borttaget.
- forsat* (*i landgilde*), for højt ansat.
- forse*, forsynde sig imod et bud, begå forseelse; have tillid til, vente sig.
- forsæt*, forsæt, skriftligt indlæg i retssag.
- forsette* (sin kunst), f.mtl. videreudvikle el. lign.
- forsigt*, seen frem til, forventning.

- forslå*, fjerne, unddrage sig.
- forsnerge landet*, fml. fejl for forsvuerge, forsværge, der kan betyde give afkald på, love at forlade.
- forstilling*, forreste del af et sammensat køretøj, hvortil trækdyrene spændtes, f.eks. kanon med forstilling.
- forstændige*, give at forstå, underrette om.
- forsæt*, skriftligt indlæg i retssag.
- forsætte*, sætte frem.
- forsætter*, redskab til brug ved ladning af kanon.
- fortaugd*, måske: fortøvet, forhalet.
- fortos*, mure med fortos, muligvis fejlskrift for fortov, mindre jordstykke foran el. omkring hus el. gd.
- forvandter* (i Ty. Kanc.), ansat, embedsmand.
- forvanter*, slægtinge.
- forvendes*, fratages, løsrides, berøves.
- fournere*, forsyne.
- fredkeppe*, fml. frede, indhegne med risgærde el. lign.
- fredsfordrag*, fredstraktat.
- fredspenge*, afgift.
- frihed* (en bys), privilegeret område, hørende til en købstad.
- frisiske ryttere*, det samme som spanske ryttere.
- frontinach*, vin fra Frontignan? i Sydfrankrig, nær Montpellier, kendt for sine muskatvine.
- frøgrøde*, afgrøde.
- fuld køb gjort*, afsluttet bindende handel.
- fuleholt*, råddent træ.
- fyrbond*, vistnok fyrrekar.
- fyrørser*, fyrmortér, mortér, bombekaster.
- fyrør*, geværer, afdeling udstyret med geværer.
- fysil*, bøsse.
- fædrift*, kvægavl, græsning, græsningsret.
- fæld*, skade.
- fæmon*, kvæg.
- fænnike*, (lille) fane.
- fødefole*, hest, som af fæsteren skulle fodres for godsejeren.
- fødenød*, kvæg, som af fæsteren skulle holdes på foder for godsejeren.
- følgagtig* (*lade være f.*), lade få, overlade til.
- føring*, mindre mængder gods, som søfolk i handelsøjemed måtte medføre for egen regning; indtægt for kronen i Norge.
- førlov*, afgift for tilladelse (for en fæster) til at føre sit gods bort el. for tilladelse til at føre arv ud af den jurisdiktion, hvor den er faldet.
- første middel*, først indkommende penge.
- gallas*, gallussyre?
- galmej*, mineralet zinkmalm, zinkkarbonat.
- gangblok*, blok af træ, som bevæges om en aksel, og som er forsynet med en udskæring, hvori en trisse bevæger sig.
- gangbolig*, hus, for hvilket der i stedet for leje gøres hoveri (gangdage).
- garkobber*, raffineringssmeltet kobber.
- gelejdsbrev*, brev, der giver beskyttelse, gelejde: beskyttende ledsagelse.
- gemæs*, i overensstemmelse med.
- genant*, fastsat betaling i penge el. naturalier for bestemte ydelser.
- generalgevaldiger*, profos, der førte tilsyn med de øvrige gevaldiger, profosser.
- generalrestseddel*, se restseddel.
- generalstaterne*, fællesregeringen for De forenede Nederlande, bestående af repræsentanter fra de enkelte lande.
- genet*, fordel, indtægt.
- gengærd*, afgift i levnedsmidler.
- gerichskriver*, retsskriver.

geruste heste, heste tjenlige til krigsbrug.

geråd, råd, midler.

geschir (vogn- og geschirmester), seletøj; service, køkkengrej.

gevald(t)iger, profos ved et regiment, skulle eksekvere krigsrettens domme.

gevyrts, krydderi.

gevær, forsvars- og angrebsvåben; i fuld gevær: i fuld udrustning.

gewehr, håndvåben af alle slags (jf. *siedegewehr*).

gewurtz, krydderier.

gild og gæv, vederhæftig, god, dygtig.

gitov, tov, hvormed sejl bjerges; tov som bruges ved fremstillingen af sejldug.

give ordet, dvs. et løsen, et kodeord, til identifikation.

glapsluse, glapstighbord, sluse, stighbord, som kan glide, er bevægelige. Meningen er fml., at de virker automatisk.

glim, fiskegarn.

gordin, courtine, voldstykke ml. to bastioner.

gotling, slags skibskanon.

grangivelig, nøjagtig.

gravamina, besværinger, klager.

greisemølle, måske: græsmølle (s. d.).

gribsjord, jord, som ikke er rebet, og som man frit kan tage af til dyrkning.

gring, møntstøbning.

gro(v)brad, groffenbrad, større el. mindre stykke kogt el. stegt oksekød.

grot, møntbetegn., der angiver større værdi end den normale, f.eks. skillinger, hvoraf der kun gik 5 sk. grot på 1 mk. i st. f. 6 sk.

grougrøn, grofttrådet stof af uld el. silke.

grundtling, karpfisk.

græsmølle, vandmølle, der kun bruges om vinteren.

græsøksne, sommergræsset kvæg, ofte beregnet til eksport.

grønvej, lidet befærdet, græsbevokset vej.

gummatisk, af vækster med slimet, klæbrig saft, hvis duft man mente styrkede nerverne.

gummatisk, gummiagtig.

gyldenstykke, (silke)stof, helt gennemvævet med guld- el. sølvtråde el. -bånd.

gyrt garn, muligvis garn, der er sat i stand.

gæsterihavre, afgift i havre i st. f. gæsteri.

gå under øjne, gå imod, til skade.

gårdmand, kan være medfæster, jf. hovedmanden.

gårdsæde, person, der af en gårdejer havde fået overladt brugen af en jordlod mod at hjælpe til med dyrkningen af gårdens jord.

gåsehavre, afgift i havre, som følger med ydelse af gæs.

halden el. hallen, vissen, fortørret.

hammel el. ham, bede.

hampebrøde, redskab til at bryde hamp med; kan dog fml. også have en anden betydning.

hamstocker, hammerstænger, stænger på en slags fiskegarn.

handross, håndhest, hest som føres ved hånden af en rytter.

hanevejerpenge, afgift, men betydningen uvis.

harbopund, landgildepund på 1/9, 1/10, 1/11 el. 1/12 tønne.

havne, det læg af gde., som skulle stille én mand til ledingen.

hederider, art skovbetjent.

heringgarn, sildegarn.

herregæsteri, afgift til afløsning af godsejerens ret for sig og sine heste til overnatning og forplejning.

herrehavre, havre som afgift til godsejeren.

herrellys, bedste slags tællelys.

- hirdtz-farvet*, tysk Hirsch el. hirts, hjort.
- hjemmelsted*, sted eller persons udtalelse, der giver hjemmel for noget.
- hofden* (ved Østerås udløb i Ålborg i Limfjorden), vel hofde.
- hofheste*, hovheste, heste, der bruges til hovarbejde; muligvis også om pligt til at stille en h. et vist antal dage.
- hofklædning*, klæder til hofbrug, stadsklæder, evt. en art uniform.
- holdsvojn*, vogn, som skal holdes i beredskab til befordring over en vis strækning.
- holdsægt*, pligt til at stille befordring (ægt) til rådighed.
- hollandsk skrot*, se skrot.
- hollende*, visne, udgåede.
- holt*, muligvis = gehalt, indhold, værdi.
- hopmand*, *hoffmand*, hovedmand, befalingsmand, kaptajn (jf. ty.: Hauptmann).
- horsimer*, vel hørsimer, reb flettet af hør.
- hostiliet*, fjendtlighed.
- hoveddomsager*, hvoddomsager, den tværpløjede ager for enden af de lange agre, pladsen, hvor ploven vender.
- hovedmanden*, her: den ene (den ledende) af to el. flere fæstere på samme gård; jf. gårdmand.
- hovedsag*, den af 2 el. flere i forb. med hinanden stående retssager, som er den oprindelige og har draget den anden el. de andre med sig.
- hovtyng*, hoveribynde.
- huggenbånd*, humlestage.
- hujus mensis permuat.*, med ændring af måneden.
- hukkert*, fladbundet handelsskibstøpe.
- hulglas*, om hule genstande af glas, som flasker og glas.
- husbondhold*, afgift som anerkendelse af underordningsforhold til en husbond, for vornede: afgift for tilladelse til at tage midlertidig tjeneste andetsteds.
- husere*, gå rundt fra hus til hus.
- husleje*, nattelogi.
- hvid*, lille mønt (1/3 skilling).
- hænde dom*, erhverve, få, opnå dom.
- hængestok*, vel bjælke el. lodret søjle anbragt på en drager på en bro for at støtte den.
- hævd*, vedligeholdelse, holde i orden.
- hæveblokkran*, kran med tov med blokke.
- hævegøg med tros(se)*, muligvis en slags kran i form af vippe med reb.
- hævetøj*, løfteværk, hejseværk.
- høfd(e)*, forager, skovfremspring.
- høgetalje*, løftetalje, kran.
- høringsdele*, særlig proces, idet *høringer* var 6 mænd, som blev udnævnt af herreds-, by- el. birkefogeden for at forhøre sager; *dele* er proces, rettergang.
- høsthaver*, sidesjæle på en høstvogn.
- håndskrift*, dokument med underskrift, gældsbev.
- håndværksburscher*, håndværkssvende.
- iligen*, i en fart.
- immuniteter*, friheder, forrettigheder.
- impatroneret*, gjort til herre af, taget i besiddelse.
- impediment*, hindring.
- imputere*, tilregne sig, tillægges.
- in academia magistratus og in publico officio*, i universitetsembede og i offentligt embede.
- in bonis communibus*, i de fælles goder el. det fælles gods.
- in publica disputatione*, i offentlig disputats.
- in sequestro*, se sekvestration.
- in usum medicum*, til medicinsk brug.
- inconveniens*, ubejlelighed, besvær, ulempe, bryderi.

- indejer*, jf. udejer.
- indførsel* (f.eks. i en gård), adkomst til med rettens følge at foretage eksekution el. udlæg i ejendom.
- indgangspenge*, afgift ved optagelse i lav.
- indlager* (at holde i.), at forpligte sig til ophold et bestemt sted, til en forpligtelse er opfyldt, f.eks. en gæld betalt.
- indtægt*, jordstykke taget ind til dyrkning.
- indtæppe*, indhegne.
- indvække*, bringe fartøj ind ved at vække, dvs. hugge hul i isen.
- infestere*, hærge, hjemseøge.
- infirmus*, lavere, under.
- inhibition*, retligt forbud, blokering.
- inkonveniere*, ulejlige, være til besvær.
- innepenge*, pengeafløsning af pligtarbejde.
- insinuere*, i retssprog: tilstille, overgive, overlevere.
- instance*, indvending, indsigelse, indtrængende anmodning.
- instigere*, tilskynde, ægge.
- instrumento pacis*, fredsdokument.
- insufficenter*, utilstrækkeligt.
- insuler*, øer.
- intercession*, forbøn, mægling, mellemkomst.
- interciperede*, opsnappede, opfangede.
- interesse*, her: renter.
- isbrud*, det at havisen bryder op og begynder at smelte, også om tøbrud på veje.
- ise*, bringe frem ved at vække, dvs. hugge hul i isen.
- isensnider*, stempelskærer.
- jagerbom*, klyverbommens forlængelse, det yderste stykke af sprydet på skibe.
- jamling*, et år, egtl. lige lang tid i det følgende år.
- jeftning*, jævning, fmlt. fordeling, udlodning.
- jernfang*, ting, redskaber af jern.
- jerngøttinger*, skibskanoner.
- jernnødde*, svær kølle, hvis hoved er en stor jernbeslået træklods, brugt til at slå kiler i træ, der skal kløves, til nedramning af pæle og lign.
- jernvægger*, jernkiler.
- judices consistoriales*, konsistorialdommere.
- juste*, ruslæder.
- julehellig*, julehelligdagene.
- jura in feudandi*, forleningsret.
- juramentum fidelitas*, troskabsed.
- jus canonicus*, kanonisk ret, gejstlig ret.
- jus civile*, civilret.
- jus emeriti professores*, afgåede professorers rettigheder.
- jus optandi in capitulo*, ret til at vælge i kapitlet.
- jus patronatus*, kaldsret.
- jussu venerandi capituli subscripsit*, underskrevet på det ærværdige kapitels befaling.
- juxta senium in officio*, næst efter den ældre i embede, efter anciennitet.
- jægerheste*, jagtheeste, jf. hofheste.
- kaldsmænd*, 7 mænd, som i tiden før Danske Lov valgtes af sognemændene til at kalde ny præst.
- kalente*, sammenkomst, specielt af et herreds præster, en behandling af sager af fælles interesse.
- kalentegods*, gods, der tilhører el. har tilhørt et gejstligt kalente (broderskab), som modtager afgift heraf.
- kalumnier*, bagvaskelser, sværtninger.
- kammervogn*, vogn til at føre sølvtøj, dækketøj og lign.
- kancelliforvander*, embedsmand i kancelliet.
- kantin*, stof, hvidt slør.
- kapeller*, små hatte af jernblik el. træ til at sætte over fænghullet på skyts under åben himmel.

- kapitelskøb*, kapitelstakst (jf. markeds-køb).
- kapitular*, medlem af kapitel.
- kapitulation*, overenskomst, aftale om vilkår for militær tjeneste, diplomatisk overenskomst.
- kapitulere*, slutte overenskomst.
- kaptajn d'armes*, capitaine d'armes, våbenmester.
- karemærker*, bomærker.
- kartel*, gensidig overenskomst ml. 2 stater, bl.a. om fangeudveksling.
- kartove*, kort og tyk kanon.
- kast*, ligge i, ligge i fællesskab, blandet med.
- kastellan*, borgfoged, slotsfoged.
- kavringbrød*, små runde brød.
- kejse*, kåre, vælge.
- kielegruemunden*, kedelgrubemunden, indfyrringsåbningen til en indmuret kedel.
- kirkestol*, bog, hvori indførtes en kirkes visse indkomst, gårde, jorder, skove, huse og deraf gående landgilde el. afgift, ligeledes korn- og kvægtiende, hovedstol og rente og inventarium.
- klapholt*, d.s.s. knapholt, mindre planker af eg eller bøg, især til bødkerbrug.
- klappegryde*, klapgryde, hovedtøj med klaptræer til heste.
- klipper*, halmknipper.
- klipper*, kleppert, undersætsig, stærk (og hurtiglobende) hest.
- klyvjern*, smederedskab, muligvis kløvejern.
- kløp*, lille agerstykke af uregelmæssig form, især om lille dyrket plet som tillæg til en større agersamling.
- knapholt*, se klapholt.
- knapstob*, fmdl. stob (bæger) med hank.
- knapsæk*, knapsak, rejsesæk, vadsæk.
- knipjern*, måske jern i knipper.
- knipmelinger*, har med fiskeri at gøre, men betydningen uvis.
- kobberslange*, mindre kanon.
- kobberstykker*, kanoner af kobber (malm). Billeder trykt med kobberplader.
- kohefuss*, kofod, koben.
- komital*, følge.
- komment*, skål.
- kommis*, hverv, pålæg; hærforråd, egtl. betroet gods.
- kommisdegener*, soldaterkårder.
- kommisarietold*, se småtold.
- konditeler*, syltede bær og frugter.
- kongstød el. stød*, kongestød, afgift til kongen, en art landgilde, betalt af især jordegne gårde i penge el. byg, men især havre. 1 stød = 3 skp. havre.
- konsentere*, samtykke.
- konsistorium i Ålborg*, betegnelsen k. bruges i Danmark normalt kun om den forsaml. af professorer o.a. ved universitetet, som udgør dets øverste myndighed. Her er fmdl. tale om tamperretten i Å., bestående af stiftslensmd., biskop og evt. fl. gejstlige, der dømte bl.a. i ægteskabssager.
- kontentere*, tilfredsstille.
- kontesteret*, anfægtet, bevidnet.
- kontreskarpe*, voldgravs ydre skråning.
- kopenge*, dels betaling for køer i fællesgræsning, dels afløsning af ydelse af ko el. part deraf i skat el. landgilde.
- korduán*, særlig slags fint (spansk) læder af bukke- el. gedehud, opkaldt efter den sp. by Cordoba.
- korer*, muligvis kårder.
- korpf*, kurv?
- korter*, kvarter (smør), 1/4 fjerding el. 1/2 otting.
- krat*, vel karat.
- kredenskniive*, knive til forsmagning før retten serveredes.
- krybbegrime*, hovedtøj til hest.
- kulegraver*, kirkegårdsgraver.
- kunstrør*, måske en slags skydevåben.

- kurtine*, fæstningsvold, der forbinder to bastioner.
- kurvebro*, bro af risknipper og lign. over morads el. grav.
- kusk*, vogn el. vognfører.
- kuskheste*, heste, som tilstodes en højere officer ved en armé på felt-fod til hans trænkusk.
- kvadrere*, passe.
- kvittans*, kvittering for det årlige regnskab.
- kvittansiarum*, generalkvittering for en embedsperiode.
- kæphave*, kæp = stav, stok.
- kærvi*, neg (tiende i kærven i modsætning til tiende i skæppen, dvs. i aftærsket korn).
- kølemunden*, køllemundingen, indfyringsmundingen til (malt)kølle.
- kørnekrudt*, finere krudt.
- kågehjul*, koggehjul, tandhjul, kamhjul.
- L.S.*, loco sigilli, dvs. i stedet for segl; viser i en afskrift seglets placering.
- labores*, arbejder.
- lademager*, person, der laver lavetter til kanoner el. skæfter til håndskydevåben.
- ladeskowl*, skovlignende redskab, hvormed løst krudt (ikke i kardus) fyldes i el. udtages af en kanon.
- ladninger 10 og 12*, se *lødiger*.
- laget fisk*, fisk, som er lagt i lage.
- Lambertii dag*, 17. september.
- landekøb*, faktiske handelspriser, i modsætn. til kunstigt fastsatte priser, f.eks. kapitelstakster.
- landemodeafsigt*, se *afsigt*.
- landkyndiget*, kendt i landet (landsdelen).
- landsåtter*, landboere.
- larmplads*, alarmplads.
- latte*, *lette*, lægte.
- laufflads*, løbeplads, hvor man løber til måls.
- laveren*, *i*, ved krydsning, til søs.
- lederne*, affutager, kanonunderlag af bjælker.
- leding* el. *ledingspenge*, gives ligesom landgildepenge næsten alene af jordegne bønder; er i 1600-årene en pengeafgift, hvormed den opr. ledingspligt in natura er afløst.
- leg. fol. præced.*, lege folio præcedente, læs foregående side.
- leges militares*, militærlove.
- leggere*, liggere, kgl. bude el. tjener, slotsfogeder, betjente ved et toldsted.
- lehnung*, lening, udbetaling af sold til soldater.
- lejekville*, lejeko.
- lektier*, skoleklasser.
- lenejern*, måske jern i en blød kvalitet.
- lengkabeltov*, kabeltov: svært hampe-tov, benyttet til varpning og anker-tov.
- lensmed*, smed i embede, len.
- levne grise*, igenlevende el. tilbageværende grise.
- liberi*, bibliotek, bogsamling.
- licenten*, accisen.
- licentere*, afskedige.
- licentiere*, give tilladelse.
- ligger*, kgl. bud, kgl. tjener.
- lisinger*, snore.
- litas attestacionis et admissionis*, attestations- og adgangsbreve.
- litas attestacionis et dimissionis*, attestations- og afgangsbreve.
- litis pendentia*, uafgjort, endnu ikke pådømt sag, en sags anhängighed, indankning.
- livsbrev*, dokument, brev, hvorved noget tilsiges, forlenes én på livstid.
- loco tertio*, et tredje sted.
- locum sessionem et optionem*, plads i forsamling og valg.
- loddingen*, udlodningen, jf. jefning.
- lodskifte*, betydningen uvis, mul. hoveri på afdelte lodder.
- losementæ*, logement, herberg, logi.
- loven og vissen*, borgen, kaution, sikkerhed.

- lumpen*, den ringeste slags rørsukker.
- lægdsko*, formentlig ko, der ydes af flere, i et lægd.
- løb(e)*, smørmål, hvis størrelse varierer fra landsdel til landsdel.
- lødemark*, mønt, 45 sk. lybsk = 15/16 rd.
- lødiger*, 12 og 14, håndskydevåbens kaliber, idet tallene angiver, hvor mange kugler, passende til pågældende løb, der gik på et pund.
- løfte* (*komme i løfte for*), kautionere, borge.
- løsholler*, vandrette tømmerstykker midt i bindingsværk.
- løskyndingsbrev*, løskynde er at opsigte, forkynde ophævelse af kontrakt el. en indgået forpligtelse.
- lån* (på mark), muligvis *lon*, mellemrum mellem agre.
- låning*, småkrat, kratkov, kratbevokset sted, samling af buske på mark.
- maj* (til kirken), løv, løvgrene.
- majorenilet*, myndighed.
- malvasier*, sød vin, opkaldt efter den græske by Malvasia di Romania.
- manering*, manér, form.
- maning*, adeliges pligt til at blive i indlager (s. d.), dvs. et nærmere fastsat sted, indtil gæld er betalt.
- mankt*, muligvis mangelfuldt, ikke i orden.
- manulection*, beskyttelse (af privilegium).
- maravedi*, flertal *maravedis*, spansk mønt = 1/34 real.
- markeds køb*, pris i fri handel (jf. kapitelskøb).
- markobber*, formentlig fejl for garkobber.
- markskelsgrob*, grøft, som danner markskel.
- mars*(marsch?)*havre*, afgift.
- mastovn*, masovn, højovn til at smelte jern i.
- medfart*, fremgangsmåde, behandling.
- membra doctentia*, medlemmer af lærestanden.
- menageres*, holde hus med.
- menge* (*vin*), blande.
- menlykke*, indskæringerne i en nøglekam og de jern i låsen, der svarer til dem.
- mensalibus communibus*, fælles men-salgods.
- mensam pastoris*, præstens bord (underhold).
- mergrøn*, havgrøn.
- merling*, line slået af 2 finere garn.
- merseklæde*, se *mærsklæde*.
- messager*, bud, sendebud.
- metalstykker*, kanoner af bronze.
- Michaelis*, Mikkelsdag, 29. september.
- middel*, person(er) udvalgt el. beskikket til at udøve myndighed (f.eks. rettens middel, menige købstæders middel).
- minde*, se udminde.
- mindremand*, mand, der er dømt fra sin ære, også mindreværdig person.
- ministerii et scholæ membra doctentia*, lærde medlemmer af præsteskab og skole/universitet.
- ministerium*, (præste)embede.
- minorenilet*, mindreårighed.
- minutiis grammaticalibus*, grammatikkens små dele.
- modtvil*, modvilje.
- modvilligvis*, utilbøjeligt, modvilligt, af våde.
- morene*, muligvis af *mor*, muld.
- motter*, mat(t)er, medhjælpere hos orlogspersonel.
- munderet*, udrustet, forsynet med våben; rytter udstyret med hest.
- munition*, krigsfornødenheder, krigsmateriel.
- munk* indretning ved afløb fra fiske-dam, i form af et vandret udløbsrør gennem dæmningen og det i forbindelse hermed stående lodrette el. skrå damrør, hvori af-

- løbet reguleres ved hjælp af skodder.
- munsterplads*, sted, hvor hærafdelinger samles til mønstring.
- murleder*, lægte, vandret tømmer oven på indre kant af en bygnings sidemure som underlag for bjælkerne.
- muscovado*, råsukker, 1. produkt i oparbejdningen.
- musterhaft*, mønsterværdig, eksemplarisk.
- musteus plys*, muligvis laurbærfarvet plys.
- mutatis mutandis*, med de nødvendige forandringer.
- mutination*, oprør.
- mælkedeje*, malkepige, mejerske.
- mærfsøl*, hoppeføl.
- mærsk*, marsk.
- mærsklæde*, den sejldug, der omgiver den platform, som på større skibe er placeret på den øvre del af den egtl. mast.
- møllehugger*, person, der tilhugger tømmer til møller.
- mønsterfærdig*, antagelig, brugelig, som kan godkendes ved syn.
- mønstermåned*, måned, hvor en hærafdeling er indkaldt til mønstring.
- mørser*, kort, svært kasteskyts (d.s.s. mortér).
- mål*, fodring, malet korn, hestefoder.
- målspenget*, afgift.
- nachlässig*, forsømmelig, skødesløs.
- nam*, domhavers ret til at bemægtige sig noget af den dømtes løsøre til sikkerhed.
- natglas*, timeglas.
- nederfældig*, sagfældet, sagsøgt, person, som pga. udeblivelse el. mangel på bevis ikke har friet sig for anklage.
- nederlag*, lager el. oplag af varer.
- nordbagger*, nordmænd.
- ny(e)*, vel nymåne.
- nybygge*, ny bygning, ny ejendom.
- nye våninger*, Nyboder.
- nældeblad*, lille sølv mønt stemplet med det holstenske nældeblad.
- nævneemand*, mand, der er udtaget til et nævn, nævning.
- nøglesmed*, låsesmed.
- observande*, skik og brug.
- octavis trium regum*, Hellig tre Konger.
- officia capitularia*, kapitalembeder.
- officium procuratoris generalis in capitulo et officium procuratoris scolæ unacum episcopo*, generalprokurator-embedet i kapitlet og embedet som prokurator for skolen sammen med biskoppen.
- okkasioner*, lejligheder, tilfælde.
- oldengæld*, afgift for retten til at have svin på olden.
- oldingegang*, udpegning af ret marskkel ved oldinge, dvs. de der til af tinget betroede erfarne mænd.
- olitel*, olier, især vellugtende og lægekraftige, fede salver og plaistre.
- ombrage*, usikkerhed, mistanke, mistro.
- ombrask*, formentlig indmad.
- ombære*, undvære.
- omdrag*, henstand.
- omslag*, termin (Kieler Omslag).
- onera academica*, akademiske byrder.
- onera lectionis*, forelæsningsbyrde.
- oneribus militaribus et civilibus*, militære og civile pålæg.
- opdragelse*, vistnok også = opdrag, opgave.
- opkræve nævningsmænd, rebsmænd*, udnævne, udpege sådanne.
- opmaning*, opbydelse, indkaldelse af værnepligtige.
- oprejsning*, æresoprejsning, gengivelse af juridiske rettigheder, bevill. til at fortsætte el. påanke en sag,

- skønt den gældende el. fastsatte frist er udløbet.
- opskrevne* (mænd), skriftligt tilsagte.
- opskrift*, opgørelse over.
- opskrive*, opsigte skriftligt.
- opsættelse*, erklæring, udfærdigelse.
- optages* (om sag): opsættes, udsættes el. hvornår sagen genoptages.
- optaget sagen*, standset, ophævet sagen.
- optere*, vælge.
- opvarte*, overvære, have tilsyn med, sørge for underhold til.
- ordele*, dømme, afgøre.
- ordinansen*, kirkeordinansen af 1537 (1539).
- ordonnere*, befale.
- ore*, uopdyrket udmark, benyttet til græsning.
- orloffsøm*, orlogssøm, slags søm.
- osmund*, jern udsmettet i klumper, jernklumper, jern.
- overbødig*, villig til, indforstået med.
- overet*, vel det øverste, overkant.
- overhøre* (*vidnesbyrd el. dokumenter*), granske og vurdere.
- ovnmunden*, indfyringsåbning til ovenen.
- ovre*, vel *ore*, uopdyrket, ofte skovklædt udmark.
- pagte*, forpagte.
- paille-maille*, *paillemail*, boldspil, med bold el. kugle af træ, også om pladsen, hvor det spilles, også *baille-maille*.
- pajement*, betaling.
- paket*, postpakke, stykgods.
- paklagen*, en slags tøj.
- palme*, længdemål ml. 3 og 9 tommere.
- pallebogen i Lund*, p(j)alte, norsk navn for optegnelser, særl. jordebøger.
- pampert*, et kort sidevåben.
- pannelle*, sukkerart.
- partegård*, kan også være fejl for partgård.
- pantesvend*, betjent ved udpantning.
- pantsvend*, pandsvend, jagtbetjent, som opstiller og passer panderne (jægernettene).
- par posto*, med posten, ved postbefordring.
- parapet*, brystværn på vold el. skanse.
- parole d'honneur*, æresord.
- partgård*, fml. del af en gård, gårdspart.
- parti*, strejftog.
- particulier*, privat.
- pasbord*, pas.
- paskvil*, anonymt smædeskrift.
- pastor loci indignus*, stedets uværdige præst.
- pastores rurales et urbanos*, landsby- og købstadpræster.
- patria academia*, det fædrene universitet.
- patrimonium*, fædrenearv.
- pebersvende*, ugifte, ofte unge, mænd, som rejser rundt og sælger varer på landet.
- peccerer*, forbryder sig imod.
- pelleri*, pelsværk.
- pending*, penning, penge, pengesum.
- pension*, regelmæssigt årl. vederlag for ydet tjeneste.
- peregrinere*, rejse i fremmede lande.
- periclitere*, komme i fare.
- permutation*, ombytning, omflytning.
- perpetuere*, henlægge til varig (evig) ejendom el. underhold.
- perpetuerlig brug*, varig brug.
- perline*, mellemsvært, kabelslået tov, der bruges til forhaling el. for-tøjning af skib.
- perturberere*, antaste, forstyrre.
- petarde*, indretning fyldt med krudt til sprængning.
- petersenum*, *petersemun*, petersemen, pedrojimenez, af Pedro Jimenez, sød hedvin.
- Philippi Jacobi*, 1. maj.
- pibe*, vinmål, ml. 432 og 588 potter.
- pibestave*, vel rør.
- pui vita pia*, den frommes fromme liv.

- pipholt*, d.s.s. pipenholt, træ (af eg el. fyr) til render.
- pistol*, fransk, ældre guldmønt.
- plakkeri*, rov.
- pligt*, halvdæk, sæde i stavnen af en båd.
- pligtsfoged*, opsynsmand med arbejdsfolk.
- plitzkarl*, pligtskarl, arbejdsmand.
- plovhavre*, særlig afgift til de siden slutningen af 1100-årene oprettede spedalskhedshospitaler; efter spedalskhedens forsvinden fortsat til op i 1900-årene svaret af nogle af Århus-egnens herrerder til den stedlige Skt. Karensgårds arvtager, det alm. hospital i Århus.
- plyndring*, klud.
- pochenslager*, paukeslager.
- polemits*, vel art tekstil.
- porte*, betaling for transport, porto.
- portion*, andel af kapitelsgods.
- post tertium tutoris annum*, tutor, der normalt betyder værge el. formynder, må her stå for prælat el. kanik, som er tillagt et præbende.
- posteriteten*, efterkommerne, eftertiden.
- posto*, fast stilling, sted.
- potaske*, gl. navn for kaliumkarbonat, der bl.a. anvendes ved glasfremstilling; udvandede i ældre tid af planteaske, der brændtes i jerngrøder.
- potestas testandi*, myndighed til at vidne; ret til at testamentere (på særlig måde).
- potte*, del af udrustning.
- poussere*, støde, drive, befordre.
- praxis Testamenti (anamneseos) Jesu Christi*, udøvelse af Testamentets ihukommelse af Jesus Kristus. (Jf. Lukas 22,19, 1. Korinthierbrev 11, 24-25 og Hebræerbrevet 10,3).
- prima plana*, fortegnelse over samtlige over- og underofficerer ved et kompagni el. en eskadron.
- pro aliqua parte salarii*, salær til den anden part.
- pro captu ingenii in humanioribus vel informeris*, for at udvikle begavelsen informeres godt i humaniorå.
- pro re nata*, som tingene udvikler sig.
- pro residente*, som residerende, havende bopæl ved kapitlet.
- pro tempore*, forkortet p.t., for tiden.
- procuratoria*, fuldmagter, bemyndigelser.
- profect in studiis*, fremgang i studierne, standpunkt.
- professio mathematica*, matematikerstilling.
- professor hebraeæ linguæ*, prof. i hebraisk sprog.
- professor matheseos*, prof. i matematik.
- profos*, skarpretter.
- promotio doctoralis*, udnævnelse af doktorer.
- promotorialskrivelse*, anbefalingsskrivelse.
- prorade*, vist art tekstil.
- prosperitet*, lykke, held, velstand, fremgang, velfærd.
- præceptor*, læremester, hovmester.
- præces*, præses?, formand, den øverste.
- præcipitere*, styrte sig ud på hovedet.
- præpositus communitatis*, kommunetetsprovsten.
- præstar*, yder, giver, betaler.
- præsumere*, forudsætte, formode.
- præsumtion*, antagelse, formodning.
- publico officio*, offentligt embede.
- pulver*, krudt.
- pumplæder*, kærnelæder.
- pundlæder*, tykt, stærkt læder.
- pædagogier*, opdragelsesvirksomhed.
- pøkere*, skibsdrenge.
- på et hår*, fuldstændig ens.
- på kongens behag*, ratifikation, under forudsætning af, med forbehold for kongens efterfølgende godkendelse.
- påløb*, adgang, adkomst.
- påvare*, passe på, vogte.

quartus theologus, fjerde teolog (af professorerne på universitetet).
querelle, strid, trætte.

rançon, ranson, løsepenge, løskøbelse.

rangere, ordne, sætte i orden, indtage plads.

ransonere, løskøbe, tilbagekøbe krigsfanger.

ransvoret, ved ed beskyldt for ran.

rapert, underlag til en kanon.

rapper, (ravn)sort hest.

ratione officii, ifølge embedspligt.

recessen, når intet andet er anført, er talen om Chr. 4.s reces af 1643.

reciprocam, gensidig.

reconciliere, forsoner, forlige, forene på ny.

recta linea, i ret linje.

rectores scholæ Hafniensis, Københavns skoles rektorer.

recuperere (sit helbred), genvinde, genoprette.

reddeløse, manglende væsentlige dele af rigningen.

redesvend, husholder, forvalter, jf. dugsvend.

redimere, købe tilbage.

redoute, skanse, redoute.

redthoffuit, betydning uvis.

reen om, ren om ren, sideløbende agre.

refutere, tilbagevise, gendrive.

regimentsstykker, slags feltskyts.

reisige, oprørske.

reitererede, gentagne, fornyede.

rejsepenge, afløsningspenge for kørsler (rejsler).

rekompens, godtgørelse, erstatning.

rekuperation, genvinding.

remedere, råde bod på, forbedre.

remsnider, nærmest = sadelmager.

ren, agerren, jordstrimmel el. fure, der står som skel.

renteritakst, af Rentekammeret fastsat omregningstabel til penge for korn og andre naturalier.

replica, gentagelse, gensvar, genmæle.

residentes, residerende, på stedet boende.

ressenteret, taget ilde el. fortrydeligt op, stødt over, følt sig forurettet.

restseddel, anvisning, obligation på et tilgodehavende restbeløb; *generalrestseddel*, samling af flere restsedlers beløb i én.

rethængig, vistnok om et forhold, som skal for retten.

retranchement, forskansning.

revers, forpligtelsesdokument.

reversal, fortegnelse over dokumenter.

revir, flod, kanal, vandløb.

revle, gulvbjælke el. bræt, der sømmes på tværs af brædder, som skal sammenføjes til en flade.

riddermænds mænd, væbnere, herremænd, der ikke har modtaget ridderslag.

ridemænd, mænd, der skal dømme som overinstans i skeltrætter.

ridesvend, rideknægt.

rigtighed, gøre r., aflægge regnskab.

risch hamp, rigaisk hamp.

riveren, rev(i)eren, strømmen, åen.

rochell, rokke, rolke, hellefisk.

rocker, frakker.

rode, længdemål på 6 sjæl. alen.

romsk (romesk), romersk.

ronden, i, i omkreds.

rotgieler, rotgyder, redgyder, bronze-støber, metalstøber.

ru(g)salpeter, råsalpeter, ubearbejdet salpeter.

rude, længdemål på 10 fod.

rugfoder el. *rufoder*, halmfoder.

rummeldøs, øl fra Ratzeburg.

rummål (*ruemål*), udstrakt, stort mål, ikke nøjeregnende.

rumormester (*romormester*), lederen af hærens politi.

rumpere, bryde, sønderrive.

rundelet, fmd. runddelen, fremskudt forsvarsværk.

- ruptur*, brud.
- rustbåre*, mul. det samme som rustvogn (s.d.).
- rustvogn*, trosvogn, bagagevogn.
- rustvognsheste*, heste til trosvogne.
- rustvognskusk*, trosvognskusk.
- rydsk*, russisk.
- ryter bier*, fml. en omgang rytterøl.
- rytter*, mønt, navngivet efter stemplet.
- rømningsgods*, gods, løvsøre, ejendele forladt ved rømning.
- røsse*, styrtede?, faldne?
- rådstuevinde*, tingsvidne afgivet på rådstuen.
- råholder*, råbånd, bånd, der holder sejlet til råen.
- Sacellum beatæ virginis og portio Knudstrup in decimis Vicariatus Erasmi*, Den hellige jomfrus kapel og Knudstrups andel af Erasmus' vikaries tiende.
- sader*, tørv.
- sagefald*, bøder, ret til at oppebære retsbøder.
- sagsvolder*, den, der rejser sag.
- sal*, stokværk, etage.
- salcirken*, saltserken, *selsikker*, lille fad, sovseskål.
- salen*, *bryllup på salen*, bryllup kunne efter tilladelse holdes hjemme, på salen, altså ikke i kirken.
- salvagardere*, *salvaguardere*, beskytte, sikre med sikkerhedsvagt, skytsvagt.
- salveguardie*, *savegarde*, *salvegarde*, sikkerhedsvagt.
- salvere*, beskytte.
- sammelskat*, skat af samlede skatter.
- samrask*, tørrede små flyndere.
- sandemænd*, livsvarigt udpegede lokale mænd, der skal afgøre markskeltvister og andre trætter, el. afgive erklæringer herom til brug ved domstolene.
- sandemænds tov*, sandemænds afgørelse.
- sandmand*, vel sandemand, person, der bekræfter, stadfæster noget, mededsmand.
- sankevidne*, upådeligt vidne, falsk vidne.
- sarter*, overenskomst om skibsbygning.
- savedæler*, savskårne planker.
- savspans*, formentlig savspåner.
- Saxo cum notis mag. Stephani*, Saxo med mag. Johannes Stephanius' noter.
- schjorte*, fml. d.s.s. skørte, afkorte.
- schoutbynacht*, kontreadmiral.
- schuskihlen*, skydekiler til at stille en kanon.
- secours*, hjælp.
- secret*, mindre segl.
- secundum senium officii vel tituli*, ifølge alder i embede el. titel.
- sedfer*, tschetvert, russ. kornmål = 1,5 td. el. 2,1 hl.
- seebier*, formentlig en slags øl.
- sejermagere*, urmagere.
- sejerværk*, ur.
- sekret*, toilet.
- sequestration*, beslaglæggelse af omstridt ejendom og overgivelse af den til en tredjemand til foreløbig forvaltning.
- selvanden* (-*tredje osv.*), sig selv og én (to osv.) mere.
- senium*, alder.
- sentere*, afsige dom el. kendelse.
- sermon*, prædiken.
- session*, sæde (i forsamling).
- settingmål*, mål efter settinger el. sjettinger, dvs. sjettede.
- sidegewehr*, se gewehr.
- sidenmoer*, 1. led betyder silke, 2. leds betydning uvis.
- simplicia* (*simplicibus*), fml. lægeurter.
- sistere*, stille, sætte.
- sjettepenge*, afgift til kongen på 1/6 af arv, der føres ud af riget.
- skadeløs*, uden skader.
- skafst*, længdemål, 10 fod.
- skafstekorn*, korn siddende i strået, utærsket korn.

- skanseklæde*, sejldug langs rælingen af skansen, agterdækket.
- skatgæsteri*, gæsteri, der gives som afgift.
- skalleko*, skat i form af en ko el. part af en ko, som et læg ydede i fællesskab.
- skatteringer*, vurderinger.
- skel*, grund, årsag, begrundelse; *med så skel*, af den årsag, med den begrundelse.
- skelne*, *skielne*, fuge, også understryge.
- skibrede*, landområde, der skulle udrede et skib til ledning.
- skibslader*, lavetter til skibsbrug.
- skibspampert*, kort sideåben til skibsbrug.
- skikkelig*, kan betyde velegnet, kvalificeret.
- skilderkjortler*, kjortler til brug på vagt.
- skildre*, være på vagt.
- skjold*, om mark, øverste jordlag, med græs, lyng.
- skodde*, skyder i lås.
- skoledegn*, løbedegn, latinskoleelev, der virker som degn i nærliggende sogne. Jf. sædedegn.
- skovessen*, skueret, tysk Schaussen.
- skovmærke*, redskab til at slå mærke i træer med.
- skovtebrød*, slags brød.
- skouter*, slags brød, groft brød.
- skovvogn*, forpligtelse til at møde med vogn til transport af tømmer el. brænde.
- skrabet*, muligvis et andet ord for fribytter.
- skriværk*, en skæppe skriverkorn, afgift af gårdene i korn til retsskriveren.
- skrot*, schrot (holl.), råvægt el. bruttovægt, en mønts hele vægt (i modsætning til værd, lødighed, indhold af ædelt metal); også: jernstumper til brug som ammunition i kanon.
- skrubber*, skrobeter?, sørøverskib?
- skrufisk*, skruet fisk, fisk presset i tønder ved hjælp af særlig skrueindretning.
- skråstykke*, kanon til at skyde skrå med, dvs. jernstumper.
- skudemester*, leder ved sænkning af skibe for at blokere havn m.m.
- skursnævninger*, nævninger (i Jyll.), som opr. skulle afgøre sager om ledingskatten, der svaredes af selvejerbønder, siden om disses skatterestancer i det hele taget.
- sky*, *skye*, afmåle jord.
- skydehest*, hest afrettet til jagt og til at stå for skud, dvs. ikke at reagere på lyden af skud.
- skælfisk*, muslinger.
- skælning*, el. skælling, lag kalk, hvor med taget bestryges.
- skærbåd*, fladbundet halv- el. hel-dæksbåd med årer og sejl og understyret med kanoner.
- skærværk*, skillevæg, tværvæg.
- skøjte*, lille skib, båd.
- skøjlsbrev*, brev, hvorved person må gribes, hvor han kan findes.
- skørte*, fælde, save om.
- skøvle*, skovl?
- slegel*, kølle, træhammer.
- sletdaler møntes*, dvs. sølvkroner = 4 mk., idet sletdaleren ellers var en regnemønt, 4 mk. i småmønt.
- sletter*, arbejder, der glatter, udjævner planker?
- slindre*, slinde, hugge bark af, tilhugge groft, rette op.
- slotslov*, forpligtelse til at holde et slot til rådighed for kongen (el. hvem gældende statsforfatning til siger).
- slæbetaul*, slæbetov.
- slå*, stang, bom af træ, bræt el. liste, der anbringes på tværs, revle.
- slådejord*, lavning, større fladt stykke land.
- smalle tønder*, almindelige korntønder, i modsætning til de større Ribetønder.

- småfæmit*, fæmon?, kreaturer.
- småtolde*, både ind- og udførselstold af forsk. varer, f.eks. salt og fisk. Blev fra 1638 opkrævet af landkommisarierne og betegnes derfor også kommissariatold.
- snaphane*, frivillig deltager i et frikorps, guerillasoldat; slags bøsse.
- snedebakke*, ved mølleanlæg, men betydningen uvis.
- snedkniffue*, vel snitteknive.
- soldatesken*, betegner ofte helheden af en stats soldater.
- solenne*, højtidelig, festlig.
- sorlinggrever*, Sorling er egtl. det holl. navn for Scilly-øerne, men betydningen i denne sammenhæng ses ikke.
- spargerer*, rygtes.
- specerier*, krydderier.
- specie* (rd. in specie), speciedaler, hele dalmønter, dalere i rede penge, klingende mønt.
- spejlskrue*, en på enden af en stang siddende skrue til udtrækning af spejlet i en kanon.
- spenditor*, person, der giver penge ud.
- spindepenge*, afgift (på 4 sk. pr. helgård) som afløsning for pligten til at yde hovspind.
- sponsalia*, trolovelse.
- springsjord*, muligvis af sprænge: udmagre, udpine.
- squadron*, eskadron.
- stable ret markskel*, markere det rette skel v. hj. af stokke el. sten.
- stacke saffner*, fmlt. korte favneved.
- stafferet (histe)*, forsynet med det nødvendige.
- stagenet*, fiskenet på stang?
- stande for fulde*, stå ved fuld magt.
- statim*, øjeblikkelig, straks.
- statisk*, vedr. staten, brugt om Nederlandene, ud fra *Generalstaterne*.
- staver*, tyk stang, især gærdestav.
- stavre*, tynd stolpe i husvægge, hvor om flettes halm el. ris til lerklining; stav, gærdestav.
- steder og fæster*, giver el. tager i fæste, i leje.
- stedsmaal*, indfæstning.
- steffne*, stævne, opstemme vand.
- steg*, pæle, stager, stolper.
- steggærder*, gærde sammensat af runde el. kløvede stave, gerne af hassel, vidje og lign.
- stelsten (stilsten)*, stenart, der bruges til indvendig mur el. bund i højovne.
- stende*, fmlt. møde for, stå til ansvar ved.
- stiffuerie*, fmlt. trodsighed, opsætsighed.
- stiftsbog*, bog indeholdende oversigt over de gejstlige embeders indkomster m.m.
- stijl. ord.*, ordinær stil.
- stilholt*, stilleklods på rapert.
- stillinger*, stilladser, tømmerværk.
- stilo communi, ut propime superiores, vide primam*, almindelig stil, som ovenfor, se det første.
- stilsten*, se stelsten.
- stitov* på et skib, betydning uvis.
- stod*, flok af heste, en hingst og dens hopper.
- stodmester*, tilsynshavende ved et stod, jf. stutmester.
- stokknægt*, medhjælper for profossen.
- stor mil*, den gl. danske mil på ml. 9 og 10 km fortrængtes i løbet af 15- og 1600-årene af den kortere tyske mil på ml. 7 og 8 km.
- strandsidder*, strandbo.
- strick*, kobbelt.
- strygen*, af flaget på orlogsskib, som hilsen.
- strø, holdt horer på strø*, dvs. holdt horehus, givet lejlighed til utugt.
- stråvåd*, strogvod?, strygevod (der trækkes).
- stud*, afgift, skat.
- studeling*, ung stud.
- studieskat*, afgift, som efter reforma-

- tionen skulle udredes af landsbykirkerne i Sjælland og Skåne til universitetet.
- stug(ager)*, *-(eng)*, d.s.s. stuf, stuv, jordstykke uden for fællesskab.
- stunde til*, søge imod, tragte, stræbe efter.
- stutmester*, stodmester, den, der ved et stutteri har det umiddelbare tilsyn med staldpersonalet og hestene.
- stuv*, *stuf*, jordparcel frasolgt bondegård, jordstykke uden for fællesjorden; stump, rest.
- styck von achten*, spansk mønt = 1 pia-ster à 8 realer.
- stykhopmand*, artillerikaptajn.
- stykke*, vinmål (ml. 960 og 1.920 pot-ter).
- stykkelader*, *stykkeladninger*, fmtl. affu-tage, underlag for kanonrørene, kanonlavetter.
- stykker*, kanoner.
- stykkestøber*, kanonstøber.
- stykknægt*, soldat, der kører kanoner el. vogne, virker som oppasser, he-stepasser m.v.
- styklader*, kanonlavetter.
- stykvinde*, kran til at hejse kanoner med.
- stylo usitato*, i den sædvanlige stil.
- stævne*, opstemme vand.
- stævnedag*, skiftedag.
- støbning*, kornet sættes i støb, dvs. til spiring i vand, og bliver til malt.
- stød*, se kongstød.
- stødhavre*, opr. studhavre, afgift i havre til foder for rytteriets heste.
- støkegarn*, afgift, muligvis garn til lunter, idet stykkekrudt = kanonkrudt.
- sub eodem dato*, under samme dato.
- sub poena confiscationis*, under straf af konfiskation.
- sub suspensione ab officio*, under embedets fortabelse.
- subdapifer*, underkøgemester, jf. dapi-fer.
- subpositis*, underordnede.
- sufficant*, tilfredsstillende.
- sundkorn*, afgift i korn for fri fart over sund.
- superstition*, overtro.
- supposites*, stedfortrædere.
- surskov*, skov med dårlig bund, krat.
- svaneffjeder*, fmtl. en vandhane af en bestemt form og kapacitet.
- sve(g)bue*, *svibuer*, stræbebuer, hvæl-vingsbuer o.l.
- svedebænk*, bænk af træ, hvorpå sol-dater i en vagtstue kunne hvile sig.
- svinfjeder*, *svinsfjedre*, spyd, opr. til vild-svinejagt.
- synkeværk*, vistnok om en samling ski-be, der sænkes for at blokere havn.
- sædedegn*, degn med bopæl i sognet. Jf. løbedegn.
- sælde*, sigte gennem et sold.
- sætte visse el. loven*, *visse* er sikkerhed, borgen, *love* er at gå i borgen.
- sølvpop*, hofbetjent, som forestår sølv- og guldtojet og har ansvaret for sølvkammeret.
- søsling*, seksling, lille mønt på 6 pen-dinge.
- såer*, tønder, vandtønder.
- såre*, lidende, svage, skrøbelige.
- sårsmål*, retssag ang. tilføjelse af sår. Også alvorlige el. store sår.
- tage fred*, meningen er fmtl., at han har hindret manddraberen i ved at svare mandebød at blive svoret fred af den dræbtes frænder.
- tage*, taje, indhegnet græsmark.
- taglam*, brøstfældig på tag.
- tale (derpå med lov og ret)*, gøre for-dring, sagsøge.
- tamperdage*, de 4 dage om året, hvor tamperretten dømte i ægteskabs-sager.
- tartarer*, tyrker.
- tavl*, tov.
- techer*, tæpper.

- tegnebog*, optegnelsesbog, notitsbog.
teje, afgift bestående af 1 lam, 1 gås og 2 høns.
temperdage, se tamperdage.
tempore interregni, i tiden mellem den ene konges død og den næstes indsættelse.
tengårdssted, fast fiskegård, beregnet til fangst af vandrefisk i åløb.
tepperis, gærderis.
tergiversation, udflugt, nølen.
teriak (teiriak), lægemiddel, modgift.
ters, rund, spids pind, som stikkes ind i et øje el. en bugt på et tov.
tertius juris consultus, 3. retslærde.
Thomæ-sukker, sukker fra Skt. Thomas.
thousadel, togsadel?, rejsesadel.
tiende i kærven, tiende i negene, udtaget på marken.
tiende i skæppen, tiende af det af-tærskede korn.
tiendepenge, afgift af udlændinges dødsbo til kongen og byen.
tiengaarn, betydning uvis, måske = tiendegarn, garn af hvis fangst der svares tiende.
tilforsigt, tillid.
tilfødning, forøgelse af husdyrbestanden ved fødsel.
tilgedan, hengiven, knyttet til én ved troskab.
tilholde sig, gøre krav på, hævde sin ret til.
tilminde sig, få overdraget.
tilsæt, tab.
tindelørte, ørte på 10 skæpper.
tingsvinde, tingsvidne.
tog, holde tog og slagorden, tog: skare af mennesker, som bevæger sig fra et sted til et andet.
togsadel, rejsesadel.
tohår og *trehår*, betegnelser i forbindelse med fløj, men betydningen uvis.
tol, tomme.
tolumandskæppe, skæppe på 1/12 tønde.
tolumandsørte, ørte på 12 skæpper.
tov, *sejle på kongens tov*, på orlogstogt.
tractu, egn.
traktere, *traktement*, underholde, underhold.
tranchement, tranchée, løbegrav, skyttegrav.
trass, rhinsk tuf, i knust tilstand brugt som cement.
trave, optællingsenhed for kornneg, bundter af rør, lyng, koste m.m.
treding, tredjedel, om jordstykke.
tredingstiende, *kongens*, den tredjedel af tienden, som opr. tilfaldt bispen (bispetiende), overgik ved reformationen til kronen (kongetiende).
tredje års tage, afgift af smør og huder.
tremarksbøder, til idømmelsen af t. er knyttet æreløshed.
trense (til hest), let mundbid, uden stænger.
tribulere, skræmme, ængste, pine, plage.
tridsler, vel trisser, blokke.
trincerer, tranche, skyttegrav.
trium regum, helligtrekonger.
troer hænde (hende til), med pligt til at stå til ansvar.
trommetere, trompeter, hornblæser.
tutores, værger, formyndere.
tutores templi, kirkeværger.
tuturatus, fmtl. beskytter, forsvarer.
tycher, fmtl. slags søm, måske = dykere.
tylt, et antal af 12.
tæppe, hegn, gærde; *at tæppe*, afspærre, indelukke.
tømmerads, vel tømmerværk.
tønmike, vel en lille tønde.
tørstetræ, rhamnus, slægt af vrietorn.
tårngemmer, fangevogter.
ubevaret (være person ubevaret), holde sig fra.
ubeværet, ubevogtet.
udbrede (i mark), udstrække, forøge.

- uddrag* (*sagens uddrag*), sagens endelige afgørelse.
- uddrift*, adgang til græsning.
- udejer*, person, bonde, som bor uden for en landsby, et sogn, men har jord deri.
- udligger*, orlogsskib, som krydser på havet og gør vagttjeneste.
- udlove*, overlade en ejendel til en anden.
- udlæske*, udslette.
- udminde*, opsigte til fraflytning.
- udmærke*, vistnok for sig selv liggende jord.
- udmønstrede*, vragede, udskudte, udskilte.
- udskuddet*, landmilitssoldaterne.
- udsprenchte discours*, udbredt rygte.
- udstrikke*, udpine.
- udlæres*, fortæres, opfodres.
- udvække*, se indvække.
- uendelig dom*, dom, som gør sagens endelige udfald afhængig af bestemte senere indtrædende omstændigheder.
- uførme*, forurette, handle ilde med.
- ugedagsmænd*, *-tjenere*, fæstere, som opr. gjorde én ugl. hovdag, og som bor i det sogn, hvori hovedgården ligger.
- ugraveret*, ikke besværet, ikke forulempet.
- uminde*, *med*, uden tilladelse.
- umusterede*, muligvis ikke-mønstrede, ikke registrerede.
- undersked*, forskel.
- unguenta*, salver.
- uperturbereret*, uantastet, uforstyrret.
- upligt*, retsbrud, skade, især i forbindelse med forhugning af skov.
- upræjudicerligt*, ikke foregribende.
- urgere*, lægge stor vægt på, trænge på, drive stærkt på, hævde, påstå.
- uturberet*, uantastet, uforstyrret.
- uviderligt*, ukendt, uforsætligt, uden at vide det.
- uvioleret*, ikke krænket, ikke overfaldet.
- V.S.G.T., Vor Synderlig Gunst Tilforn, indledningsformularen i missive-brevene, brevene til enkeltpersoner.
- vader*, mul. vod, fiskegarn.
- vakere*, stå ledigt, om embede.
- val*, egtl. *valg*, visse håndværkssvendes ret til at vælge arbejdsgiver blandt mestrene, således hos snedkere og skomagere.
- valbirk*, valbirk, ær eller birk med knudret ved.
- valliant*, tapper, modig.
- valore*, værdi.
- vandkikker*, mand kyndig i anlæg af vandværker.
- varende*, eksisterende, nuværende.
- varhaftig*, i overensstemmelse med sandheden, sandfærdig.
- wartgeld*, ventepenge.
- vase*, vej dannet af risknipper med påfyldt jord.
- vecke på søerne*, hugge hul på isen, holde våger åbne.
- vedbyg*, byg som godtgørelse for træbrænde.
- vedekke*, pligtkørsel med brænde.
- vedekkepenge*, afløsning for pligtkørsel med træ, brænde.
- veder*, afgift.
- vedermåls ting*, ting, hvor en anklaget besvarer anklage, til gensvar el. genmæle.
- vederpart*, modpart.
- vedhammer*, brændehus, brændepads.
- vedhavre*, havre som godtgørelse for træ, brænde.
- vedhæftet*, fmlt. fæstet.
- vedtøftig*, fattig, trængende.
- wehrbar*, forsvarsdygtig.
- veide*, græsgang.
- veiderne*, vedjerne, vidjerne, sømærkerne.

- velgefald*, velbehag.
- weractig*, væractig, våbenfør.
- werbegeld*, hvervepenge.
- verpflegung*, forplejning, intendantur.
- verteret cum notis uberioribus*, oversat med udførlige noter.
- vibirk*, hvidbirk.
- Viborgpund*, landgildepund på 1/18 tønde.
- vicariatus corpus Christi*, Kristi Legems vikarie.
- vicariatus Johannis Evangelistæ*, Johannes Evangelistens vikarie.
- vicariatus visitationis Mariæ*, Marie Bebudelses vikarie.
- vicarie altaris Sanctæ Catharinæ senioris*, den hellige Catharinas alters vikarie.
- vicarii*, indehavere af vikarier, kapellaner.
- viderligt*, noget *v. i sinde*, noget fjendtligt i sinde.
- vidt udseende* (krig, tider, breve), farlige, uberegnelige, uheldsvangre.
- vie*, vidje.
- vigoureusement*, kraftigt, energisk.
- vild*, partiskhed, forkærlighed.
- vildbrad*, vildt.
- vildtbane*, samlet jagtdistrikt.
- vinterkløvet*, vel kløvet om vinteren.
- vippe*, galge.
- vissen og borgen*, *forblive*, blive i forvaring som sikkerhed.
- wiltgarn*, har med fiskeri at gøre, men betydningen uvis.
- viures*, levnedsmidler.
- vognskud*, rene egeplanker (til bekledning af vægge, skibssider o.l.).
- vokeret*, udnævnt, kaldet.
- volbom*, vol = stok, stav.
- voldsvoren*, egtl.: med ed svoret skyldig i vold; også: kendt skyldig (i en gældssag) pga. udeblivelse fra retten.
- volgastykke*, kanontype.
- Vor Frue dag*, 8. sept.
- vorde*, styktal for fisk = 10 stk.
- vragebro*, bro, hvorpå til søs komne varer førtes op for at vrages, dvs. undersøges.
- vrate*, tværager (der danner skel).
- vædekepenge*, se vedekkepenge.
- vægge*, kile til kløvning.
- væggerum*, fag (f.eks. af en lade).
- vægterpenge*, afgift.
- vække* (om is), hugge hul i is.
- vækning*, isvækning, ophugning af is.
- være*, forvaring, besiddelse, forsvar.
- være om*, søge at få fat på.
- værested*, hus, bolig, opholdssted.
- værkbasse*, underofficer af fortifikationsetaten.
- værklæder*, måske læder til forarbejdning.
- værn*, forsvar, beskyttelse.
- ydekul*, kul (trækul), der skal ydes som landgilde.
- zeugværker*, tøjværer.
- zoll*, (tysk) tomme.
- ægt*, ikke, pligtkørsel, jf. *ekke*.
- ækvitet*, lighed, ligevægt.
- æreklædning*, festklædning.
- øre skyldjord*, sjæll. jordvurderingsenhed (1 mark skyldjord = 8 øre skyldjord).
- ørke*, yrke, arbejde.
- ørte*, ørtug, mål for korn, mel og malt, bestod alt efter egn og varesort af et vekslende antal skæpper.
- åbod*, tilgift, erstatning, særligt for bygfældighed.
- åbodspenge*, kan betyde bl.a.: afgift for forbedring, evt. erstatning for skade på ejendom.
- årsknægte*, soldater hvervet på åremål, ét el. flere.
- åråd*, voldeligt overfald.

Skåne, Halland og Blekinges herreder og sogne ca. 1650

For brugeren af Kancelliets Brevbøger findes der for de danske stednavne værdifulde, lettilgængelige hjælpemidler i form af Trap: Danmark, 5. udg., 1-26, 1958-1967 og Post- og Telegrafhåndbogen. For Skånelandene, hvoraf Halland optræder i brevbøgerne i stort omfang frem til 1645 og Skåne og Blekinge frem til 1660, savnes let tilgængelige hjælpemidler, idet de svenske topografiske værker Sverige. Geografisk, topografisk, statistisk beskrivelse, 1, 1908, og Svenska orter. Atlas öfver Sverige med ortbeskrivning, 1-3, 1932-52, kun findes i få danske biblioteker. Derfor bringes her den liste over Skånelandenes herreder og sogne, der her er benyttet ved arbejdet med udgivelsen af brevbøgerne for årene 1651-1660. Den er udarbejdet på grundlag af Arent Berntsen: *Danmarkis oc Norgis fructbar herlighed*, 1656, suppleret med *Beskrivelse over Skaane efter de ... til D. Oluf Worm indsendte efterretninger*, trykt i P.F. Suhm: *Samlinger til den danske Historie*, 1, 1, 1779, idet navnenes stavning er moderniseret.

Skåne, Halland og Blekinges sogne og herreder systematisk

Skåne

1. Oksie herred.

Malmø, købstad.

Oksie.

Husie.

Hyllie.

Tyelse.

Gissie.

Fussie.

Arrie.

Bunkeflod.

Skreblinge.

Klagstrup.

Eskilstrup.

Tørringe.

Hørkøbing.

Ingelstad.

Øster Grevie.

Glastrup.

Lokkerup.

Mellemgreve.

Sallerup.

Sørslev.

Kærstrup.

Agerup.

2. Bare herred

Lund, købstad.

Højby.

Totterup.

Brogerup.

Burslev.

Opager.

Møllebjerg.

Eserup.

Svedal.

Lumme.

Bare.

Knestrup.

Nevshøj.
Skabersø.
Flakkerup.
Bjernesø.
Heddinge.
Gemmerup.

3. Torne herred.

Sankt Peders.
Borreby.
Håby.
Gødelev.
Dalby.
Harreberg.
Lågelinge.
Bunderup.
Everslev.
Vallekær.
Sølager.
Fledie.
Iveløse
Håstad.
Råby.
Hellestad.
Sandby.
Støvie.
Nybølle.
Stangby.
Rebinge.
Fellie.
Oderslev.
Vebre.
Blenterup.
Esserup.
Bjellerup.

4. Skyds herred.

Falsterbo, købstad.
Skanør, købstad.
Trelleborg, købstad.
Maglerup.
Tommerup.
Hvellinge.
Fullie.
Lille Slagerup.
Store Slagerup.
Vester Alsted.
Frue Alsted.

Bøsserup.
Gislev.
Dalkøbing.
Købing.
Gyllie.
Hammerslev.
Vemmelev.
Skerie.
Ring.
Hammer.
Håslev.
Boderup.

5. Vemmenhøjs herred.

Gryndby.
Lemmisrød.
Anderslev.
Børringe.
Torp.
Solberg.
Tulstrup.
Onerup.
Øster Vemmenhøj.
Vester Vemmenhøj.
Esbe.
Hemmingsdyng.
Kjelstrup.
Bøsserup.
Ørsie.
Slimminge.
Issie.
Skurup.
Svenstrup.
Gerslev.
Skiberup.
Åby.
Lille Beding.
Klaustrup.
Simlinge.

6. Lynids herred.

Balkager.
Nybølle.
Villie.
Sørup.
Skorby.
Snarestad.
Katsløse.

7. Herrested herred.

Ysted, købstad.

Øje.

Søvestad.

Trannis.

Høgestad.

Hedekov.

Bromme.

Bjeresø.

Borrie.

Herrested.

Baldringe.

8. Ingelsted herred.

Ulstrup.

Købing.

Hanneshøj.

Ingelstrup.

Løderup.

Tryde.

Øvreby.

Herrestad.

Glimminge.

Spyrstrup.

Tostrup.

Hoby.

Valleberg.

Bollerup.

Hannes.

Bennestad.

Hørup.

Ingelstad.

Onslunde.

Smidstrup.

Gersnæs.

9. Jerrestad herred.

Simmershavn, købstad.

Skt. Peders.

Valby.

Steby.

Borreby.

Jerrestad.

Simløse.

Melby.

Gestnæs.

Boels.

Gladsakse.

Vedminslev.

Nybølle.

Tommerup.

10. Froste herred

Harløse.

Sallerup.

Høgered.

Gårdstang.

Holmby.

Hørby.

Lyby.

Nørre Rørum.

Sønder Rørum.

Borlunde.

Skelinge.

Svendskøbing.

Bose Kloster.

Hammerlund.

Hør.

Munkerup.

Fugltoft.

Espinge.

Gudmanstrup.

Hurve.

Skarholt.

Strø.

11. Rønnebergs herred

Landskrone, købstad.

Kvistoft (del).

Herslev.

Orie.

Asmindrup.

Billeberg.

Sirkøbing (del).

Fillestad.

Glumslev.

Sæby.

Vådensø.

Tofte.

Tjerup.

Svallø.

12. Onsø herred

Andelev.

Torløse.

Reslev.

Konge.
 Billing.
 Hallered.
 Stedhave.
 Bøserup.
 Næs.
 Nøbølle.
 Skeblinge.
 Øster Karleby.
 Aske.
 Rødstang.
 Strø.
 Gulerup.

13. Harjagers herred

Sallerup.
 Rinnarslev.
 Harjager.
 Virke.
 Lille Harjager.
 Ørtofte.
 Sønder Hviding.
 Nørre Hviding.
 Dagstrup.
 Karleby.
 Sakstrup.
 Køblinge.
 Høje.
 Barsebæk.
 Hofterup.

14. Fers herred

Vester Vesterstad.
 Øster Vesterstad.
 Langered.
 Frenninge.
 Malsø.
 Løvestad.
 Ilstrup.
 Birke.
 Vom.
 Skartoft.
 Søvde.
 Åsum.
 Kærstrup.
 Vandstad.
 Tovlange.
 Rødinge.

Ramså.
 Øved.
 Brandstad.

15. Villands herred

Kristianstad.
 Åhus.
 Råbelev.
 Fjelkestad.
 Østerslev.
 Keby.
 Lyngby.
 Opmand.
 Vange.
 Gemse.
 Rinkeby.
 Fjelkinge.
 Nesum.
 Viby.
 Ivetoft.
 Ivø.
 Gulev.
 Noseby.

16. Albo herred

Hindeby.
 Anderum.
 Raulund.
 Rørum.
 Ellerød.
 Brøsserup.
 Melby.
 Skt. Olufs.
 Fulstoft.

17. Gers herred

Kristianstad, købstad.
 Maglehjem.
 Hørred.
 Vidskøvlø.
 Dejbjerg.
 Sønderslev.
 Everød.
 Hverød.
 Vester Vram.
 Øster Vram.
 Espholt.
 Lindered.

Træne.

Dyrød.

Væ.

Åsum.

Skiberslev.

Købing.

18. Vester Gønge herred

Vidsletoft.

Værum.

Farstrup.

Sandby.

Gumløse.

Sørby.

Vinslev.

Onnestad.

Nevlinge.

Egnebjerg.

Vandkiv.

Stouby.

Ågerup.

Vidsø.

Røgge.

Hørrie.

Fennie.

Tørup.

Matterød.

Brønstad.

Melby.

Heglinge.

Tjørnerup.

19. Øster Gønge herred

Glimager.

Ørkned.

Ausby.

Løsholte.

Broby.

Emmitslev.

Hestvede.

Hjerås.

Knislinge.

Kvindinge.

Gryde.

Ferlev.

Strø.

Åritslev.

20. Luggude herred

Helsingborg, købstad.

Vellø.

Rous.

Bårslev.

Fjerestad.

Katrup.

Frillestad.

Otterup.

Egby.

Heslunde.

Byv.

Mørerup.

Strøbelstrup (del).

Krop.

Flemminge.

Vram (del).

Vesby.

Halmstad.

Alrum.

Brøndby.

Jonstrup.

Farholt.

Vellinge.

Kvistoft (del).

21. Sønder Asbo herred

Strøbelstrup (del).

Avsås.

Bjernekulle.

Broby.

Høje.

Kourød.

Starby.

Stenestad.

Vram (del).

Kvinge.

Sønderslev.

22. Nørre Asbo herred

Kjelne.

Grumstrup.

Øster Lyngby.

Pederstrup.

Farholt.

Ørkeljunge.

Tosterup.

Tossie.

Rye.
Munkelyngby.
Vedby.
Oderljunge.
Øsie.

23. Bjerge herred

Bådsted, købstad.
Engelholm, købstad.
Ribbelberg.
Barkager.
Greve.
Karup.
Førslev.
Hov.
Hjernerup.
Torekov.
Riseberg (Riseberg birk)
Ferringtoft (Riseberg birk)

Halland

24. Høgs herred

Laholm købstad.
Vinge.
Tjerby.
Knærød.
Haslev.
Vokstrup.
Hisholt.
Ysby.
Karup.
Skommesslev.
Renderslev.

25. Tønnersø herred

Tønnersø.
Enslev.
Trønge.
Ilsberg.
Snidstrup.
Brerød.
Torup.

26. Halmsted herred

Halmsted, købstad.
Syndrum.

Holm.
Harpljunge.
Geddinge.
Sletager.
Torup.
Vabenø.
Steninge.
Revvinge.
Kvibille.
Knærød.

27. Årstad herred

Årstad.
Abild.
Slynge.
Askomme.
Dengsered.
Evred.
Krogsred.
Årsager.
Vessige.
Skre.
Adsige.
Gunderup.
Gjellered (del).

28. Favrås herred

Falkenberg, købstad.
Vindberg
Stavsing.
Lyngby.
Alsø.
Sibberup.
Dagsås.
Morup.
Ågomme.
Køngå.
Svarerå.
Faured.
Ullered.
Kjelsø.
Gjellered (del).
Gunderup.

29. Himle herred

Varberg, købstad.
Treslev.
Lindberg.

Torpe.
Hvalling.
Stavnered.
Skælling.
Nøsling.
Hunnestad.
Gødestad.
Gremeron.
Rolstrup.
Toager.
Spanderup.

30. Viske herred

Værø.
Stravalde.
Vidie.
Ås.
Stilstrup.

31. Fjære herred

Kongsbak, købstad.
Hanhals.
Onsal.
Valde.
Sleb.
Tølø.
Lindom.
Elsager.
Fjerås.
Førland.
Ølmevald.
Lande.
Frillesås.
Idal.
Gelling.

Blekinge

32. Lister herred

Sølvesborg, købstad.
Øksene.
Elleholm.
Melby.
Mørum.
Gammelstrup.
Gemsø.

33. Bregne herred

Høby.
Asserum.
Årød.
Hellerød.

34. Medelsted herred

Rønneby (Rundeby), købstad.
Listerby.
Frillestad.
Netterby.
Jordsbjerg.
Tving.
Forkerle.
Ested.

35. Øster herred

Christianopel, købstad.
Anskær.
Lykkeby.
Randal.
Lossen.
Storkø.
Torum.
Jemgyd.
Agerum.
Rødby.

**Skåne, Halland og Blekinges sogne
og herreder alfabetisk**

Abild, Årstad h. 27
Adsige, Årstad h. 27
Agerum, Øster h. 35
Agerup, Oksie h. 1
Albo herred 16
Alrum, Luggude h. 20
Alsø, Favrás h. 28
Andelev, Onsø h. 12
Anderslev, Vemmenhøjs h. 5
Anderum, Albo h. 16
Anskær, Øster h. 35
Arrie, Oksie h. 1
Aske, Onsø h. 12
Askomme, Årstad h. 27
Asmindrup, Rønnebergs h. 11
Asserum, Bregne h. 33

- Ausby, Øster Gønge h. 19
 Avsås, Sønder Asbo h. 21
 Baldringe, Herrested h. 7
 Balkager, Lynids h. 6
 Bare herred 2
 Bare, Bare h. 2
 Barkager, Bjerge h. 23
 Barsebæk, Harjagers h. 13
 Bennestad, Ingelsted h. 8
 Billeberg, Rønnebergs h. 11
 Billing, Onsø h. 12
 Birke, Fers h. 14
 Bjellerup, Torne h. 3
 Bjerse, Herrested h. 7
 Bjerge herred 23
 Bjernekulle, Sønder Asbo h. 21
 Bjernesø, Bare h. 2
 Blenterup, Torne h. 3
 Boderup, Skyds h. 4
 Boels, Jerrestad h. 9
 Bollerup, Ingelsted h. 8
 Borlunde, Froste h. 10
 Borreby, Jerrestad h. 9
 Borreby, Torne h. 3
 Borrie, Herrested h. 7
 Bose Kloster, Froste h. 10
 Brandstad, Fers h. 14
 Bregne herred 33
 Brerød, Tønnersø h. 25
 Broby, Sønder Asbo h. 21
 Broby, Øster Gønge h. 19
 Brogerup, Bare h. 2
 Bromme, Herrested h. 7
 Brøndby, Luggude h. 20
 Brønstad, Vester Gønge h. 18
 Brøsserup, Albo h. 16
 Bunderup, Torne h. 3
 Bunkeflod, Oksie h. 1
 Burslev, Bare h. 2
 Byv, Luggude h. 20
 Børringe, Vemmenhøjs h. 5
 Bøserup, Onsø h. 12
 Bøsserup, Skyds h. 4
 Bøsserup, Vemmenhøjs h. 5
 Bådsted, købstad, Bjerge h. 23
 Bårslev, Luggude h. 20
 Christianopel, købstad, Øster h. 35
 Dagstrup, Harjagers h. 13
 Dagsås, Favrås h. 28
 Dalby, Torne h. 3
 Dalkøbing, Skyds h. 4
 Dejbjerg, Gers h. 17
 Dengsered, Årstad h. 27
 Dyrød, Gers h. 17
 Egby, Luggude h. 20
 Egnebjerg, Vester Gønge h. 18
 Elleholm, Lister h. 32
 Ellerød, Albo h. 16
 Elsager, Fjære h. 31
 Emmitslev, Øster Gønge h. 19
 Engelholm, købstad, Bjerge h. 23
 Enslev, Tønnersø h. 25
 Esbe, Vemmenhøjs h. 5
 Eserup, Bare h. 2
 Eskilstrup, Oksie h. 1
 Espholt, Gers h. 17
 Espinge, Froste h. 10
 Esserup, Torne h. 3
 Ested, Medelsted h. 34
 Everslev, Torne h. 3
 Everød, Gers h. 17
 Evred, Årstad h. 27
 Falkenberg, købstad, Favrås h. 28
 Falsterbo, købstad, Skyds h. 4
 Farholt, Luggude h. 20
 Farholt, Nørre Asbo h. 22
 Farstrup, Vester Gønge h. 18
 Faured, Favrås h. 28
 Favrås herred 28
 Fellie, Torne h. 3
 Fennie, Vester Gønge h. 18
 Ferlev, Øster Gønge h. 19
 Ferringtoft, Bjerge h. (Riseberg
 birk) 23
 Fers herred 14
 Fillestad, Rønnebergs h. 11
 Fjelkestad, Villands h. 15
 Fjelkinge, Villands h. 15
 Fjerestad, Luggude h. 20
 Fjerås, Fjære h. 31
 Fjære herred 31
 Flakkerup, Bare h. 2
 Fledie, Torne h. 3
 Flemminge, Luggude h. 20
 Forkerle, Medelsted h. 34
 Frenninge, Fers h. 14

- Frillestad, Luggude h. 20
 Frillestad, Medelsted h. 34
 Frillesås, Fjære h. 31
 Froste herred 10
 Frue Alsted, Skyds h. 4
 Fugltoft, Froste h. 10
 Fullie, Skyds h. 4
 Fulstoft, Albo h. 16
 Fussie, Oksie h. 1
 Førland, Fjære h. 31
 Førsløv, Bjerge h. 23
 Gammelstrup, Lister h. 32
 Geddinge, Halmsted h. 26
 Gelling, Fjære h. 31
 Gemmerup, Bare h. 2
 Gemse, Villands h. 15
 Gemsø, Lister h. 32
 Gers herred 17
 Gerslev, Vemmenhøjs h. 5
 Gersnæs, Ingelsted h. 8
 Gestnæs, Jerrestad h. 9
 Gislev, Skyds h. 4
 Gissie, Oksie h. 1
 Gjellered (del), Favrás h. 28
 Gjellered (del), Årstad h. 27
 Gladsakse, Jerrestad h. 9
 Glastrup, Oksie h. 1
 Glimager, Øster Gønge h. 19
 Glimminge, Ingelsted h. 8
 Glumslev, Rønnebergs h. 11
 Gremeron, Himle h. 29
 Greve, Bjerge h. 23
 Grumstrup, Nørre Asbo h. 22
 Gryde, Øster Gønge h. 19
 Gryndby, Vemmenhøjs h. 5
 Gudmanstrup, Froste h. 10
 Gulerup, Onsø h. 12
 Gulev, Villands h. 15
 Gumløse, Vester Gønge h. 18
 Gunderup, Favrás h. 28
 Gunderup, Årstad h. 27
 Gyllie, Skyds h. 4
 Gødelev, Torne h. 3
 Gødestad, Himle h. 29
 Gårdstang, Froste h. 10
 Hallered, Onsø h. 12
 Halmstad, Luggude h. 20
 Halmsted herred 26
 Halmsted, købstad, Halmsted h. 26
 Hammer, Skyds h. 4
 Hammerlund, Froste h. 10
 Hammerslev, Skyds h. 4
 Hanhals, Fjære h. 31
 Hannes, Ingelsted h. 8
 Hanneshøj, Ingelsted h. 8
 Harjager, Harjagers h. 13
 Harjagers herred 13
 Harløse, Froste h. 10
 Harpljunge, Halmsted h. 26
 Harreberg, Torne h. 3
 Haslev, Høgs h. 24
 Heddinge, Bare h. 2
 Hedeskov, Herrested h. 7
 Heglinge, Vester Gønge h. 18
 Hellerød, Bregne h. 33
 Hellestad, Torne h. 3
 Helsingborg, købstad, Luggude h. 20
 Hemmingsdyngge, Vemmenhøjs h. 5
 Herrestad, Ingelsted h. 8
 Herrested herred 7
 Herrested, Herrested h. 7
 Herslev, Rønnebergs h. 11
 Hesnunde, Luggude h. 20
 Hestvede, Øster Gønge h. 19
 Himle herred 29
 Hindeby, Albo h. 16
 Hisholt, Høgs h. 24
 Hjernerup, Bjerge h. 23
 Hjerås, Øster Gønge h. 19
 Hoby, Ingelsted h. 8
 Hofterup, Harjagers h. 13
 Holm, Halmsted h. 26
 Holmby, Froste h. 10
 Hov, Bjerge h. 23
 Hunnestad, Himle h. 29
 Hurve, Froste h. 10
 Husie, Oksie h. 1
 Hvalling, Himle h. 29
 Hvellinge, Skyds h. 4
 Hverød, Gers h. 17
 Hyllie, Oksie h. 1
 Høby, Bregne h. 33
 Høgered, Froste h. 10
 Høgestad, Herrested h. 7

- Høgs herred 24
 Højby, Bare h. 2
 Høje, Harjagers h. 13
 Høje, Sønder Asbo h. 21
 Hør, Froste h. 10
 Hørby, Froste h. 10
 Hørkøbing, Oksie h. 1
 Hørred, Gers h. 17
 Hørrie, Vester Gønge h. 18
 Hørup, Ingelsted h. 8
 Håby, Torne h. 3
 Håslev, Skyds h. 4
 Håstad, Torne h. 3
 Idal, Fjære h. 31
 Ilsberg, Tønnersø h. 25
 Ilstrup, Fers h. 14
 Ingelstad, Ingelsted h. 8
 Ingelstad, Oksie h. 1
 Ingelsted herred 8
 Ingelstrup, Ingelsted h. 8
 Issie, Vemmenhøjs h. 5
 Iveløse, Torne h. 3
 Ivetofte, Villands h. 15
 Ivø, Villands h. 15
 Jemgyd, Øster h. 35
 Jerrestad herred 9
 Jerrestad, Jerrestad h. 9
 Jonstrup, Luggude h. 20
 Jordsbjerg, Medelsted h. 34
 Karleby, Harjagers h. 13
 Karup, Bjerger h. 23
 Karup, Høgs h. 24
 Katrup, Luggude h. 20
 Katsløse, Lynids h. 6
 Keby, Villands h. 15
 Kjelse, Nørre Asbo h. 22
 Kjelstrup, Vemmenhøjs h. 5
 Kjelsø, Favrás h. 28
 Klagstrup, Oksie h. 1
 Klastrup, Vemmenhøjs h. 5
 Knestrup, Bare h. 2
 Knislinge, Øster Gønge h. 19
 Knærød, Halmsted h. 26
 Knærød, Høgs h. 24
 Konge, Onsó h. 12
 Kongsbak, købstad, Fjære h. 31
 Kourød, Sønder Asbo h. 21
 Kristianstad, købstad, Gers h. 17
 Kristianstad, Villands h. 15
 Krogsred, Årstad h. 27
 Krop, Luggude h. 20
 Kvibille, Halmsted h. 26
 Kvindinge, Øster Gønge h. 19
 Kvinge, Sønder Asbo h. 21
 Kvistoft (del), Luggude h. 20
 Kvistoft (del), Rønnebergs h. 11
 Kærstrup, Fers h. 14
 Kærstrup, Oksie h. 1
 Købing, Gers h. 17
 Købing, Ingelsted h. 8
 Købing, Skyds h. 4
 Køblinge, Harjagers h. 13
 Køngå, Favrás h. 28
 Laholm købstad, Høgs h. 24
 Lande, Fjære h. 31
 Landskrone, købstad, Rønnebergs h. 11
 Langered, Fers h. 14
 Lemmisrød, Vemmenhøjs h. 5
 Lille Beding, Vemmenhøjs h. 5
 Lille Harjager, Harjagers h. 13
 Lille Slagerup, Skyds h. 4
 Lindberg, Himle h. 29
 Lindered, Gers h. 17
 Lindom, Fjære h. 31
 Lister herred 32
 Listerby, Medelsted h. 34
 Lokkerup, Oksie h. 1
 Lossen, Øster h. 35
 Luggude herred 20
 Lumme, Bare h. 2
 Lund, købstad, Bare h. 2
 Lyby, Froste h. 10
 Lykkeby, Øster h. 35
 Lyngby, Favrás h. 28
 Lyngby, Villands h. 15
 Lynids herred 6
 Løderup, Ingelsted h. 8
 Løsholte, Øster Gønge h. 19
 Løvestad, Fers h. 14
 Lågelinge, Torne h. 3
 Maglehjem, Gers h. 17
 Maglerup, Skyds h. 4
 Malmø, købstad, Oksie h. 1
 Malsø, Fers h. 14
 Matterød, Vester Gønge h. 18

- Medelsted herred 34
 Melby, Albo h. 16
 Melby, Jerrestad h. 9
 Melby, Lister h. 32
 Melby, Vester Gønge h. 18
 Mellemgreve, Oksie h. 1
 Morup, Favrás h. 28
 Munkelyngby, Nørre Asbo h. 22
 Munkerup, Froste h. 10
 Møllebjerg, Bare h. 2
 Mørerup, Luggude h. 20
 Mørum, Lister h. 32
 Nesum, Villands h. 15
 Netterby, Medelsted h. 34
 Nevlinge, Vester Gønge h. 18
 Nevshøj, Bare h. 2
 Noseby, Villands h. 15
 Nybølle, Jerrestad h. 9
 Nybølle, Lynids h. 6
 Nybølle, Torne h. 3
 Næs, Onsø h. 12
 Nøbølle, Onsø h. 12
 Nørre Asbo herred 22
 Nørre Hviding, Harjagers h. 13
 Nørre Rørum, Froste h. 10
 Nøsling, Himle h. 29
 Oderljunge, Nørre Asbo h. 22
 Oderslev, Torne h. 3
 Oksie herred 1
 Oksie, Oksie h. 1
 Onerup, Vemmenhøjs h. 5
 Onnestad, Vester Gønge h. 18
 Onsal, Fjære h. 31
 Onslunde, Ingelsted h. 8
 Onsø herred 12
 Opager, Bare h. 2
 Opmand, Villands h. 15
 Orie, Rønnebergs h. 11
 Otterup, Luggude h. 20
 Pederstrup, Nørre Asbo h. 22
 Ramså, Fers h. 14
 Randal, Øster h. 35
 Raulund, Albo h. 16
 Rebinge, Torne h. 3
 Renderslev, Høgs h. 24,
 Reslev, Onsø h. 12
 Revvinge, Halmsted h. 26
 Ribbelberg, Bjerger h. 23
 Ring, Skyds h. 4
 Rinkeby, Villands h. 15
 Rinnerlev, Harjagers h. 13
 Riseberg, Bjerger h. (Riseberg birk)
 23
 Rolstrup, Himle h. 29
 Ronneby (Rundeby), købstad, Me-
 delsted h. 34
 Rous, Luggude h. 20
 Rye, Nørre Asbo h. 22
 Rødby, Øster h. 35
 Rødinge, Fers h. 14
 Rødstang, Onsø h. 12
 Røgge, Vester Gønge h. 18
 Rønnebergs herred 11
 Rørum, Albo h. 16
 Råbelev, Villands h. 15
 Råby, Torne h. 3
 Sakstrup, Harjagers h. 13
 Sallerup, Froste h. 10
 Sallerup, Harjagers h. 13
 Sallerup, Oksie h. 1
 Sandby, Torne h. 3
 Sandby, Vester Gønge h. 18
 Sankt Peders, Torne h. 3
 Sibberup, Favrás h. 28
 Simlinge, Vemmenhøjs h. 5
 Simløse, Jerrestad h. 9
 Simmershavn, købstad, Jerrestad h.
 9
 Sirkøbing (del), Rønnebergs h. 11
 Skabersø, Bare h. 2
 Skanør, købstad, Skyds h. 4
 Skarholt, Froste h. 10
 Skartoft, Fers h. 14
 Skeblinge, Onsø h. 12
 Skelinge, Froste h. 10
 Skerie, Skyds h. 4
 Skiberslev, Gers h. 17
 Skiberup, Vemmenhøjs h. 5
 Skommeslev, Høgs h. 24
 Skorby, Lynids h. 6
 Skre, Årstad h. 27
 Skreblinge, Oksie h. 1
 Skt. Olufs, Albo h. 16
 Skt. Peders, Jerrestad h. 9
 Skurup, Vemmenhøjs h. 5
 Skyds herred 4

- Skælling, Himle h. 29
 Sleb, Fjære h. 31
 Sletager, Halmsted h. 26
 Slimminge, Vemmenhøjs h. 5
 Slynge, Årstad h. 27
 Smidstrup, Ingelsted h. 8
 Snarestad, Lynids h. 6
 Snidstrup, Tønnersø h. 25
 Solberg, Vemmenhøjs h. 5
 Spanderup, Himle h. 29
 Spyrstrup, Ingelsted h. 8
 Stangby, Torne h. 3
 Starby, Sønder Asbo h. 21
 Stavnered, Himle h. 29
 Stavsing, Favrás h. 28
 Steby, Jerrestad h. 9
 Stedhave, Onsø h. 12
 Stenestad, Sønder Asbo h. 21
 Steninge, Halmsted h. 26
 Stilstrup, Viske h. 30
 Store Slagerup, Skyds h. 4
 Storkø, Øster h. 35
 Stouby, Vester Gønge h. 18
 Stravalde, Viske h. 30
 Strø, Froste h. 10
 Strø, Onsø h. 12
 Strø, Øster Gønge h. 19
 Strøbelstrup (del) Sønder Asbo h. 21
 Strøbelstrup (del), Luggude h. 20
 Støvie, Torne h. 3
 Svallø, Rønnebergs h. 11
 Svarerå, Favrás h. 28
 Svedal, Bare h. 2
 Svendskøbing, Froste h. 10
 Svenstrup, Vemmenhøjs h. 5
 Syndrum, Halmsted h. 26
 Sæby, Rønnebergs h. 11
 Særslev, Oksie h. 1
 Sølager, Torne h. 3
 Sølvborg, købstad, Lister h. 32
 Sønder Asbo herred 21
 Sønder Hviding, Harjagers h. 13
 Sønder Rørum, Froste h. 10
 Sønderslev, Gers h. 17
 Sønderslev, Sønder Asbo h. 21
 Sørby, Vester Gønge h. 18
 Sørup, Lynids h. 6
 Søvde, Fers h. 14
 Søvestad, Herrested h. 7
 Tjerby, Høgs h. 24
 Tjerup, Rønnebergs h. 11
 Tjørnerup, Vester Gønge h. 18
 Toager, Himle h. 29
 Tofte, Rønnebergs h. 11
 Tommerup, Jerrestad h. 9
 Tommerup, Skyds h. 4
 Torekov, Bjerger h. 23
 Torløse, Onsø h. 12
 Torne herred. 3
 Torp, Vemmenhøjs h. 5
 Torpe, Himle h. 29
 Torum, Øster h. 35
 Torup, Halmsted h. 26
 Torup, Tønnersø h. 25
 Tossie, Nørre Asbo h. 22
 Tosterup, Nørre Asbo h. 22
 Tostrup, Ingelsted h. 8
 Totterup, Bare h. 2
 Tovlange, Fers h. 14
 Trannis, Herrested h. 7
 Trelleborg, købstad, Skyds h. 4
 Treslev, Himle h. 29
 Tryde, Ingelsted h. 8
 Træne, Gers h. 17
 Trønge, Tønnersø h. 25
 Tulstrup, Vemmenhøjs h. 5
 Tving, Medelsted h. 34
 Tyelse, Oksie h. 1
 Tølø, Fjære h. 31
 Tønnersø herred 25
 Tønnersø, Tønnersø h. 25
 Tørringe, Oksie h. 1
 Tørup, Vester Gønge h. 18
 Ullered, Favrás h. 28
 Ulstrup, Ingelsted h. 8
 Vabenø, Halmsted h. 26
 Valby, Jerrestad h. 9
 Valde, Fjære h. 31
 Valleberg, Ingelsted h. 8
 Vallekær, Torne h. 3
 Vandkiv, Vester Gønge h. 18
 Vandstad, Fers h. 14
 Vange, Villands h. 15
 Varberg, købstad, Himle h. 29
 Vebre, Torne h. 3

- Vedby, Nørre Asbo h. 22
 Vedminslev, Jerrestad h. 9
 Vellinge, Luggude h. 20
 Vellø, Luggude h. 20
 Vemmelev, Skyds h. 4
 Vemmenhøjs herred 5
 Vesby, Luggude h. 20
 Vessige, Årstad h. 27
 Vester Alsted, Skyds h. 4
 Vester Gønge herred 18
 Vester Vemmenhøj, Vemmenhøjs h.
 5
 Vester Vesterstad, Fers h. 14
 Vester Vram, Gers h. 17m
 Viby, Villands h. 15
 Vidie, Viske h. 30
 Vidskøvlø, Gers h. 17
 Vidsletoft, Vester Gønge h. 18
 Vidsø, Vester Gønge h. 18
 Villands herred 15
 Villie, Lynids h. 6
 Vindberg, Favrás h. 28
 Vinge, Høgs h. 24
 Vinslev, Vester Gønge h. 18
 Virke, Harjagers h. 13
 Viske herred 30
 Vokstrup, Høgs h. 24
 Vom, Fers h. 14
 Vram (del), Luggude h. 20
 Vram (del), Sønder Asbo h. 21
 Væ, Gers h. 17
 Værum, Vester Gønge h. 18
 Værø, Viske h. 30
 Vådensø, Rønnebergs h. 11
 Ysby, Høgs h. 24
 Ysted, købstad, Herrested h. 7
 Øje, Herrested h. 7
 Øksene, Lister h. 32
 Ølmevald, Fjære h. 31
 Ørkeljunge, Nørre Asbo h. 22
 Ørkned, Øster Gønge h. 19
 Ørsie, Vemmenhøjs h. 5
 Ørtofte, Harjagers h. 13
 Øsie, Nørre Asbo h. 22
 Øster Grevie, Oksie h. 1
 Øster Gønge herred 19
 Øster herred 35
 Øster Karleby, On sø h. 12
 Øster Lyngby, Nørre Asbo h. 22
 Øster Vemmenhøj, Vemmenhøjs h.
 5
 Øster Vesterstad, Fers h. 14
 Øster Vram, Gers h. 17
 Østerslev, Villands h. 15
 Øved, Fers h. 14
 Øvreby, Ingelsted h. 8
 Åby, Vemmenhøjs h. 5
 Ågerup, Vester Gønge h. 18
 Ågomme, Favrás h. 28
 Åhus, Villands h. 15
 Åritslev, Øster Gønge h. 19
 Årsager, Årstad h. 27
 Årstad herred 27
 Årstad, Årstad h. 27
 Årød, Bregne h. 33
 Ås, Viske h. 30
 Åsum, Fers h. 14
 Åsum, Gers h. 17

Afslutning. Kancelliets Brevbøger og udgivelsen af dem

Forhistorien

Efter at det i 1877 stiftede Kildeskriftselskab i 1879 ved Kr. Erslev og W. Mollerup i 1879 og 1881-82 havde udgivet to bind med uddrag af Danske Kancellis brevbøger, omfattende årene 1523-32 og 1535-50, overtog Rigsarkivet det meget omfattende udgivelsesarbejde. Man havde i de to bind et godt forbillede. Der var tale om en stringent udgivelsesform, et væsentligt fremskridt i forhold til de tidligere udgivne kopibogstekster med de såkaldte tegnelse, rettet til enkelt personer, fra årene 1535-50, udgivet af T.A. Becker i Danske Magazin siden 1854. 1) Teksterne var dér gengivet temmelig uformidlet, i kopibøgernes noget tilfældige orden, uden indsættelse af årstal og omsætning af de middelalderlige helgenkalenderdateringer. Registrerne var tilmed meget nødtørftige.

Allerede 1885-86 kunne Rigsarkivet udsende det første bind omfattende årene 1551-1555. Man satte som endemål året 1660 og forestillede sig næppe, at der skulle gå mere end 100 år, før man nåede dette.

Danske Kancelli og dets administration

Som navnet siger, er kopibøgerne blevet til i kongens kancelli, der frem til 1523 var det eneste regeringskontor. Herigennem blev alle regeringsager ekspederet. Fra 1523 havde man desuden et Tyske Kancelli, der tog sig af administrationen af Hertugdømmerne og korrespondancen ført på tysk med udlandet. Dog bruges først fra omkring 1660 betegnelsen Danske Kancelli om kongens kancelli. I perioder var Tyske Kancelli kun delvis selvstændigt, og korrespondancen kunne være varetaget af kongens kancelli. Det har været opfattelsen, at også sagerne fra regnskabskontoret, Rentekammeret, frem til 1660 blev ekspederet gennem kongens kancelli. 2) Som det vil fremgå af det følgende, synes dette dog i hvert fald for den senere del af perioden ikke at holde helt.

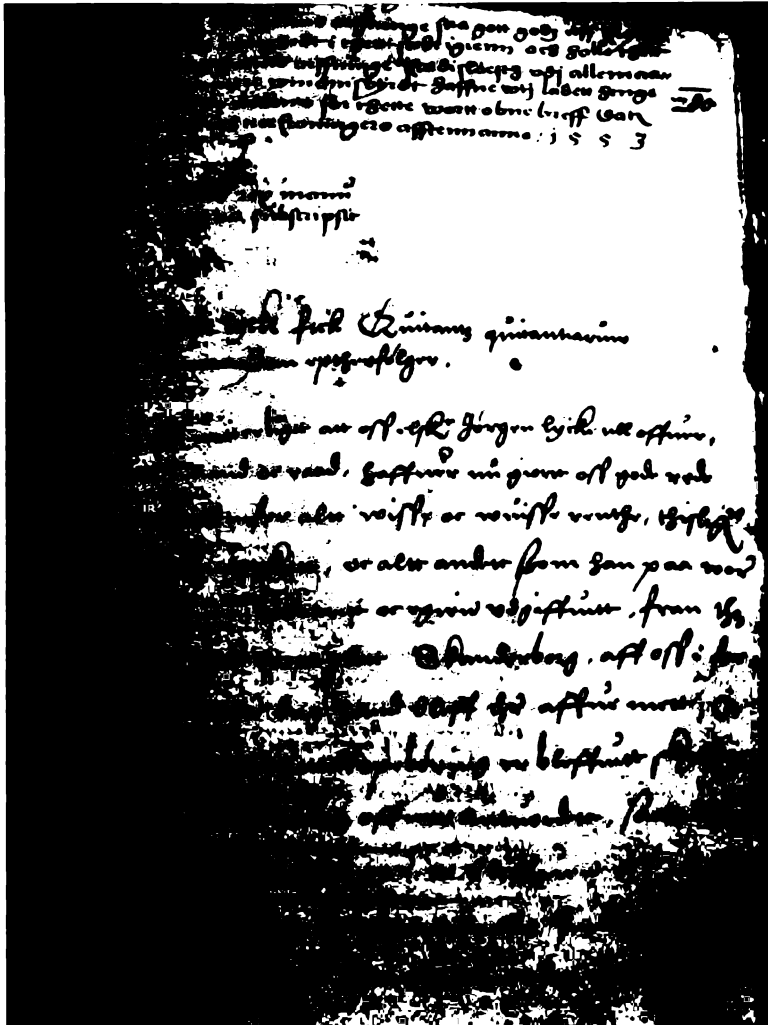
Kancelliet havde frem til 1622 til huse i en egen fløj på Københavns Slot på Slotsholmen, nordvest for det såkaldte Blåtårn. Bygningen bestod af kælder og to etager, i den nederste af disse var rigsrådets hvælvede forsamlingsal, oven over denne de to kancellier. Nævnte år blev kancellierne flyttet ud i nederste etage i den netop ledigblevne gamle toldbod, der lå lige over for den nuværende Boldhusgade, nær det sted, hvor Frederik 7.s rytterstatue står. Oven over igen lå Rentekammeret. Denne kancellibygning var dog ikke kancelliets eneste arbejdsplads. På rejser ledsagedes kongen gerne af et antal af kancelliets embedsmænd, herunder kansleren. Endnu i Christian 4.s tid var også flere af de gamle slotskancellier tilbage, på Kronborg, Frederiksborg, Koldinghus og Haderslevhus, de tre sidste netop slotte, hvor endnu Frederik 3. yndede at opholde sig i længere tidsrum.

Kancellibygningen ved Københavns Slot, den gamle toldbod, er den kamtakkede bygning i forgrunden til højre på dette udsnit af et stik fra 1611. Indtil 1622 lå Danske Kancelli sammen med Tyske Kancelli på første sal i en toetages fløj af slottet, nordvest for Blåtårn, der ses helt til venstre. I 1622 blev det flyttet over i nederste etage i den gamle toldbod, og i etagen ovenover indrettedes Rentekammeret. Udsnit af Johan Dircksens stik 1611 efter maleri af Johannes van Wick.

Som øverste leder af administrationen i Danske Kancelli stod kongens kansler. Han hørte til blandt kongens vigtigste embedsmænd og besørgede gennem sine embedsmænd så godt som alle skrivelser for regeringen, også en stor del af de udenlandske. Næst efter kansleren stod oversekretæren eller øverstesekretæren. Han styrede kancelliets daglige forretninger og var en slags vicekansler med det fulde ansvar for ekspeditionen af de løbende sager. Under hans tilsyn fordeltes til et antal sekretærer de enkelte sager efter rigets lande, Sjælland, Skåne, Fyn, Smålandene (Lolland-Falster), Jylland og Norge. Sekretærerne var adelige, såkaldte kancelliherremænd eller kancellijunkere, der som volontører gjorde sig bekendt med forretningerne og derved fik indblik i administrationen og statslivet.

Sammenholder man kopibøgerne med de *indgåede breve*, i betydeligt omfang bevaret i de såkaldte *Indlæg til Registre og Tegnelser*, ikke mindst for den senere del af perioden, kan man i detaljer følge administrationen og dens effektivitet. Indlæggene fylder for perioden 1550-1660 10 hyldemeter (heri også koncepter 1651-60), og man får for de seneste årtier et ganske dækkende indtryk af forholdene. Man ser undersåtterne, herunder også embedsmændene, skrive breve til kongen, kongens kansler eller øverstesekretæren med supplikationer, klager osv., og kan i kopibøgerne se resultaterne. I indlæggene kan yderligere iagttages eventuelle reaktioner. Ser man på de forskellige

Side af Register over alle lande med brev fra januar 1553, jf. Kancelliets Brevbøger 1551-1555, s. 207.

breves dateringer, vil man med baggrund i nutidens gentagne klager over langsom og besværlig administration formentlig kunne konstatere, at kongen i hvert fald i 1650'erne kunne gennemtvinge administrative procedurer i et tempo, som må forundre, når man kender datidens kommunikationsforhold, med elendige veje, dårlige transportmidler og en transporttid, der ikke kunne kortes længere ned end det, ryttere kunne præstere. Sagligt synes administrationen også på den tid ganske forsvarlig, idet kongen i hvert fald i forbindelse med korrespondancen altid indhentede erklæringer eller relationer fra lensmænd, biskoper, præster, borgmestre og rådmænd og andre til brug

for afgørelser. Ikke mindst lensmændene lod igen her forud sagerne efterforske, skaffede tingsvidner, lod optage syn, foretog forhør. Og ikke sjældent blev en supplikation eller et brev ekspederet samme dag, som det blev skrevet, idet vel kansleren eller øverstesekretæren, der havde modtaget det, tog det med til dagens møde med kongen.

Kopibøgerne

I kancelliet fik man med den efterhånden stadig mere omfattende korrespondance brug for at have kopier af de breve, der blev udsendt, ikke mindst, når de angik retsforhold. Derfor fik man indrettet rækker af kopibøger, der kunne rumme brevene, formentlig gennem hele perioden i den form, at brevene blev skrevet på papirark af 16 folioblade, som efterhånden blev indbundet i bind af passende tykkelse. 3) De Sjællandske Registre og Tegnelse er dog i flere tilfælde indbundet i så tykke bind, at de er noget uhåndterlige.

I Danske Kancellis arkiv i Rigsarkivet står nu under betegnelsen Registre og Tegnelse i lange rækker de monumentale bind med kongens og regeringens breve fra begyndelsen af 1500-årene og frem til år 1800, 11 hyldemeter for perioden 1550-1660, jf. tabellen. De er bevaret siden Christian 2.s tid, men i begyndelsen omfatter de fortrinsvis de åbne breve, der er rettet til offentligheden og af særlig vigtigt indhold. Af de lukkede breve, missiverne, rettet til enkeltpersoner, tog man kun notitser om indholdet, »tegnelse«, ikke fuldstændige kopier. Fra 1535 gik kancelliet over til at føre sammenhængende rækker af kopibøger, registranter, over de udgåede breve, og de to grupper fik nu betegnelserne Registre og Tegnelse.

Omfanget af Registre og Tegnelse 1550-1660 og det tilhørende materiale i hyldemeter.

	Registre og Tegnelse		Koncepter	Indlæg	Koncepter og Indlæg
	1550-71	1572-1660	1562-1650	1572-1650	1651-60
Sjæl. Reg.		1,6	0,6	} 5,3	0,9
Sjæl. Tegn.		2,5	1,8		2,9
Skånske Reg.		0,6	0,1		0,1
Skånske Tegn		0,8	0,2		0,3
Fynske Reg.		0,4 ¹	0,1 ³		0,1
Fynske Tegn.		0,6 ²	0,1 ⁴		0,3
Smål. Reg.		0,1	0,1		0,1
Smål. Tegn.		0,1	0,1		0,1
Jyske Reg.		1,3	0,9		0,2
Jyske Tegn.		1,3	0,4		0,5
I alt Reg.	0,7	4,0	1,8	} 5,3	1,4
Tegn.	0,6	5,3	2,6		4,1
I alt	1,3	9,3	4,4	5,3	5,5

Anm.: 1. Heri også SmR 1572-96. 2. Heri også SmT 1572-96. 3. Heri også SmR for en periode. 4. heri også SmT for en periode.

Registrene rummer de såkaldte *åbne breve*, kundgørelser, rettet til undersåtterne i almindelighed og derfor indledt med formlen *Vi gøre alle vitterligt*. Her findes forordninger, privilegier, skøder, mageskifter, lensbreve o.a. udnævnelser, kvittanser m.m. *Tegnelserne* rummer de lukkede breve eller *missiverne*, breve til enkeltpersoner og derfor indledt med formlen *Vor Synderlig Gunst Tilform* eller *Vor Gunst Tilform* – idet man skelnede mellem fornemme og mindre fornemme personer, mellem *synderlig* og *slet* gunst. 4) Grænserne mellem Registre og Tegnelser er imidlertid ikke altid helt skarpe, men nu og da har man været opmærksom på fejlplaceringer og i margenen ved en brevoverskrift på den rette plads skrevet: Findes i Jyske Registre, Se Fynske Tegnelser osv. Dette ses også, når breve har været stilet til personer i flere af landene, således at det kunne være praktisk på den relevante plads at kunne finde en henvisning til indførselen.

Vigtigst er de Sjællandske Registre og Tegnelser, idet de også indeholder brevene af mere generelt indhold, herunder breve, der angik hele kongeriget, således det meste af lovgivningen.

Kopibøgernes brevttekster er i almindelighed egentlige kopier, afskrifter, men ind imellem forekommer udtog. Kancellisekretærene har ikke altid gidet skrive det hele. De gamle afslutningsformler er også forkortet, som *Forbydendes etc.*, jf. nedenfor.

Som grundlag for en længere række af de forskellige brevttyper foreligger et større antal faste formler, indført i en række endnu bevarede formularbøger. 5) Man ser i praksis en ret udviklet form for tekstbehandling, idet sekretærene i disse formularbøger har kunnet hente tekster, hvori de kunne indsætte person- og stednavne, tal, nærmere specifikationer osv. To af disse formularbøger må være anlagt i Christian 4.s tid, og man finder dér talrige af de brevttekster, som kendes fra kopibøgerne fra 1650'erne, tekster med bestallingsbreve for fiskemestre, skovridere, toldere osv., med skøder, forlekningsbreve, fæstebreve, mageskiftebreve, granskning af gods, takseringer, bevillinger osv., under overskrifter som *Om værgemål og gods at sælge*, *Mageskifte med adelen*, *Heste og hopper at udføre*, *Herredagsbreve*, *Børn at komme i Soer Skole*, *Kommissarier at være overværendes på skifte*, *Skovriderbestalling* osv.

Når koncepterne var udfærdiget, blev de renskrevet i brevene, som så blev sendt til adressaterne. Kopibogsarkene blev derefter ført ved, at man indskrev koncepternes tekster. Det var et stort arbejde, selv om udfærdigelsen af de oprindelige breve i mange tilfælde har været væsentligt større, idet den samme tekst i et koncept måske skulle skrives i mere end 60 eksemplarer, nemlig når der var tale om lovttekster, skattebreve, befalinger m.m. til de mange lensmænd, de mange købstæder, de syv bisper og de elleve landsting. Førelsen af kopibøgerne var imidlertid ikke påtrængende, bøgerne stod i arkivet, og det forekom, at kancelliherremændene kom bagefter med skrivearbejdet.

Ud fra bemærkninger i kopibøgernes margener kan forholdene følges lidt sporadisk, og det kan for begyndelsen af 1650'erne konstateres, at man kunne være fra omkring 1 år og op til godt 3 år bagud med indskrivningen. I slutningen af 1650'erne gik det endda helt galt, vel i forbindelse med Svenskekrigene. Man tror næppe sine egne øjne, når man i den vigtige, helt dominerende kopibog Sjællandske Registre for året 1657 i margenen ud for et brev af

1666 og i Sjællandske Tegnelser, 1657-58, s. 204, et brev af 5. nov. 1657 årstallet 1679. Tilfældigt afsløres altså, at man ved arbejdet med de tre kopibøger var henholdsvis 21, 9 og 22 år bagud. Det nye enevældige styre har på dette område ikke vist sin effektivitet. Når den ældre enevældes historiker Niels Slange (1656-1737) har hævdet, at den borgerlige kancelliforvalter Rasmus Rasmussen (død 1707) under Svenskekrigene 1657-60 fik ordnet koncepterne og udarbejdet registre til kopibøgerne, er det altså fri fantasi, tendentiøst vendt mod den gamle adel.

Forholdene i de ældre perioder er hér ikke kendt. Men har man været meget bagud med førelsen af kopibøgerne, kan dette være af betydning for deres fuldstændighed. Koncepter kan være bortkommet, uden at det nu kan ses.

En vis forvirring viser sig nu og da deri, at den kronologiske orden i indførslerne glipper. Så kan en forklarende bemærkning i margenen oplyse, som i Fynske Tegnelser ved 5. aug. 1654, at »juli måned findes næst efter august.« Formentlig hed i ørerne skrev en kancelliherrmand ved et brev af 9. april 1657, som han indførte i Jyske Tegnelser mellem breve af 29. og 30. september samme år: »Denne kopi skulle have været indført tilforn.« Et brev kan endda være placeret flere år galt. I et tillæg ovenfor, s. 417, er gengivet et brev af 3. nov. 1655, fra Fynske Registre 1660, hvor det er indført med bemærkningen, at dette brev skulle have været indført 1655, fol. 275.

Endda ligger der yderligere et problem i det forhold, at kopibøgerne i hvert fald i mange tilfælde oprindeligt har været ført i løse læg, således som det tidligere er påvist af Jens Holmgaard. 7) En vis sikkerhed har der dog ligget deri, at disse ark løbende er blevet folieret. 8)

Rigsarkivets udgave *Kancelliets Brevbøger*

Efter Kildeskriftselskabets udgivelse af de to bind brevbøger omfattende årene 1523-50 overtog Rigsarkivet som før nævnt ved midten af 1880'erne den store opgave med udgivelse af en længere række af kancelliets kopibøger. 9) Udgaven fik nu den titel, man siden har fastholdt: *Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre forhold. I uddrag udgivet af Rigsarkivet.*

Som det fremgår af følgende opstilling, har der siden da været tale om i alt syv udgivere, de fleste arkivarer, en enkelt rigsarkivar, en anden tidligere landsarkivar. Udgivelsesarbejdet er skredet fremad i jævnt tempo. Uden at der har været mere end nogle få afbrydelser i forbindelse med udgiverskifte, af henholdsvis 6, 11 og 19 års varighed, har det dog taget mere end et århundrede at nå frem til det satte mål, 1660. Opgaven har også været usædvanlig omfattende. Rigsarkivets udgave omfatter 39 bind på tilsammen ca. 28.000 sider, og de fylder i reolen 1.7 m. Tilsammen omfatter de uddrag af ca. 117.000 kopibogssider.

Udgivere af Kancelliets Brevbøger:

- 1551-1560, 2 bd., ved C.F. Bricka (1845-1903), 1885-1888, 1.040 sider.
- 1561-1626, 14 bd., ved L. Laursen (1864-1936), 1893-1925, 12.569 sider.
- 1627-1641, 6 bd., ved E. Marquard (1873-1950), 1929-1950, 5.896 sider.
- 1642-1643, 1 bd., ved Gunnar Olsen (1910-72), 1957, 816 sider.
- 1644-1645, 1 bd., ved Johan Jørgensen (1924-1969), 1968, 638 sider.
- 1646-1650, 5 bd., ved Jens Holmgaard (1920-2002), 1987-1995, 2.151 sider.
- 1651-1660, 10 bd., ved Ole Degn (f. 1937), 1996-2005, 5.261 sider.

Udgaven er blevet væsentlig mere omfangsrig, end man havde forestillet sig, da man påbegyndte arbejdet i 1880'erne. Man havde valgt som princip, at hvert bind skulle rumme fem år. 10) Allerede med bind 2, årene 1556-60, havde man som følge heraf måttet gøre brevudtogene en smule mere kortfattede end i det første bind. Og man konstaterede i forordet til bindet, at da brevenes antal voksede med årene, ville en større reduktion blive nødvendig, efterhånden som arbejdet skred frem. I forordet til bindet med årene 1561-65 konstaterede man, at en del udtog var blevet gjort mere kortfattede ved udeladelse af de stadig tilbagevendende formularer i lensbreve, stadfæstelser af privilegier osv., og man kunne nu i en del tilfælde henvise til de i mellemtiden udgivne værker med forordninger og breve og kronens skøder. Men alligevel gik det galt allerede med bindet vedrørende anden halvdel af 1570'erne. Man måtte hér nøjes med årene 1576-79, på grund af det ekstraordinær store antal breve fra årene 1578 og 1579, som det hed i forordet, hvor man også udtrykte ønsket om, at det i de følgende bind igen kunne lykkes at nå de fem år. Det lykkedes for de tre femår i perioden 1580-92, så fulgte et bind med fire år, fire bind med fem-syv år for perioden 1596-1620, så kom fire bind med hver blot tre år, fem bind med hver blot to år, idet dog et enkelt indimellem rummede tre år, og endelig er bindene siden 1646 udgivet med ét år ad gangen.

Væksten i administrationen har været større, end man oprindeligt forestillede sig. Men også andre forhold har været af betydning for væksten i kopibogsudgavens omfang. Ved udformningen af bindene med årene fra og med 1646 er man også gået bort fra blot at give henvisninger til andre kildesamlinger i tilfælde, hvor sådanne findes. Alle brevene er kort refereret. Dette har ikke mindst betydning for kronens skøder og mageskifter, hvor de tidligere henvisninger til *Kronens Skøder* blot giver adgang til tekster, der alene anfører stednavne, mens bøndernes navne helt er udeladt. I de udgivne bind fra og med 1646 anføres alle personers navne, også bøndernes, idet alle personers navne dog først fra 1651 med medtagelsen også af bøndernes navne er med i registrene, jf. nedenfor.

Hvad de første udgiveres problemer med det voksende brevmateriale og princippet om blot fem år pr. bind har betydet for ensartetheden i refereringen, vil blot kunne siges efter sammenholdning af kopibøger og de trykte bind for forskellige tidsrum. Et indtryk giver dog en sammenligning mellem kopibøgernes sidetal og de trykte binds, således som følgende stikprøver viser.

Tallet af kopibogssider pr. trykside svinger for de undersøgte bind fra 3,1 til 5,8, men dette er ikke alene en følge af måske lidt vekslende principper gennem tiden. Flere parametre bestemmer dette tal: Udgiverens temperament og opfattelse af opgaven. Kopibøgernes sider, hvor nogle kancelliherrremænd skrev således, at de kunne have dobbelt så mange linjer på siden som andre. Og kopibøgernes indhold, hvor nogle årgange rummer f.eks. mange lensbreve, der med deres mange, lange formler kan kortes kraftigt ned, uden at indhold går tabt, mens andre har mange mageskifter, landgildenedsættelser eller forordningstekster, der kun vanskeligt kan kortes meget ned. At man i de første mange år forkortede tekstmassen ved i mageskifter og andre kilder med mange bondenavne at udelade personnavne, har derimod forringet ind-

Reduktionen af Registre og Tegnelser i Kancelliets Brevbøger

Bind	Kopibøgerne sider	Udgaven sider	Sider pr. trykside
1. 1551-1555	2.286	414	5,5
2. 1556-1560	2.884	502	5,7
3. 1561-1565	4.056	697	5,8
11. 1596-1602	3.484	788	4,4
13. 1609-1615	3.730	839	4,4
16. 1624-1626	3.037	857	3,5
23. 1642-1643	2.388	666	3,6
24. 1644-1645	1.680	542	3,1
25. 1646	1.263	359	3,5
26. 1647	1.455	399	3,7
27. 1648	1.315	247	5,3
28. 1649	1.408	321	4,4
29. 1650	2.149	439	5,0
30. 1651	1.740	377	4,6
31. 1652	1.543	392	4,0
32. 1653	1.714	442	4,1
33. 1654	1.241	294	4,2
38. 1659	1.804	428	4,2
39. 1660	1.573	403	3,9

holdet, og det må beklages af mange i en senere tid med et andet syn på samfundsforholdene.

Hertil kommer endnu et forhold. Undertitlen *vedrørende Danmarks indre forhold* blev oprindeligt taget helt bogstaveligt. I forordet til bindet 1551-1555 hedder det, at »Hvad der er helt udeladt i denne Udgave, er det, der ikke angår Danmarks indre Forhold, med andre Ord alle Breve, der enten vedkommer udenlandske Forhold (Korrespondancen med Sverrig) eller drejer sig om Forholdene i Norge, Island og Færøerne. Et par enkelte Breve vedkommende Norge ere dog medtagne i dette Bind, naar de tillige have haft Betydning for danske Forhold eller Personer.« Dette er for så vidt uheldigt, som det vil kræve et større arbejde at finde frem til det stof, der er udeladt, hvortil kommer, at brevene ikke sjældent afspejler så nære forhold mellem Danmark og de nævnte lande, at en skelnen må være helt vilkårlig. Hvor langt frem i tiden udgiverne har opretholdt denne uheldige skelnen, er ikke klarlagt. Men i hvert fald bindene for årene 1646-1660 medtager *alle* breve i de førnævnte fem rækker Registre og fem rækker Tegnelser, således eksempelvis breve vedrørende Norge og vedrørende forhandlingerne i 1654 med Lord protector Oliver Cromwells Englad om en traktat.

Rigsarkivets store arbejde med udgivelsen af Kancelliets Brevbøger er gennem årene blevet støttet af Carlsbergfondet. Allerede udgivelsen af det første bind brev-bøger, som Kildeskriftselskabet fik udsendt i året 1877, var da blevet rundeligt støttet af det dengang nystiftede Carlsbergfondet.

Udgivelsesform

Som nævnt fremstod Erslevs og Mollerups udgave af de første to bind med brevbøger som en væsentlig forbedring i forhold til tidligere. Brevene er hovedsagelig gengivet i forkortet form, som regester, men med bevarelse af hele indholdet. Kun egennavne og særlige udtryk er gengivet med den originale retskrivning, ellers er sproget normaliseret. De vigtigste breve er dog aftrykt i deres helhed og bogstavret. Det andet bind, med kancelliregistranterne 1535-50, omfatter som før nævnt kun Registrerne, idet Tegnelserne indtil 1550 var det kopibogsmateriale, som T. A. Becker havde fået udgivet i Danske Magazin.

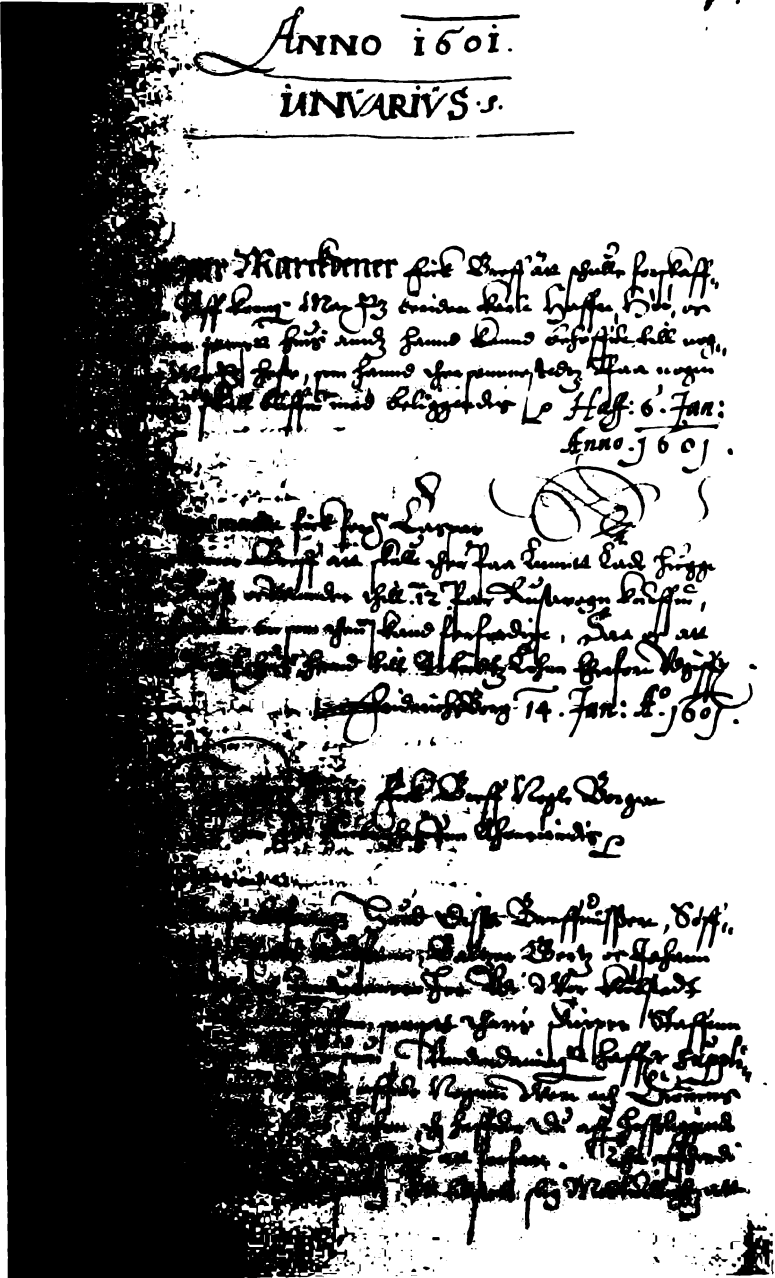
I Rigsarkivet fortsatte udgivelsen i hovedtræk i den form, som Erslev og Mollerup var nået frem til. Indtil 1572 blev i kancelliet brevene i Tegnelserne indført rent kronologisk, mens Registrernes enkelte bind var opdelt efter »lande«, Sjælland, Skåne, Fyn, Smålandene og Jylland. I udgaven indtil da står brevene rent kronologisk og ved et R eller T henvises til Registrerne og Tegnelserne. Fra 1572 står kopibøgerne i de ti rækker, Sjællandske Registre, Sjællandske Tegnelser, Skånske Registre osv., og derfor henvises i udgaven med forkortelserne SjR, SjT, SkR, SkT osv. til disse rækker.

Gengivelsen af de enkelte breve er den førnævnte regestform, med korte udtog af indholdet, med udeladelse af formler, overflødige ord osv., men med bevarelse af hele det saglige indhold. Ved denne gengivelsesform fremstår også klart den administrative procedure, som fremgår af brevene selv: kongen reagerer på en henvendelse, en ansøgning osv., han fremsender papirerne til udtalelse eller indhentning af oplysninger hos en lensmand, en biskop, en magistrat osv., og på grundlag af svarene træffes afgørelsen. Dermed kan det også ud fra udgaven ses, hvorledes sammenhængen er i de eventuelle indlæg.

Som bruger af udgaven Kancelliets Brevbøger kunne man formode, at man ville kunne hente yderligere oplysninger i de originale kopibøger. Dette er imidlertid, med de førnævnte begrænsninger, ikke tilfældet. Beskæringen af tekstmassen gennemføres ved, at der blot gengives et af tre eller flere af de synonyme ord, som datiden så ofte yndede at pynte med i den overlæssede kancellistil: kongen »beder, byder og befaler«, midler »anvendes, disponeres og udgives«, kongen »fuldbyrder, samtykker og stadfæster« ældre breve, en person må »nyde, bruge og beholde« en gård, ting holdes ved »lov, skel og ret« og kongen efterlader aftrådte lensmænd »kvit, fri og kravsløse«. Ligeledes kan der ses bort fra de idelige gentagelser, uden at indhold går tabt. Strukturen i mange breve var den, at kongen måske omstændeligt redegør for et problem, derefter kundgør han med en gentagelse af dette, at han *har* taget forholdsregler imod det, og endelig, at han, med endnu en gentagelse, ved det pågældende brev *gør* dette.

Hertil kommer de mange formularer, alenlange ikke mindst i skøder, ofte med henblik på af retslige hensyn at tage højde for enhver detalje. Ved stadi-gentagelser sikres, at det lige præcist er det eller det, der er tale om. Sproget bliver derved meget omstændeligt, og indholdet forringes ikke ved forkortelser. Som eksempel kan anføres det brev af 9. juli 1656, hvorved kongen bevilgede, at enker efter renteskriverne måtte være fri for al borgerlig tynge, »så længe de bliver besiddende i deres enkesæde og ingen borgerlig næring bruger«, hvilket burde være præcist, men alligevel tilføjes »og sig ikke på ny

ANNO 1601.
 IANVARIVS.

Side af fysiske Tegnelser med breve fra begyndelsen af januar 1601, jf. Kancelliets Brevsger 1596-1602, s. 586-88.

igen forandrer.« Det omstændelige sprog viser sig også i selve formuleringerne, som eksempelvis i sætningen »efter den af os nådigst givne ordre de dato Flensborghus 17. marts næst forleden anno 1657 des videre formelding«, hvilket præcist kan gengives som »efter kongens ordre, dat. Flensborghus 17. marts 1657«, eller med 53 tegn mellemrum imod 112. Der tales altid om breve og ordrers »formelding«, om det og det til hærens, hoffets »fornødenhed« osv., og ord som de anførte kan udelades, uden at meningen ændres.

Af særlig art er de mange forskellige formler, som breve kan være afsluttet med, ofte dog forkortet: *Forbyndendes etc.*, men nu og da gengivet i deres fulde, ofte poetiske, besværgende form: *Forbyndendes alle og enhver, ihvksomhelst det være må og kan, herimod at gøre eller gøre lade, som forskrevet står*. I mange tilfælde er der tale om retslige formularer, som i århundreder blev brugt i samme form, som følgende, når en mand retligt blev taget til nåde og fik brev på: *at han igen må være gild og gæv, stå i lov og tov og søge lavs- og gildeshus med gildemænd og gæve og ej være mand des mindre for den sag i nogen måde*.

De mange forskellige slutningsformularer er i gengivelserne her og i øvrigt også ofte i kopibøgerne selv blot antydet, på følgende måde, idet den anvendte forkortelse er kursiveret:

Derefter du dig kan vide at rette *etc.*

Ej gørendes [etc.] hannem derpå forhindring i nogen måder under vor hyldest og nåde.

Forbyndendes [etc.] alle og enhver herimod at gøre, eftersom forskrevet står, at hindre eller i nogen måde forfang at gøre under vor hyldest og nåde.

Forbyndendes [etc.] alle og enhver herimod, eftersom skrevet står, at hindre eller udi nogen måder forfang at gøre, under vor hyldest og nåde.

Forbyndendes [etc.] alle og enhver, særdeles vores fogeder, embedsmænd el. andre fornævnte NN herimod at hindre el. nogen forfang at gøre under vor hyldest og nåde.

Gørendes [etc.] hannem udi dette som i alt andet al mulig assistens.

Hvorefter [etc.] alle og enhver sig haver at rette og for skade at tage vare.

Hvorefter [etc.] alle og enhver, som vedkommer, sig kan vide at rette og for skade at tage vare.

Thi forbynde [etc.] vi vore embedsmænd, fogeder og alle andre forskrevne NN hermed eftersom forskrevet står at hindre eller i nogen måder forfang at gøre under vor hyldest og nåde.

Med hensyn til formularer, har man som før nævnt allerede i 1500-årene benyttet sig af systemer, der meget ligner moderne tekstbehandlingssystemer, bortset fra disses tekniske faciliteter.

Person- og stednavne blev siden udgivelsens start længe gengivet med kopibøgernes stavemåde, dog med det forbehold, at et personnavn i et brev ved gentagelse blev gengivet i den form, det forekom første gang. Jens Holmgaard valgte her i sit udgivelsesarbejde, fra og med bindet med 1646, at normalisere, at anvende nu anerkendte former for personnavne og Stednavneudvalgets normer for stednavne, i praksis formerne i Trap: Danmark, 5. udg., hvilket er fortsat frem til 1660. 11)

Et særligt problem er hér de skånske stednavne, der i dag har svenske stavemåder. De har tidligere været gengivet i en vis normalisering af kopibøgernes former, men er fra og med bindet 1651 for herreds- og sognenavnernes vedkommende gengivet efter en normaliseret stednavneliste udarbejdet på grundlag af Arent Berntsens Danmark-Norges frugtbare herlighed, jf. ovenfor, s. 540-52.

Efter de enkelte brevttekster følger en henvisning til den relevante kopibogsrække, SJR, SJT, SkR osv., med en eventuel henvisning til en trykt udgave af teksten, i V. A. Sechers *Recesser, forordninger og andre kongelige breve*, Oluf Nielsens *Kjøbenhavns diplomatarium, Kronens skøder, Hübertz' Aktstykker vedkommende staden og stiftet Århus* m.m., derefter til et muligt bevaret koncept, angivet ved et K, til eventuelle originaler, angivet ved et Orig., og endelig ved et Indl. med vedføjede datoer til bevarede breve, supplikationer, beretninger, regnskaber, tingsvidner osv. i rækken af Indlæg til Registre og Tegnelser. Henvisningerne til indlæggene blev indført med bindet 1642-1643, dengang ved et »I« og da endnu uden datoer. Disse henvisninger hører måske til det mest værdifulde ved udgaven. I sammenhæng med udgavens person- og stednavneregistre er de en effektiv indgang til de i alt 10 hyldemeter breve m.m. i Indlæg til Registre og Tegnelser.

I tiden siden udgivelsen af det første bind er der ikke sket de store ændringer i formen. I stort omfang følges de principper, der blev fastlagt dengang. Af Jens Holmgaard indførtes dog ved dennes overtagelse af arbejdet i 1980'erne den førnævnte praksis, at der ved slutningen af de enkelte tekstindførsler henvises ikke blot til koncepter og eventuelle identificerede originaler rundt om i arkiverne, men også med dato til bevarede såkaldte *Indlæg*, de bevarede originale breve og papirer, som har givet anledning til kopibogens breve, eller som er en følge af de kongelige ordrer, som brevene indholder. Jens Holmgaard indførte også en adskillelse mellem person- og stedregistre, hvilket har vist sig særdeles nyttigt i forbindelse med overgangen i 1990'erne til elektronisk tekstbehandling, hvor indekseringsprogrammet ikke meningsfyldt ville kunne håndtere et fælles person- og stedregister. Det samme gælder for den ændring, at han gik over til i vid udstrækning at gengive person- og stednavne i normaliseret og moderniseret skikkelse. En pladsbesparelse blev i øvrigt hér hentet ved at indføre den nævnte praksis, at i samme brev skrives ved gentagelse af et personnavn blot forbogstaverne, uden punktum.

De arkiver, der henvises til under *Orig.* er Danske Kancellis og privatarkiver samt lensregnskaber i Rigsarkivet, lensarkiver, bispearkiver og rådstuearkiver i landsarkiverne.

Materialet i Indlæg er lettest tilgængeligt for årene 1650-60. Før da er det ordnet i en lang kronologisk række, idet man ikke har fået nummereret de enkelte breve i kopibøgerne, så der kan henvises hertil. Derimod ligger mate-

rialet fra 1650'erne i pakker i rækker efter kopibøgerne, Sjællandske Registre, Sjællandske Tegnelser osv. og derunder i samme orden som brevene, alt materiale samlet for hvert enkelte brev. Derfor er i Kancelliets Brevbøger for årene før 1650 i vidt omfang anført dato for hvert indlæg, så de kan findes. Da datoerne også anføres i bindene med årene fra og med 1650, muliggøres forsat en forståelse af den administrative gang i de pågældende kancellibre og en vis vurdering af mulighederne i materialet i Indlæg.

Det bør her yderligere nævnes, at med lensmændenes fremtrædende rolle i administrationen og dermed i Kancelliets Brevbøger, er deres arkiver naturligvis også af interesse hér. Der er en nær sammenhæng med det materiale, der herfra er bevaret i samlingen Lensregnskaber i Rigsarkivet, med disses bilag i form af originale eller samtidige kopier af kongebreve, tingsvidner, synsforretninger og regnskabsbilag i form af kvitteringer fra Provianthuset og Kongens Bryghus. Dette gælder naturligvis også for de to lensarkiver, der mere eller mindre tilfældigt er bevaret for en årrække før 1660, Frederiksborg lensarkiv i Landsarkivet for Sjælland og Odensegård lensarkiv i Landsarkivet for Fyn.

Om formen som helhed må siges, at med så mange udgivere over et så langt tidsrum forekommer der naturligvis i detaljerne mange forskelle og også inkonsekvenser. Det gælder omfang og anvendelse af forkortelserne, gengivelsen af og anvendelsen af udtryk, ord, titler og navne, henvisninger til andet materiale og omfanget af disse. Hvert enkelt bind rummer så mange data, at det ikke kan være anderledes. Mens de først udgivne bind som nævnt for en del anvender kopibøgernes person- og stednavneformer, dog med visse modifikationer, er der i senere bind anvendt normaliseringer, ikke mindst i dem med 1650'erne, hvor så vidt muligt ensartede former har været nyttige i forbindelse med anvendelsen af tekstbehandlingssystemets registerfunktion. Udviklingen viser sig dog formentlig i særlig grad i sagregistrene. Medtagelsen af ord, begreber og vendinger må i et vist omfang bero på et skøn, ikke mindst stikordenes placering og rubricering. Her må også bemærkes den samling af en del ord under overbegreber, som blev indført af Jens Holmgaard, og som er fulgt frem til 1660.

Kildekritiske og andre problemer for udgivelsen

De nævnte problemer omkring kancelliherrermændenes indskrivning af koncepterne i kopibøgerne må formodes at have medført, at disse ikke altid er helt fuldstændige. Allerede udgiverne af bindet 1551-1555 fremhævede da også, at der kendes originale breve, som ikke ses i kopibøgerne. 12) At forholdet også var gældende for en senere periode, fremgår af det ovenfor, s. 309, anførte originale kongebrev af 5. dec. 1643, bevaret som indlæg under et brev udstedt 19. aug. 1660, men ikke indført i kopibogen, således som det hurtigt kan konstateres ud fra udgavens bind. Når særlig mange bevarede originale kongebreve fra slutningen af 1650'erne ikke ses indført i kopibøgerne, jf. rettelserne og tilføjelserne ovenfor, s. 426-30, kan en forklaring måske være de kaotiske forhold under Svenskekrigene. Men der har måske også været et endnu ikke nærmere klarlagt forhold mellem Danske Kancelli og Rentekammeret, idet Rentekammeret kan have haft end mere selvstændig brevudstedelse, end man har troet.

Anno 1607.

JANVARIUS.

Ejler Drach' oel Knud Brahe' siect
 befalingt at skulle forføre en nyggen aff
 Mængden vdi: Raadhuß by eller Loh
 huffe nyggen at skulle sig aff Saal Drigge
 at dett pgriffeligen vdi: Sengeliet indhille.

Christianus quartus.

Beleste den 25ff Dags Opt Brors Hill Esroup, vor
 den Raad og Embethmand vaa vort 866 Drumningborg
 sig Knud Drach' Hill Engelshelm vor mand snerer og
 Embethmand vaa vor 866 Diggelens Forligen med 25de
 af vor Raad. Vnder opter sin 25ff Eghet Saal Drigge
 de Margaad vor mand snerer og befalingt mand vaa
 vor gaard vdi: Raadhuß vnderdaigst huffen ledits 25ff
 huffen giffen, huffens hert for vdiem forleden den
 Di for vor huffen Raadhuß en huffelig vdiem giffen
 paa en aff huffens gaff vorer huffens huffen
 huffen og giffen huffen forklaringt og opterfall
 huffen huffen vor den sin huffens og vdiem huffen
 og vdiem huffen vnderdaigst aff 25ff or huffen, at
 huffen og huffen vdi: forner sig skulle indhille og
 huffen. Da paa det huffen for vdiem vdiem huffen
 huffen en nyggen huffen forklaringt og huffen huffen
 huffen for vdiem huffen indhille at skulle huffen huffen
 huffen huffen huffen huffen vdi: huffen huffen
 huffen huffen huffen huffen for den huffen huffen
 huffen huffen huffen huffen at huffen huffen huffen

Side af fyske Tegnelser med brev fra januar 1607, jf. Kancelliets Brevbøger 1603-1608, s. 513-14.

Der rejser sig dog også en række andre problemer i forbindelse med brugen af kopibøgerne og gengivelsen af dem i udgaven Kancelliets Brevbøger.

Det forekommer, at kopibøgernes sprog kan være temmelig vanskeligt at

forstå, ikke så meget fordi der er tale om et kompliceret, hypotaktisk kancelisprog, som fordi sproget sammenhængende hermed ind imellem er temmelig hjælpeløst og uudviklet 13). Sætningsbygningen kan gå i stykker, teksten blive usammenhængende og meningen uklar på grund af forkert brug af eksempelvis *hans* og *sin* osv.

Som eksempel gengives her et brev af 10. juni 1655 fra Sjællandske Tegnelse. 14)

Henrik Villumsen og Peder Charisius fik brev anlangende deres forretning ved De Herrer Staters kommissarier om restitution for den skade, der er sket de danske af de engelske. Af adressaternes breve og relationer erfarer kongen, hvorledes de statiske med adskillige forvendinger søger at deklinere den restitution af skader, som kongen for sine undersætter prætenderer at erlange hos dem. Dette også med sådant foregivende, at kongens anmodning ikke skulle bestå i ækvitet. Kongen vil, at adressaterne foruden det, som de allerede tilforn har ladet forestå, efterdi kongen efter De Herrer Staters indstændige begering, først ved deres resident de Fries, siden med deres deputerede Kayser, lod sig bruge til at anholde de engelske hidkomne skibe og dermed offenderede den engelske nation, som kongen ellers lever i godt venskab med og siden der den engelske resident Bradtshaw samme skibe ville redimere med erbydelse til restitution af det vores undersætter var fratagen, endda med vores ganske stats pericul og hazard de Herrer Staters petition og interesse præfereret den fordel vores undersætter har kunnet have deraf og ladet os nøje med den assurance, som hr. Kayser formedelst mangel af instruktion ikke fuldkommeligere kunne give, men i dens sted gjorde sådanne promesser, at det venskab aldrig skulle være forglemmt i sådan tid som alle staters venner og allierede gjorde. Så har kongen ikke formodelt, at den skades restitution, som er sket på vores undersætter, skulle have vederfaret en så ubillig censur, at den som i ækvitet ugerne skulle blive rejiceret. Thi at søge restitution var vi jo vores undersætter skyldig, og der de Herrer Stater traktaterne i England placideret, at de engelske skibe skulle restituere herfra, som deres deputerede Kayser dog mente de kunne for vores undersætter søge in demonstration i og de med traktaternes slutning i England ikke ville så længe opholde, at vi reciprocam restitutionem der kunne erholde, førend den engelske fredsslutning, så var det jo den største ækvitet, at vi vores undersætters skade hos dem igen måtte søge, for hvis skyld de deres formue var blevet forlystiget. Thi al den erklæring, som ellers påberåbes, at vores kommissarier de engelske skibes og gods restitution førend den engelske fredsslutning havde samtykt, var aldrig anderledes ment, end at vi jo derimod enten i England eller i Holland burde med billighed for lidt skade have nogen opretning. Men dersom dette og andet, som adressaterne selv eragter tjenligt til beholdelse af kongens intention, intet kan frugte, skal de, som af dem selv, gøre et forslag, som til at forbigå videre likvidation Staterne ikke derhen være at disponere at de afstod denne prætension de kunne have på den provenu af det solgte engelske gods, der ville adressaterne formode, at kongen og deri skulle konsentere, og ad referendum optage det svar, som falder herpå.

Det synes at spille en rolle, at der er tale om udviklede forhandlinger med en fremmed magt om en traktat, der skulle formuleres så kompliceret og forsigtigt, at den sproglige formåen ikke var tilstrækkelig.

Hvor utroligt det end kan lyde, lykkes det også nu og da at gøre en kort tekst uforståelig, som følgende brev af 8. nov. 1655 fra Jyske Tegnelse: 15)

Vi bede eder og nådigst ville, at I lader Christen Thomesen af Tønder bekomme udi betaling for hvis korn hannem efter vores forrige nådigste befaling til eder er sket indvisning udi for det pantsatte kronens gods, som han i pant haver af Møgellønder lens skatte-korn, så vidt os deraf tilkommer, og dersom det ikke kan tilstrække, da af vores skatte-korn i Ribershus len indtil han ganske efter forrige nådigste befaling vorder afbetalt, dog alt med ordinær tøndemål, det eder og således udi eders regnskaber på tilbørlige steder skal vorde godtgjort.

Selv om brevene blot er 300-400 år gamle, rummer de alligevel i en del tilfælde ord, hvis betydning ikke længere kendes. Ordene forekommer selv ikke i de store værker A. Kalkars *Ordbog til det ældre sprog*, 1-5, 1881-1918, og *Ordbog over det danske sprog*, 1-28, 1918-56. Man får nøje sig med formodede betydninger ud fra sammenhængen, således når det gælder ord som

redthoffuet – ved et forsvarsanlæg
posarikammers – et lokale på Københavns Slot
sidenmoer – muligvis noget med silke
sneдебакке – ved et mølleanlæg
tohår og *trehår* – i forbindelse med fløj
havre kierre – en afgift
hanevejerpenge – en afgift
knipmelinger – har med fiskeri at gøre
stítov – på at skib.

Se her i øvrigt indledningerne til ordlisterne i bindene 1655-60, hvor ord, der ikke har kunnet findes forklaret, er anført i alfabetisk orden.

Ved gengivelsen kan det volde problemer, at betydningen i tidens løb kan være ændret sådan, at ordene ikke kan bruges, da de bliver meningsløse, som når der står, at kongen *anbefaler* en officer at rykke ind i en fæstning, ikke *befaler* ham at gøre det. Mange ord har former forskellige fra de nu brugte. I hvert fald i bindene fra 1650'erne bruges de ofte alligevel, når formen ikke forvirrer. *Forfarer* veksler med *erfarer*, og gengives således, mens *undertagen* ændres til *undtagen* osv.

Derimod volder datidens indimellem udstrakte brug af fremmedord ikke nødvendigvis problemer. Fremmede og ualmindelige ord kan siden bindet med året 1646 være forklaret i ordlister bag i bindene. Især tysk præger brevene, med ord, hvor der lige så godt kunne have været brugt danske, som *durchtog*, *erbyde*, *erlange*, *ervente*, *fortfare*, *gastgeber*, *nachlæssighed*. Franske ord må ind mellem forklares, som *devoir*, *encouragere*, *ignorance*, *instance*, *tergiversation*. Ligeledes latin, *imputere*, *tentere*, *cum solita conclusionem*.

Kopibøgernes gengivelser af personnavne og stednavne volder derimod mange problemer. Som det tidligere er påvist af Jens Holmgaard havde kancellierremændene ofte ikke megen viden om sogne- og herredsnavne og øvrige stednavne, og personnavnene, især de fremmede, kniber det ofte også voldsomt med. 16) At selv herredsnavne kunne blive misforstået, undrede med rette Jens Holmgaard. Med viden om værker som Arent Berntsens Danmark-Norges frugtbar herlighed, fra 1656, og talrige samtidige topografiske lister i Danske Kancellis arkiv, er dette også begrundet. Her skal ikke gives yderligere

eksempler på misforståelser i person- og stednavne, men blot understreges, at en del af problemerne selvfølgelig skyldes den manglende retskrivningspraksis – først i 1885 fik Danmark en autoriseret retskrivningsordbog.

Som et illustrativt eksempel på de problemer, man står over for som udgiver, skal blot anføres et brev af 10. nov. 1656 fra Jyske Tegnelser, hvor en person, der fik tilladelse til at holde apotek i Viborg, optræder under følgende former:

Kopibogen	Johan Christoffer Creushower
Koncept tekst	Johan Christoffer Chrisdhoff
Koncept påskrift	Johann Christoph Creutzhauwer
Indlæg underskrift	Johannes Christophorus Creutzauer
Indlæg påskrift	Johannes Creutzner

Det er i mange lignende tilfælde vanskeligt at få rede på, hvad personer hedder. Det er her ikke, som egentlig rimeligt, nok at sige, at en person hedder det, han kalder sig, for det veksler også ofte, eller måske er underskriften skrevet sådan, at det ikke er muligt at læse navnet præcist. Vekslede former måtte nødvendigvis blive resultatet i en skriftkultur, hvor man ikke havde nogen retskrivningsnorm. I mange tilfælde *har* vi heller ikke personens underskrift. I de tidligere bind af Kancelliets Brevbøger valgte udgiverne som nævnt at gengive navnene, som de stod i kopibøgerne, blot undgik man inkonsekvenser og fastholdt den form, der optrådte første gang. Med brugen af EDB, indekserings- og søgeprogrammer er det nødvendigt så vidt muligt at fastholde den samme form, også med henblik på søgefaciliteter i en mulig senere udgivelse i elektronisk form.

Hertil kommer så de kildekritiske problemer i forbindelse med kopibogsmaterialets repræsentativitet, som vil blive berørt sammen med overvejelser over forskningsmulighederne.

Teknisk organisering

Set på baggrund af nutidens tekniske muligheder med elektronisk tekstbehandling med redigerings-, søgnings- og registermuligheder må fortidens udgivelsesarbejder aftvinge respekt. Med pen og blæk, evt. senere simpel skrivemaskine, med registersedler, der skulle sorteres, og med problematisk korrekturarbejde i sats i bly har en række arkivarer udført et slidsomt arbejde. Det gælder ikke mindst udgiveren af den lange række kopibøger fra årene 1561-1626, Laurids Laursen, der vedholdende gennem 32 år, fra 1893, udgav i alt 14 brevbogsbind på tilsammen 12.569 sider.

Den moderne teknik har her gjort udarbejdelsen langt lettere. Person- og stednavne kan lettere identificeres, sammenholdes og normaliseres, og det er blevet overkommeligt at medtage også de mange bønders navne i personregisteret, med angivelse af hjemsted, sogn og herred, og herved er tallet af personnavne i de enkelte bind i flere tilfælde blevet noget mere end fordoblet. Registerne har kunnet udarbejdes via tekstbehandlingssystemet i kopier af trykfilen til brug for henholdsvis personnavne-, stednavne- og sagregister, med anvendelse af konkordansfiler og efterfølgende manuel redigering, idet der kan skrives i de fra konkordansfilen indsatte stikordsfelter. Ved senere indsættelse af tvungne sideskift i disse filer svarende til den ombrudte korrektur har råformer af registrene kunnet udskrives i løbet af få øjeblikke. Disse er

ne ordnet under de enkelte lokaliteter, ikke mindst København med de mange henvisninger til institutioner, gader, kirker osv. Og i *sagregisterfilen* er begreberne ordnet under de tidligere fastlagte hovedord og evt. suppleret med oplysninger ud fra opslag i tekstfilen.

Indholdet

Hen over Kancelliets Brevbøgers titusindvis af sider går mere end et århundredes begivenheder. Billedet forekommer umiddelbart broget, men der tegner sig dog en række afgrænsede indholdstyper, til dels angivet allerede igennem datidens føromtalte formler. Til de mere fremtrædende indholdstyper hører:

Afregninger, med embedsmænd, militærfolk, købmænd osv.

Benådninger for straf, skattebetaling, toldbetaling osv.

Besigtigelser, af bygninger, gods, skove, slotte osv.

Bestallinger, ansættelsesbreve til embedsmænd, som officerer, landkommis-sarier, skovfogeder, gartnere, hofmusikere osv.

Bevillinger af mange slags, til ægteskab i forbudne led – mod en klækkelig betaling til nærmeste hospital! – til vielse hjemme i huset, til vildt skudt af jægermestrene i de kongelige vildbaner til brug for adelen ved bryllupper og begravelser, til toldfrihed, skattefrihed, frihed for ægt og arbejde, til frihed for fødestavnen, opførelse af vejrmøller, til tiggeri hos godtfolk som kompen-sation for skade lidt ved brand osv.

Brandskader, hvor de ramte fik bevilget bygningstømmer, nedsættelse af landgilde og skatter, præster et beløb af hver kirke i stiftet.

Godsudlæg til adelige for ydede lån til betaling af kronens gæld.

Kvittanser for ydelser, kvittansiarum til lensmænd eller deres arvinger efter fratræden af et len og godkendt regnskabsafklæggelse.

Landgildenedsættelser, ofte til bønder i større krongodsområder, i forbin-delse med misvækst i tørre somre eller efter uvejr.

Lejermålsager med eftergivelse mod betaling af store bøder.

Lensbreve, med vilkår og betingelser ved ansættelsen af lensmænd

Lovtekster, forordninger, hvis antal gennem årene veksler ganske meget.

Mageskiftebreve, hvor kongen og adelen mageskifter gods og sammenhæn-gende hermed forudgående breve om synsforretninger på og taksationer af det pågældende gods.

Oprejning til personer, der har forsømt at påtale en sag inden for den ved forordning fastsatte tidsfrist, idet de får tilladelse til alligevel at føre sagen.

Ordrer til rentemestrene, militærpersoner, lensmænd m.fl. om pengeudbe-talinger, rejse til fæstninger, eksercits af soldater, reparation af slotte og andre kgl. bygninger osv.

Privilegier for apotekere, handelskompagnier, industrier, til ølbrygning osv.

Præstekaldelser, efter ansøgning fra kandidater, undersøgelse af stridighe-der m.m.

Ransonindsamlinger, idet personer med henvisning til slægtninges fangen-skab hos tyrkerne i Nordafrika får tilladelse til at foranstalte indsamlinger til betaling af løsepenge.

Revisionsager, i forbindelse med regnskaber fra landkommis-sarier, fogeder, fæstningsarbejder, kirker m.m.

Skatteudskrivning, med detaljerede skattebreve til de forskellige skattepligtige befolkningsgrupper.

Skiftesager, idet kongen nøje værnedede om de adeliges skifter og udnævnte kommissarier til varetagelse af arvingernes interesser.

Skøder, især på grunde ved Københavns fæstningsvold som følge af ændringer med de store fæstningsarbejder omkring 1650, men også ved udlæg eller bortsalg af krongods.

Straffesager i talrige former, med drab, tyveri, underslæb, lejermål, opsæt-sighed hos bønder, rømning.

Værgemålssager, dels i forbindelse med skifte, dels i tilfælde, hvor adel-sjomfruer fik bevilling til selv at forestå deres gods.

Disse mangeartede sager og mange andre findes der i udgavens sagregistre overskuelige indgange til. De rummer et meget facetteret, endnu alt for lidt udnyttet materiale med muligheder for udforskning af en længere række endnu lidet kendte forhold.

Forskningsmuligheder

Med Rigsarkivets udgave af kancelliets kopibøger er i lettilgængelig form fremlagt et enormt kildemateriale. Det er allerede i mange tilfælde blevet udnyttet spredt i forskellige sammenhænge, i byhistorier, i sognehistorier, i søfartshistorien osv., men det må være muligt at udnytte det også i forskellige samlede helheder. Kopibøgernes tekster er blevet til i en central organisation på en ensartet baggrund, der blot er påvirket af samfundets udvikling gennem et århundrede.

Man burde kunne betragte kopibøgernes tekster som et prisme, hvorigen-nem man kan se udviklingen afspejlet i en række forhold. Der vil vel her være tale om forskning i en bestemt afgrænset kilde, det, man har betegnet som kildestyret forskning, men det er selvfølgelig en mulighed, hvis man ønsker at undersøge en række forhold, der netop afspejler sig i dette materiale, og ind-dragelse af supplerende materiale er naturligvis en selvfølgelig mulighed.

Dog rejser der sig naturligvis en række kildekritiske problemer, især med hensyn til kopibogsmaterialets repræsentativitet. Der er ingen tvivl om, at det rummer alle de love og forordninger, der er blevet udstedt, og ligeledes med de førnævnte begrænsninger alle de bevillinger, der er blevet givet til at drive apotek, til privilegier på forskellige områder, til ægteskab i forbudne led, til benådning osv. Men når eksempelvis det nordsjællandske område i flere år i 1650'erne optræder med flere fritagelser for landgilde for et større antal bøn-der, er der så tale om, at området mere end andre egne af landet er blevet ramt af klimatiske katastrofer, eller var det blot en energisk lensmand, der va-rettog kronbøndernes interesser? Der er eksempelvis selvfølgelig også sket langt flere forbrydelser end dem, der omtales i kopibøgerne. Her må æn-dringer i iagttagne frekvenser nøje analyseres.

Ud fra nævnte synsvinkel vil det være let at pege på en række forhold, som vil kunne belyses ud fra brevbøgerne, muliggjort også gennem de detaljerede personnavne-, stednavne- og sagregistre. Med inddragelse også af det meget omfattende materiale i Indlæg til Register og Tegnelser, ikke mindst fra 1650'erne, får man yderligere ofte usædvanlige muligheder.

Kopibøgerne afspejler således på mange måder i deres formuleringer for-

Reolgang i Rigsarkivet på Slotsholmen med Danske Kancellis kopibøger og koncepter og indlæg til kopibøgerne, pakket forsvarligt i moderne arkivæsker og mærket med bind- og pakkebetegnelser og streghoder. Foto: Kristian Ring, Rigsarkivet.

holdet mellem kongen og de forskellige befolkningsgrupper. Det er her iøjnespringende, at den enevældige styreform, der blev indført med Frederik 3.s statsomvæltning i oktober 1660, allerede ses foregribet i kopibøgernes tekster i 1650'erne. Frederik 3. havde tydeligvis et fast greb om administrationen, embedsmænd spurgte usikkert om hans holdning til selv ganske små problemer, og lensmændene indgik kontrakter og aftaler på »kongens

nådigste behag« og udarbejdede deres erklæringer »på hans nådigste ratifikation«.

Tilsvarende vil man formentlig ved gennem et århundrede at følge en række forhold kunne se afspejlet vigtige udviklinger i samfundet. I hvilket omfang optræder de forskellige befolkningsgrupper i forhold til hinanden gennem tiden? Hvorledes står de forskellige geografiske områder i forhold til hinanden? Hvilke områder var marginale? Hvorledes forløber udviklingen hen imod Københavns dominerende rolle som regeringsby og hovedstad, i en periode, hvor endnu Frederik 3. i 1650'erne altid taler om »vor købstad København«, med byen placeret på linje med de øvrige købstæder, men fra og med 1657 ofte bruger betegnelsen »vores residensstad«? Ser man mon en udvikling i emnernes art, i sager om privilegier, mageskifter, bevilling af vildt fra kronens vildtbaner, landgildenedsættelser, misvækst, lejermål osv.

Ved overgangen til den elektroniske tekstbehandling er det som nævnt blevet overkommeligt at medtage *alle* personnavne i registeret, altså også bøndernes, ikke som tidligere blot de adeliges, embedsmændenes, gejstlighedens og borgernes navne. Hermed er det på grundlag af materialet fra 1650'erne blevet muligt for første gang at vurdere brevbøgernes materiale i sammenhæng set på baggrund af samfundsforholdene. Fra 1.200 personer i 1650-bindet steg personnavnetallet i det første bind i den nye form til 2.400, i bindet 1652 blev det endda til 3.700. Undersøgelser vil hermed kunne fastslå den relative størrelse af de befolkningsgrupper, der optræder i brevbøgerne, og deres fordeling på de forskellige landsdele.

Med den elektroniske tekstform vil det for 1650'erne blive meget mere overkommeligt nøje at analysere materialet i disse brevbøger, der så detaljeret afspejler mange forhold i den tids samfund. Men også de trykte udførlige sagregistre giver mulighed for undersøgelser ved at forfølge emner over tid. Ud fra den før opstillede liste over sagstyper kan her peges på undersøgelser over tid af de fleste af de nævnte forhold, udviklingen i omfang, den geografiske fordeling, fordelingen på befolkningsgrupper, med inddragelse også af det ofte omfangsrige materiale i Indlæg.

Som eksempel på en særlig type kan yderligere nævnes, at de mange breve i Indlæg fra adelige dateret i eksempelvis Viborg må kunne give grundlag for en undersøgelse af byens sagnomspundne rolle som mødested for adelen, i forbindelse med landsting, snapstingsmarked og pengemarked, begravelser og bryllupper osv.

Slutning

Der er næppe tvivl om, at set ud fra overordnede synsvinkler og lange linjer vil Kancelliets Brevbøger kunne belyse nye sider af Danmarkshistorien. Man fornemmer ved arbejdet med dem mange sider af udviklingen fra Christian 3. til Frederik 3. Et umiddelbart indtryk er således, at kongens aktiviteter i begyndelsen af 1650'erne på flere måder er andre end dem, man møder i Christian 4.s tid i årtierne forud. Tiden synes mere ensformig og mindre farverig. For befolkningen var det en fordel, at man ikke havde den febrilske aktivitet i forbindelse med flere krige, men endda var der nok at gøre med militær og oprustning. Man følte sig i 1652 tydeligvis truet af »farlige tider« og især af optrækket til det, der skulle blive den engelsk-hollandske krig 1652-54. Flåden

spiller dog en meget ringe rolle. Kun ganske få orlogsskibe optræder i brev-bøgerne i disse år, i kontrast til de lange rækker af orlogsfartøjer, der passerer revy over brev-bøgernes sider i Christian 4.s tid. Og Frederik 3.s optræden forekommer noget ynkelig, da en stor engelsk flåde i 1652 sejlede ind i Sundet og kongen meget fortørnet sendte et par adelsmænd til den engelske admiral med den besked, at kongen ikke havde forestillet sig, at det engelske parlament ville sende en så mægtig flåde og krigsmagt midt ind i hans lande uden forudgående anmodning om tilladelse, og at admiralen måtte forestille sig, hvad det ville koste kongen, om han i en hast skulle udrede sin flåde. Det var ikke sket i Christian 4.s tid.

Litteratur:

Becker, T. A.: Tegnelser over alle lande 1535[-36]. (Danske Magazin, 3. rk. 4, 1854, s. 177-220; 3. rk. 5, 1857, s. 23-82, 89-146, 252-325). – 1536. (Smst., 3. rk. 6, 1860, s. 28-81, 97-159). – 1538[37-39]. (Smst., 3. rk. 6, 1860, s. 181-237). – 1539[-42]. (Smst., 3. rk. 6, 1860, s. 277-361). – 1543[-45]. (Smst., 4. rk., 4, 1864, s. 1-65). – 1545[-47]. (Smst., 4. rk. 1, 1864, s. 91-172, 183-302). – 1547. (Smst., 4. rk. 1, 1864, s. 305-53). – 1548. (Smst., 4. rk. 2, 1873, s. 70-100, 171-86. – 1549. (Smst., 4. rk. 2, 1873, s. 307-23; 4. rk. 4, 1878, 84-93, 146-77, 363-78; 4. rk. 5, 1884, s. 54-61). – 1550. (Smst., 4. rk. 5, 1884, s. 176-216, 313-34; 4. rk. 6, 1886, s. 148-67, 224-52, 324-36).

Bricka, C. F.: Forord. Kancelliets brev-bøger vedrørende Danmarks indre forhold, 1551-1555, i uddrag udgivne ved C. F. Bricka, 1885-86., s. I-XI.

Dalgård, Sune: Kanslere og Kancellier især »tyske« i Danmark og Holsten hen imod Enevælden, 2005.

Dejn, Ole: Kongens Kansler. Christen Friis til Kragerup (1581-1639) som menneske og politiker, 1988.

Erslev, Kr., og W. Møllerup (udg.): Kong Frederik den Førstes danske registranter, 1879.

Erslev, Kr., og W. Møllerup (udg.): Danske Kancelliregistranter 1535-1550, 1881-82.

Fabritius, Albert, og Harald Hatt: Håndbog i slægtsforskning, 3. udg., s. 136-41.

Heise, A.: Kong Frederik den Førstes danske Registranter, udgivne ved Kr. Erslev og W. Møllerup, 1879. (Historisk Tidsskrift, 5. rk., 2, 1880-81, s. 172-96).

Holmgaard, Jens: Kildekritiske notiser til Kancelliets Brev-bøger i 1640erne. (SPOR – arkiver og historie. Afhandlinger tilegnet Niels Petersen på 65-årsdagen den 23. august 1987, 1987, s. 71-80).

Jespersen, Leon: Da ordenen kom til Danske Kancelli? En undersøgelse af Danske Kancellis kopibøger og deres registre. Utrykt afhandling, Rigsarkivet 2002.

Jørgensen, Johan: Til Danske Kancellis historie i Christian IVs første år. (Afhandlinger om arkiver. Ved Rigsarkivets 75-års jubilæum 1964, 1964, s. 31-38 og 299-300).

Jørgensen, Johan: Øverste sekretær Erik Krag's virksomhed i Danske Kancelli indtil 1657. (Arkiv, 1, 1966, s. 45-64).

Kildeskriftselskabet i 100 år. 1877-1977. Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie, 1977.

Kornerup, Bjørn: Danske Kancelli og de dermed beslægtede institutioner. Vejledende Arkivregistraturer, 1, 1943, s. XXI-XXV og 22-41.

Skautrup, Peter: Det danske sprogs historie, 2-3, 1947-53.

Sandvig, B. C.: Kong Christian II's aabne breve, Sjælland angaaende. (P. F. Suhm: Samlinger til den danske historie, 2,1, 1781, s. 103-206. – Fyn og Lolland (Smst., 2,2, 1782, s. 1-90). – Falster. (Smst., 2,3, 1784, s. 159-69). – Jylland. (Smst., Ny rk., 1, 1792, s. 51-96, 150-90, 277-91, 344-86). – Skåne. (Smst., Ny rk., 2, 1793, s. 117-80).

Ørberg, Paul G.: Kancelli og brevbøger. (Fortid og Nutid, 24, 1969-71, s. 520-28).

Noter

1. En endnu tidligere udgivelse af Danske Kancellis kopibogstekster, af åbne breve fra Christian 2.s tid, finder man hos Sandvig, 1781-93.
2. Degn, 1988, s. 48.
3. Jf. Holmgaard, 1987, s. 74. Af Jy. Reg. 1656 dec. ses af beskæring af tallet, at folieringen er foretaget før bogblokken er blevet beskåret til den nuværende indbinding.
4. Se koncept til bryllupsbrev i KB 1656, 126.
5. Danske Kanc., A 5, 1639-1704 Formularbøger, I-VII. A 9, 1572-1848 Diverse titulaturer og formularer samt blanketter, I-II.
6. SJR, 1657, s. 11 b og 52 b. Forholdene belyses yderligere af følgende opstilling:
Dateringer af indskrivning af koncepter i kopibøgerne:

	brev	sekretær påbegyndt	forsinkelse	sekretær
SJR	1653	2. april 1656	20. aug.	3 år 4 mdr. Erik Sehested
	–	5. april	1656 4. juli tidligst	> 3 år 3 mdr. Jens Rodsteen
	–	30. nov.		Erik Rodsteen
	1654	1. jan.	1656 26. febr.	2 år 2 mdr. Otte Friis
1657	23. febr.	1676 19. febr.	19 år	Balthasar Seckman
	–	19. maj	1677 28. maj	20 år J. Benzon
SJT	1653	3. jan.	1655 8. juni	2 år 5 mdr. Hartvig Kaas
	1654	1. jan.	1656 4. jan.	2 år Hartvig Kaas
	1655	3. jan.	1656 20. febr.	1 år 1 md. Jens Juel
	1657	1. jan.	[1658] 12. maj	1 år 4 md. Jens Juel
	–	28. febr.	1658 18. juli	1 år 4 md. Erik Rodsteen
–	22. marts	1660 10. juli	3 år 3 md. Christof von Ucken	
–	7. maj	1673 30. april	16 år Casper Schöller	
FR	1653	10. jan.	før 1655 15. aug.	< 2 år 8 mdr. Stygge Høg
JR	1652	3. jan.	1. febr. 1653?	?1 år 1 md. Jacob Rodsteen
	–	17. juni	1659 marts	2 år 9 md. Erik Rodsteen

Erik Rodsteen var sekretær i Danske Kancelli 1656 4. juli-1679 29. dec. Stygge Høg blev 13. aug. 1654 hjemkaldt fra studier i udlandet, var fra 15. aug. 1655 prinsens kammerjunker. Balthasar Seckman (1645-1722) var sekretær 1677 16. jan.-1684.

7. Holmgaard, 1987, s. 71-74
8. Jf. Holmgaard, 1987, s. 74.
9. Se C. F. Brickas indledning til Kancelliets Brevbøger 1551-55, 1885.
10. Udgivelsesprincipperne fremgår af kortere eller længere forord i flere af bindene, nemlig 1551-1555, s. I-XI, 1556-1560, s. I, 1561-1565, s. [I-III], 1576-1579, s. [I], 1580-1583, s. [I], 1588-1592, s. I-IV, 1596-1602, s. I-XV, 1627-1629, s. [I-III], 1642-1643, s. [I], 1646, s. 7-10, 1647, s. 7-8, 1648, s. 7-10, 1650, s. 7-8, 1651, s. 9-12]
11. Holmgaard i indledning til Kancelliets Brevbøger 1646, jfr. samme 1647 og 1648.
12. KB 1561-1565, indledningen.
13. Om kancellisproget, se Skautrup, 2, s. 69-73, 177-85; 3, s. 260-63.
14. Sjt, 33, 278.
15. JT, 13, 426.
16. Holmgaard, 1987, s. 78-79